NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
RENDÉSZETTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

Dulai Péter

BEFOLYÁSOLÁS VAGY TÁJÉKOZTATÁS?
A MAGYAR RENDŐR SZEREPE A RENDÉSZETI FOLYÓIRATOK SORÁBAN

DOKTORI (PhD) értekezés-tervezet

Témavezető:

Dr. habil. Kovács Tamás
tanszékvezető egyetemi docens

……
Témavezető aláírása

BUDAPEST, 2025.

TARTALOMJEGYZÉK

1 Bevezetés 5
1.1 A témaválasztás aktualitása, indoklása 6
1.2 Szakirodalmi áttekintés 7
1.3 A tudományos probléma megfogalmazása 9
1.4 Kutatási célkitűzések 9
1.5 Kutatási kérdések 11
1.6 Kutatási hipotézisek 12
1.7 A dolgozat kulcsfogalmai 13
2 A média szerepe 18
2.1 Sajtóviszonyok a világháború után 20
2.2 Médiarendszer a Kádár-korszakban 21
2.2.1 Politikai szűrő és színesebb sajtó 24
2.2.2 A pártállam mindenek felett 26
2.2.3 Újságírás és szerepek 30
2.2.4 Üzemi lapok 32
2.3 Amíg a tettesek nevét nem közölhetik 33
2.4 A Kék fény és a nyilvánosság 42
2.5 Az emberölések tendenciái a korszakban 49
3 A kutatás módszertana 53
3.1 A kutatómunka korlátai 62
3.1.1 Mesterséges intelligencia: lehetőség és kihívás 63
3.2 Tartalomelemzés 67
3.3 Eredmények 74
3.4 A személyiségi jogokról 87
3.4.1 Az ártatlanság vélelméről 91
3.4.2 Alkoholról és kábítószerekről 96
3.4.3 „Bravúros nyomozásokról” 100
4 A Magyar Rendőr Története 102
4.1 Egy másik Magyar Rendőr 103
4.2 Belpolitikai viszonyok az 1957-1990-es években 105
4.3 Kritikák, dicséretek 106
4.4 A Magyar Rendőr főszerkesztői 112
4.5 Hogyan kellett írni bűncselekményről? 113
4.6 Mindennapi munka a Szervezeti és Működési Szabályzat szerint 115

4.7 Mindennapi munka a gyakorlatban 117
4.7.1 Akik nélkül ez nem valósulhatott volna meg 120
4.8 Bűnügyes szerzők 121
4.9 Emberölések, de milyenek? 127
4.10 Hogyan épült fel egy bűnügyi témájú cikk? 129
4.11 Összehasonlítás a Belügyi Szemlével 130
4.12 Belsős lap, nyilvános sajtó – hasonlóságok és különbségek 132
5 Bűntények és kommunikációjuk 135
5.1 Esettanulmányok 136
5.1.1 Kivégzett egy öt fős családot 137
5.1.2 Gyilkosság a nászéjszakán 139
5.1.3 A martfűi rém 141
5.1.4 Kettős gyermekgyilkosság 143
5.1.5 Akit háromszor is halálra ítéltek 146
5.1.6 A Labancz Anna-ügy 149
5.1.7 Eladták gyerekeiket a piacon? 151
5.1.8 A Hungária körúti bankrablás 152
5.1.9 Rendőrgyilkosok 155
5.1.10 Felderítés a Magyar Rendőr munkatársainak segítségével 158
5.1.11 A zsebkendő és a jegyzőkönyv 160
5.1.12 Ámokfutás a szegedi Csillagbörtönben 163
5.1.13 Politikai szempontok 165
5.1.14 Az utolsó rendőrgyilkosság a rendszerváltás előtt 166
5.1.15 Műkincsvédelem, benzintolvajok, vademberek 168
5.2 Emberölésekről a Belügyi Szemlében 172
5.3 Cenzúra – öncenzúra 175
5.4 Kitekintés – Zsaru magazin 180
5.4.1 A Rendőr 189
5.4.2 Amikor civilek nyomoznak – egy új kor kezdete 190
6 Összegzés, tézisek, Befejezés 193
6.1 A dolgozat fejezeteinek rövid bemutatása 193
6.2 Kutatási kérdések, hipotézisek, eredmények 195
6.2.1 Kutatási kérdések 195
6.2.2 Kutatási hipotézisek 197
6.2.3 Kutatási eredmények 199
6.2.4 A kutatáshoz kapcsolódó további irányok, lehetőségek 201

7 Forrás- és irodalomjegyzék 203
8 Mellékletek jegyzéke 215

1 BEVEZETÉS[1]

Húsz éve tartó – részben bűnügyi – újságírói pályafutásom, illetve a Készenléti Rendőrség szervezeti egységeként működő Rendőrmúzeumban bűnügyi referensként eltöltött időszak alatt napi rendszerességgel forgattam és forgatom a Magyar Rendőr lapszámait. Kutatási területem a Kádár-korszaknak nevezett időszak (1957-1989) kiemelt tárgyi súlyú élet elleni bűncselekményei. Módszertanom legfőképpen (de nem kizárólag) a fellelhető és kutatható büntetőiratokra alapul, ám az érintettek (rendőrök, ügyvédek, ügyészek, bírók, tanúk, hozzátartozók) személyes emlékeit is célom összegyűjteni, valamint a korszak sajtójában fellelhető vonatkozó információkat is minden esetben felkutatom. A korabeli sajtóforrásokon belül értelemszerűen a külön kategóriát képező, de a téma szempontjából megkerülhetetlen „belsős" rendőrségi kiadványokat is górcső alá veszem.

A büntetőiratok, az emlékképek és a (rendőrségi) sajtóban megjelentek kapcsán viszonylag hamar kialakult bennem az a benyomás, hogy ezek az információk nem minden esetben fedik le feltétlenül egymást. Itt-ott olykor hiányosak, vagy kifejezetten különbözőek. Az ezzel a témával kapcsolatos alapvető kérdéseim tehát gyorsan megfogalmazódtak. Ezekből a kérdésekből aztán ösztönösen kutatási kérdések, majd bizonyos hipozétisek formálódtak. Röviden így lehetne összefoglalni ezen disszertáció születésének előzményeit, ha úgy tetszik – és a kifejezés a téma szempontjából még ide is vág – indítékait. Ezt követően már tudományos szempontokból is átgondolt, megtervezett és strukturált kutatási tervre volt szükségem.

Jelen értekezés a Magyar Rendőr című lap élet elleni bűncselekményekkel kapcsolatos kommunikációjáról, annak minőségéről kíván szólni. Ennek a kérdéskörnek a vizsgálata döntően ugyan szövegelemzéssel történt, ám a lehetséges összefüggések miatt az ezen a néven több mint negyven évig létező lap történetét is fel kellett tárni. Bár az újság nagy példányszámban jelent meg és a korszak egyetlen képes rendőrségi lapja volt, a rendészet- és sajtótörténeti munkák eddig csak érintőlegesen foglalkoztak vele, ha egyáltalán foglalkoztak. A történeti feldolgozás, a kronologikus áttekintés már csak ezért is indokolt volt. Ez a dolgozat a történeti kontextus nélkül értelmezhetetlen lenne.

A kutatásom révén kapott ismeretek és levont következtetések, tanulságok véleményem szerint nem csak a rendészeti kommunikációban hasznosíthatók, hanem a korszak rendészet- és sajtótörténetében tátongó lyukakat is szűkíthetik.

[1] Prof. Dr. Sallai János r. ezredes egyetemi tanárnak ezúton köszönöm meg a témaválasztással kapcsolatos segítségét, ötleteit.

Álláspontom szerint szükséges visszatekinteni a rendőrségi sajtó szubjektív biztonságérzetet[2] legjobban befolyásoló és a közvélemény érdeklődésére leginkább számot tartó bűncselekmény-típusához kapcsolódó kommunikációs gyakorlatára, majd feltenni a megfelelő kérdéseket.

A szervezet vajon minden esetben úgy kommunikált-e, hogy az összhangban álljon a rendőrség küldetésével, a társadalomban betöltött szerepével? Azt és úgy kommunikált-e a, ahogyan azt a saját szempontjából célszerű volt? Lehet-e ezzel kapcsolatban olyan konszenzusra jutni, amely a rendőrségnek is megfelel, de a hiteles tájékoztatás sem sérül?

„Válaszokat nem mindig találunk, de néha az is hatalmas eredmény, ha a megfelelő kérdéseket fel tudjuk tenni" – mondta kriminalisztika mesterképzésésünk során egy tanóra szünetében Finszter Géza, amikor éppen egy hírhedt és szakmai körökben is sokat emlegetett élet elleni bűncselekmény kriminológiai vonatkozásával kapcsolatosan kértem ki a véleményét. Bízom benne, hogy kutatásom nem csak megfelelő kérdésekkel, hanem válaszokkal is szolgál a rendészettudomány számára. Értekezésem tudományos kutatási eredményei segítségére lehetnek további, akár a Rendészettudományi Doktori Iskola (RDI) jövőbeni doktoranduszainak kutatásainál, legyen szó történeti, vagy kommunikációs jellegű munkáról, Illetve a rendőrség kommunikációs gyakorlatával kapcsolatban is hasznos olvasmány lehet.

1.1 A témaválasztás aktualitása, indoklása

A Kádár-korszak egyetlen, évtizedeken át megjelent rendőrségi lapját még semmilyen aspektusból nem vizsgálták és dolgozták fel tudományos értekezés keretein belül. Ez a tény önmagában aktuálissá teszi a téma kutatását. Dr. Kriskó Edina doktori disszertációjában a Magyar Rendőrt is érintette: *„A rendőrség társadalmi rendeltetése és a rendőrségi kommunikáció"* című munkájában, amelyben a Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskolájának kommunikációs programja keretein belül több rendőrségi sajtóterméket kommunikációs elemként vizsgált. A disszertáció *„…mind tárgyát, mind módszereit tekintve –*

[2] Ha a tömegkommunikációt az erőszakos, személy elleni támadásokról szóló hírek uralják, annak törvényszerű következménye a szubjektív biztonságérzet mélypontra kerülése, ami már rontja a köznapi életminőséget, ekként pedig már politikai kérdés, vélekedik Németh Zsolt. A „rossz" hír figyelem megragadó, mozgósító ereje abból az ősi ösztönünkből ered, hogy beélesíti a veszélyérzetünket, esetleges védekezésre készít elő, szemben a „jó" hírrel, amellyel valószínűleg semmi teendőnk nem lesz – írja Németh a szociálpszichológia jeles tudósára, Csepeli Györgyre hivatkozva. Lásd: Németh Zsolt (1999): A média a rendőrség társadalmi szerepéről. A rendőrség társadalmi szerepe. Budapest, Rejtjel Kiadó, p. 89.

a bölcsészettudományok klaszterében, a média- és kommunikációs tudományok körében kíván eredményekkel szolgálni" – írta a szerző.[3]

Dolgozatommal a korszak rendőrségi sajtójának, kommunikációjának tudományos kutatásához, további feltérképezéséhez kívánok hozzájárulni. A kutatott téma mindig időszerű, hiszen véleményem szerint sosem volt konszenzus abban, hogy a rendőrség hogyan használja a nyilvánosságot, miként hasznosítsa az ebben rejlő lehetőséget. Addig sikerül eljutni, hogy használni kell, de hogy pontosan hogyan, arról megoszlanak a vélemények, így a gyakorlat is.

A rendőrség és az emberek viszonyát a kommunikáció minősége határozza meg. A Magyar Rendőrség évtizedek óta próbál nyitni a társadalom felé. Bár ezek a célok csak a rendszerváltás után fogalmazódtak meg, nyilvánvaló, hogy a rendőrség valahogyan korábban is láttatni akarta magát. A kiemelt jelentőségű -és tárgyi súlyú bűncselekményeket azért érdemes az általam felvázolt összefüggésekben vizsgálni, mert a szervezet megítélése és a szubjektív biztonságérzet nagyrészt ezen bűntettek gyakoriságán, sikeres felderítésén múlik.

Kutatásomat az is időszerűvé tette, hogy a Magyar Rendőr lapszámainak jelentős része digitálisan hozzáférhetővé és kereshetővé vált[4], amely a munkám fontos módszertani alapját jelentő szövegelemzést tulajdonképpen lehetővé tette. A módszertani fejezetben ismertetett technikai lehetőségek mellett ez egy komoly mérföldkő a lap kutathatóságában, amely reményeim szerint a még nem hozzáférhető lapszámok bővülésével és a jogutód Zsaru tartalmainak digitalizálásával folytatódik majd a jövőben.

1.2 Szakirodalmi áttekintés

Elődeihez képest ma szerencsére könnyebb helyzetben van az a kutató, aki a Magyar Rendőrt választja kutatási témának. Az évfolyamok jelentős része ugyanis ma már digitálisan elérhető, így lényegesen könnyebben kutatható, mint korábban. Valószínűleg a technikai nehézségek is hozzájárulhattak ahhoz, hogy kimondottan a lapot bármilyen aspektusból vizsgáló tudományos munka megjelenéséről nincs tudomásom.

[3] Kriskó Edina (2012): A rendőrség társadalmi rendeltetése és a rendőrségi kommunikáció. *Doktori (PhD) értekezés.* Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola, p. 26. https://pea.lib.pte.hu/server/api/core/bitstreams/a0a2bd3c-5c0c-402b-aa1a-1bb86b5af388/content (letöltve: 2025. 08. 15.)

[4] Lesz-e enyhítő körülmény? – húsz évfolyamnyi Magyar Rendőr lapszámait böngészheti a Kádár-korszakból. https://eletellenibuncselekmenyek.hu/blog/bunugyek/lesz-e-enyhito-korulmeny-husz-evfolyamnyi-magyar-rendor-lapszamait-bongeszheti-a-kadar-korszakbol.40.ahtml (letöltve: 2024. 02. 11.)

Az alábbiakban összefoglalom, melyek voltak fő forrásaim a témában. Kutatási területem elméleti hátterének feltérképezése érdekében tanulmányoztam és rendszereztem a felkutatott, a Magyar Rendőrben a témámmal összefüggésben megjelent cikkeket, valamint a kapcsolódó rendészeti szakirodalmat. A lap történetével elsősorban a témám szempontjából releváns megközelítésből foglalkoztam. Kiemelten kezeltem ezért az emberölési ügyek témakörében releváns, sokat publikáló szerzőket.

Emellett elkészítettem, feldolgoztam a szerkesztőség néhány egykori tagjával készült interjúkat, valamint vizsgáltam olyan, a lapban megjelent olvasói leveleket, amelyeket a témám szempontjából megkerülhetetlennek vélek. Ezúton is köszönöm interjúalanyaimnak, Martinkó Károlynak, Finszter Gézának, Cs. Csala Károlynak, Kovács Lajosnak, Lakatos Andrásnak, Zombori Attilának, Beke Bélának és Vezda Lászlónak, hogy idejüket rám szánták és akár több alkalommal is hosszan rendelkezésemre álltak.

A kapcsolódó rendészeti szakirodalom esetében a rendészettudományhoz kötődő írások szerzői közül főként Déri Pál, Finszter Géza, Kovács Lajos és Bakóczi Antal munkáit használtam fel. Rendészeti sajtó témakörben pedig Szabó László és Dvorák Ede anyagai voltak a legfontosabb forrásaim.

A Magyar Rendőrrel két doktori disszertáció foglalkozott. Számomra mindkettő fontos forrás volt. Deák József a Belügyi Szemlét dolgozta fel[5], de munkájában számos értékes információ jelenik meg a Magyar Rendőrre nézve is, míg a már említett Kriskó Edina a rendőrségi kommunikációt vizsgálta[6], kutatásai során érintve rendőrségi sajtón belül a Magyar Rendőrt is.

Felkutattam a Magyar Nemzeti Levéltár, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, valamint Budapest Főváros Levéltárában a kapcsolódó értékeléseket, szervezeti és működési szabályzatot, belügyi, rendőrségi parancsokat, utasításokat, jelentéseket. Egy-egy emberölési ügy részletesebb ismertetéséhez feldolgoztam a Magyar Nemzeti Levéltár megyei fióklevéltáraiban, illetve a Budapest Főváros Levéltárában őrzött büntetőiratokat.

[5] Deák József (2017): A Belügyi Szemle és jogelődei a közpolitika és a rendészettudomány szolgálatában (1953–1990). *Doktori (PhD) értekezés.* Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, p. 502.
[6] Kriskó (2012) i. m., p. 127.

1.3 A tudományos probléma megfogalmazása

„…a sajtó hatalma nagyobbnak tűnik, mint a rendőré. A helyzet úgy alakult, hogy a bűnügy megoldásáért a rendőr és senki más a felelős, sőt hovatovább annak megtörténtéért is. Így aztán a rendőr kényszert érez, hogy mondjon valamit a sajtó számára, gyakran csak azért, hogy időt nyerjen. Közben nyilvánvalóan fél tőle, mert egyszerűen nem tanulta meg, hogy a sajtóval érdemes együttműködni partneri alapon, mert ebből kölcsönös haszon származhat. Azt már a rendőrségen is sokan felismerték, hogy – ha szerencséjük van – a sajtó nagyszerű lehetőségeket teremt számukra a sikerhez"[7]– fogalmazta meg Németh Zsolt véleményem szerint rendkívül találóan azt a problémát, amely dolgozatom origója.

A sajtó nyilvánossága és a rendészet rejtőzködő természete közötti örökös ellentmondás nem csak a tudományos vitáknak, hanem a kritikai megközelítésnek is akadálya lehet. Mint ahogyan Deák József írja, a titok, a titkolózás, nem parancs, nem szakmai szükséglet, hanem a rendőrségi, máskor magasabb összefüggésben, akár a pártállamszervezet működési zavarainak elleplezésére szolgáló eszköz.[8]

Deák gondolatmenetét a rendőrségi lapra vonatkoztatva: van-e ellentmondás a rendészet átláthatósága, a hiteles, hatékony tömegtájékoztatás, a sajtószabadság és a hierarchia fegyelmet és végrehajtást követelő, ellentmondást nem tűrő természete között? Erre keresek választ a lapban megjelenő emberölési témájú cikkek részletes elemzésével.

A tudományos probléma megfogalmazásával egyidejűleg szeretném jelezni, hogy a kutatott téma komplexitása, teljeskörű vizsgálata jelentősen meghaladja bármely disszertáció terjedelmi korlátait, dolgozatomban – a téma tudományos, elméleti megközelítésén túl – elsősorban ezért fókuszálok adott korszakra és egy bűncselekmény-típusra.

1.4 Kutatási célkitűzések

Kutatásom során a feltárt eredmények folyamatos feldolgozására és értékelésére törekszem, hogy mind az egyes rész-, mind a végső következtetések koherens formában jelenjenek meg.

A Kádár-korszak (1957-1989) magyar rendőrségének kommunikációs gyakorlatáról szeretnék feltárni ismereteket történeti síkon a Magyar Rendőr című hetilapon keresztül.

[7] Németh (1999) i. m., p. 91.
[8] Deák (2017) i. m., p. 337.

Hogyan akarta, hogyan tudta magát láttatni a rendőrség a Belügyminisztérium meghatározó, nagy példányszámban megjelenő szakmai lapján keresztül azokban az esetekben, amikor a szubjektív biztonságérzetet – a helyi, akár kisebb tárgyi súlyú bűncselekmények mellett – legjobban befolyásoló élet elleni bűncselekményeket kellett kommunikálni?

A fellelhető levéltári források, a szakirodalom, tartalomelemzés, interjúk és bűnügyi statisztika segítségével elemzem a Magyar Rendőrben az élet elleni bűncselekményekkel kapcsolatos cikkeket, hogy megtudjam, a lap milyen utasítások, irányelvek és gyakorlat alapján számolt be ezekről. Miután több évtizedről van szó, vizsgálom a korszakra vonatkozó eltéréseket, tendenciákat is. Joggal feltételezhető ugyanis, hogy más eredményeket kapok az 1960-as évekből, a lap tizenöt éves fennállásának idejéből, mint az 1980-as évek végéről, a rendszerváltást megelőző időszakból.

Külön foglalkozom a Belügyi Szemlében évekig tartó szakmai vitával, amely a rendőrség és a sajtó kapcsolatát vette górcső alá, és amely során számos vélemény, következtetés fogalmazódott meg a lehetséges irányokkal kapcsolatban. Ez a vitasorozat jól érzékelteti, hogy rendészeti szakemberek, illetve a sajtó befolyásos munkatársai hogyan vélekedtek a kérdésben.

Kitérek bizonyos, a korszakban nagy közfelháborodást kiváltó élet elleni bűncselekményekre, hogy konkrét eseteken keresztül vizsgáljam a Magyar Rendőr ilyen bűntényekkel kapcsolatos szerkesztőségi gyakorlatát. Példákon keresztül próbálom meg „kézzel foghatóvá” tenni, mikor és miért kérték a lakosság segítségét, fogalmaztak-e meg kritikát, lehetséges tanulságokat a rendőri munkával kapcsolatban. Ismertetek olyan eseteket, amelyeknek véleményem szerint tárgyi súlyukat tekintve egyértelműen szerepelniük kellett volna a lapban, de mégsem fellelhetők. A lehetséges okokra is megpróbálok rávilágítani.

Foglalkozom a szervezeti és működési szabályzattal. Ezzel párhuzamba állítom a tényleges szerkesztőségi gyakorlatot – már amilyen mértékben ezt a még élő egykori munkatársak segítségével fel tudtam térképezni. Melyek voltak a kimondott célok, elvárások? Hogyan nézett ki, változott-e ezekhez képest maga a lap? Az ideológiai „csomagolás” alatt talán fellelhetők olyan szakmai értékek, amelyek napjainkban és a jövőben is tanulságosak lehetnek.

A kutatás során feltárt eredményekkel megfogalmazhatóvá válhatnak olyan ajánlások, amelyek hozzájárulhatnak a rendőrség bűnügyekkel kapcsolatos eredményesebb kommunikációjához, amely bűnmegelőzési szempontból is fontos lehet.

Meggyőződésem, hogy a Magyar Rendőr által felhalmozott szellemi potenciál jól hasznosítható értékekkel szolgál napjaink közszolgálata, a mai rendészeti, bűnügyi újságírás fejlődéséhez. A lap az évtizedek során értékes hagyatékot halmozott fel a bűnügyi újságírás szakmai gyakorlatának, valamint a bűnüldözés napi gyakorlatának követésében, a

kriminalisztikai kutatásokban, a jogtudomány és a kriminológia eredményeinek bemutatásában, a különböző rendőrségi kommunikáció tanulságaival kapcsolatban.

Mindezek alapján hasznosítható lehet a Rendészettudományi Karon folyó rendészeti képzés során, a Rendészettudományi Doktori Iskola hallgatóinak doktori képzésében, illetve bármilyen média- és sajtótörténeti kutatásban.

A fentieken túlmenően pedig, a hazai rendészeti lapok és a rendőrség kommunikációját, sajtótörténetét feldolgozó munkák sorában, újszerű megközelítésével ötletet adhat a témában kutatóknak a terület további feltárásához.

Személyes célom a témával kapcsolatos elméleti ismereteim és tapasztalataim bővítése, kutatásom eredményeinek rendszerezése, összefoglalása és terjesztése.

Munkám a korszak hazai emberölési ügyeit kutatóknak is fontos kiindulópont lehet, hiszen nem csak a Magyar Rendőrben megjelent kapcsolódó cikkeket vizsgáltam, hanem rendszereztem (és feltűntetem) a Belügyi Szemlében, az országos sajtóban, valamint a leváltárban fellelhető forrásokat is.

1.5 Kutatási kérdések

1. Milyen mértékben próbálták bevonni az állampolgárokat a bűnüldözésbe? Megtörténhetett-e az, hogy egy emberölés részleteit, a rendelkezésre álló információkat, a feltételezett elkövetővel kapcsolatos információkat akkor sem hozták nyilvánosságra, ha azzal esetleg segítették volna az illető mielőbbi elfogását? Ha történt ilyen, volt-e erre nézve valamilyen előzetes indoklás?
2. Lehetett-e kritikai megjegyzéseket megfogalmazni a rendőri munkával, egy-egy nyomozás hiányosságaival kapcsolatban, vagy megemlíteni az esetleges tanulságokat?
3. Megjelent-e a lapban bemutatott emberölési ügyek terheltjeivel szemben az ártatlanság vélelme?
4. Felfedezhető-e valamiféle cenzúra a lapban? Ha a közvetlen pártirányítás alatt álló, minisztériumi központi sajtóorgánumot cenzúrázták, azt miért, hogyan és milyen konkrét utasítások hatására tették?

1.6 Kutatási hipotézisek

Első hipotézis

Az élet elleni bűncselekményekről csak akkor adtak hírt, amikor a feltételezett elkövető már rendőrkézen volt – az állampolgárok segítségét abban az esetekben sem kérték, ha ezzel a lépéssel minden bizonnyal a nyomozás sikerességét segítették volna elő.

Az első hipotézis indoklása:

Mennyiben tájékoztatott és mennyiben használta a tömegkommunikációban rejlő, bűnüldözéssel, bűnmegelőzéssel kapcsolatos lehetőségeket a rendőrség a rendszerváltás előtti évtizedekben? A kérdésre a vonatkozó levéltári iratok vizsgálatával, a Magyar Rendőrben megjelent emberölési témájú cikkek szövegelemzésével, valamint interjúk segítségével kívánok válaszolni. Emellett esettanulmány módszerrel bemutatok számos, a korszakban elkövetett kiemelt tárgyi súlyú élet elleni bűncselekményt, illetve azok médiareprezentációját.

Második hipotézis

A nyomozó hatóság által élet elleni bűncselekmények nyomozása esetén vétett szakmai hibák, hiányosságok, illetve az esetleges tanulságok levonása a Magyar Rendőr hasábjain a rendszerváltás felé haladva egyre nagyobb teret kapott.

A második hipotézis indoklása:

A Kádár-korszak sajtóirányítása és sajtópolitikája az előzetes engedélyezésre, utólagos ellenőrzésre, a tilalmakra, egyszóval a teljes kontrollra törekedett. Mivel a korszak kezdetén a bűnügyi sajtóban a szűkszavúság, a minimális tájékoztatás és az esetleges hibák elhallgatása volt a jellemző, feltételezem, hogy a Magyar Rendőrben is hasonló eredményekkel szembesülök. Az is logikus, hogy mivel a viszonyok később némileg változtak, a kontroll enyhült, ez tetten érhető volt a lapban is. Miközben azt is tudjuk, hogy a napilapokhoz példányszámban nem mérhető, nem olyan népszerű tudományos folyóiratoknak – mint pl. a Belügyi Szemle is – több szabadságuk volt. A Magyar Rendőr ugyan nem tudományos, de mégis „belsős” lap volt. Feltételezésem emiatt és a fennálló irányítás enyhülése, az egyre közeledő rendszerváltás miatt indokolt.

Harmadik hipotézis

Az ártatlanság vélelme, mint alkotmányos alapjog a lap mindennapi gyakorlatában élet elleni bűncselekmények esetében egyáltalán nem jelent meg. A Magyar Rendőr már a vádemelés előtt „ítéletet" mondott.

A harmadik hipotézis indoklása:

Általános jelenség a sajtóban, illetve az egész médiában, hogy sokszor figyelmen kívül hagyja: akinek a bűnösségét kiszabott jogerős ítélet még nem mondta ki, annak bűnösségét nem lehet tényként kezelni. A gyanúsított sok esetben egyenlő az elkövetővel. Az ártatlanság vélelmének kérdése jogi szempontból talán egyértelmű, de látni kell, hogy sokszor sem a média, sem a közvélemény nincs könnyű helyzetben, hiszen olyan személyekről kellene egy-egy ügyben azt feltételezni, hogy ártatlanok, akik nyilvánvalóan nem azok. Egy rendőrségi lap helyzete még nehezebb, hiszen bűncselekmények esetében értelemszerűen a sikeres és szakszerű nyomozást hivatott és érdekelt bemutatni. Meg lehetett-e felelni az észszerűség és a logika keretein belül a már akkor is létező alapelvnek?

Negyedik hipotézis

Nem cenzúra, hanem öncenzúra határozta meg a lap élet elleni bűncselekményekről tudósító újságíróinak munkáját.

A negyedik hipotézis indoklása:

Diktatórikus rendszerekben alapvető fontosságú a cenzúra minél hatékonyabb kiépítése, hatékony működése, a sajtó ennek megfelelően történő szervezeti átalakítása. A vizsgált korszakban fennálló kulturális politikai irányítás azonban némileg másként állt hozzá a cenzúra kérdéséhez. Az utólagos felelősségre vonással megerősíthették a „józan önkontrollra" való hajlamot. Az öncenzúra kutatásaim és személyes tapasztalataim szerint sem áll messze a sajtó gyakorlatától.

1.7 A dolgozat kulcsfogalmai

Fontosnak tartom külön kiemelni a témám szempontjából leginkább releváns és a dolgozatban gyakran előforduló fogalmakat. A definíciók döntő többségében a Rendészeti

Szaklexikon[9] meghatározásai. Ez a kiadvány arra vállalkozott, hogy a múlt, a jelen és a jövő rendvédelmi és rendészeti szerveinek tevékenységével összefüggő fogalmakat összegyűjtse, rendszerezze és közkinccsé tegye.[10] Másik fő forrásom a Rendészeti Kommunikációs Lexikon[11] volt, amely dr. Garamvölgyi László, az Országos Rendőr-főkapitányság egykori szóvivőjének munkája.

Ártatlanság vélelme

Fontos alapelv, amely szerint senki sem tekinthető bűnösnek, amíg büntetőjogi felelősségét jogerős bírói határozat meg nem állapította. A terhelt, amíg a büntetőeljárás törvényes rendjében a bíróság jogerősen el nem ítéli, nem korlátozható védelmi jogai gyakorlásában, és élhet a törvény szerinti valamennyi eljárási jogosultságával, s mivel az ártatlanság vélelme kedvező joghelyzetet teremt a terhelt számára, a bizonyítás kötelezettsége (bizonyítási teher) az ügyben eljáró hatóságokra hárul.[12]

Bűnügyi újságíró

Olyan szakújságíró, aki a rendőrségi, rendészeti, igazságügyi szakterületekre specializálódott; kiterjedt perszonális kapcsolatrendszerekkel rendelkezik; kiváló hírszerzési lehetőségei vannak, közéleti pozíciói révén jól értesült, bennfentes.[13]

Cenzúra

A szabad véleménynyilvánítási jog hatalom (politikai vagy vallási) általi korlátozásának eszköze. A nyilvánosságnak szánt közlemények, információk tartalmi ellenőrzése elsősorban politikai, vallási, világnézeti, erkölcsi szempontokból. Típusai szerint lehet *előzetes (preventív)*, ami a megjelenés előtti ellenőrzést, hozzáférést, terjesztést megakadályozását jelenti. Lehet *utólagos (represszív)*, amely jelentheti a megjelenés utáni ellenőrzést, szankcióként büntetést, a kiadott mű megcsonkítását, vagy akár a betiltását is. Lehet az ebben az értekezésben leginkább releváns *öncenzúra* is, amikor a szerzők a szankcióktól tartva a cenzúra szabályait ismerve, azokat betartva alkotják műveiket.[14]

---

[9] Boda József et al. (szerk.) (2020): Rendészettudományi Szaklexikon. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14690/743_Rendeszettudomyanyi_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf (letöltve: 2025. 01. 12.)

[10] A Szaklexikont a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának oktatói és a felkért rendészeti szakemberek a Karvasy Ágoston Rendészetelméleti és Történeti Kutatóműhely keretében készítették el. A Szaklexikon szerkesztésének előkészületei 2016 őszén kezdődtek. A háromezret meghaladó számú szócikk elkészítésében több mint száz oktató és közel hatvan rendészeti szakértő vett részt, a lektorálást pedig az adott témában elismert rendészettudományi szaktekintélyek vállalták.

[11] Garamvölgyi László (2010): Rendészeti Kommunikációs Lexikon. Budapest, Pallasz Antikvárium Kft.

[12] Boda et al. (2020) i. m., p. 39.

[13] Garamvölgyi (2010) i. m., p. 34.

[14] Mediapedia.hu http://mediapedia.hu/cenzura (letöltve: 2025. 08. 08.)

Garamvölgyi László egyik definíciója szerint a cenzúra a sajtó erős kontroll alatt tartása az államszocializmusban.[15]

Hatalom

(1) Adott társadalmi kapcsolaton belül meglévő olyan lehetőség, melynek birtokában valaki – mások ellenállásával szemben is – megvalósíthatja, végig viheti saját akaratát, elképzelését függetlenül attól, hogy min alapul ez az esély. (2) A hatalom nem más, mint személyek közötti befolyás, dominancia. (3) Annak elérése, hogy mások olyat és úgy tegyenek, amit és ahogyan azt a hatalommal bíró rendelkező akarja. (4) A társadalom alapvető energiaforrása, nélküle az emberiség, mint társas lények együttese nem tudja megszervezni önmagát.[16]

Hitelesség

A legáltalánosabb meghatározás szerint a hitelesség egy olyan minőséget takar, amely arra inspirál bennünket, hogy elhiggyünk egy állítást. A gyakorlatban a hitelesség egyaránt utal a tartalom hitelességének objektív és szubjektív elemeire. A témakörben kutatók többnyire különbséget tesznek a források és a médium hitelessége között. Míg a forrás hitelességének esetében leginkább a szakértelem és a szavahihetőség a kulcsfontosságú tényező, addig a médiumhitelesség több elemet tartalmaz. Pl., hogy az adott médiumot mennyire tartják tisztességesnek, elfogulatlannak és pontosnak.[17]

Nyilvánosság

A fogalom magában foglalja valamely közösség számára alapvető információk hozzáférésének biztosítását, továbbá a közösség tagjainak vagy képviselőinek ezen információk birtokában a közösség problémáinak kezeléséről való egyeztetett vélekedését, illetve a vélekedések közzétételét.[18]

Információ

(1) Olyan hír, adat, közlemény, amely az adott vezetőben vagy az érintett más személyekben bizonytalanságot, határozatlanságot szüntet meg, és döntésre késztet. (2) Valamely személyre, ügyre vagy dologra vonatkozó olyan tájékoztatás, felvilágosítás, értesülés, hír, amely a címzettet választásra, döntésre, meghatározott cselekvésre, magatartásra, gondolkodásra készteti.[19]

---

[15] Garamvölgyi (2010) i. m., p. 39.
[16] Boda et al. (2020) i. m., p. 227.
[17] Torbó Annamária (2021): „Egyszerre szórakozom, borzadok el és tájékozódom egy időben" – Az érzelmek és a csoporthoz tartozás szerepe a hírfogyasztásban. *Médiakutató* 22(1), p. 68.
[18] Boda et al. (2020) i. m., p. 278.
[19] Uo. p. 273.

Kommunikáció

A legáltalánosabb értelemben, a köznyelvben információátvitel, információcsere valamilyen jelrendszer (pl. a nyelv) segítségével, szűkebb értelemben (és az eredetéhez közelebb állóan) az emberi gondolatok cseréje is. *Kommunikációs megközelítésben:* az adó és a vevő közti dinamikus információcsere. Szinonimái pl. a „közöl", „eszmét cserél", „beszélget", „tárgyal" szavak. A kommunikáció az emberi társadalom egyik legfontosabb jelensége, az emberi lét szükségszerű velejárója. A társadalmi kommunikáció két ember kapcsolatától, a tömegkommunikáción át, a társadalmi információcseréig a szociális jelenségek egész hierarchiájára vonatkozik.[20]

Rendészeti kommunikáció

Az általános, illetve a szervezeti kommunikáció szűkebb, speciális területe, mindazt jelenti, amit és ahogyan a közbiztonság alakítását, a rendvédelmet szolgáló rendészeti szervek/szervezetek közölnek és tesznek. Megjeleníti a rendészeti tevékenységet, mint hivatást, amelynek képviselői különös felelősséggel és hatalommal felruházva, az emberek közötti konfliktusok közepette végzik problémamegoldó munkájukat, a nyilvánosság különös érdeklődésétől kísérve szigorú hierarchiában, hivatalos stílusban igyekeznek együttműködve meggyőzni honfitársaikat szakmájuk biztonságteremtő, szolgáltató és polgárbarát jellegéről.[21]

Rendőrségi tájékoztatás

A rendőrség szervezeti kommunikációs aktusai, amelynek során a médiát és azon keresztül a közvéleményt informálja a hírértékű eseményekről, történésekről, a közérdekű adatokról.[22]

Sajtórendészet

A sajtó ellenőrzésére irányuló hatósági tevékenység, valamint az erre vonatkozó jogszabályok összessége.[23]

Szervezeti kommunikáció

A szervezetek egyik fontos jellemzője, belső és külső információs és kommunikációs rendszer. A befele irányuló kommunikáció célja a szervezeti folyamatok irányítása, összehangolása és hatékony működtetése, kifele pedig a szervezet és környezete közötti kommunikáció – a köznyelvben PR (public relations) – a szervezet megjelenésének, képének (imázsának) tudatos kialakítását, fenntartását és javítását jelenti a kiválasztott külső

[20] Uo. p. 328.
[21] Uo. p. 210.
[22] Uo. p. 216.
[23] Uo. p. 499.

célcsoportokban. Minden szervezet eredményes működésének alapja az abban létrejövő kommunikáció milyensége.[24]

Szubjektív biztonságérzet

Az egyes ember véleménye a bűnözésnek való általános kitettségéről. Ez az érzet – a bűnözés egyes különös szintű jelenségcsoportjait tekintve – eltérő.[25]

Javaslat

Bár az alábbi három fogalom a Garamvölgyi-féle lexikonban meghatározásra került, úgy gondolom, hogy azoknak a Rendészeti Szaklexikon bővített kiadásában is helyük lenne. Ezek: *nyilvánosság; rendőrségi sajtó; rendőrségi kommunikáció*

[24] Uo. p. 531.
[25] Uo. p. 544.

2 A MÉDIA SZEREPE

Dolgozatom alábbi fejezetében kontextusba helyezem a médiatörténeti szempontból különleges szovjet diktatúra időszakát, bemutatom a média rendszerének működését, a sajtó funkcióit, ismertetem a média működésének szempontjából legfontosabb tényezőnek számító Magyar Szocialista Munkáspárt vázlatos történetét, szervezeti felépítését, valamint szót ejtek az újságírók szerepéről, lehetőségeiről és az ún. üzemi-belsős lapokról. Bemutatom, hogyan viszonyult a rendőrség a tömegkommunikáció kérdéséhez, a bűnügyekkel kapcsolatos híradásokhoz.

Fontos kiemelni, hogy az általam vizsgált időszakban Magyarországon még nem használták a média fogalmát, az csak az 1990-es évek közepén terjedt el. Mint ahogyan Boldog Dalma médiakutató is megjegyzi, a korabeli források tömegkommunikációs eszközökről írnak, médiapolitika helyett pedig tájékoztatáspolitikát emlegetnek.[26]

A sajtótörténet a társadalomtudományok mostoha területe, és még a státuszának meghatározása sem könnyű, miután nevezik interdiszciplináris területnek és segédtudománynak is.[27] A sajtóval szembeni elvárások rendszertől függően mások. A nagy egészre vonatkozva elkülönül a demokráciában, a szocialista rendszerben vagy nem szocialista diktatúrában, illetve bármely háborús vagy veszélyhelyzetben alkalmazott szabályozás. A szocializmus időszakában az ideológiailag elfogult sajtó szükségességének elvét a rendszer hívei nem kérdőjelezték meg, mert a jó ügy szolgálatának gondolták. [28]

A sajtó funkcióit ugyancsak nem lehet általánosságban meghatározni, de akármelyik megközelítést vagy korszakot nézzük, az elsődleges szerepnek az identitás alakítása tekinthető.[29] A rendészeti szakemberek többé-kevésbé mindig is egyetértettek abban, hogy a sajtót használni kell. Abban már kevésbé, hogy ezt milyen szempontok mentén lenne érdemes csinálni. Hans Gross, korának egyik legkiválóbb büntetőjogásza, gyakorlati szakembere és szakírója[30] például már a századforduló előtt javasolta, hogy a rablásokról adjanak ki közleményt, ha tudják az elvitt holmik pontos leírását[31].

[26] Boldog Dalma (2025): Csernobil és a magyar média. Budapest, L Harmattan Könyvkiadó Kft., p. 11.
[27] Széchenyi Ágnes (2004): A huszadik század hiányzó magyar sajtótörténete – Adósságlista és javaslat. Magyar Tudomány 49(10), p. 1159.
[28] Hargitai Henrik–Hirsch Tibor: Médiatörténet. A sajtó funkciói. Szabadbölcsészet. ELTE Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet
https://mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/index2846 (letöltve: 2025. 08. 15.)
[29] Hargitai–Hirsch i. m.
[30] Ibolya Tibor (2012): Az első magyar kriminalisztikai tankönyv és szerzője. *Ügyészek lapja* 19(2), pp. 77–84.
[31] Hans Gross (1899): Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik. Graz, p. 234.

Ma már talán senki sem vitatja, hogy a rendőrségnek szüksége van a médiára. Ez fordítva is igaz, de ennek vizsgálata nem tartozik szorosan a témámhoz. A rendőrség a saját dolgát könnyítheti meg azzal, ha együttműködik a médiával. A nyilvánosság igénybevételével akár előbb megoldódhat egy bűnügy, másrészt előfordulhat, hogy további bűneseteket sikerül megelőzni. Nem is kell feltétlenül elismert rendészeti szakembernek lenni ahhoz, hogy ezt valaki belássa. A bűnmegelőzés jó az embereknek, és ez által növekszik a rendvédelmi szerv renoméja is.

A második világháború utáni sajtóban *„nagy teret szenteltek a bűncselekményekről, különösen a gyilkosságokról szóló híreknek, riportoknak. Egyes bűncselekmények elkövetőit a sajtó hetekig, hónapokig »sztárolta«. Ez a jelenség mindig – akkor és azóta is – élénk vita tárgyát képezte, de mindenképpen alkalmas volt arra, hogy az újságok címoldalain szereplő bűncselekmények ügyében mozgósítsa a lakosságot és meggyorsítsa a szökésben lévő gyilkosok ártalmatlanná tételét”* – írja Prof. Dr. Katona Géza, a bűnüldözés nemzetközi hírű szakértője, a bűnügyi technika hazai fejlesztésének egyik kiemelkedő személyisége a hazai bűnüldözés 1945-től 1995-ig terjedő időszakát személyes visszaemlékezései, megtörtént bűncselekmények ismertetésével feldolgozó, 1998-ban megjelent munkájában[32].

A magyar sajtótörténet különleges korszaka a szovjet diktatúra időszaka, amikor az egész rendszer fordított logikával működött. Nem a sajtószabadság biztosítása, hanem az információk elhallgatása, a cenzúra leplezése és a propaganda intézményének kiépítése érdekében. Ennek ellenére mégis a sajtó a kor egyik legfontosabb történeti forrása.[33]A rendszerváltás előtti négy évtized – a Rákosi -és a Kádár-korszak – történetét sokáig igencsak hézagosan tárták fel a történeti források, alapvető fontosságú iratok feldolgozatlanok voltak. Mindez fokozottan igaz volt a sajtó történetére – mentegetőzik saját bevallása szerint is Murányi Gábor újságíró-történész, *A magyar sajtó története* című munka társszerzője.[34] Ezzel szemben 2016-ban megjelent Buzinkay Géza *A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig* című könyve[35]. A kötet jelentőségét talán jól érzékeltetik Széchenyi Ágnes irodalomtörténész mondatai: *„jusson el sok könyvespolcra, az alapkönyvek közelébe. Mert a*

[32] Katona Géza (1998): A bűnüldözés fél évszázada. Budapest, BM Kiadó, p. 65.
[33] Horváth Attila (2013): A magyar sajtó története a szovjet típusú diktatúra idején. Budapest, Médiatudományi Intézet, p. 6.
[34] Kókay György et al. (1994): A magyar sajtó története. Budapest, Magyar Újságírók Országos Szövetsége, p. 203.
[35] Buzinkay Géza (2016): A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig. Budapest, Wolters Kluwer

maga nemében első és utolsó: egyetlen."[36] Az általam vizsgált korszak médiatörténetét ezért elsősorban Buzinkay Géza hiánypótló munkája alapján ismertetem.

2.1 Sajtóviszonyok a világháború után

Magyarország a második világháborúból ismét vesztes országként került ki. 1945-ben a náci német megszállás helyett a győztes szovjet megszállás következett. A magyar politikai sajtó ujjászervezése a szovjet Vörös Hadsereg előre nyomulásával párhuzamosan, a szovjet városparancsnokságok felügyelete alatt, a Magyar Kommunista Párt irányításával indult el a dél-alföldi városokban.[37]

Hogy példányszámukat növeljék, a politikai pártok újságjai, pártállástól függetlenül, mérvadó sajtónál időnként megengedhetetlen eszközökkel is versengtek egymással. Buzinkay Géza ezzel a jelenséggel kapcsolatban kutatási témám szempontjából is érdekes gyakorlatot hoz fel[38] példaként: kitalált, valóságos alap nélküli bűnügyi hír is bejárhatta a sajtót, mert mindegyik újság hozzátett valami fordulatot.[39] Ez az alkalmi bulvár jelleg érvként jól jött a kommunista pártvezetésnek, hiszen a sokszínű sajtó ellen rögtön támadásokat indított.

Az 1947. szeptember 23-i 11.290/1947. sz. kormányrendelet (a *„Sajtótermékek és engedélyezésük ideiglenes rendezéséről"*) nyíltan és alapvetően megváltoztatta a sajtóéletet – jegyzi meg Buzinkay. A sajtó ugyanis korábban mindig magánvállalkozásként működött, ettől kezdve azonban csak szervezet, intézmény adhatott ki lapot.[40] A hatalom kontrolljának része volt a lapengedélyezés, a cenzúra és a papírgazdálkodás. Utóbbi esetben a pártállam a papírkiutalást használta fel támogató vagy ellehetetlenítő eszközként.[41] A sajtó, mindenekelőtt a napilapok kézbevétele 1947 és 1951 vége között megtörtént a polgárinak, ellenségesnek tartottak megszűntetésével, a megmaradó lapok vezetőinek biztosításával.[42] Az újságok és a megjelent publicisztikák belterjesek voltak, ami miatt az egyszerű újságolvasók gyakran csak

[36] Széchenyi Ágnes (2017): Buzinkay Géza: A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig. *Magyar Tudomány* 178(12), p. 1661.
[37] Buzinkay (2016) i. m., p. 391.
[38] Uo, p. 403.
[39] Nádor Tamás (2000): Korelnökeink I. A jelenlét embere. Beszélgetés Polgár Dénessel. *Magyar Média* 1(3), p. 52.
[40] Buzinkay (2016) i. m., p. 409.
[41] Uo, p. 409.
[42] Uo, p. 410.

a munkahelyükön, a kötelező újságolvasás és az olvasottak megbeszélése után kezdték valószínűsíteni, hogy mit is olvastak, illetve azt miként kell értelmezniük.[43]

Az újságíró-társadalom összetétele teljesen megváltozott, ami Buzinkay szerint részben magyarázza az ötvenes évek sajtójának állapotát.[44] Takács Róbert történészt idézi, amikor azt írja, *„az »őrségváltás« jelentős színvonalromlással is járt. A felsőfokú végzettségűek és az idegen nyelvet ismerők aránya egyedül a Magyar Távirati Irodában (MTI) volt számottevő."*[45] A kommunista pártlapok, napilapok és a megyei lapok újságíróinak majdnem kétharmada munkás-paraszt származású volt, és csak az MTI munkatársai képviselték a régi szakmát polgári és értelmiségi származással.[46]

A két hétig sem tartó forradalom sajtója *„az eszmékben és addig nyilvánosságot nem kapó követelések megfogalmazásában, valamint a felszabadult hangban hozott újdonságot, de sem a sajtó szerkezetében, rovataiban, sem publicisztikai stílusában nem nyitott új távlatokat. 1956 jelentősége a magyar sajtó szempontjából nem mérhető 1848 sajtójához"*[47] – foglalja össze ezt a rövid időszakot a szerző.

2.2 Médiarendszer a Kádár-korszakban

A sajtót és a médiát 1956-ig főként közvetlen utasítások alapján irányították. Rákosi Mátyás például minden este megkapta a Szabad Nép másnap megjelenésre szánt példányát, hogy személyesen ellenőrizhesse a tartalmat.[48] Ezt a politikai irányvonalat a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának (KB) 1958 januárjában megjelent, *A Sajtó helyzete, feladata* című határozata[49] változtatta meg, ezután kezdtek áttérni a differenciáltabb, taktikusabb és burkoltabb befolyásolási módszerekre. Nezvál Ferenc igazságügy-miniszter már 1957. június 1-jén bejelentette, hogy készül a sajtótörvény, és ezt az Országgyűlés következő ülésszakára beterjesztik, ehhez képest majdnem harminc évet kellett várni, míg sikerült a Parlamentnek azt benyújtani (1986. évi II. tv.).[50] Az 1986-os sajtótörvény érvénybe lépéséig az

[43] Uo, p. 411.
[44] A napilapok munkatársainak több mint a fele 1948 után kezdte pályáját, a megyei lapoknál pedig több mint hatvan százalék csak 1952-től kezdte a szakmát. Lásd: Uo, p. 412.
[45] A sajtóban a forradalom után ráadásul még csökkent is az idegennyelv ismeret. Lásd: Uo, p. 412.
[46] Uo, pp. 412 –413.
[47] Uo, p. 420.
[48] Varga Zsuzsa (1988): Voltam, aki voltam. Budapest, Háttér, p. 158.
[49] Vass Henrik – Ságvári Ágnes (szerk.) (1979): A Magyar Szocialista Munkáspárt határozatai és dokumentumai. 1956–1962. Budapest, Kossuth, p. 195.
[50] Horváth Attila (2013) i. m., p. 10.

1949-es alkotmány vonatkozó része, illetve néhány általános irányvonalat kijelölő párthatározat szabta meg a sajtóműködés kereteit.[51] (A sajtótörvényben aztán az jelentett újdonságot, hogy a pártosságot már nem említette, hanem a hiteles és pontos tájékoztatás eszményét fogalmazta meg.)[52]

Az 1956-os forradalom leverése után, Kádár János vezetésével megkezdődött a rend helyreállítása, a konszolidáció, amely annak ellenére, hogy a győztes hódítók kegyetlenségével történt, a média hatalmának elismerése is kifejeződött benne.[53] *„A Népszabadság rögtön a puskák után jön”* – jelentette ki Kádár 1957 februárjában[54], amely Buzinkay értelmezése szerint[55] egyaránt jelentett fenyegetést és az újság befolyásának elismerését. A rendteremtésnek több újságíró is áldozatul esett. Akadt, aki tisztázatlan körülmények között halt meg a börtönben, másokat kivégeztek vagy halálra ítéltek, és csak nemzetközi tiltakozás miatt enyhítették a büntetést.[56] Az újságírók, de még a postások, a lapterjesztők is sztrájkba léptek vagy szabotáltak. A kormány és az újságírók, a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÚOSZ) ideiglenes választmánya közötti eredménytelen tárgyalások után a kormány a lapkiadó vállalatokkal kiállíttatta a „szüneteltetett lapok” munkatársainak felmondólevelét, aztán felfüggesztette a MÚOSZ önkormányzatát. Jelentős felmondások, pályaelhagyások (az újságírók egy része az országot is elhagyta) következtében 1938 –1939 és 1945 után harmadszor véreztették ki a szakmát. Az újságírók helyét az üzemi lapok párthű munkatársaival, valamint pártmunkatársakkal töltötték fel.[57]

A sajtót, illetve tágabban a médiát illető felfogás a teljes pártállami időszakban a lenini alapelvekre épült – írja Buzinkay. Eszerint a sajtó nem csak eszméket terjeszt és politikailag nevel, hanem „kollektív propagandista” és „kollektív agitátor”. Szervezet és irányítás szempontjából a Párt teljes mértékben centralizált sajtópolitikát folytatott, miután sem a tartalmi ellenőrzést, sem a jóváhagyást, sem a nyomtatást és terjesztést nem engedte ki a kezei közül.[58]

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának 1958. január 21-én kelt, *A sajtó helyzete, feladata* címmel elkészített határozata Kádár János iránymutatásának

[51] Bayer Judit (2005): Sajtó- és médiajog. In: Bajomi-Lázár Péter (szerk.): Magyar médiatörténet a késő Kádár-kortól az ezredfordulóig. Budapest, Akadémiai Kiadó, pp. 159–166.
[52] Boldog (2025) i. m., p. 17.
[53] Buzinkay (2016) i. m., p. 420.
[54] A mondat az MSZMP Ideiglenes Intéző Bizottságának ülésén hangzott el. Idézi: Buzinkay (2016) i. m., p. 217.
[55] Uo, p. 420.
[56] Uo, p. 420.
[57] Uo, p. 421.
[58] Uo, p. 422.

szellemében indította el a forradalom előtti időszaknál lényegesen árnyaltabb sajtókezelési módszerekre történő áttérést. Buzinkay kiemeli, hogy a legjelentősebb változás az volt, hogy a szerkesztőségi vezetőket bevonták, felelőssé tették a pártirányításban. Ennek egyik következménye az lett, hogy az országos és megyei napilapok újságíróinak nagy része MSZMP-párttag volt. A felelős-főszerkesztő és a szerkesztőségi párttitkár pedig egymás alá-fölérendeltjei voltak, ami adott esetben súlyos feszültségekhez és külső beavatkozásokhoz vezethetett.[59]

Az eredetileg sajtótörvény-javaslatként készült, de csak kormányrendeletként kiadott 26/1959. (V. 1.) Korm. rendelet szabályozta a sajtóéletet a következő évtizedekre. Bevezetésre került a lapok előzetes engedélyezése, amelybe a példányszám és a terjedelem megszabása is beletartozott.[60] A dokumentum többek között a következőket mondta ki: *„Ha mi valamiről nem beszélünk idejében, arról beszél az ellenség. S ebben az esetben az elhallgatás politikai vereséget jelent. Nem tekinthetjük rossznak, indokolatlannak, kispolgári kíváncsiságnak a párttagság és a közvélemény jobb tájékoztatása iránt az egész társadalomban megnyilvánuló igényt. (…) Közöljük a számunkra kedvezőtlen tényeket, s azokat a véleményeket is, amelyekkel nem értünk egyet, s ezektől ne a hallgatás, hanem a jelenségeket helyükre tevő magyarázat útján határoljuk el magunkat.”*[61]

Szerkezetét tekintve a Rákosi-korszak óta kettős irányítás alatt állt a sajtó, ami Buzinkay szerint nem két egyforma jelentőségű és erejű irányító szervezetet jelentett. Az eszmei irányítás az MSZMP Központi Bizottságánál volt, a kormányzati szervek a keze alá dolgoztak és végrehajtották az utasításait. A sajtóval az Agitációs és Propaganda Osztály (APO) foglalkozott, ami a napilapokat és a hetilapok egy részét jelentette. A pártközpontnak volt egy másik, részben sajtóval foglalkozó osztálya is: a folyóiratok nagy része a Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályhoz (TKKO) tartozott. Buzinkay Géza azonban kiemeli, hogy a két nagy hatalmú osztály nem jelentette a hierarchia csúcsát, miután felettük a Központi Bizottság ideológiai titkára állt, tájékoztatás és propaganda kérdéseiben pedig a Párt legfőbb testülete, az Agitációs és Propaganda Bizottság, amelynek állásfoglalásai kijelölték az MSZMP irányvonalát. A Központi Bizottság elnöki tisztét Szirmai István után 1969-től Aczél György, majd utolsóként 1985-től Berecz János töltötte be.[62] A Bizottság mindenkori tagjai között volt

[59] Takács Róbert (2009): A sajtóirányítás szervezete a Kádár-korszakban. *Médiakutató* 10(3) https://mediakutato.hu/cikk/2009_03_osz/07_sajtoiranyitas_kadar (letöltve: 2025. 08. 16.)
[60] Buzinkay (2016) i. m., p. 423.
[61] Idézi: Buzinkay (2016.) i. m., p. 424.
[62] Uo, p. 424.

a KB-osztály vezetője, a művelődésügyi miniszter, a Népszabadság szerkesztőbizottságának vezetője, a Magyar Rádió és a Magyar Televízió elnökei is.[63]

A sajtó, a média legfőbb irányítója először Szirmai István volt, aki komoly illegális múlttal rendelkezett és a kommunista hatalomgyakorlás minden vetületét ismerte.[64] Takács Róbert szerint Szirmainak köszönhető, hogy fontos szempont lett a tömegkultúra szórakoztató jellege, ezzel a lapok tartalmi színessége, mint a rendszer politikai elfogadtatásának eszköze.[65]

Szirmai a „rendteremtés" és konszolidáció végrehajtója, kifejezetten „tájékoztatáspolitikus" volt, de a korszak politikájának, a rendszernek pragmatikus, ideológiai, kulturális működtetője Aczél György – hangsúlyozza Buzinkay Géza.[66] Aczél elsősorban szóbeli képességeinek, a „kézi vezérlésnek" köszönhette hatékonyságát, melynek jelképe a telefon volt. Ez a módszer hagyta a legkevesebb nyomot, érvényesítve így a rendszer szándékait. Aczél közel két évtizeden át, amikor az MSZMP KB titkárává választották, és megkapta a teljes kulturális élet irányításának és ellenőrzésének feladatát, élt a befolyásoló és vezetői lehetőségeivel.[67]

A Kádár-korszak sajtóirányítása és sajtópolitikája minden olyan eszközzel élt, amely ellen a Horthy-korszakban a baloldali írók és újságírók, az emigrációból pedig a kommunisták tiltakoztak. Előzetes engedélyezés, utólagos ellenőrzés, postai szállításból való kitiltás, ellenségesnek ítélt külföldi lapok behozatalának tilalma, de már az árusítóhelyekre kiszállított lapok rendőrségi begyűjtése is megtörtént. A viszonyok később azonban megváltoztak, a hatékonysághoz modernizálni és centralizálni kellett. A nyugati rádiók technikailag egyre fejlettebb magyar adásainak zavarása is nehezebben működött. A távközlési hullámoknak nem lehetett megálljt parancsolni a határon, és megszűnt a Párt tájékoztatási-hírszolgálati monopóliuma. *„A nyolcvanas évek elején Nyugat-Dunántúlon már az osztrák televízió adását nézték – noha a földön még végighúzódott a szögesdrót határzár."*[68]

2.2.1 Politikai szűrő és színesebb sajtó

A szovjethez hasonlóan a magyar média is pártállami tulajdonban volt, és végig politikai kontroll és állambiztonsági ellenőrzés alatt állt. A pártállam itthon is monopolhelyzetben volt a

[63] Uo, p. 425.
[64] Uo.
[65] Takács Róbert (2012): Politikai újságírás a Kádár-korban. Budapest, Napvilág – Politikatörténeti Intézet, p. 351.
[66] Buzinkay (2016) i. m., p. 427.
[67] Uo, p. 427.
[68] Uo, p. 428 –429.

hírközlésben a Magyar Távirati Iroda révén. A szovjet ellenőrzés alatt álló országok híreiről kizárólag a helyi, hivatalos források vagy az MTI közleményei alapján lehetett beszámolni.[69]

Mint a sajtópolitika egyik legfontosabb szerve, az MTI a híranyaghoz való hozzáférés szűrésével folyamatosan manipulálta a nyilvánosságot. Nemzetközi kapcsolatrendszere a forradalmat követően kibővült, a hatvanas évek közepén már 17 fővárosban volt állandó nemzetközi tudósítója [70] Annak ellenére, hogy a pártállam kiemelt jelentőséget tulajdonított az MTI-nek, belföldi munkája olykor monopóliumokba eredő nehézségekbe ütközött.[71]

A forradalom utáni sajtópolitika egyik fő szempontja az lett, hogy a Rákosi-korszak színtelen-szagtalan sajtóéletével szemben sokszínűvé tegye azt. Erre jó példa, hogy a belpolitikai érdekű közéleti sajtó a napilapokat jelentette, ilyen hetilap nem indult.[72] A folyóiratok nem tartoztak a tömegtájékoztatásnak tekintett területhez, inkább szűk szakmai, értelmiségi olvasókhoz jutottak el. Ez volt az oka, hogy ezek a kiadványok a sajtópolitika részéről szókimondás szempontjából nagyobb teret kaptak. Olyan lapok is voltak köztük, amelyeknek szerkesztői személyesen, Aczél Györggyel alkudozhattak, aminek köszönhetően részben meg tudtak szabadulni az alacsonyabb szintű sajtóellenőrzéstől.[73] A népszerű tudományos magazinokat (Élet és Tudomány, Búvár) is kevésbé zaklatták, viszont szóban sokat kritizálták. A hetilapok között több nagy példányszámú, népszerű lap volt, a mai sajtópiacot tekintve elképesztő, tartósan 400 ezer feletti eladásokkal[74].

A központosított sajtóirányítási rendszer csak úgy működhetett, ha mindent – a lap szükségességét, méretét, példányszámát – a pártállam szabott meg, és nem az olvasó döntött, vagyis nem szólt bele a piac. Utóbbi szempont alapvetően nem játszott szerepet a sajtóéletben, miután még a lapok árát is a pártközpont állapította meg, tehát az olvasókért sem folyt verseny.[75] A Tájékoztatási Hivatal szerint a lapoknak mintegy ötöde volt nyereséges, de ezeket a számokat mesterkélten hozták létre. A terjesztést végző Posta is veszteségesen, állami támogatásból működött. 1968-tól, az „új gazdasági mechanizmus” szellemében a kiadókkal szemben érkezett az igény, hogy legyenek nyereségesek. Ezt úgy lehetett teljesíteni, hogy nyereséges lapjaik bevételéből kellett eltartaniuk ráfizetéses lapjaik szerkesztőségeit.[76]

---

[69] Boldog (2025) i. m., p. 16.
[70] Buzinkay (2016) i. m., p. 431.
[71] Buzinkay Géza példaként említi erre a kormány-előterjesztések szövegének megszerzését, ami az MTI-nek gondot okozott, de a kormány lapja, a Magyar Hírlap hivatalból megkapta azt. Lásd: Uo, p. 432.
[72] Takács (2012) i. m., p. 45.
[73] Buzinkay (2016) i. m., p. 440.
[74] Ilyen volt a Nők Lapja, a Ludas Matyi, a Képes Újság vagy a Füles. Lásd: Uo, p. 440.
[75] Uo, p. 432.
[76] Buzinkay Géza ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy ennek a következménye az lett, hogy a nyereséges évkönyveket, naptárakat és más, „szabad árképzésű" kiadványokat csatoltak. Ezek tartalma és színvonala miatt

Romsics Ignác szerint a magyar sajtó jelentőségének és ebből következő publicitásának csúcsát a hetvenes évtized végére érte el. A harmincas évek óta hódító rádió még nem volt képes befolyásolni az írott sajtóban megjelent szavak súlyát és a lapok kelendőségét, viszont a részben mesterséges, politikai indíttatású olvasási kampányok folyamatosan növelték a lapolvasás kiterjedtségét. Az olvasásnak befolyása és rangja is volt, népszerűsítése fontos kultúrpolitikai feladatnak számított.[77] Aztán jött a televízió és egy új korszak.

2.2.2A pártállam mindenek felett

Az MSZMP nyilvánosság irányításában, szerkezetének irányításában betöltött szerepét nem lehet eléggé kihangsúlyozni. Ezért, valamint a könnyebb átláthatóság érdekében ismertetem a Párt rövid történetét és felvázolom a szervezeti hierarchiát.

Az MSZMP 1956 novembere és 1989 októbere között működött. A forradalom napjaiban, 1956. október 28-án a Magyar Dolgozók Pártja (MDP) Központi Vezetősége – megszüntetve a Politikai Bizottságot és a Titkárságot – a párt vezetését egy hattagú Elnökségre ruházta[78], mely kétnapos vita után kimondta az MDP feloszlatását és új párt – a Magyar Szocialista Munkáspárt – létrehozását határozta el. 1956. november l-jén kelt az a felhívás, amely hírül adta az új párt megalakulását, valamint azt, hogy a párt szervezésének megindítására, ügyeinek intézésére és a pártalapító országos kongresszus összehívására előkészítő (intéző) bizottság alakult.[79]

A működés alapelveként hangsúlyozott „demokratikus centralizmus" gyakorlati érvényesítése állandó feszültség forrása volt. A Központi Bizottság 1963 augusztusi ülésén Kádár János az 1956-tól követett munkastílus eredményeként említette, hogy a párt- és állami szervek esetében nincs szájbarágás, nincs az, hogy mindent előre eldöntenek, de *„úgy tűnik, hogy a centrális irányítás mintha nem ütné meg azt a mértéket, amit a helyzet megkövetel"*[80]. Határozottabb irányítást, pontosabb ellenőrzést sürgetett: *„A KB állásfoglalásait egyöntetűen, határozottan és széleskörűen kell vinni és képviselni"*[81].

---

ugyan gyakran kaptak megrovást az Agitációs és Propaganda Osztálytól, de mégiscsak a gazdaságosság maradt a fő szempont. Lásd: Uo, p. 433.

[77] Romsics Ignác (1999): Magyarország története a XX. században. Budapest, Osiris, pp. 503 –505.

[78] Az Elnökség tagjai: Kádár János (elnök), Apró Antal, Kiss Károly, dr. Münnich Ferenc, Nagy Imre és Szántó Zoltán. Kádár János már november l-jén kivált a testületből. Lásd: Németh Jánosné (1995): Az MSZMP központi vezető szervei üléseinek napirendi jegyzékei I. 1956–1962, A Magyar Szocialista Munkáspárt központi vezető szerveinek rövid szervezettörténete. A Magyar Országos Levéltár segédletei, I/1., Budapest https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLsegedl_01_1/?pg=5&layout=s (letöltve: 2025. 07. 13.)

[79] Tagjai: Donáth Ferenc, Kádár János, Kopácsi Sándor, Losonczy Géza, Lukács György, Nagy Imre és Szántó Zoltán.

[80] Németh Jánosné (1995) i. m., p. 8.

[81] Uo.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után a korábbi politikai rendszer helyreállítása azt is magával hozta, hogy az MSZMP állampártként szerveződött újjá. A pártirányításról vallott alapvető elv, hogy *„a párthatározatok csak a párttagokra kötelezőek, s a párttagok győzzék meg igazukról a pártonkívülieket"*[82] a valóságban nem működött. A párt és a kormány vezetőinek azonossága, összefonódása párhuzamossághoz, a párt- és az állami ügyek keveredéséhez vezetett. Állami döntések csak a párt irányelvei, állásfoglalásai után, annak alapján születhettek. Az 1966-os (IX.) kongresszus hangsúlyozta, hogy a párt vezető szerepének érvényesítési módja: a politikai-, gazdasági és kulturális élet fő célkitűzéseinek kidolgozása; a tudományos elemzés, az elvi-politikai irányítás; a politika végrehajtásának ellenőrzése. Valamennyi pártszervezet jogot kapott a területén folyó munka ellenőrzésére és a vezetők beszámoltatására. Az 1970-es (X.) kongresszus pedig azt erősítette meg, hogy az MSZMP kormányzó párt, amelynek politikája meghatározóan kihat az országra és a társadalom egészére.

Az MSZMP időszakában jellemző volt a párt- és az állami tevékenység összemosódása, az MSZMP lényegében állampártként működött egészen 1988 végéig.[83]

Az MSZMP központi vezető szervei[84]

- KONGRESSZUS (1959.,1962.,1966.,1970.,1975.,1980.,1985.,1989.)

- ORSZÁGOS PÁRTÉRTEKEZLET (1957., 1988.)

- KÖZPONTI BIZOTTSÁG (KB) (1956. november - 1989. október 7.) (1956. november és 1957. június között Ideiglenes Központi Bizottság (IKB)

- POLITIKAI BIZOTTSÁG (PB) (1956. november - 1989. június 24.) (1956. november és 1957. június között Ideiglenes Intéző Bizottság (IIB) / POLITIKAI INTÉZŐ BIZOTTSÁG (PIB) (1989. június 24 - 1989. október 7.)

- SZERVEZŐ BIZOTTSÁG (SZB) (1956. november - 1957. február 26.)

- TITKÁRSÁG (1957. február 26 - 1988. május 22.)

- KÖZPONTI REVÍZIÓS BIZOTTSÁG (KRB) (1957. június 29 - 1966. december 3.)

[82] Uo.
[83] Az 1989. október 7-én megszűnt MSZMP helyébe lépő új párt neve: Magyar Szocialista Párt.
[84] Németh (1995) i. m. 9.

- KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG (KEB) (1957. február 26 - 1989. október 7.)

- ELNÖKSÉG (1989. június 24 - 1989. október 7.)

A Központi Bizottság mellett működő munkabizottságok, munkaközösségek:

- AGITÁCIÓS és PROPAGANDA BIZOTTSÁG (APB) (1956. november - 1988. november) / TÁRSADALOM POLITIKAI BIZOTTSÁG (TPB) (1988. december 15 - 1989. október 7.)

- AGRÁRPOLITIKAI / MEZŐGAZDASÁGI BIZOTTSÁG (1957. január 24 - 1959. január 20 - 1962. október)

- ÁLLAMGAZDASÁGI /GAZDASÁGPOLITIKAI /GAZDASÁG- és SZOCIÁLPOLITIKAI BIZOTTSÁG (ÁGB) (GPB) (GSZB) (1960. január 12 - 1966. december 3 - 1988. november 22 - 1989. október 7.)

- RÉGI PÁRTTAGOK BIZOTTSÁGA (1957. december 20 - 1961. szeptember 12.)

- KÖZGAZDASÁGI MUNKAKÖZÖSSÉG (1966. december 3 - 1989. május 29.)

- GAZDASÁGSTRATÉGIAI MUNKABIZOTTSÁG (1989. május 29 - 1989. október 7.)

- SZÖVETKEZETPOLITIKAI MUNKAKÖZÖSSÉG (1966. december 3 - 1989. október 7.)

- PÁRTÉPÍTÉSI MUNKAKÖZÖSSÉG (1966. december 3 - 1988. november 22.)

- IFJÚSÁGI BIZOTTSÁG (1970. június 14 - 1988 november 22.)

- KÁDERPOLITIKÁI BIZOTTSÁG (1986. november 20 - 1988. november 22.)

- PÁRTPOLITIKAI BIZOTTSÁG (1988. december 15 - 1989. október 7.) (Jogutódja a Pártépítési Munkaközösségnek, az Ifjúsági és a Káderpolitikai Bizottságnak)

- NEMZETKÖZI, JOGI és KÖZIGAZGATÁS-POLITIKAI BIZOTTSÁG (1988. december 15 - 1989. október 7.)

- AZ MSZMP KB TANÁCSADÓ TESTÜLETE (1988. december 22 - 1989. október 7.)

- KULTÚRPOLITIKAI / MŰVELŐDÉSPOLITIKAI MUNKAKÖZÖSSÉG (1971. február 9 - 1980. március 27 - 1989. október 7.)

- TUDOMÁNYPOLITIKAI MUNKAKÖZÖSSÉG (1988. július 14 - 1989. október 7.)

Az MSZMP Központi Bizottság apparátusának szervezeti felépítése

- Központi Bizottság Irodája (KBI) (1956. november 26 - 1989. október 7.)

- Adminisztratív Osztály (Ad.) /Közigazgatási és Adminisztratív Osztály (KAO) (1956. november 14 - 1966. december 3 - 1988. november 22.)

- Agitációs és Propaganda Osztály (APO) / Társadalompolitikai Osztály (TPO) (1956. november 17 - 1988. november 22 - 1989. október 7.)

- Államgazdasági Osztály / Gazdaságpolitikai Osztály (GPO) / Gazdaság- és Szociálpolitikai Osztály (GSZO) (19S6. november 17 - 1966. december 3 - 1988. november 22 - 1989. október 7.)

- Külügyi Osztály (KÜO) / Nemzetközi Pártkapcsolatok Osztálya (NPO) (1956. november 17 - 1988. november 22. - 1989. október 7.)

- Káder Osztály (1957. február 5 - 1957. december 3.)

- Falusi / Mezőgazdasági Osztály (1956. november 17. - 1957. február - 1963. december 3.)

- Párt- és Tömegszervezetek Osztálya (PTO) / Pártpolitikai Osztály (PPO) (1956. november 14 - 1988. november 22 - 1989. október 7.)

- Pártgazdasági és Ügykezelési Osztály (PGO) / Gazdálkodási Osztály (1956. november 14 - 1988. november 22. - 1989. október 7.)

- Tudományos és Kulturális Osztály (TKO) (1957. február 6 - 1963. december 5.)

- Tudományos és Közoktatási Osztály (1963. december 5 - 1966. december 3.)

- Kulturális Osztály (1963. december 5 - 1966. december 3.)

- Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztály (TKKO) (1966. december 3 - 1988. november 22.)

- Ipari és Közlekedési Osztály (DCO) (1956. december 19 - 1963. december 5.)

- Építési és Közlekedési Osztály (1963. december 5 - 1966. december 3.)

- Ipari Osztály (1963. december 5 - 1966. december 3.)

- Területi Gazdaságfejlesztési Osztály (1973. június 27 - 1975. május 15.)

- Ipari, Mezőgazdasági és Közlekedési Osztály (1975. május 15 - 1980. december 15.)

A választott testületek munkaszervezete a függetlenített központi apparátus volt, amelynek feladatai közé tartozott a pártszervek döntéseinek előkészítése, valamint a végrehajtás megszervezésének és ellenőrzésének segítése. A testületi előterjesztéseket, személyi javaslatokat – a különböző állami, gazdasági, szakmai és tudományos intézetek tapasztalatainak, javaslatainak felhasználásával – jórészt a KB osztályai készítették. Az előterjesztéseit az osztályvezető írta alá és az illetékes titkár láttamozta. A külső szervek előterjesztéseit a KB osztályai véleményezték, amit feljegyzés formájában csatoltak az anyaghoz.

A napirendi jegyzékekből is kitűnik, hogy a párt vezető testületei az általános politikai irányelveknek a különböző területeken dolgozó párttagok révén történő érvényesítésén túl, az államhatalmi és államigazgatási, a gazdasági és társadalmi szervek és intézmények, valamint a tömegszervezetek munkájával közvetlenül is foglalkoztak. Meghatározták tevékenységük tartalmát és módját, a káderhatásköri lista alapján döntöttek a vezetők személyéről is, kézben tartották a káderek mozgatását, és rendszeresen értékelték munkájukat. A törvényhozás és az államigazgatás is gyakorlatilag a párttestület előzetes állásfoglalása, jóváhagyása alapján működött.

A vezető testületek üléseinek közvetlen előkészítése, a jegyzőkönyvek készítése, a határozatok, információk kiküldése, az osztályok munkatervi javaslatainak összegyűjtése és a Titkárság elé terjesztése, az irattározás és az iratnyilvántartás vezetése a KB Iroda feladata volt. A központi pártszervekhez érkezett levelekkel, beadványokkal a KB Iroda bejelentéseket Intéző Alosztálya foglalkozott. A levelek, beadványok tartalmáról és az intézkedésekről rendszeresen tájékoztatták a párt vezető szerveit.

2.2.3 Újságírás és szerepek

Hogy megértsük a korszak rendészeti sajtójának működését, a korabeli körülmények feltárásának segítségével tekintsük át, milyen tájékoztatási lehetőségeik voltak az újságíróknak.

A szovjet politikai befolyás alatt álló államok médiarendszerei ugyan a tekintélyelvű sajtómodell szovjet-kommunista alcsoportjába tartoztak[85], a tájékoztatáspolitikai elveket nem egyformán alkalmazták a gyakorlatban. Magyarországon az újságírók valamivel nagyobb autonómiával bírtak, de ez nem jelentette azt, hogy függetleníteni tudták volna magukat a

[85] Siebert et al. (1956/1984): Four Theories of the Press. Urbana & Chicago: Chicago University Press

politikai elit döntéseitől.[86] A magyar médiarendszer sosem fejlődött önállóan, hanem az ország elenyésző geopolitikai súlya miatt mindig külső modelleket követett.[87] Az 1956 utáni tájékoztatáspolitika így a szovjet-kommunista sajtómodell egyik változata volt, amely felépítés és alapelvek szempontjából is rendkívül hasonlított a szovjethez, de több sajátos vonással is rendelkezett – írja Boldog Dalma *Csernobil és a magyar média* című, dolgozatomban már hivatkozott monográfiájában[88], melyben részletesen ismerteti a korszak médiapolitikáját. A médiarendszer alapvető sajátosságai a korszak végéig változatlanok maradtak, a médiairányítás a bő három évtizedes Kádár-uralom alatt többször is irányt váltott. Boldog Dalma médiapolitikai szempontból hat korszakot különböztet meg:[89]

- A forradalom utáni évek: agitáció és propaganda (1956-1959)
- A konszolidációs időszak: médiapolitikai enyhülés (1960-1964)
- Életszínvonal-politika: nyitás ér reformok a médiában is (1965-1970)
- Repedések a rendszeren: médiapolitikai szigorítás (1971-1976)
- Sokasodó válságjelek: újabb médiapolitikai enyhülés (1977-1985)
- Politikai összeomlás: egyre megengedőbb médiapolitika (1986-1990)

A szerző kiemeli, hogy a médiairányításban többször is megjelenő enyhülés hozott részeredményeket, de érdemben nem tudott kibontakozni. *„Nem tudatosan átgondolt, megújuló médiapolitikai koncepciót követett, hanem a belpolitikai és a gazdasági problémákra adott, eseti döntések eredményeként formálódott.”*[90] Arra ugyan korán ráébredt a pártvezetés, hogy a gazdasági krízisről beszélni kell, de a tájékoztatás érdemi reformját már nem tudta megvalósítani, mert nem hagyott fel a média eszközelvű felfogásával. *„A hiteles, pontos és a társadalmat széles körben megszólítani képes tájékoztatás így egészen a rendszerváltásig nem valósult meg a Kádár-korszakban.”*[91]

A Szovjet Kommunista párthoz (SZKP) hasonlóan a Magyar Szocialista Munkáspárt is azt várta el a sajtótól, hogy az újságírók a politikai, gazdasági, kulturális és társadalmi témákat az államszocialista ideológia alapján közelítsék meg. Az olvasót orientálniuk, a közönség véleményét befolyásolniuk kellett, meg kellett győzniük a pártpolitika helyességéről, ösztönözni arra, hogy az államszocialista ideológia a mindennapi életvezetésben is jelen legyen.

[86] Bajomi-Lázár et al. (2020): History of the Media in Central and Eastern Europe. In: Klaus Arnold, Paschal Preston & Susanne Kinnebrock (szerk.): The Handbook of European Communication History, pp. 277-298.
[87] Bajomi-Lázár et al. (2020) i. m., p. 160.
[88] Boldog (2025) i. m., p. 15.
[89] Uo, p. 42.
[90] Uo, p. 41.
[91] Uo.

A tömegkommunikációnak nem csak pártosnak kellett lennie, hanem működésével biztosítania kellett a politikai ideológia folytonosságát és a párt legitimációját. Az MSZMP elkötelezettséget várt el az újságíróktól, akik a következetlenségek miatt különféleképpen értelmezték saját szerepüket. Meg kellett felelniük a központi politikai elvárásoknak, miközben a közönség tájékoztatását is biztosítaniuk kellett.[92]

Mint az Boldog Dalma is kiemeli, a szovjet sajtóirányítással közös vonások mellett a magyar médiapolitikának akadtak sajátosságai is. Az egyik legjellemzőbb ezek közül a jogszabályi háttér hiánya volt, a sajtóirányítás ugyanis az MSZMP vezető szervei által kiadott dekrétumok alapján történt.[93] (Mint már említettem, a sajtótörvényre 1986-ig kellett várni.) Ezek a határozatok elsősorban nem a sajtó jogi szabályozását, a kiszámítható viszonyok megteremtését, hanem politikai irányítását szolgálták.[94] A rendeletek jellemzően utólag, egy-egy korábbi társadalmi, politikai, gazdasági jelenségre vagy tájékoztatási hibára adott válaszként születtek, vagyis a médiairányítás nem kiforrott stratégia mentén működött, hanem korrekciójellegű volt.[95]

2.2.4 Üzemi lapok

Az üzemi lapok a sajtóirányítási modellnek megfelelően az adott üzem pártbizottságának az irányítása alatt működtek, általában hetenként, kéthetenként jelentek meg. Ugrásszerűen a hetvenes években gyarapodtak: 1975-ben országosan 374, 1980-ban 600 üzemi lapot adtak ki. Ezek a lapok ugyan részben tanulási terepként szolgáltak az újságíróknak, de a laphierarchiában való továbblépés innen ritkább volt, mint a megyei lapoktól.[96]

Nem a szocialista korszakra vonatkoztatva az üzemi lapok intézményi lapok, egy intézmény belső terjesztésű, heti, havi rendszerességgel megjelenő kiadványai. Jellemzően az intézmény hivatalos szócsövei, kiadójuk maga az intézmény, de utóbbi belső életéről viszonylag keveset lehet megtudni belőlük. Klasszikus értelemben vett propagandakiadványok,

[92] Sipos Balázs (2013): Bias, Partisanship, Journalistic Norms and Ethical Problems in the Contemporary Hungarian Political Media. *Central European Journal of Communication* 6(1), p. 90.
[93] Boldog (2025) i. m., p. 16.
[94] Takács Róbert (2015): A Rákosi-kor sajtója. In: Paál Vince (szerk.): A sajtószabadság története Magyarországon 1914-1989. Budapest, Wolters Kluwer, p. 492.
[95] Boldog (2025) i. m., p. 17.
[96] Buzinkay (2016) i. m., p. 436.

közlöny funkcióval, protokoll hírekkel. Nagyon ritka, amikor az intézmény dolgozói vehetik kezükbe a szerkesztésüket. Ebbe a kategóriába tartoznak az egyetemi lapok is.[97]

Ezek a belső terjesztésű periodikák egy-egy szakma, iparágazat, vállalat belső tájékoztatását is szolgálták. A lapok kiadásához az adott gyár, vállalat, intézmény stb. biztosította az anyagi feltételeket, a költségvetésben évenként megtervezve a szükséges kiadásokat. A szerkesztést általában egy bizottságra bízták.[98]

Mint az a Magyar Rendőr részletes bemutatásánál, a 4. fejezetben látható, a rendőrújság ugyan nem felelt meg az üzemi lap definíciójával szemben támasztott összes kritériumának, mégis többször így hivatkozom rá és teszik ezt korábbi források is.

2.3 Amíg a tettesek nevét nem közölhetik

A 19. században a korabeli sajtóvállalkozások mellett a rendőrség is jelentős szerepet vállalt a közönséggel való kommunikáció terén. Az éves főkapitányi jelentéseket például bárki megvásárolhatta könyvkereskedésekben, de különböző rendőrségi szaklapok is megjelentek.[99] A rendőrség durva, erőszakos fellépését kritizáló sajtóbeli megnyilvánulások a századfordulón jellemzőek voltak. Perényi Roland történész szerint ezért is tarthatta olyan fontosnak a budapesti rendőrség, hogy saját kiadványain keresztül is javítson a hatóság és a lakosság viszonyán.[100]

Anélkül, hogy ebbe az időszakba részletekbe menően belemerülnék, a Kádár-korszakban tapasztalt viszonyokkal való összevetés lehetőségének érdekében álljon itt egy példa: 1902-ben a napilapok rendőri tudósítói megalapították a Budapesti Napilapok Rendőri Rovatvezetőinek Szindikátusát, amely egyrészt tartotta a kapcsolatot a rendőrséggel, valamint eljárt a vitás kérdésekben is. A szindikátus tagjai, vagyis a rovatvezetők olyan fényképes igazolványt kaptak, amely minden tudósítói jogosítvánnyal felruházta őket. A rendőri riporterek körén belül létrejött egy szűk elit, amelynek tagjai betekinthettek a rendőrség hétköznapi munkájába, részt vehettek

[97] Szabadbölcsészet, médiatörténet, sajtótörténet https://mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/indexbfc8.html?option=com_tanelem&id_tanelem=561&tip=0 (letöltve: 2025. 08. 16.)

[98] Kiss András (2009): Egy mára elfeledett üzemi lap, a Fényszóró. *Archivnet* 9(4) http://www.archivnet.hu/hetkoznapok/egy_mara_elfeledett_uzemi_lap_a_fenyszoro.html (letöltve: 2025. 08. 14.)

[99] A közönség megnyerésére már az 1878-tól megjelent *Rendőrségi Közlöny* is nagy hangsúlyt fektetett. Lásd: Perényi Roland: (2012): A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896-1914. Budapest, Uránia Ismeretterjesztő Alapítvány - L'Harmattan, p. 204.

[100] Az információáramlás legfőbb csatornája a rendőri sajtóiroda volt. Lásd: Perényi (2012) i. m., p. 205.

a nyomozásban, a helyszíni szemléken, a gyanúsítottak kihallgatásán, de a rendőrség még razziákra is elvitte őket.[101] A rendőri tudósítás egyes szerzők szerint ekkor a sajtó egyik legfontosabb ágazatának számított.[102]

A rendőrség tehát már ekkor is tisztában volt vele, hogy presztízsének fenntartása érdekében kénytelen együttműködni a sajtóval. Ez azonban már akkor sem volt egyszerű. Perényi Roland ezzel kapcsolatban azt írja, *„…a rendőrség sajtópolitikáját a nyílt információközlés és a hivatali titok betartása közötti egyensúlyozás határozta meg. Ez az egyensúly azonban olykor megszűnt, ami adott esetben komoly botrányokhoz vezetett.”*[103]

A Kádár-korszakban a közvetlen pártirányítás miatt a legfőbb cél a rendészet téma átpolitizálása volt, miután a belügyminisztériumi központi sajtóorgánumokat az ideológiai küzdelem, az agitáció és a propaganda eszközeiként használták. Megtörténhetett-e például a vizsgált korszakban az, hogy egy bűncselekményről a rendészeti, vagyis belsős lapban nem számoltak be, de a sajtóban igen? A józan ész talán azt sugallja, hogy a válasz egyszerű és egyértelműen nemleges. Kutatásaim eredményei alapján azonban világos, hogy a kiemelt jelentőségű -és tárgyi súlyú bűncselekménnyel kapcsolatban az összkép korántsem ilyen egyszerű.

A rendszerben a sajtóhoz fűződő viszonyt nagyban meghatározta, hogy a rendőrség feladata a szocialista társadalmi együttélés szabályainak betartása, a pártutasítások szerinti cselekvés kikényszerítése volt. A rendőrség az MSZMP utasításainak végrehajtójaként jelent meg.[104] Biztonság szempontjából nem annyira a problémák megoldása, hanem inkább azok eltüntetése, és a nyilvánosságban való megjelenésük megakadályozása lebegett a szemek előtt fő célként.[105]

Egyes szerzők szerint a korszak sajtójában biztosított vitatérre „szimulált”, hamis nyilvánosságként kell visszatekinteni.[106] Létezett azonban valamiféle vita, és ez a rendészeti sajtóra is állt, hiszen az 1960-as évek első felében magáról a sajtóról és a rendőrség kapcsolatáról jelent meg vitasorozat a Belügyi Szemle hasábjain.[107] Ez önmagában persze nem cáfolat, hiszen ez a vita nem „hagyományos” értelemben nem nyilvános volt, ugyanis nem mindenki férhetett hozzá.

---

[101] Uo, p. 207.
[102] Szabó László (1916): A modern újságírás. Budapest, Dick Manó, p. 115.
[103] Perényi (2012) i. m., p. 210.
[104] Kriskó (2012) i. m., p. 127.
[105] Krémer Ferenc (2010): Rossz döntések kora. Budapest, Napvilág Kiadó, p. 20.
[106] Kalmár Melinda (1998): Ennivaló és hozomány – A kora kádárizmus ideológiája. Budapest, Magvető
[107] Szabó László (1963): A rendőrség és a sajtó. *Belügyi Szemle* 1(9), pp. 16–25.

A Szemlében éveken át tartó diskurzus Szabó László vitaindító cikkével kezdődött. Szabó ekkor már majdnem tíz éve dolgozott a nyomtatott sajtó olyan területén, ahol rendszeres, közvetlen kapcsolatot kellett tartania a rendőrséggel. Annak ellenére, hogy a korszak meghatározó újságírója a rendőrség egyfajta szócsövének számított[108] [109], a belsős terjesztésű folyóirat hasábjain nem rejtette véka alá, hogy az említett kapcsolatról nem mindig voltak pozitív tapasztalatai. Példaként többek között megemlít egy lakótelepi sorozat-bűncselekményt, ahol ötven betörés után fogták el az elkövetőt, majd hozzáteszi, hogy *„ha a harmadik eset után megjelent volna egy megfelelő fogalmazású tudósítás, jelezve benne, milyen módszerekkel dolgozik a betörő, fokozottabb óvatosságra késztette volna az embereket, s talán az ötödik, vagy a tizedik bűncselekmény elkövetésekor »fülön lehetett volna csípni« az illetőt…”*[110] Az újságíró szerint a rendőrség nem várhat addig, amíg eredményt tud felmutatni, vagyis képes megnevezni a felelősöket. Szerinte ez olyan időveszteséggel járhat, ami a nyomozati munkát hátráltatja, fontos nyomok, tanúk elvesztését jelentheti. Szabó egy Budapest felett lezuhant repülőgép-baleset kapcsán tesz véleményem szerint a mára is fontos és érvényes megállapítást. A tragédiáról az újságírók véletlenül szereztek tudomást, de a kor gyakorlatának megfelelően addig egy sor sem jelenhetett meg az esetről, amíg a rendőrség meg nem állapította a felelősöket. *„Egy-egy érdekes, a köz szempontjából is, számottevő bűnügy nyomozásának a bemutatásával például sokkal közelebb lehet hozni a rendőrséget az olvasókhoz, az állampolgárokhoz. Olyan mesterségesen felállított falakat lehet így ledönteni, amelyek választóvonalként meredeztek korábban.”*[111] Szabó László cikkének jelentőségét növelte, hogy a hozzászólók sorába a Minisztertanács elnökhelyettese, Pap János belügyminiszter is beszállt.[112] Pap szerint az 1960-as évek elején a bűnügy a napilapokban, a televízióban és a rádióban egyaránt felkapott témává vált. Azon a véleményen volt, hogy a sajtó a bűnmegelőzés területén sokat segíthetne a rendőrségnek. Szabó ekkoriban már kapcsolatban volt a Magyar Televízióval, és hamarosan megszületett a Kék fény című bűnügyi műsor.[113] (Erről bővebben *A Kék fény és a nyilvánosság* alfejezetben írok.)

[108] Dulai Péter (2021): Gyilkosság a panel tetején – Minősített élet elleni bűncselekmények a Kádár-korszakban. Budapest, Cser Kiadó, p. 87.
[109] Érdekesség, hogy a magát legkomolyabb lapként megjelenítő Népszabadság újságírói ellen is számos sajtórágalmazási és helyreigazítási pereken indítottak, és ezek legyakoribb vádlottja éppen Szabó László volt. Lásd: Horváth (2005) i. m., p. 246.
[110] Szabó (1963) i. m., p. 19.
[111] Uo, p. 21.
[112] Adalék a rendőrség és a sajtó vitához. Pap János belügyminiszter nyilatkozata Szabó Lászlónak (1964). *Belügyi Szemle* 2(3), pp. 72–76.
[113] Sallai János szóbeli közlése.

A cikk valóban vitát indított, méghozzá olyat, ami három éven keresztül zajlott a folyóiratban. A sorozatban még két nemzetközi kitekintést is közöltek.[114] Érdekesség, hogy éppen ebben az időszakban miképpen vélekedett a sajtó feladatáról a kanadai rendőrség parancsnoka a Nemzetközi Sajtószövetség éves ülésén: *„A sajtó feladata az érvényben lévő törvények és rendeletek publikálása, tudósítás a kihágásokról, a bűnözésről, az állami szervek munkájának hatékonyságáról vagy annak hiányáról”*. Az újságírót emellett kellő információval kell ellátni annak érdekében, hogy cikke ne fikció legyen, ne legyen hiányos, megtévesztő és ne kritizálja igazságtalanul a rendőrséget.[115]

A Belügyi Szemlében folytatott eszmecserét nyilvánvalóan nem örökre, csak időlegesen Déri Pál r. alezredes, a lap főszerkesztője[116] kívánta lezárni egy összegző cikkben.[117] Ebben fontos tanulságként emeli ki, hogy a rendőr-szakemberek hozzászólásaiban általában az a felismerés kapott nagy hangsúlyt, mely szerint a sajtónak igenis jelentős szerepe van, illetve lehet a rendőri munka segítésében, ezért azt hasznos támogatni. Déri kiemel egy Szegeden történt ötrendbeli emberölést, amellyel a 4. fejezetben én is külön foglalkozom. Mint írja, az ilyen és ehhez hasonló bűncselekmények nem feltétlenül vetnek jó fényt a közbiztonságra, de *„megtörténtek, és ami megtörtént, azt nem lehet hallgatással meg nem történté tenni.”*[118] A főszerkesztő szerint a vitában résztvevők felismerték[119] *„hogy a tájékoztatás összefügg a szocialista demokratizmus közéletünk minden területén megnyilvánuló fejlődésével."*[120] Megállapította, hogy a rendőri érdek a közérdeknek van alárendelve, amely megköveteli a lakosság megbízható és tárgyilagos tájékoztatását. Déri még egy fontos megállapítást tesz, amikor azt írja, hogy *„A hírközlő szerveknek nemcsak joga, hanem kötelessége: kommentálni az eseményeket, az összefüggésekre rámutatni; hozzásegíteni az olvasót, a nézőt, a hallgatót az események jelentőségének, kihatásának megfelelő értékeléséhez – de nincs joga hallgatni!”*[121]

Finszter Géza hatvan évvel a megállapítás után is egyetért ezzel a gondolattal, amelyet interjúnk során úttörőnek nevezett. *„Ezzel kapcsolatban egy kérdés: mitől titok a titok? Egyfelől attól, hogy a törvény annak minősíti. Ez lehet hibás is, hiszen a törvény sem mindig*

---

[114] Galperin I. M. (1964): A szovjet sajtó és a bűnözés elleni harc néhány kérdése. *Belügyi Szemle* 2(4), pp. 72–74.
Nemzetközi vita a sajtó és a rendőrség között a bűnügyi tudósításról (1964). *Belügyi Szemle* 2(5), pp. 121–122.
[115] (szerző nélkül) (1964) i. m., p. 121–122.
[116] Déri 1961-től egészen 1984-ig volt a folyóirat főszerkesztője.
[117] Déri Pál (1965): Az ideológiai irányelvek és a tájékoztatás (Még egyszer a rendőrség és a sajtó kapcsolatáról). *Belügyi Szemle* 3(8), pp. 5–10.
[118] Déri (1965) i. m., p. 7.
[119] Sallai János (2018): In memoriam Dr. Déri Pál nyugállományú rendőr dandártábornok. *Rendőrségi Tanulmányok* 1(4), p. 132.
[120] Déri (1965) i. m., p. 5.
[121] Uo, p. 6.

makulátlan. Lehet olyan törvényt is alkotni a bizalmas adatokról, amelyek olyan korlátokat állítanak, hogy azok tulajdonképpen a dolog természetével állnak ellentétben. Pl., hogy a környezet értesülhet bizonyos tényekről, és ez nem a bűnüldözés hátrányára van, hanem a bűnüldözés érdekét szolgálja. Tehát fontos, hogy a törvény szabályozza és jól szabályozza. Eredetileg erre találták ki az alkotmánybíráskodást, vagyis kellett egy olyan szerv, amelyik megnézi, hogy alkotmányos-e a törvény. Ha pl. bizalmas adatok kezelése körébe olyan korlátokat állít, ami a bűnüldözés céljával ellentétes, akkor mondhatja az alkotmánybíróság azt, hogy ezt a részt megsemmisítem, mert alkotmánysértő" – vélekedik Finszter, majd így folytatja: *„Lehet aztán szakmai szempont, ami lehet megalapozott és mondvacsinált is. A bűncselekmények jelentős részét titokban követik el, erre természetes reflex, hogy a felderítésben is van sok olyan fogás, ami igényli a titkosságot. Vagyis az első esetben a törvény mond titkosságot, a másodikban a szakmaiság. »A nyomozás érdekében«, mondják ilyenkor. Persze, utóbbival is lehet visszaélni, de létezik olyan értelmes követelmény, amely valóban hozzájárul a bűnüldözés sikeréhez."*[122]

Déri Pál fontosnak tartotta azt is, hogy *„Ha a pozitív és negatív jelenségek őszinte feltárásának kérdését rendőrségünk viszonylatában tárgyilagosan mérlegeljük, nem lehet vitás, hogy a lakosság körében rendőrségünkről így kialakuló összkép a jelenleginél csak előnyösebben alakulna."*[123] Déri ezekkel a kijelentéseivel egyáltalán nem aratott sikert. Ennek eredményeképpen a lapban hamarosan maga a szerkesztőség határolódott el[124] az írásban megfogalmazottaktól.[125] *„Déri elvtárs cikkének az a megállapítása, hogy a hírközlő szerveknek nincs joguk bármit is elhallgatni, félreértésekre adhat okot; némelyek azt hihetik, hogy az anyagot most már válogatás és a tények alapos ellenőrzése nélkül ki kell adni. Mindenekelőtt az állami és hivatali titkokat kell feltétlenül megvédeni. De szelektálni kell az anyagokat azért is, mert a közvéleményt nem áraszthatjuk el, bűnügyi anyagokkal: társadalmi, politikai életünk közérdek1ődésre számot tartó eseményei, jelenségei között csak egy kis rész, néhány százalék lehet a belügyi vonatkozású anyag, azoknak is olyanoknak kell lenniük, hogy társadalmi érdekeinket szolgáljuk közlésükkel."*[126] [127]

---

[122] Finszter Géza szóbeli közlése.
[123] Déri (1965) i. m., p. 7.
[124] A Belügyi Szemle szerkesztőbizottságának Közleménye: Még egyszer a tájékoztatásról (1965). *Belügyi Szemle* 3(12), p. 6.
[125] Ez a cikk vívhatta ki a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) és a belügyi vezetés haragját és erősen hozzájárult, hogy Dérit aktív hivatásos pályáján nem léptették elő ezredesnek. Lásd: Sallai (2018) i. m., p. 133.
[126] Belügyi Szemle (1965) i. m., p. 6.
[127] Finszter Géza erről az időszakról azt írja, hogy a rendőrség helyzete még csak a szervezetet belülről ismerő vezetőknek volt világos. A titkosság nagyon sokáig megóvta a testületet attól, hogy a belső bajai ország-világ előtt feltáruljanak. Lásd: Finszter Géza (1993): Főszerkesztői önvallomás. *Rendészeti Szemle* 31(1), p. 16.

„A rendőri szervek addig nem adnak szívesen tájékoztatást egy bűnügyről, amíg a tettesek nevét nem közölhetik. Attól tartanak, hogy eredménytelenség esetén blamálja magát a rendőrség. Másszor »szocialista szeméremből« nem szívesen közlik a rendszerünktől különösen távol álló gonosztetteket[128]*, nehogy az ellenséges sajtó ezeket ellenünk felhasználja, mint rendszerünk torz jelenségét"* – írta a már említett, Belügyi Szemlében megjelent cikkében.[129] *„Mindent elkövettünk, hogy az általános bizalmatlanságot, a titokzatosságot, az állomány »beltenyészetét« és »csőlátását« megszüntessük"* – összegezte csaknem negyven évvel később Déri az ötvenéves Belügyi Szemlét értékelő írásában a folyóirat nyitottságáért folytatott harcát.[130]

A hetvenes évek közepén Bakóczi Antal és Irk Ferenc a tömegkommunikáció és a szubjektív biztonságérzetet nagyban befolyásoló emberölésekkel kapcsolatban[131] tették azt a megállapítást, hogy a hazai – nem rendészeti – sajtóban *„a legtöbb híranyag a rendőri szervek jelentéseinek távirati stílusát követi, ezért az állampolgárok részére általában semmitmondó, tanulság nélküli, sőt éppen ennélfogva ezek az elsődleges híranyagok a későbbi tényállás- és háttérváltozások stb. következtében félrevezetőek s következményeiket tekintve a bűnüldöző és igazságügyi szerveket esetenként nemkívánatos megvilágításba helyezőek."*[132] Nem az a baj – teszik hozzá a kriminológus szerzők –, hogy nagyobb ügyekről cikkezik a sajtó, hanem az, hogy *„elmarad a nevelés és az általános megelőzés szempontjából elengedhetetlen elemzés és az oksági háttér bemutatása."*[133] Ha már bűnügy, akkor a mennyiség helyett inkább a minőségre helyezték volna a hangsúlyt, foglalták össze.

A sajtóban közölt bűnügyi információk Nyerges Lajos r. őrnagy 1971-es tapasztalatai szerint nem tükrözték hűen a bűnözés struktúráját[134]. Ezt egy évtizeddel később is ugyanígy gondolta, amikor azt írta, hogy az országos és megyei napilapok olvasásakor az lehet az ember

---

[128] Ennek legismertebb példája a martfűi rémként hírhedtté vált Kovács Péter által elkövetett emberölési ügyek. Ezeket a bűntényeket sokáig össze sem kötötték, mert az ideológiai keretek szűkek voltak ahhoz, hogy egy bizonyos elkövetőhöz kapcsoljanak több bűncselekményt. Talán nem szükséges külön kiemelni, milyen szerepe lehetett volna a sajtóban megjelent rendőrségi felhívásoknak, amikor időről-időre lemeztelenített női holttesteket találtak egy adott település pár kilométeres vonzáskörzetében. Lásd: Dulai Péter: A médiaerőszak és az erőszakos bűncselekmények összefüggései kriminálpszichológiai szemszögből – Két következmény, két sorozatgyilkosság. *Diplomamunka.* Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar https://www.researchgate.net/publication/342803218_A_mediaeroszak_es_az_eroszakos_buncselekmenyek_osszefuggesei_kriminalpszichologiai_szemszogbol_-_Ket_kovetkezmeny_ket_sorozatgyilkossag (letöltve: 2025. 08. 16.)

[129] Déri (1965) i. m., p 7.

[130] Déri Pál (2002): Az 50 éves Belügyi Szemlére emlékezve. *Belügyi Szemle,* 50(1), p. 6.

[131] Bakóczi Antal–Irk Ferenc (1977): A tömegkommunikáció és az emberölés néhány összefüggéséről. *Jogtudományi Közlöny* 32(7), pp. 395 –403.

[132] Bakóczi–Irk (1977) i. m., p. 401.

[133] Uo. p. 402.

[134] Nyerges Lajos (1971): A bűnözés a napilapok bűnügyekről szóló információinak tükrében. *Belügyi Szemle* 9(8), pp. 35– 41.

benyomása, hogy hazánkban sokkal több erőszakos bűncselekményt követnek el, mint vagyon ellenit, pedig éppen fordítva van.[135]

Bakóczi Antal a nyolcvanas évek közepén az emberölésekről megjelent ötszáz oldalas átfogó monográfiájában[136] – amely eredetileg kandidátusi disszertáció volt, és amely a szocialista időszak egyetlen ilyen kiadványa a témában[137] – kedvezőtlen tömegkommunikációs hatásokról értekezik. *„A tömegkommunikációnak – mint a közvetítő közegek egyikének – minden országban vitathatatlanul rendkívül nagy a szerepe és a felelőssége a tudatformálásban és a tájékoztatásban. Ez a szerep – a tömegkommunikáció alapvetően eltérő céljából, feladatából adódóan – másként alakul a különböző berendezkedésű országokban"*[138] – írja Bakóczi, majd hozzáteszi, hogy az eltérés különösen szembeötlő az agresszió képi és másfajta ábrázolását anyagi megfontolásból széles körben támogató fejlett tőkés, illetve az ellentétes gyakorlatot követő szocialista országok gyakorlatában. A szerző ezután kijelenti, hogy a tömegkommunikációs hatások alapvetően kedvezőek a szocialista országokban. *„A mi viszonyaink között a tömegkommunikáció hozzájárul a szocialista erkölcsi normák, életeszmények elterjesztéséhez, a szocialista humánum, az egymás iránti kölcsönös tisztelet kialakulásához, következésképpen az emberi élet egyre magasabb fokú megbecsüléséhez."*[139] Ezután kivételes esetekben jelentkező nem várt, nem számított kedvezőtlen hatásokat említ, de példaként a témám szempontjából irreleváns médiaerőszakról, az erőszakos filmek bizonyos személyekre kifejtett negatív hatásáról ír.

Dános Valér egy, a rendszerváltás hajnalán publikált előtanulmányában[140] nem győzi kiemelni, hogy adott társadalom legtöbb polgárának biztonságérzetét az írott és elektronikus sajtó nem csak befolyásolja, alakítja, de meg is határozhatja. *„A lakosság rendőrségről alkotott képe nehezen formálható. Ennek döntő oka az, hogy a rendőrségnek a múlt rendszerben kétségkívül olyan szerepeket is fel kellett volna vállalnia, ami miatt nem válhatott népszerűvé. Tegyük hozzá rögtön, az állami és a pártvezetők nem is akarták, hogy a rendőrség népszerű*

[135] Nyerges Lajos (1984): Tájékoztatás, propaganda, bűnmegelőzés. *Belügyi Szemle* 22(4), p. 12.
[136] Bakóczi Antal (1984): Az emberölés. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, p. 308.
[137] Tóth Eszter Zsófia (2013): Felderítetlen emberölési ügyek a szocialista időszakban (1957-1968). *Archivnet* 13(2) https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/felderitetlen_emberolesi_ugyek_a_szocialista_idoszakban_19571968.html (letöltve: 2025. 08. 17.)
[138] Bakóczi (1984) i. m., p. 308.
[139] Uo.
[140] Dános Valér (1992): A rendőrség, valamint a rendőrség és a társadalom viszonya a magyar sajtóban. Budapest, BM Kiadó

legyen. A rendőrségnek határozott, kíméletlen erőszakszervezet képét kellett mutatnia, amitől félni, rettegni kellett"[141] – foglalja össze a pártállami időkben tapasztaltakat a szerző.
A tömegkommunikáció tehát hozzájárul, befolyásol, meghatároz, vagyis fontos. De mi a feladata rendészeti vonatkozásban?

Korinek László szerint *„a tömegtájékoztatás elsőrendű feladata a bűnözés valóságának ábrázolása. Ez így a világon persze sehol sem valósul meg, de törekedni kellene rá. Az újságolvasókat, tv-nézőket nem a tömegbűnözés érdekli, hanem a különleges, a szenzációs esetek, és a tömegtájékoztatás igazodik ezekhez az igényekhez."*[142]

Kovács Lajos ny. r. ezredes az *Emberölések nyomozása* című munkában saját tapasztalatai alapján azt állapítja meg[143], hogy a tömegkommunikáció felhasználása az emberölések nyomozásában több irányú lehet. A médiával több évtizedes nyomozói pályafutása alatt igen jó és az általános vezetői felfogástól eltérő kapcsolatot ápoló Kovács is azt a véleményt osztja, hogy a médiának jelentős szerepe van a lakosság adatgyűjtésbe történő bevonásában, de ezen kívül más célokat is szolgálhat. Az emberölések bizonyos típusainak a médián keresztül történő ismertetése *bűnmegelőzési célzatú* is lehet. Kovács erre ugyan egy rendszerváltás után és az ezredforduló környékén tapasztalható tendenciát, az idős, egyedül, legtöbbször tanyán élő emberek sérelmére elkövetett emberöléseket említí, de a példa a téma szempontjából kevésbé fontos, mint az a megállapítás, hogy a rendőrség *„a tömegkommunikáció több változatán keresztül a jelenségre, majd a védekezés, az óvintézkedések lehetőségeire hívta fel a figyelmet."*[144] Miután a lakosság *figyelmeztetése, tájékoztása* is a média feladata, a bizonyos időszakban növekvő számú emberölési ügyek és nyomozásaik ismertetésével a rendőrség eleget tehet a tájékoztatási kötelezettségének, miközben egyfajta propagandamunkával olyan információkat közvetít, amelyek felhívják a figyelmet a veszélyekre, gyanús jelenségekre, így óvatosságra intve a potenciális áldozatokat. *„A tájékoztatás fő célja tehát, hogy a lakosság egyrészt hiteles tudomást szerezzen egy-egy emberölés közölhető részleteiről, másrészt a nyomozáshoz segítséget nyújthasson. A tájékoztatás alapelve, hogy a nyomozás érdekeit sértő információk nem kerülhetnek nyilvánosságra…"*[145] A szerző kiemeli, hogy a médiának a *körözési tevékenységben* is jelentős szerepe van: ismeretlen áldozat, eltűnéssel leplezett emberölés, felismertethető tárgyak

[141] Dános (1992) i. m., p. 8.
[142] Korinek László (1989): A bűnözéstől való félelem és a tömegtájékoztatás. *Belügyi Szemle* 27(4), p. 8.
[143] Kovács Lajos–Bói László–Girhinyi Kornél (2019): Emberölések nyomozása. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, p. 124.
[144] Kovács et al. (2019) i. m., p. 124.
[145] Uo.

eltűnésének esetén érdemes a tömegkommunikációs eszközökön keresztül ismertetni a nyomozás azon részleteit, amelyekkel a szabályszerűen végzett felismertetés áttörést eredményezhet. Ugyanígy a már beazonosított, menekülő vagy ismeretlen helyen tartózkodó elkövető körözését is célszerű közölni a médián keresztül. Megemlíti még a *taktikai blöfföt*[146], amely alkalmazásánál esetleg lehet használni a médiát, mint a célszemélyhez vezető egyik eszközt.

Kétségtelen, hogy a média szerepe a rendszerváltáskor változott. Csepeli György szociológus szerint *„szabadon garázdálkodhatott, aki a szocializmusban monopóliumot kapott a tájékoztatásban. A Magyar Televízió Kék fényében bárkit »lecigányozhattak«, kikiálthatták bűnözőnek – bírósági ítélet nélkül. Személyiségi jogokról, az ártatlanság vélelméről beszélni sem lehetett. Az irányított nyilvánosság a cenzúra egyik formája volt. 1989 fordulatot hozott: politikusoknak, újságíróknak, olvasóknak meg kellett – s még meg is kell – tanulniuk együtt élni azzal a veszedelmes eszközzel, melyet úgy hívnak: szabad sajtó."*[147]

Németh Zsolt nyolc évvel a rendszerváltás után már a következő véleményen volt: *„a »sajtó« ma már nem létezik, mint valami egységesen felfogható és kezelhető intézmény. A rendszerváltás előtti Belügyminisztérium sajtóosztálya még talált ilyesmit, kézben is tartotta. (Külön kérdés, hogy egyértelműen káros volt-e ez: ma már tudjuk, hogy a teljesen szabadjára engedett tömegtájékoztatásnak is vannak torzulásai, a szubjektív biztonságérzet katasztrofális milyenségében feltétlenül.)"*[148]

Vári Vince szerint a rendszerváltás előtti és azt követő évek igazolták, a valósághű tájékoztatásban történő bizakodás túlzottan hiú és naiv ábránd volt. Később világossá vált, hogy a sajtó és a tömegtájékoztatás szabadságából nem következett a valósághű, objektív tájékoztatás, amelyet a média hírszelekciós mechanizmusa és a hír áruvá degradálása bizonyít. *„A rendőrségnek a média kezelésére stratégiát kellett kiépítenie, amelyben a zárkózottságot már nem a korábbi pártpolitika ideológiai szándéka, hanem a renomé megóvásának jól felfogott érdeke vezérelt."*[149]

Fontos megjegyezni, hogy a média befolyásoló szerepét nem minden szakember tenné a képzeletbeli rangsor első helyére. Molnár Katalin például ezt írja: *„A szervezeten belüli, illetve*

---

[146] *„Olyan magatartás, kihallgatás-vezetés, szituáció-teremtés, illetve olyan kérdés (kérdéssorozat) feltevése, amelynek célját, jelentőségét a vallomástevő nem érti, vagy nem ismeri fel, ennélfogva vagy nem is gondolkozik azon, hogy válaszoljon-e – vagy azért válaszol, mert téves következtetésre jut abban a tekintetben, hogy mit tudunk, milyen bizonyítékaink vannak."* Lásd: Anti Csaba et al. (2004): Kriminältaktika I. Második, javított, átdolgozott kiadás. Budapest, Rejtjel Kiadó, p. 198.

[147] *Meddig mehet a média?* 168 óra, 10. (1998) 16. 13-14.

[148] Németh (1999) i. m., p. 88.

[149] Vári Vince (2016): A média és a rendőrség iránti bizalom. *Magyar Rendészet* 16(4), p. 80.

a civilekkel – azaz az ügyfelekkel – zajló mindennapi interakciók teszik ki a rendészeti szervezetek kommunikációjának elsöprő többségét. Bármily furcsán hangzik is, de ehhez a két felülethez képest az, hogy a nyilvánosság előtt egységes egészként a szervezet hogyan jeleníti meg önmagát, minimális részarányt jelent. A közvéleményt alkotó egyének elsősorban saját tapasztalataik alapján alakítják ki véleményüket az adott rendészeti szervezetről. Másodsorban az ismerősöktől szerzett információkra hagyatkoznak" – emeli ki Molnár, majd teszi hozzá, hogy a hírekben hallottak-látottak hatása ehhez képest csak harmadlagos. *„A média közvélemény-formáló szerepe persze óriási, de közel sem akkora, mint az előző két tényezőé. Elsősorban tehát a rendészeti tevékenységet végzők egymás közti és az ügyfelekkel folytatott kommunikációjában kell rendet tenni. Ha ebben már előrehaladott állapotban vannak, akkor ezekre a stabil alapokra nem könnyen széthulló PR-légvárakat lehet építeni, hanem komoly és tartós társadalmi presztízst."*[150]

Összefoglalva az eddig idézett gondolatokat, kijelenthető, hogy a sajtó befolyásoló szerepe megkérdőjelezhetetlen, és nem elég tájékoztatni, a tanulságokat, összefüggéseket is ki kell emelni, mert a kommentár nélküli közlés nem elégséges.

2.4 A Kék fény és a nyilvánosság

„A jó Kék fény olyan, mint a véres hurka. Kell, hogy legyen benne vér és kell, hogy legyen benne rizsa. Vér a nézőknek, rizsa a főnököknek."[151]

Agárdi Tamás, a Kék fény egykori riportere

A Magyar Televízió egyik legnézettebb és tematikáját tekintve a rendszerváltásig az egyetlen bűnügyi műsorára azért térek ki részletesebben, mert arra a Magyar Rendőrben rendszeresen hivatkoztak, a kapcsolat folyamatos volt és oda-vissza működött. Emberölési ügyek esetében ráadásul számos átfedést találni, hiszen, ha egy eset fontos volt a rendőrújságnak, releváns lehetett egy bűnügyi televíziós műsor szempontjából is, és fordítva.

[150] Molnár Katalin (2018): Rendészeti kommunikáció – A média tökrében. Kézikönyv és szemelvénygyűjtemény a rendészeti szakújságíró szakirányú továbbképzési szak hallgatóinak. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, p. 18.
[151] Kékfényben Szabó László. https://rtl.hu/hirado/2008/11/26/kekfenyben-szabo-laszlo (letöltve: 2025. 03. 15.)

Az, hogy a Magyar Televízió a Kék fénnyel jelentkezzen, Szabó László és Kovalik Károly vezetőriporter ötlete volt. *„Egy társadalmilag hasznos és egyúttal szórakoztató bűnügyi sorozat gondolata"*[152] azonban Ladvánszky Károlyhoz kötik, aki akkor még rendőrtisztként szolgált.

Az első adást 1965 decemberében láthatták a nézők.[153] A cél az volt, hogy a műsor segítse a bűnözés elleni harcot és népszerűsítse a belügyi szervek munkáját. Éppen a Magyar Rendőr cikkéből derül ki[154], hogy a műsor címét a Német Demokratikus Köztársaság egyik rendőri témájú filmjéből vették át. *„Az első Kék fény adások gyakori technikai hibái és a riportok egy részénél visszatérő eseménytelenség miatt hamarosan változtatni kellett a szerkesztés addigi módszerén. 1967-től szakosított szerkesztés kezdődött, s többek között a csalókról, a szélhámosokról, az élet elleni bűncselekményekről készített önálló, tematikus műsorokat mutatták be. A televízió nézőinek körében fokozatosan nőtt az érdeklődés a Kék fény iránt"* – olvasható ugyanebben az anyagban, amely a műsor 100. adásának apropóján jelent meg a rendőrlapban.

„A Kék fény népszerűségéhez szakmai berkekben hozzájárult a következő év elején a Magyar Rendőr hasábjain fényképekkel ellátott pozitív hangvételű tájékoztató cikk[155] megjelenése. A tudósításból megismerhettük a műsor stábját, Kígyós Sándor rendezőt, Pápai László szerkesztőt és Lukács Lóránt operatőrt, valamint természetesen ott találhattuk Szabó László újságíró-riportert, akit a jellegzetes sötét szemüvegével még hosszú ideig láthattunk a tv képernyőjén"[156] – mondja Sallai János.

Az alkotók 1969 elején keresték az előrelépés lehetőségeit a műsor népszerűsége és hatékonysága érdekében. *„Az első időkben a szokásos riportok voltak a rendőrök, tűzoltók, határőrök munkájáról, de egyre inkább fő téma lett a bűnözés. A műsor kezdetben csak lezárt bűnügyek elemzésével foglalkozott, elítélt, kezüket tördelő bűnözőkkel készítettek riportokat. Később jött az ötlet, hogy a nézők segítségét kérjék egy-egy nyomozáshoz, ekkor született meg a Kékfény telefonszáma és levélcíme. Az első ilyen segélykérős adás 1969. április 17-én volt. A*

[152] A magyar televíziózás történetéből IX. https://dunavolgyipeter.hu/televizio_tortenet/a_magyar_televiziozas_tortenete_az_1960-as_evekben/1965 (letöltve: 2025. 08. 17.)
[153] Kriskó Edina megjegyzi, hogy a Kék fény előtt volt bűnügyi műsor 07 címmel. Lásd: Kriskó (2012) i. m., p. 253.
[154] Kővári András (1983): Századik adásához érkezett a Kék fény. *Magyar Rendőr* 37(46), p. 7.
[155] Kék fény (1966). *Magyar Rendőr* 20(44), p. 15.
[156] Sallai János szóbeli közlése.

műsorhoz a Belügyminisztérium illetékesei szállították az alapanyagot. A műsornak óriási sikere volt a nézők körében."[157]

Érdekesség, hogy míg a név ötlete az NDK-ból jött, az áttörést jelentő rovat a nyugati többpárti demokráciát követő Német Szövetségi Köztársaság egyik műsorából. *„Rendszeressé vált, hogy a Nyomozzon velünk című blokkban a nézők segítségét kérték a körözés hatálya alatt álló, szökésben levő, súlyosabb bűncselekményt elkövető személyek elfogásához, valamint a jelentősebb bűncselekmények ismeretlen tetteseinek felderítéséhez. Ennek eredményeként a műsorban körözött bűnözők 80 százalékát a lakosság bejelentése alapján sikerült elfogni, de több esetben előfordult az is, hogy az adás után a keresettek önként jelentkeztek. Az ismeretlen tettesű ügyek esetében pedig a bejelentések – több éves adatok szerint – 30-40 százalékban segítették a felderítést."*[158] Vagyis a készítők rájöttek, hogy a műsorral nem csak – sőt, nem elsősorban – nevelni lehet, hanem segítséget, együttműködést kérni a bűnüldözési munkához.

A Belügyi Szemlében már a blokk indulása után megjelentek a szakmai tapasztalatok. Eszerint az adások alapvetően sikeresek, de van még min javítani, illetve akad olyan probléma, amivel kapcsolatban még nincs konszenzus a rendőrségnél. Egyesek szerint csak teljesen holtpontra jutott ügyeket szabadott volna a közvélemény elé vinni, míg nyomozási szakban lévőt nem. Mások szerint sokkal eredményesebb lett volna, ha éppen a nyomozási szakban lévő ügyeket osztják meg a nagyközönséggel. Az ilyen ügyek időbeli frissessége miatt ugyanis biztosabb siker várható, a közönség bekapcsolódása egy „élő ügybe" ismert tettes esetén is új bizonyítékokat szolgáltathat – vélekedett Földvári Károly r. őrnagy[159], aki a cikkben még arra is javaslatot tesz, hogy a műsorban 6-12 hónapnál régebbi ügyeket ne ismertessenek. Az sem helyes, ha hibásan nyomozott, szakmai műhibával tarkított esetet akarnának a társadalom segítségével realizálni. Az írás egyik érdekes aspektusa, amikor a szerző a szerinte nem kellően tisztázott jogi és kriminalisztikai vonatkozásokról tesz említést. Ki a felelős, ha a körözött személy nézi a műsort és annak hatására esetleg öngyilkos lesz? Mi lesz, ha egyes tények nyilvánosságra hozása után a még ismeretlen tettes tárgyi bizonyítékokat semmisít meg?

Földvári bizonyos pszichikai szerkesztési követelményekre is hivatkozik. Ez az ő olvasatában azt jelenti, hogy nem helyes, ha a műsorban egyik emberölési ügy követné a másikat, mert a nézőkben óhatatlanul kialakulna egy negatív előjelű lélektani hatás.

---

[157] A magyar televíziózás történetéből IX. https://dunavolgyipeter.hu/televizio_tortenet/a_magyar_televiziozas_tortenete_az_1960-as_evekben/1965 (letöltve: 2025. 08. 17.)

[158] Kővári (1983) i. m., p. 7.

[159] Földvári Károly (1969): Szolgálati tapasztalatok – A „Nyomozzon velünk!" televíziós műsorról. *Belügyi Szemle* 7(9), 85–88.

„Nevezetesen az: ilyen rosszul dolgozik a rendőrség, hogy ennyi befejezetlen – magyarul kudarccal végződött – üggyel rendelkezik."

Az sem volt véletlen, hogy a Szemle a nyugatnémet Kriminalistik című lap nyomán összegezte egy nyugatnémet bűnügyi tévéműsorral kapcsolatos viták tanulságait.[160] A Kék fényhez hasonló „Aktajelzés: X.Y. megoldatlan" című műsorral kapcsolatban a következő kérdések merültek fel: *„Nem törvényellenes-e a televízión keresztül történő körözés? Milyen feltételek mellett tölt be kriminálpolitikai célokat? Mi kell ahhoz, hogy a körözés-e módja taktikailag megfelelő legyen?"*[161] Mint ahogyan Deák József kiemeli[162], felvetődött ugyanis, hogy egy bűneset kapcsán a nyilvánosság bevonása sérti a sértett és az elkövető alapvető személyiségi jogait. A nyilvánosság bevonása nélkül azonban a hatóságok nem vehetnék igénybe a lakosság segítségét. A magánérdeknél a közösség érdeke viszont előbbre való, ezért feltétlenül indokolt a társadalomra nagyfokú veszélyességet magukban foglaló, súlyos bűntények, a nagy károkat okozó bűncselekmény-sorozatok, a közveszélyes cselekmények, a szervezett bűnbandák és a szokásos és hivatásos bűnözők esetében a körözés ezen eszközét igénybe venni.[163]

Szabó László[164] 1983-ban azt írta, a műsor 90-95 százalékos eredményességgel segíti a körözött bűnelkövetők elfogását, ám nem ez volt a döntő oka annak, hogy bemutatják őket, mint ahogyan az ismeretlen tetteses bűnügyeket sem azért ismertetik és kérik a lakosság segítségét, mert ez lényegesen változtatna a rendőrség felderítési arányain. *„Igaz, ezekben az esetekben a rendőrségi nyomozómunka már többé-kevésbé kimerítette a lehetőségeit, s a nyilvánosságra hozatallal várható, hogy a felderítés olyan szálat kap a közönségtől, amely elvezeti a tetteshez."*[165]

Szabó itt egy olyan gyilkosságot említ, amelyet a fővárosban a Budafoki úton követtek el, és ahol az elkövető a nézők jóvoltából vált ismertté. Erről az esetről a Magyar Rendőr is részletesen beszámolt[166]. *„Közterületen, útonállásszerűen, nyereségvágyból elkövetett*

---

[160] Aktajelzés: X.Y. megoldatlan. A Belügyi Szemle Tájékoztatója (1971). Budapest, BM Tanulmányi és kiképzési csoportfőnökség 12, p. 30.
[161] (1971) i. m., p. 31.
[162] Deák (2021) i. m., p. 430.
[163] (1971) i. m., p. 32.
[164] *„A Népszabadság, is hozzám tartozott a rendőri kommunikáció szempontjából, egy volt a napilapok közül. De Szabó László, éppen a Kék Fény miatt, privilegizált helyen szerepelt a belügyi vezetők körében. És úgy is viselkedett. Ez pedig nekem nem volt szimpatikus. A Kék Fény is a Sajtóosztályhoz tartozott, de nem a sajtó területre, hanem a propaganda alosztályra. És ezzel elmondtam, hogy a Kék Fény, a belügyi propaganda része volt, nem a kommunikációé."* (Lakatos András, a Magyar Rendőr egykori újságírója, később a Belügyminisztérium Sajtóalosztály vezetőjének szóbeli közlése.)
[165] Szabó László (1983): A Kék Fény és a hatásmechanizmus. *Belügyi Szemle* 24(8), p. 10.
[166] Éjjel-nappal (1972). *Magyar Rendőr* 26(5), p. 11.

gyilkosságról volt szó. Ez rendkívüli nyomást helyezett ránk a vezetőség és a média részéről is" – emlékezett vissza az esetre Kovács Lajos, akinek ez volt az első olyan súlyos ügye, amelynek nyomozásában részt vett.[167]

A műsorban szereplő terheltek személyiségi jogait védve, a szereplésük önkéntes jelleggel valósult meg, ezzel elősegítették (vagy legalábbis nem nehezítették meg), hogy a büntetésük letöltése után visszatérhessenek a társadalomba. Ezért a kezdettől fogva előfordulhatott, és elő is fordult, hogy valaki nem állt a kamera elé, vagy visszalépett a nyilvános megmutatkozástól.[168] *„Hiszen nemcsak az a célunk, hogy a tisztességes embereket megtanítsuk védekezni a bűnözők ellen, hanem az is, hogy a nyilvánosság reflektorfényével bomlasszuk a bűnözés világát, s egyben meghagyjuk a kiutat mindazok számára, akik büntetésük után a tisztesség világába akarnak térni. Mert ez nemcsak az ő érdekük, hanem mindannyiunké"*[169] – írta ezzel kapcsolatban Szabó László.

Kelemen László r. alezredes 1971-ben a lakossághoz intézett felhívásokkal kapcsolatban megjegyezte[170]: korábban az volt a rendőrség legfőbb aggálya, hogy a segítségkérés talán a tehetetlenség üzenetét küldi a polgároknak, de aztán – ahogyan Kriskó Edina is kiemeli[171] – győzött az ideológia. *„Ha abból indulunk ki, hogy a szocialista társadalomban a bűnüldözés elleni harc közügy – minden állampolgárnak kötelessége segíteni a bűnüldöző szervek munkáját –, akkor választ kapunk arra a kérdésre is, hogy miért helyes egyes bűntettesek esetében a lakosság segítségét kérni az elfogásukhoz. Ez is egyik konkrét formája a bűnüldöző szervekés az állampolgárok kapcsolatának."*

A 100. adás után megjelent cikk alapján a következőképpen lehetett összefoglalni a műsor erősségeit, fejlődési lehetőségeit, jelenét és jövőjét:

- a leghatásosabb kommunikációs eszközön, a televízión át több millió nézőhöz eljut;
- hiteles, dokumentatív, meginterjúvolja a bűnözőket, így csökkentve minimálisra az „együttérzés" lehetőségét;
- a bemutatott elkövetési módszerek azért nem csábíthatnak utánzásra, mert egy-egy adás éppen azt bizonyítja, hogy az elkövetési módszer a bemutatott ügyben sem vált be;
- a műsor hatására a lakosság egy-egy részénél a rendőrségről kialakult negatív szemlélet is változott;

[167] „Félhomály volt, megvillant a penge, elvágtam a torkát". https://rtl.hu/baleset-bunugy/2023/11/25/budafoki-uti-gyilkossag-1971 (letöltve: 2025. 08. 17.)
[168] Sallai János szóbeli közlése.
[169] Szabó László (1968): Arccal vagy háttal? *Tükör* 5(24), p. 23.
[170] Kelemen Pál (1971): A Kék fény segítsége a körözöttek elfogásában. *Magyar Rendőr* 25(18), p. 5.
[171] Kriskó (2012) i. m., p. 253.

– a Kék fényre továbbra is szükség van, a műsor alapvető jellegén nem szabad változtatni;
– *„az eddigieknél még fokozottabb gondot kellene fordítani a bűncselekményeket kiváltó okok, motívumok, az úgynevezett háttér bemutatására, mert ez erősítené politizáló jellegét, a társadalmi érdekek hatékonyabb védelmét és a lakosság szélesebb körű jogismeretét."*[172]

A műsorban bemutatatott ügyek a Belügyminisztériummal egyeztetve mehettek adásba. A Kék fény nem sérthette a rendőrségi nyomozás érdekeit, és Szabó László szerint a tapasztalat is azt mutatta, hogy a bírókat sem befolyásolták későbbi ítélethozataluknál.[173] Hogy az erre vonatkozó tapasztalatszerzés ebben az esetben hogyan működött a gyakorlatban, azt nem részletezte. Különös, hogy Szabó éppen egy kapitalista országra, az Egyesült Államokra és egy 1961-es televíziós műsorra hivatkozik, amelyben először kérték a lakosság segítségét.[174] A műsorban körözött bűnözők fotóit tették közzé, és néhány adás után azt tapasztalták, hogy a nézők segítenek. A chicagói 4-es csatornán kéthetente megjelent műsor állítólag olyan hatékonyam segítette a bűnüldözést, hogy a helyi alvilágnak kellett közbelépnie és a hirdetések megvonásával elérnie, hogy a műsor megszűnjön.[175]

Szabó László 1964-től 1989-ig, negyedszázadon át volt a műsor ikonikus műsorvezetője. A Kék fénynek az 1980-as évek elején átlagosan 6-6,5 millió nézője volt, ami elképesztő szám.[176] Állandó szakértő volt Láposi Lőrinc életvédelmi nyomozó is, aki a hetvenes évek elejéig elvétve ugyan, de a Magyar Rendőrben is feltűnt szerzőként egy-egy emberölési üggyel kapcsolatban.

A Kék fény hosszú évekig biztosan kéthavonta jelentkezett új adással, de a köztudatban havi rendszerességű műsorként maradt meg az emlékezetben[177], és Szabó László szerint így volt ez a nyolcvanas években is. *„Nem csodálkozom, hogy az olvasónak az a benyomása-képzete, hogy a Kék fény havonta jelentkezik, mert az esetek, amelyeket a nézők ebben a műsorban látnak, fajsúlyosak. Nem akarom alábecsülni a hazai bűnözésben rejlő társadalmi*

[172] Kővári (1983) i. m., p. 7.
[173] Szabó (1983) i. m., p. 8.
[174] Lakatos András konkrét évszámot nem tudott mondani, de emlékei szerint itthon ők vezették be a „lakosság segítségét kérjük" felhívást. *„Ha a szaknyomozó szerint az ügy megkívánta, akkor a vonatkozó közleménybe beleírtuk az összes, civileknek szánt információt. Ha szimplán nem volt eredmény, az azért nem került nyilvánosságra, mert csak hergeltük volna vele az embereket. 'Ilyen bénák a rendőrök?' – kérdezhették volna."* (Lakatos András szóbeli közlése)
[175] Szabó (1983) i. m., p. 9.
[176] Uo, p. 10.
[177] Az 1980-as évek második felében sűrűbben jelentkezett a műsor, de mivel ismétlések is voltak, nehéz pontos időintervallumokat meghatározni.

veszélyeket. De ezek korántsem akkorák, mint amekkorára az ember gondolna."[178] A műsor egyébként napjainkban is működik, hetente jelentkezik új adással a Duna Televízión, de népszerűsége és hatása össze sem hasonlítható a Szabó-féle időszakkal.

Bár a műsor bűnügyeket érintő „Nyomozzon velünk" című blokkjának szöveges verziói a Tükör című lapban jelentek meg, a Magyar Rendőrrel való együttműködést az 1964 és 1989 közti időszakban a „Kék fény" kulcsszóra az Arcanum Digitális Tudománytárban *(melyről részletesebben a módszertani fejezetben lesz szó)* megjelent 428 darab találat is jól példázza. Emberölési ügyekben számos esetben hivatkoztak arra, hogy egy-egy adás segítette a nyomozást[179], ám a kezdetekben kritika is megjelent a lapban. Orosz Miklós r. alezredes 1968-ban éppen Szabó László családon belüli erőszakra, illetve az azzal kapcsolatos, a műsorvezető szerint időszerű jogszabálymódosításra vonatkozó megjegyzését sérelmezte[180]. Szabó – mint a hatvanas évek elején a Belügyi Szemlében is – pár lapszámmal később[181] beleállt a vitába, és „rendőrtiszt ismerőseire" hivatkozott, akik állítása szerint kifejezetten inspirálták arra, hogy szóba hozza ezt a törvényi hiányosságot. (Martinkó Károly, a rendőrújság ikonikus bűnügyi újságírója viszont úgy emlékszik, hogy újságíróként nekik nem volt kapcsolatuk a Kék fény stábjával.[182])

Sallai János szerint a műsor sikeréhez az is nagyban hozzájárult, hogy a belügyminisztérium (rendőrség), lakosság (közönség) és a televízió érdekei szerencsésen találkoztak. *„A Kék fény hatása az első adástól megkérdőjelezhetetlen. A nézők együtt izgulhattak az egész országban, hogy a bemutatott ismeretlen gyilkosság, betörés elkövetői mikor válnak ismertté. Hisz ez nem egy kvízjáték volt, itt a rendőrség sem tudta a megoldást."*[183]

A műsor rendszerváltás előtti időszaka mind történeti, mind a tartalom elemzésének szempontjából izgalmas és hiánypótló munka lenne. A fellelhető sajtóforrások rendkívül gazdagok, ugyanakkor a kutató egy leküzdhetetlen akadállyal kénytelen szembesülni: a korabeli adásokat nem lehet megtekinteni, mert döntő többségük nem fellelhető az MTVA archívumában.

Összefoglalva a fentieket, kijelenthető, hogy a korában mai szemmel nézve szinte hihetetlen népszerűségnek örvendő bűnügyi műsorral kapcsolatban ugyanazok voltak a dilemmák, félelmek, fenntartások, mint általában véve akkor, amikor a rendőrség és a

[178] Szabó László (1982): Kék fényen innen, kék fényen túl. *Mai Magazin* 13(2), p. 9.
[179] Lásd e tárgyban az ötödik fejezetben tárgyalt Ladislav Ambruz bűnügyét.
[180] Orosz Miklós (1968): Hozzászólás a „Kék fény" következtetéséhez. *Magyar Rendőr* 22(12), p. 2.
[181] Szabó László (1968): Hozzászólás egy hozzászóláshoz – Egy eltűnt világot vagy a mát idézzük? *Magyar Rendőr* 22(20), p. 2.
[182] Martinkó Károly szóbeli közlése.
[183] Sallai János szóbeli közlése.

tömegtájékoztatás viszonya volt a kérdés. Világos volt, hogy a nyilvánosságot használni kell, de a „hogyan?" még nem minden részlete egyértelmű. Akárhogyan is van, a testület hírnevén semmiképpen sem eshet csorba.

2.5 Az emberölések tendenciái a korszakban

Nézzük meg, hogyan alakult az élet elleni bűncselekmények száma a vizsgált korszakban. Mindezt főként azért, hátha felfedezhető valamiféle összefüggés a Magyar Rendőrben megjelent kapcsolódó anyagokkal, azok számával.

A szocialista kriminológia szerint a bűnözés, azon belül pedig az élet elleni bűncselekmény *„társadalmi, gazdasági tényezők által determinált jelenség, ami azt jelenti, hogy a bűnözés és egyes jelenségcsoportjai oksági folyamatában – közvetve és erősen áttételesen – a társadalmi, gazdasági, kulturális, tudati, morális tényezők játszanak meghatározó szerepet"* – írja Bakóczi Antal a már említett, *Az emberölés* című munkájában.[184] A szerző – valószínűleg kriminológiai végzettségének folyományaként – kiemeli, hogy ezen bűntények oksági háttere csak az előzmények, az *„öléshez vezető folyamatot befolyásoló tényezők, valamint a tettes-áldozat (sértett) közötti kapcsolat alapján ismerhető meg"*[185].

Bakóczi megjegyzi, hogy emberölési ügyekben társadalmi berendezkedéstől függetlenül igen hatékony a felderítés. Így volt ez hazánkban is, amely *„az állampolgárok általában magas fokú kriminalitási érzékenysége, önkéntes feljelentési és tanúzási kötelezettsége"*[186] miatt alakul ekképpen, miközben tagadhatatlan, hogy vannak részlegesen vagy teljesen felderítetlen esetek.

Finszter Géza egy a Belügyi Szemlében 2009-ben megjelent interjúban[187] megkérdezte Kovács Lajost, hogy – mint az élet elleni bűnügyek nyomozásának specialistája – szerinte minek tulajdonítható az, hogy ebben a kategóriában feltűnően magas a felderítési eredményesség. *„A jelenség érdemes alaposabb elemzésre. Ezek az ügyek ritkák, kivételesen fordulnak elő, és egyúttal elkövetőiknek számolniuk kell a társadalom egységes erkölcsi megvetésével. Ebből egyenesen adódik, hogy a rendőrség viszont az élet elleni ügyek nyomozásában kapja a civil környezettől a legnagyobb, a leginkább hasznosítható segítséget. Ezek olyan körülmények, amelyek a lehető legkedvezőbb feltételeket teremtik a*

[184] Bakóczi (1984), i. m., p. 277.
[185] Uo, p. 280.
[186] Uo, p. 90.
[187] Finszter Géza (2009): „…az állami büntetőigény teljesülésének fokmérője nem a büntetés súlyossága, hanem az igazság megállapítása és a büntetés időszerűsége…" Interjú Kovács Lajos nyugalmazott rendőr ezredessel. *Rendészeti szemle* 57(11), pp. 51-61.

nyomozásokhoz" – mondja Kovács, majd azzal folytatja, hogy nem is véletlen, hogy a gyilkossági nyomozók ott vannak a rendőrség legnagyobb szaktekintélyei között. *„Amikor 1970-ben felszereltem, és az életvédelem területére kerültem, olyan nyomozókkal ismerkedtem meg, akik akkor negyvenes éveik közepén jártak, csaknem azonos korosztályt képviseltek, 15-20 éve együtt dolgoztak, és közösen gyűjtötték kincseket érő hatalmas tapasztalatukat, amelyet ráadásul megsokszorozott az együtt végzett munka. Azt is el kell ismerni, hogy a vezetés ezekhez a nyomozásokhoz minden segítséget megadott, és megad ma is"* – magyarázza Kovács, aki egy 2025-ös interjúban azt is külön kiemelte, hogy *„a gyilkosság pont az a műfaj, ahol nem dumál bele a politika. Rengeteg bűncselekmény-kategóriát tudnék mondani, ahol megvan az esélye annak, hogy leszólnak innen-onnan, befolyásolják a büntetőeljárást, de a gyilkosságnál nagyon ritkán fordul elő, hogy valaki leszól fentről, hogy »ezt ne derítsétek fel«, ezt nonszensz még elképzelni is."*[188]

Finszer Géza interjújában Kovács kiemeli a Kádár-korszak egyik legsúlyosabb bűnügyét, a Hungária körúti OTP-fiók elleni rablótámadást, amelyben megölték a fiók mindkét alkalmazottját, és amelynek esetében *„a legfelsőbb elöljárók nem haboztak szakemberek tucatjait elvonni más területekről, hogy abba a nyomozásba kapcsolódhassanak be."*[189] Míg a felderítési eredményesség a rendszerváltás előtti időszakban rendkívül jó volt, ez aztán hirtelen változott. Ez Kovács szerint alapvetően arra vezethető vissza, hogy *„a rendszerváltozás után a bűnügyi helyzet jelentősen romlott. Közismert, hogy a nagy társadalmi változások, háborús helyzetek, katasztrófák jelentős változásokat okoznak egy ország közbiztonságában, bűnözésének szerkezetében. Ugyanez történt 1989-1990-ben, ami karakterisztikusan tükröződik az emberölések – az összbűnözésen belüli arányait tekintve csekély, de súlyát tekintve meghatározó – számának jelentős megemelkedésében is."*[190]

A rendszerváltás utáni hirtelen emelkedésnek más szakemberek szerint is valószínűleg a társadalmi változásokhoz kapcsolódó értékválság lehetett az oka[191], miután a korábbi időszakban érvényes társadalmi normák meggyengültek. A szocialista időszakban érvényes elvek helyét más értékek vették át. Ez az értékekben megjelenő bizonytalanság vezethetett a

[188] Gyárfás Tamás meggyanúsításához politikai jóváhagyás kellett – PartizánPOLITIKA Kovács Lajossal. https://www.youtube.com/watch?v=Sqbz6dfWdTA&t=4575s (letöltve: 2025. 08. 17.)
[189] A Hungária körúti kettős emberölés egyébként pont felderítetlen maradt, de erről az esetről az ötödik fejezetben részletesebben is kitérek majd.
[190] Kovács et al. (2019) i. m., p. 33.
[191] Füstös László–Tárnok Orsolya (2013): Értékváltozás Magyarországon 1978–2009. Értékváltozás vagy értékválság? Budapest, Present Művészeti és Szolgáltató Kft.

magasabb bűnözési szint megjelenéséhez a 90-es években. Ez a mintázat a legtöbb posztkommunista ország esetében is megfigyelhető a változás utáni időszakban.[192]

A magyar rendőrség emberölések felderítésében korábban nemzetközi összehasonlításban is rendkívül eredményes volt. *„Így volt ez egészen 1989-ig, amikor a korábbi évek egy-két felderítetlenül maradt gyilkossági ügyéhez képest váratlanul kilenc kinyomozatlan emberöléssel zártuk az évet, majd idén – bár még a félévet sem értük el – már hat ügy tettese ismeretlen..."*[193]

A Magyarországon, 1963-ban megindult *Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztikát* a Belügyminisztérium és a Legfőbb Ügyészség együtt dolgozta ki. A bűnözés változásairól szóló évente megjelenő statisztikával kapcsolatban egyetlen probléma volt, kötetei csak „Belső használatra!" felirattal készültek. A titkosságot úgy lehetett áthidalni, hogy a legfőbb ügyész minden év elején tartott egy sajtótájékoztatót, ahol ismertette a bűnözés adatait, amiből aztán a Belügyi Szemle készített egy szűkebb kiadványt.[194] (Pusztán véletlen egybeesés, de látható, hogy ez a statisztika pont egy évvel korábban jelent meg először, mint amikortól én is vizsgáltam a Magyar Rendőrben megjelent emberöléssel kapcsolatos cikkeket.)

1. számú ábra

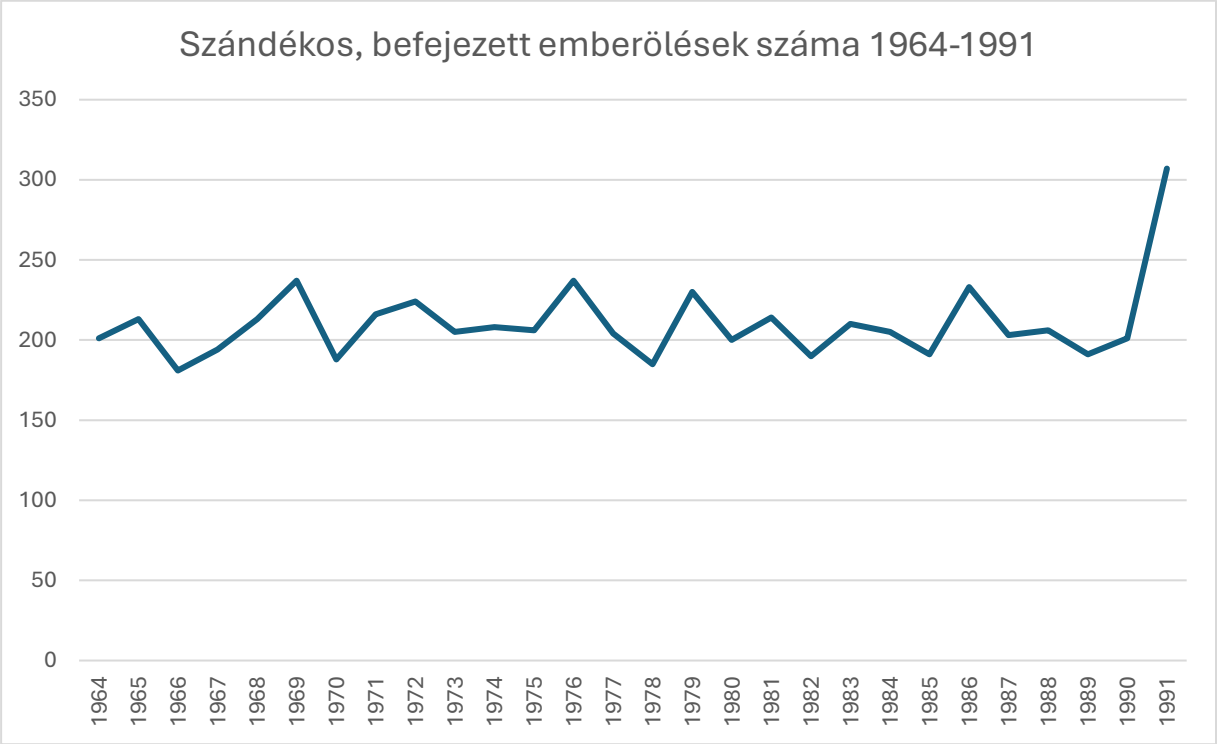

[192] Kó József (2023): Mi alakítja hazánkban az emberölések trendjét? *Kriminológiai tanulmányok* 60. kötet, p. 6.
[193] Kovács Lajos (1990): Elfelejtettük, hogyan kell gyilkost fogni? *Magyar Rendőr* 44(3), pp. 18–19.
[194] Deák (2017) i. m., p. 473.

A szándékos befejezett emberölések éves számai 1964 és 1989 között a 200-as érték körül ingadoztak. 1969-ben fordult elő a legmagasabb érték (237), 1966-ban pedig a legalacsonyabb (181). Az egész időszakra kisebb ingadozásokkal ugyan, de a stabilitás volt jellemző.[195] A hazai emberölési statisztikában a következő időszak a rendszerváltást követően indult, amely egy jelentős szintugrással kezdődött. A korábbi 200-as értékről 1991-ben 307-re nőtt a regisztrált esetek száma.[196]

[195] Ez a többi európai országtól eltérő jellegzetességet mutat, erről bővebben lásd: Kó (2023) i. m., p. 236.
[196] Ez nem azt jelenti, hogy az emberölések számának változása kétéves csúszással reagált a társadalmi változásokra, valószínűleg az ENYÜBS-statisztika sajátosságai okozták az időbeli elcsúszást. Lásd: Uo, p. 237.

3 A KUTATÁS MÓDSZERTANA

Ebben a fejezetben kutatásom módszereit ismertetem, és az egyes módszereknél röviden kitérek a vonatkozó szakirodalom ismertetésére is. Alapvetően kvalitatív kutatást végeztem. Ezt a módszert nehéz meghatározni, mivel egységes definíció – a különböző tudományelméleti megközelítések és a rendkívül változatos és folyamatosan fejlődő módszerek, technikák miatt – nem létezik – olvasható az *Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyvben.*[197]

A kvalitatív kutatás a kvantitatívhoz képest határozza meg saját helyzetét, ezért a kétféle irányzat összehasonlítása elkerülhetetlen.[198] A kvalitatív kutatók a valóság társadalmilag konstruált jellegét hangsúlyozzák, a kutató és a kutatás tárgya közti intim kapcsolatot és a kutatás értékvezérelt jellegét emelik ki.[199]

A kvalitatív kutatónak hatalmas szerepe van magában a kutatási folyamatban, miután saját maga gyűjti az adatokat azzal, hogy megvizsgálja a dokumentumokat, vagy interjút készít a résztvevőkkel. Nem olyan kérdőívekre vagy eszközökre hagyatkozik, amiket mások fejlesztettek ki, hanem saját magára. A kvalitatív kutatók általában nem egyféle, hanem többféle típusú adattal dolgoznak, pl. interjúk, megfigyelések, dokumentumok. Az adatgyűjtés után a kutatók áttekintik az adatokat, és kategóriák vagy témák alapján rendszerezik azokat.[200]

A kvalitatív kutató alulról felfelé építkezik olyan módon, hogy először feltárja az adatokban lévő mintázatokat, kategóriákat és témákat, aztán rendszerezi ezeket és emeli egyre absztraktabb szintre. Ennek az ún. induktív megközelítésnek a velejárója, hogy a kutató ide-oda ugrál a témák és az adatbázisa között, addig, amíg nem áll össze a témák átfogó készlete.[201]

Míg a kvantitatív kutatók oksági összefüggéseket, előrejelzéseket és az eredmények általánosíthatóságát tartják szem előtt, addig a kvalitatív elemzés az élmények gazdagságát saját jelentésvilágukban kívánja megérteni. Ehhez az adatok nem számszerűsíthető rendezésére van szükség annak érdekében, hogy a feljegyzésekből, interjúkból, történetekből vagy esetekből mintákat és témákat tárjon fel.[202]

[197] Horváth Dóra–Mitev Ariel (2015): Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv. Budapest, Alinea Kiadó, p. 25.
[198] Horváth–Mitev (2015) i. m., p. 32.
[199] Uo.
[200] Uo, p. 27.
[201] Uo, p. 28.
[202] Karin Klenke (2008): Qualitative Research in the Study of Leadership. Bingley, Emerald Group, p. 10.

Kutatásom során az alábbi módszereket használtam:

Tartalomelemzés

Ezen belül dokumentumelemzést, amely olyan adatgyűjtési eljárás, melynek alapja a kész produktum vizsgálata. Ezeknek az elemzéseknek a tárgya lehet írott szöveg, vizuális anyag vagy rögzített élőbeszéd.

Kvalitatív interjú

Kötetlenebb, strukturálatlanabb, mint a kvantitatív jellegű interjú.

Esettanulmány módszer

Mivel történeti síkon tártam fel ismereteket**,** ebből egyenesen következik, hogy első lépésben klasszikus módszereket alkalmaztam: feltártam a vonatkozó könyvészeti, illetve levéltári anyagot.

Az adatgyűjtés

- levéltári és irattári kutatással;
- a Magyar Rendőr vonatkozó időszakban megjelent lapszámainak feldolgozásával
- oral history útján (interjúk készítése a lap egykori újságíróival, szerkesztőivel és fotóriportereivel) történt.

A Magyar Rendőr hetilap volt. Ez a tény az 1957-1990 közötti időszakra vonatkozóan igen jelentős mennyiségű lapszám[203] elemzését jelenti. Éves lebontásban negyvennyolc lapszámmal kellett számolni, amely a vizsgált harminchárom esztendőre kivetítve egészen pontosan 1584 megjelenést jelent. Még tovább lebontva, a címlapok nélkül átlagosan tizennégy oldalas lapszámokkal kalkulálva már 22 176 oldalnál tartunk.

Milyen szempontok alapján történt a vizsgálni tervezett időszak szűkítése?

Az, hogy a 33 éves időszakot valahogyan szűkíteni kellene, kutatásom elején is többször felmerült, de mivel ezt semmilyen releváns, tudományosan is igazolható szempontrendszer nem indokolta, el kellett vetni. Egyetlen olyan, a lap tartalmi részét érintő változás (belügyi utasítás, főszerkesztő-váltás vagy esetleg egy ilyen irányban is kiható bűncselekmény előfordulása) nem

[203] Éves lebontásban negyvennyolc lapszámmal kellett számolni, amely a vizsgált harminchárom esztendőre kivetítve egészen pontosan 1584 megjelenést jelent. Még tovább lebontva, a címlapok nélkül átlagosan tizennégy oldalas lapszámokkal kalkulálva már 22 176 oldalnál tartunk.

történt a vizsgált időszakban, amelyet tudományos szempontból érdemes és indokolt lett volna figyelembe venni „korszakolás” szempontjából.

Magát a lapot a „múlt és jövő” rövid bemutatásával egy alapvetően történeti munkában tudományos szempontból mindenképpen indokolt volt kontextusba helyezni, vagyis tulajdonképpen tovább tágítani a vizsgált időszakot. Miközben az 1957-1990 közti szakaszt végül technikai okok miatt kellett leszűkíteni 1964. április és 1989 december vége közti időszakra. A tartalomelemzéshez kizárólagosan használható adatbázisban az 1957 és 1964 márciusa közt megjelent Magyar Rendőr lapszámok ugyanis még nem kerültek digitalizálásra, mint ahogyan az 1990-es lapszámok sem, így azokat az alább ismertetett technikával nem állt módomban vizsgálni.

A Magyar Rendőr lapszámainak tartalmi elemzését az előző fejezetben már említett Arcanum Digitális Tudománytár (ADT) segítségével, annak online felületén végeztem. Az Arcanum egy magyar nyelvű digitális könyvtár, melynek készítői korabeli kézikönyveket, folyóiratokat, napi- és hetilapokat tesznek közzé internetes felületükön. Az Arcanum 2014-ben indult, és az Újságok adatbázis a 2025 szeptember 14-i állapot szerint 85 854 847 oldal digitalizált forrást[204] tartalmaz. Erre a folyamatosan új tartalmakkal bővülő, történészek és médiaelemzők számára megkerülhetetlen, előfizetési díj ellenében hozzáférhető felületre 2022-ben a Magyar Rendőr azon lapszámai is csaknem hiánytalanul felkerültek, amelyek az általam vizsgált korszakban jelentek meg. Az Arcanum felületén ún. „szabadszavas kereséssel” lehetséges célirányosan információkhoz jutni. Az általam vizsgált lapszám mennyiséget manuálisan gyakorlatilag képtelenség is lenne más technikával vizsgálni. A szabadszavas keresés esetén pontosan a megadott szót, vagy szótöredéket keressük az adatbázisban tárolt írásos anyagban. A szó lehet címben, szövegben, képaláírásban, impresszumban, vagyis bárhol és bármilyen kontextusban. Egyszerűen, de érzékletesen összefoglalva: ha az általunk keresett szövegben egy bizonyos szót leírtak, azt ezzel a technikával a digitalizált oldalakon keresve megtaláljuk, mégpedig annyiszor, ahányszor azt leírták.

A technika a nagyon régi, nyomtatott lapok kapcsán nem mindig működik száz százalékig megbízhatóan. Az úgynevezett optikai karakterfelismerés technikából (*optical character recognition,* OCR) adódik, hogy a régi, nyomtatott lapok egyes betűit a gép nem ismeri fel,

[204] A digitalizált forrás nem egyenlő a digitális forrással. Kerepeszki Róbert történész azt írja, az előbbi kategóriába azokat a levéltári, sajtó- és egyéb forrásokat sorolják, amelyek hagyományos vagy analóg módon keletkeztek, és napjainkban vagy a közelmúltban rögzítették őket valamilyen adatbázisban vagy digitális adathordozón, míg utóbbi olyan forrásokat jelöl, amelyek eleve digitális formában keletkeztek (pl. a közösségi médiában tett bejegyzések). Lásd: Kerepeszki Róbert (2024): Történészek, „digitális történelem” és a mesterséges intelligencia. *Történelemtanítás – Online történelemdidaktikai folyóirat* 15(1–2) https://ojs3.mtak.hu/index.php/torttan/article/view/17472/14386 (letöltve: 2025. 08. 17.)

vagy más betűt vél azonosítani a digitalizálás során. Ilyen esetben a szöveg kereshetősége csorbát szenved, hiszen a felhasználó által beírt karakterláncot összevetve a hibásan digitalizált dokumentummal, a kereső nem talál egyezést, vagyis annak ellenére, hogy a szöveg benne van a vizsgált dokumentumban, a keresés azt nem adja ki találatként. A Magyar Rendőr általam vizsgált lapszámai azonban kívül esnek azon a főként a II. világháború előtti időszakon, amelynél ez ilyen szempontból problémát jelenthet.

Mivel nem volt lehetőségem, hogy részt vevő megfigyelőként elemezzem a Magyar Rendőr szerkesztőségének és újságíróinak munkáját, ezért ezzel kapcsolatban olyan forrásokhoz kellett nyúlnom, amelyek a legtöbbet árulnak el az informális szféra működéséről: a lappal kapcsolatos levéltári források és az oral history.

Azzal is számolnom kellett, hogy a tartalommal kapcsolatban nem, vagy csak elhanyagolható mennyiségű írásos nyomot lehet fellelni a korabeli iratokban. Ki kell azonban emelni, hogy eredmény az is, ha nincs eredmény, vagyis információ az is, ha konkrét utasítások híján nem beszélhetünk klasszikus értelemben vett cenzúráról.

A levéltári és irattári kutatások egyik célja elsősorban ennek a kutatási kérdésemnek a megválaszolása, miközben arra is kíváncsi voltam, hogy fellelhető-e olyan információ, amely akár általánosságban, akár konkrétabban (konkrét bűntényt említve) kapcsolódik az élet elleni bűncselekményekhez.

Az ezzel a kérdéssel kapcsolatos vizsgált iratanyagokhoz a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában (továbbiakban: MNL), annak megyei intézményeiben (Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Levéltár Alsózsolcai Fióklevéltára, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Levéltár, Csongrád-Csanád Vármegyei Levéltár, Pest Vármegyei Levéltár), valamint az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában (továbbiakban: ÁBTL) fértem hozzá.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában a Magyar Rendőrrel kapcsolatban az alábbi iratok álltak rendelkezésemre:

MNL OL XIX-B-1-az BM normák gyűjteménye állagból:

10-21/43/1966 Magyar Rendőr 20. éves munkája

10-21/1/1972 Díszparancs a Magyar Rendőr megjelenésének 25. évfordulója alkalmából

13-97/2/1972 Magyar Rendőr Szerkesztőségének szervezeti és működési szabályzat

10-21/3/1973 A Belügyi Szemle, a Magyar Rendőr és a Kék Fény szerkesztő bizottságai tagjainak kinevezése

10-27/7/1988 A Magyar Rendőr szerkesztőbizottságának megalakításáról és feladatairól

XIX-B-1-ae BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség állagból:

13-181/1981 Előterjesztés a BM propaganda tevékenységének kapcsolódása a szolgálati ágakhoz. Belügyi Szemle, Magyar Rendőr, Határőr, Tűzvédelem szerkesztésének, kiadásának korszerűsítése c. szervezet fejlesztési tématerv vizsgálatáról és megküldő átirat

13-181-2/1982 Észrevétel *„A BM propaganda tevékenységének kapcsolódása…"* c. előterjesztés-tervezetre és felterjesztő átirat

16-32/1982 Jelentés a BM propagandatevékenységének kapcsolódása ... c. témavizsgálat tapasztalatairól, a továbbfejlesztésre vonatkozó javaslatokról

13-164/1982 Jelentés a BM propagandatevékenységének kapcsolódása ... c. témavizsgálat tapasztalatairól, a továbbfejlesztésre vonatkozó javaslatokról és megküldő átirat

szám nélkül Jelentés Magyar Rendőr Szerkesztőség munka fejlesztés feladatairól

13-84-10/1984 Jelentés Magyar Rendőr Szerkesztőség helyzetéről, a szerkesztőségi munka fejlesztésének feladatairól

13-120-2/1984 Magyar Rendőr Szerkesztősége, Jelentés a szerkesztőség 1984. évben végzett munkájáról

13-126-9/1985 Jelentés Budapest, 1985. május 2.

A Magyar Rendőr főszerkesztőinek szakmai életrajzával kapcsolatban a következő adatforrások álltak rendelkezésemre:

A Belügyminisztérium Személyügyi Archívumából:

- Személyi adatlapok (kartonok) nyilvántartása, amely a belügyi szerveknél 2004 előtt bármilyen jogviszonyban dolgozott személy személyi alapadatait, rendfokozati előmeneteleit és a betöltött szolgálati beosztásait tartalmazza.

- A Belügyminisztérium központi szerveitől, illetve a miniszteri, miniszerhelyettesi kinevezési hatáskörbe tartozók közül nyugállományba helyezettek fogyatéki anyaga (lezárt személyi anyagát) és ezek nyilvántartását szolgáló kartonok.[205]

Mivel számos élet elleni bűncselekménnyel kapcsolatban őrzött büntetőiratot is vizsgáltam, ez a másik tényező, ami miatt szükségem volt a levéltári kutatásra. A vonatkozó kutatás ezen része országszerte zajlott, mivel egyes bűntetőiratok az első fokon ítélkező bíróság helye szerint illetékes megyei levéltárban találhatók, a fővárosban történt bűncselekményeknél pedig értelemszerűen Budapest Főváros Levéltárában. Mivel ezek az iratok személyes adatot tartalmaznak, ezért külön kutatási szabályzat vonatkozik rájuk.[206] A vonatkozó dokumentumok kivétel nélkül személyes jelenléttel, adott kutatóteremben kutathatók, belőlük – akár saját digitális eszközzel – másolat készíthető. Utóbbi ilyen rendkívül nagy terjedelmű iratanyagok esetén lényegesen megkönnyíti a munkát, hiszen a kutatót úgymond „haza viheti" és otthon dolgozhatja fel a rengeteg információt. Az egyes bűncselekményekre majd a vonatkozó fejezetben térek ki külön.

Az adatgyűjtésnél a forráselemzés és aktakutatás mellett rendkívül fontos és pótolhatatlan módszertani elemnek tartottam, hogy azokkal a személyekkel is tudjak beszélni, akik még dolgoztak a Magyar Rendőrnél. A modern történelemtudomány számára fontos forrás az ún. oral history (magyarul kb. „elbeszélt történelem") melyben az interjúalany egy adott történelmi korszakról mondja el a saját tapasztalatait. Az interjú bármilyen tudományterületen – így a rendészettudományban is – fontos információgyűjtési módszer lehet. Az interjúzás a történeti síkon kutató személy számára inkább a szubjektivitás, a tapasztalat szempontjából fontos. Az első esemény, amely után tömegesen jelentek meg ilyen interjúk, az 1956-os forradalom és

[205] A nyilvántartások 1998-ig kompaktak voltak, azonban az ezt követő években különböző okok miatt ez a kompaktság sérült, számos személy kartonja, fogyatéki anyaga ma már hiányzik.

[206] A MNL esetében: A személyes adatot tartalmazó iratok akkor kutathatók, ha a kutatás célja tudományos, és a kutató csatolja a tudományos kutatást rendeltetésszerűen végző, közfeladatot ellátó szervnek – a kutató részletes kutatási terve alapján megadott – támogatói nyilatkozatának eredeti példányát, emellett nyilatkozik a személyes adatok kezeléséről és felhasználásról. https://mnl.gov.hu/sites/default/files/kutatasi_szabalyzat_mnl_foig_t_28133_1_2024_1.pdf (letöltve: 2025. 08. 17.)
Az ÁBTL esetében: Ha a kutató személyes adatokat is tartalmazó levéltári anyagban kíván kutatást végezni, a kérelemhez csatolni kell a tudományos kutatást rendeltetésszerűen végző, és egyben közfeladatot ellátó szerv támogató állásfoglalását a Ltv. 24. § (3) bekezdése alapján; továbbá részletes kutatási tervét és – ha azzal rendelkezik – publikációs jegyzékét. https://www.abtl.hu/files/dokumentumok/abtl_iratbetekintesi_szabalyzat_2014.pdf (letöltve: 2025. 08. 17.)
A BFL esetében: A védett adatokat (személyes adatok, titokfajták) tartalmazó iratok kutatása az Ltv., valamint az Infotv. szerint védettnek minősített adatok, illetve ilyen adatot tartalmazó iratok csak az Ltv. hivatkozott részeiben megfogalmazott szabályok, valamint a GDPR rendeletnek a tudományos és történelmi kutatás céljára való adatkezelésre vonatkozó előírásai szerint kutathatók. https://bparchiv.hu/sites/default/files/atoms/files/kutatasi_szabalyzat_2021.pdf (letöltve: 2025: 08. 17.)

szabadságharc volt, és általánosságban elmondható, hogy enélkül ma már nem lehet megírni olyan munkát, amelynek témája a 20. század második felének története.[207]

Az évek múlnak, minél távolabb kerülünk adott korszaktól és eseményektől, annál kevesebb lesz az emlék – ezeket a személyeket később már nem lesz mód megkeresni. Feltevésem az volt, hogy az egykori munkatársak rengeteg információval tudnak majd szolgálni a szerkesztőség mindennapi munkájáról, a ki nem mondott irányelvekről, sőt, az általam vizsgált kiemelt bűncselekményekkel kapcsolatban konkrét emlékeik is lehetnek arról, mit (nem) és miért (nem) ír(hat)tak meg a lap hasábjain.

Az interjú önállóan is alkalmazható kutatási módszer, de egy kutatáson belül más módszerekkel is kombinálható. Az interjús technika általános jellemzője, hogy a mintaméret kicsi, vagyis – szemben a kérdőíves technikával – kis mintával dolgozik a kutató. Disszertációm elkészítése során nekem ilyen szempontból eleve behatárolt lehetőségekkel kell számolnom, hiszen erősen korlátozott azoknak a személyeknek a száma, akikkel még tudtam beszélgetni a Magyar Rendőrrel kapcsolatban. Célom egyébként sem a mennyiségi, hanem a minőségi információszerzés volt, amelyhez a „kevert típusú interjút”[208] választottam.

A kutatóknak gyakran problémát jelent, hogy hány embert kell megkérdezni. A választ nem lehet statisztikai formulák segítségével megadni, vagyis nem lehet kijelenteni, hogy három vagy éppen tizenöt interjú szükséges. Míg a kvantitatív módszerek reprezentatív mintára törekszenek, addig a kvalitatív kutatások elméleti mintavételt használnak. Ennek a fajta kutatásnak a minőségét nem lehet megítélni a mintaszám alapján, a lényeg ez esetben az, hogy a vizsgált témát mennyire alaposan tárta fel, mennyiben adott releváns eredményeket.[209]

A kvalitatív kutatásokoknál a mintavétel, az adatgyűjtés és az elemzés folyamata interaktív folyamat. A kutatónak azt is tudnia kell, mikor célszerű leállni a mintavétellel.[210] Addig érdemes interjúzni, amíg van új szempont és vélemény, ami közelebb visz az adott probléma megértéséhez. Ez az oka, hogy nincs egzakt válasz arra vonatkozóan, hogy mennyi interjút szükséges elvégezni, mivel elviekben lehetséges, hogy az elméleti telítődést egy-két interjúból is elérjük, és a további megkérdezések már nem segítenek plusz információkhoz jutni.[211]

---

[207] Hol van a helye az oral history-nak? https://mult-kor.hu/20130527_hol_van_a_helye_az_oral_historynak (letöltve: 2025. 08. 17.)

[208] A beszélgetés egy részében a kutató strukturált interjúhoz hasonló kérdéseket tesz fel, majd – hogy az interjúalany ki tudja fejteni a véleményét – egyre nyitottabbakat. A strukturált interjúban a kérdések sorrendje kötött, míg a félig strukturált interjú esetén egy vázlattal készül a kérdező, amelyen szerepelnek az érinteni kívánt területek. A kérdések nyitottak, átalakíthatóak, átfogalmazhatóak és a sorrendet is rugalmasan lehet kezelni.

[209] Horváth–Mitev (2015) i. m., p. 49.

[210] Jennifer Mason (2005): Kvalitatív kutatás. Budapest, Jószöveg Műhely Kiadó, p. 122.

[211] Horváth–Mitev (2015) i. m., p. 49.

Az interjúalanyok kiválasztásánál ennek megfelelően az egyik fő szempont volt, hogy lehetőleg olyan személyekkel beszélhessek, akik értelemszerűen a témával kapcsolatban tudnak értékes információkkal szolgálni, de azon belül ne ugyanarról a témakörről. Vagyis nem az volt a cél, hogy a létező összes, a Magyar Rendőrnél egykor dolgozó újságírót megszólaltassam, hanem hogy például olyannal is beszélgessek, aki nem belsősként, hanem kívülről látott rá a lap működésére.

Azt tartottam lényegesnek, hogy a megkérdezett interjúalany rendelkezzen személyes emlékekkel és tapasztalattal a lap működésével, belső viszonyairól, szakmai gyakorlatáról, mindennapi munkájáról. Ilyen személy lehet a lap egykori szerkesztője, munkatársa, de olyan szakember is, akinek rendszeres kapcsolata volt a lap munkatársaival, illetve releváns tapasztalatai vannak az emberölési ügyek rendőrségi kommunikációjáról.

Olyan információkra voltam kíváncsi, amelyek levéltári kutatások és tartalomelemzés útján nem megismerhetők, de a lap megítélése szempontjából fontosak. Az interjúalanyok kiválasztásánál, illetve az interjúk elkészítésénél lényeges nehézséget jelentett az a tény, amellyel előzetesen is számoltam: ezen személyek közül sokan már elhunytak, betegek, nem elérhetők.

Témám szempontjából a legrelevánsabb négy munkatárs közül Martinkó Károllyal és Zombori Attilával sikerült felvennem a kapcsolatot és leülni velük beszélgetni, miután a lap meghatározó „bűnügyesei” közül Mattyasovszky Jenő és Vezda János már elhunyt.

Interjúalanyaim:

Martinkó Károly, a lap ikonikus bűnügyi újságírója;

Prof. Dr. Finszter Géza nyugállományú rendőr ezredes, a Belügyi Szemle egykori főszerkesztője;

Kovács Lajos ny. rendőr ezredes, az ORFK Erőszakos és Vagyon Elleni Ügyek Osztálya egykori vezetője – amit a köznyelvben csak „döglött ügyek osztályának" neveztek;

Cs. Csala Károly, a lap egykori munkatársa, később a Zsaru magazin főszerkesztője;

Vezda László, aki Vezda Jánosnak, a lap meghatározó bűnügyi újságírójának fia;

Lakatos András, aki az 1980-as években a lap újságírója volt;

Zombori Attila, aki ugyancsak az 1980-as években volt a rendőrújság újságírója bűnügyi vonalon.

Amikor az élet elleni bűncselekmények számának hazai alakulását vizsgáltam, a már említett ERÜBS-öt használtam. Aki ma Magyarországon bűnügyi statisztikák alapján szeretne kutatást végezni, az ERÜBS (Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika) – ERÜBS (Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika)[212] adatgyűjtési rendszernek köszönhetően több mint 50 éves adatsorok állnak rendelkezésére a bűncselekményekre vonatkozó adatokkal kapcsolatban.

Milyen módszert nem alkalmaztam és miért?

Bár az általam használt módszerek részletezése után talán egyértelmű lehet, de pár mondatban erre is érdemes kitérni. A kérdőív klasszikusan kvantitatív, akkor megfelelő módszer egy kutatásnál, ha sok embert szeretnénk megkérdezni adott témakörben. Mint az oral history-ról szóló bekezdésben említettem, lehetőségem sem lett volna pár főnél többet meginterjúvolni, és úgy gondolom, hogy ennek a szerkesztőség mindennapi, gyakorlati működésével kapcsolatos háttérinformációk összegyűjtéséhez, egy minél érzékletesebb összkép kialakításához nem is feltétlenül lett volna értelme. Olyan egykori munkatársak felkutatására törekedtem, akik sok éven át vettek részt a napi munkában, mintsem minden olyan, még élő személy megszólaltatására, akinek bármilyen köze is volt valaha a Magyar Rendőr című laphoz. Mivel az általam vizsgált korszak 1990-ig tartott, semmiféle realitása nem lett volna olyan egykori munkatárssal interjúzni, aki rendőrként a mai napig állományban van, de ha lehetőségem lett volna erre, akkor sem ezen személyek közül választottam volna. Hogy miért? Mert a nyugalmazott rendőrök valószínűleg bátrabban, szabadabban beszélnek a múltról, mint aktív kollégáik. Az általam járt út természetesen nem minden olyan rendészettudományi kutatásban alkalmazható, hiszen az, hogy kivel ajánlatos interjúzni, elsősorban témafüggő. Történeti témájú munkában azonban ez könnyebben megoldható.

[212] Az ERÜBS a jelenleg használatos ENYÜBS elődje. 2010-ben változott a bűnügyi statisztika elnevezése, ami arra utal, hogy a rendőrségen kívül más hatóságok is ellátnak nyomozó hatósági feladatokat. Lásd: Kó (2023) i. m., p. 234.

3.1 A kutatómunka korlátai

Mivel kutatásom elsősorban történeti síkon zajlott, a nehézségek között elsőként a történeti forrásmunkák hiányát, eltérő részletességét kell megemlíteni. Az általam vizsgált időszak ráadásul a rendszerváltás előtti évtizedekre esik, amikor a rendőrség munkájának számos területe el volt zárva a civil és tudományos érdeklődés elől egyaránt. Bizonyos iratoknál nem egyértelmű, hol, milyen adatbázisokban kereshetők, ha egyáltalán még léteznek és nem kerültek selejtezésre. A megjelent szakmai anyagok közül sok belső, szolgálati használatra készült, miközben nincsen benne semmilyen titkos információ. Aki kutatta – vagy legalábbis megpróbálta – ennek a korszaknak a rendőrséggel kapcsolatos iratait, valószínűleg tapasztalta, hogy a vonatkozó anyagok olykor adhoc-szerűen kerültek (vagy nem kerültek) át az irattárakból. Az egyszeri kutató legrosszabb esetben még azzal is szembesülhet, hogy az akta ugyan létezik, de abban nincsenek meg az iratok. Ennek tapasztalataim szerint általában egészen banális okai vannak (pl. az ügyészségről valaki kikérte tanulmányozásra és nem került vissza). A jelenség elemzése messzire vezetne és nem is kapcsolódik szorosan a disszertációmhoz, de tény, hogy ezek a körülmények néha rendkívül megnehezítik, vagy adott esetben el is lehetetleníthetik a kutató munkáját.

Rendészeti témájú kutatásoknál sokszor akadály, hogy rendőröket csak korlátozottan, néhány kutatási szabályt rugalmasan kezelve, vagy egyáltalán nem lehet bevonni a kutatásba. Mivel esetemben nyugalmazott rendőrök jöhettek szóba, ezzel a problémával nem szembesültem. Ami ilyen szempontból előny lehetett volna, ugyanakkor hátrány is volt egyben, hiszen a Magyar Rendőr egykori munkatársai közül a legtöbben már nem élnek, nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem lehet velük felvenni a kapcsolatot. Ezzel a hátráltató tényezővel természetesen tisztában voltam és számoltam is akkor, amikor a kutatási téma konkretizálódott. Összességében ezzel a problémával kapcsolatban azt a pozitívumot is érdemes megemlíteni, hogy legalább a még élők közül sikerült releváns személyekkel beszélni, és hasznos információkhoz jutni. Az emberölés témakörében megkerülhetetlen újságíróval, a már a 90. életévét betöltött Martinkó Károllyal is sikerült felvenni a kapcsolatot és olyan emlékeket feltárni, amelyeket a lap működésével kapcsolatban csak ő tud felidézni.

Bár témám alapvetően rendészettörténeti, de a tartalomelemzés kutatásmódszertani szempontból nem kapcsolódik szorosan a rendészettudomány ezen területéhez. Világos ugyanakkor, hogy az újságcikkek különböző témák, témakörök, szempontok alapján történő elemzése elengedhetetlen akkor, amikor azt vizsgáljuk, ki, mit, hogyan, miért írt le. Ennek a módszernek az alkalmazása és a tervezés során egyetlen tény okozott problémát, ez pedig

technikai volt. A Magyar Rendőrt digitálisan hozzáférhetővé és kereshetővé tevő Arcanum Digitális Tudománytárban bizonyos, a korszak szempontjából releváns évfolyamok (még) nem kerültek fel, így azokat nem képezhették dokumentumelemzésem tárgyát.

3.1.1 Mesterséges intelligencia: lehetőség és kihívás

A digitális történelem és a mesterséges intelligencia (*artificial intelligence*, AI) történeti kutatásokra gyakorolt hatásáról még nem alakult ki egyértelmű konszenzus, de azt ki lehet jelenteni, hogy a 21. századi technikai környezet a történészek munkáját is befolyásolja és formálja. Ebben az alfejezetben nem azt fogom ismertetni, hogyan alkalmaztam a mesterséges intelligenciát az értekezésem elkészítésekor, hiszen ezt a módszert nem vettem igénybe. Kísérletet azonban végeztem, ezért egy példával és rövid szakirodalmi kitekintéssel próbálok meg rávilágítani az ilyen módszerrel kapcsolatos problémákra.

Ma már szinte bárki könnyedén hozzáférhet digitalizált formában az elsődleges és másodlagos források tömegéhez – írja Kerepeszki a digitális történelem és a mesterséges intelligencia kapcsolatait vizsgáló tanulmányában.[213] Ráadásul szinte bárkinek elérhető az a technika[214], amely nemcsak választ tud adni szinte bármilyen történelmi kérdésre, de a betaníthatóság miatt még elemzi is a forrásokat. Magyarul *„nemcsak a múlt értelmezését (vagy félreértelmezését) segítő források válnak egyre nagyobb mennyiségben online hozzáférhetővé, hanem – látszólag – az emberi történészi szakértelem is egyre kevésbé (lesz?) szükséges ahhoz, hogy egy »átlagos« érdeklődő bármilyen, számára releváns múltra vonatkozó információhoz jusson, amivel így minden ember valóban a »maga történészévé« válhat.”*[215]

Tény, hogy a digitalizáció előnyei történeti témában kutatók számára felbecsülhetetlenek.[216] Ez az értekezés sem készülhetett volna el az Arcanum Digitális Tudománytár nélkül, de a kérdés ennél bonyolultabb.

---

[213] Kerepeszki (2024) i. m., p. 1.

[214] Például az Open AI Chat GPT algoritmusa révén.

[215] Kerepeszki (2024) i. m., p. 2.

[216] Kerepeszki a nyilvánvaló és óriási előnyök mellett megjegyzi, hogy másfelől komoly szakmai kihívás is. *„Előny például azért, mert a források hozzáférhetőségének szélesedése lehetővé teszi, hogy nagyobb forrásbázissal dolgozzunk, illetve egyszerűbbé vált ennek feldolgozhatósága, kereshetősége, ami nemcsak időtakarékos lehet, de jelentősen megnöveli a hatékonyságot is. Ám a digitális források kezelése és hosszú távú megőrzése új kihívásokat is rejt. Az a közkeletű vélekedés, hogy ami online létezik, az megmarad, könnyen hamis biztonságérzetet adhat a kutatóknak, hiszen az adatok és fájlok törlődhetnek, elveszhetnek, sérülhetnek, illetve a szoftverek és hardverek rohamos fejlődése révén akár inkompatibilissé is válhatnak. Nem beszélve arról, hogy az adatgyűjtést, adatbázis-építést és digitalizálást végző intézmények, kutatóhelyek, kutatócsoportok nem feltétlenül állandóak, ami képlékennyé teheti a kutatási eredmények hosszú távú fennmaradását."* Lásd: Uo, p. 4.

Az AI történeti kutatásokban betöltött helyét, szerepét, az esetleges lehetőségeket számos munka tárgyalja, a vonatkozó szakirodalom ismertetésével ebben a disszertációban csak érintőlegesen foglalkozom. Kiemelném a Kerepeszki által is említett Wulf Kansteinert[217], aki szerint úgy tűnik, hogy természetes rokonság van a mesterséges intelligencia és a történelemtudomány között, mivel mindkettő különös vonzalmat mutat a szabályok, a kiszámíthatóság és az írott szó iránt. A német történész ebből azt a következtetést szűri le, hogy a történészek is arról írnak, amit valahol máshol olvastak, de döntő különbség, hogy a történészek megpróbálják nyomon követni a „valahol másholt".[218]

Úgy tűnik, hogy a mesterséges intelligencia a jelenben és a jövőben is hatással lesz a történeti kutatásokra. Az még kérdés, hogy mennyire, de ettől függetlenül a kutatóknak valamilyen mértékben biztosan alkalmazkodniuk kell. Az AI eszközök gépi tanulási modellek által meghatározott hasonló szavak, ötletek és fogalmak alapján adnak vissza eredményeket. Mindezt koherens szöveg formájában, ráadásul az algoritmusok olyan összefüggéseket is meglátathatnak, amikre az ember a rengeteg adat miatt képtelen. A Chat GPT nevű 2022-ben indult algoritmus több olyan specifikus területet is megjelöl, ahol a mesterséges intelligencia kreatívan felhasználható történettudományi vizsgálatok esetében. Itt Kerepeszki tanulmányából idézek, aki megkérdezte a Chat GTP robotját, vagyis tulajdonképpen a következők utóbbitól származnak. Ez már önmagában érdekes és szokatlan jelenség.

Automatizált Tartalomértelmezés

Az AI segíthet a történelmi dokumentumok tartalmának automatizált értelmezésében és kategorizálásában. Például egy olyan algoritmus, amely azonosítja az események időpontját, helyszínét, résztvevőit és témáját, elősegítheti a gyorsabb adatfeldolgozást.

Nyelvi Elemzés és Stílus Felismerés

Az AI alkalmazása segíthet a történelmi szövegek stílusának és nyelvének elemzésében. Ez lehetővé teszi a különböző időszakok vagy szerzők stílusának azonosítását, és hozzájárulhat a források pontosabb datálásához vagy azok szerzőjének azonosításához.

Saját kutatásomra rátérve, az, hogy a Magyar Rendőr egykori munkatársaival interjúkat készítettem, a módszertanom szerves része volt. A következőkben azonban – mint említettem – nem azért hozok példaként egy-egy a Chat GPT által kreált választ (output), mert az AI-t használtam fel a munkámban szereplő személyek életrajzának megírására. Ezzel kapcsolatban

[217] Uo, p. 6.

[218] Wulf Kansteiner (2022): Digital Doping for Historians: Can History, Memory, and Historical Theory Be Rendered Artificially Intelligent? *History and Theory* 61(4), p. 120.

egészen más, főként levéltári forrásaim voltak. Valójában bizonyos problémákat szeretnék érzékeltetni és röviden bemutatni.

Ki Lakatos András újságíró? – tettem fel a kérdést a Chat GPT.com csetrobotjának, aki a következőt válaszolta: *Lakatos András a magyar újságírás és rendészeti szakírás területén ismert személyiség. Több jelentős tevékenysége és munkássága kapcsolódik a bűnügyi riportokhoz és a Belügyminisztériumhoz (BM). Néhány fontosabb információ róla:*

1. Újságírói pályafutás: Lakatos András újságíróként főként bűnügyi riportokkal és rendészeti témákkal foglalkozott. Számos cikket és tudósítást írt különböző bűnügyi esetekről és rendőrségi tevékenységekről.

2. Belügyminisztériumi kapcsolatok: Lakatos András neve gyakran felmerül a Belügyminisztérium kontextusában, mivel tevékenységei és írásai szorosan kapcsolódtak a rendészeti szervek munkájához. Gyakran dolgozott együtt a rendőrséggel és más belügyi szervekkel a bűnügyi tudósítások készítése során.

3. Könyvek és publikációk: Lakatos több könyvet és publikációt írt a magyar bűnözésről és rendészeti kérdésekről. Munkásságával hozzájárult a magyar bűnügyi újságírás fejlődéséhez és a közvélemény tájékoztatásához a bűnözési trendekről és esetekről.

4. Szakértői szerep: Lakatos András szakértőként is gyakran megszólal különböző bűnügyi és rendészeti kérdésekben. Interjúkat ad, szakmai konferenciákon vesz részt, és hozzájárul a rendészeti szakma tudományos diskurzusához.

Lakatos András munkássága és tevékenysége jelentős hatással volt a magyar bűnügyi újságírásra és a rendészeti szakírásra. Ismertsége és szakértelme révén fontos szereplője a magyar médiának és rendészeti közösségnek.

A válasz látványos, mi több, lenyűgöző. A csetrobot pár kattintás után összefoglalta, mit is érdemes röviden tudni Lakatos Andrásról. Miután minden tudományterület alapja a nyomon követés, vagyis a leírt állítások igazolhatósága és a visszakeresés lehetősége az egyik legfontosabb tényező[219], el is érkeztünk egy fontos kérdéshez:

Minden esetben segíti-e a kutató munkáját ez a módszer?

Lakatos András esetében a válasz világos, hiszen egy interjúalanyomról van szó, akivel személyes beszélgetések során számos információt kaptam elsődleges forrásból. Vagyis a

[219] Kerepeszki (2024) i. m., p. 11.

csetrobot válaszát könnyen és gyorsan ellenőrizhetem, de ez nem minden esetben van így. Sőt, a legtöbb esetben nem így van. A kutató nehezen vagy egyáltalán nem tudja ellenőrizni a kapott választ, amely megfelelő források híján[220] egy „ki-kicsoda" kérdés esetén eleve nem sok segítséget nyújt.

Nézzünk egy olyan példát, amikor eleve valószínűsíthető volt, hogy a Chat GPT által elérhető források nem vehetik fel a versenyt egy kutató lehetőségeivel.

Ki Grenyó Károly bűnügyi technikus? – tettem fel az újabb kérdést, hogy többet tudjak meg egy, már nyugalmazott miskolci rendőrről, aki számos küldött felhasználásra bűnügyi fotókat a Magyar Rendőrnek.[221] Az output:
Grenyó Károly egy elismert bűnügyi technikus volt Magyarországon, akinek a nevét elsősorban a szakmai körökben jegyezték meg a precizitása és szakértelme miatt. A bűnügyi technikusok a bűnügyi helyszínek alapos vizsgálatáért, a bizonyítékok gyűjtéséért és azok tudományos elemzéséért felelnek, és Grenyó Károly ezen a területen ért el kiemelkedő eredményeket.

Ő valószínűleg a helyszíni szemlék és a nyomozások technikai támogatásának szakértőjeként működött közre számos ügyben, ahol a pontos és megbízható bizonyítékok begyűjtése kulcsszerepet játszott a bűnügyek felderítésében. Az ilyen szakemberek munkája a modern kriminalisztikában nélkülözhetetlen, mivel a tudományos módszerek alkalmazása a bűnügyi helyszíneken jelentősen növeli a nyomozások hatékonyságát.

Amennyiben konkrét ügyekkel vagy további részletekkel kapcsolatban szeretnél többet megtudni Grenyó Károly tevékenységéről, érdemes lehet átnézni a magyar kriminalisztika történetét vagy olyan forrásokat, amelyek bűnügyi technikusok munkáját dokumentálják. Ha szükséges, segíthetek ilyen információkat is megkeresni!

Túl azon, hogy Grenyó Károly még él (miközben a válaszban már múlt időben szerepel), látható, hogy kevesebb forrás esetén kevés és egyre általánosabb információt kapunk. Meg kell jegyezni azonban, hogy a csetrobot felhívja a figyelmet arra, hogy ha mélyebben érdekel a téma, akkor érdemes további forrásokat felkutatni. Meglátásom szerint ilyen esetekben semmivel sem rövidül és egyszerűsödik a kutatói munka, hiszen a kapott információkat a megfelelő – és a Chat GPT által nem hozzáférhető – helyen mindenképpen le kell ellenőrizni, sőt, valószínűleg ki is kell egészíteni.

[220] A betanítás alapját nagy mennyiségű, emberek által létrehozott szöveg képezte. A források pl. online fórumokból, a közösségi médiából, hírekből, könyvekből erednek.
[221] …és akivel eredetileg interjúzni is terveztem, de a beszélgetés egy betegség miatt sajnos meghiúsult.

A probléma nem csak az esetleg valótlan információkat tartalmazó outputoknál jelentkezhet, ezek az algoritmusok ugyanis sosem adnak kétszer teljesen ugyanolyan választ ugyanarra a kérdésre. Az output tartalmilag hasonló lehet ugyan, de szó szerint nem lesz egyezés. Kerepeszki Róbert is ajánlja és én is: érdemes kipróbálnia ezen sorok olvasójának az általam beírt kérdést (*Ki Lakatos András újságíró?*) megadni a Chat GPT-nek. Más lesz a megfogalmazás, a sorrend, de még a tartalmi elemek sem biztosan egyeznek. Ez azt jelenti, hogy hiába hivatkozzuk meg a Chat GPT válaszát egy lábjegyzetben, a forrást nem lehet megnézni, leellenőrizni, reprodukálni, ami a szöveg hitelességét áshatja alá.[222]

Az AI által kapott eredményeket tehát mindenképpen szükséges kritikusan értelmezni. Kerepeszki szerint ráadásul nem kell attól tartani, hogy a humán történészi munka feleslegessé válik, hanem éppen ellenkezőleg: *„Most lehet rá különösen nagy szükség. Ugyanis az eddig elmondottakból egyenesen következhet az, hogy felértékelődik az emberi forráskritika mint történettudományi módszer, vagyis a megalapozott »élő« tudományos gondolkodás és tapasztalat."*

3.2 Tartalomelemzés[223]

A társadalom- és jogtudományban a szövegek (jelen esetben újságcikkek) tartalmának kvantitatív elemzése az 1990-es évektől kezdődően került előtértbe, de az informatikai irodalomban már a hatvanas évektől lerakták a téma fogalmi alapjait.[224] A kvantitatív szövegelemzés tágan értelmezett tudományterületét szokták szövegbányászat, szöveganalitika, „szavak, mint adat" néven is említeni.[225] A szövegek – más kvalitatív adatforrásokhoz (filmek, képek) hasonlóan – közvetlenül nem elemezhetők kvantitatív módon, ezért az ilyen céllal készült vizsgálatoknál be kell iktatni az adattá, vagyis kvantitatív információvá alakítás lépéseit.[226] Adat alatt információk együttesét értjük. A kifejezés általánosságban a mennyiségi (kvantitatív) vagy minőségi (kvalitatív) változók felvett értékeinek összességére utal. A

[222] Kerepeszki (2024) i. m., p. 11.
[223] Pillók Péternek, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Szociológiai Intézet Társadalomkutatási Tanszék vezetőjének, egyetemi docensnek köszönöm a fejezet elkészítésében nyújtott önzetlen szakmai segítségét, támogatását.
[224] Bolonyai Flóra–Sebők Miklós (2020): Kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat. In: Jakab András–Sebők Miklós (szerk.): Empirikus jogi tanulmányok. Budapest, Osiris, p. 363.
[225] Bolonyai–Sebők (2020) i. m., p. 362.
[226] Uo, p. 363.

kvantitatív adatok mennyiségekre vonatkoznak, vagyis számszerű információt hordoznak.[227] Hány emberöléssel kapcsolatos cikk jelent meg a Magyar Rendőrben egy adott időszakban? Egy-egy bűnügyes szerző hány ilyen témájú cikket írt a lapba? Az erre a kérdésekre adott válaszok az adatok minősége kapcsán nem szolgálnak többletinformációval. Ha pl. a szóban forgó cikkek stílusát szeretnénk vizsgálni, akkor át kell fogalmazni a kutatási kérdéseinket is. Szerepelnek-e az anyagban erőszakos, hangulatkeltő jelzők? Ez pl. már a kvalitatív adatok méréséhez kapcsolódó kérdés.[228]

Az adat fogalmának meghatározása után a következő feladat az adatelemzés tevékenységének leírása. Ha megtörtént az adatgyűjtés, a kutató kézi vagy gépi elemzésre alkalmas formába hozza az adatokat. Ez a forma lehet egy táblázat is, a lényeg, hogy a kutató munkáját egyszerűsítse.[229]

A konkrét elemzési eljárások részben attól is függenek, hogy a kutató miként tekint a kvalitatív adatokra, illetve szövegre. Többféle kategorizálási rendszer is ismert. Egyik ilyen a dokumentum, melynek egyik fő típusa a leírt szöveg, de ide tartoznak a fotók, vagyis a vizuális tartalmak is.[230]

Az adatfelvételi technikák közül kézi kódolást használtam. Ennek során a kutató a korpusz minden egyes szövegét elolvassa, és azokhoz saját értelmezése szerint (a nyomtatott lap szélén vagy egy táblázatban) rendel kódokat.[231]

A kézi kódolásnál a kutató elfogultsága és a tévedések lehetősége fennáll, vagyis vannak hibalehetőségek.[232] További nehézséget jelent, hogy sokszor menet közben ismerjük fel a kódkönyv hibáit, bővítjük azt, és ezek visszamenőleges javítása a már lekódolt anyagban nehézségekbe ütközik. Segítséget nyújthat, a kódolás megbízhatóságát is növeli és időt is lehet spórolni azzal, ha több kutató párhuzamosan kódolja ugyanazt a szöveget. Kutatásom során ugyan nem volt lehetőségem arra, hogy a teljes munkafolyamat alatt másodkódoló segítségét vehessem igénybe, de a kezdeti szakaszban ez megtörtént, így a kódolás eredménye megbízhatónak tekinthető.

[227] Sebők Miklós (szerk.) (2016): Kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat a politikatudományban. L' Harmattan Kft., p. 16.
[228] Sebők (2016) i. m., p. 17.
[229] Uo.
[230] Lindsay F. Prior (2008): Document Analysis. In: Given, Lisa M. (szerk.): The Sage encyclopedia of Qualitative data Analysis. Volumes 1&2. Los Angeles, CA., SAGe Publishing, p. 230.
[231] Sebők (2016) i. m., p. 25.
[232] Uo, p. 27.

Mivel az emberölési ügyek ábrázolásával kapcsolatban végeztem tartalomelemzést, a következő szavakra kerestem a szabadszavas keresés módszerrel az 1964-1989 közötti intervallumban:

emberölés
élet elleni bűncselekmény
életelleni
élet elleni
életellenes
holttest, megölte
megölték
gyilkosság
gyilkos

Bár a „gyilkosság" és a „gyilkos" kifejezéseket rendészeti és büntetőjogi környezetben sem a vizsgált korszakban, sem azóta nem használják, a témában előzetesen folytatott kutatásaim során az volt a tapasztalatom, hogy a Magyar Rendőrben mindenképpen érdemes ezekre a szavakra is szűrni, ha emberölésekről van szó.

A kevert (kvalitatív és kvantitatív) módszerű tartalomelemzés eredetileg nem vonatkozott volna a lap vizuális megjelenésére, de éppen egy interjúalanyom világított rá arra, hogy a Magyar Rendőrt ebből az aspektusból is érdemes lenne vizsgálni, az újságban ugyanis kiemelten fontos volt a vizuális ábrázolás. A változatos, színes formai megjelenésnek olvasottság szempontjából sokat köszönhetett a lap. Mivel a legsúlyosabb bűncselekményeket vizsgáltam, itt értelemszerűen nem a különböző tördelői bravúrokkal foglalkoztam, hanem a lapban emberölési ügyekkel kapcsolatban közölt fotókat kellett górcső alá vennem. A nagyrészt hivatásos rendőrök, bűnügyi technikusok által készített, döntő többségében fekete-fehér felvételek által hordozott lehetséges üzenetekre is kíváncsi voltam. A vizuális tartalomelemzést a szöveg elemzésével együtt végeztem, hiszen a lap struktúráját, a tördelést, de az egyszerű logika törvényszerűségei alapján is feltételeztem, hogy emberöléshez köthető fotók ott fordulhatnak elő, ahol az ezzel kapcsolatos szöveges tartalmak is.

Első lépés

A szabadszavas módszer és az általam megadott tíz, emberöléssel kapcsolatban a lapban használatos kulcsszó alapján először azt vizsgáltam, hogy az 1964-1989 közötti időszakban hány olyan cikk jelent meg a lapban, amelyekben a tíz kulcsszó valamelyike előfordul. Ha egy cikkben a megadott kulcsszavakból esetleg több is szerepelt, az anyag ettől függetlenül egy találatnak számított, hiszen arra voltam kíváncsi, hány cikk témája az emberölés.

Az ezzel a módszerrel kapott, majdnem kétezres cikkszám címeinek átolvasásakor világos volt, hogy hiába szerepel ezekben a cikkekben a megadott kulcsszavak valamelyike, az anyagok döntő többségében nem megtörtént bűncselekményekről van szó. Főleg a hatvanas évek lapszámaiban fordult elő sokszor, hogy egy-egy anyag az előző rendszer „rémtetteiről"[233], vagy a „bűnös Nyugaton" elkövetett emberölésekről[234] számolt be, illetve ismert krimiírók regényeiből közöltek részleteket folytatásban[235]. Török Lajos irodalomtörténész a Kádár-kori fiktív bűnügyi irodalommal kapcsolatban egyébként a következőket írja: *„…részben a személyi kultusz irodalmából örökölt, részben pedig saját politikai identitásának megalkotása, megerősítése és megőrzése céljából teremtett ellenségképekre építette hatalmi praxisát és retorikáját."*[236]

Mivel én csak a megtörtént, aktuális, de mindenképpen a korszakban történt emberölési ügyeket vizsgáltam, a cikkek mindegyikét el kellett olvasnom, hogy a fikció/valóság kérdésre választ tudjak adni, tovább szűkítve ezzel a vizsgálni tervezett írások számát.

Ezzel a módszerrel csaknem harmadára csökkent a cikkek száma, vagyis az 1964-1989-es időszakban ennyi cikk foglalkozott az adott korszakban történt élet elleni bűncselekménnyel. Minden cikk kapott egy számot (1-től felfelé, kronológiai sorrendben), hogy könnyebben, hatékonyabban, hiba nélkül tudjak dolgozni.

Ezután következett egy olyan adattábla kiépítése, amely a jövőben számos későbbi vizsgálat kiindulási pontja lehet. (*A részletes adattáblát lásd a mellékletek fejezet tartalomelemzés pontjánál.)*

[233] Lásd többek között: Gyilkosok, húsz éve büntetlenül (1964). *Magyar Rendőr* 18(48), p. 11.
[234] Lásd többek között: Elfogták Bécsben az operaházi gyilkost (1964). *Magyar Rendőr* 18(22), p. 11.
[235] Lásd többek között: A. Lavlov–O. Lavlova: A lélek rejtelmei 1-10. rész, 1968-as évfolyam
[236] A szerző hozzáteszi, hogy az 1956 előtti időszak politikailag démonizált típusai közül három tűnik fel a legtöbb bűnügyi regény lapjain: A két világháború közötti időszakban felemelkedő és a proletariátuson élősködő pénzarisztokrácia; a Horthy-rendszer és a nyilas rémuralom idején a magyar hadseregben szolgáló, 1944/45-ben emigrált katonatisztek; és az 1948/49-ben lezajló kommunista hatalomátvétel miatt hazájukat elhagyók. Lásd: Török Lajos (2023): Detektívtörténet és szocializmus. Budapest, L' Harmattan Kft., p. 41.

A cikkeket a következők alapján rendszereztem:

- megjelenés éve, pontos dátuma
- karakterek száma (szóközök nélkül)
- szerepelt-e adott cikk a címlapon (fotóval, vagy csak címmel?)
- ki volt a cikk szerzője

Második lépés

A kódolás egy olyan darabolási folyamat, melynek során az adatokat darabokra osztjuk, hogy aztán ezeknek a daraboknak jelentést tudjunk adni.[237] Ez azt jelenti, hogy a szöveget vagy a képeket kategóriákra osztjuk, majd a kategóriákat elnevezzük. A folyamat során kevés számú témát vagy kategóriát generálunk, egy „hüvelykujjszabály" szerint öt-hét kategória elegendő lehet. Ezek a témák a kvalitatív kutatás legfontosabb eredményei.[238] Ennek megfelelően egy második adattáblát készítettem, amely azt a célt szolgálja, hogy tisztázzam, milyen szempontok szerint vizsgálom az élet elleni bűncselekménnyel kapcsolatos cikkeket. A kódlap témacsoportokból, azokon belül pedig témákból áll össze. Miután korábban minden vizsgált cikk kapott egy számkódot, a témákhoz az elemzés során számok kerültek. Mivel a lap címadási szokásait, az esetleges változásokat is vizsgáltam, ezen az adattáblán külön jegyeztem fel azt, hogy adott téma feltűnt-e a cikk címében is. (*Az eredményekkel ellátott kódlapot lásd a mellékletek fejezet tartalomelemzés pontjánál.)*

Témák és az azokon belüli témakörök:

Illusztráció

1. erőszak (holttest, véres helyszín, bűnjel)
2. szakmai jellegű (helyszín, tárgyi bizonyíték, nyomrögzítés, bizonyítási kísérlet, kutatás, szakértői munka)
3. terhelt(ek) szerepel(nek) a fotón
4. terhelt(ek) bilincsben/vezetőszáron szerepel(nek) a fotón
5. terhelt(ek) arca ki van takarva
6. terhelt börtönben (rabruhában)

[237] Rossman, R. B.– Rallis, S. F. (1998): Learning in the field: An introduction to qualitative research. CA, Sage, Thousand Oaks, p. 117.
[238] Horváth– Mitev (2015) i. m., p. 53.

7. rendőr szerepel a fotón
8. rendőr ki van takarva
9. terhelt és rendőr is szerepel a fotón
10. több rendőr szerepel a fotón
11. egyenruhás rendőr szerepel a fotón
12. civilruhás rendőr szerepel a fotón
13. szakértő szerepel a fotón

Stílus

14. cikk hangvétele (erőszakos, durva, hangulatkeltő jelzők, főnevek, igék)
15. pozitív/negatív jelző a terhelt személyére
16. pozitív/negatív jelző a terhelt cselekményére
17. minősíti a bűncselekményt

PR

18. a gyors, sikeres, kiterjedt, szakszerű rendőri munka említése
19. a lakosság, tanúk segítségének kérése/segítség említése
20. rendőr név szerinti méltatása (dicsérete, megjutalmazása)
21. állampolgár név szerinti méltatása
22. eset bemutatása jogerős ítélet előtt
23. eset bemutatása jogerős ítélet után
24. szerepel a cikkben, hogy állampolgár/határőr/önkéntes rendőr/ munkásőr elismerést, jutalmat kapott a szervezettől

Kritika

25. kritika, a rendőrség részéről történt esetleges mulasztás/szakmai hiba említése, ezzel kapcsolatos kérdések
26. tanulságok/ajánlás arra, mit és hogyan kellene/kellett volna tenni a rendőrség részéről
27. megjelenik a prevenció a bűncselekményekkel kapcsolatban?
28. társadalomkritika, társadalmi probléma említése, lakosság, egyéb szervek, társadalmi szereplők felelőssége? (nehéz gyerekkor, alkoholizmus, drog, szülők)
29. rendszerellenességgel kapcsolatos információ a terhelttel/sértettel kapcsolatban

Szakszerűség

30. megszólalás igazságügyi szakértő részéről, idézet a szakértőtől, hivatkozás szakvéleményre

31. igazságügyi szakértő a cikk szerzője
32. bármilyen innováció bemutatása
33. bűnügyi technika méltatása

Összegezve: az öt témába harminchárom témacsoport fért bele.

Mint ahogyan a kvalitatív kutatók általában, így én is jelentős mennyiségű idézetet használok. Ezeket három típusra osztja a szakirodalom[239]:

- figyelemfelkeltő;
- szövegkörnyezetbe ágyazott;
- hosszú.

Disszertációmban döntően a második, szövegkörnyezetbe ágyazott idézet típust használom. Ezek az idézetek a narratív tartalomba épített, viszonylag rövid szövegrészek, melyeknek az a célja, hogy kiemeljen vagy bemutassanak lényeges szempontokat, vagy csak annyi, hogy elősegítsék a szerző és az olvasó tovább haladását. Ezek a típusú idézetek viszonylag kis helyet foglalnak, és jól támogatják az elemzett témát.[240] Néhol a probléma komplexebb megértését segítő hosszabb idézeteket is használtam, de ezeknek alkalmazása a helyhiány miatt sokszor nehézségekbe ütközött.

[239] Laurel Richardson (1990): Writing strategies: Reaching diverse audiences. *Qualitative Research Methods* (21)
[240] Horváth–Mitev (2015) i. m., p. 54.

3.3 Eredmények

Mivel az 1989-es évfolyamnak csak a fele érhető el digitálisan az Arcanum Digitális Tudománytárban, ezért ezt az évet az átlagok számításánál nem vettem figyelembe.

Összes cikk a témában

Összesen 679 cikket vizsgáltam a módszertani fejezetben ismertetett szempontok és szerint. Elsőként azt néztem meg, hogy adott évben hány ilyen cikk jelent meg a lapban.

2. számú ábra

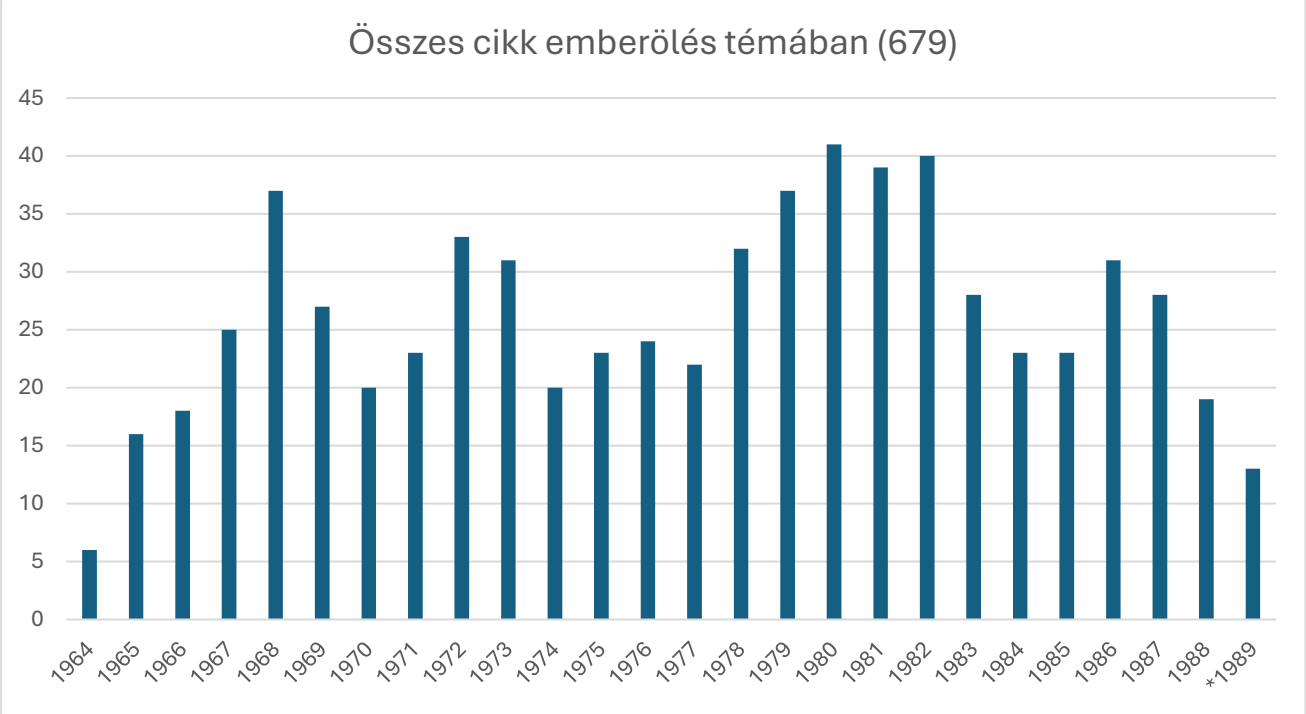

**fél évfolyam*

Az első, 1964-es évben alig jelent meg a szempontjaimnak megfelelő cikk, a következő évtől aztán jelentősen emelkedett az anyagok száma. Átlagosan 27 cikk jelent meg évente. Nem látható konstans emelkedés, sem csökkenés, vagyis nem jelenthető ki, hogy a Magyar Rendőrben egyre több vagy egyre kevesebb élet elleni bűncselekménnyel kapcsolatos írás látott volna napvilágot. Megvizsgáltam a kiugró évszámokat és azt, hogy adott évben történt-e olyan élete elleni bűncselekmény, amely indokolta volna a magas értéket.

1968-ban egy kettős gyerekgyilkossági ügy borzolta a kedélyeket, amellyel kapcsolatban ebben az évben négy anyag is megjelent a lapban. Ebben az évben tehát kijelenthető, hogy egy konkrét eset hatással volt a cikkszámra. (Erről a tájékoztatás szempontjából rendkívül tanulságos ügyről a bűntények ismertetésénél részletesen lesz szó.) 1972-ben és 1973-ban az

1968-as évnél tapasztalt összefüggést nem találtam, vagyis nagy visszhangot kiváltott élet elleni bűncselekmény nem történt, miközben az előző és a következő évekhez képest is több cikk jelent meg a témában. Az 1978 és 1982 közötti négy kiemelkedőbb év közül 1980-ból fedezhető fel a fentiekhez hasonló minta. Az „évtized bűnügyeként" emlegetett – és az esetek ismertetésénél majd ugyancsak részletesebben bemutatott – Soós Lajos-féle rendőrgyilkosság 1979 nyarán történt, de ezzel kapcsolatos információk a következő évre váltak aktuálissá. 1980-ban öt cikk is megjelent a témában.

Van-e korreláció az emberölési ügyek említésének mennyisége és a valós emberölési statisztikák között? Az emberölések tendenciái alfejezetben már kitértem arra, hogy a vizsgált időszakra kisebb ingadozásokkal ugyan, de a stabilitás volt jellemző (*1. számú ábra*). Ugyanezt láthattuk az 2. számú ábrán is, az általam kiemelt kisebb-nagyobb emelkedésekkel. Konkrétabb összefüggés azonban nem tapasztalható.

Illusztrációk

A cikkekben megjelent illusztrációkat először két csoportba osztottam: erőszakos (holttest, véres helyszín, véres bűnjel) vagy kriminalisztikai, szakmai jellegű (helyszín, tárgyi bizonyíték, nyomrögzítés, bizonyítási kísérlet, kutatás, szakértői munka) a felvétel?

3. számú ábra

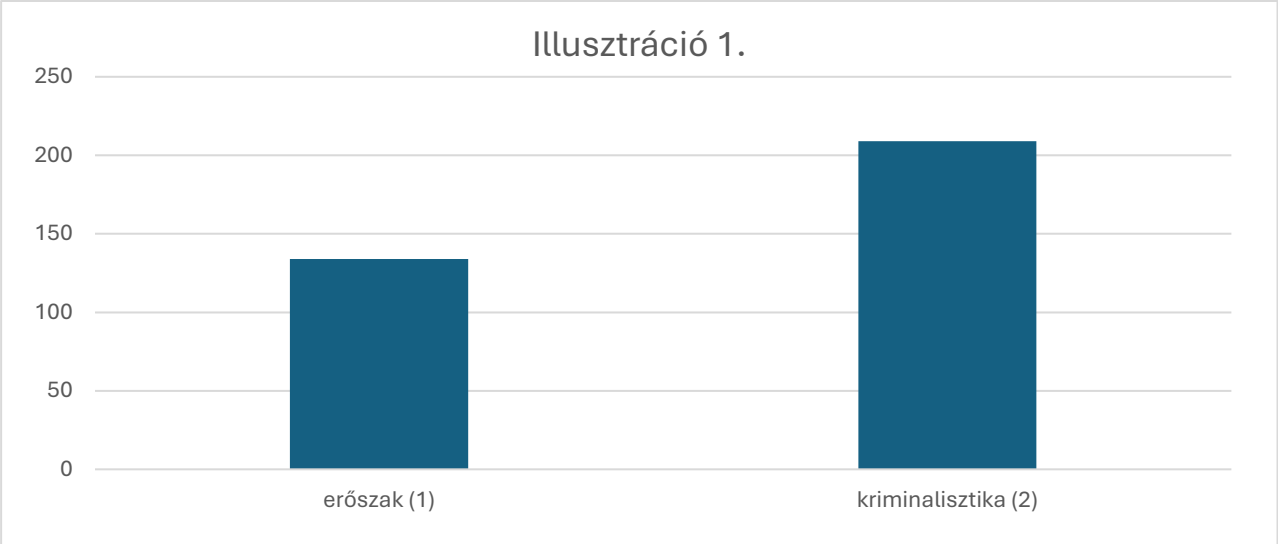

A cikkek majdnem felében (343) megjelentek ilyen jellegű felvételek, és mint látható, többségben voltak a kriminalisztikai jellegű fotók.

A következőkben a megjelent fotókon látható személyeket vizsgáltam különböző felosztásban (terheltek, rendőrök, szakértők). Fontosnak tartottam külön megvizsgálni azt is, hogy az erőszakos jellegű fotók esetében látható-e valamiféle tendencia. Előzetesen azt

feltételeztem, hogy míg az 1960-as évek elején kevés ilyen felvétel került be a lapba, az évek előrehaladtával, az 1970-80-as években egyre több volt az oldalakon megjelenített erőszakos jellegű illusztráció. Ezt arra alapoztam, hogy a korabeli lapszámokban eleve kevesebb volt az illusztráció és magukról az emberölési ügyekről sem számoltak be olyan részletesen, mint a későbbiekben, amikor ráadásul a vonatkozó cikkeket is egyre több fotóval látták el.

4. számú ábra

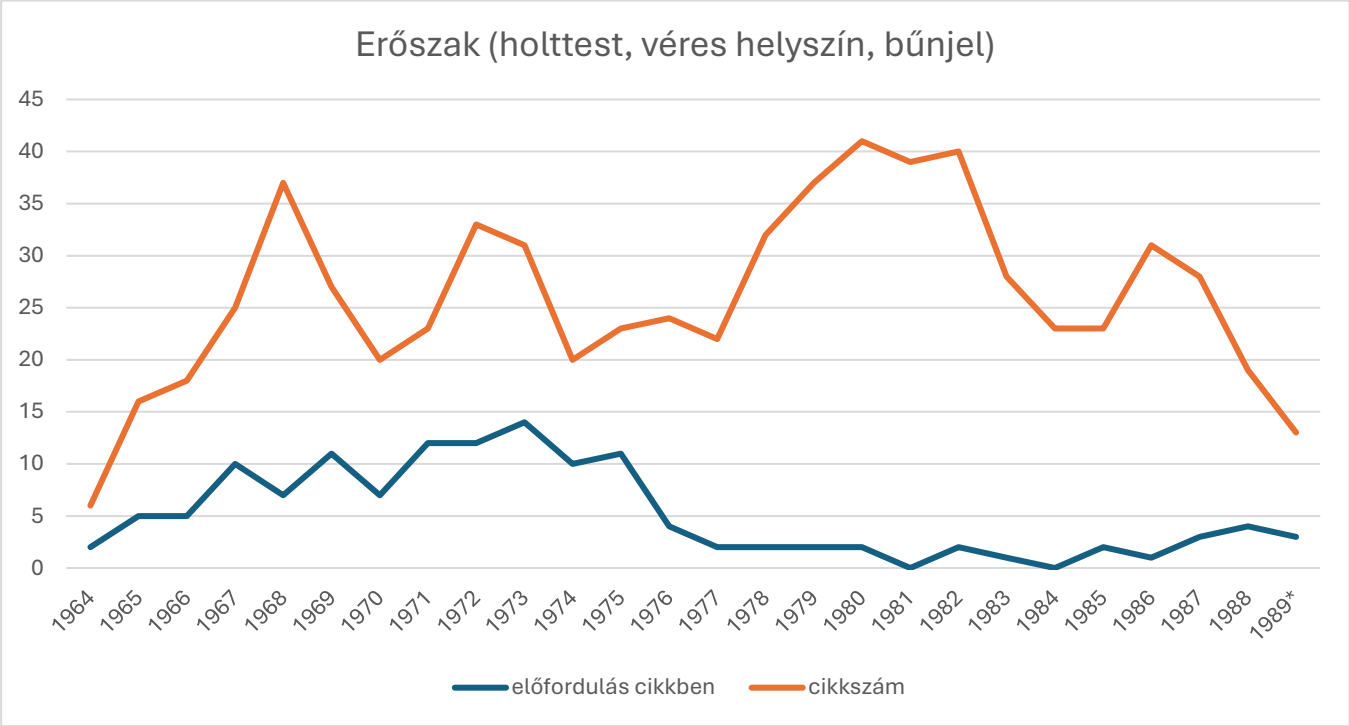

Az eredmények azonban nem ezt a feltételezést igazolták, hiszen erőszakos fotók tekintetében éppen a fordítottja zajlott le a lap hasábjain: az 1970-es évek közepéig átlagosan évi 8,9 olyan anyag jelent meg, amelyben erőszakos fotók voltak láthatók, míg ez a szám az 1976 és 1988 között mindössze 1,9.

Különösen érdekes, hogy a korábban említett kiugró négy évben, az 1978-1982 közötti időszakban sem emelkedett az ilyen illusztrációk száma. Olyannyira nem, hogy 1981-ben pl. egy ilyen jellegű fotó sem jelent meg az újságban.

Nem volt kiugró év az 1988-as sem, pedig közeledett a rendszerváltás, amely az ábrázolt erőszak szempontjából a lap képi világában – és az egész magyar sajtóban is – új időszámítást jelentett.[241]

[241] A rendszerváltás környékén például megtörténhetett, hogy kereskedelmi forgalomban lévő napilapban egy meggyilkolt kisfiú meztelen holttestéről készült felvételt közöltek.

Dacára annak, hogy a lap egyre változatosabb, színesebb, gazdagon illusztrált lett, az erőszakos felvételek szinte teljesen eltűntek az emberölésekről egyre részletesebben beszámoló anyagokból. Ez a tendencia egy-egy kiugró évben sem változott, amely alapján erősen feltételezhető, hogy létezett valamilyen erre vonatkozó, szerkesztői irányelv.

5. számú ábra

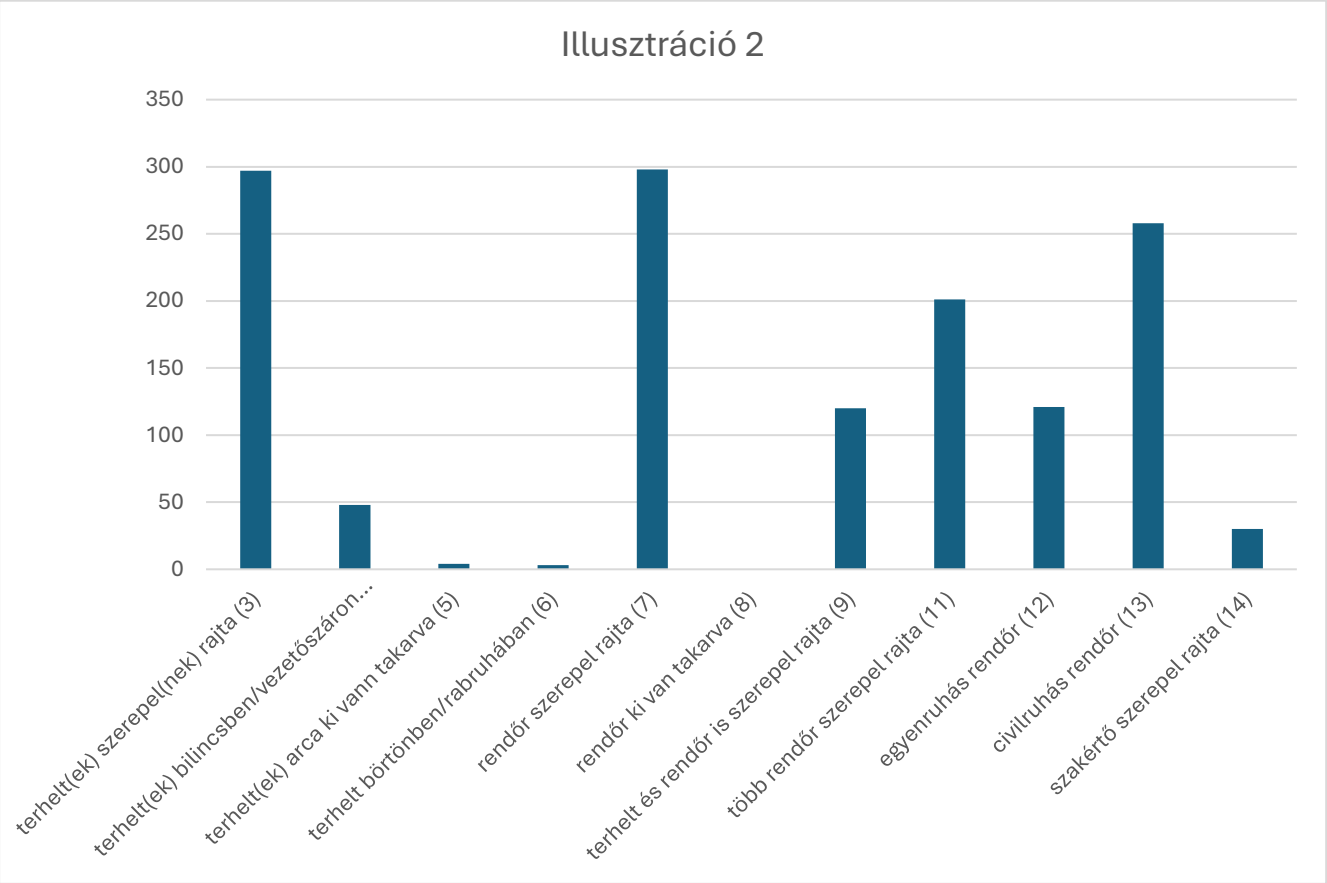

- Majdnem 300 esetben (297) jelent meg vizuálisan a terhelt (vagy terheltek). Ezek a felvételek többségében a kihallgatáson, illetve a bizonyítási kísérleten készültek.
- Aránylag kevés az olyan fotó (48), amelyen a terhelt bilincsben vagy vezetőszáron látható.
- Terhelt arcát mindössze öt esetben tették felismerhetetlenné a takarás technikájával. Ezeknek a felvételeknek mindegyike fiatalkorú személyt ábrázol.
- Terhelt csupán hat esetben látható börtönben, rabruhában. Ez az eredmény hangsúlyosan alátámasztja azt a megállapítást, mely szerint a lapban jogerős ítéletet követően elenyésző esetben foglalkoztak emberölési üggyel.
- Rendőr majdnem ugyanannyi felvételen látható, mint terhelt (298). Rendőr arcát egyetlen esetben sem takarták ki.

- Némileg meglepő, hogy a rendőr lényegesen többször látható civilben (258), mint egyenruhában (121). Ennek oka azonban egyszerű: az emberölési ügyek többségében civilruhás nyomozók voltak főszerepben, az ő fotójuk került be a lapba.
- Annak ellenére, hogy az igazságügyi szakértői munka egyre hangsúlyosabb szerepet kapott a Magyar Rendőr hasábjain, a szakértőket személy szerint összességében ritkán (30) mutatták meg.

Stílus

Következő vizsgált témacsoportom a stílus, amelyen belül a terhelt cselekményére, személyére, illetve a bűncselekményekre vonatkozó negatív jelzőket, valamint a cikk hangvételét (erőszakos, durva, hangulatkeltő jelzők, főnevek, igék) vizsgáltam, mint témákat. Ebben a témacsoportban külön vizsgáltam azt, hogy szó a cikk címében (is) megjelenik, vagy csak a törzsszövegben.

6. számú ábra

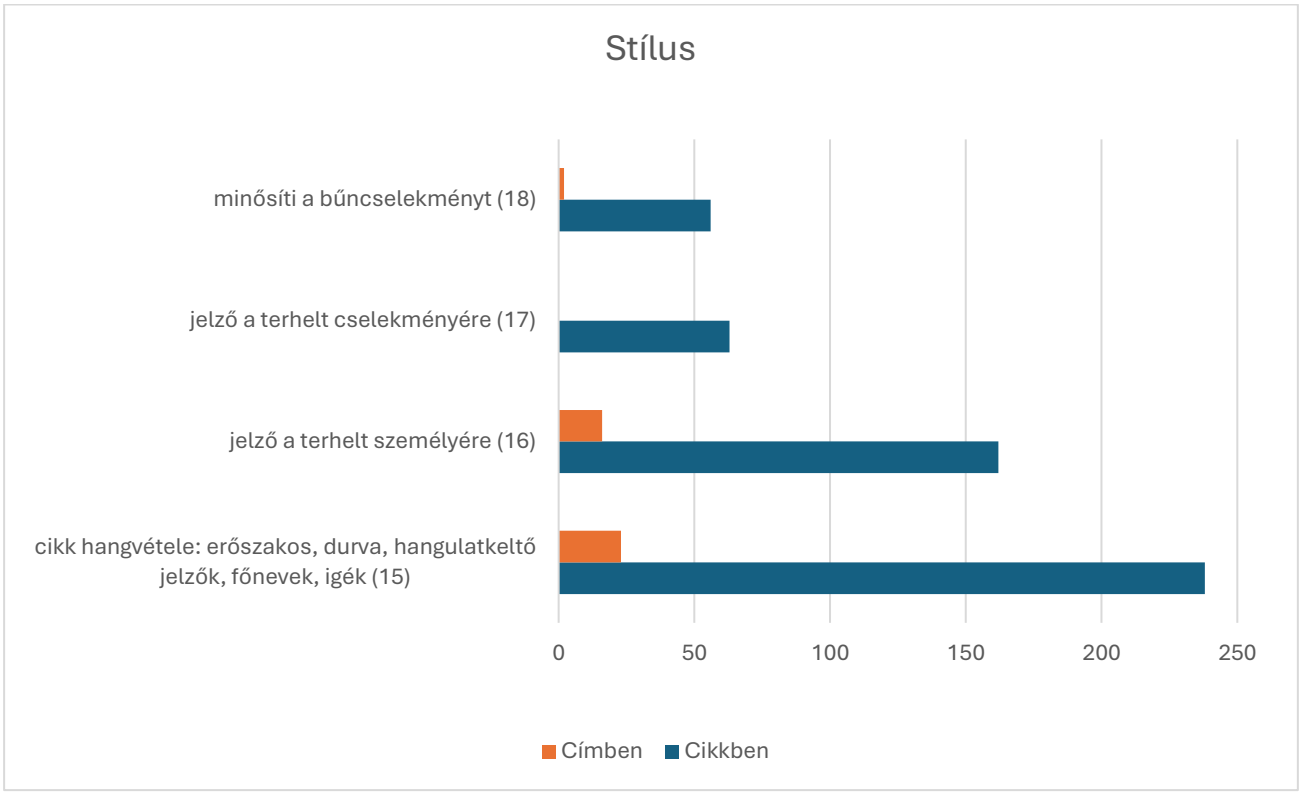

Számomra mindenképpen meglepetéssel szolgáltak a 17-18-as témák kapcsán született eredmények, hiszen azt látni, hogy sem a terhelt cselekményét (63), sem a bűncselekményt (56) nem illették kiemelkedően sokszor negatív jelzőkkel. A terhelt személyével kapcsolatban már

jóval több negatív jelzőt találni (162), míg a cikk általános hangvétele 238 esetben volt erőszakos, durva.

A címek esetében gyakorlatilag nem fordult elő negatív jelző a terhelt cselekményére (0) és mindössze két esetben minősítették a szóban forgó bűncselekményt. A terhelt személyénél ez a szám 16, a hangvételnél pedig 23.

PR – rendőrség

A PR témacsoportot két részre osztottam. Elsőként a rendőrségi önmagára vonatkozó PR-jét vizsgáltam. Az eredmény nem meglepő: ha a rendőrújságnak módja volt a rendőrség munkáját méltatni, akkor azt nem szalasztotta el megtenni.

7. számú ábra

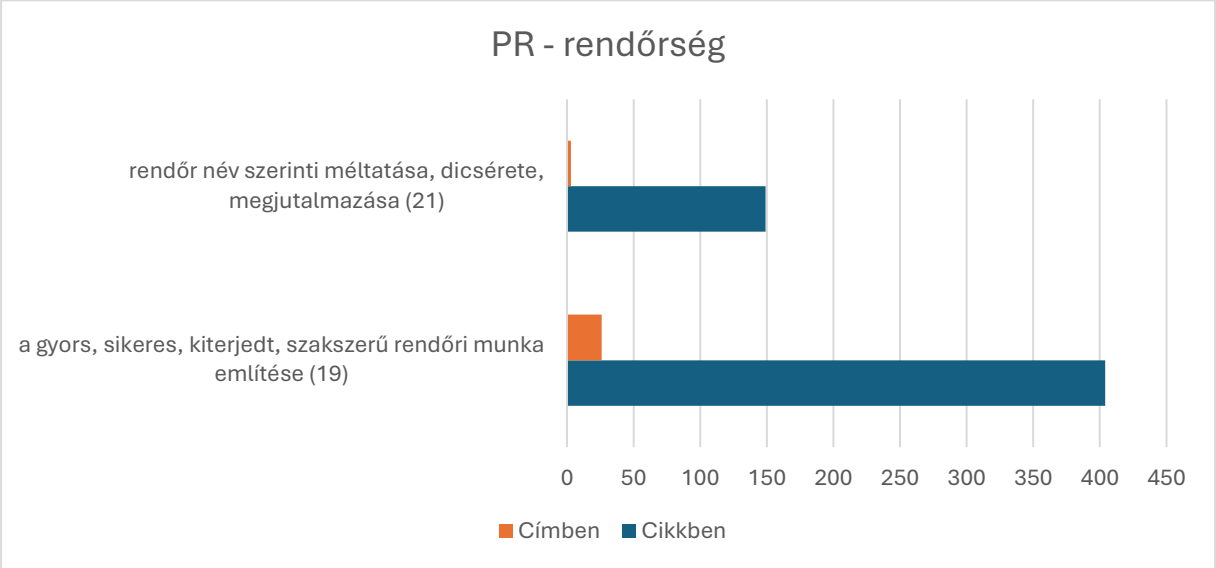

A vizsgált cikkek háromnegyedénél (404) fordult elő, hogy az újságíró – egy cikken belül akár több ízben is – kitért a gyors, sikeres, kiterjedt, szakszerű rendőri munkára adott bűncselekmény nyomozásának ismertetésénél. A törzsszövegekben mért magas szám ellenére a címadási gyakorlatban ez nem tükröződött (26). Rendőr név szerinti méltatása, dicsérete, megjutalmazásának említése jóval kevesebbszer (149) fordult elő.

8. számú ábra

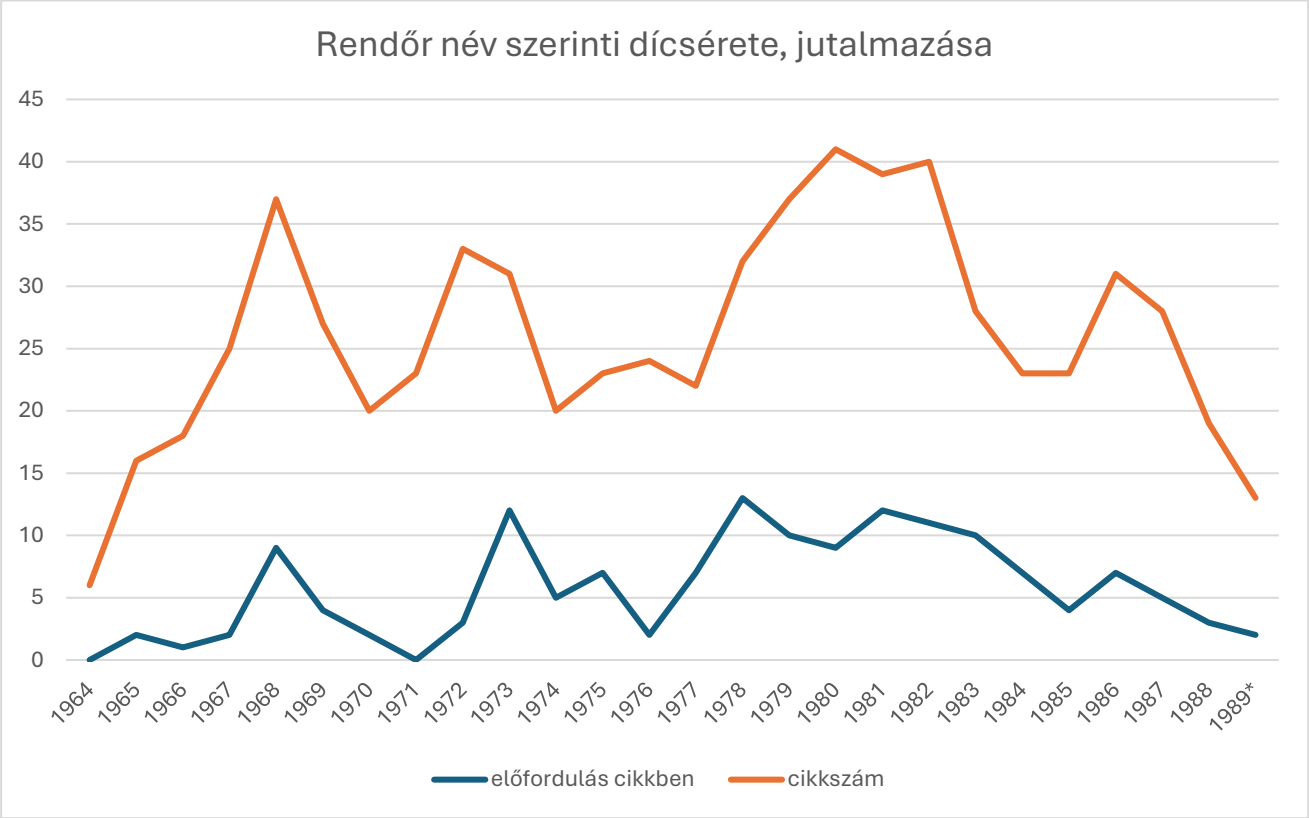

A fenti diagram alapján egyetlen tendencia látható: a cikkek száma és a rendőrök név szerinti kiemelése egymáshoz képest arányosan változott. Vagyis, ha többet írtak emberölésről, több volt a dicséret is, ha kevesebbet, akkor kevesebb. Itt egyetlen lehetséges összefüggést fedeztem fel: 1968-ban, a már említett kettős gyerekgyilkossági ügy az éves cikkszámokra is hatással volt és ez az év a rendőrök méltatása szempontjából is kiugrónak számít. A vonatkozó bűnügyben pedig a lap nem mulasztotta el dicsérni a rendőri munkát.

PR – lakosság

A témacsoport második részében a rendőrség lakosságra vonatkozó PR-ját vizsgáltam. Mennyire volt jellemző a lakosság bevonása, illetve az állampolgárok segítségének megemlítése? Mint ahogyan a rendőrök esetében, méltattak-e név szerint civileket? Adtak-e hírt állampolgárnak adott elismerésről?

9. számú ábra

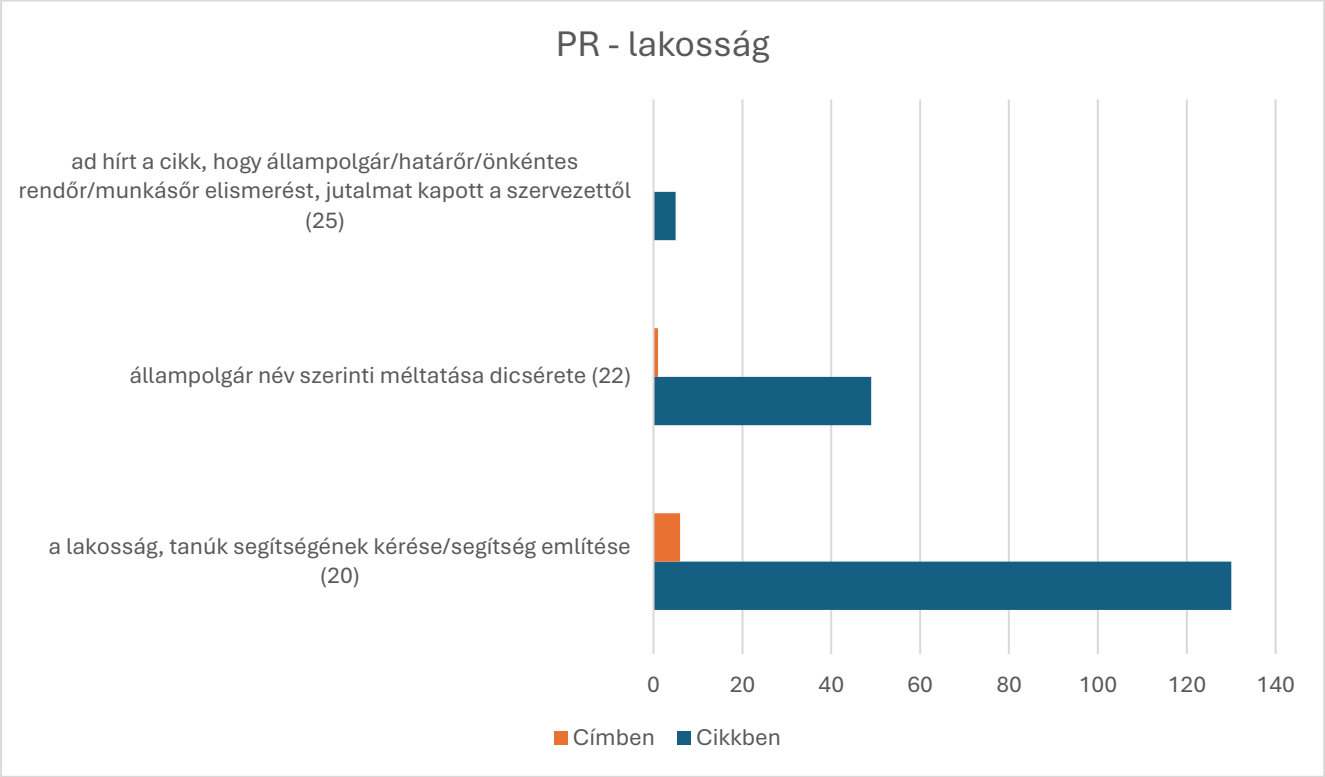

Az eredmények alapján egyáltalán nem mondható, hogy emberölési ügyekben a „külső" segítség kérése vagy annak említése idegen lett volna a lap kommunikációjától (130). Ez persze értelemszerűen olyan ügyek esetén fordulhatott elő, ahol nem volt azonnal elkövető. Állampolgárt név szerint 49 esetben méltattak, konkrét elismerésről pedig mindössze 5 esetben volt szó.

10. számú ábra

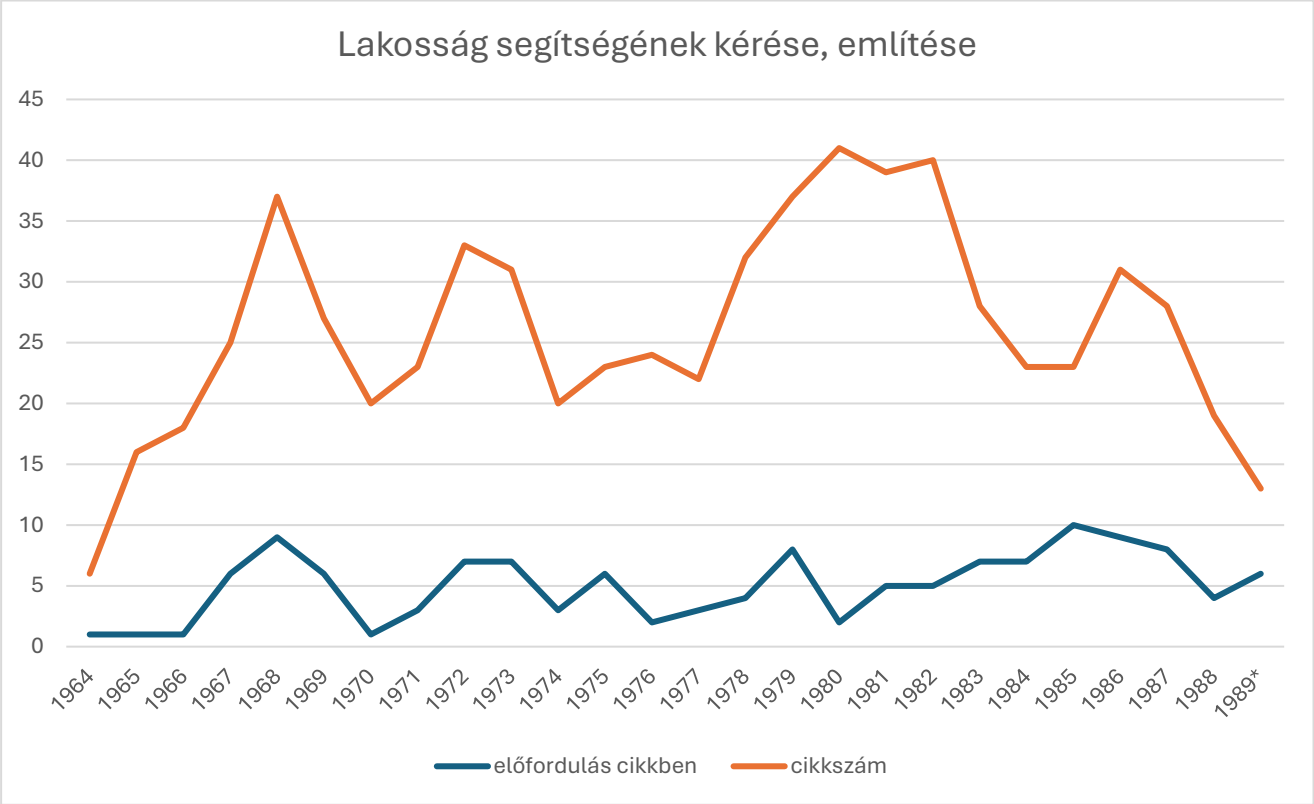

A fenti ábrán látható, hogy az első években egyáltalán nem jelent meg a lap kommunikációjában az állampolgárok segítségének említése vagy segítség kérése. Később sem mondható drasztikus emelkedés, miközben voltak olyan évek, ahol magasabb számokat látni. Itt ismét az 1968-as évet és a már többször is említett kétszeres gyerekgyilkosságot érdemes említeni, miután abban az ügyben nem csak a rendőröket méltatták a lap hasábjain, hanem többször is kérték a lakosság segítségét.

Kritika

Mennyire lehetett kritizálni a lapban az egyes nyomozások során vétett esetleges mulasztásokat, szakmai hibákat, megfogalmazni ezzel kapcsolatos kérdéseket? Voltak tanulságok, ajánlások a „mit kellene – mit kellett volna tenni?" kérdésekre? Megjelenhetett-e társadalmi problémák, társadalmi szereplők felelőssége? Amennyiben rendszerellenesség merült fel terhelt esetében, az említésre került?

11. számú ábra

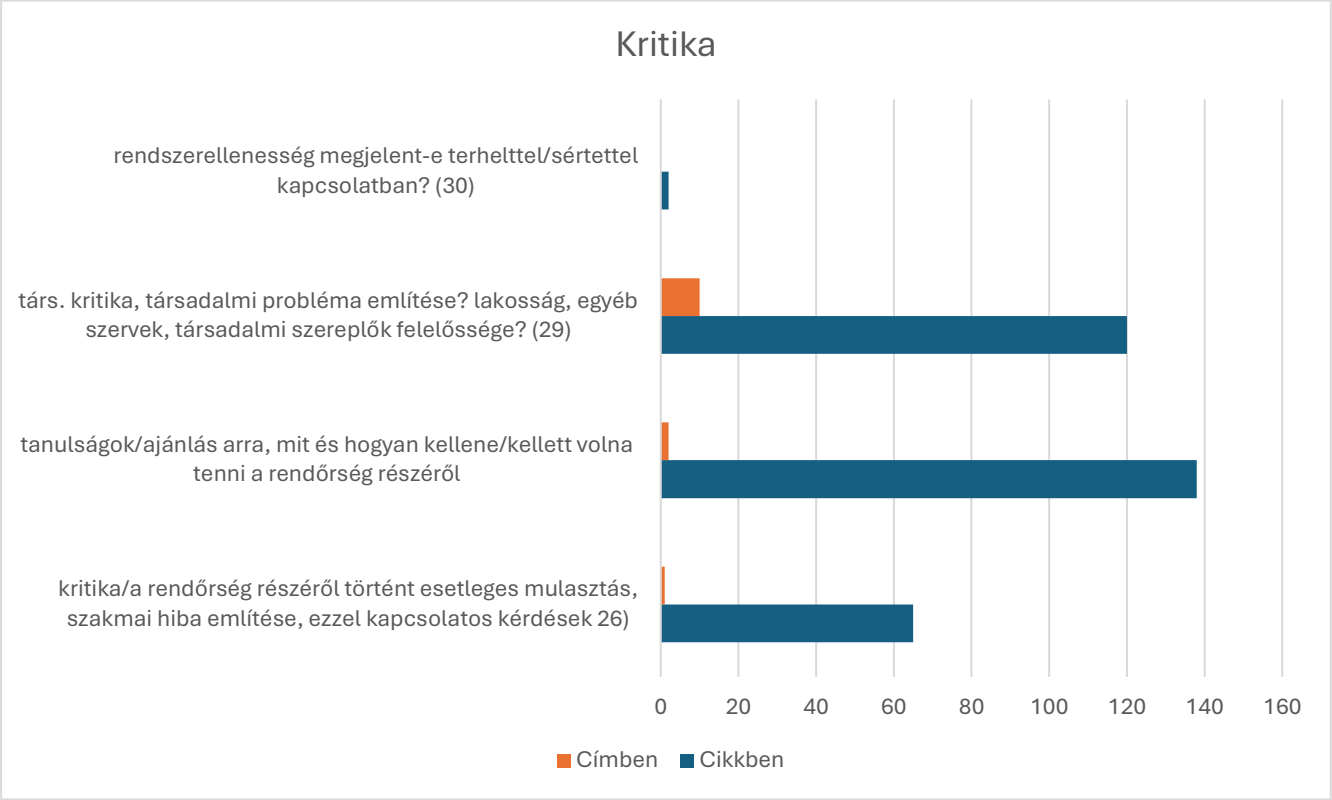

A szervezetet kritizálása összességében nem volt jellemző (65), de a következő diagramon látható lesz, hogy ezzel kapcsolatban felfedezhető egy meglepő tendencia. A tanulságok, ajánlások már jóval gyakrabban fordultak elő (138) és ugyanaz igaz a társadalmi problémák említésénél is (120). Rendszerellenességről (ellenséges politikai nézetről) mindössze két cikk tesz említést.

12. számú ábra

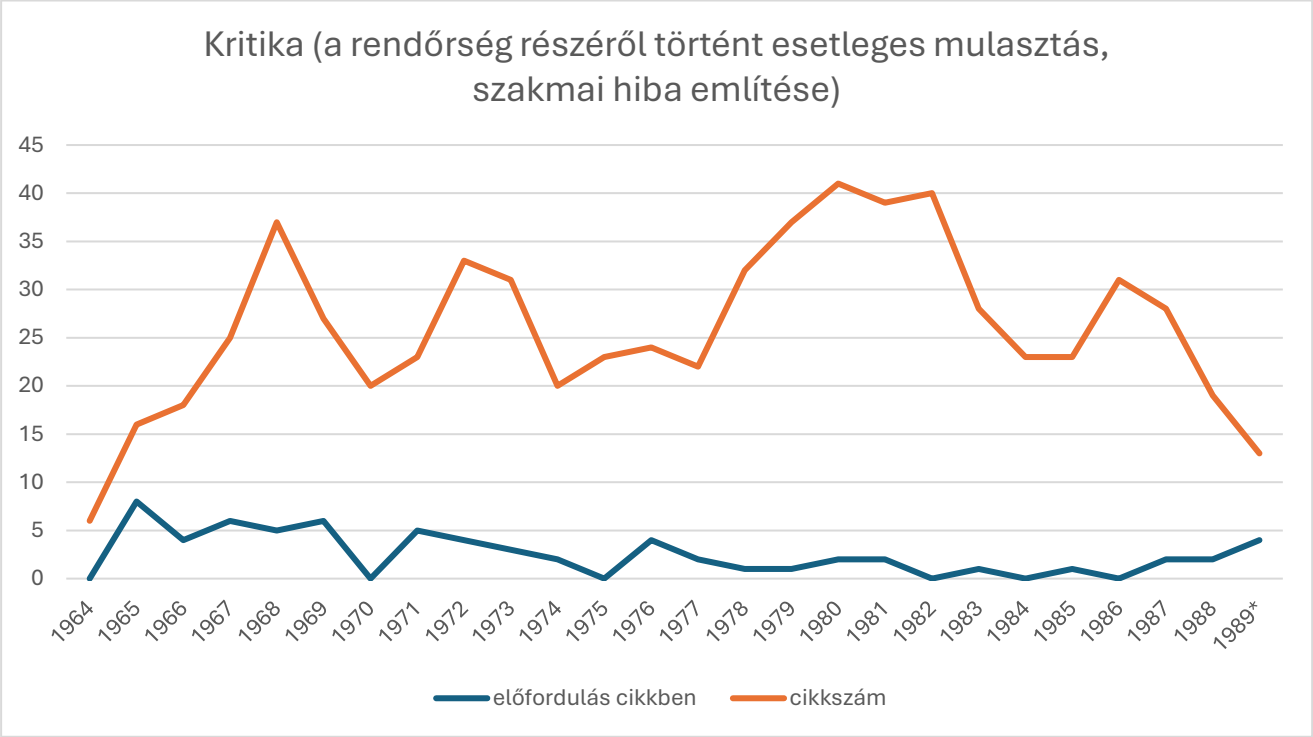

Mivel a Kádár-korszak kezdetétől a bűnügyi sajtójában a szűkszavúság, a minimális tájékoztatás és az esetleges hibák elhallgatása volt a jellemző, feltételeztem, hogy a Magyar Rendőrben is hasonló eredményekkel szembesülök. Azt is feltételeztem, hogy a kritika az évek előrehaladtával sokkal többször megjelenhetett a lap hasábjain. Az eredmények ennek éppen az ellenkezőjét mutatják, hiszen – az 1964-es és az 1970-es évet kivéve – pont az 1970-es évek közepéig volt jellemzőbb a szakmai hibák említése, míg utána szinte teljesen eltűnt.

Az 1989-es évnek ugyan csak a második felét volt lehetőségem elemezni, de már ott látszik egy emelkedés. Érdekes lenne vizsgálni a rendszerváltás és az azt követő – már Zsaru-féle – időszakot, mert feltételezem, hogy abban az időszakban a társadalmi változások, a sajtó jóval szabadabb mozgástere miatt már növekvő tendencia lenne tapasztalható.

Szakszerűség

Mennyire volt tetten érhető a lapban a krimináltechnika fejlődése, a tárgyi bizonyítási eszközök egyre nagyobb jelentősége? Hivatkoztak-e szakvéleményre, idéztek-e szakértőtől, esetleg előfordult, hogy egy igazságügyi szakértő volt a szerző? Bemutatásra került-e bármiféle technikai innováció?

13. számú ábra

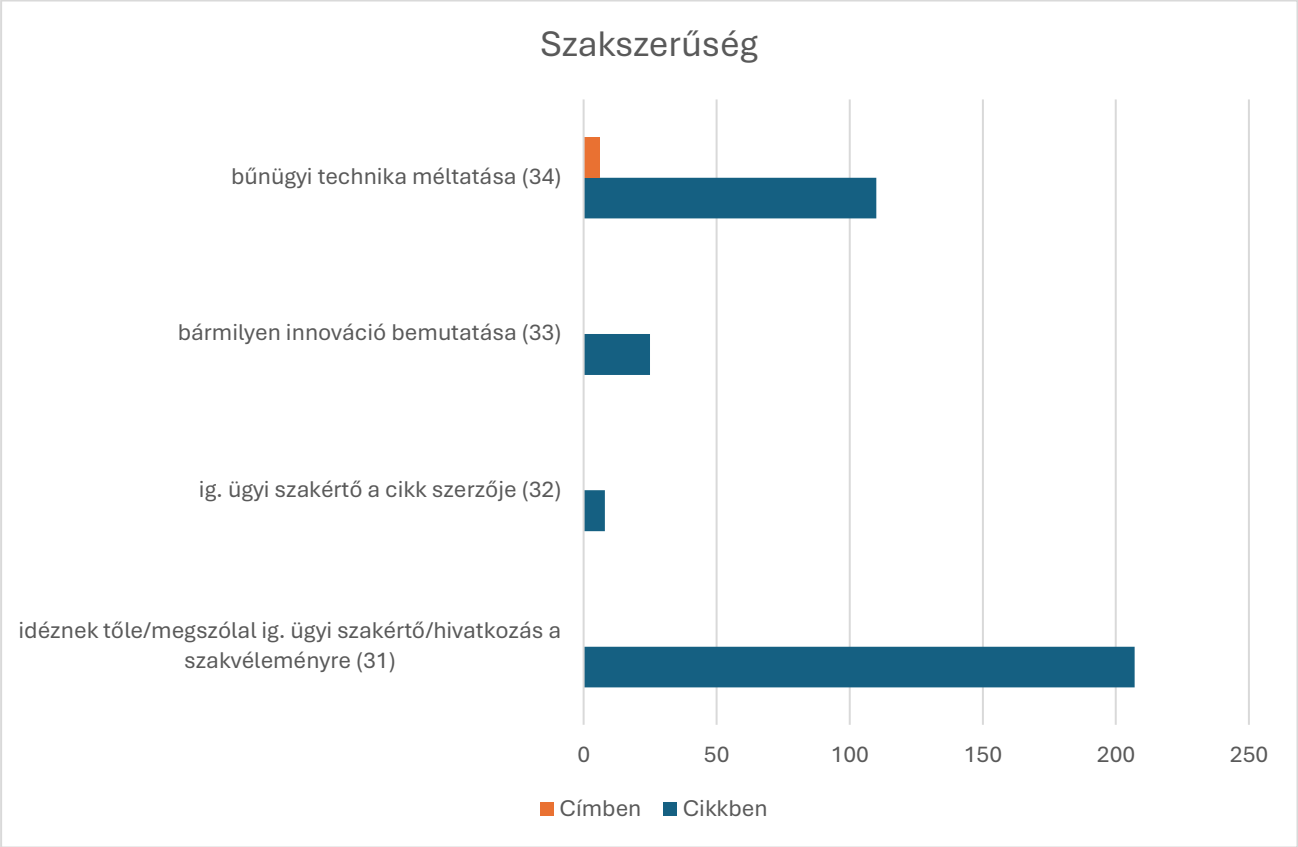

A szakvéleményre történő hivatkozás, idézet, szakértő megszólalása egyáltalán nem ment ritkaságszámba (207). Ennél a témánál ki kell emelni, hogy itt elsősorban idézetekről volt szó, vagyis az újságíró sok esetben elolvashatta adott ügyben a különböző szakvéleményeket és használhatta is azok tartalmát. Ebben az esetben is a következő diagram lesz inkább beszédes.

Igazságügyi szakértő ritkán (32) jegyzett cikket szerzőként. Kiemelendő Kertész Imre, a Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézet egykori igazgatójának neve, aki hat esetben számolt be konkrét emberölési ügyben releváns bűnügyi technikai módszerről.

A bizonyítást segítő új, vagy legalábbis addig a lap hasábjain nem bemutatott bűnügyi technikai módszerről sem számoltak be gyakran (33), míg magát a konkrét technikát már jóval több esetben méltatták (110).

A szakszerűségre, pontosabban a szakvéleményre hivatkozást külön is vizsgáltam, és itt látni egy bizonyos tendenciát.

14. számú ábra

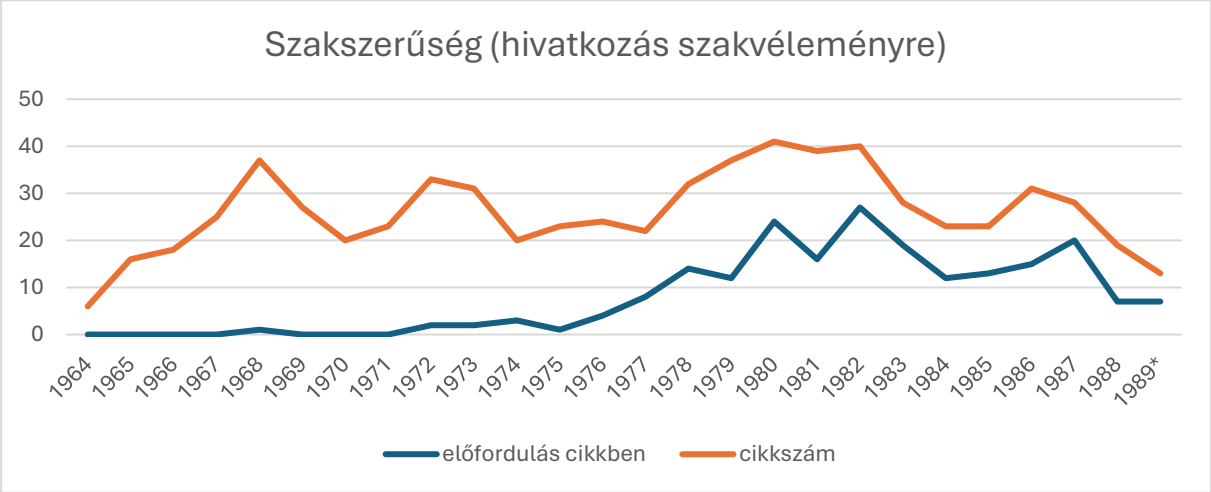

Míg az 1970-es évek közepéig gyakorlatilag egyáltalán nem esett szó a szakértők és a bűnügyi technika szerepéről, ez onnantól kezdve jelentősen változott. Az emberölési ügyekről döntő többségében a nyomozati szakban beszámoló cikkek egyre gyakrabban zárultak azzal a kezdetű mondattal, hogy *„a szakértő is alátámasztotta, hogy…”*.

Itt érdemes megemlíteni a következő fejezetben, a lap történeti áttekintésénél ismertetett jelentést, amelyben Rózsa Andor a BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség csoportfőnöke kiemelte, hogy a lap színvonalát azzal is fokozni kell, hogy jobban fel kell használni a tudomány és a technika eredményeit. Mint látható, dacára annak, hogy ezt 1962-ben fogalmazta meg, bűnügyi tematikájú anyagokban ezzel kapcsolatban még több mint egy évtizedig gyakorlatilag semmiféle változás nem történt.

A címlapokról

Mivel szerettem volna választ kapni arra a kérdésre, hogy mennyire tartották fontosnak az emberölési ügyek címlapon történő szerepeltetését, a 670 lapszám összes címlapját is megnéztem. Két verziót vizsgáltam:

1. Adott cikk kikerült-e a címlapra fotó nélkül?
2. Adott cikk illusztrációval együtt szerepelt a címlapon?

A 670 cikkből összesen 85 esetben fordult elő, hogy a lapban megjelent emberölési témájú írás szerepelt a címlapon. Olyan azonban egy sem volt, amelyhez fotót is mellékeltek volna. Az erőszak egyáltalán nem jelent meg a címlapon. (Holttest mindössze egyetlen esetben

került a lap elejére, de abban az esetben sem emberölésről, hanem öngyilkosságról volt szó.) A címlapok többször is változtak az évek során, és az élet elleni bűncselekményekről szóló anyagok kezelése is egy ilyen változáshoz köthető. 1975-ben szerepelt utoljára ilyen cikk címe a címlapon. Addig szinte minden lapszámban, ezt követően azonban soha. Mi volt ennek az oka? A válasz egyértelmű, hiszen nem csak ezek a címek kerültek le. Innentől kezdve a rendszerváltásig más volt a gyakorlat, semmilyen cikk címe sem képpel, sem anélkül nem került ki a címlapra, amin a legtöbb esetben valamilyen rendőrséggel, rendőrségi munkával kapcsolatos illusztráció (rendőrautó, intézkedő járőrök) volt látható.

Ez alapján szinte kizárható, hogy felsőbb döntés alapján kerültek le a címlapról az emberölésről szóló anyagok címei, hiszen semmilyen más cikk sem szerepelt az első oldalon.

A legfontosabb tendenciák, eredmények:

1. Miközben a lapban egyre több és több illusztráció szerepelt és egyre részletesebben taglalták az emberölési ügyeket, annál kevesebb erőszakos fotó került be illusztrációként az egyébként egyre több fotóval ellátott anyagokba.
2. Nem lehet állítani, hogy a lapban egyáltalán nem említették volna, ha a lakosság segítette a felderítést, vagy hogy sosem kérték volna az állampolgárok segítségét.
3. A rendőrségi munkára vonatkozó kritikai észrevételek kezdetben még megjelenhettek, később azonban szinte teljesen eltűntek a vonatkozó cikkekből.
4. A szakszerűségre, szakértőkre, bűnügyi technikára való hivatkozás eleinte nem jelent meg, aztán egyre nagyobb szerepet kapott a nyomozások ismertetésénél.

3.4 A személyiségi jogokról

A személyiségi jogok szinte megszámlálhatatlanul sokfélék. A rendszerváltás előtti időszak sajtója, a médiában bemutatott bűnügyek iránt érdeklődő átlagember, de sok esetben talán még maga a kutató is azt gondolhatja, hogy a személyiségi jogok védelme egyáltalán nem volt szabályozva.[242] Gondolhatjuk ezt azon tapasztalataink alapján, hogy a korszak sajtójában és a televízióban minden személyt teljes névvel mutattak be, arcát nem takarták ki, vagyis nem tették felismerhetetlenné. Bűnügyi témájú újságcikkek a legtöbb esetben nem csak, hogy a

[242] Pusztán érdekesség, de személyiségi jogok kérdésében már jóval korábban is akadtak problémák. 1901-ben maga Rudnay Béla rendőrfőkapitány kifogásolta, hogy egy sajtóközleményben megnevezték a terheltekkel rokoni kapcsolatban lévő személyeket. Lásd: Perényi (2012) i. m., p. 210.

terhelt és a sértett teljes nevét, de még a lakcímüket is nyugodt lelkiismerettel tették közzé az olvasók számára. Előfordult-e, hogy ennek a GDPR korában szinte elképzelhetetlen gyakorlatnak köszönhetően valakinek aztán hátránya származott? Egészen biztosan igen, de ez már egy másik kutatás megválaszolandó kérdése lehetne.

Amikor tartalomelemzésem során a lap képi világát vizsgáltam, két olyan változót is létrehoztam, amelyeket személyiségi jogokat érintő átfogó kutatásnál is hatékonyan lehetne használni.[243] Jelen kutatásban – hely -és energiaforrás híján – ugyan csak érintőlegesen foglalkozhattam a témával, de úgy vélem, hogy eredményeim és észrevételeim további kapcsolódó vizsgálatok esetében hasznos kiindulópont lehet.

„»Igenis szerepeljen, igenis féljenek, a rendszer tudja, kik a bűnözők és minél több helyen lehessen látni a fényképüket«, ez volt a hozzáállás. Ekkoriban nem volt olyan, hogy személyiségi jog, a gyanúsítottnak meg sem fordult a fejében azt kérni, hogy őt ne fotózzák le. Ehhez hozzátenném, hogy én a mai gyakorlatot jobban preferálom. Mi van például, ha valakit elítélnek, aztán kiderül, hogy nem is ő volt a tettes, de a nevét és az arcképét már ország-világ ismeri?" – emlékezett vissza a nyolcvanas évek gyakorlatára a vele készült interjúm során Vezda László.[244]

Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy a rendszerváltás előtti időszakban nem léteztek személyiségi jogok, a gyakorlat viszont kevésbé volt hatékony, mint napjainkban.

A téma a Magyar Rendőrben is előkerült, miután Szergényi Pál r. alezredes *„A személyiség megbecsülése"*[245] címmel írt cikket 1984-ben. A r. alezredes külsős munkatársként, különösen bűnügyi, társadalmi tulajdonvédelmi, közlekedésrendészeti és közbiztonsági cikkek szerzőjeként számos anyagot írt a lapba, miután nem csak rendőrtiszt, hanem hivatásos újságíró volt[246]. *„Alapvető társadalmi igény, hogy az ember személyiségének minél teljesebb kibontakozásáért minden állampolgár egyenlő módon és azonos eszközökkel érvényesíthesse a személyéhez fűződő jogokat, s azokat mindenki tartsa tiszteletben. Az emberi méltóság, a becsület és a jó hírnév védelme a korábbinál lényegesen jelentősebb súllyal a felszabadulást követően került előtérbe. Az egyedi sajátosságokat tükröző problémák különböző megítélése ellenére azonban e témakörben ritkán került sor nagyobb hullámokat verő jogvitára. Úgy tetszik, mintha az elmélet és a szakirodalom kevésbé érdeklődne a személyiségi jogok polgári és büntetőjogi eszközökkel való védelmének a kérdései iránt"* – kezdi a szerző, majd a

[243] Lásd az 5-ös számút: *terhelt(ek) arca ki van takarva*, illetve a 8-as számút: *rendőr ki van takarva*

[244] Vezda László szóbeli közlése.

[245] Szergényi Pál (1984): A személyiség megbecsülése. *Magyar Rendőr* 38(12), p. 10.

[246] Eleven kapcsolat (1974). *Magyar Rendőr* 28(29), p. 4.

Jogtudományi Közlöny témában publikált friss tanulmányait méltatja, aztán kiemeli, hogy *„az emberek még nem ismerik eléggé a személyükhöz fűződő jogaikat, s így megsértésük esetén nem élnek a védelem lehetőségével."*[247] A cikkre – azon belül a Jogtudományi Közlönyből szemlézett tanulmányokra – nem sokkal később dr. Ilkei Csaba újságíró, a Magyar Televízió munkatársa reagált a lap hasábjain[248]. Ilkei távolról sem értett egyet, és néhány alapvető megállapításra, kritikus pontra szeretett volna reagálni a Magyar Rendőrben. Televíziós munkatársként elsősorban a Kék fény gyakorlatát említette, de mivel a Magyar Rendőrben is számos fotó jelent meg gyanúsítottakról, ezek a megállapítások, észrevételek témám szempontjából is relevánsak.

Visszavonhatta-e megszólaltatott riportalany (terhelt) a sugárzáshoz való hozzájárulását? A rövid válasz az, hogy igen, de gyakorlatilag nem: *„… csak alapos okkal. Ilyen alapos ok lehet mindaz, amely a szerződések körébe semmisséghez és megtámadhatósághoz vezet. [Ptk. 200. paragrafus (2) és 210. paragrafus.] így például tévedés vagy megtévesztés a felvétel, illetve a felhasználás céljáról; fenyegetés (kényszerítés) a hozzájárulás megszerzéséért vagy visszavonásáért. A jogokkal való visszaéléssel szemben kellő visszatartó erő az a szerzői jog kínálta megoldás, miszerint a hozzájárulás visszavonásáig felmerült kárt (alapos ok esetén is!) meg kell téríteni. Ez egy tizenöt perces tévéfilm esetében akár több százezer forint is lehet."*[249]

Ilkei szerint *„nem csak az eltűnt személy esetében, hanem súlyos bűncselekmény miatt büntető eljárás alatt álló személyről készült képmást, hangfelvételt is fel szabad használni nyomós közérdekből vagy méltánylást érdemlő magánérdekből a hatóság engedélyével"*, mert szerinte *„a televízió csak így tud hatásos segítséget nyújtani a bűnözés megelőzéséhez, a bűnösök leleplezéséhez, a társadalom tagjainak neveléséhez és a közvélemény gyors, hiteles tájékoztatásához."*

Ilkei a disszertációmban ötödik fejezetében majd külön kiemelt Soós Lajos-féle rendőrgyilkosságot hozza fel példaként. *„Ha elfogadnánk azt az álláspontot, hogy a törvényhely csak az eltűnt, körözött személyekre vonatkozhat, s azokra nem, akik már megkerültek, a legképtelenebb helyzetek állhatnának elő. Például: az ötszörös gyilkos (egyebek között rendőrgyilkos) Soós Lajos a tárgyaláson tiltakozott az ellen, hogy a televízió felvételeket készítsen róla, és hangját, képmását bemutassák. Képzeljük csak el, ha a bíróság köteles lett volna az előbb értelmezés szerint eljárni, és a felülbírálat joga nélkül elfogadni a védői indítványt: a televízió néző milliói ki lettek volna zárva a tárgyalóteremből ennek az egész országot megrázó bűnügynek a tudósításából. A személyiségi jogok életidegen túlhajtása a*

[247] Eleven kapcsolat (1974) i. m., p. 4.
[248] Ilkei Csaba (1984): A személyiségi jogokról. *Magyar Rendőr* 38(22), p. 6.
[249] Ilkei (1984) i. m., p. 6.

legalapvetőbb társadalmi érdeket sértené, ezért az e jogokkal való visszaélés felismerésére sokkal nagyobb gondot kel fordítani" – zárja cikkét.

A téma a szerkesztőségi munka helyzetéről készült 1984-es jelentésben is előkerül, amikor Mándi Sándor csoportfőnök a lap újságíróit és szerkesztőit méltatja, mert az újságírás etikai követelményeit és hitelét „igyekeznek" megőrizni. Szerinte a munkatársak nagy gondot fordítanak a személyekhez fűződő jogok megóvására és a törvényességre. Megemlíti, hogy ennek eredményeként a megelőző tíz évben mindössze egy sajtóperre került sor, amelyet ugyan elvesztettek. Ezen kívül a lapban hat helyreigazítást tettek közzé.[250] Általánosságban az újságban megjelent helyreigazítások esetében apróbb korrekciókról (képaláírás-cserék, helytelen titulusok) van szó. Emberöléssel kapcsolatban mindössze egy helyreigazítást találtam, de ott sem volt szó komolynak nevezhető hibáról. Az 1969-ben „A gyilkos asszony"[251] címmel megjelent riport után a lapban a következő korrekciót kellett közölni: *„A cikk azon kitétele, amely szerint a Csongrád megyei Főügyészség özv. Vargáné ellen vádiratot nyújtott be emberölés miatt, téves információn alapult. A vádirattervezet elkészült ugyan, de az ügyben tovább folyik a vizsgálat."*[252]

Az éppen az ebben az időszakban a lapnál dolgozó Zombori Attila szerint sem volt probléma a személyiségi jogokkal. Mint mondja, amikor egy interjú során kitették az asztalra a gyanúsított elé a beleegyező nyilatkozatot, az illetőben fel sem merült, hogy bármilyen ellenvetése legyen. *„Mindig aláírták, akkoriban más világ volt, eszükbe sem jutott, hogy megtagadják. Ha megnézed, eljárás alatt álló emberekről közöltünk fotókat. Ezt ma megcsinálni… kizárt dolog"* – emlékszik vissza a napi gyakorlatra Zombori.[253] Beke Béla ny. r. százados 1964 és 1990 között volt a lap munkatársa, mint fotós, rovatvezető. Munkája miatt sokszor kellett foglalkoznia a személyiségi jogok kérdésével. Emlékei szerint meg kellett és rendszerint meg is kérdezték a riportalanyt, hogy beleegyezik-e abba, hogy róla fotó készüljön és jelenhessen meg. Azt is elismeri azonban, hogy néha erről elfelejtkeztek, nem kérdeztek semmit és ebből aztán soha nem volt utólagos problémájuk.[254]

Mint fentebb említettem, jelen kutatás csak érintőlegesen hivatott foglalkozni a korszak rendészeti sajtójának személyiségi jogi gyakorlatával és értelmezésével, egy adat mindenképpen álljon itt a témában.

---

[250] MNL OL XIX-B-1-ae BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség állag: 13-84-10/1984 Jelentés Magyar Rendőr Szerkesztőség helyzetéről, a szerkesztőségi munka fejlesztésének feladatairól. p. 5.
[251] Martinkó Károly (1969): A gyilkos asszony. *Magyar Rendőr* 23(2), pp. 12–13.
[252] Helyreigazítás (1969). *Magyar Rendőr* 23(4), p. 14.
[253] Zombori Attila szóbeli közlése.
[254] Beke Béla szóbeli közlése.

Az általam vizsgált 670 cikkből 297 estben szerepelt terhelt a közzétett fotón. Ebből négy esetben volt kitakarva a terhelt arca. Mint a négy esetben fiatalkorúról volt szó, akiknek két esetben csak vezetéknevük kezdőbetűjét[255] [256] és keresztnevüket tették közzé, de olyan is akadt, akit a takarás ellenére teljes névvel[257] [258] említettek. A Magyar Rendőr vonatkozó időszakában rendőr arcát nem takarták ki a lapban. A Belügyi Szemle ezzel kapcsolatos gyakorlata eltérő volt, hiszen döntő többségében terhelti és sértetti oldalon is csak monogramokat használtak.

További érdekes kutatás lehetne a témában, akár erre az időszakra vonatkozóan is a cikkek ebből a szempontból történő szöveges elemzése: Hány esetben fordul például elő, hogy nem tartották be a személyiségi jogokat terheltekkel kapcsolatban? Következetesen, egyáltalán milyen szabályozás mentén használtak teljes neveket, illetve közöltek csak monogramot?

3.4.1 Az ártatlanság vélelméről

A média és ennek köszönhetően a közvélemény még a 21. században is sokszor figyelmen kívül hagyja, hogy akinek a bűnösségét kiszabott jogerős ítélet még nem mondta ki, annak bűnösségét nem lehet tényként kezelni. Az ártatlanság vélelmének kérdése jogi szempontból talán egyértelmű, de látni kell, hogy sokszor sem a média, sem a közvélemény nincs könnyű helyzetben, hiszen esetenként valóban olyan személyekről kellene egy-egy ügyben azt feltételezni, hogy ártatlanok, akik nyilvánvalóan nem azok.

A rendszerváltás előtti bűnügyi tudósítások részletes szövegelemzése nélkül is világos, hogy akkoriban mi volt a gyakorlat: a gyanúsított a legtöbbször már tettes. Esetünkben a gyanúsított: gyilkos.

Mi volt egy belügyi lap esetében, amely bűncselekmények esetében értelemszerűen a sikeres és szakszerű nyomozást volt hivatott és érdekelt bemutatni? Meg lehetett-e felelni az észszerűség és a logika keretein belül a már akkor is létező alapelvnek?

„Természetes, hogy a rendőr elsősorban a testület és a nyomozás érdekeit képviseli. Nem helyes azonban, ha azokat nem ágyazza be a demokratikus társadalom működését biztosító alapelvek szövetébe, a rendőrség vélt vagy valós érdekeinek érvényesítése érdekében a titokvédelem szükséges kereteit eltúlozva, a híranyag célzott szelektálásával vagy különösen tiltó intézkedésekkel korlátozza a sajtó szabadságát" – vélekedett Kertész Imre egy 1990-ben

[255] Mattyasovszky Jenő (1970): A gyilkos éjjel távozott. *Magyar Rendőr* 24(36), p. 11.
[256] Pless Zsuzsa (1971): Kusza nyomokon. *Magyar Rendőr* 25(42), p. 13.
[257] Somogyi Gábor (1988): Gyújtogatás és halál a tanyavilágban. *Magyar Rendőr* 42(43), p. 13.
[258] Zombori Attila (1988): Három lövés a rendőrre. *Magyar Rendőr* 42(47), p. 13.

megjelent a bűnügyi tudósításról és a személyiségi jogok védelméről készült publikációjában[259]. Majd egy 1986-os jogszabályt[260] idéz, amely *„kimondja azt is, hogy a tájékoztatás nem sértheti az ártatlanság vélelmét és az állampolgárok személyhez fűződő jogait, nem tartalmazhat olyan megállapítást, amely a tárgyilagos döntést veszélyezteti."*[261]

„Senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapítja meg"[262] – idézi Kertész az Alkotmányban deklarált elvet, amelyet *„mindenkinek tiszteletben kell tartania"* és amellyel összeegyeztethetetlen, ha a sajtó a jogerős ítélet előtt pl. „gyilkosnak" nevezi a gyanúsítottat. Az ártatlanság vélelmének elve elsősorban a büntetőeljárásban résztvevő szereplők (így különösen bíróság, ügyészség és nyomozó hatóság) magatartását meghatározó követelmény: a büntetőeljárás alá vont személyt (terhelt) az eljáró szervek nem tekinthetik bűnösnek mindaddig, amíg a büntetőeljárás bírósági szakaszában a független és pártatlan bíróság jogerős döntésével a terhelt büntetőjogi felelősségét nem állapította meg, vagyis kétséget kizáróan nem nyert bizonyítást, hogy a büntetőeljárás tárgyát képező bűncselekményt a terhelt követte el és ezért büntetőjogi felelősség terheli.[263] Ugyanakkor világos, hogy ez elv a (rendészeti) sajtóra is vonatkozik. Mint ahogyan látni fogjuk, ez egy ellentmondásos helyzetet eredményez.

Csak 1-2 példa a Magyar Rendőrből: *„A gyermekgyilkos elfogása"*, vagy *„a gyilkos tagad"*. Bár az emberölési ügyekről beszámoló cikkek jelentős része a jogerős ítélet előtt jelent meg, a lap már ítéletet mondott.

A nyomozati szakban feldolgozott bűncselekmények későbbi alakulását nyomon követték? – tettem fel a kérdést Martinkó Károlynak. *„Nem. Talán éppen a Szőrös Bertalan-féle ügy (Erről részletesebben az ötödik fejezetben.) említhető egyedüliként, akivel a bírósági ítélet utáni időszakban, már a börtönben csináltam anyagot. Nekem az volt a fontos, hogy ismeretlen a tettes, felderítik, elkapják. Amikor ezeket a cikkeket írtam, még vádirat sem született. Folyt a nyomozás és világos volt, hogy a nyomozás jó. Később, a nyugdíj után, jómagam is írtam felháborító ítéletekről, de a Magyar Rendőrben ezzel nem foglalkoztunk"* – válaszolta kérdésemre a lap történetének talán legmeghatározóbb bűnügyes szerzője, aki szerint ezzel a kérdéssel nem is tudtak volna mit kezdeni a gyakorlatban: *„Ki tudott volna várni, amikor történt egy bűncselekmény? Ez akkor így fel sem merült"*[264] – tette hozzá Martinkó, és

[259] Kertész Imre (1990): A bűnügyi tudósításról és a személyi jogok védelméről. *Belügyi Szemle* 28(11), p. 15.
[260] 10/1986. (IX) IM-BM számú együttes rendelet a bűnügyi és az igazságügyi tájékoztatásról
[261] Kertész (1990) i. m., p. 15.
[262] Uo, p. 21.
[263] Fantoly Zsanett–Gácsi Anett Erzsébet (2013): Eljárási büntetőjog, statikus rész. Szeged, Iurisperitus Bt., p. 74.
[264] Martinkó Károly szóbeli közlése.

elmondása alapján a gyakorlat őket igazolta, hiszen nem emlékszik olyan személyre, akiről rosszat írtak, de aztán kiderült volna róla, hogy ártatlan.

Zombori Attila ezzel kapcsolatban ugyanígy emlékszik. Egyszerűen nem foglalkoztak az ártatlanság vélelmével, miközben ezzel kapcsolatban rendkívül fontos kiegészítést tesz, amikor azt mondja: *„…azoktól az ügyektől mi is távol tartottuk magunkat, amikor úgymond rezgett a léc, vagyis nem lehetett biztosan tudni, hogy a gyanúsított bűnös-e vagy sem. Ilyen ügyekkel kapcsolatban a rendőrség sem szívesen osztott meg információkat velünk.”*

Hol volt ekkor a rendészeti sajtóban az ártatlanság vélelme? – kérdeztem Finszter Gézát. *„Az a kérdés, hogy mit értünk az ártatlanság vélelme alatt? Van erre egy tudományos magyarázat. Az egyik álláspont azt mondja, hipotetikus vélelem. Eszerint vannak már a birtokunkban olyan tények, amelyek azt támasztják alá, hogy xy volt az elkövető, de olyanok is, amelyek ezt megkérdőjelezik. A hipotézis alatt valószínűségi következtetést értünk, vagyis ismert tényekből ismeretlen tényekre való következtetést. Az ismert tények még szűkösek ahhoz, hogy bizonyosságot mondjunk. Tovább kell nyomozni, tényeket feltárni, amelyek vagy elviszik a bizonyosság szintjére, vagy igazolják az ártatlanságot. Ha ezt az álláspontot elfogadjuk, akkor a rendőr nem mondhatja xy-ra, hogy ő volt az elkövető, csak azt, hogy ő lehetett. A másik elméletnek kategorikus vélelem a neve. Eszerint teljesen mindegy, hogy bizonyossági, vagy csak valószínűségi szinten tudom a valósághű tényállást. Nem ez a lényeg, hanem az, hogy a rendőrnek kell bizonyítani. Így akár mondhatja is azt, hogy meg van róla győződve, hogy xy volt a tettes, de neki kell bebizonyítani, nem a gyanúsítottnak kell magát kimosni. Ennek mentén állíthatom azt, hogy »elfogtuk a gyilkost«.”*[265]

Hogyan működött (ha egyáltalán működött) az ártatlanság vélelme a Magyar Rendőr általam vizsgált időszakában akkor, amikor a lap emberölési ügyekről számolt be? Erre vonatkozott a második kódlapom „eset bemutatása jogerős ítélet előtt”, illetve „eset bemutatása jogerős ítélet után” változói.

A 670 cikkből 267 esetben volt információ arra vonatkozóan, hogy a büntetőeljárás alatt, vagy annak lezárulta után, a jogerős ítéletet követően foglalkoztak a témával. 227 esetben a jogerős ítélet előtt számoltak be élet elleni bűncselekményről. Ezek a cikkek döntő többségükben a vádemelés előtt, a nyomozás vizsgálati szakában jelentek meg. Ez azt jelenti, hogy a gyanúsított személy(eke)t még meg sem vádolták, de a lapban a legtöbb esetben már „tettesnek”, „elkövetőnek”, „gyilkosnak” titulálták őket. A vizsgált cikkek több mint felénél nem volt egyértelmű, hogy a büntetőeljárás mely szakaszában járunk, vagyis nem lehetett biztos

[265] Finszter Géza szóbeli közlése.

adatot kinyerni az ártatlanság vélelmével kapcsolatban. Ezzel kapcsolatban azonban fontos megjegyezni, hogy a több mint 400 ilyen cikk legtöbbje esetében azért nem említették meg a jogerős bírósági ítéletet, mert az eljárás még nem jutott el odáig, vagyis az ártatlanság vélelme úgymond még „érvényes" volt. Pontosabban érvényes lett volna, hiszen a Magyar Rendőr ezzel kapcsolatos gyakorlata egyértelműen az volt, hogy a gyanúsított egyenlő a tettessel.

14. számú ábra

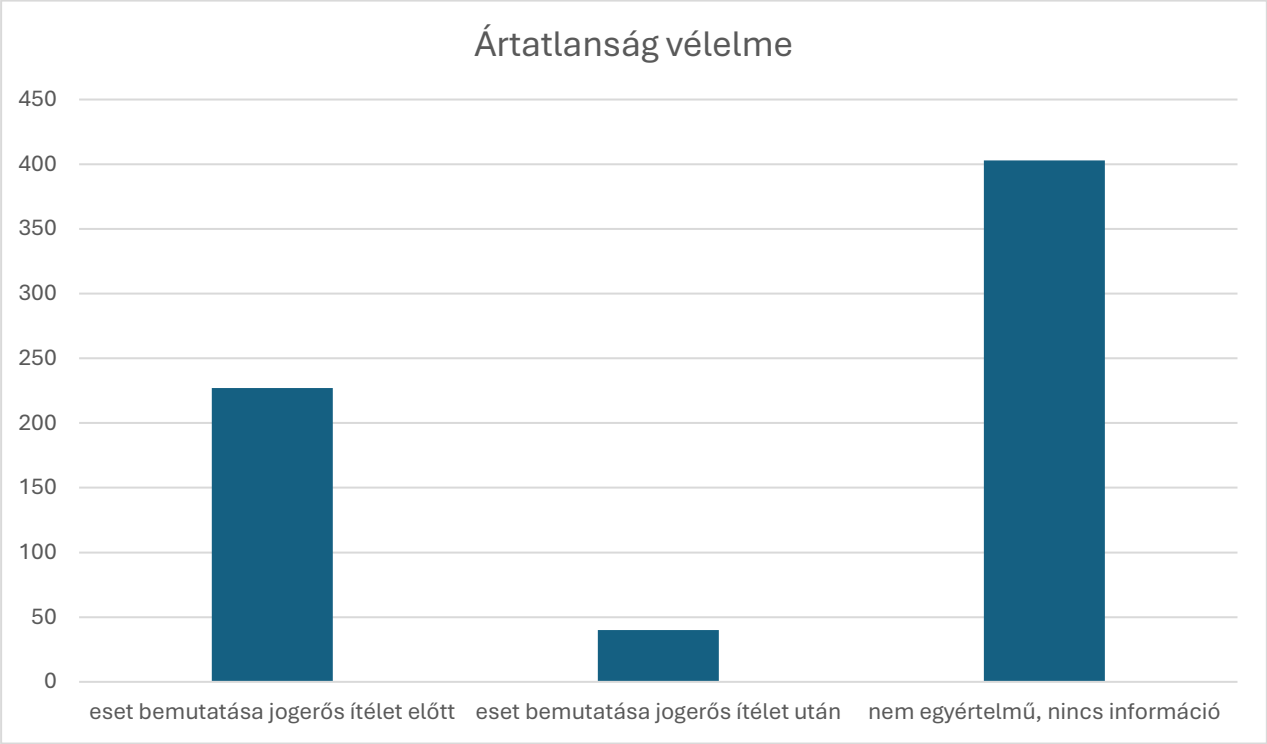

Dacára a fent említett gyakorlatnak, a vizsgált időszakban kilenc cikk foglalkozott az ártatlanság vélelmével. Nem nagy meglepetésre azonban egyik írásban sem a lap saját gyakorlatát boncolgatták. Bár a szerkesztőség ezzel kapcsolatos gyakorlata a rendszerváltás közeledtével és utána sem igen változott, amikor 1989-ben rendőrrel kapcsolatban merült fel a probléma, a lap hasábjain iránymutatás jelent meg a sajtó felé, amit magára nézve ezek szerint nem tartott mérvadónak a vezetőség. *„Fontos az ártatlanság vélelme, s ez a rendőrökre is kell, hogy vonatkozzon. Ne érjen tehát semmiféle hátrány senkit, amíg a bíróság jogerős ítéletével bűnösnek nem mondja ki. A sajtó sem vindikálhat magának jogot arra, hogy szentenciaként mondja ki bárkinek a bűnösségét, amikor pedig még csak eljárás folyik ellene. Ez a rendőr, de egy vállalatigazgató esetében is elfogadhatatlan"* – zárul az említett cikk.[266]

[266] Takács László (1989): Indokolatlan a katonai igazságszolgáltató szervek különállása. *Magyar Rendőr* 43(35), p. 9.

Mint azt láthatjuk, az ártatlanság vélelme jogilag világos, egyértelmű és elviekben könnyen alkalmazható a gyakorlatban. Egy rendőrújság azonban a saját maga által képviselt szervezettel kapcsolatban keveredhet ellentmondásba akkor, ha betartja ezt az alkotmányos alapelvet. Tulajdonképpen a saját szakmai munkáját gyengítené akkor, amikor egy konkrét élet elleni bűncselekmény nyomozásáról hírt adva nem azt kommunikálná, hogy az elkövetőt kerítette kézre.

A témában további érdekes kutatás lehetne az erre az időszakra vonatkozóan is a cikkek ebből a szempontból történő szöveges elemzése. Hány esetben fordul például elő, hogy egy terheltet már a jogerős ítélet meghozatala előtt „elkövetőnek", „gyilkosnak" tituláltak, ill. tényként kezelték bűnösségét? Véleményem szerint az ezzel kapcsolatos rendszerváltás utáni (lásd. Zsaru Magazin) gyakorlat is rendkívül érdekes eredményekkel szolgálna.

Röviden összefoglalva a fentieket: a Magyar Rendőr újságírói nem várták meg a büntetőeljárás végét, a jogerős bírósági ítéletet, hanem a vádemeléskor számoltak be a bűncselekményekről. Kiemelendő, hogy a szerkesztőség egyfajta biztonsági játékot űzött azzal, hogy a rendőrség, a nyomozók által „necces", bizonyítás szempontjából nem százszázalékosnak megítélt bűntényekről egyszerűen nem számolt be.

3.4.1.1 A Belügyi Szemle gyakorlata

A Szemlében megjelent bűnügyi tematikájú cikkek részletes vizsgálatára kutatásom ugyan nem terjedt ki, de a folyóirat lapszámainak olvasása közben értek benyomások. Hogyan kezelték az ártatlanság vélelmének kérdését egy olyan szakmai lapban, amelyben ugyancsak rendszeresen ismertettek bűnügyi nyomozásokat?

A vonatkozó esettanulmányok, illetve a szakértők munkáját bemutató, de ugyancsak konkrét életellenes ügyek kapcsán publikált anyagok sok esetben már a jogerős bírósági ítélet után jelentek meg, vagyis a Szemle másképpen „időzített", mint a Magyar Rendőr, ahol még döntő többségében a nyomozati szakban tudósítottak a bűncselekményekről. A Szemlében így akár a terheltet[267] nyugodtan nevezhették volna elkövetőnek, vagy tettesnek, de általában nem ez történt, hanem maradt terhelt.

Megjegyzem, hogy a Szemlében csak ritkán „gyilkosoztak", azonban volt erre is példa. *(Lásd részletesebben a vonatkozó alfejezetben.)*

[267] A terhelt a nyomozás során gyanúsított, a bírósági eljárásban vádlott, a jogerős büntetés kiszabása után elítélt.

Az ártatlanság vélelmének Belügyi Szemlében való megjelenését meglátásom szerint érdemes lenne részletesebben vizsgálni. Egy ilyen kutatás kiterjedhetne a korai évekre, amikor a kiadványt még Rendőrségi Szemlének hívták, illetve a rendszerváltást követő időkre, majd egészen napjainkig.

3.4.2 Alkoholról és kábítószerekről

Kutatásom ugyan nem terjedt ki az élet elleni bűncselekmények lehetséges okainak, az azzal kapcsolatos korabeli elméletek vizsgálatára, ugyanakkor az alkohol és a kábítószerek lapban való prezentálására érdemes kitérni, amelyhez magát a témakört is megkísérlem kontextusba helyezni.

„*A bornak vér a vége"*[268], hangsúlyozta már a Talmud is, és nem véletlenül. Bakóczi Antal az emberölésekről 1984-ben megjelent monográfiájában kiemeli, hogy az erőszakos, ezen belül az élet elleni bűncselekmények komplex oksági folyamatában – mint az okok vagy feltételek egyike – jelentős és figyelemre méltó helyet foglal el az alkoholizmus és az alkoholfogyasztás.[269] Néhány kivételtől eltekintve természetesen nem arról van szó, hogy emberek az alkoholért ölnek, hanem annak személyiségromboló hatására követik el a bűncselekményt. Bakóczi ismerteti a megelőző fél évszázadra vonatkozó adatokat is, amelyek szerint a vizsgált időszakban az emberölést elkövetők között meglehetősen magas (38,6%) volt az alkoholisták aránya.

Bár az alkoholizmus káros hatásáról történő rendszeres tájékoztatásáról már 1956 ősze előtt miniszteri utasítás született a Belügyminisztérium Sajtóirodájának, a „bűnös alkohol" a Magyar Rendőr hasábjain csak később kapott hangsúlyosabb szerepet, ha egyes bűncselekmények, köztük emberölési ügyek kiváltó okait kellett megnevezni.[270] A bűnözés és az alkoholfogyasztás összefüggését számos empirikus kutatásról szóló nemzetközi tanulmány is vizsgálta, és mutatta ki, hogy az alkoholnak jelentős szerepe van mind az emberölésekben, mind az egyéb erőszakos viselkedésben.[271] Világos, hogy – bár a 20. század második fele hazánkban az alkoholizmus növekedését hozta – az erőszakos viselkedéssel való összefüggés nem csak nálunk okozott problémát.

[268] Erdélyi Mátyás (1893): Szemelvények a Talmudból – Befejező közlemény. *Erdélyi Múzeum* 10(2), p. 115.
[269] Bakóczi (1984) i. m., p. 368.
[270] Horváth (2013) i. m., p. 234.
[271] Kathryn Graham et al. (1998): Current directions in research on understanding and preventing intoxicated aggression. *Addiction* 93(5), pp. 659–676.

Egyértelműen kijelenthető, hogy a Magyar Rendőr döntéshozói nem söpörték a szőnyeg alá a problémát, hanem a maguk eszközeivel foglalkoztak vele. Az alkoholt, mint társadalmi problémát, vagy egyenesen a bűncselekmény kiváltó okát 120 olyan cikkben említették, amelyek élet elleni bűntényekről számoltak be. Többször az is előfordult, hogy már a címben is említették, és bármelyik szerkesztő munkatárs adta is a címeket, nem finomkodott. Ennek érzékeltetésére álljon itt pár példa: *Gyilkolt az alkohol, Az alkohol öl... butít... és nyomorba dönt, Az alkohol hatására, Alkoholizáló életvezetés, A gyilkos alkohol, Gyilkos indulatok és alkohol, Gyilkossághoz vezetett az alkoholizálás.*

Az alkoholizmus elleni küzdelemről, káros – olykor élet elleni bűncselekménnyel végződő – hatásairól Szabó József r. főhadnagy 1976-ban megjelent cikkéből[272] azért idézek, mert afféle „típuscikk" a témában. Ez az írás egy 45 éves, de már húsz éve alkoholizáló férfi életútját mutatja be röviden, miután emberölés alapos gyanúja miatt ekkor éppen előzetes letartóztatásban volt. Az alkohol miatt agresszív férfi többször házasodott, feleségét és gyerekeit ütötte, verte, aminek következtében az asszony is alkoholistává vált. *„Ezután a brutális férj akkor is verte, ha ő volt részeg, és akkor is, ha az asszony került ilyen állapotba. Hamarosan mindketten megbetegedtek, de az orvosok intelmei ellenére tovább ittak. Az sem riasztotta el őket az alkoholtól, hogy egész rokonságuk és környezetük szakított velük. A tragédia szinte borítékolható volt és be is következett, a férj ittas állapotban megfojtotta – kivételesen józan – feleségét. Az alkoholizmus elleni küzdelem – a szeszes italok fogyasztási lehetőségeinek korlátozása, az alkoholmentes italok népszerűsítése, továbbá az alkoholizmusban szenvedők gyógyítása révén – társadalmi összefogással folyik. Nekünk azonban olyan sajátos feladataink vannak, amelyeket mások nem végezhetnek el helyettünk. Mi tudjuk ellenőrizni, hogy ittas embereket kiszolgálnak-e, nekünk áll módunkban feljelenteni a botrányosan viselkedő részegeket. Mi tehetünk javaslatot rendőrhatósági felügyelet alá helyezésre. Nagyobb részt vállalhatunk az elvonó kezelés kezdeményezésében is. Mindez nem könnyű feladat, mert az alkoholista életmódot bizonyítani kell. Ennek érdekében minden, az ilyen életmódra utaló adatot jelenteni kell a döntésre jogosult vezetőknek, így lehetséges csak a legalkalmasabbnak látszó intézkedést elrendelni. Az alkoholizmus elleni harc szép feladat, mert életeket menthetünk meg, sok embert óvhatunk meg az elzülléstől"* – zárja a tanulságok levonásával a cikket Szabó.

A társadalmi szinten a korszakban az alkohollal összehasonlíthatatlan, de kétségkívül egyre nagyobb problémát jelentő kábítószerek szinte semmilyen kontextusban, így hazai

[272] Szabó József (1976): Nehéz, de szép feladat. *Magyar Rendőr* 30(29), p. 6.

bűncselekményekkel összefüggésben sem nem kerültek említésre. (Kábítószerhez köthető haláleset ugyan már 1969-ben történt Magyarországon[273], de konkrét emberölési ügyről, amelynél bármilyen formában is szerepet játszott volna, nincs is tudomásom.)

A drog kétségtelenül jelen volt, és erről természetesen a rendőrség is tudott. Az 1970-es évek közepére a kábítószer fogyasztása itthon elsősorban a szipuzást, különféle gyógyszerek szedését, vagy gyógyszerre ivást jelentett. Valódi drogokat csak külföldi kiküldetésben lévő diplomatagyerekek, külföldi barátokkal rendelkező értelmiségiek használtak. A magyar rendőrök már az 1970-es évek elejétől kezdve tanulmányozták az ENSZ kábítószerpolitikáját. A téma aktuális is volt, hiszen Richard Nixon, az USA akkori elnöke illegális drogkereskedés elleni kampányt hirdetett. A magyar rendőrség a galeriügyek[274] helyett inkább a kábítószerre koncentrált.[275]

A hazai narratíva szerint drog csak Nyugaton létezett. A szocialista időszakban a kábítószerkérdés rendészeti kérdés volt. A sajtóban azonban tabuként kezelték a témát, miután a kábítószerre a szocialista rendszerben élő szocialista embernek elvileg nem lett volna szüksége[276]. Egészen 1987-ig hírzárlat[277] is volt a kábítószerek és a pótszerek elterjedésével kapcsolatban, amelyet Kertész Imre „oktalannak" nevezett, mert lehetséges, hogy *„a nagy titkolózás önmagában is hozzájárult a fiatalok érdeklődésének felkeltéséhez."*[278]

Bakóczi az említett monográfiájában pár mondatban utal a *„hazai viszonylatban még nem mérhető, azonban már kivételesen az oksági szférában nálunk is előforduló – kábító- (vagy kábító hatású) szer élet elleni bűncselekmények etiológiájában betöltött szerepére."*[279] A szerző megemlíti, hogy a fejlett nyugati országokban és az USA bizonyos részein már megfigyelhetők a kábítószer hatása alatt elkövetett emberölések. Gondolatmenetét azzal az előrejelzéssel zárja, hogy a kábítószer hazánkon keresztül vezető egyik tranzit útvonalára figyelemmel, számolni kell az ilyen ölési cselekmények növekedésével.[280]

Zombori Attila az alkohollal kapcsolatban megerősítette, hogy a téma sosem volt tabu a lapban. Miközben, ha nem is cáfolta, de némiképpen árnyalta az általam szövegelemzés után

[273] Kábítószerek a szocializmusban. https://mult-kor.hu/20111119_kabitoszerfogyasztas_a_szocialista_idoszakban (letöltve: 2025. 08. 18.)
[274] Galeri: fiatalokból álló bűnbanda
[275] Kábítószerek a szocializmusban. https://mult-kor.hu/20111119_kabitoszerfogyasztas_a_szocialista_idoszakban (letöltve: 2025. 08. 18.)
[276] *Uo.*
[277] Idézi: Kertész (1990) i. m., p. 24. Terestyéni Tamás (1990): Kábítószerproblémával kapcsolatos tartalmak a magyar tömegkommunikációs eszközök 1989. évi közléseiben. *Társadalmi Beilleszkedési Zavarok Munkaértekezlet,* p.138.
[278] Uo.
[279] Bakóczi (1984) i. m., p. 374.
[280] Uo, p. 375.

tett, droggal kapcsolatos megállapításokat. Mint mondta, az ő idejében szipuzásról, vagy éppen a gyógyszerre ivásról is lehetett írni, bár *„nem az első perctől kezdve, de aztán már igen.”*[281]

3.4.2.1 A Belügyi Szemle gyakorlata

A Belügyi Szemlében már az 1960-as évek elejétől szakmai diskurzus folyt az alkoholizmus és a bűnözés lehetséges összefüggéseiről. Az 1963-as évfolyamban a Szabó László-féle sajtóval kapcsolatos vita indult[282], amelyben ügyész, rendőr, gyógypedagógus-orvos, legfelsőbb bírósági bíró, a Magyar Vöröskereszt főtitkára és a KISZ Bizottság első titkára is megszólalt. A téma később is rendszeresen előkerült a folyóiratban.

A hazai droghelyzettel kapcsolatos tiltás alól a Szemle sem képezhetett kivételt. Ezzel kapcsolatban Finszter Géza egykori főszerkesztő a következőképpen emlékszik vissza: *„Akik az újságírásban dolgoztunk, jól érzékelhettük a szókimondás határait. Meg is említek három témát, amiről nem volt szabad írni: Wallenberg, Bős-Nagymaros és a magyarországi kábítószerhelyzet. Az is igaz, hogy ezek puha tilalmak voltak, alig akadt újság, amelyik betartotta. Most is hallom a tájékoztatásért felelős pártfőnök Lakatos Ernő dörgő szavait – az ország helyzete biztató, csak néhány »rossz hangulatú« belvárosi szerkesztőség mondja az ellenkezőjét."*[283] A kábítószer és a kriminalitás kapcsolata ugyan már az 1970-es évek második felében és az 1980-as évek elején megjelent a lapban, de ekkor még szinte csak nemzetközi viszonylatban. Így értesülhetett az olvasó arról, mi a helyzet Bangkokban, Bogotában és az Egyesült Államokban.

Összefoglalásképpen elmondható, hogy az alkohol és a bűnözés közti lehetséges összefüggés sem a Magyar Rendőrben, sem a Belügyi Szemlében nem számított vörös posztónak a vizsgált korszakban. Ellenkezőleg, kifejezetten fontos volt diskurzust folytatni a problémáról. A kábítószerekkel kapcsolatban már nem ilyen világos a képlet, hiszen míg a tiltás a Magyar Rendőrben egyértelműen tetten érhető volt, a Belügyi Szemlében néha előkerülhetett a téma. Ez Finszter Géza elmondását támasztja alá, aki szerint egy tudományos folyóiratnak több lehetősége volt, mint a rendőrség képes hetilapjának.

---

[281] Zombori Attila a hajléktalanság témáját is megemlítette. Emlékei szerint magát a „hajléktalan" kifejezést is ő írta le először a lapba, de jelenhetett meg 2-3 részes riportsorozata a rendőrség és a Bv-s dolgozók mentális állapotáról is, miután *„finoman szólva is nagy problémát jelentett az alkoholizmus. Ezek átcsúsztak a vezetésen, mert Barta Sándor, az akkori főszerkesztő átengedte. És valahogy nem is lett belőle balhé. Emlékszem, még az Élet és Irodalom főszerkesztője is hitetlenkedve gratulált, hogy a hajléktalanos anyag megjelenhetett."* Zombori Attila szóbeli közlése.

[282] A vitaindító cikket lásd: Stépán Pál (1963): Alkoholizmus és bűnözés. *Belügyi Szemle* 1(6), pp. 13–24.

[283] Finszter (1993) i. m., p. 15.

3.4.3 „Bravúros nyomozásokról”

Tartalomelemzésem egyik vitathatatlan eredménye, hogy rámutattam: az emberölési ügyek ismertetésénél szinte sosem maradhatott el a gyors, sikeres, kiterjedt, szakszerű rendőri munka említése. Ez érthető, hiszen melyik az a bűnügyi osztályvezető vagy nyomozó, aki nem dicséri a saját munkáját? Van és volt azonban olyan vélemény is, mely szerint a rendőrség néha indokolatlan túlzásokba esett, ha a saját munkáját kellett méltatni.

Megvizsgáltam, hogy ez a szókapcsolat hányszor tűnt fel az 1964-1989 közötti időszakban a lap hasábjain. Az eredmény: csaknem száz találat. A cikkek között van egy, amely azonban éppen magát a jelenséget kritizálja, és amelynek már a megjelentetése is azt mutatja, hogy volt időszak, amikor napvilágot láthatott kritika a lap hasábjain.

Az 1971-ben, az olvasói levelek között szerző, „efká” szerint a bravúros nyomozás említésével kezdődő Magyar Rendőrben megjelent cikkek *„mindig vegyes érzéseket keltenek. Miért? Igazán bravúros nyomozás a gyakorlatban igen ritkán fordul elő, de legalábbis kevesebbszer, mint ahányról az egyre »színesebb« lapjaink beszámolnak.”* A szerző kiemeli, hogy ugyan nem akarja lebecsülni a nyomozók fáradságos munkáját, de ettől függetlenül túlzás nélkül ki lehet jelenteni, hogy a legtöbb nyomozás nem állítja különösebb feladatok elé az apparátust. *„A rendőri munka mintegy 70–80%-os (az életellenes bűnügyekben ez a szám közel jár a százhoz) eredményessége is ezt bizonyítja”* – jegyzi meg *efká*, aki állítása szerint még dühösebb lesz, amikor a cikk végig olvasása után kiderül, hogy a szóban forgó nyomozás nem is volt bravúros, hiszen a résztvevők csupán rutinszerűen végezték azt, ami a dolguk.

„Legutóbb is (március 3-án) egyik népszerű képes hetilapunk közölte egy ilyen »bravúros« rendőri nyomozás »színes« történetét. Mi is történt? Valakit egy szombat este leütöttek, s oly szerencsétlenül esett össze, hogy vérlehelés következtében megfulladt. Ha hasra esik, sérülése nem lett volna halálos. A nyomozás vasárnap reggel kezdődött, s rögtön az elején gyanússá vált valaki. Az illetőt este előállították. Először méltatlankodott, majd az elébe tárt tények alapján – amelyet több tanú mondott el – megtört és beismerő vallomást tett” – hoz fel példaként egy, a lapban megjelent és számára kifogásolható beszámolót, majd levelét a következőképpen zárja: *„Többszöri olvasás után sem értem, hol van itt a bravúros nyomozás. Nem hiszem, hogy a bravúros nyomozás egyetlen kritériuma a gyorsaság lenne! – írja az ismeretlen, de biztosan szakmabeli szerző, aki levelét így zárja: Dicséretes törekvés, ha érdekesen, »színesen« akarunk írni, de legalább olyan fontos az is, ha mindez nem torkollik*

szenzációhajhászásba. A bravúros jelzőt, tehát tartsuk fenn a tényleg bravúros rendőri nyomozások részére."[284]

A „bravúros nyomozás" szókapcsolat nem halt ki a rendészeti kommunikáció szótárából a rendszerváltással, ma is találkozhatunk ezzel egy-egy olyan rendőrségi közleményben, amelyben bűncselekmények sikeres felderítéséről van szó.

Kérdés, hogy változott-e valami, vagy *efká* olvasói levelét egy aktuális példával szemléltetve újra indokolt lenne-e leközölni?

[284] Bravúros rendőri nyomozás – avagy a színes szenzációk (1971). *Magyar Rendőr* 25(15), p. 14.

4 A MAGYAR RENDŐR TÖRTÉNETE

Mivel az 1945 előtti időszak minden szempontból eltér a későbbiektől, ezért azzal dolgozatomban külön nem foglalkozom. Az 1944-45-ös évek megmutatták, hogy a politika, a politikai irányítás, ha akar, akkor gátlástalanul be fog avatkozni a rendőrség felépítésébe, működésébe és személyi állományába – írja Kovács Tamás.[285] 1945 után egyértelmű volt, hogy új politikai rendszer kezd kiépülni, amely több szempontból is teljesen másképpen gondolkozott az ország gazdasági és társadalmi berendezkedéséről, mint ahogyan az 1945 előtt volt. Kovács Tamás kiemeli, hogy ezek a változások, a háború utáni helyzet a korabeli magyar rendőrséget is új kihívások elé állította. Nem volt azonban az sem kérdés, hogy az új, demokratikus rendőrség már országos, központi irányítású, parancsuralmi rendszerű lesz, szemben az 1945 előtti decentralizáltabb rendszerrel. A közigazgatás és a különböző erőszakszervezetek a kezdetektől kommunista befolyás, sőt, irányítás alatt voltak, melynek hátterében egyértelműen a politikai erőviszonyok húzódtak meg.

A Belügyminisztériumnak, rendőrségnek voltak 1945 előtt is kiadott sajtótermékei. Ilyen volt a Közbiztonság (1869-70), Közrendészeti Lap (1870-1875), Rendőri lapok (1882-1883), Hivatalos rendőri közlöny (1884-1896), Rendőri Lapok (1894-1939), Közbiztonság (1907-1921), A Rend (1921–1927), A Rendőr (1913-1914), a Rendőr (1927-1931), Detektív Szemle (1923-1928), Magyar Detektív (1926-1934), Magyar Rendőr (1934-1944), A rendőrkutya (1934-1936).[286] Ebbe a sorba illeszkedett a Magyar Rendőr mellett egyebek közt 1946–2007-ig például a Határőr, illetve 2008–2013 között Rendőr néven – a szándékai szerint a Határőr, illetve a Magyar Rendőr sok évtizedes haladó hagyományait ötvöző –, az ORFK havi, kéthavi, majd negyedéves intranetes lapja.[287]

1945. február 13-án véget ért a főváros ostroma. Ezzel új korszak kezdődött a rendőrség életében is.[288] A II. világháború után átértékelődött a rendészeti szervek (rendőrség, határőrség, ÁVH) szerepe, és ez a korábban kiadott folyóiratok betiltásához vezetett. Ezután először szolgálati használatra szánt szakmai lapok jelentek meg, mint például a határőrségnél a Hazáért, majd a rendőrségnél a Magyar Rendőr.[289]

---

[285] Kovács Tamás (2024): Átalakulás, átszervezés, áthangolás: fragmentumok a magyar rendőrség 1944 és 1945 közötti történetének néhány kérdéséről. In: Gaál Gyula, Hautzinger, Zoltán (szerk.): A rendészet tudománya és gyakorlata. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, p. 96.
[286] Kriskó (2012) i. m., p. 157.
[287] Deák (2021) i. m., p. 352.
[288] Sas Ferenc (2006): A 125 éves fővárosi rendőrség története. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság, pp. 24-26.
[289] Sallai János (2017): A rendészeti folyóiratok hatása a rendészettudományra. *Magyar Rendészet* 17(2), p. 198.

A sajtó és a rendőrség szoros együttműködésének intézményes keretei még 1956 ősze előtt jöttek létre.[290] Kopácsi Sándor budapesti rendőrfőkapitány 1956 augusztus 22-én létrehozta saját sajtószolgálatát, amelynek a főváros rendőrségi szerveitől leközlésre érkező anyagok összegyűjtése, valamint a napi jelentésekben megjelent egyes kiemelkedőbb esetek feldolgozása, illetve a sajtónak való átadása volt a feladata. A cikkeket közlésük előtt be kellett mutatni a Belügyminisztérium Sajtóirodájának, amelyen a sajtóirányítás 1956 utáni módosítása (a főszerkesztői felelősség elvének bevezetése) sem változtatott.[291]

Az 1956-os forradalom leverése után a hatvanas évek elejére konszolidálódó új helyzet megkívánta a belügyi tevékenységet népszerűsítő, a minisztériumi feladatokhoz a társadalom széles rétegeit megnyerni szándékozó belügyi propaganda korszerűsítését is. Ezek közül abban az időben a legmeghatározóbbak, legerősebbek a belügyi kiadású sajtótermékek voltak. Ennek megfelelően a Belügyminisztérium Kollégiuma 1962 áprilisában megtárgyalta a BM sajtótermékei, folyóiratai szakmai színvonalának vizsgálatát, és arra a megállapításra jutott, hogy a sajtó eszközeivel jobban kell segíteni a BM előtt álló feladatok színvonalasabb végrehajtását.[292]

4.1 Egy másik Magyar Rendőr

A névazonosság miatt külön érdemes kiemelni, hogy a Magyar Rendőr indulása előtt évekkel létezett már egy ugyanilyen nevű lap, az 1934 és 1944 között működő újsággal kapcsolatban azonban rendkívül kevés információ áll rendelkezésre. Kriskó Edina disszertációjában azt írja[293], hogy az újság kettős évfolyam számozással indult el (tehát az I. évfolyam 1. száma, egyúttal mint a IX. évfolyam 195. száma került megnevezésre). Ennek az volt az oka, hogy ez a Magyar Rendőr az 1925 és 1934 között megjelent Magyar Detektív örökösének tekintette magát, de nem az általam vizsgált Magyar Rendőr című lap elődje volt.

Az újságot a Magyar Detektív átszervezésével hozták létre, a szerkesztőbizottság élén pedig dr. Szemerjay-Kovács Dénes miniszteri tanácsos állt.[294] Beköszöntője így határozta meg a lap küldetését: *„Ez a lap, melyet most szárnyra bocsátunk, régóta érzett hiányt hivatott pótolni. A magyar rendőrség tisztviselői karának és derék őrszemélyzetének körében mind*

[290] Horváth (2005) i. m., p. 234.
[291] 222-18/7-1956. BM. Budapesti Rendőrkapitány 7. számú utasítása
[292] Sallai (2017) i. m., p. 198.
[293] Kriskó (2012) i. m., p. 197.
[294] Uo.

fokozatosabban tört utat az a lelki és szellemi vágy, hogy hiteltérdemlő forrásból értesüljön a hivatása körébe vágó eseményekről, a testület egyetemét vagy egyes tagjait érdeklő hírekről, a rendőrhivatás legújabb elméleti és gyakorlati problémáiról, csak úgy, mint azokról a célkitűzésekről, melyeket szem előtt tartani és követni kell, ha hivatása színvonalát emelni és fejleszteni akarja. [...] ...másrészt annak a fájdalmas hiánynak felismeréséből, hogy amíg a rendőrségnél sokkal kisebb fajsúlyú és létszámú közületek is rendelkeznek saját sajtóval, amíg minden nyugati kultúrállam rendőrségének meg van a maga kitűnően vezetett és magas színvonalú szaklapja, épp úgy, mint a magyar rendőrség testvérszervezetének: a m.kir. csendőrségnek is, – csupán a magyar rendőri testületnek kell ennek a fontos szellemi és erkölcsi támasztéknak hiányát éreznie."[295] A lap szerkesztői amellett érveltek, hogy szükség van a sajtó irányító, felvilágosító munkájára, hogy az állomány szellemi és erkölcsi látókörét tágítsa. Éppen ezért módot szerettek volna adni, hogy a szervezet egészét, a rendőri közegek mindegyikét érintő feladatok megoldási lehetőségei körül vita bontakozzék ki, és a vélemények megütközzenek a szakmai nyilvánosság színe előtt.[296] Török János rendőrfőparancsnok a következő elvárásokat tűzte ki a lappal szemben: *„Szeretném, ha elevenségével, közvetlenségével, tanulságos voltával és szórakoztató tartalmával örömmel várt vendége lenne minden rendőrcsaládnak."*[297]

Érdekes lenne megvizsgálni, hogy a főparancsnok által említett elvárások hogyan manifesztálódtak a lapban (Mit jelenthetett vajon a szórakoztató tartalom?), de ez nem tartozik ennek a kutatásnak a tárgyához.[298] A lap valószínűleg nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. *„Szellemisége a magyar rendőr lelkétől idegen, tartalma vérszegény, nem érdekli az előfizetők túlnyomó részét; a szerkesztőség és olvasótábor között szükséges kapcsolat teljes mértékben hiányzik. »Minden benne van a lapban« – mondják –, »ami a rendőröket nem érdekli és semmi sincs benne, ami érdekelné«. "* – írta Griezmann Gyula nyugalmazott magyar királyi rendőrfőtanácsos az államtitkárnak.[299]

[295] Idézi: Kriskó (2012) i. m., 197.
[296] Uo, p. 198.
[297] Uo.
[298] A további kutatásokat nagyban elősegítheti, hogy a legtöbb korabeli lapszám elérhető az Arcanum Digitális Tudománytár felületén.
[299] Kriskó (2012) i. m., p. 199.

4.2 Belpolitikai viszonyok az 1957-1990-es években

A II. világháború végére Magyarország számos szomszédjával együtt a szovjet érdekszféra részévé vált. Az ezt követő közel fél évszázad alatt az ország szuverenitása végig korlátozott volt.[300] Ennek a közel fél évszázadnak a története négy alperiódusra osztható (1944-1949, 1949-1956, 1956, 1956-1988). A modernkori magyar történelemből az 1919-es Tanácsköztársasággal rokonítható, Rákosi Mátyás által irányított rendszert 1953 és 1955 között az ugyancsak kommunista Nagy Imre próbálta meg elviselhetőbbé és hatékonyabbá tenni.[301] A néhány nap alatt vérbe fojtott 1956-os forradalom előre sejthető bukása ellenére vízválasztónak bizonyult az ország második világháború utáni történetében, de a magyarokat reálisabb önszemléletre és arra tanította meg, hogy függetlenségi harcukban nem számíthatnak hatékony külső támogatásra.[302]

1957 tavaszára–nyarára a Szovjetunió beavatkozásával hatalomra juttatott Kádár-kormány helyzete kezdett konszolidálódni.[303] A Kádár-korszak két szakaszra bontható. Az első, Kádár János 1956. november 7-i hatalomra kerülésétől 1962-1963-ig tartott, amit a forradalmárokkal való leszámolás, a diktatúra intézményrendszerének restaurálása, Kádár személyi hatalmának a megszilárdulása és végül a rendszer nemzetközi elismertetése jellemezték. A második nagy szakasz az 1960-as évek elejétől az 1980-as évek végéig, a rendszer bukásáig tartott.[304] Ez az az időszak, amelyen belül a Magyar Rendőr című lapot vizsgáltam.

A Belügyminisztérium rendszerváltásig végleges, négyes tagoltságú szervezete az első államtitkár, dr. Kamara János r. vezérőrnagy irányításával jött létre.

– Az I-es főcsoportfőnök, mint anyagi-pénzügyi miniszterhelyettes felügyelte a belügyi szervek működéséhez szükséges hadtápfeladatokat és a szakszerveket.
– A II-es főcsoportfőnök közbiztonsági miniszterhelyettesként felügyelte a rendőrséget, elemezte a közrend és közbiztonság helyzetét, irányította és ellenőrizte a szükséges teendőket.
– A III-as főcsoportfőnök, állambiztonsági miniszterhelyettes irányította az operatív külső hírszerzést és belső elhárítást, szakszerveivel a háttérből figyelte az ország és az emberek belső életét, különös tekintettel a kialakuló belső ellenzéki csoportokra.

[300] Deák (2021) i. m., p. 344.
[301] Uo, p. 345.
[302] Uo.
[303] Gergely Jenő–Izsák Lajos (2000): A huszadik század története. Szekszárd, Pannonica Kiadó, p. 404.
[304] Deák (2021) i. m., p. 346.

– A IV-es főcsoportfőnök személyzeti miniszterhelyettesként, szakszerveivel irányította a káder- és személyzeti munkát, biztosította a képzett munkaerőt a vonatkozó speciális belügyi normatívák alapján. A Magyar Rendőr a főcsoportfőnökség részét jelentő Oktatási és Közművelődési csoportfőnökség szervezetébe tartozott.[305]

A belügyi struktúra egyik legfőbb szervezeti jellemzője a szigorú alá- és fölérendeltség volt.[306]

Az 1985 után kialakult új nemzetközi helyzetben lehetővé vált rendszerváltozás Kádár János számára elfogadhatatlan volt, aki aztán Nagy Imre hivatalos rehabilitálásának a napján meghalt, és már nem élte meg a rendszerváltozást.[307] Deák József összegzése szerint *„a Kádár-korszak része annak a közel fél évszázadnak, amely alatt Magyarország a Szovjetunió befolyási övezetéhez tartozott, szuverenitása korlátozott volt, és a magyar nép többsége által kezdetben élesen elutasított, múltjától, hagyományitól nagyrészt idegen gazdasági, társadalmi és politikai keretek között fejlődött. Nem kétséges tehát, hogy a korai 50-es évekkel együtt maga is a magyar történelem XX. századi, államszocialista, pártállami fejezetéhez tartozik."*[308]

4.3 Kritikák, dicséretek

A Belügyminisztérium két eltérő, de egymást jól kiegészítő sajtóterméke, a tudományos igényű Belügyi (korábban Rendőrségi) Szemle, illetve a Magyar Rendőr közel azonos időben indultak útjukra.[309] A Magyar Rendőr belső terjesztésű, a belügyi állomány tájékoztatását szolgáló lap volt.

A belügyi lapok terjesztési rendszere eltérően működött. A Magyar Rendőrt a Belügyminisztérium munkatársai, az önkéntes segítői, valamint a polgári fegyveres őrség tagjai, a vállalati (üzemi) rendészet tagjai számára, a rendőrségi (határőrizeti) irányító vagy felügyeleti szerv, a működési terület székhelyén levő rendőri (határőrizeti) szerv terjesztőinél (a megyei, városi, járási, rendőri szervnél, a rendőrőrsön, a határőrkerület-parancsnokságokon, határőrőrsökön) csoportosan rendelhették meg, fizethették elő.[310] Átlagosan 54 ezer

[305] Uo, p. 347.
[306] Uo.
[307] Uo, p. 349.
[308] Uo.
[309] Uo, p. 449.
[310] Uo, p. 446.

példányban jelent meg[311], de olvasói köre ennek többszörösét tette ki, vagyis korántsem kizárólag a belügyi dolgozók tájékozódhattak belőle. A Belügyminisztérium képes lapja 1947-től egészen 1991-ig működött ezen a néven.[312] A rendőrújság *„feladata, hogy a sajtó eszközeivel járuljon hozzá a belügyi szervek, az állomány eredményes munkájához. Ismertesse pártunk politikáját, segítse elő annak megértését, mozgósítson a politikai és szakmai feladatok színvonalas végrehajtására.”*[313]

A lap kezdetben kéthetente, képek nélkül jelent meg, de ahogyan teltek az évek, mind a borító, mint az oldalak egyre több illusztrációt kaptak, az újságból pedig hetilap lett. Az olvasmányosság, a színes, látványos dizájn, a bravúros, szokatlan tördelési megoldások kimondott célok voltak. *„A lapot nem saját magunknak, hanem az elvtársaknak készítjük, és elsősorban az ő véleményüket kell figyelembe venni, milyen kívánságuk és milyen észrevételeik vannak. Természetesen az elvtársaknak a képes riportok tetszenek. Szeretik az* elvtársak, és azt *mondják, hogy jó kézbe venni olyan újságot, amibe képek vannak illusztrálva"* – érvelt 1956-ban[314] Hámos György r. alezredes, a lap felelős szerkesztője.

Egy 1960-ban készült jelentés a *„BM. sajtó politikai munkájáról"*[315] három fő kérdést vizsgált. A lapok

– mennyiben segítették a pártpolitikai harcot, a hozott párthatározatok végrehajtását;
– mennyiben segítik elő a személyi állomány politikai nevelését, mennyire tartották fontosnak a helytelen nézetek leküzdését – milyen a lapok kritikai szelleme;
– milyen a lapok szerkesztőségei és a pártszervezetek, pártbizottságok közötti kapcsolat?

A Magyar Rendőrrel kapcsolatban a jelentés többek között említést tesz arról, hogy a lap politikai vonala általában véve egészséges. Pozitívum, hogy az évben megjelent lapszámok ebben a tekintetben fejlődést tükröznek és hogy egyes párthatározatok megértetése kellő hangsúlyt kap. Továbbá *„helyes és megfelelő a vallásos világnézetet és a klerikális reakció elleni harc magyarázása. Az erről szóló cikkek színvonalasak, meggyőzőek, elemzőek és*

---

311 A pontos példányszámok éves adatai nem ismertek, de a lap 1981-ben például 60 ezer példányban jelent meg hetente. Lásd: 16-32/1982 Jelentés a BM propagandatevékenységének kapcsolódása ... c. témavizsgálat tapasztalatairól, a továbbfejlesztésre vonatkozó javaslatokról

312 Ez a Magyar Rendőr a fellelhető források szerint nem utódja az 1934-től 1944-ig létező, ugyanilyen nevű rendőrségi szaklapnak.

313 Díszparancs a Magyar Rendőr megjelenésének 25. évfordulója alkalmából. Lásd: 10-21/1/1972 Díszparancs a Magyar Rendőr megjelenésének 25. évfordulója alkalmából

314 Horváth Sándor (2005): A szocialista bulvársajtó és a társadalmi nyilvánosság arénái Magyarországon: népszerűség és pártszerűség az 1960-as években. *Múltunk* 50(3), p. 226.

315 BFL XXXV.29.a.3.77. őe. Jelentés a BM. sajtó politikai munkájáról (keletkeztető: Belügyminisztérium MSZMP Bizottságának iratai)

olvasmányosak. A különböző cikkek szerzőinek helyes az a próbálkozása, hogy a problémákat a BM. egyes területein szerzett tapasztalatok tükrében vizsgálják. E párthatározat megvalósításáért folyó harc a lapnak szinte egész évfolyamát végig kíséri."[316]

A lap kritikai szempontból *„nem egyértelműen jó, de nem is rossz."* Pozitívum, hogy pl. sokat foglalkozik jellembeli, erkölcsi problémák bírálatával.[317] Az újságot – különösen a szakmai problémákkal foglalkozó cikkeket – olvasmányosnak ítélték meg, miközben azon a véleményen voltak, hogy ezekben az anyagokban is nagyobb lehetőség lenne a politikai problémákat megmagyarázni. Fontosnak tartották megjegyezni, hogy a levelezők körét is ki kellene szélesíteni, mert az olvasmányosságot ez utóbbival is lehetne növelni.[318] *„Szükséges megemlíteni, hogy a Magyar Rendőr munkájában 1960-ban jelentős előrehaladás történt. (...) Meg van a lehetőség, hogy a tapasztalt hiányosságokat bátrabban és gyorsabban kijavítsák s ezáltal is erősödjön. A Magyar Rendőr munkájában már jelenleg is meglévő – s nem is kevés – pozitív vonás. Ezzel több segítséget tud adni a pártpolitikai feladatok megvalósításához"* – zárul a jelentés.[319]

A Magyar Rendőr nevével egy két évvel később, a *„BM-ben megjelenő sajtó és folyóiratok munkájáról, politikai színvonaláról. Javaslat a munka megjavítására"*[320] című jelentésben lehet találkozni, amelyet Rózsa Andor r. alezredes, a BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség csoportfőnöke készített. Rózsa jelentése szerint a Belügyminisztériumban ekkor négy szaklap (Magyar Rendőr, Hazáért, Magyar Tűzoltó, Magyar Légoltalom) és három szakfolyóirat (Rendőrségi Szemle, Légoltalmi Szemle, BV. Szemle) jelent meg, ezek közül véleménye szerint pedig nem mindegyik felelt meg a kitűzött profilnak. Ilyen belügyi kiadványnak ítélte meg a Magyar Rendőrt, miután *„a cikkekben és riportokban nem tükröződnek kellően a legfontosabb politikai, társadalmi és gazdasági feladatok. 1961-ben nem – vagy csak felületesen – reagáltak a társadalmunkban végbement változásokra, a nemzetközi politikában bekövetkezett eseményekre. A lapok ezáltal időnként tartalmilag üresek. Az »apróságokban« való elmerülés megakadályozza, hogy a dolgokat átfogóbban és kihatásaikban jobban lássák. (...) A lapok külpolitikai rovata nem megfelelő. Nem elég meggyőző és harcos az antiimperialista propagandájuk."*[321]

---

[316] Uo, p. 33.
[317] Uo, p. 35.
[318] Uo, p. 36. o.
[319] Uo.
[320] BFL XXXV.29.a.3.123. őe. Jelentés a BM-ben megjelenő sajtó és folyóiratok munkájáról, politikai színvonaláról. Javaslat a munka megjavítására (keletkeztető: Belügyminisztérium MSZMP Bizottságának iratai)
[321] Uo, p. 46.

Rózsa azt a gyakorlatot sem tartotta helyesnek, hogy a szerkesztőségi munkatársak az íróasztaluknál kigondolt témáikhoz kerestek példákat és nem adott terület problémáit jellemző kérdésekkel foglalkoztak, ami miatt előfordultak olyan esetek is, hogy a riportok valótlan tényeket közöltek. A csoportfőnök ugyanezt a problémát nem vélte felfedezni a folyóiratoknál. Kiemelte, hogy a Rendőrségi Szemle és a Légoltalmi Szemle *„elvi tisztasága, szakmai színvonala jó."*[322]

Sok kifogás merült fel a Magyar Rendőr színvonalával kapcsolatban – írja Rózsa, miután *„a tiszti állomány nem igen olvassa a lapokat, mert munkájukhoz kevés segítséget nyújtanak. A tiszthelyettesi állománynak is csak egy részét elégíti ki"*, majd hozzáteszi, hogy *„a lapok és folyóiratok politikai színvonalában és munkájában meglévő hiányosságok abból következnek, hogy a parancsnokok többsége nem foglalkozik megfelelően a sajtóval."*[323] A csoportfőnök szerint a kritizált kiadványok tartalmi és színvonalbeli gyengeségeihez az is hozzájárult, hogy a szakmai vezetők nagyon ritkán írtak cikkeket, miközben erre a BM. Kollégiuma többször is kötelezte őket.[324]

A jelentésben górcső alá vett kiadványok kiadásához szükséges pénzügyi, anyagi és technikai feltételek biztosítva vannak, a szerkesztőségek gazdálkodása azonban nem rentábilis, állami támogatással működnek, jegyzi meg Rózsa, aki aztán javaslatokat is említ a fejlődés elősegítéséhez. Eszerint:

– növelni kell a szakmai szervek vezetőinek (parancsnokainak) felelősségét, politikai, irányító, ellenőrző tevékenységét;
– a lapok és folyóiratok tevékenységét a legfontosabb politikai és szakmai feladatokra kell összpontosítani. Fokozni kell a kiadványok színvonalát, jobban felhasználva a tudomány és a technika eredményeit;
– A Magyar Rendőr és a Rendőrségi Szemle jelenlegi széttagoltságát meg kell szüntetni, s a két szerkesztőséget egy sajtó szervvé egyesíteni.
– A jelenleg hetenként megjelenő Magyar Rendőr és Hazáért lapokat – az egyes kiadványok színvonalának emelése érdekében két hetenként kell kiadni.[325]

Az itt említett négy javaslat közül kettő biztosan nem valósult meg, hiszen a Magyar Rendőr és a Szemle sosem egyesült, előbbi pedig továbbra is hetilapként jelent meg.

[322] Uo, p. 48.
[323] Uo, p. 49.
[324] Uo, p. 50.
[325] Uo, p. 53.

A lap 1970-ben már nem tucatnyi kritikát, hanem külön dicséretet kapott Rudas György r. vezérőrnagy, főcsoportfőnök-helyettestől a színes, szórakoztató, olvasmányos cikkek miatt. Bár az újságban ebben az időszakban szinte már „hemzsegtek" a fotók, Rudas nem volt maradéktalanul elégedett, mivel szerinte a képek nem mindig fejezték ki az írás fő mondanivalóját és esetenként nem voltak szakszerűek, hanem öncélúak, amivel nem a fegyelemre neveltek. Solymosi József r. vezérőrnagy pedig a megjelent krimi-tartalmat kifogásolta, amikor a miniszterhelyettesnek írt összegző jelentésében azt írta, hogy a Magyar Rendőr egyre nagyobb mértékben krimi jelleget ölt. A jelentésben emiatt nem csak a rendőrújságot kritizálta, hanem a rádiót is, míg a televízió rendőri műsorai szerinte kicsúsztak a Belügyminisztérium illetékes szerveinek kezéből. Solymosi szerint nem volt szinkronban a televízió műsora a rendőrség előtt álló feladatokkal, és általános problémák megoldása helyett itt is kizárólag az érdekesség megmutatására törekedtek.[326]

Tény, hogy a korszakban a Magyar Rendőr a Belügyminisztérium egyetlen képes lapja volt, de volt olyan felvetés, amely változtathatott volna ezen a monopolhelyzeten. Rudas György 1970 februárjában felvetette, hogy a Stern című NSZK-ban megjelenő képes folyóirat mintájára valamelyik magyar képes lap is közöljön körözési híreket. Ezen kívül ismételten javasolta azt is, hogy a Kékfény „Nyomozzon velünk" blokkjában szereplő anyagok ne a Tükörben, hanem egy Belügyminisztérium által időszakosan kiadott képes folyóiratban jelenjenek meg. Ez a kiadvány a javaslat szerint a Magyar Rendőrrel ellentétben nem csak belső felhasználásra, hanem a lakosság számára készült volna, szorosan kapcsolódva a Kékfényhez. Rudas ezt az ötletet azzal indokolta, hogy egy ilyen lapnak nagy lenne az olvasottsága és így talán deficitmentessé válhatna a többi belügyi lap kiadása.[327]

Martinkó Károly – a lap emberölés témában legtermékenyebb szerzőjének – elmondása szerint Toldy József főszerkesztővel a hetvenes években szerették volna, hogy az újság legalább néha a nyilvánosság elé kerüljön. *„Nem hetente, de például lehetett volna havonta csinálni egy bűnügyes példányt. Ez a rendőrségnek biztosan jó reklám lett volna. Állítom, hogy 100-200 ezer példányt is elkapkodtak volna belőle. Gondolom, hogy Rózsa Andor volt az, aki azt mondta erre, hogy szó sem lehet róla, a lap nem jelenhet meg az utcán."*[328]

Az 1972-es év első számában már a 25 éves fennállását ünneplő lap érdemeiről lehet olvasni. A *„25 éves a belügyi sajtó"* című cikket Benkei András belügyminiszter írta. A miniszter a demokratikus magyar rendőrség és egyben „az új belügyi sajtó" első kiadványaként

[326] Horváth (2005) i. m., p. 226.
[327] Uo, p. 236.
[328] Martinkó Károly szóbeli közlése.

nevesíti a lapot. *„A Magyar Rendőr megjelenésétől kezdve a kommunista sajtóra kötelező lenini normák érvényesítését tekintette munkája eszmei alapjának”* – írja Benkei, hozzátéve, hogy a belügyi sajtó, mint a rendőri munka nehézségeinek és áldozatos harcának tükre, eredményes éveket tudhat maga mögött.[329]

A Magyar Rendőrben az ország egész területéről igyekeztek dokumentálni a belügyi, rendőrségi munkát. Ott voltak az utcai intézkedéseknél szilveszter éjjelén is, de a BM óvodások karneváljáról, a járőrkutyák kiképzéséről és aztán egyre többször súlyos bűncselekmények helyszínéről sem hiányozhattak.

A belügyi sajtóorgánumok[330] szerkesztőségei, valamint a tájékoztató és propagandaapparátus munkájának értékelésére, irányítására a közvetlen felügyeletüket ellátó párt- és szakmai vezetés mindig nagyon figyelt. Ez többször szerepelt a BM Kollégiumi ülésének miniszteri, miniszterhelyettesi értekezletek napirendjén, és az MSZMP Végrehajtó Bizottsága, az MSZMP Határőrségi Végrehajtó Bizottsága és az MSZMP BM IV. Főcsoportfőnökségi Végrehajtó ülésén is tárgyalták a témát.[331] *„A belügyi lapok szerkesztőségeinek munkájában érvényesülnek az újságírói műfaji előírások, a nyelvhelyességi szabályok, a képszerkesztést és tördelést, valamint a tipografizálást a mértéktartóság, a modern kifejezésre való törekvés jellemzi."*[332]

1982-ben 18 státusz volt a lapnál, amely ekkor hetente 60 ezer, míg egy évvel később 53-58 ezer példányban jelent meg.[333] Feladata továbbra is *„a BM rendőri szervek munkájának, a szolgálati ágak életének figyelemmel kísérése, munkájukról, életükről az állomány és az önkéntes segítők széles táborának tájékoztatása."*[334] A Magyar Rendőrnek nem mindig volt szerkesztőbizottsága. A fellelhető dokumentumok alapján az 1970-es években létezett[335], de a 1980-as évek elején a szerkesztőség mellé annak sajátosságai és jellege miatt szerkesztőbizottság létrehozását a BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség nem tartotta indokoltnak.[336] Ez azonban 1988-tól újra változott, miután dr. Ilcsik Sándor vezérőrnagy, belügyminiszter-helyettes kiadta az ezzel kapcsolatos intézkedést.[337]

---

[329] 25 éves a belügyi sajtó (1972). *Magyar Rendőr* 26(1), p. 3.
[330] Belügyi Szemle, Magyar Rendőr, Határőr, Tűzvédelem
[331] 13-181/1981 Előterjesztés a BM propaganda tevékenységének kapcsolódása a szolgálati ágakhoz. Belügyi Szemle, Magyar Rendőr, Határőr, Tűzvédelem szerkesztésének, kiadásának korszerűsítése c. szervezet fejlesztési tématerv vizsgálatáról és megküldő átirat, p. 4.
[332] Uo, p. 5.
[333] 13-84-10/1984 Jelentés a Magyar Rendőr Szerkesztőség helyzetéről, a szerkesztőségi munka fejlesztésének feladatairól, p. 33.
[334] Uo, p. 14.
[335] 10-21/3/1973 A Belügyi Szemle, a Magyar Rendőr és a Kék Fény szerkesztő bizottságai tagjainak kinevezése
[336] Uo, p. 18.
[337] 10-27/7/1988 A Magyar Rendőr szerkesztőbizottságának megalakításáról és feladatairól

Kádár János krimikedvelőként rendszeresen nézte a Belügyi Szemle „bűncselekmények, nyomozások” rovatát, és belelapozott a folyóirat többi részébe is. Ha úgy gondolta, vissza is jelzett az olvasottakról.[338] Amennyiben Kádár érdeklődött a bűnügyek iránt, nem lenne meglepő, ha a Magyar Rendőrt is rendszeresen forgatta volna, de erre vonatkozó információt nem találtam.

4.4 A Magyar Rendőr főszerkesztői[339]

Bár a lap történetével, felépítésével Kriskó Edina részletesen foglalkozott doktori értekezésében, a főszerkesztők tételes felsorolásával a vonatkozó munkák eddig adósak maradtak, ezért a főszerkesztők neveit és – fellelhető források esetében – rövid életrajzukat annak ellenére szükségesnek tartom felsorolni, hogy ennek témám szempontjából nincs komolyabb relevanciája. Bár akadt olyan főszerkesztő, aki tíz évig volt a lap élén, az újság minőség és arculat szempontjából azonban ilyen kritérium mellett nem korszakolható. Ez pedig azt a feltevést látszik alátámasztani, hogy a főszerkesztők alárendelték magukat a felsőbb utasításoknak, lényegi kérdésekben nem dönthettek.[340]

Az utolsó főszerkesztőt, Leyrer Richárdot lehetne ilyen szempontból kiemelni, hiszen az ő irányítása alatt kapott új logót az újság, valamint lett aztán Zsaru a lap neve. Ezt az időszakot ugyan már nem vizsgáltam részletesen, de Leyrerrel és a Zsaruval az ötödik fejezet kitekintő részében külön is foglalkozom.

Az első főszerkesztő a Rajk-perben elítélt és két évvel később kivégzett Marschall László volt. A Magyar Rendőrt ekkor a Belügyminisztérium Közrendészeti Főosztályának Politikai Osztálya adta ki. Marschall László kivégzése után az egész szerkesztőségi állományt eltávolították, hogy aztán új stábbal vágjanak neki a következő időszaknak.[341] 1956 október 20. után a lapszámoknak – mint a november 23-i rendkívüli különszámnak – sem volt megjelölve felelős szerkesztője. „Szerkeszti a szerkesztőbizottság” – olvasható az impresszumban.

[338] Deák (2021) i. m., p. 538.
[339] Dr. Bognár László ny. r. dandártábornoknak köszönöm a fejezet elkészítésében nyújtott önzetlen szakmai segítségét.
[340] Azoknak a főszerkesztőknek, akikkel Zombori Attila dolgozott (Tóth Tihamér, Bartha Sándor) voltak olyan törekvéseik, hogy nem egyszerűen újságírót, hanem olyan, szakmai gyakorlattal rendelkező, főiskolát végzett fiatal embereket keresték, akik tudnak írni. Így került a laphoz pl. Vezda János vagy Lakatos András is. (Zombori Attila szóbeli közlése.)
[341] Kriskó (2012) i. m., p. 215.

Marschall László

1947. január 1. –1949. február 1.

Boros Miklós

1949. február 15.– 1949. július 15.

Forján Gyula

1949. augusztus 1. – 1955. január 22.

Hámos György

1955. január 29. – 1956. október 20.

Sárközi Géza

1962. május 12. – 1963. szeptember 7.

Vértes Tivadar

1963. szeptember 14. – 1965. szept. 16.

Dr. Toldy József

1965. szeptember 23.– 1975. június 26.

Dr. Katona József

1975. július 3. – 1976. október 7.

Dr. Tóth Tihamér

1976. október 14. – 1981. október 10.

Dr. Barta Sándor

1981. október 17. – 1988. december 24.

Dr. Leyrer Richárd

1989. január 7. – (?)

A névsort, a pontos dátumokat a lapszámok impresszumai alapján állítottam össze. Bár a lap történetével, felépítésével Kriskó Edina részletesen foglalkozott doktori értekezésében, a főszerkesztők tételes felsorolásával a vonatkozó munkák eddig adósak maradtak, ezért a főszerkesztők neveit és – fellelhető források esetében – rövid életrajzukat annak ellenére szükségesnek tartottam ismertetni, hogy ennek témám szempontjából nincs komolyabb relevanciája. *(Lásd: mellékletek)*

4.5 Hogyan kellett írni bűncselekményről?

A lap szerkesztőségének helyzetéről, a szerkesztőségi munka fejlesztésének feladatairól készült 1984-es jelentésben foglaltak konkrétan ugyan nem említik, miként és hogyan

számoljon be az újság emberölési ügyekről, de a Mándi Sándor r. ezredes csoportfőnök által jegyzett dokumentumban vannak olyan információk, amelyeket érdemes megemlíteni.

Az egyes rovatok, témák értékelése, bemutatása természetesen a politikai jellegű írásokkal kezdődik: *„…a sajtóanyagok célul tűzik ki a pártunk politikájával való tudatos azonosulást, annak mélyebb megértését, a reális társadalmi önismeret, a szocialista vívmányok megőrzésében és gyarapításában vállalt tudatos felelősség kialakítását, a világnézeti, politikai elkötelezettség erősítését."*[342] Ezután következik az országgyűlésről, a központi állami szervek munkájával és a belügyi munkát érintő kérdésekkel kapcsolatos tájékoztatás.

Mándi Sándor kiemeli, hogy a lap valamennyi számban tervszerűen és tematikusan mutatja be *„a minisztérium központi tevékenységét, a szolgálati ágak, az önkéntes társadalmi segítőink együttműködését"*, a riportok pedig *„feltárják az eredményekhez vivő utat, az emberi helytállást és áldozatkészséget, de mellettük nehézségeket és gondokat is, szorgalmazva azok megszüntetését."* Erősség, hogy *„a szakismeretek gyarapodását – a sajtó eszközeivel is – szolgálja a hetilap, bemutatva, értékelve egy-egy jogszerű és eredményes intézkedést, nyomozást, ezzel arra késztetve az olvasót, hogy ismereteit gyarapítsa, felújítsa a megismert módszert, eljárást vagy taktikát saját munkájában hasznosítsa"*[343] – értékel Mándi, majd hozzáteszi, hogy az olvasók reagálása egyes bírálatok ellenére is arra utal, hogy a szerkesztőség elérte a célkitűzéseit.

Bár a lap ekkor lényegesen változatosabb, színesebb, olvasmányosabb volt, mint a hatvanas években, a fogyaszthatóság mértékére vonatkozó kritika ekkor is felmerült. A csoportfőnök szerint még mindig túl sok volt a protokolláris eseményről szóló anyag, ezért *„szorgalmazni kell az elemző-értékelő, ugyanakkor a közérthetően megírt, érdeklődést felkeltő és gondolkodtató cikkeket, a színesebb publicisztikai írásokat, képes riportokat, kommentárokat, glosszákat."*[344]

A jelentésben szerepel az is, hogy az alacsony honorárium miatt nehéz az országos sajtóban meghatározó újságírók külsős szerzőként való bevonása, mert ennyi pénzért nem hajlandók írni a lapba.[345]

A bűnügyekkel kapcsolatos éves munkát az akkori főszerkesztő, dr. Barta Sándor egyértelműen pozitívan értékelte. Az ekkor negyedik éve vezető pozícióban lévő Barta szerint a vonatkozó bűnügyi riportokban kiemelték a korszerű nyomozás eredményre vivő módszereit,

[342] 13-84-10/1984 Jelentés Magyar Rendőr Szerkesztőség helyzetéről, a szerkesztőségi munka fejlesztésének feladatairól, p. 2.
[343] Uo, p. 3.
[344] Uo, p. 6.
[345] Uo, p. 9.

a lakosság segítségét, valamint hangsúlyozottan írtak arról, hogy az ismeretlen tettes ellen folyó nyomozás tervszerűsége, szakszerűsége az elkövető kilétének felderítéséhez vezet.[346]

Bajban lennénk, ha konkrét, írásba adott utasításokat keresnénk azzal kapcsolatban, hogy a lap bűnügyes kollégáinak milyen szabályok mentén kellett bemutatni egy-egy nyomozást. Ilyen utasítások ugyanis valószínűleg nem léteztek, de egészen biztosan nem fellelhetők. Általános irányelvekről, mindenki által elsajátított gyakorlatról beszélhetünk, amely egyébként is jellemző egy szerkesztőség mindennapi munkájára. Legyen az bármilyen korszak, bármilyen ideológiai háttér, a kollégák alkalmazkodnak, miközben a fontosabb szerzők megtarthatják saját stílusukat.

4.6 Mindennapi munka a Szervezeti és Működési Szabályzat szerint

Több mint tíz évig dolgoztam újságíró-szerkesztőként, illetve rovatvezetőként különböző országos lapoknál. Tapasztalatom, hogy az adott médium szervezeti és működési szabályzatát (SZMSZ) szinte senki sem tanulmányozta behatóan, hiszen volt egy mindennapi gyakorlat, amelyet el kellett sajátítani ahhoz, hogy a vezetői elvárásoknak megfelelően teljesítsük a munkánkat. Beszélgetéseim, interjúim során is az látszik körvonalazódni, hogy – hiába belügyi lap volt – a Magyar Rendőrnél is kialakult egy mindennapi rutin, amelyet egy SZMSZ alapján nem lehetséges megismerni és feltárni. Kordokumentum értéke miatt és az összehasonlítás céljából feldolgoztam a lap egyetlen fellelhető SZMSZ-ét, amely 1972-ben készült[347]. Ebben a dokumentumban nincsenek külön információk arra vonatkozóan, mi a pontos feladata az újságírónak, a szerkesztőnek, a fotósnak, a rovatvezetőnek vagy a főszerkesztőnek, ha bűncselekményről, azon belül is emberölésről van szó, ezért csak az általános feladatokra, jogkörökre találni információkat.

A szerkesztőség a BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség osztályaként, a csoportfőnök-helyettes közvetlen alárendeltségében dolgozik, aki elbírálja a javaslatokat, jóváhagyja a munkaterveket, munkanormákat és a rovatrendet. A szerkesztési irányelvek végrehajtása féléves laptervek szerint történik.

A főszerkesztő osztályvezetői hatáskörben gyakorolja jogkörét, szolgálati elöljárója a szerkesztőség beosztottjainak és megbízója az állandó külsősöknek. Felelős a lap szerkesztéséért, a munkatervek és irányelvek végrehajtásáért, jóváhagyja a havi munkaterveket

[346] 13-126-9/1985 Jelentés Budapest, p. 3.
[347] 3-97/2/1972. Magyar Rendőr Szerkesztőségének szervezeti és működési szabályzata

és engedélyezi a laptervek szerinti anyagok megjelenését. Képviseli a szerkesztőséget, kapcsolatot tart a társlapok vezetőivel, a kiadóval és a nyomda vezetőjével. Közvetlen irányítása alá tartozik a főszerkesztő-helyettes, a kép- és tördelőszerkesztő, az olvasószerkesztő, a fotólaboratórium vezetője.

A főszerkesztő helyettes alosztályvezetői hatáskörben helyettesítheti a főszerkesztőt, illetve közvetlenül irányítja a rovatvezetők és újságírók tevékenységét. Szervezi a lap- és rovatértekezleteket, előzetesen elbírálja a munkatársak anyagait, összegzi és értékeli a teljesítményeket.

A kép- és tördelőszerkesztő önálló ügyintézői munkakörben dolgozik, részt vesz a heti lapösszeállítási munkában. Tipográfiai szempontból véleményezi a megjelenésre tervezett anyagokat, végzi a lapoldalak megtervezését.

Az olvasószerkesztő folyamatosan végzi a kéziratok stilizálását, felügyeli a gépírónők munkáját.

A rovatvezető szerkesztői munkakörben összeállítja a rovatterveket és értékeléseket, segíti a rovatába tartozó újságíró munkáját, kezdeményezi rovatának fő témáit. A fotóriporter ellátja a munkatársak cikkeinek illusztrálását, utasításra vagy saját ötlet alapján címlapokat, képriportokat és reprodukciókat készít.

Az újságíró feladata és jogkörei:

– *„a vonalas elv alapján kijelölt témakörökben tevékenykedik, kapcsolatot tart a működési területéhez tartozó munkatársakkal, kezdeményezi a témákat és javaslatot tesz külső szerzőkre, lektoráltatja saját anyagait;*
– *a kialakított újságírói normák szerint és a megbízatások alapján elkészíti cikkeit, szerkesztőségi utasításokat teljesít."*[348]

Az ismertetett feladatok alapján gyakorlatilag lehetetlen megállapítani, hogy nem egy civil lap szabályzatáról van szó. Ez alapján valószínűsíthető, hogy a munkatársakkal szemben hasonló elvárások voltak, mint bármelyik másik lapnál. A kérdés ezzel kapcsolatban nem az, hogy miért volt így, hanem inkább az: mi indokolta volna, hogy ne így legyen?

[348] 3-97/2/1972. Magyar Rendőr Szerkesztőségének szervezeti és működési szabályzata, p. 6.

4.7 Mindennapi munka a gyakorlatban

Még mielőtt rátérnék arra, hogyan zajlott a mindennapi újságírói munka a hétköznapokban, Németh Zsolt egy érdekes gondolatmenetével vezetem be a témát. A Magyar Rendőr esetében eleve hivatásos munkatársakról beszélünk, de Németh szerint a rendőr és az újságíró két olyan szakma, amelyek eleve inkább azonosak, mint különbözőek: *„Mindkettőnek az a lényege, hogy egy múltbeli eseményt – külvilágban lezajlott történést – kell rekonstruálniuk, ehhez gyűjtenek információkat"*, illetve *„a társadalom számára egyaránt hasznos és nagyon hasonlatos e tevékenységek célja: szolgálják a bűnmegelőzést, a felelősségre vonást és a társadalom tagjainak informálásán keresztül, a közösség normális működése érdekében fejtenek ki megfelelő hatást."* Németh szerint a különbségek elsősorban az információ beszerzésének eszközeiben és módszereiben érhetők tetten. *„A rendőrnek rendelkezésre áll egy erős, jól felszerelt, országos infrastruktúrával rendelkező szervezet, nyilvántartásokkal és különféle hatalmi jogosítványokkal"*, míg *„az újságíró mindezek hiányában kifinomult módszerekre kényszerülve, ám eljárásjogi kötöttségek nélkül kutakodik az információk után."*[349]

Világos, hogy egy rendőrújság munkatársai információforrás szempontjából privilegizált helyzetben dolgozhattak, miközben a Németh által említett, „klasszikus" újságírói módszerekkel nem élhettek, hiszen nem kutakodhattak bárhol hasznos információk után. Igaz, erre nem is volt szükségük, mert első kézből voltak hírek egy-egy bűncselekménnyel kapcsolatban. De ha lettek volna egyéb értesüléseik, azokat nem írhatták volna meg. Akkor kinek irigylésre méltóbb a helyzete? A kérdés költői.

Mint azt kiemeltem, a gyakorlati munkával kapcsolatban interjúk, beszélgetések alapján tudtam tájékozódni.

„Egy biztos, hogy igazi újságírósdit játszottunk a Magyar Rendőrnél. Ez azt jelentette, hogy országos lap voltunk, vidékre kocsival mentünk, fotóriporterrel, megszervezett, sokszor több napos anyagokra is volt lehetőség. Szállodában laktunk, kifejezetten úgy éreztem magam, mint ha egy igazi nagy lapnál dolgoznék"[350] – emlékszik vissza a mindennapi munkára Csala Károly Bálint nyugállományú r. ezredes (újságírói neve Cs. Csala Károly).[351] *„Ugyanúgy, mint most az újságoknál, jött velem a fotóriporter, és felvettük az anyagot, megcsinálta a képeket. Ha nem adta beleegyezését az elkövető, más módon próbáltuk meg színessé tenni az anyagokat.*

[349] Németh (1999) i. m., p. 93.
[350] Cs. Csala Károly szóbeli közlése.
[351] Cs. Csala Károly a nyolcvanas években a Magyar Rendőr, majd a Mai Nap szerkesztője, 1998-tól 2013-ig a Zsaru főszerkesztője volt.

Ezek képes, igényes anyagok voltak. Amikor ironizálok, hogy manapság mindenki a laptop előtt ül, hát régen ez úgy nézett ki, hogy a telefonnal a fülén ült vagy az írógép előtt"[352] – folytatja.

„Akár bármelyik másik hetilapnál, hetente tartották az értekezleteket, ahol kiosztásra kerültek a témák, vagyis az, hogy ki miről ír a következő lapszámba. Az újságírókat a kapitányságokról keresték meg egy-egy aktuális, érdekesnek gondolt témával. Akkoriban még két-három napra utaztak el »terepre«. Ezek úgymond kapcsolatépítő tréningek is voltak, ahol nagyon jó barátságok is szövődtek rendőrökkel, sokszor kapitányokkal. Vidéki munkák esetében újságíró és fotós utazott a helyszínre szolgálati gépjárművel. Vagyis a gyakorlati munka ebben sem különbözött egy »átlagos« lapnál folytatott rutintól, kivéve persze, hogy máshol nem rendőrautóval közlekedtek a munkatársak" – emlékszik vissza Vezda László[353], majd így folytatja: *„Mindenkinek az volt az érdeke, hogy anyagaik jelenjenek meg, így összefoglalva azt lehet mondani, hogy a penzumot nem csak az értekezleten adták ki, hanem a munkatársak maguktól is hozták a témákat. Az információ már akkor is hatalom volt. Gyerekként még nem tulajdonítottam jelentőséget neki, de nálunk édesapám munkája miatt a lakásban például mindenhol volt bekötött telefon, ami óriási dolognak számított."*[354]

Az újságírók havi norma szerint dolgoztak, aki pedig gyorsan végzett, anyagi szempontból jól járt. *„…mindenki megmondta, milyen anyagot hoz. Azt nagyjából tudtuk, hogy mi kell. Nekem nagy szerencsém volt, hogy gyorsan írtam, így tíz nap alatt végeztem a havi normával, aztán maszekoltam. Ekkor már klasszikus külsőzés folyt, vagyis nem másodközlésről volt szó, hanem írhattunk máshova is. A normán felüli írásainkat kifizették, ami azonban sok ember szemét szúrta. Aztán amikor leálltunk ezzel, kiderült, hogy kevesen vagyunk ahhoz, hogy megtöltsük a lapot."*[355]

Honnan jöttek a bűnügyekkel kapcsolatos információk, vagyis hogyan jutott témaötlethez az újságíró? Martinkó Károly úgy emlékszik, hogy őt a megyei főkapitányságok bűnügyi osztályvezetői értesítették egy-egy kiemelt, érdekesnek tartott emberölési ügyről. Neki annyira jó kapcsolatai voltak országszerte, hogy emlékei szerint gyakorlatilag nem fordult elő, hogy téma keresgélésére legyen szüksége, inkább az volt néha a probléma, hogy melyik kollégának lehetne átadni egy-két ötletet.

[352] Cs. Csala Károly szóbeli közlése.
[353] Vezda a rendőrújság ikonikus munkatársának, a 2007-ben 59 éves korában elhunyt Vezda Jánosnak a fia. Édesapja gyerekként sokat vitte magával a szerkesztőségbe, értekezleteken is sokszor jelen volt és vidéki munkákra is elkísérhette a lapnál dolgozó Vezda Jánost.
[354] Vezda László szóbeli közlése.
[355] Zombori Attila szóbeli közlése.

Lakatos András a szervezeti és működési szabályzattal kapcsolatban alátámasztotta azt, amit évtizedekkel későbbi szakmai pályafutásom alatt én is tapasztaltam, és amelyet korábban ki is emeltem: *„Én pl. nem is tudtam, hogy volt SZMSZ-ünk, de szerintem senki más sem”*[356] – mondta beszélgetésünk során. A napi munkával kapcsolatban ugyanazt a gyakorlat erősítette meg, mint Martinkó. *„Mindenki kiválasztott magának két-három megyét. Nem sokan voltunk egyébként. Ezekben a megyékben jóban voltunk a bűnügyi vezetőkkel, és ők telefonáltak, ha volt egy-egy érdekes ügyük"*[357] – emlékezett vissza, majd hozzátette, hogy ez egészen addig így ment, amíg a Sajtóosztály nem került át a belügyminisztériumhoz. Onnantól már voltak a megyei főkapitányságoknak sajtósai.

Cs. Csala Károly emlékei szerint is ugyanúgy megyéket „kaptak" a szerzők, mint ahogyan később a Zsarunál is. *„Tartottuk a helyi sajtóssal a kapcsolatot, és akkor ők értesítettek. Vagy éppen a vezető, hogy jó lenne hírt adni egy sikeres nyomozásról. Vagy egy emberről, aki sikeres, aki végzettségét tekintve sokoldalúbb, mert orvos pl. és mégis nyomozó. Érdekes volt, hogy ha jól emlékszem, még papot is találtunk. Lényeg az, hogy különleges emberekkel csinálhattunk anyagot és akkor oda a helyszínre így jutottunk, hogy értekezleten kértünk autót, elmondtuk röviden, hogy miről van szó, leadtuk tervbe. Normakötelezettség volt, hét cikknek kellett megjelennie."*[358]

„Amilyen téma átment a főszerkesztő és a helyettese szűrőjén, az mehetett. Kezdőként még sok döntési lehetőségem nem volt, de egy befutott újságírónak (pl. Martinkó), önálló útja volt. (...) Az ott lévő apparátusból valaki mindig kötelezőnek érezte, hogy hírt adjon az eseményekről, ezért nem is volt feltétlenül szükség »sajtós emberre«. Örültek, hogy hírt adhatnak a sikeres nyomozásról pl., más publicitása nem nagyon volt ezeknek az anyagoknak. A híradó talán, de az egy vágott anyag volt. Nálunk látták az arcot, a fotót, figyeltünk is, hogy van öltözve az illető."[359]

Rendőrségi részről a témákkal kapcsolatban általában kapitányok, bűnügyi osztályvezetők telefonáltak a szerkesztőségbe. Ezek a bűnügyek még nyomozati szakban voltak, az újságíró pedig nyomon követhette a munkát, és azt is megbeszélték, hogy mikor lesz időszerű az anyag megjelenése.

A szerkesztőségi munka pontosan ugyanúgy működött, mint bárhol máshol. Volt külön fotós rovat, a fotósok pedig külön protokollmunkákat is kaptak a Belügyminisztérium részére.

[356] Lakatos András szóbeli közlése.
[357] Lakatos András szóbeli közlése.
[358] Cs. Csala Károly szóbeli közlése.
[359] Cs. Csala Károly szóbeli közlése.

A rendőrség miatt kötött volt a munkaidő. A túlóra fogalmát nem ismerték, a szerkesztőségben pedig bent kellett lenni a munkaidő azon részében, amikor az újságíró éppen nem anyagot vett fel. Ehhez hozzá kell tenni, hogy más újságokhoz hasonlóan a munkaidőt a gyakorlatban némileg rugalmasan kezelte a vezetőség, hiszen az újságíró munkája kiszámíthatatlan, munkaideje úgymond „korlátlan", az leginkább az aktuális történések határozzák meg.

„A Magyar Rendőrhöz újságíróként bekerülni egyébként mindig is nagy büszkeség volt. Meg is kellett felelni egy bizonyos szintnek. Akkoriban a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÚOSZ) iskoláját sem végezte el mindenki, akit felvettek, mások voltak a követelmények, mint ma"[360] – mondja Vezda László.

4.7.1 Akik nélkül ez nem valósulhatott volna meg

A szóbeli visszaemlékezések alapján egyértelmű, hogyan jutott témához a lap bűnügyes szerzője. Ugyanúgy, mint ahogyan általában bármilyen sajtómunkatárs: a kiépített kapcsolatai révén. Míg azonban egy nem rendőrségi lap munkatársa nem tehette meg, hogy bármiféle kapcsolatot ápoljon a megyei főkapitányságok bűnügyi osztályvezetőivel, nyomozati vezetőivel és nyomozóival, addig ez egy rendőrségi lapnál természetes volt. Ez minden belsős rendőrségi lap sajátossága és hatalmas előnye, legyen szó a századfordulóról, a szocializmusról, a '90-es évekről vagy éppen napjainkról.

Ez a fajta munkakapcsolat és információs csatorna annyira meghatározó volt, hogy Martinkó Károly szerint ezeknek a szakembereknek a közreműködése nélkül egyszerűen nem jelenhettek volna meg a Magyar Rendőrben bűnügyi riportok, hiszen nem lettek volna hozzáférhető információk egy-egy nyomozással kapcsolatban. *„Ha engem például a Tolna megyei bűnügyi osztályvezető nem hív fel, hogy van egy érdekes nyomozásuk, amiről szívesen beszélne, akkor én nem tudtam volna mit írni"* – érzékelteti egy mondatban Martinkó, mit jelentettek a lap újságíróinak ezek a kapcsolatok.

Világos, hogy ebből az együttműködésből mindkét fél profitált, hiszen az újságírónak és így a lapnak volt izgalmas, aktuális és exkluzív sztorija, míg az adott bűnügyes szakember fórumot kapott arra, hogy részletesen elmondja, milyen jó munkát végeztek adott ügyben. Mindezt ráadásul a saját narratívájában tehette, ami jelentősen befolyásolta a végeredményt, vagyis a megjelent cikket. A bűnügyi tematikájú cikk kezdetben még nem feltétlenül, de később már szinte kizárólag a nyomozati vezetők által elmondottakra támaszkodott. Az újságíró

[360] Vezda László szóbeli közlése.

érthetően nem cáfolta (nem is cáfolhatta volna) meg a hallottakat, hiszen nem volt más információforrása.

Feltételezésem szerint az információszerzésnek ez a módja nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a nyomozásokról szóló anyagokban az évek előrehaladtával egyre kevesebb kritikai megjegyzést találni. *(Ezzel részletesebben a tartalomelemzés eredményeinél foglalkoztam.)*

Rövid kitekintésképpen megjegyzem: pusztán érdekesség, hogy a klasszikus sajtóban ennek pontosan ellentétes gyakorlata valósul meg. A bűnügyet feldolgozó újságíróval mindenki (a kommunikációs szolgálat illetékese, a védő és a szomszéd is) szóba áll, kivéve a releváns kérdésekben valóban illetékeseket.

4.8 Bűnügyes szerzők

Bár kutatásom nem terjedt ki a Magyar Rendőrben megjelent összes cikk szerzőjének életút-vizsgálatára, általános tapasztalatom az, hogy az anyagok a szerző nevével jelentek meg. Az élet ellein bűncselekmények témában publikált anyagoknál pedig pontos statisztikát készítettem a szerzőkről. 670 vizsgált anyagból mindössze 13 olyan volt, amelynél nem volt feltűntetve, hogy azt ki írta. Ezek sem a klasszikus bűnügyi riportok, van köztük rendőrségi közlemény, nekrológ és tárgyalótermi tudósítás is.

A nagyobb, sokszor kétoldalas riportokat, visszatérő bűntényekről megjelent cikkeket minden esetben aláírták, amely számomra rendkívül nagy segítség volt, hiszen ennek köszönhetően pontosan meg tudtam határozni, élet elleni bűncselekmények szempontjából kik voltak a lap meghatározó újságírói.

Ennek a négy személynek a fellelhető – olykor szegényes – források alapján röviden ismertetem a szakmai életútját.

Mattyasovszky Jenő

Húszévesen lett rendőr, a Korvin Ottó Bűnügyi Szakiskola elvégzése után nyomozóként dolgozott a Budapesti Rendőr-főkapitányságon. 1956-ban fegyveresen vett részt a forradalom leverésében, majd néhány év múlva a Magyar Rendőr szerkesztőségének munkatársaként bűnügyi riportjaival vált népszerűvé. Alig múlt harminc éves, amikor már bűnügyi kisregénye jelent meg, amelyet még tucatnyi követett. Fiatalon, negyvenegyévesen, romló egészségügyi

állapota miatt r. századosként kényszerült nyugdíjba. 52 évesen hunyt el szívroham következtében, írta róla halálát követően a Magyar Rendőr.[361]

Mattyasovszky Jenő a pártállami idők „keményvonalas”, vagyis a rezsimet írásaival hűségesen szolgáló szerzőinek egyike volt, neve összeforrt a szocialista detektívtörténet – vagy ahogy a szakirodalomban gyakran nevezik: a „szocialista krimi" – műfajával. A Kádár-kor legnépszerűbb írói közé sorolható, könyvei több tízezer példányban jelentek meg.[362] *„1967-től kezdve több mint ötven kis könyvet írt Hódról, a magyar hírszerzés fedett ügynökéről, aki »briliánsan« összerakta hol egy gyilkosság, hol meg egy pénzhamisítás vagy csalás mozaikjait, ám a babérok learatását mindig átengedte a rendőrségnek. (…) Mattyasovszky valószínűleg akkor gyűjtögethette az élményeket, amikor a hatvanas-hetvenes években az elhárításnál dolgozott, majd átlovagolt a BRFK bűnügyi részlegéhez, ahol, mint egész jó nyomozót jegyezték. Még aktív titkos ügynökként, engedéllyel kezdett el írogatni; azt beszélik, a kéziratokat beterjesztette a megfelelő íróasztal gazdájához, aki nem kifejezetten esztétikai szempontok szerint lektorálta azokat megjelenés előtt..."*[363]

A Magyar Rendőrben nem a szocialista krimi, hanem a megtörtént bűnügyekkel kapcsolatban megjelent riportjai tették népszerűvé, ahol stílusa az eltérő műfajtól függetlenül azonnal felismerhetővé tette. A nagyobb, országszerte is ismert emberölési ügyekről egy időben szinte kizárólag csak tőle olvashatunk cikkeket. Mattyasovszky dolgozta fel több anyagban a „martfűi rém” sorozatgyilkossági ügyét, de ő számolt be a Bodgál Zoltán-féle kettős gyermekgyilkosságról is. (*Erre a két bűntényre az ötödik fejezetben külön is kitérek.*)

Az általam feldolgozott 670 lapszámban 44 cikk jelent meg a neve alatt. Az utolsó 1982-ben, két évvel a halála előtt.

Martinkó Károly

Dr. Martinkó Károly ny. r. alezredes, újságíró, a Magyar Rendőr egykori főmunkatársa, az általam vizsgált korszak emberölési témában magasan legtermékenyebb szerzője. 15 bűnügyi dokumentumriport kötete jelent meg, 6 évig vezette a „Bűnüldözés mesterei” című műsort a Budapest Televízióban. A BRFK bűnügyi állományában eltöltött két évtizedes szolgálatát követően került a BM propaganda osztályára, majd 1968-ban a Magyar Rendőr

[361] Búcsú kollégánktól (1984). *Magyar Rendőr* 38(42), p. 14.
[362] Török Lajos (2020): „Rendszerváltás” a szocialista detektívtörténetben. Szépirodalmi Figyelő 19(5), p. 43. https://epa.oszk.hu/01400/01433/00100/pdf/EPA01433_szepirodalmi_figyelo_2020_5_042-052.pdf (letöltve: 2025. 08. 18.)
[363] Szijjártó Gabriella (2015): Kinek Sakál, kinek Hód. *Szabad Föld* 71(43), p. 15.

újsághoz. Elmondása szerint egy 1967-es, testi sértéssel végződő nézeteltérés miatt lett belőle. Erre így emlékezett vissza személyes beszélgetésünkkor: *„Az első feleségemmel moziban voltunk, ahol az előadáson pár férfi elkezdett randalírozni. Miután összeszólalkoztak a feleségemmel, az egyiküket leütöttem. A balhéról amolyan Rejtő Jenő-féle stílusban írtam egy jelentést, ami nagy meglepetésemre, némi változtatással, költői túlzásokkal hamarosan megjelent a Magyar Rendőrben*[364]*. Ezek után nem sokkal hívott fel Toldy József, a lap akkori főszerkesztője, és hirtelen ott találtam magam a lap munkatársaként.”*[365]

Legalább 2000 bűnügyi jellegű riportja jelent meg, a Magyar Rádió külső munkatársaként pedig száznál több rendőri témájú riportot és dokumentum műsort készített, utóbbiak közül kettővel a Kritikusok díját is kiérdemelte. Mindezeken túl számos sajtóorgánumban jelentek meg hasonló tartalmú riportjai, a Budapest Televízióban pedig 200 adást ért meg a *Bűnüldözés mesterei* című, hetenként egyszer egy-egy órában sugárzott sorozata.

55 évesen, 1988. június 30-án r. alezredesként a szolgálat felső korhatárának elérésével vonult nyugdíjba, mely alkalomból Ilcsik Sándor elismerő szavakkal méltatta 35 éves belügyi tevékenységét, *„a Magyar Rendőr szerkesztőségében, a sajtó és propaganda területén végzett két évtizedes eredményes munkáját, amelyet a Kiváló Szolgálatért Érdemrend, a Haza Szolgálatáért Érdemérem különböző fokozatainak adományozása is jelzett."*[366] 1989-től kezdődően jelentek meg könyvei, amelyek témáját a hazai bűnüldözésből merítette.

Martinkó Károly neve 227 cikk alatt szerepel, ami azt jelenti, hogy a vizsgált időszakban emberölési témában az anyagok több mint harmadát ő írta. Első cikke 1967-ben jelent meg. Egy ideig még Mattyasovszky Jenő kapta a jelentősebb emberölési ügyeket, de később már Martinkó mehetett helyszíni riportokra[367], és a hetvenes évek második felétől kis túlzással szinte kizárólag ő írt a lapba emberölésekről[368]. Még 1988-as nyugdíjazása után is jelent meg anyaga.

Vezda János

„Vezda János 1972-ben került a Magyar Rendőr szerkesztőségébe, jelenlegi beosztása főmunkatárs. Elvégezte az újságíró-iskolát és a Rendőrtiszti Főiskolát. Megkezdett egy felsőfokú szabás-varrás tanfolyamot, ám ebből kizárták, mert munkavédelmi okokra hivatkozva

[364] Martinkó Károly (1967): Öt perc „Csikágó”. *Magyar Rendőr* 21(15), p. 3.
[365] Martinkó Károly szóbeli közlése.
[366] Elismerés (1988). *Magyar Rendőr* 42(31), p. 2.
[367] Martinkó és Mattyasovszky előbbi elmondása alapján gyerekkoruktól ismerték egymást. (Martinkó Károly szóbeli közlése.)
[368] *„A lapban megjelent cikkeim nyolcvan százaléka emberölés.”* (Martinkó Károly szóbeli közlése.)

ragaszkodott a tompa végű varrótűhöz. Élete legfontosabb alkotása egy 12 esztendős fiúgyermek, Laci" – jelent meg 1989-ben egy rövid, humoros életpálya a kollégáról a népszerű a nem sokkal korábban indult *Hangulatjelentés* című rovatban[369].

Vezda nem csak a bűnügyi újságírás meghatározó alakja volt, a humor művelése, a szórakoztatás is pályája szerves részét alkotta. Humoreszkjeit, glosszáit a hetvenes évek végétől a Ludas Matyi, később az Új Ludas közölte rendszeresen. A nyolcvanas években több a szórakoztató irodalom műfajába tartozó regénye is megjelent, ebben az időben még meséket is írt, amelyeket a Családi Lapban publikált. 1990 és 1995 között riporteri-szerkesztői feladatokat látott el a Kriminális című bűnügyi műsorban. 1992 és 1995 között a Zsaru magazin főmunkatársa volt, majd az Országos Rendőr-főkapitányságon dolgozott, innen ment nyugdíjba r. alezredesként. A MÚOSZ Bűnügyi Szakosztályának egyik alapító tagja és a Börtön Újság szerkesztője, majd főszerkesztője volt. 2007. április 13-án 59 éves korában hunyt el.

Vezda János 26 cikket jegyzett abból a 670-ből, amelyet vizsgáltam. Első ilyen anyaga 1973-ban, míg az utolsó 1989-ben jelent meg.

Zombori Attila

Nevét nem feltétlenül az emberölési ügyek, hanem rendkívül népszerű könyvei miatt ismerte meg a nagyközönség. 1951-ben született, 1974-ben lett rendőr, majd 1977-ben a Rendőrtiszti Főiskola bűnügyi szakán tanult. Ugyan rendőri pályán kezdte, volt családjában újságíró. 1980-ban, Tóth Tihamér főszerkesztősége alatt volt lehetősége három próbacikket írni a Magyar Rendőrbe, aminek köszönhetően a főiskola elvégzése után rögtön a lap belsős munkatársa lett.

Zomborinak egyre több anyaga jelent meg a nagy bűnügyi sztoriknak helyet adó 13-as oldalon, így vált a nyolcvanas években Martinkó Károly mellett a rendőrújság másik meghatározó bűnügyes újságírójává. Adattáblámból is egyértelműen látszik, hogy egyre nagyobb terjedelmű írásai kerülhettek be a lapba. A vizsgált időszakban 30 cikket jegyzett emberölési témában. Első cikkében az „évtized bűnügyeként" emlegetett Soós-féle rendőrgyilkosság tárgyalásáról számolt be. Utolsó cikke 1988-ban jelent meg, ebben a Bukszár-féle rendőrgyilkosságról szólt. *(Utóbbira az ötödik fejezetben még kitérek.)*

Zombori Attila feldolgozta az 1983-ban a Szépművészeti Múzeumban történt képlopást[370], illetve még a rendszerváltás előtt írt nagysikerű, több mint 400 ezer

[369] Vezda János (1989): (Ön)hangulatjelentés. *Magyar Rendőr* 43(5), p. 5.
[370] Zombori Attila (1984): Képes könyv. Budapest, BM Könyvkiadó

példányszánban megjelent riportkötetet a hazai prostitúcióról[371]. A rendszerváltás után, de még a névváltás előtt távozott a laptól, később felhagyott az írással és polgári foglalkozást választott.

Az életrajzi adatok alátámasztják a személyes visszaemlékezéseket[372]. A négy bemutatott szerző

– a rendőrség állományában volt, miközben újságíróként dolgozott a lap belsős munkatársaként;
– bár állományban volt, nem csak a lapnak dolgozott, nevét íróként, számos – nem feltétlenül csak bűnügyi tematikájú – könyvkiadvány szerzőjeként is ismerhette a nagyközönség;
– korabeli sajtóforrások alapján valószínűsíthető, hogy nevét a Magyar Rendőr igen jelentős olvasótábora ellenére nagy példányszámban elkelt könyveinek köszönhetően ismerték többen.

„Ott megnyílt az a mások számára nem lévő lehetőség (mivel ez egy belső terjesztésű lap volt), hogy a mi cikkünket engedéllyel eladhattuk az Ország-Világnak, az Új Tükörnek és a Sárga krimik című sorozatba. Őszintén mondom, ez nagyon jól jövedelmezett, hiszen a belső terjesztésű Magyar Rendőr mellett, ugyanazt a cikket el tudtad adni egy könyvbe és az említett lapokba, ahol már a neved is forgott. Innen volt az, hogy fel kellett vennem egy »Cs« betűt, mert a Népszabadságnál létezett egy másik Csala Károly. Terjedelemre fizettek, sokszor előfordult, hogy meg kellett húzni az eredeti anyagot, vagy éppen hozzá kellett írnom”[373] – mondja Cs. Csala Károly az újságírói körökben mindig is nagy népszerűségnek örvendő „külsőzésről”, amit Lakatos András úgy említett, mint egy olyan lehetőséget, amellyel *„nagyon jól lehetett keresni, hiszen más újságokban nem szerepeltek még bűnügyek, nem volt olyan, hogy bűnügyi rovat.”*[374] Lakatos szerint az egyetlen szabály ezzel kapcsolatban az volt, hogy a Magyar Rendőrben előbb kellett megjelennie a cikknek, illetve elmondása szerint azért idézőjeles csak a *külsőzés* kifejezés, mert nem arról volt szó, hogy dolgozhattak más témában más lapoknak, hanem ugyanazt a cikket adhatták el, ami már megjelent.[375]

A bűnügyes szerzők közül érdemes még megemlíteni Pless Zsuzsát, aki a vizsgált időszakban emberölés témában 18 anyagot jegyzett. (A lapban összesen megjelent anyagainak

[371] Zombori Attila (1986): Szexpiaci körséta. Budapest, Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat
[372] Lásd: interjú melléklet (Martinkó Károly, Cs. Csala Károly, Vezda László)
[373] Cs. Csala Károly szóbeli közlése.
[374] Lakatos András szóbeli közlése.
[375] Lakatos András szóbeli közlése.

száma ennek legalább a tízszerese.) Ma már nem számít különlegesnek a női bűnügyes szerző, de abban az időszakban ez még egyáltalán nem volt jellemző. Pless Zsuzsa saját visszaemlékezése szerint az 1970-es évek elejéig dolgozott újságíróként, a Belügyminisztérium hivatásos tisztjeként a Magyar Rendőr szerkesztőségében. 1972. június 30-i hatállyal azonban egy nézeteltérés miatt, *„az ottani szellemet nem bírván"*, saját kérésére leszerelt és a civil életben helyezkedett el.[376]

Csizmadia György neve körülbelül Martinkó Károlyéval egy időszakban tűnt fel a lapban, azzal egészen az 1980-as évek elejéig találkozni a lapban. Több mint egy tucat bűnügyi témájú cikket írt, de egyik anyag sem tartozott az igazán meghatározó, nagy terjedelmű bűnügyi riportok közé.

Magasházy Géza az 1970-es évek elejétől az 1980-as évek elejéig írt vonatkozó témájú cikkeket a lapba. A Budapesti Rendőr-főkapitányság Vizsgálati Osztálya munkatársának neve a Belügyi Szemlében is feltűnt, mint szerző. Az ő esetében érdekesség, hogy nem csak szerzőként, hanem egy-egy bűnügyi riportban megszólalóként – mint az ügy vizsgálótisztje – is találkozni a nevével. Ő volt azon kevesek egyike, aki szakemberként, vagyis nem újságíróként írt a lapba. Szintúgy Róna Béla r. alezredes, aki Magasházy Gézához hasonlóan a Budapesti Rendőr-főkapitányság Vizsgálati Osztálya által nyomozott ügyekről számolt be a lap hasábjain az 1970-es évek első felében.

Kassai Mihály r. alezredes és Dús József r. alezredes nevét érdemes még megemlíteni. Előbbi a Fejér megyei Rendőr-főkapitányság bűnüldözési osztálya vezetőjeként, utóbbi pedig a Nógrád megyei Rendőr-főkapitányság fővizsgálójaként írt értékelő-elemző cikkeket a Magyar Rendőrbe általuk nyomozott megyei illetőségű bűncselekménnyel kapcsolatban. Mindkettőjüknek jelent meg több publikációja a Belügyi Szemlében is.

Lakatos András ugyan nem kifejezetten bűnügyes szerző volt, de mindenképpen fontos kiemelni a nevét. Amikor ugyanis emberölési ügyről írt, komoly, közfelháborodást kiváltó esetről volt szó[377]. Az MSZMP KB agitációs és propaganda osztálya egykori vezetőjének, Lakatos Ernőnek[378] a fia hosszú évekig irányította a Belügyminisztérium Sajtóalosztályát, ahol a napi, heti és havi lapokért felelt.

---

[376] Pless Zsuzsa (1989): Az olvasó a Kapuban. *Kapu* 2(8), p. 47.

[377] Ilyen volt például Magda János, a szolnoki gyerekgyilkos esete, amit később részletesen is elemzek, vagy a két héten belül két emberölést is elkövető Zelei Béla bűncselekményei. Utóbbit lásd: Lakatos András (1983): A zsinegelő gyilkos. *Magyar Rendőr* 37(31), p. 13.

[378] Lakatos Ernő pályája csúcsán kilenc területet felügyelt Magyarországon. Ezek közül az egyik a teljes magyar médiát jelentette, a televíziótól a megyei újságokig, az MTI-től a rádión át az országos napi- és hetilapokig. Hosszú évekig vezette a Belügyminisztérium Sajtóalosztályát, ahol a napi, heti és havi lapokért felelt. 1930-ban született Budapesten. 1960-tól 1962-ig a Magyar Rádió belpolitikai rovatvezetője, 1962-tól 1969-ig a Magyar Ifjúság főszerkesztő-helyettese, 1969-1977 között a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának általános elnökhelyettese

Összefoglalásképpen elmondható, hogy a lapnak mindig voltak meghatározó és termékeny bűnügyes szerzői, miközben olyanok is írhattak a témában, akiknek nem ez volt a fő területük. Az is látható, hogy olyan vizsgálók, osztályvezetők is írtak bűnügyekről, akik a „szakmaibb" Szemlébe is publikáltak, vagyis volt „átjárás" a két kiadvány között.

4.9 Emberölések, de milyenek?

Mielőtt a szubjektív biztonságérzet említésénél külön kiemelt emberölési ügyeket részletesen tárgyalnám, pár mondat szükséges némi sajtótörténeti kitérőt tenni. Mindezt azért, hogy közelebb kerüljünk annak megértéséhez, ahogyan az átlagember viszonyul a bűnözéshez. Perényi Roland történész azt írja, hogy *„a bűnözés társadalmilag konstruált valóságának megalkotásában a büntetőjogi, politikai és kriminológiai diskurzusok mellett az irodalom és publicisztika, valamint a populáris kultúra is jelentős szerepet vállal. A legtöbb hétköznapi ember ugyanis meglehetősen keveset tud a bűnözésről, s a legtöbben még ezt a kevés tudást is a modern médiából szerzik."*[379] Perényi a 19-20. század fordulójára levetítve ugyan, de álláspontom szerint az általam vizsgált korszakra (és napjainkra) vonatkozóan is fontos megállapítást tesz, amikor Jörg Schönert német irodalomtörténészre hivatkozva azt írja, hogy *„a hétköznapi ember számára elérhető információforrások által a bűnözésről közvetített benyomás ugyanakkor távol állt a bűnözés »valóságától«; azok a bűntípusok például, amelyek a leginkább felkeltették a közvélemény érdeklődését, többnyire az utolsó helyen osztoztak a bűnügyi statisztikákban."*[380] A sajtóban már ekkor is a szenzációs esetek, főként gyilkosságok (vagy nagy vagyoni kárral járó bűntettek) voltak a legnépszerűbbek. Schönert szerint a bűnözés irodalmi és publicisztikai megjelenítése több funkcióval bírhat. Kelthet félelmet, borzongást az olvasóban, megerősítheti a deviáns viselkedéstől való elhatárolódást, tájékoztathat a jogviszonyokról, de alááshatja (de alá is támaszthatja) a kollektív biztonságérzetet.[381]

volt. 1977-ben lett a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatójának első helyettese, majd 1980 és 1982 között az MTI vezérigazgatója volt. 1982-től 1988-ig MSZMP KB agitációs és propagandaosztályának vezetője volt, majd 1989-1990-ben nagykövetként dolgozott az NDK-ban. Rövid betegség után, 2018-ban, 88 esztendős korában hunyt el. Lásd: Meghalt Lakatos Ernő, az MTI volt vezérigazgatója. https://24.hu/belfold/2018/12/21/meghalt-lakatos-erno-mti/ (letöltve: 2025. 08. 19.)

[379] Perényi Roland (2012) i. m., p. 201.

[380] Uo.

[381] Idézi: Uo.; Jörg Schönert (1991): Bilder vom „Verbrechermenschen" in den rechtskulturellen Diskursen um 1900. Zum Erzählen über Kriminalitä und zum Status kriminologischen Wissens. In (szerk.): Erzählte Kriminalität. Zur Typologie und Funktion von narrativen Darstellungen in Strafrechtspflege und Literatur zwischen 1770 und 1920. Tübingen, De Grüyter, pp. 497–508.

A sajtó alapvetően azokkal az emberölési ügyekkel foglalkozik, amikről a szerkesztők úgy gondolják, hogy valamiért érdekes lehet az olvasók számára. Vannak persze „kötelező" esetek, mint pl. a gyermekgyilkosságok, a szexuális motivációjú emberölések, vagy a sokáig ismertelen, akár felderítetlenül maradt bűntények. Ezek mindig érdekesek. A rendőrségi sajtó tapasztalatom szerint azonban nem feltétlenül ilyen vezérfonalak mentén működik. Sőt, olykor egyenesen az ellenkezője látszik. *„Felderítetlen esetekről nem véletlenül nem találsz cikket, hiszen az embereket a részletek érdeklik, ehhez pedig tettes kell. Ráadásul volt olyan eset, hogy felderítetlen ügyben valaki egy lapban megjelent információk alapján vitte el a balhét, aztán évek múlva kiderült, hogy ártatlan. Szóval ezzel a dologgal óvatosan kellett bánni"* – vélekedik ezzel kapcsolatban Zombori Attila.

A jelszavak: gyorsaság, szakszerűség, sikeresség. Ezek a rendszerint hangoztatott jelzők nem feltétlenül aktuálisak a hosszas, rejtélyes, megoldhatatlannak tűnő, sok fordulattal tarkított bűntényeknél. A gyorsaság egy átlagos olvasó számára nem biztos, hogy valódi izgalmakat jelent. Nem kifizetődő a lapvezetésnek sem, hiszen az a rentábilis sztori, amiről sokáig, sokféleképpen, vissza-visszatérően lehet írni. A szakszerűség sok esetben nem az az aspektus, ami az embereket érdekli. Egy átlagos olvasót sokkal jobban foglalkoztatja az érzelmi szál, a személyesebb hangvétel, amikor a sértetti oldalról tudhatnak meg többet. Igaz, hogy a sikeresség nem csak a nyomozó hatóság, hanem az állampolgárok számára is fontos, hiszen, ha egy elkövető rendőrkézre kerül, az mindenkit megnyugvással tölt el. Az izgalmas, folyamatban lévő, akár évek, évtizedek óta felderítetlen bűntényekkel ugyanakkor érdeklődés szempontjából nehéz versenyezni, és ezekben az esetekben általában emberölésekről van szó. Ezek az esetek pedig nem feltétlenül az igazságszolgáltatásba vetett hitet erősítik, a rendőrségbe vetett bizalmat nem a megoldatlan esetek erősítik.

Szövegelemzésem során a Magyar Rendőrben megjelent cikkeket ugyan nem szelektáltam aszerint, hogy milyen típusú emberölésről szólnak, de ezzel kapcsolatban így is sok tapasztalatot leszűrtem. A bűnügyi riportok természetesen törekedtek az érdekességre, az izgalmakra, de a fentebb említett három jelszó (gyorsaság, szakszerűség, sikeresség) minden mással szemben előnyt élvezett. Feltételezésem szerint ez lehetett az oka annak is, hogy egyetlen olyan emberölési ügyről sem számoltak be a lap hasábjain, ahol nem volt legalább gyanúsított.

A fiatalkorúak, a több ember, a nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett emberölések természetesen a rendőrújság munkatársai is izgalmasabbnak találták, mint egy erős felindulásból elkövetett családon belüli késelést, ahol pl. még a helyszínen elfogták a gyanúsítottat. Logikus, hogy a rendőr sérelmére elkövetett emberöléseket is kiemelten kezelte

a lap. Kriminalisztikai szempontból számos olyan eset került bemutatásra, ahol elsőre nem volt egyértelmű, hogy öngyilkosság vagy emberölés történt. Ez a gyakorlat a Belügyi Szemlében is működött. A Magyar Rendőrben sokszor foglalkoztak olyan „életes" ügyekkel is, ahol nő volt a terhelt, de ebben az esetben nem feltétlenül az újszülöttek sérelmére elkövetett emberölésekre, hanem motívum szempontjából egyedibb esetekre. Persze, mindezt csak akkor, ha be lehetett számolni a nyomozás sikerességéről.

4.10 Hogyan épült fel egy bűnügyi témájú cikk?

Állandó témák és a feldolgozás kötött módja ellenére a lapszámoknak sajátos dinamikát adott az időről-időre megváltozó elrendezés, az egyes témák hasábok közötti vándorlása, a rendre frissülő (rovatonként eltérő betűtípussal szedett) cím formátumok (cím hátterek, keretek változtatása). A fotóriport is vándorolt, itt függőleges elrendezésben találjuk előbb a jobb hasábban, ott a lap alján az alsó harmadban vízszintesen, amott átkerül a bal szélső hasábba. Az 1971-es évfolyam aztán újabb formai újításokkal rukkolt elő, például azzal, hogy az egyes rovatok címei a lap alján kerültek feltüntetésre. Az 1972-es év fontos formai újítása, hogy a címoldalon megjelenik a tartalomjegyzék.[382]

A lap tördelése tehát igen változatos volt és igaz ez a tipográfiai megoldásokra is. Hogy ez mennyire lehetett olvasóbarát, azt visszajelzések híján nehéz lenne megmondani, de a bravúros technikai megoldásoknak köszönhetően néha szinte keresni kell egy-egy cikk elejét, közepét, vagy végét. A lapban az évek elteltével egyre több és több illusztráció jelent meg, amely érvényes volt a bűnügyi, azon belül az életellenes témájú cikkekre is. *(Az illusztrációkra vonatkozó megállapításaimat részletesen a tartalomelemzésről szóló fejezetben ismertetem.)*

A gyakorlat itt sem különbözött egy kereskedelmi forgalomba került laptól. A szerkesztőség által érdekesebbnek tartott, informatívabb anyagok kiemeltebb helyen és nagyobb felületen szerepeltek, míg a kisebbek B vagy C anyagként jelentek meg a lapban. Karakterszámban a 2 ezertől egészen a 15 ezer leütésig terjedtek az anyagok. Ki kell emelni, hogy egy cikk értékét, relevanciáját nem minden esetben a minél nagyobb terjedelem mutatta, hiszen egy gyanúsítotti elfogásról szóló rövid, tömör rendőrségi közlemény is lehetett fontos. Emellett érthetően a legnagyobb bűntények nyomozásáról szóló – főként helyszíni – riportok voltak a legnagyobb terjedelmű cikkek, karakterszámban pedig Martinkó Károly jeleskedett,

[382] Kriskó (2012) i. m., p. 219.

ami alátámasztja, hogy valóban ő kapott a leginkább „szabad kezet", ha egy témát fel kellett dolgozni.

A klasszikus emberölési témájú riport általában az újság közepén szerepelt, de sosem az elején. A leggyakrabban teljes, de az is előfordult, hogy dupla oldalon. Rövid, figyelemfelkeltő, már-már bulváros címmel (pl.: *Tetemrehívás, Gyilkosság hajnalban, A gyilkos portréja, A ruhájukhoz vér tapadt, Rejtély a kazánházban, Hidegvérrel..., Végjáték az almáskertnél, Dráma a boroskamrában, Betörők között keresd a gyilkost*), majd közcímekkel felosztva az anyagot. Az emberölésekről író munkatársak változatosan, saját stílusukban építhették fel írásaikat, ebben nem volt megkötés. A „ki, mit, mikor, hol, miért" kérdésekre persze illett válaszokat adni, miközben a terhelő bizonyítékok felsorolása is kötelező elemként tűnt fel.

Martinkó Károly például szerette a hatásos, teátrális bevezetőket. *(„Kovácsné hajnali álmának iszonyú vendége volt. A halál. Konyhája ajtajában állt, íny nélküli fogai monoton ritmusban verődtek össze."*[383]) Tőle egyébként sem állt távol ez a stílus, egyik kedvenc szókapcsolata a „merő vér" volt.

Összességében elmondható, hogy a lapban a bűnügyi riport lehetett az a műfaj, aminél a legkreatívabban, saját stílusukhoz hűen építhették fel cikküket a munkatársak. Sokszor már-már indokolatlannak tűnő részletességgel számoltak be a nyomozás egy-egy részletéről. Érintett rendőr minden esetben megszólalt és az évek előrehaladtával nem hiányozhattak a szakmaiságot, a megnyugtató bizonyítást alátámasztó szakértői nyilatkozatok, szakvélemények sem, hogy az olvasó tudja: a rendőrség mindenben a legnagyobb körültekintéssel járt el és elfogta a tettest.

Az egyre több nagyobb terjedelmű bűnügyi cikk megjelenése alapján feltételezhető, hogy az átlagolvasót ezek az anyagok érdekelték a leginkább.

4.11 Összehasonlítás a Belügyi Szemlével

A Szemle ugyan szakmai folyóirat, míg a Magyar Rendőr képes hetilap volt, a vizsgált időszakban a minisztériumnak, illetve a rendőrségnek ezen két meghatározó kiadványa lévén érdemes összehasonlítást tenni. A Szemle alighanem a korabeli Magyar Rendőr meghatározott szerepe szerinti szakmai lap–üzemi lap viszonylatában kívánt más jellegű kiadvány lenni, vélekedik Deák József[384], aki a folyóirat történetéről írta doktori disszertációját. A Magyar

[383] Martinkó Károly (1967): A halál kattogva érkezett. *Magyar Rendőr* 21(33), p. 11.
[384] Deák (2021), i. m., p. 502.

Rendőr *„tudósított a mindenkori vezetők szája íze szerint, a mindenkori szempontok alapján, a testület (szakma) mindenkori belső életéről. Visszafogottan, kerülve az indokolatlan szószátyárságot és a felesleges kritikát. A szerkesztők – éppúgy, mint más lapoknál – pontosan ismerték korlátaikat, tudták meddig merészkedhetnek"*[385] – vélekedett Dvorák Ede újságíró[386], aki egy 1992-ben megjelent sajtótörténeti esszében vizsgálta, miként tükröződik a Magyar Rendőrben, majd az utód Zsaru Magazinban a rendszerváltás.

1976-ban az MSZMP Belügyminisztériumi 8-as Bizottságának szeptember 16-i végrehajtó bizottsági ülésén a Magyar Rendőrt a Belügyi Szemlével közösen értékelték.

„A Magyar Rendőr közérthetően, tartalmi és műfaji sokoldalúsággal, képekkel illusztrálva törekszik hozzájárulni az állomány előtti feladatok megvalósításához, közli a jellemzőbb politikai, belügyi eseményeket. Bemutatja a belügyi dolgozók sokrétű munkáját, eredményeit, gondjait. A Belügyi Szemle elméleti igényességgel írt tanulmányokban és cikkekben igyekszik elősegíteni a vezetők, valamint az állomány képzettségének a növelését, a politikai és szolgálati követelmények elvi és gyakorlati teljesítését" – állapítja meg az anyag a két sajtóorgánumról.[387]

Mint említettem, a Magyar Rendőr nem a szakmának készült, de ettől függetlenül érdekes, hogy a szakma általam megszólaltatott képviselői miként vélekedtek a lapról.

„A Belügyi Szemlének szakmai berkekben rangja volt, a bulvárosabb Magyar Rendőrnek nem feltétlenül. Hozzá kell tenni, hogy a bulvár nem feltétlenül pejoratív. 1984-ben lettem a Belügyi Szemle főszerkesztője és ugyan nem egy épületben volt a szerkesztőségünk a Magyar Rendőrrel, de mindkét lap az Oktatási és Közművelődési csoportfőnökség alá tartozott. Értekezleteken találkoztunk a munkatársakkal. Vagyis 16 évvel a testületbe kerülésem után ismerkedtem meg a lappal, és egyáltalán nem nyűgözött le, amit láttam, ugyanis rettenetesen sok volt benne a protokoll anyag. Ami érdekes tartalomnak számított, azok pontosan a bűncselekmények nyomozásairól szóló cikkek voltak. Azokon látszott, hogy akik írták, értenek a témához. (…) Az akkori politikai propagandát követve (»mi egy igazság birtokában vagyunk és ezt mindenki vegye tudomásul«) rendkívül unalmas volt a lap. Valamelyik oldalon, fotón mindig vezetői értekezletet láthattunk, az elnökség mindig ott volt" – mondja Finszter Géza,

[385] Dvorák Ede (1992): A „Magyar Rendőr", illetve a „Zsaru" magazin társadalomképe a rendszerváltás során. Budapest, BM Kiadó, p. 5.
[386] Dvorák Ede a Magyar Posta sajtófőosztályának munkatársa, valamint a Postamagazin riportere volt, ezen kívül több lap állandó külsős szerzőjeként dolgozott. Bűnügyi tematikájú kötetei is megjelentek, de publikált a Belügyi Szemlében is.
[387] Idézi: Deák (2021) i. m. p. 449.; MNL OL M-KS 844 3cs 73 ő. e., MSZMP BM 8-as bizottsága 51-8/2/12/1976. Jegyzőkönyv az 1976. szeptember 16-i végrehajtó bizottsági ülésről, p. 6.

kiegészítve azzal, hogy őt soha nem érdekelte a rendőrség és a legattraktívabb része, a bűnüldözés része sem. *„Az biztos, hogy egy magát tudományos folyóiratnak tituláló szerkesztőségnek – mint pl. a Belügyi Szemle – több lehetősége volt. A tudományos kutatást nem illett leszólni, ez a munka mindig egyfajta tiszteletet váltott ki. Komolyan ugyan nem vették, a politikai döntésekben nem játszott szerepet, de nem fogták le a kutatók kezét. Ellentmondásos, de így volt"* – tette hozzá Finszter.[388] Ugyanezt erősítette meg kérdésemre Lakatos András is, aki szerint a Szemlénél olyan komoly szakemberek dolgoztak, akiknek megkérdőjelezhetetlen volt a szava.[389]

Kovács Lajos ny. r. ezredes szerint a Magyar Rendőr *„nagyon jól szerkesztett és érdekes lap volt. Rendőrök között különösen nagy érdeklődésre tartott számot. Én bűnügyi szemmel olvastam, de voltak közrendes és közlekedéssel kapcsolatos cikkek is. Engem természetesen az emberölésekről szóló anyagok érdekeltek a legjobban. Később előfizettem rá és éveken át járattam. Aztán később, amikor kicsit benőtt a fejem lágya, már inkább mainstream, kommersz lapnak tűnt. Ma úgy mondanánk, hogy bulvárosodott egy kicsit. Közben megismertem a Belügyi Szemlét, ami egy tudományos igényű belső terjesztésű lap volt, és akkor már arra fizettem elő. A Magyar Rendőrt, később a Zsarut továbbra is elolvastam, de ekkor már elvégeztem a főiskolát és szakmailag igényesebbnek, mélyebbnek találtam a Belügyi Szemlét. A Magyar Rendőr elsősorban az érdekességre, az olvasóközönség ízlésének és műveltségi szintjének megfelelő produkcióra volt beállítva."*[390]

4.12 Belsős lap, nyilvános sajtó – hasonlóságok és különbségek

Dacára annak, hogy a Kádár-korszak egy több mint három évtizedet felölelő időszak közkeletű elnevezése, nem arról van szó, hogy ebben az időszakban semmi sem változott. Folyamatokról lehet beszélni, de örökérvényű, általánosító megállapításokat semmilyen nézőpontból sem lehet tenni. Igaz ez a sajtó működésére, a sajtó irányítására is. A rendőrújság tényleges – vagyis nem az SZMSZ szerinti – működésére, napi gyakorlatára számos interjúalanyom személyes tapasztalata alapján teszek megállapításokat, és foglalom össze a nyilvános sajtóhoz képest látható hasonlóságokat és különbségeket. Mivel interjúalanyaim az

[388] Finszter Géza szóbeli közlése.
[389] Lakatos András szóbeli közlése.
[390] Kovács Lajos szóbeli közlése.

1970-1980-as évek napi gyakorlatával rendelkeztek emlékekkel, ezért fontos kiemelni, hogy az alábbi megállapítások erre az időszakra vonatkoznak.

Az üzemi lapoktól kezdve a rejtvénymagazinokig minden újságnál van tördelő, olvasó- és képszerkesztő, vagy fotós. Ezek evidenciák, amelyekkel nem foglalkozom. Ezeken kívül megállapításom szerint a legfontosabb hasonlóságok a következők:

Információszerzés

Hogyan jut az újságíró témához? Vagyis miről fog írni? mi lesz a téma? A válasz egyértelműnek látszik. Kapcsolatok révén.

Szerkesztőségi gyakorlat

A Magyar Rendőrben minden más laphoz hasonlóan értekezlettel indult a hét, ahol az újságírók témákat javasoltak, majd lapzártáig megírták és leadták a cikket.

Terepmunka

Utóbbi megnevezést a munka azon részére használják a szakmában, amikor az újságíró nem a szerkesztőségben dolgozik, hanem külső helyszínen kutatja a témát. A Magyar Rendőr újságírói is ugyanabban a klasszikus felállásban (újságíró és fotós) jártak anyagot készíteni, mint bármelyik másik lap bármelyik másik újságírója a mai napig.

Az információ kapcsolatok révén történő megszerzését hasonlóságként említettem, ugyanakkor ki kell emelni, hogy maguk a források eltérőek voltak. Míg a Magyar Rendőr újságírója adott megyék bűnügyes vezetőitől tájékozódhatott, egy nyilvános sajtóban dolgozó újságírónak erre nem volt lehetősége[391]. Ez ezzel kapcsolatos gyakorlatot Martinkó Károly, Cs. Csala Károly és Lakatos András is egyértelműen tisztázta, míg a BM részéről a nyilvános sajtó felé működő gyakorlatát ugyancsak a Sajtóalosztály vezetőjeként az 1980-as években a napi, a heti, és a havi lapok munkatársaival kapcsolatot tartó Lakatos magyarázta el beszélgetésünk során. Eszerint bűnügyi rovatok ugyan még nem voltak, de akadt pár „magányos farkas" újságíró, akiknek voltak rendőrségi kapcsolatai. Itt olyan, valódi személyes baráti kapcsolatokra kell gondolni, amelyek révén „rátaláltak" egy-egy érdekesebb témára, és a sajtóalosztály jóváhagyásával meg is jelentették őket. *„Meg volt azoknak a pontos köre, akik a BM, a BRFK és az állambiztonság napi jelentései közül valamelyiket, a beosztásuknál fogva megkapták. Természetesen, a miniszter, mindegyiket. Mivel a miniszter jogköre volt a lakosság megfelelő szintű tájékoztatása is, ő ezt a jogot hivatalosan átruházta rám, hiszen nekem is ez volt a munkaköröm egy része a gyakorlatban is. Tehát, én hivatalosan, az ő engedélyével, az ő*

[391] Ez a mai napig így van.

utasítására, az ő munkájának a megkönnyítésére végeztem ezt a feladatot napi szinten"[392] – emlékszik vissza a konkrét gyakorlatra Lakatos András.

Hozzáteszi, hogy ezután kiválasztotta az MTI-nek, a rádiónak, a tévének és a lapoknak szánt anyagokat. Ezeket az illetékesek meg is kapták, de így is maradtak még érdekes témák. *„Ekkor felhívtam az illetékes bűnügyes vezetőt és mondtam neki, hogy küldök hozzá egy újságírót, aki írna a témáról. Ha bűnügyről volt szó, akkor értelemszerűen azzal a felhanggal, hogy »milyen marha jó a rendőrség«. Az újságíró jól járt, hiszen volt egy témája, ami csak az övé. Hozzátettem persze, hogy »jössz egyel«. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy voltak a rendőrség számára is fontos mondanivalók a lakosság felé, (közlemények, segítségkérések stb.), de ezekre a rendőri tudósítók, vagy épp a lapszerkesztők nem voltak mindig fogékonyak. Ezekből nem csöpögött a vér, nem növelték a példányszámot. Ilyenkor mondtuk a tudósítóknak, hogy »ugye emlékszel? Most te jössz eggyel«. Ők pedig segítettek a lapjuknál, hogy megjelenjenek azok az anyagok is, amiket a Belügyminisztérium szeretett volna megjelentetni."*[393]

Az idő előrehaladtával egyre több lapnál volt ilyen újságíró, és Lakatos elmondása szerint mindenkinek adott anyagot. Az újságíró ezzel a módszerrel azért járt jól, mert mindenki más információt kapott. *„Ez volt az extra"* – érzékelteti a lényeget Lakatos András. A hivatalos információk pedig megjelentek az MTI-ben.

Érdekek

Meglátásom szerint rendkívül fontos kiemelni, hogy egy belügyi lap és a sajtó egy fontos szempontból nem működött, nem működhetett egyformán. A rendőrújságban a sikeres nyomozásról, a büntetőeljárás rendőri munkát érintő szakaszáról voltak érdekeltek részletesen beszámolni. Ezek voltak fontosak a szervezet szempontjából, ezek növelték a hitelességet, a megbízhatóságot, a lakosság bizalmát, a szubjektív biztonságérzetet. Bár a nyilvános sajtó sem írhatott meg akármit, de kereskedelmi szempontból még érdekesebb is lehetett egy bűntény, ha kérdések, rejtélyes szálak merültek fel, vagyis nem csak arról lehetett beszámolni, hogy felderítettek egy bűncselekményt.

Összefoglalva: a bűnügyekkel kapcsolatos információk relevanciája más (volt) egy belügyi lapban és más a nyilvános sajtóban.

[392] Lakatos András szóbeli közlése.
[393] Lakatos András szóbeli közlése.

5 BŰNTÉNYEK ÉS KOMMUNIKÁCIÓJUK

A szocialista sajtó tartalmi irányításában néhány tömegtájékoztatási eszköz is részt vett, mint végrehajtó. Ezek közül a Magyar Távirati Irodát fontos kiemelni, amely mind a külföldi, mind a belföldi hírek szelektálásában és megfogalmazásában monopóliumot élvezett. Az egyes MTI-főszerkesztőségekben dőlt el, mely információk és milyen formában kerülhetnek nyilvánosságra, illetve melyek azok, amelyek csak a hírügynökség által – egy szűkebb vezetői körnek – szerkesztett bizalmas kiadványok egyikében kaphatnak helyet.[394] Az Arcanum Adatbázisban azonban az MTI hírarchívuma nem hozzáférhető, ezért az ott megjelent híradásokat csak akkor említem, ha más újságokban adott ügyben az MTI-re hivatkoztak.

Mi volt az ezzel kapcsolatos helyzet a közvélemény formálásában abszolút domináns Népszabadságnál? A kommunisták új pártjaként 1956. december 1-jén megalakult a Magyar Szocialista Munkáspárt, amely Ideiglenes Intézőbizottságának határozata alapján a Szabad Nép helyett november 2-tól a Népszabadság lett a párt központi lapja. Szerkesztésével Haraszti Sándort bízták meg. Megjelenésének nyomdai feltételeit az a Dudás József[395] biztosította, akit aztán a forradalom leverése után elsők között végeztek ki. A Népszabadság, mint az állampárt központi lapja különleges státust kapott. Takács Róbert történész ezt azzal egészíti ki, hogy 1956 előtt lényegesen határozottabb volt a Szabad Nép irányadó szerepe a hazai sajtó egészét tekintve, mint a Népszabadságé 1956 után. A tartalom ugyan továbbra is a párt álláspontját közvetítette, de éppen a Rákosi-korszak tanulságait leszűrve nem erőltették a lap informális irányító, orientáló funkcióját. A cél sokkal inkább az egyes lapok saját speciális közönségének megszólítása, ennek megfelelő profil, szerkesztési gyakorlat kialakítása lett.

A Népszabadság ettől függetlenül időnként felvállalt ügyeket, amelyekben egy-egy cikkel igyekezett helyére tenni a helytelennek vélt álláspontokat közreadó médiumokat.[396] Az újságot a legnagyobb példányszám illette meg, valamint a legnagyobb létszámú és a legjobban felszerelt szerkesztőséggel dolgozott. Már 1967-ben saját tudósítója működött Moszkvában, Prágában, Berlinben, Párizsban, Rómában, Londonban, Washingtonban és Hanoiban. Sok helyen pedig közös tudósítója volt az MTI-vel. A Népszabadság jelentőségét bizonyítja, hogy a főszerkesztő nem újságíró, hanem pártpolitikus volt.

[394] Takács (2009) i. m.
[395] Dudás József (1912–1957) szerelő lakatos, műszaki tanácsadó, az 1956-os forradalom és szabadságharc egyik parancsnoka. Lásd: Horváth (2013) i. m., p. 58.
[396] Takács (2009) i. m.

5.1 Esettanulmányok

Az alábbiakban a korszakban elkövetett kiemelt tárgyi súlyú élet elleni bűncselekményeket mutatok be. Az esetek kiválogatásakor nem csak a kriminalisztikailag releváns szempontokat (hosszas, bonyolult, az apparátust megterhelő felderítés) vettem figyelembe, hanem azt is, hogy napjainkban milyen gyakran emlegetik adott esetet akár szakmai körökben, akár a közbeszédben. Ez a vizsgálat nem a korábban bemutatott tartalomelemzési, hanem esettanulmány módszerrel készült. Ezt a módszert a szakirodalom „a hatékony információszerzés és -sűrítés művészeteként" jellemzi, amely „a jelenségek magasabb szintű megértését teszi lehetővé."[397] Abban nagyszerű, hogy segít megérteni számunkra bonyolult jelenségeket, és jelentős mértékben hozzájárulhat a már ismert kutatási eredményekhez. Az esettanulmány módszer korlátozott számú esemény és azok környezete közötti bonyolult összefüggéseknek részletekbe menő, kontextuális leírását adva.[398] Hartley meghatározása szerint az esettanulmány „részletes nyomozás", amely sokszor hosszú időszakon át tartó adatgyűjtéssel, a kontextus és a folyamatok alapos elemzésével jár együtt.[399] A legtöbb meghatározás egyetért abban, hogy az esettanulmányok több célt teljesíthetnek: egy jelenség rendkívül alapos leírását adhatják, elméletet tesztelhetnek, vagy újabb elméleteket hozhatnak létre.[400]

Az esetek kiválasztásának összhangban kell lennie a kutatási kérdéssel.[401]A szelekció alapja az elméleti mintavétel, vagyis az esetek annak alapján kerülnek kiválasztásra, hogy képesek-e hozzájárulni a kutató által megalkotni kívánt elmélethez. Ennél a mintavételnél a kutató választja ki a tipikus (amelyek megerősítik az alakuló elméletet) és az atipikus eseteket (amelyek ellentmondanak a várakozásoknak.) Ennél a módszernél nem szükségszerű és nem is hatékony a véletlen mintavétel. A folyamatot sokkal inkább az elméleti szempontok és a kutatási célok irányítják.[402] A szakirodalom nem kérdőjelezi meg az egyetlen esetre épülő kutatást sem, de én a több esetre épülő változatot választottam. Utóbbi alkalmazásának számos előnye van az előbbivel szemben. Kevésbé vádolható túlzott egyediséggel és tudománytalansággal, a létrehozott bizonyítékok imponálóak, a következtetések pedig robusztusabbak. A több eset ugyanakkor jóval nagyobb idő- és erőforrás-ráfordítást kíván

[397] Horváth–Mitev (2015) i. m., p. 129.
[398] Uo.
[399] Jean Hartley (1994): Case studies in organizational research. In: Catherine Cassel–Gyllian Symon (szerk.): Qualitative methods in organizational research: A practical guide. London, Sage, pp. 208–229.
[400] Horváth – Mitev (2015) i. m., p. 130–131.
[401] Robert K. Yin (2003): Case study research. Beverly Hills, Sage
[402] Horváth – Mitev (2015) i. m., p. 139.

meg[403], és ezzel – lévén egyedül kutattam – nekem is számolnom kellett, amikor kiválasztottam a vizsgálni kívánt emberölési ügyeket.

A vizsgált korszak élet elleni bűncselekményeinek ismeretében tizenkettő esetet vizsgáltam, mert megítélésem szerint témám szempontjából ezek mindegyike kihagyhatatlan. Legfőképpen az alábbi kérdésekre kerestem válaszokat[404]:

1. Beszámolt-e adott bűntényről a Magyar Rendőr?
2. Hányszor és a büntetőeljárás melyik szakaszában írtak az esetről?
3. Milyen részletességgel, mire helyezve a fókuszt?
4. Amelyik esetről nem adott hírt a lap, arról vajon miért nem?
5. Beszámolt-e az ügyről a Belügyi Szemle?
6. Beszámolt-e az ügyről a Népszabadság?
7. Beszámolt-e az ügyről a Magyar Rádió?[405]

Az esetek vizsgálatba történő bekerülésénél logikusan alapvető szempont volt, hogy az 1964 és 1989 közötti időszakba essenek, hiszen a Magyar Rendőrt is erre a korszakra vonatkozóan vizsgáltam. Ennek a feltételnek a teljesülése nélkül nem lehetetett volna választ adni az első kérdésemre, vagyis arra sem, hogy egyáltalán írt-e az esetről a lap.

Ez alól egyetlen, az elsőként ismertetett bűntény jelentett kivételt. A hatvanas évek elején elkövetett ötrendbeli emberölést azért nem lehetett kihagyni, mert konkrét forrás állt rendelkezésre arról, hogy az arról a rendészeti sajtó nem számolhatott be.

5.1.1 Kivégzett egy öt fős családot[406]

Bár az öt ember sérelmére elkövetett szegedi emberölés[407] a tartalomelemzésemben meghatározott időszakon kívül esik, mégis fontosnak tartom megemlíteni, hiszen a bűnténnyel kapcsolatban témám szempontjából releváns információkat találtam. 1961. április végén az akkori Szeged külterületén lakó Rozsi Jánost és családját munkatársai és a szomszédok napokon keresztül nem látták. A lakók május 2-án rendőrnek jelentették az esetet, amely alapján

[403] Uo, p. 140.
[404] Mivel a Magyar Távirati Iroda vonatkozó időszaka nem kutatható, a vonatkozó találatokat csak abban az esetben volt lehetőségem feltűntetni, ha az Arcanum adatbázisában „MTI" forrásmegjelöléssel ellátott hírt találtam adott bűncselekménnyel kapcsolatban.
[405] A Magyar Rádió sajátos szerepet töltött be a magyar médiában, fokozatosan egyre nagyobb szabadságot élvezett. Az 1970-es évektől kezdve egyre több élő műsorral jelentkezett, vagyis közvetlen kapcsolatba lépett a közönséggel, ami a politikai nyomás enyhülését mutatta. Lásd.: Boldog (2025.) i. m., p. 132.
[406] Csongrád-Csanád Megyei Levéltár B.I. 710/1961 számú irat
[407] Dulai Péter (2022): Tájékoztatni jog vagy kötelesség? Egy ötrendbeli emberölés nyomai a magyar sajtóban. *Magyar Rendészet* 22(2), pp. 107–119.

a rendőrség hatósági tanúk jelenlétében behatolt a lakásba. A házban Rozsi János, 21 éves segédmunkás és szintén 21 éves felesége, másfél éves fiuk, János, valamint a férfi anyósa, a 42 éves Forró Mária és annak nevelt lánya, a 17 éves Buborék Gizella lakott. Mindnyájukat brutális kegyetlenséggel gyilkolták meg. Miután az elkövetőt, Vass Gyulát három héten belül elfogták, a nyomozást összességében sikeresnek ítélték meg, de vétettek olyan hibákat is, amik nélkül a tettest még hamarabb megtalálhatták volna.

Déri Pál éppen 1965-ben a Belügyi Szemlében külön kitért erre a kiemelt tárgyi súlyú bűncselekményre, amellyel kapcsolatban kiemeli, hogy a történtek felfedezése után egy héttel később sem jelenhetett meg – még a helyi lapban sem – hír, a brutális elkövetés miatt, pedig a tájékoztatás előbbre vihette volna a nyomozást. Déri azt írja[408], hogy a lakosság körében pánik és lincshangulat alakult ki a kósza hírek miatt, és a rendőri vezetés csak a helyi pártbizottság hathatós fellépésére módosította a hírzárlatra vonatkozó eredeti elképzelését. A május 4-én a Délmagyarországban megjelent semmitmondó mínuszos hírt[409][410] leszámítva Dérinek igaza volt, hiszen az első olyan, sajtóban megjelent anyag, ami relevánsnak tekinthető az ügy mielőbbi felderítése szempontjából, az a május 16-i közlemény, amelyben a tetthelyről elvitt tárgyak kapcsán kért állampolgári segítséget a rendőrség.

A szegedi ötrendbeli emberölést a szakmán belül sem hallgatták el teljesen, de a fél évvel a bűntett után a Rendőrségi Szemlében megjelent esettanulmány a konkrét nyomozást már nem vihette előbbre, hiszen az addigra már lezárult.[411] A Magyar Rendőr hasábjain több mint tíz évvel a történtek után, mindössze egy bekezdés erejéig foglalkoztak a bűnténnyel. Martinkó Károly, *„Akinek megszólal a helyszín”* című cikke[412] Keleti Miklós századosról, a Budapesti Rendőr-főkapitányság életvédelmi és rablási alosztályának a központi ügyeletén szolgálatot teljesítő helyszínelőjének szakmai életpályájáról szól, aki az anyag szerint anno miniszterhelyettesi dicséretben részesült a szegedi emberölési ügy nyomozásában kifejtett munkájáért.

Az ebben az időszakban szinte példátlanul súlyosnak számító bűncselekménnyel kapcsolatban nem feltétlenül volt szerencsés pont egy helyszínelőt kiemelni. Ez persze nem a Magyar Rendőrből vagy a sajtóból derül ki, hanem éppen a már említett Rendőrségi Szemlés esettanulmányból, amelyben éppen a szemle során vétett súlyos hibák is szerepelnek

[408] Déri (1965) i. m., p. 7.
[409] „Rozsi János Paprika utcai lakost és családját ismeretlen tettes megölte. A rendőrség a nyomozást folytatja.” Lásd: Rövidhír (1961). *Délmagyarország* 51(103), p. 6.
[410] Mínuszos hír az a hír, amely csak az alapinformációkat tartalmazza.
[411] Vedres Géza (1961): A szegedi gyilkosság nyomozása. *Rendőrségi Szemle* 9(7), pp. 498–508.
[412] Martinkó Károly (1972): Akinek megszólal a helyszín. *Magyar Rendőr* 26(36), p. 16.

tanulságként. Ezek között volt például, hogy a család másfél éves kisfiának padláson fekvő holttestét csak másnap találták meg.[413] A szegedi ötösgyilkosságot dr. Bodor Endre r. alezredes is részletesen tárgyalta *20 év a nép szolgálatában – Élet elleni bűncselekmények* című, Déri Pál által lektorált munkájában, melyben az 1945 és 1965 között elkövetett emberölési ügyeket dolgozott fel. Mivel a nyomozás során vétett alapvető hibákat „kifelejtette", így a kötet előszavának első bekezdése akkor még nem hathatott ellentmondásosan. *„Hazánk felszabadulása 20. évfordulóján a dolgozó nép rendőrsége is fennállásának 20. évfordulóját ünnepli. Hosszú utat tett meg e testület is, amíg a rosszul felszerelt, silányan öltözött, gyengén fizetett, rendőri ismeretekkel alig rendelkező állományból korszerű, szocialista rendőrség lett."*[414]

A bűntényről vagy az ítéletről sem a Népszabadság, sem az MTI, sem a Magyar Rádió nem számolt be. Ha valaki egy öt fős családot megöl, sejthető, hogy nem mindennapi és bizonyosan brutális bűncselekményről van szó. Dérinek valószínűleg igaza volt. A szűkszavúság és a hideg tárgyilagosság oka az lehetett, hogy a korszak ideológiájába egyszerűen nem fért bele, hogy valaki ilyen rettenetesen brutális bűncselekményt kövessen el.

5.1.2 Gyilkosság a nászéjszakán

Patkós Mária 1962-ben házasságot kötött a mezőtúri Szalai Dániellel, aki másnap virradóra eltűnt. A nyomozás és a bírósági eljárás, valamint a vádlottak beismerése alapján megállapították, hogy Patkós Mária és Szalai Dániel között a lakodalmat követő napon veszekedés támadt, miután a feleség a férj tudomására hozta, hogy nemi viszonyban élt bátyjával, Patkós István másodrendű vádlottal. A sértett, Szalai Dániel ekkor úgy döntött, azonnal elhagyja újdonsült feleségét. Az egy napos házastársak között verekedés kezdődött, amelynek zajára berohant a szobába Patkós István másodrendű vádlott, id. Patkós János harmadrendű vádlott, id. Patkós Jánosné, negyedrendű vádlott és a család rokona, a később öngyilkosságot elkövetett Takács Mária. A másodrendű vádlott, Patkós István egy mángorlóval többször fejbe sújtotta a sértett Szalai Dánielt, Patkós Mária pedig késsel gyomorszájon szúrta

[413] Az ágyakat szétbontották, és csaknem az egész helyszínt megváltoztatták anélkül, hogy a nyomokat felkutatták és rögzítették volna előtte. Mindent összefogdostak és összetapostak. A helyszíni szemlét még éjszaka is megfelelő világítás nélkül folytatták. Mindössze egy használt falusias 51-es méretű fekete kalapot foglaltak le. Ujjnyomot nem biztosítottak, lábnyomot és egyéb lenyomatokat sem az udvaron, sem a véres padlón nem fedeztek fel. Az elkövetési eszközök közül csak a baltát találták meg.

[414] Bodor Endre (1965): 20 év a nép szolgálatában – Élet elleni bűncselekmények. Budapest, BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség, p. 3.

az eszméletlen embert. A holttestet először a csirkeólban ásták el, majd a mezőtúri téglagyár szemétgödrébe.

A Mezőtúron történt emberölési ügyet több szempontból is érdemes kiemelni. Az egyik ilyen aspektus az, hogy a menyasszony és családtagjai által a vőlegény sérelmére elkövetett bűncselekményről a jogerős ítéletet követően számoltak be részletesen a Magyar Rendőr hasábjain, ami – mint azt a tartalomelemzésről szóló fejezetben kiemeltem – egyáltalán nem volt jellemző gyakorlat a szerkesztőségi munkára. A másik érdekessége az, hogy az ifj. Szalai Dániellel szemben elkövetett emberölésről négyrészes, bűnügyi fotókkal gazdagon illusztrált cikksorozat jelent meg az 1965-os évfolyam egymást követő négy lapszámában. A harmadik fontos tény, hogy mind a négy rész címlapsztori volt. A sorozatot Mattyasovszky Jenő írta, aki rögtön az első epizód[415] elején leírja, hogy a tetteseket elfogták és el is ítélték, de ennek ellenére sikerült úgy felépítenie a részeket, hogy az olvasó szinte a nyomozás kellős közepén érezheti magát. A második részben a következő évtizedekben aztán a későbbiekhez képest egyre ritkább nyílt és konkrét kritikai észrevételek fogalmazódnak meg a nyomozással kapcsolatban: *„Ahelyett, hogy a történtek alapos elemzésével, az adatok értékelésével, módszeresen folytatták volna a felderítést, vita kerekedett. A nyomozásban résztvevő rendőrök körében – kezdve a beosztottaktól a parancsnokokig – két ellentétes vélemény alakult ki. Az egyik: az ifjú férj bűntett áldozata. A másik: nem történt bűncselekmény. Időnként hol erősebben, hol gyengébben mindenkiben e két nézet csapott össze, érdemleges nyomozás nélkül."*[416]

A harmadik részben[417] további részleteket ismerhetünk meg az ügyről, míg a negyedik, záró epizód már a beismerésről és a bizonyítékokról olvashatunk. A sorozat legutolsó mondata is kritikus, olyan, amely a hetvenes-nyolcvanas évek Magyar Rendőreiben már elképzelhetetlen lett volna. *„A rendőri szerveknek két év mulasztást kellett pótolni... Vajon, ha az elején így hozzákezdenek, akkor is ilyen nehéz és bonyolult lett volna?!"*[418]

Az ügyről a Szemle (ekkor még Rendőrségi Szemle) nem számolt be. A bűntényről vagy az ítéletről a Népszabadság sem cikkezett, ennek okaival kapcsolatban pedig csak találgatni lehet. Feltételezésem szerint az lehetett az egyik, hogy kezdetben még az sem volt egyértelmű, hogy bűncselekmény történt. A bűntett felderítéséről pedig azért hallgathattak, mert több év eltelt az elkövetés óta és számos szakmai hibát vétett a rendőrség. A Magyar Rádióban legalább

[415] Mattyasovszky Jenő (1965): Gyilkosság a nászéjszakán I. Az ifjú férj eltűnik. *Magyar Rendőr* 19(46), p. 4.
[416] Mattyasovszky Jenő (1965): Gyilkosság a nászéjszakán II. A nyomozást megszüntetik. *Magyar Rendőr* 19(47), p. 4.
[417] Mattyasovszky Jenő (1965): Gyilkosság a nászéjszakán III. A koronatanú kútba ugrik. *Magyar Rendőr* 19(48), p. 4.
[418] Mattyasovszky Jenő (1965): Gyilkosság a nászéjszakán VI. A holttestnek nyoma veszett. *Magyar Rendőr* 19(49), p. 4.

az ítélethirdetésről hírt adtak, a bírósági tudósításban röviden ismertetve az évekig húzódó ügyet, kiemelve, hogy *„a holttestet a mai napig nem találták meg”*.[419]

5.1.3A martfűi rém[420]

A Jász-Nagykun-Szolnok megyében az 1950-60-as években elkövetett sorozatgyilkosság[421] a maga korában is rendkívül nagy publicitást kapott. A szocializmus korában magát a sorozatgyilkosság fogalmát sem ismerték, de az ideológiai keretek is szűkek voltak ahhoz, hogy egy bizonyos elkövetőhöz több bűncselekményt is kapcsoljanak. A tettest végül egy 1967 nyarán elkövetett emberölése után sikerült leleplezni, majd beismerő vallomásának köszönhetően bizonyítani korábbi bűncselekményeit is.

Kovács Péter tiszaföldvári gépkocsivezető bizonyíthatóan hat nőt támadott meg Tiszaföldvár vonzáskörzetében. Áldozatait – akik közül többen a martfűi Tisza Cipőgyárban dolgoztak – megfojtotta, lemeztelenítette, majd önkielégítést végzett a holttestek felett. A szexuális indítékból gyilkoló családos férfiből azért válhatott a korszak leghírhedtebb sorozatgyilkosa, mert a hatóságok hosszú ideig nem kötötték egymással össze az eseteket, így történhetett meg, hogy a tettes legalább tíz évig tevékenykedhetett.

1957 és 1967 között négy női holttestet találtak a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tiszaföldvár pár kilométeres vonzáskörzetében. Az első esettel kapcsolatban emberölésért jogerősen életfogytiglanra ítélték a tiszaföldvári Kirják Jánost, a további két esetben öngyilkosságot állapítottak meg, a legutolsóban pedig emberölés miatt kezdtek nyomozni. A négy nő halála között addig hivatalosan nem találtak összefüggést a hatóságok, pedig voltak egyértelmű jelek. Másfél hónappal az utolsó haláleset után őrizetbe vették az akkor 34 éves Kovács Pétert. Csak az utolsó, Pénzes Teréz elleni gyilkossággal kapcsolatban voltak vele szemben bizonyítékok, de a kihallgatása során végül mind a négy nő megölését beismerte. Kovács – aki három áldozatához hasonlóan ekkor a cipőgyárban dolgozott – vallomásának köszönhetően kegyelmet kapott az 1957-es emberöléséért elítélt, ekkor már több mint tíz éve ártatlanul börtönben ülő Kirják János.

---

[419] Bírósági tudósítás Szolnokról (1965). Magyar Rádió, október 29.

[420] Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun Szolnok Megyei Levéltára XXV. 9. Szolnok Megyei Bíróság iratai. B. 222/1967. Kovács Péter bűnügye

[421] Lásd többek között: Dulai Péter (2020): A médiaerőszak által belobbantott tűz – egy szexuális indítékból elkövetett sorozatgyilkosság kriminálpszichológiai szemszögből. *Belügyi Szemle* 68(2), pp. 103–114., Dulai Péter (2020): A médiaerőszak és az erőszakos bűncselekmények összefüggései kriminálpszichológiai szemszögből – Két következmény, két sorozatgyilkosság. *Szakdolgozat.* Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

Kovács Péter a négy emberölés mellett két további támadást is beismert. Az azóta martfűi rémként emlegetett elkövetőt egy 1955-ben, Szolnokon megölt fiatal nő, Nemes Erzsébet halálával is kapcsolatba hozták. Utóbbi ügyben is született korábban jogerős ítélet: a szolnoki ifj. Bulyáki Istvánt közvetett bizonyítékok alapján ítélték el.

Ha Kovács Péter ölt Szolnokon is, az egyrészt azt jelenti, hogy Bulyáki ártatlanul ült 15 évet börtönben, és ha Kovácsot már ekkor elfogják, ma valószínűleg nem beszélhetünk a martfűi rémről, sem az ártatlanul elítélt Kirjákról. Utóbbi tizenegy évet töltött ártatlanul a börtönben, míg végül szabadulhatott.

A martfűi rémet előre kitervelt módon, több ember sérelmére elkövetett emberölés miatt ítélte halálra a bíróság 1968-ban, majd az év december 1-jén kivégezték.

Míg a tettes elfogása és büntetőpere után a Belügyi Szemlében beszámoltak a felderítésről[422], illetve elemezték a nyomozások során elkövetett súlyos hibákat[423], a Magyar Rendőrben nem ilyen aspektusból közelítették meg a témát. Még nem volt gyanúsított, amikor a lap robotfényképet közölt a feltételezett elkövetőről, illetve közzétették a megyei kapitányság bűnügyi osztályának felhívását, amelyben a lakosság segítségét kérték[424]. Mattyasovszky Jenő a vizsgálati szakban a Bodgál-ügyhöz hasonlóan dupla oldalon, fotókkal gazdagon illusztrálva számolt be a gyanúsított (aki a cikkben már tettesként volt megnevezve) által beismert emberölésekről[425]. A látszólag minden részletre kitérő anyagban „elfelejtették" megemlíteni, hogy Kovács Péter első emberöléséről, amiért akkor már tíz éve ártatlanul ült börtönben egy Kirják János nevű férfi[426]. A Martinkó Károly által egyszerűen csak „martfűi szörnynek" nevezett Kovács és fotója akkor is bekerült a lapba, amikor a Kék fényben beszélgettek vele[427]. A lap végül hírt adott *„az elmúlt évtized egyik legnagyobb bűnügyében"*[428] dicséretet és jutalmat kapott rendőrökről, még mindig egy szóval sem említve azt az emberölést, amelyet Kovács Péter követett el, miközben egy másik személy töltötte jogerős börtönbüntetését.

---

[422] Garamvölgyi Zoltán–Darvas József (1968): Szexuális jellegű emberölési sorozat tettesének felderítése. *Belügyi Szemle* 6(11), pp. 94–99.
[423] Szabó Zoltán (1968): Egy súlyos élet elleni bűncselekmény sorozat nyomozásának idő előtti lezárása. *Belügyi Szemle* 6(11), pp. 100–107.
[424] Mattyasovszky Jenő (1967): Nyomozzunk együtt! Ki tudhat Terka utolsó útjáról? *Magyar Rendőr* 21(31), p. 4.
[425] Mattyasovszky Jenő (1967): Tetemrehívás. *Magyar Rendőr* 21(49), pp. 10–11.
[426] Kovács Pétert egy 1955-ben, Szolnokon megölt fiatal nő halálával is kapcsolatba hozták. Utóbbi ügyben is született egyébként jogerős ítélet: a szolnoki ifj. Bulyáki Istvánt közvetett bizonyítékok alapján ítélték életfogytiglani szabadságvesztésre, amelyet később tizenöt évre módosítottak. Ha Kovács volt az elkövető, az egyrészt azt jelenti, hogy Bulyáki ártatlanul ült 15 évet, és ha Kovácsot már ekkor elfogják, ma valószínűleg nem beszélhetünk a martfűi rémről, sem a pár évvel később ártatlanul elítélt Kirják Jánosról. Lásd többek között: Dulai Péter (2020): Korábban is gyilkolt a martfűi rém? *168 Óra* (32(4), pp. 62–64. https://168ora.hu/itthon/korabban-is-gyilkolt-a-martfui-rem-egy-1955-os-emberoles-lezaratlan-aktaja-180941 (letöltve: 2025. 08. 19.)
[427] Martinkó Károly (1967): A „Kék fény" nyomában… – Mesterdetektívek nélkül. *Magyar Rendőr* 21(52), p. 6.
[428] Mattyasovszky Jenő (1968): A nagy munka méltó elismerése. *Magyar Rendőr* 22(5), p. 2.

A Népszabadságban beszámoltak a nyomozásról[429], illetve tudósítottak a tárgyalásról[430] és a kivégzésről is[431]. Ezen cikkek közül kiemelendő a nyomozásról megjelent anyag, amelyet Szabó Ferenc írt, és amely a rendőrségi jelentésekből idéz. (Ez utóbbi nem meglepő, hiszen a Népszabadság volt a párt elsőszámú lapja.) A cikkben igen részletesen bemutatják Kovács három gyilkosságát, méltatják a rendőrség szívós munkáját, miközben egy szót sem ejtenek Kirják Jánosról és arról, hogy Kovács már 1957-ben is ölhetett. A gyilkosság-sorozat felderítését a Magyar Rádió is nyomon követte, azonban az ártatlanul elítélt Kirják neve nem került elő.

5.1.4 Kettős gyermekgyilkosság[432]

„Úgy üldöztem a gyerekeket, mint vad a bárányt” – vallotta a rendőrségen Bodgál Zoltán, aki 1968. június 16-án a népligeti Építők Napjáról csalta el első áldozatát, a 12 éves Blázsik Istvánt. A tévé, a rádió és a napilapok egy héttel az eltűnés után közölték a fiú fényképével ellátott rendőrségi felhívást, a hír pedig valóságos rémületet váltott ki országszerte. A tizenhárom éves Nagy Józsefet anyja figyelmeztette, hogy ne álljon szóba idegenekkel, mert a rendőrség akkor már gőzerővel kereste Istvánt. József állítólag ráadásul nagy érdeklődéssel olvasta és gyűjtötte az esetről szóló cikkeket. Bodgálnak pár hónappal később, szeptember 10-én ennek ellenére sikerült elcsalni a gyereket, aki éppen a biciklijét javította egy csepeli bisztró előtt, miközben Zoltán ott borozott. A kétszeres gyerekgyilkos a két holttestet egymástól tíz méterre ásta el Csepel határában.

A tettes végül pár nappal a második emberölés után önként jelentkezett a rendőrségen, de egy kisebb bűncselekmény miatt szeretett volna kikerülni a reflektorfényből: azt kérte, tartóztassák le, mert bőröndöt lopott. *„Nehéz, szívós munkát igényelt felkutatása. Régen mozgósítottak ilyen bűnüldöző apparátust, mint ezúttal, Blázsik István, majd Nagy József gyilkosának felderítésére. Voltak napok, amikor másfélezer nyomozó, rendőr, karhatalmista és munkásőr kutatta a robotkép és a személyleírás után. Szinte törvényszerű, hogy a mozgásba lendült hatalmas gépezet valamelyik pontján előbb-utóbb keresztezni kellett a menekülő útját. Tekintélyes segítséget nyújtott a lakosság. (…) A sötét bűnügyre fény derült. A bűnügyi labor azonosítási vizsgálata, amely a gyilkos és áldozata ruhájában is kimutatja a közös eredetű festékmaradványt, már a bírósági tárgyalás adaléka lesz. A Bodgál-ügy után majd az*

[429] Szabó Ferenc (1967): Ezernyolcszáz napos nyomozás. *Népszabadság* 25(244), p. 13.
[430] Szabó Ferenc (1968): Bíróság előtt a Szolnok megyei kéjgyilkos. *Népszabadság* 26(174), p. 9.
[431] Kivégezték a tiszaföldvári négyszeres gyilkost (1968). *Népszabadság* 26(285), p. 8.
[432] Dulai Péter (2025): Rémület – Gyilkosok és áldozatok feketén-fehéren. Budapest, Cser Kiadó, pp. 101–104.

igazságszolgáltatás tesz pontot, de a kisgyermekek óvása és védelme valamennyiünk ügye” – hangzott el a gyanúsított elfogása után a híradóban.[433]

Bodgál 1944-ben szolgált a fronton. Mire hazatért, anyja felakasztotta magát. Zoltán aztán megismerkedett egy fiatal lánnyal, aki ugyancsak meghalt. Homoszexuális kapcsolatai már fiatalabb korában is voltak, de ezt akkoriban igyekezett eltitkolni. Aztán egyre jobban kezdett vonzódni a kisfiúkhoz. A pszichológiai szakvélemény szerint nem akart ölni, a két gyereknek azért kellett meghalnia, mert a tettes félt, hogy az erőszakoskodása után elmondják valakinek, mit tett velük. Ez a motívum jellemző a gyerekek sérelmére elkövetett, gyilkossággal végződő szexuális bűncselekményekre.

A kétszeres gyerekgyilkos tekintélyes bűnözői múlttal rendelkezett, hiszen korábban tizenegyszer volt büntetve lopásért, betörésért és közveszélyes munkakerülésért. Összesen tizennyolc évet töltött börtönben. Utolsó büntetéséből alig több mint nyolc hónappal Blázsik István megölése előtt szabadult. A vádlottat aljas indokból, több emberen elkövetett emberölés bűntette miatt ítélték halálra. Nem kért kegyelmet, bűnösnek vallotta magát, de végig tagadta a szexuális indítékot és azt, hogy homoszexuális lenne. Az ítéletet 1969. március 4-én hajtották végre.

„Rendőrkézre került a többszörösen büntetett előéletű, negyvenegy éves Bodgál Zoltán, aki a bizonyítékok alapján beismerte: június 16-án a Népligetben az Építők Napja alkalmából rendezett ünnepségről elcsalta és megölte a 12 éves Blázsik Istvánt, valamint szeptember 10-én – hasonló módon – ugyancsak ő ölte meg Csepel határában a 13 éves Nagy Józsefet" – számolt be dupla oldalon a Magyar Rendőr[434] a kettős emberölési ügyről, amely nem csak kriminalisztikai szempontból maradt emlékezetes, hanem a közvéleményt is alaposan felkavarta. Ha a szegedi ötös emberölés kapcsán kritika érte a rendészeti szerveket a hiányos – és ezzel a sikeres nyomozást is hátráltató – tájékoztatás miatt, akkor ez a negatívum ebben az esetben – legalábbis a fellelhető információk alapján – nem merülhet fel. Az 1968-as évben négy anyag jelent meg a történtekkel kapcsolatban. Nem meglepő, hogy a bűncselekményről a a rendőrújság akkori „bűnügyese”, Mattyasovszky Jenő számolt be. Jelent meg lakossági felhívás[435] az első gyermek eltűnése után, majd a második áldozat holttestének megtalálását követően[436]. Utóbbi két cikk egyértelműen a bűncselekmény mielőbbi felderítése, a tettes gyors kézre kerítése miatt kerülhetett be a lapba. A gyanúsított elfogása után Bodgál Zoltán

[433] Gyermekgyilkos a rendőrségen. https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=19662 (letöltve: 2025. 08. 19.)
[434] Mattyasovszky Jenő (1968): A gyermekgyilkos elfogása. *Magyar Rendőr* 22(42), pp. 8–9.
[435] Mattyasovszky Jenő (1968): Ki csalta el Blázsik Istvánt? *Magyar Rendőr* 22(29), p. 14.
[436] Mattyasovszky Jenő (1968): Kutatják a csepeli gyermekgyilkost. *Magyar Rendőr* 22(38), p. 14.

fényképével ellátott közlemény[437] jelent meg, aztán pedig a már említett kétoldalas beszámoló, amely a tettes helyszíni kihallgatásáról szólt fotókkal gazdagon illusztrálva, illetve amelyben nem győzték dicsérni a rendőri munkát és kiemelni a lakosság segítségét.

Beke Béla ny. r. százados visszaemlékezése alapján ez lehetett azon kevés bűnügyek egyike, amivel kapcsolatban beleszóltak fentről az újságírói-szerkesztői munkába. Beke Béla szinte az összes, általam tárgyalt emberölési ügyről született cikkről, vagy a munka hátteréről tudott személyes emlékekkel szolgálni. A Bodgál-üggyel kapcsolatban határozottan emlékszik, hogy az elfogás után Mattyasovszky Jenő egyik cikkének kéziratában szerepelt egy komoly kritikai megjegyzés, ami nem az újságíró személyes kritikája volt. Eszerint az egyik nyomozó már az első gyilkosság után felhívta a figyelmet Bodgál Zoltánra, mint lehetséges elkövetőre, de a BRFK életvédelmi osztályáról rászóltak, hogy nyomozzanak tovább. Bodgál ezután követte el a második emberölést, amit ezek szerint meg lehetett volna előzni. Beke Béla szerint Mattyasovszky ezzel kapcsolatos mondatai nem jelenhettek meg a lap hasábjain.[438]

A büntetőeljárás bírósági szakaszáról, az ítéletről már ugyan nem számolt be a lap, de a Bodgál-ügy tizenkét évvel később *„A bűnügyi technika archívumából”* című rovatban egyszer még előkerült. A dr. Kertész Imre, a Bűnügyi Szakértői és Kutató Intézet vezetője által jegyzett cikk[439] kiemeli, hogy a két súlyos bűncselekmény bizonyításában különösen nagy szerepe volt a szakértőknek.

A bűncselekményről a történtek idején az egész sajtó, a televízió és a Magyar Rádió is rendszeresen beszámolt, valamint hírt adott róla az MTI és a Népszabadság is. Utóbbi ugyanazt a narratívát követte, mint a Magyar Rendőr, ami nem meglepő: gyorsaság, szakszerűség, állampolgári segítség. Az elfogás után Szabó László írt hosszú és részletes cikket[440] az eseményekről, tette ezt minden bizonnyal a nyomozati anyag birtokában.

A Belügyi Szemlében a gyanúsított kihallgatási taktikájáról jelent meg anyag, amelyben a nyomozást is részletesen ismertették. Ebben a tanulmányban a pozitívumok és az esetleges hibák, tanulságok is részletesen felsorolásra kerültek[441]. Bár teljesen nyilvánvaló volt, hogy a gyilkosságokat Bodgál Zoltán követte el, maga a cikk is az egyértelmű bizonyítékok bemutatásáról szól, de a férfit terheltnek nevezik, vagyis az ártatlanság vélelme ez esetben tetten érhető.

---

[437] Közlemény (1968). *Magyar Rendőr* 22(40), p. 14.
[438] Beke Béla szóbeli közlése.
[439] Kertész Imre (1980): A bűnügyi technika archívumából. *Magyar Rendőr* 34(33), p. 10.
[440] Szabó László (1968): A nyomozás vezetői a gyerekgyilkos elfogásáról. *Népszabadság* 26(241), p. 10.
[441] Láposi Lőrinc–Márton Mihály–Papp Ferenc (1969): Többszörös gyilkos kihallgatásának taktikája. *Belügyi Szemle* 7(1), pp. 93–99.

5.1.5 Akit háromszor is halálra ítéltek

„1968. október 13-án reggel munkaruhás férfi – Prezenszki Sándor – szállt le a Heves megyei Karácsond községbe érkező vonatszerelvényről. Amikor a Széchenyi utca 27. számú családi házhoz érkezett, a döbbenettől megdermedt: az ajtót valaki felfeszítette, és felesége, meg tizenkét éves fia holtan, vérbefagyva feküdt a lakásban..." – indul a beszámoló a karácsondi kettős gyilkosságról a Magyar Rendőrben.[442] Pless Zsuzsa, a cikk írója ekkor még nem sejthette, hogy azt az személyt, akiről a rendőrség meggyőződéssel állítja, hogy a gyilkosságok elkövetője, háromszor ítéli majd halálra a bíróság, majd végül felmentik.

A tettes késő este hatolt be a nyitva hagyott utcai kapun át a családi ház kertjébe, kicsavarta a villanykörtét a falon, aztán benézett a ház üvegezett verandájának ajtaján. Eközben az üvegen kesztyűnyomot, majd később homlok- és orrhegy lenyomatként azonosított nyomot hagyott. A konyhán keresztül jutott be a lakásba, aztán először Prezenszkinét, majd a család hálószobában alvó kisfiát ütötte agyon baltával. A másik ágyban alvó kislány életét valamiért megkímélte. A lakásban nem találta meg a szekrényben a húszezer forintos betétkönyvet és a kétezer forintnyi készpénzt. A rendőrség december 10-én fogta el a káli Ebneth Simont és a karácsondi Hollósi Györgynét. A gyakran italozó asszony és a férfi 1968 tavaszán ismerkedett meg egymással. Simont adósságai szorongatták, Hollósiné pedig szeretett volna megszabadulni férjétől, akivel főként azért kötött házasságot, hogy a rendőrhatósági felügyelet alól mentesüljön. Gyakran emlegette, hogy valahonnan pénzt kellene szerezni, és együtt költözni egy budapesti albérletbe. Az asszonytól állítólag az sem lett volna idegen, hogy egyik családtagját megöljék, és így jussának nagyobb összeghez.

Ebneth és Hollósiné bűnügyének bírósági kálváriája még abban az évben megkezdődött a Heves Megyei Bíróságon, majd hosszú éveken át tartott. Simont halálra, bűntársát tíz évi szabadságvesztésre ítélték. A Legfelsőbb Bíróságon Ebneth viszont már következetesen tagadott, mire az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezték. Az új eljárást a Fővárosi Bíróság folytatta le, az előző procedúra pedig még kétszer megismétlődött. A másodszor és a harmadszor elsőfokú eljárásra kijelölt Fővárosi Bíróság újból és újból halálra ítélte Ebnethet és szabadságvesztésre bűntársát, a másodfokon eljáró Legfelsőbb Bíróság pedig újból kétszer hatályon kívül helyezte az ítéleteket. Jöhetett a negyedik eljárás, ahol már első fokon megszületett a felmentés, amelyet aztán a Legfelsőbb Bíróság jóváhagyott.

[442] Pless Zsuzsa (1969): Kriminalisztikai bizonyítás. *Magyar Rendőr* 23(32), pp. 12–13.

A karácsondi kettős gyilkossággal kapcsolatban valóban kétséges bizonyítékok voltak. A helyszínen például nem rögzítettek olyan ujjnyomatot, amelyet azonosítani lehetett volna Ebnethék ujjnyomataival. Kriminalisztikai szempontból érdekesség volt, ahogyan a Bűnügyi Technikai Intézet megkísérelte a bíróság előtt igazolni, hogy a homloknyom Ebneth Simoné. Ez valószínűleg azért nem sikerült, mert kevés volt az idő arra, hogy olyan széles körű próbagyűjtést végezzenek, amely eloszlathatja a kétségeket. A vádhatóság legfőbb bizonyítéka az volt, hogy több tanú vallotta: látták Ebneth Simont a gyilkosság napján a helyszínen és megismerték a nadrágjáról. A feltűnő színű, vérfoltos pantallót nehéz lett volna egy másik ruhadarabbal összetéveszteni, de amikor a vádlott felpróbálta a nadrágot, az még a térdéig sem ment fel.

Ami tény: a Legfelsőbb Bíróság végül 1974. október 7-én bizonyítottság hiányában felmentette Ebneth Simont és társát.

Ez a bűncselekmény hivatalosan a mai napig felderítetlen és már évtizedek óta elévült. Kriminalisztikai és jogtörténeti különlegességei mellett, tájékoztatás szempontjából pedig atipikus. A kettős gyilkossággal kapcsolatban ugyanis mind a Magyar Rendőr, mind az ezzel kapcsolatban a jogerős ítéletig általában jóval visszafogottabb Belügyi Szemle is tényként kezelte, hogy megvannak a tettesek. Hozzá kell tenni: mit tehettek volna mást, amikor a cikkeket a felderítésben és az azonosításban részt vevők írták vagy szólaltak meg az ügy kapcsán?

A rendőrújság hasábjain dr. Kádár János r. alezredes, megyei főkapitányhelyettes már az iratok ügyészségnek vádemelési javaslattal átadásakor úgy nyilatkozott, mint ha a gyanúsítottakat már elítélték volna. Ez talán érthető, hiszen – ahogyan a cikk szerzője fogalmaz, *„kilenc hónap kátyúkkal és buktatókkal teli útja áll a Heves megyei Rendőr-főkapitányság beosztottjai mögött.”* A főkapitányhelyettes kiemelte, hogy a karácsondi kettős gyilkosságot megelőzően tizenegy évvel korábban volt felderítetlen életellenes ügyük, és most sem nyugodtak bele, hogy zsákutcába futnak. Önkritikájának is hangot adott, amikor megjegyezte, hogy tisztában van vele, hogy ha Ebneth Simon alibijét alaposabban ellenőrzik, akkor 13 órán belül kézre került volna.

A kettős gyilkosságról a Belügyi Szemlében két tanulmány is megjelent ugyanabban a lapszámban, ami nagyon ritkán fordult elő a folyóirat történetében. Az egyikben magáról a felderítésről, a terhelő bizonyítékokról olvashatott a szakma[443]. A tanulmány az elsőfokú ítélet

[443] Tóth János–Bene Imre (1970): A karácsondi kettős emberölés tetteseinek felderítése. *Belügyi Szemle* 8(5), pp. 97–101.

után jelent meg, de – mint ahogyan ismertettem – az igazi bírósági kálvária még csak ezután kezdődött. A másik anyagban a kriminalisztikai szempontból egyedi módszernek számító homlok- és orrnyomok alapján történt azonosításról volt szó. A dr. Bakonyi István nyomszakértő által jegyzett másik cikk a *Szakértők gyakorlatából* című rovatban jelent meg[444], és itt érzékelhető az igazságügyi szakértői körökből is ismert feltételes mód és némi visszafogottság, de Bakonyi egyértelműen kijelenti, hogy a bűncselekmény helyszínén Ebneth homlok- és orrnyomait találták meg.

Fel lehet-e vajon róni a kiemelt tárgyi súlyú és rengeteg energiát felemésztő bűntetőügyben részt vett szakembereknek (vezető, nyomozó, nyomszakértő stb.), hogy már a jogerős ítélet előtt azt kommunikálták, hogy megvannak a tettesek? Ártatlanság vélelme és az eljárás későbbi alakulása szempontjából utólag azt mondhatjuk, hogy ez nem volt szerencsés, de véleményem szerint a magabiztosság hátterében ebben az esetben a teljes szakmai bizonyosság állt.

Annak ellenére, hogy mekkora horderejű és milyen kacifántos esetről volt szó, a Népszabadságban mindössze kétszer számoltak be az ügyről[445][446], a Magyar Rádióban pedig mindössze egyszer, a Fővárosi Bíróság által hozott halálos ítélet alkalmával.[447] Egyik cikk sem a felmentésről adott hírt, és erről a tényről egyetlen sajtótermék sem számolhatott be. Akit esetleg nyomon próbálta követni a történéseket, annak az lehetett gyanús, hogy a kivégzésről sem jelent meg hír.

Nem véletlen, hogy erről az esetről Katona Géza is kitért, aki a kriminalista és a jogász szemével is véleményt tudott mondani, de úgy tűnik, hiába telt el közel harminc év, a neves szakember is bizonytalan volt. *„A szakértői tapasztalatok azonban mindenképpen emlékezetesek maradnak, de még máig sem tudtam eldönteni magamban: a Legfelsőbb Bíróság – a marasztaló ítéletek háromszori megsemmisítésével – súlyos »justizmordot« akadályozott-e meg, vagy a páratlanul kegyetlen bűnügyben az igazság bírói megállapítását gátolta-e meg?”*[448]

[444] Bakonyi István (1970): A homlok- és orrnyomok azonosításának lehetőségei. *Belügyi Szemle* 8(5), pp. 122–125.
[445] Halálos ítélet a karácsondi kettős gyilkosság ügyében (1969). *Népszabadság* 27(247), p. 8.
[446] Halálos ítélet a karácsondi kettős gyilkosság ügyében (1970). *Népszabadság* 28(288), p. 8.
[447] Magyar Rádió, 1970. december 8.
[448] Katona (1998) i. m., p. 206.

5.1.6A Labancz Anna-ügy

„Vasárnap hajnalban gyilkosság történt Miskolcon. 3 óra után néhány perccel, ismeretlen tettes, ismeretlen körülmények között több késszúrással megölte a 24 éves Labancz Anna ápolónőt, miskolci lakost. A bűncselekmény áldozatát kórházba szállítás után megműtötték, a szúrás azonban olyan életfontosságú szervet ért, hogy életét a gyors beavatkozás ellenére sem lehetett megmenteni. A rendőrség a vandál bűnügyben a nyomozást nagy apparátussal folytatja" – adta hírül a 1970. április 20-án a Déli Hírlap.[449] Ekkor valószínűleg a rendőrségnél sem gondoltak arra, hogy a magyar kriminalisztika egyik legrejtélyesebb és a mai napig felderítetlen emberölési ügyével állnak szemben.[450]

Labancz Anna 1970. április 18-án délutános műszakban dolgozott a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kórház szemészeti osztályán. Negyed tizenegykor indult haza a szomszédos nővérszállásra, földszinti szobájába ment, ahol egyedül volt. Hajnali háromnegyed háromkor női sikolyok hallatszottak, aztán a fiatal nő véresen kitámolygott a folyosóra, ahol lerogyott egy fotelben. Pár óra múlva meghalt a kórházban anélkül, hogy támadóját megnevezte volna. Ha egyáltalán (fel)ismerte.

A közismerten csinos ápolónő szeretett szórakozni, sokan ismerték, személye a kamasz fiúktól kezdve felnőtt férfiakig, betegektől kezdve orvosokig sokakat érdekelt. Azonban nem, hogy valójában releváns személy nem került az akkori nyomozás látókörébe, a mai napig a gyilkosság pontos helye sem világos. A szobájában vagy az utcáról, az ablakon keresztül ölték meg a nőt? Mi volt az indíték? Merre menekült a gyilkos?

A büntetőügy 1990-es elévülése előtt aztán úgy tűnt, fordulat állhat be. Ekkor bukott meg a hazugságvizsgálaton egy F. István nevű, akkor éppen egy másik gyilkosság miatt börtönben lévő férfi, aki a Labancz-ügy mai napig egyetlen hivatalos gyanúsítottja. Bár számos adat mutatott arra, hogy az akkor 17 éves és Labancz Anna köreiben mozgó Istvánnak köze lehetett a gyilkossághoz, a miskolci gyanúsított még azt is tagadta, hogy egyáltalán ismerte volna ezt a nevet. Az ügyészség egyértelmű bizonyítékok hiányában megszűntette a nyomozást vele szemben. Ezzel pedig büntetőjogi szempontból eredménytelenül zárult le a Labancz Anna-ügy.

Dacára annak, hogy a „növérszállós gyilkosság” óriási sajtónyilvánosságot kapott, a Magyar Rendőrben egyetlen cikk sem jelent meg a rendszerváltáskor büntetőjogilag aztán el is évült bűntényről, melynek – mint említettem – a húsz év alatt egyetlen egy hivatalos gyanúsítottja volt. Ezzel kapcsolatban a Labancz-gyilkosság megtörténtekor már két éve a

[449] Vasárnap hajnalban megöltek egy ápolónőt (1970). *Déli Hírlap* 2(91), p. 8.
[450] Dulai (2025) i. m., p. 123.

Magyar Rendőrnél dolgozó Martinkó Károlyt is megkérdeztem, de konkrét emlékei az üggyel kapcsolatban nincsenek. Feltételezése szerint azért nem jelent meg semmi a nyomozással kapcsolatban, mert nem voltak konkrét eredmények. Ugyanezen a véleményen van Beke Béla is, aki ekkor már évek óta a Magyar Rendőr munkatársa volt. *„Ismertem az ottani bűnügyi technikusokat. Elmondták, hogy úgy ki volt takarítva a helyszín, hogy nem lehetett nyomokat rögzíteni. Egyrészt a hírérték hiánya, másrészt a szakmai hibák miatt nem jelent meg semmi, hiszen olyan színben kellett volna feltűntetni a bűnügyi technikát, ami nem lett volna szerencsés"* – mondja Beke, aki éppen abban az időszakban volt a rendőrújság munkatársa, amelyet vizsgálok.[451]

A Kék fényben ezek szerint máshogyan álltak hozzá a kérdéshez, ami beleillik a műsor akkori szerkesztési elveibe. Riportot készítettek[452] Labancz Anna megöléséről, a körülményekről és a lehetséges elkövetőkről. Bár az anyag egyértelműen azért készülhetett, hogy a lakosság segítségét kérje, több, az ügyben akkor rendőrként érintett szakember szerint is félrevihette a nyomozást, miután a közvélemény ezután mindenáron orvos elkövetőért kiáltott. Ennek a verziónak nem volt igazi alapja.[453]

Kérdés, hogy egy ilyen horderejű, évtizedekig felderítetlen, számos kriminalisztikai tanulságot rejtő bűntény miért nem fért bele semmilyen formában sem a lapba, miközben az országos sajtó és a televízió is részletesen és rendszeresen foglakozott az üggyel. A helyszíni nyomrögzítés már említett nehézségei mellett minden bizonnyal azért, mert tettes híján nem lehetett beszámolni a sikeres nyomozásról és annak részleteiről. Az emberölési üggyel kapcsolatban a Belügyi Szemlében sem találtam cikket. Elképzelhető, hogy valamikor az évek során valamilyen kontextusban előkerült a téma, de önálló tanulmány sem a nyomozásról, sem a szakértői munkáról nem jelent meg. Ennek a lap gyakorlatát nézve valószínűleg nem az lehetett az oka, mint a Magyar Rendőr esetében, hanem az, hogy a tanulságokkal várni akartak addig, amíg a bűncselekmény felderítésre kerül.

Nyilván az sem véletlen, hogy a Népszabadságban sem jelent meg semmi a nővérszállós gyilkosságról. Még maga a bűncselekmény elkövetésének ténye sem. A lap húsz évvel később,

[451] Beke Béla szóbeli közlése.
[452] Mivel a Kék fény adásainak pontos dátumáról nincsen megbízható adatbázis, ezért egy, Szabó László által jegyzett újságcikk alapján csak következtetni lehet, hogy a vonatkozó részt 1970. szeptember elején mutatta be a Magyar Televízió. Lásd: Szabó László (1970): Csaló, postarabló, gyilkos után nyomoz a rendőrség. *Tükör* 7(37), pp. 12–13.
[453] Személyes tapasztalatom, hogy Miskolcon még napjainkban is ez a helyiek véleménye.

az elévülés előtt[454], majd a nyomozás megszűntetése után[455] említette az ügyet, mint ahogyan a Magyar Rádióban is csak ekkor foglalkoztak a bűnténnyel.

5.1.7 Eladták gyerekeiket a piacon?

„Biztos vagyok benne, hogy nemcsak a bírósági tárgyaláson, hanem már e riport olvasásakor is sokakban felvetődik a kérdés: ember vagy szörnyeteg Szőrös Bertalan és élettársa Bangó Jolán? Két csöppség erőszakos halála terheli lelkiismeretüket, már ha egyáltalán van lelkiismeretük" – kezdte nem minden személyes érzelem nélküli „Szörnyetegek – emberbőrben" című cikkét[456] Martinkó Károly. A valóban megrázó bűncselekmény két főszereplőjét, Szőrös Bertalant és élettársát, Bangó Jolánt azután ítélte el a bíróság, hogy két gyermekük halálát okozták. Szőrös Bertalan és bűntársa kezdetben a hatóságokat azzal a történettel akarta félrevezetni, hogy a kislányt a budapesti Lehel téri piacon eladták egy ismeretlen asszonynak, a kisfiút pedig ugyancsak egy idegennek elajándékozták.

Témám szempontjából az ügy érdekessége, hogy Martinkó Károly visszaemlékezése szerint újságíróként segítették a felderítést. A lap ekkori bűnügyese a vele készült interjúm során elmesélte, hogy először még akkor jártak helyszíni riportot[457] készíteni Szőröséknél, amikor még csak azt a hihetetlennek tűnő információ állt rendelkezésre, hogy az anya elajándékozta gyerekeit a piacon.

Martinkó a következőképpen emlékezett vissza. *„Beke Béla fotós kollégámmal éppen az ORFK körözési alosztályán voltunk, ahol említettek nekünk egy ügyet, ami sem a rendőrséget, sem a tanácsot nem érdekelte, de tudták, hogy engem fog. Ennek az volt a lényege, hogy adva van egy vidéki településen egy Szőrös Bertalan nevű férfi és élettársa, illetve két kisgyermek, akik eltűntek. Az anyjuk pedig azt állította, hogy a budapesti Lehel piacon eladta őket. Az alosztályvezető mondta, hogy ezzel a történettel valami nem stimmel, mert az is bűncselekmény, ha a nő úgymond ajándékba adta a gyerekeket. Voltunk is a lakásukon, ahol volt egy aranyos kislány is. Beszélgettünk, csináltunk egy riportot. Mondtam Szőrösnek, hogy de szép ez a kislány! Erre ő titokzatosan csak annyit mondott, hogy »látta volna a másik kettőt«. Éreztem, hogy ő tudja, hogy a két gyerek már nem él. A váci kapitányság bűnügyi osztályvezetője nagyszerű ember volt ugyan, de amikor ennél az esetnél beszóltam nekik, hibát követett el. Ha akkor ránk hallgat, és beviszi őket kihallgatni, két óra múlva megoldódik az ügy. Később*

[454] Ki ölte meg a szép miskolci ápolónőt? (1990). *Népszabadság* 48(107), p. 10.
[455] Kovács Lajos (1991): *Hiába jelzett a hazugságvizsgáló.* Népszabadság, 49(48), p. 10.
[456] Martinkó Károly (1973): Szörnyetegek – emberbőrben. *Magyar Rendőr* 27(42), p. 13.
[457] Martinkó Károly (1973): „A holt lelkek". *Magyar Rendőr* 27(15), p. 13.

kiderült, hogy mindkettő gyerek meghalt, és ha mi akkor nem megyünk, akkor Szőrös szerintem a karon ülő kislánnyal is végzett volna, ráadásul az élettársa állapotos is volt. Ez a férfi egyébként a börtönben is ölt, arról is írtam a Magyar Rendőrbe. Utóbbinál pedig egy érthetetlen orvosszakértői véleménynek köszönhetően csak halált okozó testi sértést állapítottak meg, így Szőröst nem akasztották fel. A témára egyébként rögtön ráharapott Szabó László is a Kék fény stábjával."[458] [459] Martinkó *Gyermeksikolyok* című, évtizedekkel később megjelent kötetében is megírta a történetet, és ott már hivatkozott a rendőrség által vétett hibára. Emlékei szerint kioktatták őket, mondván, hogy *„a cigányok nem ölnek gyerekeket."*[460]

A lap gyakorlatától eltérően a tárgyalóteremből is tudósítottak[461], az újságíró Szőrös Bertalant pedig valóban a börtönbe is „követte", aminek köszönhetően a Magyar Rendőr olvasói értesülhettek róla, hogy a fogvatartott szabadságvesztése alatt megölte egy rabtársát[462]. Az elítélt még 1983-ban, a szegedi büntetés-végrehajtási intézetben készült riportban is előkerült, mint „nehéz fiú"[463].

A Szemlében nem foglalkoztak az esettel, míg a Szőrös-ügy bírósági szakaszáról az országos lapok ugyan nem, de a Népszabadság beszámolt.[464] Igaz, az ilyen horderejű ügyekkel kapcsolatos gyakorlatukhoz képest eléggé szűkszavúan, egy bírósági tudósítás formájában. A Magyar Rádióban azonban egyáltalán nem hangzott el semmi a történtekről.

5.1.8A Hungária körúti bankrablás

„A rendőrségről vagy jót, vagy semmit – rendőrállamban ez a szabály. Miután ennek az ügynek a felderítéséről jót mondani nem lehetett, nem is mondtak az egészről semmit. A Hungária körúti bankrablással a sajtó már csak a rendőrállam összeomlása után foglalkozott érdemben."[465]

„Pénteken 14 óra körül Budapesten a VIII. kerület Hungária körút 10/A. szám alatti OTP-kirendeltségben ismeretlen személy vagy személyek lőfegyverrel pénzszerzés céljából

[458] Martinkó Károly szóbeli közlése.
[459] A Magyar Rendőr újságírója a Képes Újságba is írt a bűncselekményről. Lásd: Martinkó Károly (1974): Emberszörnyek. *Képes Újság* 15(4), p. 21.
[460] Martinkó Károly (2000): Gyermeksikolyok. Budapest, szerzői kiadás, p. 92.
[461] A bírósági tárgyalóteremből jelentjük (1975). *Magyar Rendőr* 29(28), p. 14.
[462] Martinkó Károly (1978): A börtönben is ölt. *Magyar Rendőr* 32(5), p. 13.
[463] Martinkó Károly (1983): Visszavezetni a társadalomba. *Magyar Rendőr* 37(7), pp. 51–52.
[464] Elítélték a kétszeres gyermekgyilkosokat (1974). *Népszabadság* 32(135), p. 9.
[465] Citrom-díjas nyomozás. https://ritkanlathatotortenelem.blog.hu/2019/01/29/a_citrom-dijas_nyomozas (letöltve: 2025. 08. 20.)

agyonlőtték Bukta Józsefné 50 éves kirendeltségvezetőt és Pátrovits Sándorné 50 éves pénztáros, budapesti lakosokat. A Budapesti Rendőr-főkapitányság a tettes vagy tettesek kézre kerítésére széles körű nyomozást indított. Kérik a lakosságot, hogy akik az adott időben és helyen gyanús személyt vagy személyeket láttak, vagy gyanús körülményeket észleltek, jelentsék a Budapesti Rendőr-főkapitányság 07-es telefonszámán, vagy bármely rendőri szervnek, illetve rendőrnek." – szólt az MTI által 1977. március 5-én, a kettős emberölés másnapján kiadott közlemény[466], amelyet változatlan formában közöltek a napilapok. A Labancz-ügyhöz hasonlóan felderítetlen és évtizedek óta elévült bűncselekmény éppen a szűkszavú kommunikáció miatt izgathatta annyira a budapesti közvéleményt, miközben a sajtó csupán a rendőrségi felhívásokat közölte. Áprilisban a Kék fényben foglalkoztak a bankrablással. Az adásban közzétették a szemtanúk segítségével alkotott fantomképeket azokról, akiket a rablás időpontjában a helyszín közelében láttak, s akik elkövetők vagy tanúk lehetnek.[467]

Kriskó Edina disszertációjában megjegyzi[468], hogy Szabó László 2012. június 1-jén a Rendészettudományi Társaság konferenciáján személyesen idézte fel a Kék Fény éveit és az adáskészítés néhány mozzanatát. Előadásában azt mondta, hogy a politika kétszer próbált direkt módon beleszólni a műsor szerkesztésébe, amelynek célja a lakosság önvédelmi reflexeinek felébresztése, erősítése volt. Az egyik ilyen esetként éppen a Hungária körúti kettős gyilkosságot említi.[469] Biszku Béla korábbi belügyminiszter, az MSZMP Központi Bizottságának titkára Szabó visszaemlékezése szerint le is akarta állítani a Kék Fény azon adását, amiben a kiemelt tárgyi súlyú bűncselekménnyel foglalkoztak. Szabó azt mondta, négy napjuk maradt a történet feldolgozására. Filmre vették a tetthelyet és arra készültek, hogy majd a lakosság segítségét kérik. Öt perc volt még az adásba kerülésig, amikor letiltó telefonhívás érkezett a belügyből. Biszku Béla személyesen utasította Benkei András belügyminisztert, hogy a Hungária körúti kettős gyilkosság maradjon ki a műsorból, de azt az ukáz ellenére mégis bemutatták.[470]

A másik, Szabó által említett ügy Demján Sándor társadalmi tulajdon ellen elkövetett feltételezett bűncselekménye volt, ahol tíz liter pálinka körül folyt a vizsgálat, és erről a Kék Fény nem számolt be. Szabó szerint soha máskor sem felkérést, sem utasítást, sem felszólítást

---

[466] Súlyos fegyveres bűncselekmény a Hungária körúti OTP-kirendeltségben. *MTI*, 1977. március 5.
[467] Citrom-díjas nyomozás.
[468] Kriskó (2012) i. m., p. 255.
[469] Szabó László (2012): Kék fény – Kékfény, a rendőrség és a média akkor és most. Konferencia-előadás. A magyar rendészettudomány XX. századi históriája I., A XX. századi magyar rendőrség a korabeli szaksajtó és tömegmédiumok tükrében, BM Nemzetközi Oktatási Központ, MRTT Biztonságpolitikai tagozat, június 1.
[470] Rendőri vezetők taposták össze a Hungária körúti kettős rablógyilkosság nyomait. https://index.hu/belfold/kihult_nyomon/2024/08/17/rablogyilkossag-hungaria-korut-kekfeny-szabo-laszlo-kovacs-lajos-kihult-nyomon (letöltve: 2025. 08. 20.)

nem kaptak azzal kapcsolatban, hogy milyen ügyeket mutassanak be. A kapcsolattartó tiszt javasolt témákat, amelyekből ők válogattak szakmai szempontok alapján.

Dacára annak, hogy a Hungária körúton szokatlan brutalitással elkövetett bűncselekmény volt a Kádár-korszakban történt utolsó hasonló eset Magyarországon[471], a Magyar Rendőrben – csakúgy, mint a Labancz Anna gyilkosságnál – semmilyen kontextusban nem esett szó a történtekről, a nyomozás állásáról.

A kirívóan brutális bűntény láthatóan kellemetlen volt Biszku Béláéknak és az állampárt vezetőinek, miközben a nyomozásban részt vevő Kovács Lajos szerint az ő munkájukba nem szólt bele a politika.[472][473] Az információhiány miatt ráadásul összeesküvés-elméletek és legendák kezdtek el terjedni a közvéleményben, amelyeknek akár valóságalapja is lehetett, de ezeket hivatalosan azonban sosem kommunikálták. Elterjedt például, hogy magyar katonatiszt követte el a bűncselekményt, a másik verzió szerint szovjet katona volt vagy egy rendőrtiszt volt a tettes.

Valószínűleg ugyanaz lehetett az egyik ok: elkövető(k) híján nem lehetett megírni, hogy sikeres volt a nyomozás és részleteket sem lehetett közölni. Ugyanakkor, ha valóban komolyan felmerült, hogy rendőrtiszt követte el a kettős emberölést, akkor ez már önmagában magyarázat a hallgatásra. Lakatos András kérdésemre ugyanígy vélekedett, vagyis, hogy „rendőri szempontból" nem volt mit megírni.[474] Beke Béla a vonatkozó szerkesztőségi gyakorlattal kapcsolatban véleményem szerint fontos megállapítást tesz, amikor azt mondja: *Annyi önkontrollunk volt nekünk is, hogy nem nyúltunk bele olyanba, ami nem bizonyítható. Hiába találgatnánk, ha nem tudunk bizonyítani semmit. Ha a nyomozók sem jutottak előbbre, akkor mi mit akartunk volna?*[475] Beke Béla szerint akadt még egy fontos tényező, ez pedig egyes rendőri vezetők a kaotikus helyszínen, nyilvánvalóan az ügy hordereje miatt tanúsított szakmaiatlansága volt. *„Szegény technikusok minden nyomot összegyűjtöttek, de aztán sokról*

[471] Az aktatáska kinyílt, a pénz szanaszét hullott – egy elhallgatott rablógyilkosság az Attila úti OTP-ben. https://rtl.hu/baleset-bunugy/2024/04/07/attila-ut-otp-bankrablas-rablogyilkossag-varszegi-lajos-honved-halalos-itelet (letöltve: 2025. 08. 20.)

[472] „A politika nem dumált bele, de az elvárás elég erősen jelentkezett, hogy találjuk meg a tettest." Lásd: Gyárfás Tamás meggyanúsításához politikai jóváhagyás kellett – PartizánPOLITIKA Kovács Lajossal.

[473] Dr. Kőrösi János ny. r. ezredes ezzel kapcsolatban érdekes emléket idéz fel, amivel csak alátámasztja, hogy emberöléses nyomozásba nem szóltak bele felülről. *„Kb. 99 százalékban ismeretlen tettes vagy tettesek által elkövetett emberölések ügyében nyomoztunk. Azért »csak« 99 százalékban, mert konkrétan egy olyan esetre emlékszem, ami nem ilyen volt. Azt kaptuk feladatul, hogy nyomozzuk ki, ki haragudhat annyira Ortutay elvtársra, korábbi vallás- és közoktatásügyi miniszterre, hogy meg akarja mérgezni a kutyáját. Ez volt az egyetlen ilyen alkalom a pályám során, ezt leszámítva a politika soha, semmilyen szinten nem avatkozott be a dolgainkba, legfeljebb siettették a felderítést, az eredményeket"* – mondta ezzel kapcsolatban a BRFK életvédelmi csoportjának egykori nyomozója. Lásd: Kutlán Edina (2024): Régi bűnök nyomában. Budapest, LittleFox Kiadó, p. 16.

[474] Lakatos András szóbeli közlése.

[475] Beke Béla szóbeli közlése.

kiderült, hogy főnököktől származik, miután a biztosított helyszínre megérkezve mindent összevissza járkáltak. Emlékszem, hogy Mérges István alezredes, a nyomozás egyik vezetője például feltette a kalapját az egyik fogasra, a helyszínelők aztán meg kereshették, hogy kié lehet."[476]

A Szemle esetében is ez volt a helyzet, és itt véleményem szerint ugyancsak a Labancz-ügyet érdemes felhozni párhuzamként: várták, hogy a felderítés végeztével levonhassák a megfelelő tanulságokat. Ez azonban – mint tudjuk – sohasem történt meg. Ha valaki pedig kizárólag a Népszabadságból tájékozódott, még azt sem tudhatta, hogy a kettős gyilkosság egyáltalán megtörtént, hiszen ezzel kapcsolatban semmiféle információ nem jelent meg a lapban. A Magyar Rádió gyakorlata ettől némileg eltért, hiszen a bűncselekmény elkövetése után és a következő napokban még hírt adtak az „ismeretlen tetteses" kettős gyilkosságról, a későbbiekben azonban hallgatásba burkolództak.

5.1.9 Rendőrgyilkosok

„A rendőrség széles körű nyomozás eredményeként felderítette annak a súlyos bűncselekménynek a körülményeit, amelynek során július 10-én megölték Gyulai Károly rendőr főtörzsőrmestert. A rendőrség elfogta a bűncselekmény tetteseit. Előzetes letartóztatásba helyezték a bűntett elkövetésével alaposan gyanúsítható Soós Lajos 36 éves gépkocsivezető, többszörösen büntetett előéletű vecsési, György József 38 éves kocsikísérő, ugyancsak többszörösen büntetett előéletű, valamint Németh István 20 éves gépkocsivezető, budapesti lakosokat és bűntársaikat. A tárgyi bizonyítékok alapján a gyanúsítottak a bűncselekmény elkövetését beismerték. A nyomozás adatai szerint a bűnözőcsoport több más súlyos bűntett elkövetésével is alaposan gyanúsítható. Az ügyben a rendőrség tovább folytatja a vizsgálatot."[477]

Az emberölés hátterében az állt, hogy Soósék egy nagyobb horderejű bűncselekményre készülve fegyvert akartak szerezni. A nyár folyamán gyakran megfigyelték az egykori Vörös Hadsereg útján (a mai Üllői út külső részén) lévő Steinmetz kapitány szobránál szolgálatot teljesítő rendőrt, akit Soós kinézett. Gyulai Károlytól csak a pisztolyát tudták megszerezni, miután szolgálati gépfegyverét az őrbódéban nem találták meg.

Ez volt az első hazai bűnügy, amikor a nyomozás során keletkezett rengeteg információt számítógépen keresztül dolgozták fel.[478] Soós Lajost és a másodrendű vádlott György Józsefet

[476] Beke Béla szóbeli közlése.
[477] Elfogták a rendőrgyilkosokat (1979). *Népszabadság* 37(255), p. 9.
[478] Dulai (2025) i.m., p. 187.

halálra ítélték és 1980. október 1-jén kivégezték. Varga László 15 évet kapott, Németh István fiatalkorára tekintettel elkerülte a legsúlyosabb büntetést, így „csak" életfogytiglani fegyházbüntetésre ítélték, melyből 2000-ben szabadult feltételesen. Ma már tényleges életfogytiglani büntetését tölti, miután ismét gyilkosságot követett el.

Gyulai Károlyt, a Belügyminisztérium hősi halottját soron kívül rendőr alhadnaggyá léptették elő.

Az elkövetők kézre kerítése után a sajtóban csak „az évtized bűnügyeként" emlegetett rendőrgyilkosságot nem csak azért ismerte az egész ország, mert a Kék fényben folyamatosan tájékoztattak és kérték a lakosság segítségét.[479] Az ismeretlen elkövetők utáni hajsza olyan méreteket öltött, hogy valamilyen formában sokan érintettek is voltak, vagy ismertek olyat, akit a rendőrség ellenőrzött. Budapest XVIII. kerületében, a Pest megyei Vecsésen, Gyálon, Maglódon, Ecseren, Üllőn és térségükben valamennyi (!) lakót fel kellett keresni, és megérdeklődni, tudnak-e valamit az elkövetőkről. A 4-es számú főútvonalnál átengedő pontot hoztak létre, és minden arra elhaladó gépjárművezetőt kikérdeztek. Miután bizonyossá vált, hogy Gyulai Károly megölésekor a holttest elhantolásának helyszínén talált Wartburg féltengely volt az egyik gyilkos eszköz, elrendelték a 900-as és az 1000-es Wartburg típusú gépkocsik országos felülvizsgálatát, így több mint 14 ezer gépjárművet vizsgáltak meg.[480]

Ki lehet jelenteni, hogy a Gyulai Károly sérelmére elkövetett emberölés felfedezése utáni időszakban nem volt irigylésre méltó helyzetben a rendőrség. Öt nappal később ugyanis újabb emberölés történt Budapesten a Ferenciek terénél, ahol megöltek egy idős papot. A Soós-ügyhöz hasonlóan ez a kiemelt tárgyi súlyú bűncselekmény is sokáig „ismeretlenes" maradt, ráadásul mivel pap volt az áldozat, nagy figyelmet kapott, a gyanúsított kézre kerítése után a Magyar Rendőrben is részletesen beszámoltak[481] róla. Benkei András belügyminiszter az újság hasábjain fejezte ki elismerését a *„két – a társadalomra kiemelkedő veszélyességű – bűntett eredményes felderítésében részt vevő központi szervek, a budapesti és valamennyi megyei rendőr-főkapitányságnak, a velük együttműködő szervek állományának, az önkéntes segítőknek szakszerű, fáradtságot nem ismerő munkájáért…"*[482] A rendőrgyilkosság azonban érthetően nagyobb publicitást kapott. Ennek oka éppen az lehetett, hogy egy rendőr volt az áldozat, másrészt pedig az, hogy a tettesek az óriási rendőri erő mozgósítása ellenére sem kerültek elő.

[479] „Két kifli sétál az utcán, melyikük a rendőrgyilkos?" – Viccek és szólások az évtized bűnügyében. https://ntf.hu/index.php/2020/11/01/ket-kifli-setal-az-utcan-melyikuk-a-rendorgyilkos-viccek-es-szolasok-az-evtized-bunugyeben/ (letöltve: 2025. 08. 20.)

[480] Szakács Zsolt (2009): Gondolatok „Az emberölések nyomozása" című tanulmányról. Budapest, Rendőrtiszti Főiskola, p. 19.

[481] Martinkó Károly (1979): Gyilkosság a paplakban. *Magyar Rendőr* 33(45), p. 13.

[482] A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének parancsa (1979). *Magyar Rendőr* 33(49), p. 3.

A lapban természetesen beszámoltak Gyulai Károlyról temetésről[483], illetve síremlékének felavatásáról[484].

A Bodgál Zoltán és a tiszaföldvári Kovács Péter bűnügyeihez hasonlóan Soósék is kaptak egy dupla oldalt. A fotókkal gazdagon illusztrált anyagot[485] Martinkó Károly jegyezte, és már *„Az egész ország segítségével"* cím tulajdonképpen egy óriási köszönetnyilvánítást jelzett a felderítésben részt vevők – beleértve a lakosságot – felé, hiszen mint kiderült többszörös gyilkosokat sikerült kézre keríteni.[486] *„A nyomozás a Belügyminisztérium egész személyi állományát, önkéntes segítőiket és a lakossággal való jó kapcsolatot egyaránt dicséri. Mielőtt röviden – a teljesség mértékét meg sem közelítő módon – összefoglalnánk ennek a nagyszerű nyomozásnak a főbb állomásait, már elöljáróban közöljük: szívünk szerint akár tízszer ekkora terjedelmet is szentelnénk neki s mindazok bemutatásának, akik nélkül soha nem lehetett volna megoldani sikerrel ezt az ezerszálú és sokismeretlenes bűnügyi egyenletet. Ide értendők e csodálatos csapatjáték epizódszereplői is, akik ugyan a nyomozás periferikus területén dolgoztak, s az általuk gombolyított nyomozási szálon (mint utólag kiderült) soha nem lehetett volna eljutni Gyulai Károly gyilkosaihoz"* – szól egy bekezdés.

A lap a gyakorlattól eltérően a bírósági tárgyalásról is beszámolt[487][488], míg Kertész Imre nem sokkal a jogerős ízélet kiszabása után foglalkozott a bűnügy krimináltechnikai szempontból fontos és érdekes momentumaival[489].

A Szemlében dr. Vedres Géza r. ezredes írt esettanulmányt[490], amelyben kiemelte, hogy miután a rendőri szervek a Kék fényben részletes tájékoztatást adtak a bűncselekménnyel kapcsolatban és kérték a lakosság segítségét, közel ezer bejelentés érkezett. Ezek a lakosságtól kapott információk közvetve, vagy közvetlenül *„támogatták a rendőrség bűnüldöző, közbiztonság védelmét szolgáló munkáját."* Vedres kritikai megjegyzést nem fogalmazott meg, de a tanulságokat levonta. Még ugyanebben az évben a tettesek kihallgatási taktikájáról is

[483] Végső búcsú Gyulai Károly hadnagytól (1979). *Magyar Rendőr* 33(30), p. 2.
[484] Tisztelgés a hős előtt (1980). *Magyar Rendőr* 34(30), p. 2.
[485] Martinkó Károly (1980): Az egész ország segítségével. *Magyar Rendőr* 34(11), pp. 12–13.
[486] Soós Lajos legalább négy embert sérelmére követett el emberölést bűntársaival. A korábbi bűncselekményekre azután derült fény, hogy a Gyulai-ügyben elfogták őket.
[487] Zombori Attila (1980): A rendőrgyilkosok a Legfelsőbb Bíróság előtt. *Magyar Rendőr* 34(38), p. 13.
[488] Érdekesség, hogy ezt a cikket egyik interjúalanyom, Zombori Attila írta, aki a Rendőrtiszti Főiskola hallgatójaként korábban részfeladatokat is ellátott a nyomozásban.
[489] Kertész Imre (1980): A bűnügyi technika archívumából. *Magyar Rendőr* 34(46), p. 10.
[490] Vedres Géza (1980): Rendőrgyilkosság az 5. számú őrhelyen. *Belügyi Szemle* 18(4), pp. 108–114.

részletesen beszámoltak[491]. Soós autójának szakértők általi átvizsgálásáról is külön cikk[492] jelent meg a Szakértők gyakorlatából című rovatban.

A Népszabadság ezúttal is „testközelből" figyelhette az eseményeket, a lap rendszeresen beszámolt a büntetőeljárás állásáról. Nem meglepő, hogy Szabó László ebben az esetben is jókora előnyből indult[493] más lapoknál dolgozó bűnügyes kollégáival szemben, az ő belső információival egyetlen sajtómunkatárs sem versenyezhetett. A rendőrgyilkosság tényéről, az ismeretlen tettesek utáni hajszáról, az elfogásról a Magyar Rádió is folyamatosan beszámolt, valamint a bírósági szakot is követte.

Bár a rendőrgyilkosok ügye igen súlyos bűncselekménynek számított, az ezzel kapcsolatos kommunikáció egyértelműen sikerként könyvelte el, hogy pár hónapon belül elfogták a tetteseket. Azt senki sem nagyon feszegette, hogy a banda ilyen-olyan felállásban korábban elkövetett emberölései évekig felderítetlenek voltak, és valószínűleg azok is maradtak volna, ha nincs a Gyulai Károly sérelmére elkövetett bűncselekmény.

5.1.10 Felderítés a Magyar Rendőr munkatársainak segítségével

Az alábbi bűncselekményt nem az eddigiek alapján mutatom be, mert célom is eltérő. Egy olyan emberölési ügyről van szó, amelyet Beke Béla emlékei szerint gyakorlatilag ő és újságíró kollégája a Magyar Rendőr munkatársaiként derítettek fel. Ebben a véletlen, illetve a rendőri jelenlét is szerepet játszott.

A nyolcvanas években Borsod-Abaúj-Zemplén megyében történt eset rövid ismertetése a Népszava tárgyalótermi tudósítása[494] alapján: *„A 19 éves Leveleki Attila miskolci lakos, későbbi áldozatával, az 59 éves Tóth Béla rudabányai lakossal a Sajó folyó közelében levő zsarnai lakótelep büféjében ismerkedett meg. Leveleki 1982. június 16-át egyik nőismerősével töltötte, közben sörözgetett. Délután a zsarnai büfében kötöttek ki. Ott tartózkodott Tóth is, akinek Leveleki bemutatta barátnőjét, majd együtt ittak, sört, pálinkát és rumot.*

Később elbúcsúztak azzal, hogy a két férfi este ismét találkozik. A lány hazament, s Tóth Béla szalonnával és borral felpakolva érkezett a Levelekivel megbeszélt randevúra. Az egyik presszóban még ittak valamit, majd Tóth meghívta a munkásszállóban levő szobájába fiatal

[491] Konczer István (1980): A rendőrgyilkosság tetteseinek kihallgatási taktikája. *Belügyi Szemle* 18(6), pp. 93–99.
[492] Leisztner László–Gál Tamás (1980*):* A rendőrgyilkosok járművének szakértői vizsgálata. *Belügyi Szemle* 18(10), pp. 116–122.
[493] Lásd többek között: Szabó László (1980): Befejeződött a rendőrgyilkosság nyomozása. *Népszabadság* 38(47), p. 6.
[494] Schmidt Attila (1983): Gyilkosság az éjszakában. *Népszava* 111(152), p. 12.

barátját. Ettek-ittak, majd a beteges hajlamú Tóth ajánlatot tett a fiatalembernek. A kapcsolat létrejötte után kettesben ismét elindultak az éjszakában.

Útközben Tóth ismét kezdeményezett, de Leveleki barátnőjére hivatkozva elutasította a férfi közeledését és közben megütötte Tóth Bélát, aki elájult. Leveleki összerugdosta, kivette az alélt férfi zsebében levő 50 forintját, áldozatát a víztárolóba dobta és egy faággal letakarta.
A halottat június 30-án két játszadozó kisfiú fedezte fel. A Legfelsőbb Bíróság fellebbezés folytán tárgyalta azügyet. A legmagasabb bírói fórum Leveleki Attilát emberölésben és kifosztásban találta bűnösnek, s ezért jogerősen 13 évi börtönre ítélte."

Mint azt Beke Bélától megtudtam, a Magyar Rendőr részéről ő, mint fotós és újságíró kollégája, az általában nem emberölési témákban dolgozó Martinecz György Miskolcon voltak egy anyagot felvenni, amikor a helyi piacon megismerkedtek egy idős férfivel, akinek a kutyáját Beke megsimogatta. Az illetőben Beke szerint a közös kutyaszeretet és a két munkatárssal lévő körzeti megbízott miatt valószínűleg bizalom és szimpátia támadt. *„Azt mondja az illető, hogy a szomszédjában furcsán viselkednek a fiatalok. Mondtam erre a körzeti megbízottnak, hogy menjünk, nézzük meg! Odamentünk a házhoz, kérdeztük az ott lévő fiataltól, hogy »na, öcsi, mi újság?« Azt válaszolja, hogy… hát… a testvére és a haverja jöttek hajnalban haza és mosták a kútnál a véres ruhát. És hol vannak ezek az emberek? – kérdeztük. A körzeti megbízott tudta, hol van a megjelölt hely, odamentünk. Kijött a srác, megbilincselte. Én meg mondom neki, hogy akkor szépen elmondod, mi történt. Azt mondja, hogy megöltek egy embert. Elcsaltak egy homoszexuális férfit, akit megöltek a Sajó partján."*[495] Beke megjegyzi, hogy a holttestet ekkor már egy hete felfedezték, meg is indult a büntetőeljárás, csak gyanúsított nem volt. Emlékei szerint a megyei főkapitányság illetékesei nem is örültek túlzottan, hogy ő és újságíró kollégája Budapestről tulajdonképpen felderítették a bűncselekményt, amelyről a Magyar Rendőrben valóban meg is jelent egy cikk.[496] Szerző: Martinecz György, fotók: Beke Béla. Saját érdemeiket a szövegben egy szóval sem említve, a rendőrség munkáját a következőképpen magasztalva: *„A bűnüldözési osztály beosztottjai szorgos adatgyűjtésük közben átfésülték a Bessenyei úti vízműi lakótelepet is, és ennek során ellenőrizték Leveleki Attilát is. Kovács Sándorhadnagy és Prókai Zoltánzászlós további ellenőrzését is javasolták. A Leveleki név egyébként már korábban is felmerült az ügyben, mivel a felfedezett holttestkörüli eljárás egyik hatósági tanúja is ezt a nevet viselte, és Leveleki Attila apjával volt azonos. És miközben a bűnüldözés végezte a maga szorgos munkáját, göngyölte és értékelte a sok-sok apró szálat és*

[495] Beke Béla szóbeli közlése.
[496] Martinecz György (1982): Miért ölt? *Magyar Rendőr* 36(38), p. 13.

nyomot, került sor Miskolcon a megalakított akciócsoport első, immár rendszeresített nagy közbiztonsági akciójára... (...) Az akció minden brigádja megkapta Tóth Béla nagyított fényképét, és az immár kéthetes ismeretlen tettesű ügy körözési tájékoztatóját. A közbiztonsági akció a több hónapos felkészülésnek megfelelően szinte olajozott precizitással működött."

5.1.11 A zsebkendő és a jegyzőkönyv[497]

Az 1983-as szolnoki gyermekgyilkosság már a Rendőrtiszti Főiskolán is a tananyag részét képezte[498] és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem kriminalisztika szakán is sokszor előkerül az oktatásban.

1983. október 25-én délután ismeretlen tettes meggyilkolta Nagy Mariann hétéves szolnoki kisiskolást a város zsidó temetőjében. Az elkövető zsebkendővel tömte be a gyerek száját, kővel a tarkójára ütött, aztán az eszméletlen testet betette egy sírba. Mariann – akinek holttestét az eltűnése utáni napon találták meg – végül azért fulladt meg, mert gyilkosa egy márvány fedlapot tett rá.

A rendőrség másnap őrizetbe vette a szandaszőlősi Magda Jánost, aki korábban összesen majdnem húsz évet ült börtönben. Bár az 51 éves férfi végig tagadott, a megyei bíróság már a harmadik tárgyalási napon, 1984. június 5-én ítéletet hirdetett: Magdát – mint többszörös visszaesőt – aljas indokból és különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés miatt halálra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság azonban hatályon kívül helyezte az ítéletet, és megismételt elsőfokú eljárás lefolytatására utasította a Fővárosi Bíróságot. Magda Jánost 1985. augusztus 13-án bizonyítottság hiányában felmentették a vád alól, szabadlábra helyezték, az általa előzetesben töltött egy év kilenc hónapért és tizenhat napért pedig 53 750 forint kártalanításban részesült.

A vád többek között azon bukott meg, hogy védője, dr. Orosz Balázs észrevette egy jegyzőkönyvben, hogy amikor a férfi nadrágját lefoglalták, nem jegyzőkönyvezték külön a zsebében lévő zsebkendőt[499]„ amelyen a nyál és cukormaradvány megegyezett a megölt kislány

---

[497] Egy zsebkendőn múlt – Magda János, aki kétszer állt bíróság előtt emberölés miatt. https://eletellenibuncselekmenyek.hu/blog/bunugyek/egy-zsebkendon-mult-magda-janos-aki-ketszer-allt-birosag-elott-emberoles-miatt.22.ahtml (letöltve: 2025. 08. 20.)

[498] Bezsenyi Tamás–Böcskei Balázs (2020): A szocializmus bűnbarlangjai. Budapest, Kossuth Kiadó Zrt., p. 113.

[499] *„A zsebkendőt Magda János zsebében találták, és állítólag a kislány nyálától volt szennyezett"* – emlékezett vissza az esetre Strausz János, aki az első fokon a bűntényt tárgyaló Fővárosi Bíróság öttagú tanácsának tagja volt. *„Kiderítettük, hogy Szolnokon legkevesebb húszezer embernek van hasonló nyálcsoportja. Vagyis elvileg az származhatott bárkitől. Hihetetlenül hangzik, de régi könyvekben bukkantam rá, hogy az ötvenes években a szolnoki rendőrség szinte mindig talált a tettesnél valami zsebkendőfélét, amelyen rendre kimutatták az áldozat nyálát. Megtörtént például, hogy csoportos nemi erőszak miatt elkaptak öt vagy hat embert. Bizonyíték nem volt, a sértett nem ismerte fel a tetteseket, a gyanúsítottak pedig közölték, hogy ők még életükben nem látták a nőt. Ekkor házkutatást tartottak a főgyanúsítottnál, és láss csodát, a lakásában találtak egy zsebkendőt a sértett nyálával. Úgy látszik, Szolnokon az volt a szokás, hogy mindenki eltette a tetthelyen a sértett nyálával*

vércsoport-tulajdonságaival. A cukormaradvány azért volt fontos, mert a gyerek iskolatársa azt mondta, a gyilkosság előtt cukorkát adott Mariannak, amit ő be is vett a szájába.

Magda János 1982-ben szabadult utoljára a börtönből. Segélyekből élt, néha az anyja adott pénzt neki, amit elivott. Mivel korábban már került bajba kislányok molesztálása miatt, sok környékbeli el tudta róla elképzelni, hogy ő volt az elkövető.

A szolnoki gyermekgyilkossági ügy felderítetlen maradt és már régen el is évült. Vannak azonban a mai napig tisztázatlan kérdések és érdekességek:

– A vádlott korábbi barátnője, Makai Kálmánné először azt vallotta, a gyilkosság idején találkozott a buszon hazautazó Magdával. Ezt aztán megváltoztatta, mert a nyomozók azt mondták neki, hogy az „nem jó időpont".
– A koronatanú egy 30 éves asszony volt, aki a gyilkosság időpontjában pont a temető mellett biciklizett el, és felismerte Magdát. A bizonyítási kísérletet elmulasztotta a megyei bíróság, de az új eljárásban a Fővárosi Bíróság a meteorológiai intézet szakembereivel megállapította, hogy a nő a gyilkosság idején arról a távolságról nem láthatta az elkövetőt.
– A kislány holttestét egy hatalmas sírkő alatt találták meg. De hogyan tudta a 170 kilós követ egyedül a vékony testalkatú Magda elmozdítani?
– A szerológusszakértői vizsgálat bizonyította, hogy a Magda zsebkendőjén a kislány megszáradt nyála van, amelyből további vizsgálat alapján megállapították és azonosították a vércsoportját is. A zsebkendőről vett szagmintát a szagazonosító kutyák a Mariannéval azonosították. Azt mondták, a zsebkendőt a férfinél tartott házkutatásnál foglalták le, de a lefoglalást nem jegyzőkönyvezték, így semmiféle hivatalos papír nem volt arról, tényleg Magdától került-e elő.

Miután Magda János szabadlábra került, megint összeállt azzal a Makai Kálmánnéval, aki – megváltoztatott vallomásával akár bitófára is juttathatta volna a férfit. Magda 1991-ben megfojtotta Makainét, amiért többszörös visszaesőként elkövetett emberölés miatt, nem jogerősen tizenöt évi fegyházra ítélték. A másodfokú tárgyalás azonban elmaradt, mert az akkor 57 éves Magda János a cellájában felakasztotta magát, és bár időben levágták, pár nap múlva meghalt tüdőgyulladásban.

szennyezett zsebkendőt." Lásd: A Magda-ügy – Egy híres per a magyar jogtörténetből. https://www.jogiforum.hu/cikk/2014/08/15/a-magda-ugy-egy-hires-per-a-magyar-jogtortenetbol/ (letöltve: 2025. 08. 20.)

A férfit kétszer is emberölés miatt állították bíróság elé, de jogerős elmarasztaló ítélet egyszer sem született ellene.

A hivatalosan a mai napig felderítetlen bűnügyről a napi sajtó rengeteget cikkezett. Magda neve a rendszerváltás után aztán újra előkerült, miután megölte az élettársát.

A Belügyi Szemlében a felmentés után esettanulmány jelent meg a Magda-ügyről, amelyben Katona Géza megpróbálta levonni a szakmai tanulságokat és kitért a hibákra is.[500] A Magyar Rendőrben ehhez képest egyetlen anyag jelent meg a bűncselekménnyel kapcsolatban. Az *„Utolsó másodpercek"* című cikk a vádemelési javaslat megyei ügyészségnek történt átadása után jelent meg.[501] Ekkor még szó sem volt arról a bizonyos jegyzőkönyvről, Magda János fotóját pedig a következő képaláírással tették közzé: *„a hétéves Nagy Mariann gyilkosa"*. Vagyis a rendőrség teljesen biztos volt a dolgában, az ügyet megoldottnak tekintették. A későbbi fejleményekről egyáltalán nem számolt be a lap. A szóban forgó cikket Lakatos András írta, aki több mint negyven év távlatából a büntetőeljárás végkimenetelére érthetően már nem emlékszik, és elképzelhetőnek tartja a nyomozás során valami hiba történt, de abban biztos, hogy ő a tényleges elkövetőről írt a lapba.[502]

A Magda-ügyre Finszter Géza is élénken emlékszik, miután abban az időszakban ő volt a Belügyi Szemle főszerkesztője. Hogy egy ilyen nagy horderejű ügyben mennyire tartottak a nyilvánosságtól a belügy, azt Ladvánszky Károly megjegyzése mutatja, aki ebben az időszakban belügyminiszter-helyettesi minőségben országos rendőrfőkapitány volt. *„Friderikusz Sándor itt van-e? Mert, ha igen, akkor nem tartjuk meg a sajtótájékoztatót"* – jegyezte meg a felmentés után tartott sajtótájékoztatón.[503]

A szolnoki gyerekgyilkosságról az MTI is folyamatosan hírt adott és a Népszabadság is rendszeresen beszámolt és a felmentésről is jelent meg cikk a lapban[504]. A Magyar Rádió is követte a büntetőeljárást, Orosz Balázs védőügyvéddel a 168 Óra műsorában még interjú is elhangzott a felmentéssel kapcsolatban[505], illetve később beszámoltak Magda János élettársa sérelmére elkövetett emberöléséről is.

Valószínűleg a gyerekgyilkosságot akkora nyilvánosság és közfelháborodás övezte, hogy nem lehetett elhallgatni a felmentő ítéletet.

---

[500] Katona Géza (1986): Még egyszer Magda János bűnügyéről. *Belügyi Szemle* 24(8), pp. 96–104.
[501] Lakatos András (1984): Az utolsó másodpercek. *Magyar Rendőr* 38(12), p. 13.
[502] Lakatos András szóbeli közlése.
[503] Finszter Géza szóbeli közlése.
[504] Felmentő ítélet a Fővárosi Bíróságon a szolnoki gyerekgyilkosság ügyében (1985). *Népszabadság* 43(190), p. 9.
[505] 168 Óra. A rádió politikai magazinja. Interjú Orosz Balázzsal. *Magyar Rádió*, 1985. augusztus 24.

Magda János esete talán a legjobb példa az ártatlanság vélelmével kapcsolatos problémára. A rendőrségi kommunikációnak köszönhetően ugyanis mindenki őt könyvelte el „szolnoki gyerekgyilkosként”. Büntetőjogi értelemben azonban éppen egy eljárási hiba miatt történhetett meg, hogy ezt jogszerűen a mai napig nem lehet kijelenteni.

5.1.12 Ámokfutás a szegedi Csillagbörtönben

A többszörösen büntetett előéletű, lopások és emberölés kísérlete miatt többször bíróság előtt álló Richter Richárdot 1980 szeptemberében szállították a szegedi fegyházba, ahonnan 1986. december 27.-én szabadult volna.

A férfi artisták között nőtt fel, alacsony termete ellenére az átlagosnál erősebb fizikumú ember volt. A fegyház területén, az Alföldi Bútorgyár telepén, annak műhelyeiben rakodómunkásként dolgozott, agresszivitásáért, fegyelemsértésért gyakran volt büntetve. 1984. október 18-án Frank Tibor művezető késélezésen kapta rajta Richtert. A kést a termelésirányító magához vette, és az esetet jelentette feletteseinek. Másnap, október 19-én, Richtert a főművezetőhöz szólították, úton az irodába megfordult, és szaladva a munkahelye felé vette útját. Ekkor már kezében volt egy maga készítette kés és egy tőrnek kiélezett acéldarab. Szembe találta magát Sötét János főtörzsőrmesterrel, aki könnygázt fújt felé, ő azonban kikerülte a permetet, megközelítette a munkaasztal fölé hajló, gyanútlan Frank Tibor művezetőt, majd összeszurkálta. A 38 éves férfi a kórházba szállítás után meghalt.

A támadó elfogására induló művezetők egy része a több sebből vérző Frankon próbált segíteni, így kevesebben eredtek Richter nyomába. Útközben Tóth Andrással került szembe, őt hasba szúrta. A műhelycsarnokhoz érve a zárt ajtókon próbált utat találni az udvarra. Ismét lefújták könnygázzal, de újra eredménytelenül. A támadó végül is kijutott a belső udvarra. Az elítélteket kísérő Szabó Béla művezetőt elölről-hátulról megszúrta, aztán egy nyitott kapun át kirohant a fatelepre. A gépterem ajtaja előtt kétszer megkéselte Varga József főtörzsőrmestert, majd az egyik kamra kapcsolóterébe húzódott. A rejtekhelye előtt elhaladó Konkoly István anyagellátót hátulról bal kézzel átkarolta, jobbal kétszer megszúrta.

Az őrökkel együtt ekkor már saját rabtársai is üldözték, ezért kimenekült a kamrából. Az egyik iroda nyitott ablakánál vizet kért, ivott, majd véres késével dicsekedett, hogy mindenkit megszúrt, aki útjába került.

Az elrendelt sorakozó miatt Richter akadálytalanul a gépterembe jutott, ahol Nagy Ferenc művezetőbe döfte kését. Áldozata néhány nap múlva a kórházban meghalt. Ekkor Richter a

WC-re menekült, de a riasztott őrség ott már tűzfegyverekkel vette körbe. Csak ekkor adta meg magát.[506]

Az elkövetőt, több ember halálát okozó tettéért, a bíróság halálra ítélte. A többszörös gyilkost, a Csillagbörtön akasztóudvarában, 1985. február 26-án hajnalban kivégezték. Richtert tette után négy hónappal már nem élt.

„Ha Frank Tibor sejtette volna, hogy Richter személyében a halál rohan felé, talán megmenekül, így azonban kísérletet sem tett arra, hogy Richter nagy erejű döfései elől kitérjen. A szúrások a nyakán és a mellkasán érték, s oly súlyos sérüléseket okoztak, hogy néhány perccel a kórházba szállítása után meghalt" – írta a bűncselekményről Martinkó Károly azonnal felismerhető stílusában a Magyar Rendőr hasábjain[507] a vádemelést követően. A lap részletesen, fotókkal számolt be a páratlan és jellege miatt (fogvatartott ölt büntetés-végrehajtási dolgozókat a fogvatartása alatt) rendkívül kellemetlen bűntettről. (A bilincsbe vert Richter a fogva tartása alatt ráadásul a falra erősített kárpitból kihúzott szögeket nyelt le, egyet pedig a hasába szúrt. A több sebből vérző fegyencre még időben rátaláltak, és beszállították a szegedi klinikára. Ez az incidens még külön kellemetlen volt, hiszen a többszörös gyilkost mindenképpen bíróság elé akarták állítani.) A lap a bírósági szakról már nem számolt be, a Belügyi Szemle pedig egyáltalán nem foglalkozott az esettel. Utóbbi érthető, hiszen a büntetés-végrehajtási intézetben elkövetett kiemelt tárgyi súlyú bűncselekménynek a tettes azonnali elfogásának fényében igazán fontos kriminalisztikai tanulságai valószínűleg nem lehettek.

Bár a „szegedi Csillag ámokfutójáról", a rendőrségi, ügyészségi, bírósági szakról rengeteget cikkezett az országos sajtó, köztük a Népszabadság is, a történtek után hosszú napokig egyetlen sor sem jelent meg a történtekről. Az első rövid hír 1984. október 27-én, több mint egy héttel a bűncselekmény után látott napvilágot a szegedi Délmagyarország című napilapban.[508] *(„Csak a szirénázó mentőautó miatt lehetett tudni 1984 októberében: valami történt a bútorgyárban. Napokig tartott a hírzárlat a szegedi Csillag börtön legvéresebb ámokfutása után", olvasható a hírzárlattal kapcsolatban a bűncselekmény 35. évfordulóján megjelent cikkben*[509].) A Magyar Rádió igazodott a napokig tartó hírzárlathoz (először 1984. november 3-án hangzott el hír a bűncselekmény megtörténtéről), hogy aztán utána rendszeresen tudósítson a büntetőeljárás állásáról, a halálos ítéletről és a kivégzés végrehajtásának tényéről.

[506] Horváth Kálmán (1984): Így zajlott le az ámokfutás a Csillag-börtönben. *Népszabadság* 42(264), p. 21.
[507] Martinkó Károly (1985): Ámokfutó a szegedi Csillagbörtönben. *Magyar Rendőr* 39(2), p. 13.
[508] Ölt a fegyenc a Csillagbörtönben (1984). *Délmagyarország* 74(253), p. 3.
[509] Négy perc alatt hat áldozat (2019). *Délmagyarország* 109(244), p. 7.

5.1.13 Politikai szempontok

1986 áprilisában egy csehszlovák állampolgárságú, huszonéves családapa megszökött a hadseregtől, hogy a határon illegálisan átjutva egy hét alatt salgótarjáni rablásoktól egészen egy budapesti óvónő megerőszakolásáig és megöléséig jusson el. Jogerős halálbüntetéséből kegyelem lett, amit védője a híresen rossz magyar-szlovák viszony szempontjából tartott ajánlatosnak.[510] Ugyan köztörvényes bűncselekmények történtek, miután egy csehszlovák katonaszökevény Magyarországon követett el erőszakos cselekményeket, itt már politikáról volt szó. Ladislav Ambruz védője nem véletlenül érvelt a kegyelmi kérvényében a következőkkel: *„Van azonban még egy szempont, amire a büntető eljárás folyamán nem hivatkoztam, nem hivatkozhattam, mert a bíróságok nem vehették volna figyelembe. Az, hogy az elítélt nemcsak külföldi, nemcsak a hazánkkal azonos társadalmi berendezkedésű Csehszlovák Szocialista Köztársaság állampolgára, hanem az elítélt szlovák nemzetiségű. A magyar és a szlovák nép között évszázadokra nyúlt vissza a gyűlölködés és a nemzetiségi ellentét, amit idegen hatalmak és a saját uralkodó osztályok hatalmuk megtartása érdekében még tovább szítottak. (...) Talán nem túlzó az a feltételezés, hogy ha Ladislav Ambruz elítélten a halálbüntetést végre is hajtják, az hazánkkal, általában a magyarsággal szembeni ellenérzéseket válthat ki Csehszlovákiában. Ez politikai szempont, de az Elnöki Tanács által gyakorolt kegyelmi aktus egyben politikai döntés is."*[511]

Egyedülálló esetről volt tehát szó, nem véletlen, hogy az országos sajtó sem nagyon foglalkozott már azzal, hogy az elítélt végül kegyelmet kapott. A Magyar Rendőr sem az eset büntetőjogi részét emelte ki, nem is ez volt a feladata. Zombori Attila cikke a vizsgálati szakban jelent meg, és a „veszélyes bűnöző" elfogásáról számolt be[512], amelyben a lakosságnak is szerepe volt, miután egy taxisofőr ismerte fel a körözött személyt, mindezt ráadásul a televízióban bemutatott mozaikkép[513] alapján: *„Mint annyiszor, most is eredményt hozott a lakosság tájékoztatása. Igaz, a gyilkos név szerinti körözéséről április 10-én hajnalban az ország legtávolabbi rendőri szerve is értesült, a rendőröknél pedig ott volt a körözött személy, Ladislav Ambruz csehszlovák fegyveres bűnöző mozaikportréja. Április 10-én délután és este szinte az ország teljes rendőri állományát megmozgató akciót tartottak a gyilkos kézre kerítése*

[510] Politikai okból kaphatott kegyelmet Magyarországon a jóképű csehszlovák katonából lett gyilkos erőszaktevő https://rtl.hu/baleset-bunugy/2024/04/09/kegyelem-a-kejgyilkos-csehszlovak-katonanak (letöltve: 2025. 08. 21.)
[511] BFL XXV.4.a. 228/1986 *(Ladislav Ambruz bűnügye)*
[512] Zombori Attila (1986): A lakosság segített. *Magyar Rendőr* 40(16), p. 13.
[513] A mozaikképet valószínűleg a Kék fényben mutathatták be. Lásd: Havasi István (1986): A Kék fény Borsod megyében. *Magyar Rendőr* 40(19), p. 6.

érdekében, mégis a bűnözőről készült mozaikkép hozta meg az eredményt. Szegeden Papp János taxisofőr április 10-én este 23 órakor felismerte utasában a különösen súlyos bűncselekmények elkövetése miatt körözött férfit."

A Szemle nem foglalkozott az Ambruz-üggyel. A bűncselekményről az MTI, a Népszabadság és a Magyar Rádió is beszámolt, de arról már mélyen hallgatottak, hogy az elítélt végül kegyelmet kapott. Hasonlóan, vagyis a kegyelmi kérvény kedvező elbírálásával és végrehajtott halálos ítélet helyett határozott idejű szabadságvesztéssel végződő büntetőügyek esetén ez egyébként bevett gyakorlat volt a korszak sajtójában. Az Elnöki Tanács kegyelemmel kapcsolatos döntését csak abban az esetben közölték, ha a kérvény elutasításra, a halálraítélt pedig bitófára került.

5.1.14 Az utolsó rendőrgyilkosság a rendszerváltás előtt

1988. november 4-én rendőrgyilkosság történt Budapesten. Az MTI-hez eljuttatott rendőrségi közleményben ez állt: *„Pénteken röviden éjfél előtt a Móricz Zsigmond körtérről Nagytétény felé közlekedő 47-es villamos első kocsijában, a XI. kerületben, a Fehérvári út 245. számnál nyolc fiatallal szemben garázdaság miatt rendőri voltát felfedve fellépett Bukszár Tibor 32 éves, polgári ruhában levő rendőr főtörzsőrmester. A fiatalok megtámadták. A társaság egyik tagja – Solymosi Attila 16 éves ipari tanuló, budapesti lakos – a rendőrt a tőle elvett fegyverrel halálosan megsebesítette. A rendőrség kéri azon személyek jelentkezését a 07-es telefonszámon, akik szemtanúi voltak a bűncselekménynek."*[514] Az eset megrendítette az emberek közbiztonságba vetett hitét. A rendőr esetleges felelősségét a sajtó eleinte nem firtatta, de a tudósítások hangnemének átalakulásában a rendszerváltás is nyomon követhető. A súlyos bűntény felgöngyölítésével később a felelősség megoszlásának kérdése is előtérbe került: felelős volt az áldozat is, az elkövetők is.[515]

Rendőrt ért halálos kimenetelű bűncselekmény lévén – akárcsak a Soós-féle esetnél – a Magyar Rendőr is többször foglalkozott az üggyel. Egy nekrológ[516] közzététele mellett beszámoltak arról, hogy az elhunyt rendőrt Horváth István belügyminiszter a Belügyminisztérium hősi halottjává nyilvánította és soron kívül kinevezte alhadnaggyá[517], mint ahogyan arról is, hogy milyen sok adomány érkezett Bukszár Tibor családja részére[518]. Tartalmi

[514] Szántó Gábor (2000): Mundérban mindhalálig. Zsarusirató. Budapest, Eszgé Bt., p. 388.
[515] Tóth Eszter Zsófia (2015): Bukszár Tibor halála – az utolsó rendőrgyilkosság a szocialista időszakban. *Magyar Rendészet* 15(6), p. 130.
[516] Nekrológ (1988). *Magyar Rendőr* 42(46), p. 2.
[517] A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének parancsa (1988). *Magyar Rendőr* 42(48), p. 2.
[518] Gyászszalag a váll-lapokon (1988). *Magyar Rendőr* 42(48), p. 4.

szempontból a legrelevánsabb a „Három lövés a rendőrre”[519] című egész oldalas anyag, amely egy klasszikus, a lapra emberölési ügyekben leginkább jellemző, vizsgálati szakban megjelent bűnügyi riport. Zombori Attila anyagának egyik érdekessége, hogy bár a fiatalok alkoholfogyasztására többször is kitér, azt nem említi, hogy a történtek idején Bukszár Tibor is ittas volt. *„…parancsnokai és munkatársai szerint kifejezetten a jól, határozottan és szakszerűen intézkedő rendőrök közé tartozott, aki, ha egy intézkedésbe belekezdett, mindig eredményesen be is fejezte. Nyolc éve volt rendőr, ez idő alatt több esetben szolgálaton kívül is fellépett a törvénysértések ellen, munkáját hivatásnak tekintette, s e szerint élt, dolgozott”* – olvasható a cikkben, amivel valószínűleg azokat a negatív hangokat próbálták tompítani, melyek megemlítették, hogy egy szolgálaton kívüli ittas rendőr használta a fegyverét a villamoson. Illusztráció szempontjából a cikk furcsasága, hogy az elsőszámú gyanúsított, az akkor még fiatalkorú Solymosi Attila szeme az egyik fotón ki van takarva, míg a másik képen már nem – mint ahogyan többi, ugyancsak fiatalkorú bűntársa sem.

Mint ahogyan a jelentősebb bűnügyek, így a Bukszár-féle esetben is sajtótájékoztatót tartott a rendőrség. Ennek köszönhetően számos érdekes információhoz juthatott a sajtó. A fiatalkorú Solymosi Attila nevét már akkor is következetesen leközölték, amikor még „csak” gyanúsított volt. A Népszabadság is folyamatosan követte az eseményeket, az MTI-ben pedig megjelent[520], hogy a meggyilkolt rendőr törvényesen járt el. Az már nem, hogy a történtek során ő is ittas volt. Ellentétben a Magyar Rádióval, ahol a sértett ittasságát sem hallgatták el.

A per elsőfokú tárgyalásán a sajtó már nyilvánosságra hozta, hogy a rendőr részegen, figyelmeztetés nélkül lőtt.[521] Ezt a tárgyalást láthatjuk *A halál villamosa* című dokumentumfilmben[522], amely okozott némi felháborodást azzal, hogy még a jogerős ítélet előtt bemutatásra került.

Az előbbiekben ismertetett emberölési ügyek és azok Magyar Rendőr-, illetve Népszabadság-béli kommunikációjából világosan látszik, hogy a rendőrújság és a pártlap gyakorlata hasonló volt. Ugyanazt a narratívát, ugyanazokat a részleteket hangsúlyozták ki, illetve kritikai észrevételek terén is hasonló volt a hozzáállás. Ez – lévén, hogy a Népszabadság az állampárt lapja volt – nem meglepő és beleillik a korszak ideológiájába.

A Belügyi Szemlében is részletesen beszámoltak a nyomozásról és a terhelő bizonyítékokról, de azt sem felejtették el megemlíteni, hogy Bukszár Tibor ittas volt[523]. Petőfi

[519] Zombori (1988) i. m., p. 13.
[520] A meggyilkolt rendőr törvényesen járt el (1988). *Népszabadság/MTI* 46(280), p. 9.
[521] Tóth (2015) i. m., p. 126.
[522] Vészi János (1990): A halál villamosa
[523] Petőfi Attila (1989): Rendőrgyilkosság Budapesten. *Belügyi Szemle* 27(6), pp. 97–104.

Attila cikkében minden érintett vezetéknevének csak a kezdőbetűje szerepel, és – bár a szerző részletesen ismerteti a terhelő bizonyítékokat – az írás azzal zárul, hogy bizonyos kérdések tisztázásában majd a bírói megítélésnek és mérlegelésnek lesz nagy szerepe.

5.1.15 Műkincsvédelem, benzintolvajok, vademberek

Mivel általános jellemzőket egy-egy konkrét példával lehet a legjobban érzékeltetni, ebben az alfejezetben olyan releváns cikkeket ismertetek, amelyek jól jellemzik a „nagy egészt" és megítélésem szerint fontosak az élet elleni bűncselekményekhez köthető szerkesztőségi kommunikáció szempontjából.

Amikor rendőr esett élet elleni bűncselekmény áldozatául, arról a lap minden esetben beszámolt. Előfordult ugyanakkor az is, hogy rendőr volt a terhelt, illetve rendőr vétett komoly szakmai hibát. Egy konkrét esetben ráadásul az alkohol is főszerepet játszott, hiszen egy próbaidős rendőr, a szolgálaton kívüli, de szolgálati fegyverét magához véve a kocsmában italozó Böszörményi István volt az elkövető, aki összeveszett egy kivilágítatlan kerékpárral közlekedő, szintén ittas férfivel, majd a dulakodás végén hasba lőtte az illetőt. Ráadásul társai „falaztak", ami az ügyről beszámoló dr. Papi Lajos katonai ügyész szerint külön elfogadhatatlan: *„…minden állampolgárnak – de a rendőrnek különösen! – meg kell vonnia a határt a barátság, a szolidaritás és a legelemibb kötelességek között. Mindenkinek tudnia kell azonban, hogy a tudomására jutott bűntettel kapcsolatban jelentést kell tenni az arra illetékes hatóságnál – a rendőrnek pedig teljesítenie kell kötelességét, s élnie kell a reá ruházott jogokkal."*[524]

A *Rendőrtragédia*[525] című cikk valószínűleg nem jelenhetett volna meg az 1970-es években és a 1980-a évek végéig, de 1989-ben a lap már akár a szervezet felé is fogalmazhatott meg kritikát, vagy számolhatott be olyan bűnügyről, amely végkimenetelét tekintve kifejezetten kellemetlen lehetett a rendőrségnek. Zombori Attila egy Békéscsabán történt tragédiáról adott hírt, melynek lénye az volt, hogy benzintolvajok elleni eljárás során életét vesztette Arany Lajos r. őrmester, miután társával beültek egy intézkedés alá vont román állampolgár, Piltz Tibor gépkocsijába. A járművet ráadásul maga az előállítani kívánt személy vezette, aki aztán olyan gyorsan hajtott, hogy az autó egy betonfalnak csapódott. A hátul ülő közbiztonsági járőr olyan súlyos fejsérülést szenvedett, hogy a helyszínen meghalt. Piltz Tibor egy kerítésen átmászva a kertek alatt elmenekült.

[524] Papi Szabolcs (1969): Jogerős ítélet. *Magyar Rendőr* 12(51), p. 11.
[525] Vezda János (1989): Rendőrtragédia. *Magyar Rendőr* 43(28), p. 13.

Az esetről szóló cikkben nem féltek feltenni a laikus számára is jogosnak tűnő kérdést: vajon hogyan történhetett meg ilyesmi? Maga a kérdés is kellemetlen, de a válasz talán még inkább: azon az éjszakán egyetlen kocsija volt a kapitányságnak, de azzal éppen a benzintolvajok másik részének lakása felé indultak. Erről az esetről egyébként a sajtóban is beszámoltak.

A bűnügyi nyomozásokról szóló anyagok szinte elengedhetetlen kellékei voltak a szakszerűségre és gyorsaságra vonatkozó tanító-jellegű mondatok. Szinte minden erre vonatkozó típusmondatot tartalmaz az *Előre megfontolt szándékkal* című 1976-ban megjelent írás[526]. Ezek:

„A körzeti megbízott az önkéntes rendőrök segítségével megszervezte a helyszín biztosítását, és az eseményről nyomban jelentést tett a kapitányság vezetőjének, aki azonnal értesítette a megyei rendőr-főkapitányság vizsgálati osztályát."

„Ezek után a körzeti megbízott a tanúk felkutatásához kezdett. Csakhamar olyan adatok jutottak a birtokába, hogy..."

„A bizottság is kiszállt a helyszínre, megtartotta a szemlét, és adatgyűjtést végzett az elkövető kilétének megállapításához."

Az általam elemzett cikkek között egyetlen olyat találtam, amelyben pozitív jelzővel illették a terheltet. Martinkó Károly „csupaszív fiatalemberként" említ egy 19 éves, hányattatott sorsú, állami gondozásban nevelkedett férfit.[527]

A negatív jelzők értelemszerűen sokkal gyakrabban előfordultak, és olyan is akadt, hogy az újságíró talán túlságosan is a brutális bűncselekmény hatása alá került. Vezda János egy pécsi taxis sérelmére elkövetett emberölésről tudósított a vizsgálati szakban. Tény, hogy az elkövetők kiléte nem volt kérdéses, de a cikk[528] megjelenésekor még csak gyanúsítottak voltak. Egyikük ennek ellenére „elvetemült gyilkosként" szerepel a képaláírásban. *„Állatnak nevezi magát – most, utólag... Azt kívánja, hogy akasszák fel! De mindez csak jól kigondolt színjáték, amely azonban így sem takarhatja el előlünk az emberbőrbe bújt fenevadat"*, írja a szerző, aki szerint a tettesek *„bestiális banditák, akik méltatlanok az ember névre."*

Olykor talán indokolatlanul is részletesen ismertettek egy emberölési ügyet. Kriminalisztikai tanulságai legalábbis nem volt annak, amikor Róna Béla r. alezredes leírta[529],

[526] Sebők Mihály (1976): Előre megfontolt szándékkal. *Magyar Rendőr* 30(14), p. 12.
[527] Martinkó Károly (1977): Miért ölt? *Magyar Rendőr* 31(14), p. 13.
[528] Vezda János (1974): Órákon belül. *Magyar Rendőr* 28(1), p. 13.
[529] Róna Béla (1975): Példátlan kegyetlenséggel. *Magyar Rendőr* 29(4), p. 13.

hogy egy börtönből frissen szabadult férfi hogyan erőszakolta meg mostohaanyját, metszette át a torkát, próbálta meg ketté vágni a holttestet, hogy aztán egy háromliteres fazékba csorgassa áldozata vérét. A vérrel telt fazekat, a szabályosan vérben úszó helyszínt fotón is bemutatták. Ez, a Budapest XV. kerületében 1974-ben elkövetett emberölésről beszámoló cikk tartalom és illusztráció szempontjából megítélésem szerint a lap történetének egyik legnaturalistább anyaga, amellyel kapcsolatban még azt sem lehet állítani, hogy a részletes bemutatásnak bűnmegelőzési célja lehetett volna, hiszen a cikk semmiféle tanulsággal nem szolgált.

Felróható-e vajon a lap újságíróinak, szerkesztőinek, ha kívülálló számára néha úgy tűnik, egy-egy valóban brutális bűncselekmény kapcsán túlságosan erős jelzőket használtak? Ezek a munkatársak egy átlagos sajtómunkatárshoz képest sokkal több részletet tudhattak meg helyszíni riportjaikon és a helyszíni szemlén készült felvételekbe is betekintést nyerhettek. Sőt, olykor magát a tetthelyet is megnézhették. Az objektivitás ugyan mindenkor elvárható, miközben a sokszor tetten érhető düh is érthető. Ez a düh köszönt vissza azoknak a cikkeknek a hasábjain is, ahol olyan jelzőkkel illették a terheltet (gyilkost), hogy: „emberbőrbe bújt vadállat" vagy „vadember".

Két olyan bűnügyet tartok fontosnak kiemelni, amely nem emberölési, viszont egy érdekes egybeesés miatt érdemes megemlíteni, ha a Magyar Rendőrről és a bűnügyek kommunikációjáról van szó.

Az első az 1973-ban bekövetkezett balassagyarmati túszdráma, melynek szűkebb térségen túlmutató társadalmi utórezgései részben máig feltáratlanok.[530] 1973. január 7. vasárnap este 22 óra és 12. péntek 12 óra között a tizenkilenc éves Pintye András és a tizenhét éves Pintye László testvérpár a balassagyarmati Geisler Eta Leánykollégiumban öt napon át tartott túszul tizenkét diáklányt, míg nyolc lánynak időközben sikerült kiszabadulnia a fogságból. Magyarország első túszdrámájának végül az idősebb testvér, Pintye András lelövése vetett véget.[531] Az eset nem csak azért volt egyedi, mert a hatóságok korábban nem találkoztak hasonló helyzettel, hanem azért is, mert a fiúk apja, a hajdúsági származású Pintye András a Szob és Miskolc közötti határőrkerület párttitkára (Határőrség Balassagyarmati Kerületi Parancsnokságának pártbiztossági titkára), határőr alezredes volt, míg édesanyjuk a Balassagyarmati Járási Pártbizottságnál volt személyzeti előadó.[532] A túszdrámával

[530] Bedők Péter–Halász Tibor (2022): Rosszabb volt, mint 56 – A balassagyarmati túszdráma társadalmi hatásai. *Archivnet* 22(5–6) https://www.archivnet.hu/rosszabb-volt-mint-56-a-balassagyarmati-tuszdrama-tarsadalmi-hatasai (letöltve: 2025. 08. 21.)

[531] Január 8-án reggel Benkei András belügyminiszter is tudomást szerzett az eseményekről, és Balassagyarmatra utazott, miközben teljes riadókészültséget rendeltek el a határőrségnél és a helyi rendőralakulatoknál. Lásd: Bedők–Halász (2022) i. m.

[532] Hatala Csenge (2015) Hírzárlat. Budapest, Athenaeum Kiadó Kft., pp. 21–25.

kapcsolatban sajtózárlat volt érvényben, így a tágabb közvélemény nem, vagy csak később szerzett tudomást róla.[533]

A történtekről sem a Magyar Rendőrben, sem a Belügyi Szemlében nem jelent meg információ, és a Népszabadság is csak az MTI által közzétett Belügyminisztériumi közleményt hozta le.[534] A határőrség érintettsége miatt megvizsgáltam a Határőr újság vonatkozó lapszámait is, de a túszdrámával ott sem foglalkoztak.

1983-ban Zombori Attila tollából megjelent egy képes riport a Szépművészeti Múzeum műkincseinek védelméről. Ebben említik a fegyveres őröket, a múzeum külső biztosítását, a rendőrjárőröket és a helyiségeket védő technikai eszközöket. *„…nagy nyugati múzeumok is szívesen adnak engedélyt, hogy féltve őrzött műkincseiket hazánkban bemutassuk, mert tudják, hogy múzeumaink őrzésének személyi és tárgyi feltételei kimagaslóan jók”* – zárul a szeptember 17-én megjelent írás[535]. Másfél hónap múlva aztán attól volt hangos a sajtó, hogy a Szépművészeti Múzeumban elkövetett betörés során hét, felbecsülhetetlen értékű képet loptak el az éj leple alatt.[536] Az elkövetők egyszerűen felmásztak az éppen tatarozás alatt álló múzeum állványzatán az első emeleti olasz terem ablakához, amit üvegvágóval kivágtak, aztán leakasztották a falról a festményeket, és ugyanazon az útvonalon távoztak. A műkincslopás a külföldi sajtót is bejárta, az elkövetők nagy ijedelmére. Nemzetközi nyomozás indult, amelybe végül három ország nyomozói kapcsolódtak be. Az ellopott festményeket egy éven belül megtalálták, az elkövetőket letartóztatták.[537] A képlopással egyébként a Magyar Rendőr cikksorozatban foglalkozott.

Rendkívül csekély a valószínűsége, hogy a lapban a biztonsági intézkedéseket méltató cikk és a másfél hónappal később elkövetett bűncselekmény között bármiféle összefüggés lenne. Az elkövetők minden bizonnyal nem a Magyar Rendőr aktuális számát lapozgatva

---

[533] Bedők–Halász (2022) i. m.

[534] *„A Belügyminisztérium közli, hogy január 8-án, Balassagyarmaton két fegyveres bandita, Pintye András 19 éves foglalkozásnélküli és öccse, Pintye László 18 éves ipari tanuló, helybeli lakosok lopott géppisztollyal és pisztollyal felfegyverkezve behatoltak a középiskolás leánykollégiumba és fenyegetéssel, erőszakkal túszként fogva tartottak 14 diáklányt. A hatóságoktól feltételeik teljesítését követelték, többek között, hogy adjanak számukra különböző fegyvereket és jelentős pénzösszeget, továbbá biztosítsanak autóbuszt és repülőgépet külföldre jutásukhoz. Azzal fenyegetőztek, hogy követeléseik megtagadása esetén a túszként fogva tartott lányokat kivégzik. A Belügyminisztérium szervei a bűncselekmény helyszínét és környékét azonnal lezárták, és megfelelő intézkedéseket tettek a leányok életének megmentése, biztonsága érdekében. 1973. január 12-én a rendőri intézkedések során a banditatámadás szervezőjét, a fegyveres Pintye Andrást megsemmisítették, társát, Pintye Lászlót letartóztatták. A túszként fogva tartott leányokat sértetlenül kiszabadították. Az ügy körülményeinek vizsgálata folyamatban van."* Lásd: Fegyveres banditákat tettek ártalmatlanná (1973). *Népszabadság/MTI* 31(10), p. 9.

[535] Zombori Attila (1983): Műkincseink védelmében. *Magyar Rendőr* 37(37), p. 16.

[536] Zombori emlékei szerint ezt a cikket Vezda János írta, és a képlopás után ugratták is vele a szerkesztőségben. (Zombori Attila szóbeli közlése.)

[537] Az „évszázad bűnténye” – Képlopás a Szépművészeti Múzeumban. https://rubiconintezet.hu/2023/11/04/az-evszazad-buntenye-keplopas-a-szepmuveszeti-muzeumban/ (letöltve: 2025. 08. 21.)

döntöttek úgy, hogy a Szépművészeti Múzeumot választják. De ha olvasták is volna a biztonsági rendszert dicsérő cikket, az alapján messzire elkerülték volna még a környéket is. Ettől függetlenül nem vehette jól ki magát, hogy miközben a rendőrújságban a múzeumban foganatosított biztonsági intézkedéseket méltatják, valakik az állványzaton felmászva elkövetik „az évszázad bűnügyét".

A dolgozatomban bemutatott konkrét bűnügyek alapján is az a kép rajzolódik ki, hogy ha csak a bűncselekmények és nyomozásaik témakört vizsgáljuk, az újság kifejezetten izgalmas és változatos volt.

5.2 Emberölésekről a Belügyi Szemlében

A Belügyi Szemlében tudományos, szakmai jellegű anyagok jelentek meg, míg a rendőrújság nem a rendészeti szakmának szólt, viszont a döntéshozók tisztában voltak vele, hogy a bűnügyekkel kapcsolatos aktuális nyomozások mellett nem lehet szó nélkül elmenni.

Mint azt több, előzőleg röviden bemutatott emberölési ügy kapcsán láthattuk, a Szemlében olyan kritikus, adott nyomozást nem feltétlenül az egekbe magasztaló írások is megjelenhettek, amelyek a Magyar Rendőrben nem. Puszta véletlenről, vagy ennél többről van szó?

A Szemle ugyan rendőrségi szakfolyóiratként indult, de az évek elteltével – e szakmai jellegének megőrzése mellett – szélesebb értelemben a büntető jogalkalmazók megbecsült fórumává, a bűnügyi tudományok elismert orgánumává lett. Ennek során nem vonhatta ki magát a pártállam rendőrségképének mindent átpolitizáló hatásai alól, meg kellett küzdenie azzal a szemlélettel, amelyben a sajtó nem lehetett más, mint a hatalom engedelmes szolgálója – írja Deák József a Belügyi Szemle történetét feldolgozó disszertációjában[538]. *„Mindezek ellenére, amikor a szerkesztőség munkatársai a hivatali irányelveknél fontosabbnak minősítették a szakmai hitelt és a tudományos meggyőződést, akkor mindig sikerült értékeset alkotniuk. A folyóirat múltjában vannak tehát megőrzendő hagyományok, de vannak terhek is, amelyektől meg kell szabadulni."*[539]

„A Belügyi Szemlét szerkesztőbizottság készítette. Differenciálódott a rovatrend, a szerkesztőség is megváltozott. A korábban domináns kriminalisztika – amelynek Déri nagy

[538] Deák (2021) i. m., p. 332.
[539] A Rendészeti Szemle első évfolyamának első száma elé (1991). *Rendészeti Szemle* 29(1), p. 3.

tekintélyű tudósa volt – teret veszített. A Rendőrségi Szemle[540] *kifejezetten hasznos volt a rendőrségnek, mert a kriminálmetodikát nagymértékben szolgálták a folyóiratban a nyomozási gyakorlatról megjelent írások. Az azonos jellegű bűncselekmények nyomozását össze lehetett hasonlítani. Ezek általánosításával ki lehetett alakítani olyan protokollt, amit érdemes volt követni, mert a gyakorlatban kipróbált módszereket tartalmazott. Rengeteg esettanulmány jelent meg a Rendőrségi Szemlében, számonként mintegy 70% ezzel foglalkozott. A Belügyi Szemlében, a vezetők vezércikkei után az különféle jogpolitikai, anyagi büntetőjogi, eljárásjogi vagy kriminalisztikai tárgyú elméleti cikkek következtek. Igaz, külön rovat volt »A nyomozások gyakorlatából« címmel, de ez már a folyóiratnak jó, ha 20%-át kitette"*[541] – emlékezett vissza Deák Józsefnek dr. Bócz Endre nyugalmazott fővárosi főügyész, aki196l óta volt a folyóirat állandó szerzője. Ez ugyan jóval kevesebb, mint korábban, de meglátásom szerint a lényeg nem feltétlenül a mennyiség, hanem a minőség.

A szemlében tehát rendszeresen foglalkoztak konkrét bűncselekményekkel[542], sokszor emberölésekkel, amelyek esettanulmányok formájában, adott nyomozás szempontjából releváns rendőri vezető által kerültek publikálásra a folyóiratban. Tudományos lap lévén ezeknek a cikkeknek értelemszerűen más volt a felépítése, mint a Magyar Rendőrben megjelent bűnügyes anyagoknak, de az elsődleges cél tulajdonképpen nem különbözött: részletesen, valamilyen kriminalisztikai szempontból bemutatni adott bűntényt. Volt azonban egy lényeges eltérés, amelyet Finszter Géza, a lap egykori főszerkesztője is megerősített a vele készített interjúm során. Nem csak ismertették az ügyet, hanem levonták a tanulságokat és a kritikai észrevételektől sem riadtak vissza. *„A Belügyi Szemlében hatalmas előny volt, hogy a nyomozásokról megjelent cikkekben meg lehetett említeni a kritikákat. Nem kellett betartani a szolgálati utat, hogy »a főnöktől kérek engedélyt«, ahhoz, hogy valaki a lapba írhasson. Ha megnézzük a korabeli lapszámokat, a bűncselekményekkel kapcsolatos anyagokban nagyon komoly kritikák jelentek meg. Ez a hozzáállás ma már eltűnt, öncenzúra van. Akkor ez nem így volt.”*[543]

A Szemlébe döntő többségében nem újságírók, hanem szakemberek írtak, bár voltak kivételek, hiszen Martinkó Károly is publikált a folyóiratban.[544] A szakemberek által beküldött anyagokkal való munkának a mindennapi munka szempontjából megvoltak a hátrányai is. Tartalmilag a folyóirat tekintélyes részét tették ki a kriminalisztikai esettanulmányok. Bócz

[540] 1963-ig ez volt a folyóirat neve.
[541] Deák (2021) i. m., p. 553.
[542] Később „Bűncselekmények, nyomozások” rovatcím alatt.
[543] Finszter Géza szóbeli közlése.
[544] *„Még csak engedélyt sem kellett kérnem”* – emlékszik vissza. (Martinkó Károly szóbeli közlése.)

Endre úgy emlékezett vissza[545], hogy a rovatvezetőnek „tűvé kellett tenniük a vidéket”, hogy tanulságos bűntényeket találjanak. Ezután rá kellett beszélniük az ügy előadóját, vagy az illetékes főkapitányságról valami „írástudó” embert, hogy írja meg az esetet. Bócz Endre emlékei szerint ezekkel a cikkekkel kapcsolatban kívánalom volt – és a szerzőket olykor segíteni is kellett –, hogy a megírt anyag tükrözze, miként kellett volna a kriminalisztikai tanok szerint eljárni. Ez volt az elvárás akkor is, amikor az eljárás esetleg nem úgy folyt. Ebből adódott, hogy szinte minden ilyen anyagban található utalás egy részletes nyomozási terv készítésére és ennek a tervnek a tartalmát ismertették is. Ezt az alapos tervezést – ami egyáltalán nem biztos, hogy valóban lezajlott – igazolta utána a nyomozás. Emiatt voltak ezek a cikkek szerkezetileg sablonosak. Bócz Endre a szerkesztőségben közlésre elfogadott kéziratokkal kapcsolatban nemes egyszerűséggel csak a „rettenetes" jelzőt használta.

Összességében elmondható, hogy a Belügyi Szemlében nyíltabban, kritikusabban jelenhettek meg az egyes élet elleni bűncselekményekről szóló nyomozások, illetve azok tanulságai. A szakmának szabadabb keze volt, de látszik, hogy bizonyos esetekben, a didaktikusság miatt „a gombhoz varrták a kabátot.” Emellett a kéziratok minőségével is akadt probléma, hiszen a nyomozások tanulságairól szóló cikkeket nem újságírók, hanem olyan rendőrök írták, akik jelentések megírásához voltak szokva. Ez a fajta „bikkfanyelv” meglátásom szerint mindig is a rendészeti sajtó és a rendészeti kommunikáció egyik sarokköve volt. Hogyan legyen olvasmányos az anyag úgy, hogy az ne menjen a szakmaiság rovására? Örök dilemma.

A konkrét bűnügyekkel kapcsolatban a Magyar Rendőrben és a Szemlében megjelentek vizsgálata, valamint a fentiek alapján az alábbi megállapításokat teszem:

1. A felderítetlen nyomozásokról sem a Magyar Rendőr, sem a Belügyi Szemle nem számolt be;
2. Volt olyan bűncselekmény, amellyel egyik lap sem foglalkozhatott, de mindössze egy ilyen esetről tudni (lásd: szegedi ötösgyilkosság);
3. Egy-egy bűntényről nem feltétlenül számolt be mindkét kiadvány;
4. Míg a Magyar Rendőrben szinte kizárólag a nyomozati szakban írtak adott bűnügyről, a Belügyi Szemlében nem feltétlenül ez volt a gyakorlat;
5. A Belügyi Szemle lényegesen kritikusabb hangot üthetett meg. Ilyen szempontból jóval szabadabb kezet kaptak a szerkesztők és ezáltal maguk a szerzők is;

[545] Deák (2021) i. m., p. 552.

6. Az ártatlanság vélelmének szem előtt tartása a Belügyi Szemlében sokkal inkább tetten érhető volt, mint a Magyar Rendőrben.

5.3 Cenzúra – öncenzúra

„Nem kívánunk változtatni azon, hogy nálunk a műhelyek, az alkotóműhelyek – s ide tartozónak tekintjük a szerkesztőségeket – önállóak és felelősek (…). Nem kívánunk semmiféle központi cenzúrát felállítani továbbra sem. A mi cenzoraink Önök."

Aczél Györgynek a kulturális lapok vezetői konferencián mondott szavai[546]

Mivel a cenzúra – öncenzúra korszakra vonatkozó vizsgálatával ebben a fejezetben foglalkozom, ezért a kapcsolódó sajtótörténeti ismereteket is alább tárgyalom.

A Kádár-korszakban a cenzúra elsősorban a már kinyomtatott művek terjesztés előtti ellenőrzését jelentette. Ha adott művel probléma akadt, elrendelték a visszatartásukat, vagy akár a bezúzásukat.[547] A cenzúra minél hatékonyabb kiépítésével együtt járt a sajtóélet többszöri szervezeti átalakítása. A szerkesztőségeken belül szigorú rend gondoskodott a többszörös ellenőrzésről, amit hivatalosan írói és szerkesztői felelősségnek neveztek. A cikk a szerzőtől a rovatvezetőhöz került, onnan az olvasószerkesztőhöz vagy lektorhoz és csak ezután a szedőterembe. Buzinkay Géza kiemeli, hogy a pártzsargon ezt nevezte „műhelymunkának", de ez valójában az „öncenzúra kimunkált mechanizmusa volt".[548]

A hírközlés infrastruktúráját biztosító intézmények állami tulajdonba vétele és a személyzeti politika kialakítása mellett a közvetett irányítás része volt az is, hogy tabusították a politikailag kényes kül- és belpolitikai témákat (mint például az 1956-os forradalmat, a prágai tavaszt, a szegénységet, vagy a 3. fejezetben már említett társadalmi „devianciákat"). Az új kulturális politika fő irányítója, Aczél György nevéhez köthető, „3 T" néven ismertté vált értelmiség-, illetve művészetpolitika az alkotók és a művek három – „támogatott", „tűrt" és „tiltott" – kategóriába sorolását jelentette. Ez öncenzúrához vezetett, hiszen kiszámíthatatlanságot teremtett azzal, hogy nem volt egyértelmű osztályozási rendszer, és nem

[546] Buzinkay (2016) i. m., p. 427.
[547] Uo, p. 424.
[548] Uo, p. 427.

mindig volt világos az, hogy a támogatás vagy a tűrés az adott pillanatban a cenzúra vagy éppen a liberalizálás eszköze volt-e.[549]

„Mivel a párt működése mentes a jogi szabályozástól, természetszerűleg semmilyen törvény, illetve törvényerejű rendelet sem szabályozza a párt és az általa irányított tömegkommunikáció viszonyát. A sajtóirányítás... informális. Írásos nyoma alig van, s az is bizalmas kategóriájú" – olvasható az 1988-ban megjelent *Javaslat a sajtónyilvánosság reformjára* című dokumentumban[550]. A Kritika című folyóiratban közölt munka egyfelől bírálta a Kádár-rendszer tájékoztatáspolitikáját, másfelől felvázolt egy új, demokratikus nyilvánosságot.[551] Az idézet röviden magyarázatot ad arra, hogy miért nem lelhetők fel korabeli dokumentumok a Magyar Rendőrhöz köthető cenzúráról: mert a sajtóirányítás informális úton történt, írásos nyoma tehát nem is lehet. Ráadásul nem cenzúra volt ez, hanem szabályozásmentes látens cenzúra, vagyis öncenzúra, melyre a korszak sajtóirányításáról írt elemzések rendre kitérnek. A hatalom ráadásul egy bonyolult szervezetrendszert épített ki, amely jóval komplexebb módon működött a gyakorlatban, mint hogy minden, a sajtó irányítására vonatkozó elgondolás a pártközpontból érkezett volna.[552]

A sajtóélet résztvevőiben a kiszámíthatatlanság az utólagos felelősségre vonás lehetőségével együtt alakította ki a reflex-szerű öncenzúrát.[553] A nyolcvanas évek első felére a helyzet ugyan változott, *„jóval tágabbak voltak a keretek, de egyidejűleg megfoghatatlanabbak, kiismerhetetlenebbek is"*[554] – emlékezett vissza a szegedi Tiszatáj egykori leváltott főszerkesztője, majd így folytatta: *„Nem lehetett pontosan kiszámítani, hogy mi miért és milyen mértékben tetszik… (…), mert sokszor azon múlott a vélemény milyensége, hogy melyikük mondta ki. Valóban »gumifalak kora« volt ez, tele bizonytalanságokkal."*

A sajtó helyét és szerepét elsősorban párthatározatok jelölték ki – ezeken túl az egyes szerkesztőségek elvileg önállóságot élveztek. A gyakorlatban azonban ellenőrzést gyakorolt felettük a lapgazda, illetve orientáló funkciót láttak el az MSZMP KB osztályai (az Agitációs

---

[549] Sipos Balázs (2015): Szempontok a Horthy-kor és a Kádár-kor nyilvánosságának vizsgálatához, összehasonlításához. *Me.Dok: Média-Történet-Kommunikáció* (3), p. 27–42.; Bajomi-Lázár-Péter–Kékesdi-Boldog Dalma (2018): Zurück in die Zukunft. Das Wiede-rerstarken autoritärer Medienpolitik in Ungarn. *Osteuropa* 68(3–5), p. 278.

[550] Gálik Mihály–Halmai Gábor–Hirschler Richárd–Lázár Guy (1988): Javaslat a sajtónyilvánosság reformjára. *Kritika* 17(10), pp. 23–29.

[551] „Valahol rosszul van begombolva az egész magyar sajtó." Egy rendszerváltó dokumentumról 20 év után. Beszélgetés Gálik Mihállyal, Halmai Gáborral és Hirschler Richárddal (2008). *Médiakutató* 9(4), pp. 7–12. https://mediakutato.hu/cikk/2008_04_tel/01_magyar_sajto_rendszervaltas (letöltve: 2025. 08. 21.)

[552] Takács (2009) i. m.

[553] Buzinkay (2016) i. m., p. 430.

[554] Vörös László (2004): Szigorúan ellenőrzött mondatok. A főszerkesztői értekezletek történetéből 1975–1986. Szeged, Tiszatáj Könyvek, p. 21.

és Propaganda Osztály, valamint a Tudományos, Kulturális és Közoktatási Osztály). Utóbbira jó példa a különböző laptípusok esetében eltérő gyakorisággal megtartott főszerkesztői értekezlet, ahol az háttérinformációkkal látták el az újságírókat, valamint bírálták a sajtóban megjelent tartalmakat, emeli ki Takács Róbert a *Sajtóirányítás és újságírói öncenzúra az 1980-as években* című munkájában.[555]

A hazai médiában jelen lévő öncenzúra intézményes alapját az 1957-ben kinyilvánított egyszemélyi szerkesztői felelősség rendszere teremtette meg, amely a szerkesztőségekre hárította az ellenőrzés feladatát. *„Helyes volna olyasfajta irányítást realizálni, amely nemcsak a pártból történik. Miért? Lesznek olyan lapok, mint a Magyar Nemzet és vannak is már hasonlóak. Nem egészséges, hogy ezeket a pártból irányítsák közvetlenül. Miért? Azért, mert olyan helyzet fog előállni, mint 5 vagy 4 évvel ezelőtt, hogy minden önállóságuk eltűnik, következésképpen felelősségük megszűnik és a legvadabb dolgokat írják össze felelősség nélkül. Inkább amellett vagyok, hogy állítsuk vissza a szerkesztőbizottságok, főszerkesztők, felelős szerkesztők, felelősségét, és ha már eddig kibírtuk, ezután is ki fogjuk bírni, hogy nem valami jó cikkek fognak megjelenni, vagy nem jól írnak meg valamit. Inkább amellett vagyok, hogy állítsuk vissza a szerkesztőbizottságok. Inkább éljünk az utólagos bírálat jogával és felelősségre vonással. Ennek tehát hatékonynak kell lenni. Ne legyen olyan szerkesztőség és lap, ahol nem mondjuk meg évszámra, hogy jól dolgoztak vagy nem. Mi fog itt történni? Rosszul írtak egy kérdésről? Észrevételezzük a cikket. Újra rosszul írnak? Újra szólunk. Vagy megjavul a lap, vagy nem lesz tartható, és akkor leváltják a szerkesztőt, ha pedig nagyon csúnya dolgot csinál, büntetőeljárást indítanak ellene, ha még csúnyább dolgot, börtönbe kerül*" – jelentette ki Kádár János az MSZMP KB 1957. szeptember 7-i ülésén.[556]

Az utólagos felelősségre vonások szintén megerősítették az öncenzúrára való hajlamot. „Hogy mit szabad és mit nem? Magára valamit is adó szerkesztő és szerző jól tudja ezt, hiszen a józan önkontroll minden tiltásnál jobban segíti a tájékozódást. Persze, időnként, éppen azért, mert a korlátok is üvegből vannak, még az óvatos bölcseket is érhetik meglepetések, de ez csak erősíti a szabályt. A tiltások, tűrés, támogatás közt gyakran csupán időrendi határok húzódnak"[557] – foglalta össze érzékletesen az öncenzúrát Föld S. Péter újságíró, író, humorista 1985-ben.

---

[555] Takács Róbert (2005): Sajtóirányítás és újságírói öncenzúra az 1980-as években. *Médiakutató* 6(1), pp. 55–70. https://mediakutato.hu/cikk/2005_01_tavasz/04_sajtoiranyitas (letöltve: 2025. 08. 22.

[556] Idézi: Takács (2005) i. m. Cseh Gergő Bendegúz–Kalmár Melinda–Pór Edit (1999) *Zárt, bizalmas, számozott.* Tájékoztatáspolitika és cenzúra 1956–1963. Budapest, Osiris.

[557] Idézi: Uo. Föld S. Péter (1985): A humor-híd pillérei. *Jel-Kép* 6(3)

Aki dolgozott már lapszerkesztőségben, vett részt lapindító értekezleten, lapértékelésen, valószínűleg nem ismeretlen számára az öncenzúra jelensége. Ehhez nem kell feltétlenül visszamenni a rendszerváltás előtti időszakba. Nagyon hétköznapi nyelven az öncenzúra azt jelenti, hogy az újságíró bizonyos témákat ösztönösen nem ajánl be lehetséges témának, illetve bizonyos témákat eleve nem is firtat. Ha pedig tudomása is van róla, fel sem merül benne, hogy a vonatkozó információkat leírja. Vagyis *„az öncenzúra legáltalánosabb formája az elhallgatás volt. Miután egzakt módon sosem szabályozták, hogy mi közölhető, mi vitatható, biztosabb megoldásnak számított a kényesebb kérdéseket nem vitatni."*[558]

Bár a visszaemlékezések alapján egyetlen olyan emberölési ügy – az ebben a fejezetben ismertetett szegedi ötös gyilkosság – volt, amelyről semmilyen formában sem szabadott írni, világos, hogy ugyanez volt a helyzet a Hungária körúti OTP-ben 1977-ben történt kettős gyilkosságnál is, amelyről egy sor sem jelent meg a Magyar Rendőrben, vagy ide sorolható a miskolci „nővérszállós" gyilkosság is. Az öncenzúra ugyanakkor nem csak azt jelentette, hogy bizonyos élet elleni bűncselekményekről egyáltalán nem lehetett beszámolni. Sokkal több példát találni arra vonatkozóan, hogy bizonyos információk már nem kerültek be a kapcsolódó cikkekbe, vagy a kényesebb fejleményekről már nem számolt be a lap, és ez a napi szerkesztőségi munkában mindenkinek természetes volt. Jó példa erre Magda János és a külön nem jegyzőkönyvezett zsebkendő esete.

Emlékszik olyan bűncselekményre, amelyről felsőbb utasítás miatt nem lehetett beszámolni? – kérdeztem Martinkó Károlyt, aki határozott nemmel felelt. *„Engem soha nem állítottak le. A rádiónál is csak egyszer, a rendszerváltás előtt, de az sem emberölési ügy volt"* – mondta. *„Ha én elmentem egy riportra, abba senki nem szólt bele. Az olvasószerkesztő elolvasta az anyagot és kijavította benne a hibákat. Ami nem tetszett, azt kihúzták, és nem tartoztak beszámolni róla, miért húzták ki. Aki hozzám hasonlóan színesebben írt, annak esetleg kicsit meghúzgálták a cikkét, de a tartalomba nem szóltak bele"*[559] – tette hozzá.

Zombori Attilának sem rémlik olyan bűncselekmény, amiről nem lehetett írni. *„Majdnem mindannyian azt csináltunk, amit akartunk. A lapnak persze volt egy felépítése, voltak kötelező, propagandisztikus jellegű anyagok, szabálysértésekkel kapcsolatos, kisebb cikkek. Ezeket mindenki átlapozta, mert tudták, hogy a 12-13-as oldal környékén érdemes kinyitni a lapot"* – mondja Zombori[560], aki szerint fontos kiegészítés a témában, hogy olyan eset azonban volt, amiről a rendőrség részéről mondták, hogy még ne írjanak róla. Interjúnk során ezt akkor

[558] Takács (2005) i. m.
[559] Martinkó Károly szóbeli közlése.
[560] Zombori Attila szóbeli közlése.

említette, amikor arról kérdeztem, hogyan jutott témához a Magyar Rendőr bűnügyes újságírója: *„Nagyban segítette a munkánkat, hogy a BRFK vagy az ORFK részéről néhányunkat kollégának fogadtak el. Tudták, hogy nem vagyunk nyomozók, de megnyílt egy csomó ajtó. Pl. vizsgálókkal voltam olyan kapcsolatban, hogy ha történt egy emberölés és volt tettes, akkor felhívtam az illetőt, bementem hozzá és megnézhettem az aktákat. Ez egy bizalmi viszony volt a rendőr és újságíró között. Egyetlen feltétel volt, hogy a cikk csak akkor jelenhet meg, ha majd szólnak, hogy itt az ideje. Vagyis, ha cenzúráról beszélünk, akkor ez többnyire ilyen, ún. időbeli cenzúra volt, hiszen nem akarták, hogy a sztori idejekorán napvilágra kerüljön."*[561] Zombori szerint meg kellett várniuk, hogy a cikk ne veszélyeztesse a nyomozás érdekeit, de még ennek a feltételnek a betartásával is a Magyar Rendőr nyerte a hírversenyt, miután a külsős lapok újságírói ezzel a monopolhelyzettel nem tudták felvenni a küzdelmet. *„Abban az időben a nagy országos és megyei lapok nem jutottak hozzá friss bűnügyekhez. Mit csináltak? Elkezdtek nekünk küldeni a saját lapszámaikból, amelyekért cserébe kaptak Magyar Rendőrt. Aztán felhívtak minket, hogy másodközlésre odaadjuk-e az adott cikket. Ennek köszönhetően elkezdtünk nagyon jól keresni, hiszen ezekért a másodközlésekért fizettek."*[562]

Míg a másodközléseknek és külsős anyagoknak köszönhetően nagyon jól lehetett keresni a lap bűnügyi újságírójaként, ez a helyzet a rendszerváltás után hamarosan megváltozott. Ekkor kezdtek megjelenni új lapok, aminek köszönhetően esett a példányszám és a friss újságok belső szerzőkkel kezdtek dolgozni. *„…egyre kevésbé kellettünk a lapoknak, hiszen megoldották saját szerzővel. Ezután majdnem a saját fizetésünkre voltunk utalva, ami előidézett egyfajta eróziót. Ennek következtében többen elmentünk a laptól"* – emlékezett vissza Zombor Attila a váltás időszakára.[563]

Az cenzúra–öncenzúra kérdésében komoly relevanciát jelentenek Lakatos András emlékei, aki nem csak a Magyar Rendőr újságírójaként szerezhetett közvetlen tapasztalatokat, hanem később a belügyi sajtóirányítás vezetőjeként a „másik oldalról" is. A Magyar Rendőr esetében, ha a lap nem írt egy súlyos bűntényről, annak az lehetett az oka, hogy megállt a nyomozás, és addig nem akartak róla beszámolni, amíg nincs kézzelfogható eredmény. Utána pedig elképzelhető, hogy elsikkadt a téma, hiába emlékszünk vissza ma úgy rá, hogy azóta is rejtélyes, megoldatlan ügy, vélekedik Lakatos, aki a Sajtóalosztály későbbi vezetőjeként csak egy olyan bűntényre emlékszik, amely ebből a szempontból érdekes lehet, de az sem emberölés volt. Szerinte ma már talán nevetségesnek hangozhat, de akkoriban nem volt az, amikor egy

[561] Zombori Attila szóbeli közlése.
[562] Zombori Attila szóbeli közlése
[563] Zombori Attila szóbeli közlése

postai betörő játékpisztollyal fenyegette meg a nyugdíj előtt álló alkalmazottat, hogy adja elő a bevételt. *„Valamelyik lap újságírója részletesen leírta az esemény mozzanatait, de mondtam neki, hogy ha ez megjelenik, minden idős asszony szívbajt fog kapni, az emberek pedig felbátorodnak, hogy ilyen könnyen lehet pénzhez jutni."*

Lakatos külön kiemelte, ami szerinte a legnagyobb probléma volt. Az újságíró emlékei szerint ráadásul azt is leírta, hogy van egy olyan belső utasítás, ami azt írja elő, hogy ha fegyveres (vagy fegyvernek látszó tárggyal elkövetett) rablás történik, akkor ellenállás nélkül át kell adni a bevételt. Ez az információ abban az időben, abban a társadalmi közegben először jelent volna meg nyilvánosan. Neki az volt az érvelése, hogy ha ez napvilágot lát, egymást fogják követni a postákon, pénzintézetekben elkövetett rablások. *„Nem akartunk egyszerűen ötleteket adni, és hogy ezt az újságban olvassák. A szóban forgó újságíró nem fogadta meg a tanácsomat, én pedig felhívtam a főszerkesztőjét és megmondtam, hogy nem szólok bele, az övé a felelősség, de tudnia kell, hogy szakmai és nem politikai okokból nem lenne jó megjelentetni a cikket. Nem is jelent meg"* – emlékszik vissza Lakatos, aki ezzel kapcsolatban véleményem szerint fontos megállapítás tesz, amikor a következőket mondja:

„A bűnözés akkor nem úgy működött, mint most. Mi valóban úgy gondoltuk, hogy ha egy ilyen cikk nem jelenik meg, azzal akár további bűncselekményt előzhetünk meg."[564]

A Sajtóalosztály egykori vezetője szerint az öncenzúra hatékonyan működött, ők a belügyből pedig csak szakmai kérdésekbe szóltak bele.[565]

Összefoglalásképpen elmondható, hogy a hatalom részéről úgy gondolták, a tiltás helyett hatékonyabb az önkontroll, amely – akár retorziók révén – tanulható. Ez az öncenzúra a legtöbb esetben azonban nem teljes hallgatást jelentett, hanem inkább egyfajta szűrőn át történő tájékoztatást.

5.4 Kitekintés – Zsaru magazin

Vizsgálatom az 1989-es évvel a módszertani fejezetben említett okok miatt ugyan véget ért, de a történeti hűség kedvéért álljon itt egy kitekintés a rendszerváltás körüli időszakról.

A „változás szelét" mi sem érzékelteti jobban, mint hogy a Magyar Rendőr 1990 januárjában megjelent az újságárusoknál, vagyis – oly sok idő elteltével – a lap kereskedelmi

[564] Lakatos András szóbeli közlése.

[565] *„Azt mondtuk minden újságírónak, hogy adják be a belügyben készült anyagokat és mi abba csak szakmailag szólunk bele. Aztán telefonon visszaszóltunk, hogy 'ezt a két szót javítsd ki'."* (Lakatos András szóbeli közlése.)

forgalomba került. Ára 10 forint volt. *„Senki nem számított rá, feltűnését nem előzte meg reklámkampány, a kétezer példány mégis gyorsan elfogyott. Tehát kíváncsiak az emberek – a politikán, s no persze az ízes pletykákon kívül – másra is? Például a rendőrség munkájára? Vagy netán ebben is sztorikat keresnek csupán?"* – tette fel a kérdéseket saját hasábjain a lap, majd próbálta is megválaszolni azokat.[566] A kőbányai vasútállomás közelében működő újságárus tapasztalatai szerint szinte csak nők vásárolták az újságot, de hozzátette, hogy *„bármilyen új lap jön – csak egy kis erőszak vagy vérnyom legyen benne –, a hölgyek azonnal lecsapnak rá"*. Egy VIII. kerületi újságos szerint amint januárban megérkezett az első szám, már vitték is. *„Viszont ahhoz képest, hogy nem rossz újság, és olcsó is, többet is el lehetne adni belőle. De ehhez nagyobb reklám kellene. Nem ismerik. Mert legyen egy lap akármilyen, ha van reklámja, biztosan elfogy."* Olyan újságárus is akadt, aki panaszkodott, hogy még azt az öt darab újságot sem tudja eladni, amit kap, ellentétben a szexújságokkal, amelyekből bármennyi jön, az mindig elfogy. Ennek a cikknek érdekessége az is, hogy a végén egy rövid felhívásban kéri a szerkesztőség, hogy aki terjesztené a lapot, jelentkezzen: *„A szélesebb körű terjesztés érdekében várjuk azon körzeti megbízottak és ügyfélforgalmi irodák dolgozóinak jelentkezését, akik vállalkoznának a Magyar Rendőr árusítására. Terjesztési jutalék: 30 százalék. Jelentkezés és bővebb felvilágosítás: BM kiadó, lapterjesztés: 15-727, 14-938."*

„Nem lehet kétségünk afelől, hogy a rendőrség soraiban is mindenható MSZMP a megszokottnál is gondosabban őrködött az ideológia tisztaságán, a rendszer kételkedésmentes, minden körülmények közötti lojális támogatásán" – jegyzi meg kritikusan Dvorák Ede[567]. *„E változhatatlannak hitt módszerek és évek után elérkezett 1989, amikor eresztékeiben kezd recsegni-ropogni az egész »felépítmény«, és a nemzetközi változások által is keltett repedések már az »alapot« is kikezdték"*[568] – folytatja 1992-ben megjelent munkájában a szerző utalva a közelgő rendszerváltásra.

Ez az időszak a magyar sajtó nagy lehetősége volt. Egy csapásra mindenről mindenhogyan lehetett írni. Jellegükből adódóan mérsékeltebben ugyan, de igaz volt ez a szakmai, testületi, üzemi lapok esetében is. Milyen hatással volt ez a Magyar Rendőrre?

Bár a lap szerkezetileg, témájában és stílusában ebben az időben nem sok újat mutatott az előző évekhez képest *(„Semmi különbség, csak az »elvtárs« szó teljes hiánya a szembetűnő"* – jegyzi meg cinikusan Dvorák.), voltak figyelemre méltó változások. A nemzetközi kitekintés rovatban már nem csak a „bűnös Nyugat" botrányos bűnügyi helyzetéről, hanem a Szovjetunió

[566] Veszik a lapot? (1990). *Magyar Rendőr* 44(31), p. 9.
[567] Dvorák (1992) i. m., p. 5.
[568] Uo.

bűnözéséről is lehet olvasni. Szó esett a növekvő bűnözés hátteréről, de a halálbüntetés eltörléséről szóló vita is helyet kapott a lapban. Egyre többször merült fel a kérdés: milyen legyen a rendőrség?[569] Utóbbit 1990 januárjában, rögtön a lap kereskedelmi forgalomba kerülése után címlapon is feltette a szerkesztőség.[570]

Az újságban egyre gyakrabban számoltak be az éppen aktuális, valamilyen szempontból érdekes, kiemelt tárgyi súlyú bűncselekményekről. Az ezzel kapcsolatos változást az jelentette, hogy egy-egy bűntény már a címlapra is kikerült. A lap pedig az újságárusokhoz, vagyis a nyilvánosság elé, így bárki számára megvásárolhatóvá, hozzáférhetővé vált. Óriási változás, amely értelemszerűen a tematikára is hatást gyakorol. Amikor aztán bemutatták az új országos főkapitányt, Pintér Sándor jelenlegi belügyminiszter, miniszterelnök-helyettest, a Magyar Rendőr című hetilap története is véget ért. Legalábbis ami a nevet és a Belügyminisztériumot, mint kiadót illeti.

A jogutód Zsaru Rendőrségi Magazin első száma 1992 januárjában jelent meg az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) gondozásában.[571][572] Az első oldalon „a szerkesztőség" aláírással megjelent vezércikk így kezdődött: *„A Magyar Rendőr több évtizeden át kizárólag belső terjesztésű újságként működött, azaz csak az állampolgárok egy meghatározott köréhez juthatott el. Mint minden más újságnál, így nálunk is éreztette hatását az erős központi irányítás, amelynek következtében évtizedeken keresztül számtalan »felülről sugallt« anyag jelent meg, amelyek nagy része, s ezt mi tudjuk leginkább, nemhogy az olvasókat, de még a cikket készítő újságírókat sem érdekelte."*[573]

A szigorúbb Magyar Rendőr elnevezésből jóval közvetlenebb Zsaru[574] lett, a névváltásra pedig az előbb említett „beköszönő" cikkben is kitértek a szerzők: *„Bizonyára vannak, akik azt mondják, hogy a zsaru szó talán lezser egy olyan komoly testület lapja nevének, mint amilyen a rendőrség – de ezt a »lezser« elnevezést éppen ama szándék hozta létre, amely szerint a polgár*

---

[569] Érdekes, ahogyan a rendőrséget ábrázolták a sajtóban. A rendszerváltás környéki rendőrséggel kapcsolatos cikkek tartalomelemzése után dr. Dános Valér álláspontja szerint 1990-ben a vonatkozó írások egészét nézve elmondható, hogy a sajtó nagyfokú támadást indított a rendőrség ellen. Lásd: Dános (1992) i. m., p. 24.

[570] Rendőrséget igen, de milyet? (1990). *Magyar Rendőr* 44(3), címlap

[571] Az Országos Széchényi Könyvtár nyilvántartása. https://epa.oszk.hu/html/vgi/index_cedula.phtml?id=01493 (letöltve: 2025. 08. 22.)

[572] Zombori Attila elmondta, hogy a Zsarunak volt egy Pesti Zsaru nevű elődje, amelyet ő szerkesztett. Ekkor még Magyar Rendőr volt a rendőrújság neve, de a Pesti Zsaru már kapható volt az újságárusoknál. *„…mivel rendesen fogyott, Leyrer Richárd, a Magyar Rendőr akkori főszerkesztője elérte, hogy ne adják ki, hanem jöjjön helyette a Zsaru."* (Zombori Attila szóbeli közlése.)

[573] Miért Zsaru a Zsaru? (1992). *Zsaru* 1(1), p. 3.

[574] *„…hogyan és mikor lett az egykor rendőröket gúnyosan megfricskázó, betörők, tolvajok, stricik és utcalányok által használt argó kifejezésből olyannyira szalonképes szó, hogy most már nemcsak a rendőrök említik előszeretettel így magukat, hanem ez a szó a Magyar Rendőr utódjának címévé is avanzsált."* Lásd: Dvorák (1992), i. m., p. 44.

ne egy misztifikált, tőle távol álló, már-már megközelíthetetlennek tartott testületre, s annak sajtóorgánumára gondoljon, hanem olyanra, amely az övé, érte van. És a zsaru, bár kicsit argós a hangzása, mégis közvetlenséget, nyitottságot, cifraságoktól mentességet jelent. E kifejezés napjainkra teljesen elfogadottá vált a legilletékesebbek, azaz a rendőrök körében, hiszen például nincs jobb érzés egy nyomozónak annál, mint ha kollégái jó zsarunak minősítik. Mi most azt szeretnénk, ha a mi munkásságunk eredménye is egy jó Zsaru lenne." A cikkben – a jelentős áremelés mellett – kitérnek arra is, hogy a lapban a jövőben több lesz a bűnügy, a rendőrség kulisszatitkaiba való bepillantás és az olyan információk, amelyekhez kizárólag a Zsaruból juthatnak az olvasók.

Egyébként több névötlet is felmerült. Ilyen volt például a *Kék Rabszódia*, a *Pandúr*, a *Hekus*[575] vagy a *Kék Hírek*[576]. Leyrer Richárd főszerkesztő egy 1995-ös interjúban úgy emlékezett a névváltásra, hogy az olvasókat is bevonták az ötletelésbe, vajon ők milyen címet adnának. *„Hirdettünk egy pályázatot, több száz javaslat érkezett, ilyenek, mint Gumibot, Kopó, Kék Hírek, de a legtöbben a Zsarut javasolták. Kóstolgattuk a címet: frappáns, rövid, de azzal is számoltunk, lesz ellentábora. Nos, nem tévedtünk, de úgy érzem, nem tévedtünk a címváltozással sem. Szemünkre vetették ugyan, hogy pejoratív a zsaru szó, mi azonban, akik ebben a közegben otthon vagyunk, tudjuk, hogy különösen a bűnügyi állomány körében nem cseng rosszul."*[577]

„Ez az újság elvesztette azt a mítoszát, ami a Magyar Rendőrnek (belsős lap, kiváltság, hogy hozzájutsz) megvolt. A cél a bulváros hangvétel volt, amit az ORFK is jó ideig támogatott, hiszen emberközelbe kívánták hozni a rendőri munkát. Meg szerették volna rajzolni az emberekhez lojális, udvarias rendőr típusát, jöttek a csinos rendőrlányok fotói stb" – vélekedik a váltás időszakáról Zombori Attila, aki 1992-ben búcsút intett a lapnak.

Dr. Orodán Sándor ny. r. vezérőrnagy, a Határőr szerkesztőségének egykori lapmenedzsere, majd a Rendőr – a rendőrség belső szakmai lapja – első számának felelős szerkesztője szerint a bulváros átalakulás ötletét az „OrszágHatár”[578] névre változott Határőrtől vette át a Zsaru magazin. A Határőr akkori átformálásának egyik motorja Orodán Sándor volt.[579]

Annyi bizonyos, hogy első ránézésre a névváltás már önmagában komoly változásokat sejtetett, de ezt már a kezdetektől is így kommunikált a szerkesztőség. A később – a mai

[575] Hekus magazin néven évtizedekig működött a Zsaru egy kvázi konkurens lapja. (Deák József szóbeli közlése.) Lásd még: 20 éves a Hekus magazin. https://ibssa.hu/index.php?article_id=598 (letöltve: 2025. 08. 22.)
[576] Vezda László szóbeli közlése.
[577] Zsaru – a lebilincselő hetilap (1995). *Nógrád Megyei Hírlap* 6(158), p. 6.
[578] Az OrszágHatár magazint az Országos Szécsényi Könyvtár nyilvántartása 1990–92 közöttire datálja. Lásd: https://nektar.oszk.hu/peldinfo_spring/peldinfo.htm?id=1006128&language=hu&view=1 (letöltve: 2025. 08. 22.)
[579] Deák József szóbeli közlése.

sajtóviszonyokat nézve döbbenetes – 250 ezer példányszámban[580] megjelent és ebből 180 ezer példányban eladott hetilapnak két alapítója volt: Leyrer Richárd[581] főszerkesztő és Pintér Sándor.[582]

Vajon a radikálisnak mondható névváltás miben hozott valóban hangsúlyos változást? Már akkor, ha egyáltalán hozott. Fontos kiemelni, hogy amikor esetleges változásokat említek, a lap előző évekbeli stílusához, kinézetéhez, tematikájához vizsgálva teszem és nem az ötvenes-hatvanas-hetvenes évek rendőrújságjához viszonyítok.

A főbb észrevételeket nyolc pontban foglaltam össze:

1. Már nem csak felderített bűntényekről számolhatott be a lap. Megjelenhettek cikkek a még felderítetlen bűnügyekről is. Ezekben az anyagokban az állampolgárok segítségét kérték. Az ilyen eseteknek „Tettes ismeretlen" címmel külön rovatot hoztak létre. Itt szinte kizárólag csak emberölési ügyek szerepeltek.
2. Való igaz, hogy a megújult lapban egyre kevesebb helyet kapott a politika, a szervezeti, bennfentes információ. Ezzel szemben egyre nagyobb szerepe volt a konkrét bűnügyeknek.
3. Megjelentek a lapban a hirdetések.[583]
4. Egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a harsány, figyelemfelkeltő címek és címlapok. Utóbbira önmagában jó példa, hogy élénk (piros) színben került az olvasók elé.
5. Nagy személyi váltásoknak nem volt értelme, hiszen a korábbi munkatársak olyan tapasztalattal rendelkeztek, hogy indokolatlan lett volna lecserélni az állományt. Az a fajta „előjog" és kapcsolati tőke, amelyet a Magyar Rendőrös stáb hozott magával, felbecsülhetetlen értéket jelentett az egyébként is monopolhelyzetben lévő lapnak.
6. A „Zsaruvá válás" nem hozott éles váltást a nyelvhasználatban. Fontos megjegyezni, hogy a nyelvezetet – ahogyan korábban a Magyar Rendőrnél is – meghatározta a főszerkesztő személye, nem volt mindegy ugyanis, hogy az illető pl. jogász volt-e vagy éppen újságíró.

---

[580] A hatalmas példányszámnak a kereskedelmi televíziók megjelenése vetett véget a kilencvenes évek második felében, de ez már egy másik kutatás témája.

[581] Leyrer Richárd már a névváltás előtt, 1989-ben a lap főszerkesztője volt. Az ezredest 1998-ban mentették fel a főszerkesztői pozícióból. A Magyar Olimpiai Bizottság (MOB) későbbi alelnökével nem volt lehetőségem interjút készíteni, mert 2015-ben, 66 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt.

[582] Cs. Csala Károly szóbeli közlése.

[583] *„Addig egyáltalán nem volt a lapban hirdetés. Mára elértük, hogy nemcsak a biztonságtechnikában érintett cégek hirdetnek szívesen a Zsaruban, hanem bárki, s a felmérések azt mutatják, hogy megéri. Nem csak a lapnak, a hirdetőnek is"* – mondta ezzel kapcsolatban Leyrer a már említett 1995-ös interjúban.

7. Slendriánság továbbra sem volt érzékelhető. A munkatársak nem keverték a rablást a lopással, használtak szakszavakat, rendfokozatokat.
8. A szakmaiság mellett cél volt az olvasmányosság is. Ez nem elbulvárosodást jelentett, hanem azt, hogy megpróbáltak érdekesen írni.

Leyrer Richárddal 1993-ban[584] a Kurír című lap újságírója beszélgetett. Utóbbi szerint a Zsaru elődjének, a Magyar Rendőrnek nem volt jó híre. Leyrer erre a meglátásra a következőt válaszolta: *„Ezért változtattunk rajta 1991 decemberében. Az elhatározást gyors cselekvés követte, mert 1992. január 7-én már utcára dobtuk az új Zsaru Magazin első számát. Akkor 40 ezer példánnyal indultunk, s ahogyan növekedett a lap terjedelme, s mind tartalmasabb anyagok jelentek meg benne, úgy nőtt az eladott lapok száma. (…) A rendszerváltáskor új rendőrségi lapra volt igény, mi voltunk a szerencsések, hogy megvalósíthattuk régi tervünket. Az országos rendőrfőkapitány, Pintér Sándor támogatása nélkül ez nem ment volna. Szerencsére beleegyezett, és kaptunk fél évet, hogy bebizonyítsuk életképességünket. A fél év elteltével már százezer fölött volt az eladott példányszám, a tábornok úr pedig még egy kis időre – szerencsére – elfeledkezett a lapról. Mire eszébe jutottunk, már nem volt kétséges a számára sem, hogy a Zsaru Magazin benne van a köztudatban."*

„…a lap kiválóan alkalmazkodott az élethez, a változásokhoz. Egyre inkább azt mutatja be, amit politikai nézetünktől függetlenül valószínűleg mindnyájan szeretnénk: egy remélhetőleg megerősödő polgári demokrácia rendőrségét, valamint a legsúlyosabb esetekben is törvényesen fellépő profi rendőrt. Aki miértünk – polgárokért – viszi időnként vásárra a bőrét! Ezt a rendőrt előbb-utóbb szeretni fogják! Ennek a rendőrnek tekintélye lesz! Ehhez pedig a megújult lap a maga eszközeivel nagymértékben hozzájárulhat" – zárta munkáját lelkesen Dvorák Ede[585].

A Zsarunál is volt fontos mérföldkő, és a Magyar Rendőrhöz hasonlóan ez is a logóhoz köthető, amely 2013-ig pirosról kékre változott. Ekkor került sor főszerkesztőváltásra, miután 2013-ig Cs. Csala Károly irányította a szerkesztőséget. *„A logó színe egyfajta hovatartozást jelöl a sajtóban. A piros a tabloid/bulvár lapok színe, a tartalom is ennek megfelelő, populáris volt, ami magas olvasottságot generált. A kékre váltással a tematika gyökeresen változott, a*

[584] Faragó Ottó (1993): Beszélőn a Zsarunál. *Kurir*, 4(267), p. 4.
[585] Fenyvesi Csaba pár évvel már nem volt ennyire elragadtatva a laptól. *„Egyre több a hátborzongató, »véres« szenzációhajhászó cikk, és egyre kevesebb a valóban a rendőrségről szóló, hű tükörképet mutató, mértékadó írás"* – írta, majd rögtön lehetséges és logikus magyarázatot is adott a jelenségre: *„Ez gondolom, összefüggésben áll azzal, hogy a lap önfinanszírozóvá vált (vagy csökkent a támogatása), tehát a fennmaradáshoz olyat kell írnia, amelyet a fogyasztó megvásárol. Úgy tűnik, ma Magyarországon a fizetőképes és hajlandó fogyasztók nagyobbik része ezt a stílust kedveli, ezt veszi meg."* Lásd: Fenyvesi Csaba (1994): Rendőrség és marketing. Pécs, szerzői kiadás, p. 37.

(rendőr)szakmaiság került előtérbe, sokkal többet foglalkozott a lap a testület belső életével, képzésekkel, elismerésekkel. Ezek nyilván belterjes, a széles olvasóközönséget kevésbé érdeklő tematikák. Ennek megfelelően csökkent az olvasótábor. Házon belül úgy mondtuk, hogy 'üzemi lap' lett a Zsaru" – mondja ezzel kapcsolatos kérdésemre Takács László, a lap korábbi főszerkesztő-helyettese, a MÚOSZ Bűnügyi Tudósítók Szakosztályának egykori elnöke.[586]

Hogy Dvorák bizonyos jóslatai mennyire váltak be, azt egy következő, hasonlóan tartalomelemzést alkalmazó kutatás témája lehetne. A szövegelemzésnek, illetve tulajdonképpen bármilyen releváns kutastásnak azonban komoly akadálya van: a Zsarunak semmilyen kereshető archívuma sincsen, a lapszámok pedig egyelőre az Arcanum Digitális Tudománytár felületére sem kerültek fel.

Kommunikációval kapcsolatos probléma persze ebben az időben is akadt. Ezzel kapcsolatban elsősorban az a fontos, hogy az ezzel kapcsolatos kritika megjelenhetett a lapban is, vagyis a rendőrújság a saját rendőrségi vezetőit is kritizálhatta. Vezda János a „sajtóban nem közölhető" minősítéssel ellátott hírekkel kapcsolatos gyakorlatot kritizálta. Példaként egy olyan, halállal végződő ételmérgezéses esetet említ, ami ráadásul rendőrségi konyhán történt, és amit a Zsaruban nem írhattak meg, de az egész magyar sajtó beszámolt róla. *„Ez már a sokadik eset volt, hogy »a sajtóban nem közölhető« minősítésű hír mindenütt napvilágot látott. Na már most vagy az újságok sértettek szolgálati titkot, vagy az a titok nem is titok"* – jegyzi meg Vezda, aki szerint *„nem ártana, ha az illetékesek ezt még megfelelő időben tisztáznák. Még az előtt, mielőtt a sajtóban nem közölhető anyag szolgáltatná a sajtó aznapi szenzációját."*[587]

Pusztán kortárs történeti érdekesség, ahogyan 2022-ben az akkor még nyomtatott kiadásban is megjelent Zsaru Magazin szerkesztősége definiálta az éppen három évtizedes jubileumát ünneplő lapot: *„Az idén harmincéves magazin a kezdeti időkben a bulvár hullámain is utazott, ma már – bár olvasmányosan – főként a rendőrök munkájára koncentrál. Bepillantást enged a kulisszák mögé..."* – olvasható a közösségi médiában is megjelent bejegyzésben[588], miután ekkoriban már saját Facebook oldala volt a lapnak. Erre a felületre több olyan cikk is felkerült, amely a nyomtatott verzióban is megjelent. Az interjúban a Zsaru korrektora, Szabó Attiláné mesél, aki kezdetektől fogva a lapnál dolgozott, így három évtizedes tapasztalatai, élményei mindenképpen relevánsak.

---

[586] Takács László szóbeli közlése.
[587] Vezda János (1993): A sajtóban nem közölhető (?). *Zsaru* 2(14), p. 4.
[588] 30 éves a ZSARU – Beleköpött a levesbe a benzinespalack. https://www.facebook.com/zsarumagazin/posts/pfbid02v5yacnTQySk5o6xP1wgnQXsj8grCnqdNhPZVG7Xb9byaW6SCZLuX78rqDXFBFrH1l (letöltve: 2022. 08. 22.)

Egykoron kitűzött célként azt említi, hogy szerették volna közelebb hozni az embereket a rendőrökhöz és a rendőrségi munkához azért, hogy jobban értsék, mi van a felszín alatt. Amikor az interjú készítője a rendőrségi munka titkossága miatt „vékony jeget" emleget, Szabóné is utal arra, hogy a rendőrségi lap bűnügyek esetén monopolhelyzetben volt, hiszen a kollégák *„nyilván jobban beleláttak egy-egy bűnügy részleteibe, érdekesebb háttereket tudtak írni az eseményekhez, mint azok az újságírók, akik kevesebb információhoz jutottak."* Kitér arra is, hogy a határ meghúzásával nem volt gond, mert az újságírók elsősorban hivatásos rendőrök voltak, így érezték, mit lehet megírni, és mit nem. Vagyis – ezt már én teszem hozzá – ekkoriban is működött az öncenzúra a lapnál.

Ebben a rendszerváltás utáni időszakban más jellegű bűncselekményekkel kellett szembenéznie a rendőrségnek, így a lapban megjelent riportok is más típusú bűnügyekről számoltak be. Emberölési ügy, vagyis nagy érdeklődésre számot tartó téma volt bőven. *„Ezeknek nagyon utánamentünk, nyomon követtük a Fenyő-gyilkossággal vagy a móri mészárlással kapcsolatos fejleményeket, a balástyai rém néven elhíresült sorozatgyilkos esetét is figyelemmel kísértük a tárgyalótermen keresztül egészen az ítélet megszületéséig is"* – emlékszik vissza Szabóné, vagyis ez alapján ekkoriban a rendőrújságban az egyes ügyeket már nem „engedték el" a nyomozati szak lezárulta után. Az olvasmányosság ekkor is fontos volt, hiszen az újságírók tisztában voltak vele, hogy amit írnak, azt egy átlagos olvasónak is értenie kell. Ehhez hozzátenném még, hogy a fogyaszthatóság, közérthetőség ekkoriban még lényegesebb lehetett, hiszen a lap már ott volt az újságárusoknál is.

A Zsaru Magazin nyomtatott kiadása 2023-ban, 31 évvel az első lapszám megjelenése után megszűnt, azóta kizárólag online formában elérhető.[589] A miértekről és a háttérről Takács Lászlót, az internetes lap jelenlegi[590] vezetőjét kérdeztem. A hivatalos indoklás szerint a lap nyomtatot verziója gazdasági okokból, a Covid járvány idején tapasztalható drasztikus olvasószám-visszaesés miatt szűnt meg. Illetve – miután a rendőrség nem folytathat bevételszerző gazdasági tevékenységet – a kiadást egy külső céggel kötött szerződés alapján végezték. Ez a társaság sem kívánta fenntartani a jogviszonyt.[591] Az online verzió a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Zsarunak a rendőrség hivatalos honlapján van egy elkülönített boksz[592], melyre a magazinos tartalmakat töltik fel, a tartalom napi átlagban három cikkel

[589] Megszünteti az ORFK a Zsaru Magazin nyomtatott kiadását, de a szerkesztőség tovább folytatja a hírszolgáltatást. https://media1.hu/2023/04/26/megszunteti-az-orfk-a-zsaru-magazin-nyomtatott-kiadasat-de-a-szerkesztoseg-tovabb-folytatja-a-munkat/ (letöltve: 2025. 08. 22.)
[590] A beszélgetés 2025. január 31-én történt.
[591] Takács László szóbeli közlése.
[592] Lásd: https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin (letöltve: 2025. 08. 22.)

frissül. Másrészt a Facebook felületén van egy Zsaru Magazin oldal, itt is közzétesszik a honlapon szereplő írásokat, némileg módosított formában, ami jobban megfelel a social média követelményeknek, másrészt megosztják egyéb rendőrségi szervezetek, főkapitányságok posztjait, valamint baleset-megelőzési, bűnmegelőzési, toborzó tartalmakat. Erre a felületre átlagosan öt-hat poszt kerül ki naponta.

„A feladatok és célkitűzések változatlanok, a rendőrségi munka bemutatása, népszerűsítése, toborzás, eredménykommunikáció. Az olvasótábor reakciói alapján számos volt vagy jelenlegi rendőrségi dolgozó tartozik a követőtáborhoz, de rendpárti civilek is, valamint olyanok, akik jó terepnek tekintik az oldalt a kritikához. A kulturált (ellen)véleményeket nem moderáljuk, de például politikai véleményeket, vagy a bűnözők származására utaló kommenteket tiltunk" – mondja Takács László, aki hozzáteszi, hogy természetesen az olvasottság is fontos szempont, hiszen magas szám mellett valósulhat meg a fent említett cél. A police.hu oldalon nem készül publikus statisztika az egyes cikkek eléréséről. A Facebook oldalnak 2025 január 28-án 49 ezer kedvelője és 65 ezer követője van, ezzel a 3. legolvasottabb rendőrségi Facebook oldal.

Az olvasói visszajelzések többségében pozitívak. *„Jellemző, hogy azok a szervezeti egységek, ahol a riportalanyok dolgoznak, szívesen tovább osztják a posztjainkat, valamint belinkelik a police.hu oldalra feltöltött zsarus tartalmakat. Különösen azok a tartalmak számíthatnak sok reakcióra, amelyek unikálisak, nem egyszerű bűnügyi cikkek, hanem az »ember az egyenruha mögött« tematikában készülnek. Ilyenek a zsarupárok, rendőrdinasztiák, helyszínelők, kmb-k bemutatása, valamint olyan portrék, amelyekben azt ábrázoljuk, ha valaki a rendőri munka mellett egyéb területen is sikeres."*[593]

És vajon nem hiányzik az állománynak egy „saját", nyomtatott lap? Erre vonatkozóan nem készült kutatás, de Takács szerint az tény, hogy amíg a lap létezett papír alapon, számos szervezeti egységnél volt egyfajta dicsőségfal, ahová a Zsaru róluk szóló írásait kitették.

Összefoglalva ezt az időszakot, a következő megállapításokat tettem. A magyar sajtóban a rendszerváltás után a rendőrségi témájú cikkek között a szórakoztató jellegű, a bűncselekményeket bemutató anyagok kerültek előtérbe. Ez igaz volt az ORFK gondozásában megjelent Zsarura is, amelynek disszertációm csak a megszületésével hivatott foglalkozni. A jogelődjéhez hasonlóan monopolhelyzetben lévő rendőrségi, de már nem belsős terjesztésű, hanem bárki számára hozzáférhető lap megpróbált alkalmazkodni egy új korszak követelményeihez. Terjedelmi korlátok miatt „csak" arra vállalkozhattam, hogy egy rövid, de a

[593] Takács László szóbeli közlése.

kontextus szempontjából elengedhetetlen történeti áttekintést követően ismertessen a rendszerváltás környékén jelentkező dilemmákat, illetve, hogy megpróbáljak választ adni arra a kérdésre: valóban látványos változást történt-e az egyetlen rendőségi képes hetilapban akkor, amikor a szigorú Magyar Rendőrből egy lazább Zsaru lett? Erre a kérdésre kutatásaim alapján határozott nem a válasz. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a magyar rendőrség egyetlen képes hetilapja nem formálódott jelentősen, de ez az átalakulás nem köthető szorosan a névváltáshoz. Egy folyamatról beszélhetünk, amely sokkal inkább köthető a rendszerváltáshoz, a sajtóban rejlő új lehetőségekhez, valamint a lap sajtópiacra kerüléséhez.

5.4.1 A Rendőr[594]

Bár a kétezres évek végén indított Rendőr című lap külön kiadvány volt, mivel története és megszűnése is összekapcsolódik a Zsaruval, ezért azzal ebben az alfejezetben foglalkozom. Ezzel kapcsolatban Deák Józsefet, a Rendőr egykori főszerkesztő-helyettesének visszaemlékezései voltak a segítségemre.

„A határőrségi szervezet Rendőrségbe integrációja előkészítésekor Béndek József hőr. vezérőrnagy a Határőrség országos parancsnoka megegyezett dr. Bencze József r. altábornagy országos rendőrfőkapitánnyal, hogy a Határőr magazin hétfős szerkesztőségét a Zsaruba integrálják, és a külső terjesztésű bulvárlap Zsaru mellett létrejön egy a rendőrség állományához szóló szakmai, belső kommunikációt erősítő intraneten terjesztendő periodika" – emlékszik vissza Deák József. *„Az első száma 2008. áprilisában jelent meg kinyomtatva a Rendőr napra, a többi csak elektronikus verzióban.[595] Az utolsó összevont szám 2013. 7-8 hónapban. Egy darabig én voltam a Rendőr felelős szerkesztője, aztán a Zsaru főszerkesztője mondta, hogy ő felel itt mindenért! Így lettem egyszerű szerkesztő. Az új főszerkesztő eleinte „jegelte" a Rendőr lapot, majd szakmásítva a Zsarut, megszüntette"* – folytatja. *„Az utolsó*

[594] Deák József r. alezredesnek, a Rendészetelméleti és -történeti Tanszék adjunktusának köszönöm a fejezet elkészítésében nyújtott önzetlen szakmai segítségét.

[595] A lap célja az első lapszám bemutatkozó vezércikke szerint: *„…a Rendőrség tekintélyének, belső kommunikációjának erősítésére vállalkozunk, az országos rendőrfőkapitány által is szorgalmazott módon. Hosszabb ideje érlelődő igényt igyekszünk kielégíteni a Rendőrség belső szakmai lapjának megjelentetésével. Mindezt a Határőr (A Hazáért, a Határőr magazin, az OrszágHatár) hatvanhárom évfolyama alatt szerkesztőségünkben összegyűlt újságírói és média-tapasztalatokra, a hagyományokra alapozva, gazdag rendészeti sajtódokumentációs bázisunkon kívánjuk létrehozni. Írásainkban »Emberségről példát, vitézségről formát« közvetítve a hétköznapi szolgálatok áldozatvállalását népszerűsítő módon szeretnénk bemutatni rendőreink mindennapi munkáját... Néhány fős apró szerkesztőségünk önmagában, olvasóink kritikus észrevételei, írásai nélkül nem tud jó lapot készíteni. Közösen viszont sikerülhet megteremteni egy jó RENDŐR-t, amely legyen a Rendőrség mindennapos helytállásáról, emberségéről tanúskodó »márványtábla papíron« …"* Lásd: Rendőrnapi ajándék (2008). *Rendőr* 1(1), p. 1.

számokra csak hárman maradtunk az egykori Határőr szerkesztőségéből, de a Zsaru munkatársai közreműködtek, segítettek a kiadásában. Átlagban hatszor, kéthavi összevont szám jelent meg, de előfordult (2010-ben) hét szám is. A Rendőrnek nem volt saját költségvetése, állománytáblája, tételes normakötelezettsége sem, csak a kéthavi megjelenést tekintettük kötelezettségünknek változó, átlagban 30 körüli oldalszámmal (20-tól 44-ig). Ha átvett, vagy kért a Zsaru tőlünk anyagot, előfordult, hogy azért fizettek a Zsaru árazási rendje szerinti honoráriumot. Megjelenés előtt a Zsaru főszerkesztőjén, helyettesén kívül eleinte az országos rendőrfőkapitány is megnézte, utóbb a Zsarut irányító főosztályvezető."[596]

A Rendőr terjesztése az ORFK országos rendőrségi intranet felületén valósult meg. Felmerült, hogy esetleg nyomtatásban is megjelenjen, de erre nem volt pénz. *„Alighanem a fenti célok, és a Zsarutól merőben eltérő arculata miatt értékelték a lapot – a rendőrök közül azok, akik még ismerték a Magyar Rendőrt –, annak internetes feltámadásaként. De, mint említettem a Határőr szerkesztősége alapította és a kezdetekben, amennyire lehetett önállóan írta és szerkesztette is a lapot. A Magyar Rendőr egykori munkatársai annak idején 1992-ben a Zsaruba kerültek."*[597] A Rendőrben ugyan megjelentek a Zsaruból átvett írások, de ezeket a bulváros elemektől „megkönnyítették". A szenzációk helyett a hétköznapi szolgálat emberi erőfeszítéseit igyekeztek bemutatni az országos és megyei felsővezetőktől kezdve a közrendőrig, akikről létszámuk miatt is több anyag jelent meg. „Magukról maguknak" írtak színesen, de bulvár elemektől mentesen. A Zsaru szerkesztőségének fő feladata a Zsaru heti elkészítése volt, ennek mindenben alárendelődött a Rendőr megjelenési ideje, terjedelme stb.[598] A Rendőrben is jelentek meg cikkek bűncselekmények nyomozásairól, de belső terjesztésű lap lévén bővebb, részletesebb szakmai háttérrel, és több protokoll, történelmi és tudományos hírre.

A Rendőr munkatársainak részt kellett venni a Zsaru heti lapindító értekezletein, ahol elmondták a témaötleteiket, amelyeket aztán nem ritkán a Zsaru számára is kérték.

5.4.2Amikor civilek nyomoznak – egy új kor kezdete

Befejezésül mindenképpen fontosnak tartom kitérni arra a témám szempontjából releváns jelenségre, amely ugyan már a 2010-es években látható volt, de a bűnüldözés és a bűncselekményekkel kapcsolatos rendőrségi kommunikáció szempontjából a mai napig

[596] A Rendőrt a havi rendőrségi fizetésükért írták.
[597] Deák József szóbeli közlése.
[598] Mint a Zsaru főszerkesztője az integrációt követően pár év múlva, a szerkesztőség valaha volt határőrtábornok magas rangú vendégének az egykor általa irányított Határőr munkatársairól félig tréfásan megjegyezte, *„én tartom lélegeztető gépen őket a Rendőrben"*. (Deák József szóbeli közlése.)

aktuális probléma. A jelenség ráadásul éppen egy emberölési ügyhöz köthető, és ez is csak azt támasztja alá, hogy ezek azok a bűntettek, amelyek igazán megmozgatják az állampolgárokat.

Parti Katalin kriminológus egy 2014-ben megjelent tanulmányában[599] az online és a nyomtatott sajtóban megjelenő cikkek megbízhatóságát vizsgálta a „Bándy Kata-ügy" végigkövetésével. A pécsi városi rendőrségen dolgozó 25 éves pszichológus 2012 nyarán tűnt el. Bándy Kata július 7-én, egy sörözőben születésnapot ünnepelt a barátaival, majd egyedül indult haza, de nem érkezett meg, hétfőn pedig nem jelent meg a munkahelyén. Meztelen holttestét négy nappal az eltűnés után találták meg nem messze a lakásától. Szexuális motivációjú emberölés áldozata lett, a tettest hamar elfogta a rendőrség, az ügyben jogerős ítélet született.

Mint azt Parti Katalin is említi[600], ez a bűnügy sajtótörténeti szempontból is mérföldkő, miután az első olyan eset volt, amelyet az online közösségi média kapott fel. A nő eltűnéséről a Facebookon kezdtek terjedni információk, a hír hamarosan bejárta az egész világot, és ennek köszönhetően az online sajtó órákon belül beszámolt az eltűnésről. *„Közel húszezer ember csatlakozott a legnagyobb közösségi oldalon a Találjuk meg Bándy Katát! oldalhoz, és az oda beérkező tippekből-információkból a család többet is átadott a rendőrségnek. Egy két hete eltűnt erdélyi fiatalember megtalálására alakult csoportnak jelenleg tizennégyezer tagja van – a közösségi média az unaloműző szórakozás helyett hatékony eszköz is lehet a felhasználók kezében"* – lelkendezett a jelenség kapcsán a Magyar Nemzet újságírója.[601]

Vagyis már akkor nagy nyilvánosságot kapott az ügy, amikor tulajdonképpen még „csak" eltűnésről lehetett beszélni, a nyomozás ekkor még meg sem indult. Parti Katalin kiemeli, hogy míg a nyomtatott sajtó elsősorban hivatalos, hatósági forrásokból jut hozzá az információkhoz, az online hírportálok az online közösségi portálokon kívül, az utca emberéhez is szívesen fordulnak a nem hivatalos, személyesebb jellegű információk miatt (hozzátartozók, szomszédok, barátok, szemtanúk stb.). A nyomozásokat irányító ügyészséggel kapcsolatban a szerző megjegyzi, hogy mivel a sajtót és az állampolgárokat súlyos bűncselekmények esetében általában a nyomozati szakban történt események érdeklik, az ügyészségnek a médiamegjelenésre is ügyelnie kell, megnyugtató sajtókapcsolatokat kell ápolnia.[602] Ehelyett inkább a hallgatás, a „sajtóelhárító" tevékenység jellemző, ami a nyomozás érdekeit nem veszélyeztető információk visszatartása esetében érthetetlen. Parti Katalin megemlíti, hogy ez

[599] Parti Katalin (2014): A megbízható tájékoztatás elemei az online és a nyomtatott sajtóban – különös tekintettel az ügyészséggel való kommunikációra. *Kriminológiai tanulmányok.* 51. kötet, pp. 165–184.
[600] Parti (2014) i. m., p. 166. https://www.okri.hu/images/stories/KT/kt51_2014_sec.pdf (letöltve: 2025. 08. 22.)
[601] Lukács Csaba (2012): Eltűntként megosztva. *Magyar Nemzet* 75(191), p. 33.
[602] Parti (2014) i. m., p. 178.

a hozzáállás természetesen a médiamunkásokat érinti kellemetlenül, mert így nem tudnak mit írni, ami miatt a lakosság is információhiányban szenved. Van azonban ennek a hozzáállásnak egy másik „mellékhatása" is. A sajtó így ugyanis megtanul „nyomozni" is, ami miatt a bírónak is világosan megismerhető lesz az adott ügy, de az ügyész is összeütközésbe kerül a sajtóval.[603]

Összegzésképpen levonható az a tanulság, hogy a nyomozásról már csak azért sem kifizetődő hallgatni, mert a médiát ez nem fogja meggátolni abban, hogy vélt vagy valós információkat tegyen közzé, ami a rohamosan terjedő online térben ugyan egy eltűnéssel kapcsolatban segítséget is nyújthat, de az igazságszolgáltatás működése szempontjából nagy hátrányt is jelenthet.

[603] Uo, p. 180.

6 ÖSSZEGZÉS, TÉZISEK, BEFEJEZÉS

6.1 A dolgozat fejezeteinek rövid bemutatása

A hat tematikus részből álló értekezésem fejezeteinek sajtótörténeti, illetve a Zsaru magazint feldolgozó részeinek egy része az MTA IX. osztálya által elfogadott folyóiratban, a Magyar Rendészetben lektorált tanulmányokként kerültek publikálásra.

A *„Bevezetés”* című fejezetről

Dolgozatom első fejezetében rámutattam arra, hogy témám időszerű, hiszen sosem volt konszenzus abban, hogy a rendőrség hogyan használja a nyilvánosságot, miként hasznosítsa az ebben rejlő lehetőséget. Kiemeltem, hogy a Magyar Rendőrt még semmilyen aspektusból nem dolgozták fel tudományos értekezés keretein belül.

Összefoglaltam, melyek voltak fő forrásaim a témában, megfogalmaztam a tudományos problémát, majd legfőbb kutatási célitűzésként kiemeltem, hogy a Kádár-korszak magyar rendőrségének kommunikációs gyakorlatáról szeretnék ismereteket feltárni történeti síkon a Magyar Rendőrön keresztül. Majd felsoroltam, milyen módszertani eszközökkel, mely forrásokból dolgozom.

Ismertettem kutatási kérdéseimet, majd az azokhoz kapcsolódó hipotéziseimet, melyeket indokoltam is. Zárásként külön kiemeltem és definiáltam dolgozatom kulcsfogalmait.

„A média szerepe" című fejezetről

Dolgozatom második fejezetében kontextusba helyeztem a médiatörténeti szempontból különleges szovjet diktatúra időszakát, bemutattam a média rendszerének működését, a sajtó funkcióit, ismertettem a média működésének szempontjából legfontosabb tényezőnek számító Magyar Szocialista Munkáspárt történetét, szervezeti felépítését

Foglalkoztam az újságírók szerepével, lehetőségeivel és az ún. üzemi-belsős lapokkal. Bemutattam, hogyan viszonyult a rendőrség a tömegkommunikáció kérdéséhez, a bűnügyekkel kapcsolatos híradásokhoz és kiemelten foglalkoztam a Belügyi Szemlében évekig tartó sajtóval kapcsolatos vitával.

Bemutattam a Magyar Televízió egyik legnézettebb és tematikáját tekintve a rendszerváltásig egyetlen bűnügyi műsorát, a Kék fényt. Kitértem arra, hogy miért lehetett

olyan sikeres ez a bűnügyi műsor és hogy miként jöttek rá a szerkesztők arra, hogy az adásaikkal a bűnüldözésben és a bűnmegelőzésben is rendkívül hatékonyak lehetnek.

„A kutatás módszertana" című fejezetről

Ebben a fejezetben kutatásom módszereimet ismertettem, és az egyes módszereknél röviden kitértem a vonatkozó szakirodalom ismertetésére is. Nem csak az egyes módszereim alkalmazásának szükségességét indokoltam, hanem azt is, milyen módszert nem alkalmaztam és miért, valamint kitértem kutatómunkám korlátaira is.

Foglalkoztam a mesterséges intelligenciával, annak történeti kutatásokra gyakorolt lehetséges hatásairól, ill. ismertettem egy ezzel a jövőben (de talán már a jelenben is) megkerülhetetlen technikával kapcsolatos kísérletemet.

Ezt követően részletesen ismertettem dolgozatom egyik legfontosabb módszertanát, a tartalomelemzést, amellyel a Magyar Rendőr lapszámainak releváns tartalmait vizsgáltam. Pontosan mit vizsgáltam, hogyan és melyek voltak az egymás után következő lépések? Ezután közlöm az eredményeket, amelyeket az áttekinthetőség érdekében külön ábrákon mutattam be.

Ebben a fejezetben tárgyaltam a személyiségi jogok és az ártatlanság vélelme kérdéskörét. Zárásként ismertettem, hogyan viszonyult a Magyar Rendőr az emberölések szempontjából megkerülhetetlen alkohol és kábítószer kérdésköréhez, valamint a rendőrségi sajtóban oly sokat emlegetett "bravúros nyomozás" szókapcsolatra is kitértem.

„A Magyar Rendőr története" című fejezetről

A vonatkozó fejezetben bemutattam egy másik, korábban működő Magyar Rendőr című lapot. Kitérek az általam vizsgált korszak, az 1957-1990-es évek közötti belpolitikai viszonyokra. Elhelyeztem a Magyar Rendőrt a hazai rendészeti lapok sorában, valamint bemutattam, milyen kifogások merültek fel a lap színvonalával kapcsolatban, illetve azt is, milyen dicséretek érték a szerkesztőségi munkát. Hiánypótló összegzésem, hogy ismertettem a lap főszerkesztőit (akiknek szakmai önéletrajzát a mellékletben részletesen bemutattam).

Ezután tértem rá a szerkesztőség mindennapi munkájára, külön kiemelve, hogyan működött ez a Szervezési és Működési Szabályzat szerint, illetve a gyakorlatban, és arra, hogyan írtak az újságírók bűncselekményekről.

Bemutattam a témám szempontjából releváns, bűnügyi témában publikáló újságírókat, a bűnügyi tematikájú cikkek felépítését.

Összehasonlítottam a lapot a Belügyi Szemlével, miután a vizsgált időszakban a minisztériumnak, illetve a rendőrségnek ez volt a két meghatározó kiadványa. Végezetül összevetettem a belsős lapok és a nyilvános sajtó közti hasonlóságokat és különbségeket.

A *„Bűntények és kommunikációjuk"* című fejezetről

Ebben a fejezetben a korszakban elkövetett kiemelt tárgyi súlyú élet elleni bűncselekményeket mutattam be esettanulmány módszerrel. Megindokoltam a módszer fontosságát, a kérdéseket, melyekre az esetek vizsgálatával válaszokat keresek.

Hogy látszódjanak a hasonlóságok és különbözőségek, ebben a részben kitértem arra, ahogyan a Belügyi Szemlében beszámoltak az emberölési ügyekről.

Itt foglalkoztam a cenzúra–öncenzúra kérdéskörével, a Kádár-korszak béli gyakorlattal. Kitekintésként rátértem a Magyar Rendőr jogutódjaként működő és a laphoz szervezes kötődő, de mégis különböző Zsaru magazin első éveire.

Zárásként kitértem egy fontos jelenségre, amely a Magyar Rendőr szempontjából a jövő, de a mi szempontunkból már a jelen: a jelenségre, amikor egyes bűnügyekben a közösségi média segítségével civilek is „nyomoznak".

Az *„Összegzés, tézisek, befejezés"* fejezetről

Dolgozatom befejezéseként annak fejezeteit, a kutatási kérdéseimre, hipotéziseimre kapott válaszokat és disszertációm kutatási eredményeit foglaltam össze.

6.2 Kutatási kérdések, hipotézisek, eredmények

6.2.1 Kutatási kérdések

Kutatásom során az alábbi három főbb kérdésre kerestem választ.

6.2.1.1 Az első kutatási kérdés

Milyen mértékben próbálták bevonni az állampolgárokat a bűnüldözésbe? Megtörténhetett-e az, hogy egy emberölés részleteit, a rendelkezésre álló információkat, a feltételezett elkövetővel kapcsolatos információkat akkor sem hozták nyilvánosságra, ha azzal esetleg segítették volna az illető mielőbbi elfogását. Ha történt ilyen, volt-e erre nézve valamilyen előzetes indoklás?

A rendőrség már a 19. században jelentős szerepet vállalt a tömegkommunikáció terén, a hatóság ebben az időszakban is tisztában volt vele, hogy presztízsének fenntartása érdekében kénytelen együttműködni a sajtóval. A Kádár-korszak idején a rendészet témájának átpolitizálása, az ideológia határozta meg a rendőrség sajtóhoz fűződő viszonyát. Azonban ekkor is nyilvánvaló volt, hogy egyes bűnügyek nyomozásának a bemutatásával sokkal közelebb lehet hozni a rendőrséget az állampolgárokhoz. Szakmai vita indult a rendőrség és a sajtó kapcsolatáról, utóbbi feladatáról, az újságírók informálásáról, mert ami megtörtént, azt információk elhallgatásával sem lehet meg nem történté tenni.

A szakma többé-kevésbé egyetértett abban, hogy tájékoztatni nem csak jog, hanem kötelesség is, amely ráadásul bűnmegelőzési szempontokból is előnyös lehet. A rendőrség rejtőzködő természete azonban még a viszonylagos konszenzus ellenére is előjött a kommunikációs gyakorlatban. Ami elméletben működött, a mindennapi gyakorlatban nem feltétlenül. Erre több példa látható az általam külön esettanulmányban feldolgozott élet elleni bűncselekményeknél.

6.2.1.2 A második kutatási kérdés

Lehetett-e kritikai megjegyzéseket megfogalmazni a rendőri munkával, egy-egy nyomozás hiányosságaival kapcsolatban, vagy megemlíteni az esetleges tanulságokat?

A sajtó nyilvánossága és a rendészet rejtőzködő természete közötti örökös ellentmondás nem csak a tudományos vitáknak, hanem a kritikai megközelítésnek is akadálya lehet. A Belügyi Szemlében, mint szakmai, tudományos folyóiratnak ilyen szempontból nagyobb mozgástere volt, egy-egy bűneset feldolgozásánál rendre fel is merültek a hibák, tanulságok. A Magyar Rendőr ugyancsak a rendőrség lapja volt, de nem tudományos. Bűnügyekkel kapcsolatban általában a nyomozást irányító rendőrök nyilatkoztak, az újságíró a krónikás szerepét töltötte be. Szakmai hibákat, esetleges tanulságokat ettől függetlenül biztosan hallott. Ez azonban egy belső, de nagy példányszámú újság esetében nem feltétlenül jelenti azt, hogy a kritikai megjegyzések meg is jelenhettek a lap hasábjain.

6.2.1.3 A harmadik kutatási kérdés

Megjelent-e a lapban bemutatott emberölési ügyek terheltjeivel szemben az ártatlanság vélelme? Ha nem, mi volt ennek az oka?

A rendszerváltás előtti bűnügyi tudósítások beható ismerete nélkül is egyértelmű az akkori gyakorlat: a gyanúsított a legtöbb esetben már tettes. Esetünkben: gyilkos. Mi volt egy belügyi lap esetében, amely bűncselekmények esetében értelemszerűen a sikeres és szakszerű nyomozást volt hivatott és érdekelt bemutatni? Annyi bizonyos, hogy nehéz lehetett megfelelni az észszerűség és a logika keretein belül a már akkor is létező alkotmányos alapelvnek, mely szerint, akinek a bűnösségét kiszabott jogerős ítélet még nem mondta ki, annak bűnösségét nem lehet tényként kezelni.

6.2.1.4 A negyedik kutatási kérdés

Felfedezhető-e valamiféle cenzúra a lapban? Ha a közvetlen pártirányítás alatt álló, minisztériumi központi sajtóorgánumot cenzúrázták, azt miért, hogyan és milyen konkrét utasítások hatására tették?

Diktatórikus rendszerekben alapvető fontosságú a cenzúra, ami sokféle lehet, vonatkozhat a nyomtatás és a terjesztés előtti ellenőrzésre, a mű visszatartására, de akár a bezúzására is. Bűncselekmények esetén akár azt is megszabhatják, hogy adott ügyről semmilyen körülmények között nem lehet beszámolni. Ennek számos oka lehet (pl. a terhelt vagy a sértett befolyásos személy).

6.2.2 Kutatási hipotézisek

Kutatásom során az alábbi négy hipotézis állításait igyekeztem megerősíteni vagy megcáfolni.

6.2.2.1 Az első hipotézis

Az élet elleni bűncselekményekről csak akkor adtak hírt, amikor a feltételezett elkövető már rendőrkézen volt – az állampolgárok segítségét abban az esetekben sem kérték, ha ezzel a lépéssel minden bizonnyal a nyomozás sikerességét segítették volna elő.

Az általam elemezett korszak elején, az 1960-as évek első felében egyáltalán nem jelent meg a Magyar Rendőr kommunikációjában az állampolgárok segítségének említése vagy segítség kérése. Később sem mondható drasztikus emelkedés, miközben voltak olyan évek, ahol magasabb számokat látni. A magasabb értékekkel kapcsolatban azonban kiemelendő, hogy ezek általában egy-két bűncselekményhez kapcsolódnak. Olyan esetekhez, amelyek a

szubjektív biztonságérzetet rendkívüli mértékben befolyásolták, a bűncselekmény jellege miatt (gyerekgyilkosság, rendőrgyilkosság) jelentős közfelháborodást váltottak ki, felderítés, vagyis kriminalisztikai szempontból problémás eseteknek számítottak. Miközben számos olyan emberölési ügy is akadt, amellyel kapcsolatban indokolt lett volna a lakossághoz fordulni, a közvéleményt tájékoztatni, de arról vagy egyáltalán nem számoltak be, vagy egyenesen konkrét hírzárlat volt érvényben. Kutatásaim alapján az is egyértelműen bebizonyosodott, hogy a Magyar Rendőrben addig „nem volt érdekes" egy-egy bűncselekmény, amíg nem volt gyanúsított.

Eredményeim alapján azt nem lehet kijelenteni, hogy a lapban egyáltalán nem említették volna, ha a lakosság segítette a felderítést, vagy hogy sosem kérték volna a lakosság segítségét, miközben fontos kiemelni, hogy ez a gyakorlat egyáltalán nem volt automatikus, és számos olyan esetben eredményre vezethetett volna, ahol nem, vagy csak hetekkel a bűncselekmény megtörténte után alkalmazták. **Értekezésem első hipotézise jelentős részben alátámasztásra, megerősítésre került**.

6.2.2.2 A második hipotézis

A nyomozó hatóság által élet elleni bűncselekmények nyomozása esetén vétett szakmai hibák, hiányosságok, illetve az esetleges tanulságok levonása a Magyar Rendőr hasábjain a rendszerváltás felé haladva egyre nagyobb teret kapott.

Kutatásom legváratlanabb eredménye ehhez a hipotézishez kapcsolódik. Míg a gyors, sikeres, kiterjedt, szakszerű rendőri munka említése úgymond kötelező eleme volt az általam elemzett cikkeknek, a rendőrség kritizálása összességében nem volt jellemző. Tanulságok, ajánlások valamivel gyakrabban fordultak elő. Ha kronológiai szempontból vizsgáljuk az eredményeket, azok feltételezésemnek éppen az ellenkezőjét mutatják, hiszen – az 1964-es és az 1970-es évet kivéve – pont az 1970-es évek közepéig volt jellemzőbb a szakmai hibák említése, míg utána szinte teljesen eltűnt. Az 1989-es évnek ugyan csak a második felét volt lehetőségem elemezni, de már ott látszik némi emelkedés. (Feltételezem, hogy a rendszerváltás utáni időszakban már valóban egy növekvő tendencia lenne tapasztalható.)

A rendőrségi munkára vonatkozó kritikai észrevételek éppen kezdetben kaphattak némi teret, később azonban szinte teljesen eltűntek a vonatkozó cikkekből. **Értekezésem második hipotézise egyáltalán nem került alátámasztásra, megerősítésre,** ami éppen dolgozatom talán legérdekesebb tudományos eredménye.

6.2.2.3 A harmadik hipotézis

Az ártatlanság vélelme, mint alkotmányos alapjog a lap mindennapi gyakorlatában élet elleni bűncselekmények esetében egyáltalán nem jelent meg. A lap már a vádemelés előtt „meghozta" a jogerős ítéletet.

A Magyar Rendőr ezzel kapcsolatos gyakorlata egyértelműen az volt, hogy a gyanúsított egyenlő a tettessel. A lap újságírói nem várták meg a büntetőeljárás végét, a jogerős bírósági ítéletet, hanem a vádemeléskor számoltak be a bűncselekményekről. Dacára annak, hogy az ártatlanság vélelme jogilag világos, egyértelmű és elviekben könnyen alkalmazható a gyakorlatban. **Értekezésem harmadik hipotézise teljes mértékben alátámasztásra, megerősítésre került**.

6.2.2.4 A negyedik hipotézis

Nem cenzúra, hanem öncenzúra határozta meg a lap élet elleni bűncselekményekről tudósító újságíróinak munkáját.

Cenzúra nyomait sem aktakutatás során nem találtam, de szóbeli visszaemlékezés sem erősítette meg. Sőt, kifejezetten cáfolták azt, hogy adott bűncselekményről egyáltalán ne lehessen beszámolni. Arra volt példa, hogy bizonyos ügyről bizonyos ideig, a nyomozás érdekeire való tekintettel nem lehetett írni. Az öncenzúra viszont létezett. Tartalomelemzésen, esettanulmányokon, személyes interjúk alapján kapott információim alapján az eredmények világosan mutatják, hogy ez az öncenzúra döntően nem teljes hallgatást jelentett, hanem inkább egyfajta szűrőn át történő tájékoztatást. Az öncenzúra nem azt jelentette, hogy bizonyos élet elleni bűncselekményekről egyáltalán nem lehetett beszámolni. Sokkal inkább azt, hogy bizonyos információk már nem kerültek be a kapcsolódó cikkekbe, vagy a kényesebb fejleményekről már nem számolt be a lap és ez a gyakorlat a napi szerkesztőségi munkában mindenkinek egyfajta természetes reflexként működött. **Értekezésem negyedik hipotézise teljes mértékben alátámasztásra, megerősítésre került**.

6.2.3 Kutatási eredmények

Befolyásolás vagy tájékoztatás? – A Magyar Rendőr szerepe a rendészeti lapok sorában című kutatásom során a Magyar Rendőr című lap élet elleni bűncselekményekkel kapcsolatos kommunikációját, annak minőségét vizsgáltam. Ehhez nem csak a lap vonatkozó cikkeit kellett

elemeznem, hanem az újság eddig hiányosan feldolgozott történetét is fel kellett tárni, hiszen a történeti kontextus nélkül még a megfelelő kutatási kérdéseket sem lehetett volna feltenni, valamint a hipotéziseket sem tudtam volna megfogalmazni. A szerkesztőség gyakorlatához elengedhetetlen volt azokkal a személyekkel beszélnem, akik felvázolhatták a mindennapi szerkesztőségi munkát. Olyan információk ezek, amelyeket aktakutatással nem lehet megismerni.

Olyan összefüggések felvázolására törekedtem, melyek akár a rendészeti kommunikációval kapcsolatos belüli szemléleten is képesek lehetnek változtatni. A szakirodalmi- és történeti áttekintéssel, releváns személyekkel folytatott interjúkkal próbáltam meg felhívni a figyelmet a tömegkommunikáció szerepére és fontosságára. Kutatásommal hozzá kívántam járulni ahhoz a rendőrségi körökben véleményem szerint sokszor figyelmen kívül hagyott tényhez, hogy tájékoztatni nem csak jog, hanem kötelesség, ami ráadásul kifizetődő is.

PhD-dolgozatom új tudományos eredményei az alábbiak.

1. Tudományos eredménynek tartom az általam használt kutatásmódszertan egyes összetevőit, amellyel a hagyományosnak is nevezhető rendészettörténeti felfogástól némileg eltértem. A klasszikus módszerek (a vonatkozó könyvészeti, levéltári anyag feltárása) mellett a Magyar Rendőr lapszámait a média- és kommunikációs tudományok körében használt szövegelemzéssel dolgoztam fel.

2. Tudományos eredmény, hogy az ártatlanág vélelmével kapcsolatban feltártam azt az ellentmondást, amellyel egy rendőrségi lapnak szembe kell néznie, és amelyet a jogi kereteket betartva, de azzal mégis némileg ellentétesen, a saját szakmai érdekeit is képviselve szem előtt kell tartania. Az ártatlanság vélelmével kapcsolatban többféle tudományos elmélet létezik, és úgy tűnik, a rendőrségi sajtó csak akkor nem keveredik magával ellentmondásba, ha a Finszter Géza által a vele készült interjúmban említett „kategorikus vélelem" alapján dolgozik. Eszerint teljesen mindegy, hogy a nyomozó hatóság bizonyossági, vagy csak valószínűségi szinten tudja a valósághű tényállást. A lényeg, hogy mivel a rendőrnek kell bizonyítani, mondhatja azt, hogy meg van róla győződve, hogy „xy" volt a tettes, de neki kell bebizonyítani, nem a gyanúsítottnak kell magát kimosni. Ennek mentén ki lehet jelenteni a jogerős ítélet előtt valakiről, hogy bűnös.

3. Tudományos eredmény, hogy a személyes visszaemlékezések segítségével alátámasztottam, hogy valóban működött a gyakorlatban az öncenzúra, ami a pártirányítás

sajtóban szemben megfogalmazott egyik legfontosabb elvárása volt. Utóbbit a vonatkozó sajtótörténeti szakirodalom és levéltári források segítségével tártam fel, hatékonyságát pedig az interjúk segítségével igazoltam.

4. A lapszámok vizuális tartalmának vizsgálatával arra a nem várt, eredeti feltételezésemmel ellentétes eredményre jutottam, mely szerint hiába vált a lapdesign, a tördelés egyre változatosabbá, színesebbé, hiába szerepelt egyre több illusztráció, a korszak elején rendre feltűnő erőszakos fényképfelvételek szinte teljesen eltűntek az emberölésekről egyébként egyre részletesebben beszámoló anyagokból. Vagyis hiába közeledtünk a rendszerváltáshoz, ebben a kérdésben a lap egyre konzervatívabban festett.

5. A korszak egyetlen rendőrségi képes hetilapja történetének jelentős részét, 25 évfolyamát, az egyes lapszámokban megjelent emberölési témájú cikkét elemeztem 13 változó szerint. Vizsgáltam és értékeltem többek között a kritikai megközelítést, a vonatkozó cikkek hangvételét, a vizuális megjelenést, a szakszerűséget és a PR-t.

6. A lap egykori munkatársaival folytatott interjúk során témám szempontjából olyan vonatkozó információkat tártam fel, amelyeket más módszerrel, más forrásból nem kutathatók.

6.2.4A kutatáshoz kapcsolódó további irányok, lehetőségek

1. A Magyar Rendőr általam technikai okok miatt[604] nem elemzett korábbi évfolyamainak hasonló szempontok szerint történő elemzése.
2. A Zsaru magazin lapszámainak hasonló szempontok szerint történő elemzése.
3. A Kék fény című bűnügyi műsor még fellelhető adásainak hasonló szempontok szerint történő elemzése.
4. Az általam ismertetetett, kiemelt tárgyi súlyú élet elleni bűncselekmények médiareprezentációk önálló esettanulmányokban történő, ún. intermediális vizsgálattal történő elemzése. A módszerrel két eltérő médiumot lehet elemezni abból a szempontból, hogy különböző jellegük miatt mennyiben tér el ugyanannak a dolognak az ábrázolása. Jelen esetben a Magyar Rendőrt és a Magyar Rádiót lenne érdemes összehasonlítani emberölések kommunikációja szempontjából. A rádiós terület nem csak, hogy érdekes, hanem kiaknázatlan terület is kutatási szempontból, hiszen az adásokról készült átiratok 2025-től kutathatók az Arcanum adatbázisában.[605]

[604] A lapszámok digitalizálása még nem történt meg.
[605] A Magyar Rádió 1951 és 1992 közötti adásairól készült átiratok 2025 nyarától online böngészhetőek. A műsorokat a Szabad Európa Rádió hidegháborús rádiófigyelői tevékenysége (Monitoring) részeként gépeltette le: az eredeti dokumentumokat az Archivum őrzi, a szövegek digitalizálását az Arcanum végezte el. Lásd: Online

5. Hasonló megközelítésből vizsgálni az ártatlanság vélelmének kérdését a teljes sajtóban, rendészeti, rendőrségi folyóiratokban. Feltárni az ezzel kapcsolatos rendszerváltás utáni gyakorlatot (lásd. Zsaru Magazin).
6. Hasonló megközelítésből vizsgálni a személyiségi jogok kérdéskörét a többi rendészeti lapban napjainkig. Hány esetben fordul például elő, hogy nem tartották be a személyiségi jogokat terheltekkel kapcsolatban? Származott-e ebből az illetőnek valamilyen hátránya? Következetesen, egyáltalán milyen szabályozás mentén használtak teljes neveket, illetve közöltek csak monogramot?
7. Az *Esettanulmányok* című fejezetben ismertetett bűncselekmények részletesebb a teljes magyar médiában történő reprezentálásának vizsgálata.

böngészhetők a keleti blokk állami rádióadásai. https://archivum.org/hu/news/rfe-rl-communist-radio-monitoring-now-online (letöltve: 2025. 08. 22.

7 FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK

FORRÁSOK

- A Belügyminisztérium Személyügyi Archívuma

Levéltári források

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára

- ÁBTL 4.1. – A-4423/3

Budapest Főváros Levéltára

- BFL XXXV.29.a.3.77. őe. Jelentés a BM. sajtó politikai munkájáról (keletkeztető: Belügyminisztérium MSZMP Bizottságának iratai)
- BFL XXXV.29.a.3.123. őe. Jelentés a BM-ben megjelenő sajtó és folyóiratok munkájáról, politikai színvonaláról. Javaslat a munka megjavítására (keletkeztető: Belügyminisztérium MSZMP Bizottságának iratai)
- BFL XXV.4.a. 228/1986 *Ladislav Ambruz bűnügye*

Magyar Nemzeti Levéltár

MNL OL XIX-B-1-az BM normák gyűjteménye állagból:

- 10-21/43/1966 Magyar Rendőr 20. éves munkája
- 10-21/1/1972 Díszparancs a Magyar Rendőr megjelenésének 25. évfordulója alkalmából
- 13-97/2/1972 Magyar Rendőr Szerkesztőségének szervezeti és működési szabályzat
- 10-21/3/1973 A Belügyi Szemle, a Magyar Rendőr és a Kék Fény szerkesztő bizottságai tagjainak kinevezése
- 10-27/7/1988 A Magyar Rendőr szerkesztőbizottságának megalakításáról és feladatairól

MNL OL XIX-B-1-ae BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség állagból:

- 13-181/1981 Előterjesztés a BM propaganda tevékenységének kapcsolódása a szolgálati ágakhoz. Belügyi Szemle, Magyar Rendőr, Határőr, Tűzvédelem szerkesztésének, kiadásának korszerűsítése c. szervezet fejlesztési tématerv vizsgálatáról és megküldő átirat
- 13-181-2/1982 Észrevétel „A BM propaganda tevékenységének kapcsolódása…" c. előterjesztés-tervezetre és felterjesztő átirat
- 16-32/1982 Jelentés a BM propagandatevékenységének kapcsolódása ... c. témavizsgálat tapasztalatairól, a továbbfejlesztésre vonatkozó javaslatokról
- 13-164/1982 Jelentés a BM propagandatevékenységének kapcsolódása ... c. témavizsgálat tapasztalatairól, a továbbfejlesztésre vonatkozó javaslatokról és megküldő átirat
- szám nélkül Jelentés Magyar Rendőr Szerkesztőség munka fejlesztés feladatairól
- 13-84-10/1984 Jelentés Magyar Rendőr Szerkesztőség helyzetéről, a szerkesztőségi munka fejlesztésének feladatairól

- 13-120-2/1984 Magyar Rendőr Szerkesztősége, Jelentés a szerkesztőség 1984. évben végzett munkájáról
- 13-126-9/1985 Jelentés Budapest, 1985. május 2.

- MNL OL M-KS 844 3cs 73 ő. e., MSZMP Bm 8-as bizottsága 51-8/2/12/1976. Jegyzőkönyv az 1976. szeptember 16-i végrehajtó bizottsági ülésről
- Németh Jánosné (1995): Az MSZMP központi vezető szervei üléseinek napirendi jegyzékei I. 1956–1962, A Magyar Szocialista Munkáspárt központi vezető szerveinek rövid szervezettörténete. A Magyar Országos Levéltár segédletei, I/1., Budapest https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_MOLsegedl_01_1/?pg=5&layout=s (letöltve: 2025. 07. 13.)

- MNL Csongrád-Csanád Vármegyei Levéltár B.I. 710/1961 *Vass Gyula bűnügye*
- MNL Jász-Nagykun Szolnok Vármegyei Levéltár XXV. 9. Szolnok Megyei Bíróság iratai. B. 222/1967 *Kovács Péter bűnügye*

Rendeletek, utasítások

- 10/1986. (IX) IM-BM számú együttes rendelet a bűnügyi és az igazságügyi tájékoztatásról
- 222-18/7-1956. BM. Budapesti Rendőrkapitány 7. számú utasítása
- A Magyar Nemzeti Levéltár Kutatási Szabályzata https://mnl.gov.hu/sites/default/files/kutatasi_szabalyzat_mnl_foig_t_28133_1_2024_1.pdf (letöltve: 2025. 08. 17.)
- Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára Iratbetekintési Szabályzata https://www.abtl.hu/files/dokumentumok/abtl_iratbetekintesi_szabalyzat_2014.pdf (letöltve: 2025. 08. 17.)
- Budapest Főváros Levéltára Kutatási Szabályzata https://bparchiv.hu/wp-content/uploads/2024/06/0305_09_2021_Kutatasi_Szabalyzat_20240701.pdf (letöltve: 2025. 08. 17.)

Sajtó

- 168 Óra. A rádió politikai magazinja. Interjú Orosz Balázzsal. *Magyar Rádió*, 1985. augusztus 24.
- 25 éves a belügyi sajtó (1972). *Magyar Rendőr* 26(1), p. 3.
- A bírósági tárgyalóteremből jelentjük (1975). *Magyar Rendőr* 29(28), p. 14.
- A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének parancsa (1979). *Magyar Rendőr* 33(49), p. 3.
- A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének parancsa (1988). *Magyar Rendőr* 42(48), p. 2.
- A meggyilkolt rendőr törvényesen járt el (1988). *Népszabadság/MTI* 46(280), p. 9.
- Bírósági tudósítás Szolnokról (1965). *Magyar Rádió*, október 29.
- Búcsú kollégánktól (1984). *Magyar Rendőr* 38(42), p. 14.
- Bravúros rendőri nyomozás – avagy a színes szenzációk (1971). *Magyar Rendőr* 25(15), p. 14.

- Dulai Péter (2020): Korábban is gyilkolt a martfűi rém? *168 Óra* (32(4), pp. 62–64. https://168ora.hu/itthon/korabban-is-gyilkolt-a-martfui-rem-egy-1955-os-emberoles-lezaratlan-aktaja-180941 (letöltve: 2025. 08. 19.)
- Eleven kapcsolat (1974). *Magyar Rendőr* 28(29), p. 4.
- Elfogták a rendőrgyilkosokat (1979). *Népszabadság* 37(255), p. 9.
- Elfogták Bécsben az operaházi gyilkost (1964). *Magyar Rendőr* 18(22), p. 11.
- Elismerés (1988). *Magyar Rendőr* 42(31), p. 2.
- Elítélték a kétszeres gyermekgyilkosokat (1974). *Népszabadság* 32(135), p. 9.
- Éjjel-nappal (1972). *Magyar Rendőr* 26(5), p. 11.
- Faragó Ottó (1993): Beszélőn a Zsarunál. *Kurir,* 4(267), p. 4.
- Fegyveres banditákat tettek ártalmatlanná (1973). *Népszabadság/MTI* 31(10), p. 9.
- Felmentő ítélet a Fővárosi Bíróságon a szolnoki gyerekgyilkosság ügyében (1985). *Népszabadság* 43(190), p. 9.
- Gyászszalag a váll-lapokon (1988). *Magyar Rendőr* 42(48), p. 4.
- Gyilkosok, húsz éve büntetlenül (1964). *Magyar Rendőr* 18(48), p. 11.
- Halálos ítélet a karácsondi kettős gyilkosság ügyében (1969). *Népszabadság* 27(247), p. 8.
- Halálos ítélet a karácsondi kettős gyilkosság ügyében (1970). *Népszabadság* 28(288), p. 8.
- Halálos ítélet. *Magyar Rádió*, 1970. december 8.
- Halottaink (1981). *Magyar Rendőr* 35(38), p. 15.
- Havasi István (1986): A Kék fény Borsod megyében. *Magyar Rendőr* 40(19), p. 6.
- Helyreigazítás (1969). *Magyar Rendőr* 23(4), p. 14.
- Horváth Kálmán (1984): Így zajlott le az ámokfutás a Csillag-börtönben. *Népszabadság* 42(264), p. 21.
- Ilkei Csaba (1984): A személyiségi jogokról. *Magyar Rendőr* 38(22), p. 6.
- Kelemen Pál (1971): A Kék fény segítsége a körözöttek elfogásában. *Magyar Rendőr* 25(18), p. 5.
- Kertész Imre (1980): A bűnügyi technika archívumából. *Magyar Rendőr* 34(33), p. 10.
- Kertész Imre (1980): A bűnügyi technika archívumából. *Magyar Rendőr* 34(46), p. 10.
- Kék fény (1966). *Magyar Rendőr* 20(44), p. 15.
- Ki ölte meg a szép miskolci ápolónőt? (1990). *Népszabadság* 48(107), p. 10.
- Kivégezték a tiszaföldvári négyszeres gyilkost (1968). *Népszabadság* 26(285), p. 8.
- Kovács Lajos (1990): Elfelejtettük, hogyan kell gyilkost fogni? *Magyar Rendőr* 44(3), pp. 18–19.
- Kovács Lajos (1991): *Hiába jelzett a hazugságvizsgáló.* Népszabadság, 49(48), p. 10.
- Közlemény (1968). *Magyar Rendőr* 22(40), p. 14.
- Kővári András (1983): Századik adásához érkezett a Kék fény. *Magyar Rendőr* 37(46), p. 7.
- Lakatos András (1983): A zsinegelő gyilkos. *Magyar Rendőr* 37(31), p. 13.
- Lakatos András (1984): Az utolsó másodpercek. *Magyar Rendőr* 38(12), p. 13.
- Lukács Csaba (2012): Eltűntként megosztva. *Magyar Nemzet* 75(191), p. 33.
- Martinecz György (1982): Miért ölt? *Magyar Rendőr* 36(38), p. 13.
- Martinkó Károly (1978): A börtönben is ölt. *Magyar Rendőr* 32(5), p. 13.
- Martinkó Károly (1969): A gyilkos asszony. *Magyar Rendőr* 23(2), pp. 12–13.
- Martinkó Károly (1967): A halál kattogva érkezett. *Magyar Rendőr* 21(33), p. 11.
- Martinkó Károly (1973): „A holt lelkek”. *Magyar Rendőr* 27(15), p. 13.

- Martinkó Károly (1967): A „Kék fény” nyomában… – Mesterdetektívek nélkül. *Magyar Rendőr* 21(52), p. 6.
- Martinkó Károly (1980): Az egész ország segítségével. *Magyar Rendőr* 34(11), pp. 12–13.
- Martinkó Károly (1972): Akinek megszólal a helyszín. *Magyar Rendőr* 26(36), p. 16.
- Martinkó Károly (1985): Ámokfutó a szegedi Csillagbörtönben. *Magyar Rendőr* 39(2), p. 13.
- Martinkó Károly (1974): Emberszörnyek. *Képes Újság* 15(4), p. 21.
- Martinkó Károly (1979): Gyilkosság a paplakban. *Magyar Rendőr* 33(45), p. 13.
- Martinkó Károly (1977): Miért ölt? *Magyar Rendőr* 31(14), p. 13.
- Martinkó Károly (1967): Öt perc „Csikágó”. *Magyar Rendőr* 21(15), p. 3.
- Martinkó Károly (1973): Szörnyetegek – emberbőrben. *Magyar Rendőr* 27(42), p. 13.
- Martinkó Károly (1983): Visszavezetni a társadalomba. *Magyar Rendőr* 37(7), pp. 51–52.
- Mattyasovszky Jenő (1968): A gyermekgyilkos elfogása. *Magyar Rendőr* 22(42), pp. 8–9.
- Mattyasovszky Jenő (1970): A gyilkos éjjel távozott. *Magyar Rendőr* 24(36), p. 11.
- Mattyasovszky Jenő (1968): A nagy munka méltó elismerése. *Magyar Rendőr* 22(5), p. 2.
- Mattyasovszky Jenő (1965): Gyilkosság a nászéjszakán I. Az ifjú férj eltűnik. *Magyar Rendőr* 19(46), p. 4.
- Mattyasovszky Jenő (1965): Gyilkosság a nászéjszakán II. A nyomozást megszüntetik. *Magyar Rendőr* 19(47), p. 4.
- Mattyasovszky Jenő (1965): Gyilkosság a nászéjszakán III. A koronatanú kútba ugrik. *Magyar Rendőr* 19(48), p. 4.
- Mattyasovszky Jenő (1965): Gyilkosság a nászéjszakán VI. A holttestnek nyoma veszett. *Magyar Rendőr* 19(49), p. 4.
- Mattyasovszky Jenő (1968): Ki csalta el Blázsik Istvánt? *Magyar Rendőr* 22(29), p. 14.
- Mattyasovszky Jenő (1968): Kutatják a csepeli gyermekgyilkost. *Magyar Rendőr* 22(38), p. 14.
- Mattyasovszky Jenő (1967): Nyomozzunk együtt! Ki tudhat Terka utolsó útjáról? *Magyar Rendőr* 21(31), p. 4.
- Mattyasovszky Jenő (1967): Tetemrehívás. *Magyar Rendőr* 21(49), pp. 10–11.
- Miért Zsaru a Zsaru? (1992). *Zsaru* 1(1), p. 3.
- Négy perc alatt hat áldozat (2019). *Délmagyarország* 109(244), p. 7.
- Nekrológ (1988). *Magyar Rendőr* 42(46), p. 2.
- Orosz Miklós (1968): Hozzászólás a „Kék fény” következtetéséhez. *Magyar Rendőr* 22(12), p. 2.
- Ölt a fegyenc a Csillagbörtönben (1984). *Délmagyarország* 74(253), p. 3.
- Papi Szabolcs (1969): Jogerős ítélet. *Magyar Rendőr* 12(51), p. 11.
- Pless Zsuzsa (1989): Az olvasó a Kapuban. *Kapu* 2(8), p. 47.
- Pless Zsuzsa (1969): Kriminalisztikai bizonyítás. *Magyar Rendőr* 23(32), pp. 12–13.
- Pless Zsuzsa (1971): Kusza nyomokon. *Magyar Rendőr* 25(42), p. 13.
- Politikai okból kaphatott kegyelmet Magyarországon a jóképű csehszlovák katonából lett gyilkos erőszaktevő https://rtl.hu/baleset-bunugy/2024/04/09/kegyelem-a-kejgyilkos-csehszlovak-katonanak (letöltve: 2025. 08. 21.)

- Rendőrnapi ajándék (2008). *Rendőr* 1(1), p. 1.
- Rendőrséget igen, de milyet? (1990). *Magyar Rendőr* 44(3), címlap
- Róna Béla (1975): Példátlan kegyetlenséggel. *Magyar Rendőr* 29(4), p. 13.
- Rövidhír (1961). *Délmagyarország* 51(103), p. 6.
- Schmidt Attila (1983): Gyilkosság az éjszakában. *Népszava* 111(152), p. 12.
- Sebők Mihály (1976): Előre megfontolt szándékkal. *Magyar Rendőr* 30(14), p. 12.
- Somogyi Gábor (1988): Gyújtogatás és halál a tanyavilágban. *Magyar Rendőr* 42(43), p. 13.
- Súlyos fegyveres bűncselekmény a Hungária körúti OTP-kirendeltségben. *MTI*, 1977. március 5.
- Szabó Ferenc (1968): Bíróság előtt a Szolnok megyei kéjgyilkos. *Népszabadság* 26(174), p. 9.
- Szabó Ferenc (1967): Ezernyolcszáz napos nyomozás. *Népszabadság* 25(244), p. 13.
- Szabó László (1968): A nyomozás vezetői a gyerekgyilkos elfogásáról. *Népszabadság* 26(241), p. 10.
- Szabó László (1968): Arccal vagy háttal? *Tükör* 5(24), p. 23.
- Szabó László (1980): Befejeződött a rendőrgyilkosság nyomozása. *Népszabadság* 38(47), p. 6.
- Szabó László (1970): Csaló, postarabló, gyilkos után nyomoz a rendőrség. *Tükör* 7(37), pp. 12–13.
- Szabó László (1968): Hozzászólás egy hozzászóláshoz – Egy eltűnt világot vagy a mát idézzük? *Magyar Rendőr* 22(20), p. 2.
- Szabó László (1982): Kék fényen innen, kék fényen túl. *Mai Magazin* 13(2), p. 9.
- Szergényi Pál (1984): A személyiség megbecsülése. *Magyar Rendőr* 38(12), p. 10.
- Szijjártó Gabriella (2015): Kinek Sakál, kinek Hód. *Szabad Föld* 71(43), p. 15.
- Tisztelgés a hős előtt (1980). *Magyar Rendőr* 34(30), p. 2.
- Vasárnap hajnalban megöltek egy ápolónőt (1970). *Déli Hírlap* 2(91), p. 8.
- Veszik a lapot? (1990). *Magyar Rendőr* 44(31), p. 9.
- Vezda János (1993): A sajtóban nem közölhető (?). *Zsaru* 2(14), p. 4.
- Vezda János (1974): Órákon belül. *Magyar Rendőr* 28(1), p. 13.
- Vezda János (1989): (Ön)hangulatjelentés. *Magyar Rendőr* 43(5), p. 5.
- Vezda János (1989): Rendőrtragédia. *Magyar Rendőr* 43(28), p. 13.
- Végső búcsú Gyulai Károly hadnagytól (1979). *Magyar Rendőr* 33(30), p. 2.
- Zombori Attila (1986): A lakosság segített. *Magyar Rendőr* 40(16), p. 13.
- Zombori Attila (1980): A rendőrgyilkosok a Legfelsőbb Bíróság előtt. *Magyar Rendőr* 34(38), p. 13.
- Zombori Attila (1988): Három lövés a rendőrre. *Magyar Rendőr* 42(47), p. 13.
- Zombori Attila (1983): Műkincseink védelmében. *Magyar Rendőr* 37(37), p. 16.
- Zsaru – a lebilincselő hetilap (1995). *Nógrád Megyei Hírlap* 6(158), p. 6.

SZAKIRODALOM

- A Rendészeti Szemle első évfolyamának első száma elé (1991). *Rendészeti Szemle* 29(1), p. 3.
- Aktajelzés: X.Y. megoldatlan (1971). *A Belügyi Szemle Tájékoztatója.* Budapest, BM Tanulmányi és kiképzési csoportfőnökség 12, p. 30.
- A Belügyi Szemle szerkesztőbizottságának Közleménye: Még egyszer a tájékoztatásról (1965). *Belügyi Szemle* 3(12), p. 6.

- Adalék a rendőrség és a sajtó vitához. Pap János belügyminiszter nyilatkozata Szabó Lászlónak (1964). *Belügyi Szemle* 2(3), pp. 72–76.
- Anti Csaba et al. (2004): Kriminältaktika I. Második, javított, átdolgozott kiadás. Budapest, Rejtjel Kiadó
- Nemzetközi vita a sajtó és a rendőrség között a bűnügyi tudósításról (1964). *Belügyi Szemle* 2(5), pp. 121–122.
- Bajomi-Lázár et al. (2020): History of the Media in Central and Eastern Europe. In: Klaus Arnold, Paschal Preston & Susanne Kinnebrock (szerk.): The Handbook of European Communication History
- Bajomi-Lázár-Péter–Kékesdi-Boldog Dalma (2018): Zurück in die Zukunft. Das Wiede-rerstarken autoritärer Medienpolitik in Ungarn. *Osteuropa* 68(3–5), pp. 273–282.
- Bakonyi István (1970): A homlok- és orrnyomok azonosításának lehetőségei. *Belügyi Szemle* 8(5), pp. 122–125.
- Bakóczi Antal (1984): Az emberölés. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
- Bakóczi Antal–Irk Ferenc (1977): A tömegkommunikáció és az emberölés néhány összefüggéséről. *Jogtudományi Közlöny* 32(7), pp. 395–403.
- Bayer Judit (2005): Sajtó- és médiajog. In: Bajomi-Lázár Péter (szerk.): Magyar médiatörténet a késő Kádár-kortól az ezredfordulóig. Budapest, Akadémiai Kiadó
- Bedők Péter–Halász Tibor (2022): Rosszabb volt, mint 56 – A balassagyarmati túszdráma társadalmi hatásai. *Archivnet* 22(5–6) https://www.archivnet.hu/rosszabb-volt-mint-56-a-balassagyarmati-tuszdrama-tarsadalmi-hatasai (letöltve: 2025. 08. 21.)
- Bezsenyi Tamás–Böcskei Balázs (2020): A szocializmus bűnbarlangjai. Budapest, Kossuth Kiadó Zrt.
- Boda József et al. (szerk.) (2020): Rendészettudományi Szaklexikon. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14690/743_Rendeszettudomyanyi_Szaklexikon_e_2020_04_28_.pdf (letöltve: 2025. 01. 12.)
- Bodor Endre (1965): 20 év a nép szolgálatában – Élet elleni bűncselekmények. Budapest, BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség
- Boldog Dalma (2025): Csernobil és a magyar média. Budapest, L Harmattan Könyvkiadó Kft.
- Bolonyai Flóra–Sebők Miklós (2020): Kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat. In: Jakab András–Sebők Miklós (szerk.): Empirikus jogi tanulmányok. Budapest, Osiris
- Buzinkay Géza (2016): A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig. Budapest, Wolters Kluwer
- Cseh Gergő Bendegúz–Kalmár Melinda–Pór Edit (1999) *Zárt, bizalmas, számozott.* Tájékoztatáspolitika és cenzúra 1956–1963. Budapest, Osiris.
- Dános Valér (1992): A rendőrség, valamint a rendőrség és a társadalom viszonya a magyar sajtóban. Budapest, BM Kiadó
- Deák József (2021): A Belügyi Szemle és jogelődei a közpolitika és a rendészettudomány szolgálatában (1953–1990). *Doktori (PhD) értekezés.* Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola
- Déri Pál (2002): Az 50 éves Belügyi Szemlére emlékezve. *Belügyi Szemle*, 50(1), pp. 5–16.
- Déri Pál (1965): Az ideológiai irányelvek és a tájékoztatás (Még egyszer a rendőrség és a sajtó kapcsolatáról). *Belügyi Szemle* 3(8), pp. 5–10.

- Dulai Péter (2020): A médiaerőszak által belobbantott tűz – egy szexuális indítékból elkövetett sorozatgyilkosság kriminálpszichológiai szemszögből. *Belügyi Szemle* 68(2), pp. 103–114.
- Dulai Péter (2020): A médiaerőszak és az erőszakos bűncselekmények összefüggései kriminálpszichológiai szemszögből – Két következmény, két sorozatgyilkosság. *Szakdolgozat.* Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar
- Dulai Péter (2021): Gyilkosság a panel tetején – Minősített élet elleni bűncselekmények a Kádár-korszakban. Budapest, Cser Kiadó
- Dulai Péter (2025): Rémület – Gyilkosok és áldozatok feketén-fehéren. Budapest, Cser Kiadó
- Dulai Péter (2022): Tájékoztatni jog vagy kötelesség? Egy ötrendbeli emberölés nyomai a magyar sajtóban. *Magyar Rendészet* 22(2), pp. 107–119.
- Dvorák Ede (1992): A „Magyar Rendőr", illetve a „Zsaru" magazin társadalomképe a rendszerváltás során. Budapest, BM Kiadó
- Erdélyi Mátyás (1893): Szemelvények a Talmudból – Befejező közlemény. *Erdélyi Múzeum* 10(2), pp. 102–118.
- Fantoly Zsanett–Gácsi Anett Erzsébet (2013): Eljárási büntetőjog, statikus rész. Szeged, Iurisperitus Bt., p. 74.
- Fenyvesi Csaba (1994): Rendőrség és marketing. Pécs, szerzői kiadás
- Finszter Géza (2009): „…az állami büntetőigény teljesülésének fokmérője nem a büntetés súlyossága, hanem az igazság megállapítása és a büntetés időszerűsége…" Interjú Kovács Lajos nyugalmazott rendőr ezredessel. *Rendészeti szemle* 57(11), pp. 51-61.
- Finszter Géza (1993): Főszerkesztői önvallomás. *Rendészeti Szemle* 31(1), pp. 14–18.
- Föld S. Péter (1985): A humor-híd pillérei. *Jel-Kép* 6(3)
- Földvári Károly (1969): Szolgálati tapasztalatok – A „Nyomozzon velünk!" televíziós műsorról. *Belügyi Szemle* 7(9), 85–88.
- Füstös László–Tárnok Orsolya (2013): Értékváltozás Magyarországon 1978–2009. Értékváltozás vagy értékválság? Budapest, Present Művészeti és Szolgáltató Kft.
- Galperin I. M. (1964): A szovjet sajtó és a bűnözés elleni harc néhány kérdése. Belügyi Szemle 2(4), pp. 72–74.
- Garamvölgyi László (2010): Rendészeti Kommunikációs Lexikon. Budapest, Pallasz Antikvárium Kft.
- Garamvölgyi Zoltán–Darvas József (1968): Szexuális jellegű emberölési sorozat tettesének felderítése. *Belügyi Szemle* 6(11), pp. 94–99.
- Gálik Mihály–Halmai Gábor–Hirschler Richárd–Lázár Guy (1988): Javaslat a sajtónyilvánosság reformjára. *Kritika* 17(10), pp. 23–29.
- Gergely Jenő–Izsák Lajos (2000): A huszadik század története. Szekszárd, Pannonica Kiadó
- Hans Gross (1899): Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik. Graz
- Hargitai Henrik–Hirsch Tibor: Médiatörténet. A sajtó funkciói. Szabadbölcsészet. ELTE Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet
- https://mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/mmi.elte.hu/szabadbolcseszet/index2846 (letöltve: 2025. 08. 15.)
- Hatala Csenge (2015) Hírzárlat. Budapest, Athenaeum Kiadó Kft.
- Horváth Attila (2013): A magyar sajtó története a szovjet típusú diktatúra idején. Budapest, Médiatudományi Intézet
- Horváth Dóra–Mitev Ariel (2015): Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv. Budapest, Alinea Kiadó

- Horváth Sándor (2005): A szocialista bulvársajtó és a társadalmi nyilvánosság arénái Magyarországon: népszerűség és pártszerűség az 1960-as években. *Múltunk* 50(3), pp. 226–254.
- Ibolya Tibor (2012): Az első magyar kriminalisztikai tankönyv és szerzője. *Ügyészek lapja* 19(2), pp. 77–84.
- Jean Hartley (1994): Case studies in organizational research. In: Catherine Cassel–Gyllian Symon (szerk.): Qualitative methods in organizational research: A practical guide. London, Sage
- Jennifer Mason (2005): Kvalitatív kutatás. Budapest, Jószöveg Műhely Kiadó
- Karin Klenke (2008): Qualitative Research in the Study of Leadership. Bingley, Emerald Group
- Kathryn Graham et al. (1998): Current directions in research on understanding and preventing intoxicated aggression. *Addiction* 93(5), pp. 659–676.
- Katona Géza (1998): A bűnüldözés fél évszázada. Budapest, BM Kiadó
- Katona Géza (1986): Még egyszer Magda János bűnügyéről. *Belügyi Szemle* 24(8), pp. 96–104.
- Kerepeszki Róbert (2024): Történészek, „digitális történelem" és a mesterséges intelligencia. *Történelemtanítás – Online történelemdidaktikai folyóirat* 15(1–2) https://ojs3.mtak.hu/index.php/torttan/article/view/17472/14386 (letöltve: 2025. 08. 17.)
- Kertész Imre (1990): A bűnügyi tudósításról és a személyi jogok védelméről. *Belügyi Szemle* 28(11), p. 15. (1990) 14–24.
- Konczer István (1980): A rendőrgyilkosság tetteseinek kihallgatási taktikája. *Belügyi Szemle* 18(6), pp. 93–99.
- Korinek László (1989): A bűnözéstől való félelem és a tömegtájékoztatás. *Belügyi Szemle* 27(4), pp. 31–38.
- Kovács Lajos–Bói László–Girhinyi Kornél (2019): Emberölések nyomozása. Budapest, Dialóg Campus Kiadó
- Kovács Tamás (2024): Átalakulás, átszervezés, áthangolás: fragmentumok a magyar rendőrség 1944 és 1945 közötti történetének néhány kérdéséről. In: Gaál Gyula, Hautzinger, Zoltán (szerk.): A rendészet tudománya és gyakorlata. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, pp. 91–96.
- Jörg Schönert (1991): Bilder vom „Verbrechermenschen" in den rechtskulturellen Diskursen um 1900. Zum Erzählen über Kriminalitä und zum Status kriminologischen Wissens. In (szerk.): Erzählte Kriminalität. Zur Typologie und Funktion von narrativen Darstellungen in Strafrechtspflege und Literatur zwischen 1770 und 1920. Tübingen, De Grüyter, pp. 497–532.
- Kó József (2023): Mi alakítja hazánkban az emberölések trendjét? *Kriminológiai tanulmányok* 60. kötet, pp. 233–255.
- Kókay György et al. (1994): A magyar sajtó története. Budapest, Magyar Újságírók Országos Szövetsége, p. 203.
- Kiss András (2009): Egy mára elfeledett üzemi lap, a Fényszóró. *Archivnet* 9(4)
- http://www.archivnet.hu/hetkoznapok/egy_mara_elfeledett_uzemi_lap_a_fenyszoro.html (letöltve: 2025. 08. 14.)
- Krémer Ferenc (2010): Rossz döntések kora. Budapest, Napvilág Kiadó
- Kriskó Edina (2012): A rendőrség társadalmi rendeltetése és a rendőrségi kommunikáció. *Doktori (PhD) értekezés.* Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola https://pea.lib.pte.hu/server/api/core/bitstreams/a0a2bd3c-5c0c-402b-aa1a-1bb86b5af388/content (letöltve: 2025. 08. 15.)
- Kutlán Edina (2024): Régi bűnök nyomában. Budapest, LittleFox Kiadó

- Laurel Richardson (1990): Writing strategies: Reaching diverse audiences. *Qualitative Research Methods* (21)
- Láposi Lőrinc–Márton Mihály–Papp Ferenc (1969): Többszörös gyilkos kihallgatásának taktikája. *Belügyi Szemle* 7(1), pp. 93–99.
- Leisztner László–Gál Tamás (1980*):* A rendőrgyilkosok járművének szakértői vizsgálata. *Belügyi Szemle* 18(10), pp. 116–122.
- Lindsay F. Prior (2008): Document Analysis. In: Given, Lisa M. (szerk.): The Sage encyclopedia of Qualitative data Analysis. Volumes 1&2. Los Angeles, CA., SAGe Publishing, pp. 230–231.
- Martinkó Károly (2000): Gyermeksikolyok. Budapest, szerzői kiadás
- Molnár Katalin (2018): Rendészeti kommunikáció – A média tökrében. Kézikönyv és szemelvénygyűjtemény a rendészeti szakújságíró szakirányú továbbképzési szak hallgatóinak. Budapest, Dialóg Campus Kiadó
- Nádor Tamás (2000): Korelnökeink I. A jelenlét embere. Beszélgetés Polgár Dénessel. Magyar Média 1(3), pp. 51-57.
- Németh Zsolt (1999): A média a rendőrség társadalmi szerepéről. A rendőrség társadalmi szerepe. Budapest, Rejtjel Kiadó, pp. 88–96.
- Nyerges Lajos (1971): A bűnözés a napilapok bűnügyekről szóló információinak tükrében. *Belügyi Szemle* 9(8), pp. 35– 41.
- Nyerges Lajos (1984): Tájékoztatás, propaganda, bűnmegelőzés. *Belügyi Szemle* 22(4), pp. 12–17.
- Parti Katalin (2014): A megbízható tájékoztatás elemei az online és a nyomtatott sajtóban – különös tekintettel az ügyészséggel való kommunikációra. *Kriminológiai tanulmányok.* 51. kötet, pp. 165–184. https://www.okri.hu/images/stories/KT/kt51_2014_sec.pdf (letöltve: 2025. 08. 22.)
- Perényi Roland: (2012): A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896-1914. Budapest, Uránia Ismeretterjesztő Alapítvány - L'Harmattan
- Petőfi Attila (1989): Rendőrgyilkosság Budapesten. *Belügyi Szemle* 27(6), pp. 97–104.
- Robert K. Yin (2003): Case study research. Beverly Hills, Sage
- Romsics Ignác (1999): Magyarország története a XX. században. Budapest, Osiris
- Rossman, R. B.– Rallis, S. F. (1998): Learning in the field: An introduction to qualitative research. CA, Sage, Thousand Oaks
- Sallai János (2017): A rendészeti folyóiratok hatása a rendészettudományra. *Magyar Rendészet* 17(2), pp. 183–204.
- Sallai János (2018): In memoriam Dr. Déri Pál nyugállományú rendőr dandártábornok. *Rendőrségi Tanulmányok* 1(4), pp. 125–134.
- Sas Ferenc (2006): A 125 éves fővárosi rendőrség története. Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság
- Sebők Miklós (szerk.) (2016): Kvantitatív szövegelemzés és szövegbányászat a politikatudományban. L' Harmattan Kft.
- Siebert et al. (1956/1984): Four Theories of the Press. Urbana & Chicago: Chicago University Press
- Sipos Balázs (2013): Bias, Partisanship, Journalistic Norms and Ethical Problems in the Contemporary Hungarian Political Media. *Central European Journal of Communication* 6(1), pp. 89–104.
- Sipos Balázs (2015): Szempontok a Horthy-kor és a Kádár-kor nyilvánosságának vizsgálatához, összehasonlításához. *Me.Dok: Média-Történet-Kommunikáció* (3), pp. 27–42.

- Stépán Pál (1963): Alkoholizmus és bűnözés. *Belügyi Szemle* 1(6), pp. 13–24.
- Szabó József (1976): Nehéz, de szép feladat. *Magyar Rendőr* 30(29), p. 6.
- Szabó László (1983): A Kék Fény és a hatásmechanizmus. *Belügyi Szemle* 24(8), pp. 9–15.
- Szabó László (1916): A modern újságírás. Budapest, Dick Manó
- Szabó László (1963): A rendőrség és a sajtó. *Belügyi Szemle* 1(9), pp. 16–25.
- Szabó László (2012): Kék fény – Kékfény, a rendőrség és a média akkor és most. Konferencia-előadás. A magyar rendészettudomány XX. századi históriája I., A XX. századi magyar rendőrség a korabeli szaksajtó és tömegmédiumok tükrében, BM Nemzetközi Oktatási Központ, MRTT Biztonságpolitikai tagozat, június 1.
- Szabó Zoltán (1968): Egy súlyos élet elleni bűncselekmény sorozat nyomozásának idő előtti lezárása. *Belügyi Szemle* 6(11), pp. 100–107.
- Szakács Zsolt (2009): Gondolatok „Az emberölések nyomozása" című tanulmányról. Budapest, Rendőrtiszti Főiskola
- Szántó Gábor (2000): Mundérban mindhalálig. Zsarusirató. Budapest, Eszgé Bt.
- Széchenyi Ágnes (2004): A huszadik század hiányzó magyar sajtótörténete – Adósságlista és javaslat. *Magyar Tudomány* 49(10), p. 1160–1161.
- Széchenyi Ágnes (2017): Buzinkay Géza: A magyar sajtó és újságírás története a kezdetektől a rendszerváltásig. Magyar Tudomány 178(12), pp. 1658–1661.
- Takács László (1989): Indokolatlan a katonai igazságszolgáltató szervek különállása. *Magyar Rendőr* 43(35), p. 9.
- Takács Róbert (2015): A Rákosi-kor sajtója. In: Paál Vince (szerk.): A sajtószabadság története Magyarországon 1914-1989. Budapest, Wolters Kluwer
- Takács Róbert (2009): A sajtóirányítás szervezete a Kádár-korszakban. Médiakutató 10(3) https://mediakutato.hu/cikk/2009_03_osz/07_sajtoiranyitas_kadar (letöltve: 2025. 08. 16.)
- Takács Róbert (2012): Politikai újságírás a Kádár-korban. Budapest, Napvilág – Politikatörténeti Intézet
- Takács Róbert (2005): Sajtóirányítás és újságírói öncenzúra az 1980-as években. *Médiakutató* 6(1), pp. 55–70. https://mediakutato.hu/cikk/2005_01_tavasz/04_sajtoiranyitas (letöltve: 2025. 08. 22.
- Terestyéni Tamás (1990): Kábítószerproblémával kapcsolatos tartalmak a magyar tömegkommunikációs eszközök 1989. évi közléseiben. *Társadalmi Beilleszkedési Zavarok Munkaértekezlet*
- Torbó Annamária (2021): „Egyszerre szórakozom, borzadok el és tájékozódom egy időben" – Az érzelmek és a csoporthoz tartozás szerepe a hírfogyasztásban. *Médiakutató* 22(1), pp. 61–74.
- Tóth Eszter Zsófia (2015): Bukszár Tibor halála – az utolsó rendőrgyilkosság a szocialista időszakban. *Magyar Rendészet* 15(6), pp. 117–132.
- Tóth Eszter Zsófia (2013): Felderítetlen emberölési ügyek a szocialista időszakban (1957-1968). *Archivnet* 13(2) https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/felderitetlen_emberolesi_ugyek_a_szocialista_idoszakban_19571968.html (letöltve: 2025. 08. 17.)
- Tóth János–Bene Imre (1970): A karácsondi kettős emberölés tetteseinek felderítése. *Belügyi Szemle* 8(5), pp. 97–101.
- Török Lajos (2023): Detektívtörténet és szocializmus. Budapest, L' Harmattan Kft.

- Török Lajos (2020): „Rendszerváltás” a szocialista detektívtörténetben. Szépirodalmi Figyelő 19(5), pp. 42–52. https://epa.oszk.hu/01400/01433/00100/pdf/EPA01433_szepirodalmi_figyelo_2020_5_042-052.pdf (letöltve: 2025. 08. 18.)
- „Valahol rosszul van begombolva az egész magyar sajtó.” Egy rendszerváltó dokumentumról 20 év után. Beszélgetés Gálik Mihállyal, Halmai Gáborral és Hirschler Richárddal (2008). *Médiakutató* 9(4), pp. 7–12. https://mediakutato.hu/cikk/2008_04_tel/01_magyar_sajto_rendszervaltas (letöltve: 2025. 08. 21.)
- Varga Zsuzsa (1988): Voltam, aki voltam. Budapest, Háttér
- Vass Henrik – Ságvári Ágnes (szerk.) (1979): A Magyar Szocialista Munkáspárt határozatai és dokumentumai. 1956–1962. Budapest, Kossuth
- Vári Vince (2016): A média és a rendőrség iránti bizalom. *Magyar Rendészet* 16(4), pp. 73–89.
- Vedres Géza (1961): A szegedi gyilkosság nyomozása. *Rendőrségi Szemle* 9(7), pp. 498–508.
- Vedres Géza (1980): Rendőrgyilkosság az 5. számú őrhelyen. *Belügyi Szemle* 18(4), pp. 108–114.
- Vörös László (2004): Szigorúan ellenőrzött mondatok. A főszerkesztői értekezletek történetéből 1975–1986. Szeged, Tiszatáj Könyvek
- Wulf Kansteiner (2022): Digital Doping for Historians: Can History, Memory, and Historical Theory Be Rendered Artificially Intelligent? *History and Theory* 61(4), pp. 119–133.
- Zombori Attila (1984): Képes könyv. Budapest, BM Könyvkiadó
- Zombori Attila (1986): Szexpiaci körséta. Budapest, Idegenforgalmi Propaganda és Kiadó Vállalat

Internetes hivatkozások

- 20 éves a Hekus magazin. https://ibssa.hu/index.php?article_id=598 (letöltve: 2025. 08. 22.)
- 30 éves a ZSARU – Beleköpött a levesbe a benzinespalack. https://www.facebook.com/zsarumagazin/posts/pfbid02v5yacnTQySk5o6xP1wgnQXsj8grCnqdNhPZVG7Xb9byaW6SCZLuX78rqDXFBFrH1l (letöltve: 2022. 08. 22.)
- A Magda-ügy – Egy híres per a magyar jogtörténetből. https://www.jogiforum.hu/cikk/2014/08/15/a-magda-ugy-egy-hires-per-a-magyar-jogtortenetbol/ (letöltve: 2025. 08. 20.)
- A magyar televíziózás történetéből IX. https://dunavolgyipeter.hu/televizio_tortenet/a_magyar_televiziozas_tortenete_az_1960-as_evekben/1965 (letöltve: 2025. 08. 17.)
- Az aktatáska kinyílt, a pénz szanaszét hullott – egy elhallgatott rablógyilkosság az Attila úti OTP-ben. https://rtl.hu/baleset-bunugy/2024/04/07/attila-ut-otp-bankrablas-rablogyilkossag-varszegi-lajos-honved-halalos-itelet (letöltve: 2025. 08. 20.)
- Az „évszázad bűnténye” – Képlopás a Szépművészeti Múzeumban. https://rubiconintezet.hu/2023/11/04/az-evszazad-buntenye-keplopas-a-szepmuveszeti-muzeumban/ (letöltve: 2025. 08. 21.)
- Az Országos Széchényi Könyvtár nyilvántartása. https://epa.oszk.hu/html/vgi/index_cedula.phtml?id=01493 (letöltve: 2025. 08. 22.)

- Citrom-díjas nyomozás. https://ritkanlathatotortenelem.blog.hu/2019/01/29/a_citrom-dijas_nyomozas (letöltve: 2025. 08. 20.)
- Egy zsebkendőn múlt – Magda János, aki kétszer állt bíróság előtt emberölés miatt. https://eletellenibuncselekmenyek.hu/blog/bunugyek/egy-zsebkendon-mult-magda-janos-aki-ketszer-allt-birosag-elott-emberoles-miatt.22.ahtml (letöltve: 2025. 08. 20.)
- „Félhomály volt, megvillant a penge, elvágtam a torkát" https://rtl.hu/baleset-bunugy/2023/11/25/budafoki-uti-gyilkossag-1971 (letöltve: 2015. 08. 17.)
- Gyárfás Tamás meggyanúsításához politikai jóváhagyás kellett – PartizánPOLITIKA Kovács Lajossal. https://www.youtube.com/watch?v=Sqbz6dfWdTA&t=4575s (letöltve: 2025. 08. 17.)
- Gyermekgyilkos a rendőrségen. https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=19662 (letöltve: 2025. 08. 19.)
- Hol van a helye az oral history-nak? https://mult-kor.hu/20130527_hol_van_a_helye_az_oral_historynak (letöltve: 2025. 08. 17.)
- Kábítószerek a szocializmusban. https://mult-kor.hu/20111119_kabitoszerfogyasztas_a_szocialista_idoszakban (letöltve: 2025. 08. 18.)
- Kékfényben Szabó László. https://rtl.hu/hirado/2008/11/26/kekfenyben-szabo-laszlo (letöltve: 2025. 03. 15.)
- „Két kifli sétál az utcán, melyikük a rendőrgyilkos?" – Viccek és szólások az évtized bűnügyében. https://ntf.hu/index.php/2020/11/01/ket-kifli-setal-az-utcan-melyikuk-a-rendorgyilkos-viccek-es-szolasok-az-evtized-bunugyeben/ (letöltve: 2025. 08. 20.)
- Lesz-e enyhítő körülmény? – húsz évfolyamnyi Magyar Rendőr lapszámait böngészheti a Kádár-korszakból. https://eletellenibuncselekmenyek.hu/blog/bunugyek/lesz-e-enyhito-korulmeny-husz-evfolyamnyi-magyar-rendor-lapszamait-bongeszheti-a-kadar-korszakbol.40.ahtml (letöltve: 2024. 02. 11.)
- Mediapedia.hu http://mediapedia.hu/cenzura (letöltve: 2025. 08. 08.)
- Meghalt Lakatos Ernő, az MTI volt vezérigazgatója. https://24.hu/belfold/2018/12/21/meghalt-lakatos-erno-mti/ (letöltve: 2025. 08. 19.)
- Megszünteti az ORFK a Zsaru Magazin nyomtatott kiadását, de a szerkesztőség tovább folytatja a hírszolgáltatást. https://media1.hu/2023/04/26/megszunteti-az-orfk-a-zsaru-magazin-nyomtatott-kiadasat-de-a-szerkesztoseg-tovabb-folytatja-a-munkat/ (letöltve: 2025. 08. 22.)
- Online böngészhetők a keleti blokk állami rádióadásai. https://archivum.org/hu/news/rfe-rl-communist-radio-monitoring-now-online (letöltve: 2025. 08. 22.
- Rendőri vezetők taposták össze a Hungária körúti kettős rablógyilkosság nyomait. https://index.hu/belfold/kihult_nyomon/2024/08/17/rablogyilkossag-hungaria-korut-kekfeny-szabo-laszlo-kovacs-lajos-kihult-nyomon (letöltve: 2025. 08. 20.)
- Zsaru Magazin a Police.hu oldalon. https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsaru-magazin (letöltve: 2025. 08. 22.)

Dokumentumfilm

- Vészi János (1990): A halál villamosa

8 MELLÉKLETEK JEGYZÉKE

1. Tartalomelemzés

A vizsgált cikkekről készült adattáblám. A Magyar Rendőrben 1963 és 1989 között megjelent és kutatásom során elemzett emberölési tematikájú cikkek címe, megjelenés dátuma, karakterszám, annak jelölése, hogy szerepelt-e a cikk a címlapon, illetve a szerző neve.

cím	**év**	**kb. karaktersz. (szóközökkel)**	**címlap (*fotóval?)**	**szerző**
1. Bravúros nyomozás 11.05.	**1964**	8350	+	Mattyasovszky Jenő
2. Életellenes bűntettek 10.15.		3230	-	dr. Bodor Endre r. őrgy.
3. A titokzatos csomag 04.23.		3410	+	dr. Egressy András
4. Miért nem állapítható meg a jogos védelem? 05.07		3330	+	dr. Egressy András *főügyészségi oszt. vez. ügyész*
5. Szignalizáció emberölési ügyekben 05.14.		2530	-	Savanya Imre *r. fhdgy., Szeged*
6. A tettes nem menekülhet 10.08.		1900	-	Gyurkó Vince *r. őrgy.*
7. Gyilkosság hajnalban 04.15.	**1965**	7150	+	Schmidt Attila
8. Pénzt mindenáron 01.07.		9120	+	Mattyasovszky
9. A fegyverhasználat jogos volt 01.28.		3400	+	Pless Zsuzsa
10. A karhatalom közbelép 02.18.		2340	-	Ruttkay Pál *r. őrgy.*
11. Bizonyíték a bélésfolt 07.29.		3060	-	Mocsári Aurél *r. fhdgy.*
12. Gyilkosság a nászéjszakán I. Az ifjú férj eltűnik 11.11.		6555	+	Mattyasovszky Jenő
13. Ki az áldozat? 03.11.		6560	+	dr. Tóth Tihamér *r. szds.*
14. Természetes halál vagy emberölés? 05.20.		2750	-	dr. Kóté Gyula *ro. szds. és Fejér m. RFK bűnügyi orvosa*
15. Könnyű testi sértés helyett emberölés kísérlete 04.22.		3260	-	dr. Orell Ferenc *megyei főügyészségi ügyész*
16. Azt hittem, már elfelejtették 05.27.		1900	-	dr. Csigás József
17. Életével fizetett vigyázatlanságáért 07.15.		6460	-	dr. Tóth Tihamér *r. szds.*
18. Gyilkosság a nászéjszakán III. A koronatanú kútba ugrik 11.25.		5940	+	Mattyasovszky Jenő

19. Újra lőfegyver… 07.01.		5850	-	Fábián Sándor
20. Gyilkosság a nászéjszakán II. A nyomozást megszüntetik 11.18.		6670	+	Mattyasovszky Jenő
21. Gyilkosság a nászéjszakán IV. A holttestnek nyoma veszett 12.02.		4520	+	Mattyasovszky Jenő
22. Pincehelyi merénylet 06.10.		3930	+	Rozs Mihály
23. Felhívás (körözés gyilkosság miatt) 01.27.	**1966**	2060	-	-
24. Két próbálkozás, egy siker 04.21.		1730	-	Mattyasovszky Jenő
25. Megelőzhették volna a rémtettet! 03.03.		3200	+	fábián
26. A törvény nevében 06.23.		5660	-	Lovas László
27. Az elfalazott búvóhely 05.26.		5570	+	Mattyasovszky Jenő
28. Nyomozás az ítélet tükrében 06.23.		1015	-	-
29. Tetemrehívás 06.02.		6850	+	Mattyasovszky Jenő
30. A gyilkosságra nincs mentség 07.21.		3630	+	Nádasdi Péter
31. Emberi dúvad 09.01.		4690	-	Nádasdi Péter
32. Gyilkosságért halálos ítélet 11.10.		2690	-	Mosonyi László
33. Fejszével a szülők ellen 12.15.		5130	-	Kulcsár Ferenc *r. alhadnagy, bűnügyi technikus*
34. Aktívabb intézkedéseket az élet elleni bűnügyekben! 10.20.		3720	-	dr. Orell Ferenc János *Kecskemét*
35. Egy rendőr őrmester bravúrja 11.03.		1080	-	Czabóczki Jenő *r. főtörzsőrmester Budapest*
36. „A vihar kapujában” 04.20.	**1967**	9940	+	Lovas László
37. Hogyan születik a bűn? 04.27.		9630	+	Bán Ernő
38. Gyilkosság hajnalban 05.25.		9980	+	Mattyasovszky Jenő
39. Halott a síneken 06.08.		7650	+	Lovas László
40. Egy szomorú esemény és tanulságai 01.11		7130	+	dr. Szalma László *r. alezredes, katonai főügyészségi ügyész*
41. Számonkérés – bicskázással 02.09.		3810	+	Mattyasovszky Jenő
42. Titkolt terhesség 02.16		6310	-	Széles István *r. százados, a Hajdú-Bihar megyei Rendőrfőkapitányság Bűnügyi Osztálya*

43. „Kedélyes" kis gyilkosság, avagy: „Krimi — ki mit tud?!" *(a szerk. postájából)* 08.24.		2350	-	Kiss Pál *r. őrgy. Borsod megyei RFK, Miskolc*
44. Gyilkosság 15 forint 4 fillérért 08.31.		5420	+	Pless Zsuzsa
45. Öngyilkosság – gyilkosság? 10.19.		3420	-	Csizmadia György
46. Tetemrehívás 12.07.		16000	+	Mattyasovszky Jenő
47. Zsiványtanya a kocsma előtt 12.14.		4660	-	P.
48. Lipták István rendőr törzsőrmester (nekrológ) 07.06.		1500	-	-
49. A halál kattogva érkezett 08.17.		6300	+	Martinkó Károly
50. Bátor önkéntes rendőr 08.31.		3410	+	K. J.
51. Éjjel-nappal (…a gyilkos nyomában) 10.05.		6340	+	Mattyasovszky Jenő
52. A tanúk nyomra vezettek 11.23.		12500	+	Mattyasovszky Jenő
53. A Kék fény nyomában - Mesterdetektívek nélkül 12.28.		2000		Martinkó Károly
54. Emberölés jogos védelemből 11.30.		3000	-	Almássy Sándor
55. A „veterán" és a próbaszolgálatos 12.21.		4000	-	Mattyasovszky Jenő
56. Nyomozzunk együtt: Ki tudhat Terka utolsó útjáról? 08.03		2300	+	Mattyasovszky Jenő
57. A Petőfi-kert fantomjai 09.28.		4610	-	Lovas
58. Éjféli dráma 10.05.		4080	-	Martinkó Károly
59. Ismét egy családi dráma 08.10		1840	-	Almássy Sándor
60. A nagy munka méltó elismerése - Dícséretek és jutalmak kiosztása a martfűi ügyben 02-01	**1968**	2990	-	Mattyasovszky
61. A rejtély megoldódott 02.15.		9500	+	Pless Zsuzsa
62. Tragédia az erdőben 03.07		7500	+	Szilvási Ferenc
63. A szálak összefutnak - Példamutató gyorsasággal kézre kerültek egy szándékos emberölés tettesei 02.08.		4640	+	Szenes Sándor *r. alezredes*
64. A kisterenyei tragédia 04.25.		6530	-	Novák Gyula és Dus József *r. őrnagyok*

65. Közelharcban a bűnözővel - Egy fegyverhasználat története 05.16.		6740	-	Fábián Sándor
66. 1967 rendőri krónikája 01.04.		4980	+	Mattyasovszky
67. Próbatétel volt! 01.25.		3900	+	Mattyasovszky
68. Csalódás emberöléssel… 01.25.		3760	+	Mattyasovszky
69. Az ítélet tükrében: Megváltozott minősítés 03.14.		5020	+	dr. Szekeres Károly *tanácsvez. bíró Főv. Bíróság*
70. A „hangyás" ember[606] 03.14.		*4050*	-	*Kárpáti György*
71. Emberölés vagy öngyilkosság? 04.14.		3600	-	Mattyasovszky Jenő
72. Egy ember - aki nincs 05.09.		3370	+	Mattyasovszky Jenő
73. Ki csalta el Blázsik Istvánt? 07.18.		3220	-	Mattyasovszky Jenő
74. Kutatják a csepeli gyerekgyilkost 09.19.		3630	-	Mattyasovszky Jenő
75. Közlemény – Bodgál Zoltán 10.03.		1260	-	-
76. Egy járőr magánnyomozása 11.14.		6140	-	Bényei Béla *r. őrnagy*
77. Továbbképzésen az „életesek" 03.28.		4800	-	Martinkó Károly
78. Miért nehéz a gyermekölés bizonyítása? 05.16.		2840		dr. Gáspár Attila *r. hadnagy*
79. Hozzászólás a Kék fény következtetéséhez 03.21.		4260	-	dr. Orosz Miklós *r. alezredes*
80. Hozzászólás egy hozzászóláshoz (Vitafórum) 05.15.		8870	-	Szabó László
81. Öngyilkosság vagy bűncselekmény? – Döntött az ujjlenyomat 05.30.		2590	-	Mattyasovszky Jenő
82. A gyilkos portréja 07.04.		9450	+	dr. Láposi Lőrinc *r. főhadnagy*
83. Emberölés – egy forintért 07.11.		5260	-	Csizmadia György
84. Az igazi próbatétel 11.07.		2890	-	Nádasdi Péter
85. Mire megvirradt 11.28.		6740	-	Csizmadia György
86. Gordiusi csomók megoldása – Igazságügyi szakértők 12.28.		5550	-	Martinkó Károly
87. Gyilkolt az alkohol 08.29.		4580	+	Marton Mihály *r. százados*

[606] *A dőlt betűvel jelzett cikkekről a tartalomelemzés második fázisában megállapítottam, hogy mégsem megtörtént bűnügyekről szólnak. Emiatt nem képezték vizsgálatom tárgyát, de a cikkek listájában benne maradtak, mert ellenkező esetben az összes cikket újra kellett volna számoznom.*

88. Dráma az Attila úton 10.03.		3830	-	Mattyasovszky Jenő
89. Híven az eskühöz – Gál József halála 10.10.		3560	-	-
90. A gyermekgyilkos elfogása 10.17.		13600	-	Mattyasovszky Jenő
91. Sötét bűntény 10.24.		6000		Kassai Mihály *r. őrnagy*
92. Élete összeforrt a rendőri hivatással - Bakos István nekrológ 12.12.		3020	-	szilvási
93. Sétáló csizmák 12.12.		*8000*	+	*Martinkó Károly*
94. Nem hamu volt a parázs alatt! 06.27.		4150	-	Rozs Mihály
95. A gyilkos asszony 01.16.	**1969**	6330	-	Martinkó Károly
96. A helyszín beszél 04.10.		3590	+	-
97. Megszólaltak az eltűntetett nyomok 05.08.		7900	+	Mattyasovszky Jenő
98. Egy pohár borért 06.12.		6900	+	Lovas László
99. A megdöntött „alibi” 01.09.		6300	+	Rozs Mihály
100. 1969 első bűnesete 01.23.		3300	+	Martinkó Károly
101. Halotti tor 04.13.		7130	-	Pless Zsuzsa
102. Emberölés bosszúból 06.19.		8080	-	dr. Petrovics Tivadar *r. őrnagy*
103. A téglás támadó 01.30.		6220	+	Mattyasovszky Jenő
104. Megdőlt a védekezés 03.06.		7900	+	Mattyasovszky Jenő
105. Nyomonüldözés 08.21.		5500	+	Martinkó Károly
106. A gyilkos titka 11.13.		9000	+	Lovas László
107. Szenvedélyes nyomozás 12.11.		7670	+	Pless Zsuzsa
108. Kriminalisztikai bizonyítás 08.14.		11100	+	Pless Zsuzsa
109. Orgyilkos vadorzó 10.02.		3750	+	Bognár Ferenc r. őrnagy
110. „Én is tanúsíthatom” 10.09		*5530*	-	*Martinkó Károly*
111. Öngyilkosság vagy emberölés? 10.16.		6850	+	Pless Zsuzsa
112. Vademberek 12.24.		8230	-	Dr. Répási Ferenc *r. őrnagy* Kubik Tivadar *r. hadnagy*
113. Fele sem volt tréfa - Emberölési kísérlet különös módon 07.24.		2660	-	Czeglédi János *r. őrnagy*
114. Emberölés – gondatlanságból 09.25.		3160	+	Laczkó Lászlóné *Salgótarján*
115. Nem lepte szürke köd 10.23.		6250	-	Pless Zsuzsa
116. Emberölés a senki földjén 11.20.		3920	-	Bakos Sándor *r. őrnagy Eger*

117. Jogerős ítélet 12.24.		5930	-	Dr. Papi Szabolcs *r. főhadnagy, katonai ügyész*
118. Mit lehet tenni? 07.17.		8240	-	dr. Láposi Lőrinc *r. százados*
119. Vitathatatlan bizonyítékok 09.04.		7160		Fodor Kálmán *r. százados Eger*
120. A tettes visszatér a helyszínre 10.09		6500	+	Szűcs Ferenc *r. főhadnagy. Csongrád megyei Rendőr-főkapitányság vizsgálati osztály*
121. A tárgyalóteremből jelentjük 04.09.	**1970**	2080	-	dr. Rácz Ferenc *r. alezredes*
122. Lázas nyomozás 04.16.		7070	-	Pless Zsuzsa
123. Aljas indok 04.13.		7680	-	Pless Zsuzsa
124. Feszült légkör 04.30.		2900	-	Várkonyi Margit
125. Biztosított helyszín 05.14.		5190	-	Dús József *r. alezredes*
126. Lehullott a lepel: Gyújtogatás emberölési célzattal 02.19.		4400	-	Kassai Mihály *r. őrnagy*
127. Körözés – Tóth István			-	-
128. „Gyutacs" megint eredményes volt 06.25.		3890	-	Papp Ferenc *r. őrnagy*
129. A ruhájukhoz vér tapadt 07.23.		8200	-	Pless Zsuzsa
130. Kivégezték a kiskunlacházi gyilkost 08.13.		600	-	-
131. Megállt az óra! 09.03.		*3150*	-	*Martinkó Károly*
132. Kulcskérdés 08.06.		7080	-	Pless Zsuzsa
133. A vagyonért! 08.27.		3750	-	Novák Gyula *r. őrnagy, Salgótarján*
134. Nem a gáz volt a bűnös! 10.15.		4600	-	dr. Rácz Ferenc *r. alezredes*
135. Nyolc szúrás – hat év! 10.22.		4470	-	Dús József *r. alezredes*
136. A tárgyalóteremből jelentjük (Ítélet a szegedi emberölés ügyében/Kulcskérdés) 10.23.		2900	-	P.
137. A halál nyomában jártam 12.10.		1750	-	Dobos Tiborné *főhadnagy, vizsgálótiszt*
138. Gyanús halál a tanyán 08.13.		4150	-	Csizmadia György
139. A gyilkos éjjel távozott 09.10.		7400	-	Mattyasovszky Jenő

140. Célratörő nyomozás 03.18.	**1971**	6880	-	Pless Zsuzsa
141. A tettesekhez nyomok vezettek 06.10.			-	Mattyasovszky Jenő
142. A véres bosszú 03.04.		8300	-	Pless Zsuzsa
143. Kitartó tanúfelkutatás 04.08.		4550	-	Csizmadia György
144. Áldozat a hamu alatt 04.15.		6170	-	Rozs Mihály
145. Kioltott életek 05.06.		4920	-	Mattyasovszky Jenő
146. Sikeres összefogással 05.27.		3700	-	Csizmadia György?
147. Előre kitervelten 06.03.		5660	-	Horváth Sándor *r. százados*, Bándi Sándor *r. hadnagy*
148. A rejtély megoldódott 06.17.		2830	-	Mattyasovszky Jenő
149. „Bravúros rendőri nyomozás" - avagy a színes szenzációk 04.15.		2000	-	-efká-
150. Különös eset 05.13.		5590	-	L. - P.
151. Megölte a szeretője férjét 07.01.		4500	-	Forrai István r. alezredes
152. A bűncselekmény helyszínén 09.16.		3750	-	dr. Kovács István *r. alezredes Pest megyei Rendőr-főkapitányság vizsgálati osztály*
153. Véres bűntény 09.23.		6450	-	Pless Zsuzsa
154. Komplikált bizonyítás 11.10.		5550	-	Pless Zsuzsa
155. „Az alkohol öl… butít… és nyomorba dönt" 07.08.		3560	-	Csizmadia György
156. Hamis vád szerelemféltésből 08.19.		4030	-	Dús József *r. alezredes, Nógrád megyei RFK*
157. A motívum vizsgálata 09.02.		2820	-	Baksay Gyula *r. őrnagy*
158. Kusza nyomokon 10.21.		7100	-	Pless Zsuzsa
159. „Vérszomjas" ismét színre lépett 11.25.		5330	-	Sándor István *r. hadnagy, Kecskemét*
160. Az alkohol hatására 12.02.		3260	-	Róna Béla *r. alezredes*
161. Emberölés vagy öngyilkosság? 12.02.		3620	-	Mattyasovszky Jenő
162. A saját fegyverével 12.09.		5280	-	Pless Zsuzsa
163. Éjjel-nappal 02.03.	**1972**	11700	+	Mattyasovszky Jenő
164. Elfogás a tetőn 01.20.		4520		Kassai Mihály *r. őrnagy*

165. A gyilkos visszatér 03.16.		8350	+	Mattyasovszky Jenő
166. A tárgyalóteremből jelentjük: Halálbüntetés az éjjeliőr gyilkosának 06.22.		2850	-	-
167. Segített a személyleírás 01.13.		4000	-	Mattyasovszky Jenő
168. A tettes ismeretlen 01.20.		5620	+	Mattyasovszky Jenő
169. Emberölés vagyonért 01.20.		5670	+	– rádi
170. Gyanús haláleset 01.27.		2500	-	Martinkó Károly
171. Életveszélyes telekháború 02.17.		3450	-	Smidu Sándor *r. alezredes*
172. A baltás támadó 02.24.		5050	+	L.L.
173. A bűnözés 1971. évi alakulása 03.02.		18000	+	(–y)
174. „Rövidzárlat” 03.09.		8020	+	Martinkó Károly
175. Emberölés vagy öngyilkosság? 04.27.		3240	-	Róna Béla *r. alezredes*
176. Döntő bizonyítékok 06.22.		3380	-	Róna Béla *r. alezredes*
177. Bravúros elfogás 02.10.		5420	+	Kassai Mihály *r. őrnagy*
178. Személyiségvizsgálat 04.13.		2800	-	Varga György *r. százados Pest megyei Rendőr-főkapitányság*
179. Példátlan kegyetlenség 02.17.		4350	-	Róna Béla *r. alezredes*
180. Hosszú nyomozás 04.06.		5300	+	Mattyasovszky Jenő
181. Bizonyítékok láncolata 06.01.		2080	-	Dús József *r. alezredes, Salgótarján*
182. Szakszerű helyszíni szemle 06.08.		4630	-	dr. Láposi Lőrinc *r. százados*
183. Gyilkosság hármasban 08.03.		7100	-	Martinkó Károly
184. Szakértői bizonyítás 08.17.		3700	-	Novák Gyula *r. őrnagy*
185. Akinek megszólal a helyszín 09.07.		7050	-	Martinkó Károly
186. Rendhagyó védekezés 12.07.		5690	+	Martinkó Károly
187. Gyilkosság a Jász utcában 12.14.		9700	+	Martinkó Károly
188. Azonosítás hamuból 07.06.		4450	-	dr. Kovács Balázs *r. őrnagy, Pest megyei Rendőr-főkapitányság*

189. Jogos védelem 07.13.		7500	+	Dus József *r. alezredes*
190. Az elnémult telefon 07.20.		6000	-	Martinkó Károly
191. Bűnhalmazat 08.03.		9600	-	Magasházy Géza *r. alhadnagy*
192. „Balesetből" – emberölés 10.19.		3875	-	Kassai Mihály *r. őrnagy*
193. Aljas bosszú 11.16.		3300	+	Róna Béla *r. alezredes*
194. Baleset vagy emberölés? 11.23.		7250	-	Martinkó Károly
195. Gyermekölések 03.15.	**1973**	3850	-	Martinkó Károly
196. Emberölés a lakókocsiban 04.19.		3880	-	Magasházy Géza *r. alhadnagy*
197. Az események sodrában 06.21.		5000	-	Martinkó Károly
198. Kóros eset 01.18.		2160	-	Martinkó Károly
199. Veszélyes találka 05.03.		4120	-	Kerekes János *r. alezredes*
200. Emberölés erős felindulásból 05.10.		3840	-	Köves Imre *r. alezredes*
201. Különös emberölési kísérlet 04.26.		4500	-	Róna Béla *r. alezredes*
202. Eredményes nyomozási kísérlet 05.24.		3280	-	Csizmadia György
203. Halálos ökölcsapás 05.24.		3270	-	dr. Kun Dezső *tanácsvezető bíró*
204. Miért halt meg egy kisfiú? 06.14.		5900	-	Martinkó Károly
205. Szerelmi dráma 06.28.		5500	-	Túri Pál *r. százados Kecskemét*
206. Rendkívüli halálesetek 06.07.		5550	-	Horváth Ferenc *r. alezredes*
207. Perrendszerű bizonyítás 03.29.		5070	-	Dús József *r. alezredes*
208. Bizonyíték hiányában 04.19.		2740	-	Martinkó Károly
209. Előre kitervelten 06.21.		5420	+	Hódi József *r. százados*
210. Életvédelmi nyomozók 08.09.		10850	+	Martinkó Károly
211. Kétszeres harakiri 08.09.		5270	-	Martinkó Károly
212. Erőszakos visszaesők: A bűn nyomában 08.30.		5150	-	dr. Eke Károly
213. Gyilkosság 13 forintért 10.04.		4600	-	Rácz József
214. Éjszakai helyszíneken 11.08.		3740	+	Vezda János
215. Véres krimi 07.05.		5620	+	Martinkó Károly

216. Olcsó az élet? 10.04.		3100	-	Rácz józsef
217. A törvény szigorával 07.12.		6100	+	Trunkó Barna
218. Összpontosított erőkkel 08.23.		8360	-	Cs. J.
219. Meglepő fordulat 09.13.		5550	-	Vezda János
220. A tettes elfogása 10.08.		2600	-	Vezda János
221. Szörnyetegek – emberbőrben 10.18.		7580	-	Martinkó Károly
222. Az ártatlanság bizonyítása 10.25		4120	-	Róna Béla r. alezredes
223. Elégtétel disznóölő késsel 11.22.		3860	-	Róna Béla r. alezredes
224. A fegyver nem játék 12.13.		3250	-	Ungvári Sándor *r. hadnagy*
225. Élete kockáztatásával 08.16.		3870	-	Rácz József
226. Órákon belül 01.03.	**1974**	7780	-	Vezda János
227. Gyilkosság hármasban 04.18.		8000	+	Martinkó Károly
228. Eredményes bizonyítási kísérlet 01.10.		6620	+	Dus József *r. alezredes*
229. A tárgyi bizonyítás jelentősége 04.04.		5860	-	Martinkó Károly
230. Zavaros vallomások 01.24.		4200	+	Pintér Gábor *r. őrnagy*
231. Alkoholizáló életvezetés 02.07.		2350	-	Turi Pál r. százados
232. A bűnözés alakulása 1973-ban 02.28.		18300	+	(— y —)
233. Végzetes verekedés 03.07.		4950	+	Csongrádi
234. Egy liter borért 06.06.		5200	-	Kovács József *r. főhadnagy*
235. Életvédelmi nyomozók 09.12.		9000	+	Martinkó Károly
236. Rendkívüli halálesetek 10.10.		5500	-	Martinkó Károly
237. A bűnüldözés mesterei: A bizalom jegyében 11.28.		6000	-	Martinkó Károly
238. A bírósági tárgyalóteremből: "Különös kegyetlenséggel" 12.05.		2400	-	Kovács József *r. főhadnagy*
239. Emberölés bosszúból 09.12.		4900	+	Dús József *r. alezredes*
240. Tetovált bűnöző 07.11.		4000	+	Róna Béla *r. alezredes*
241. Eredményes éjszakai üldözés 08.08.		3200	-	Lukács József *r. százados*
242. Agresszív ösztönök 10.31.		3280	-	Dús József *r. alezredes*

243. A többszörös gyilkos nyomában 12.12.		7200	+	Szilvási Ferenc
244. „Félelmemben tettem” 07.04.		5300	-	Békési József
245. Dinamikus bűnüldözés 07.18.		10500	+	Martinkó Károly
246. A tettyei tragédia 01.02.	**1975**	5200	-	Vezda János
247. Példamutatóan dolgoztak 01.09.		2000	-	Vezda János
248. Példátlan kegyetlenséggel 01.23.		6320	-	Róna Béla *r. alezredes*
249. Árulkodó tejjegyek 02.27.		9800	+	Martinkó Károly
250. A második félidő 06.26.		9500	+	Martinkó Károly
251. A nehézségek vonzották 01.02.		5860	-	Martinkó Károly
252. Váratlan látogató 05.01.		6300	-	Martinkó Károly
253. Meghalt egy kisfiú 02.13.		3920	-	Martinkó Károly
254. A bűnözés 1974. évi helyzete 02.27.		20900	+	-y-
255. Nikotin a konyakban 03.06.		3170		Ács János *r. főhadnagy*
256. A harmadik feltevés 04.17.		4660	-	Tóth Pál *őrnagy, Tolna megyei Rendőr-főkapitányság bűnüldözési osztálya*
257. Emberölés aljas indokból 05.15		4190		Kassai Mihály *r. alezredes*
258. A nyomozást megtagadtuk 05.22.		3480	+	Magasházy Géza *r. hadnagy*
259. A fegyverviselés – felelősség! 07.24.		3160	+	dr. Papi Szabolcs *r. százados, katonai ügyész*
260. Halált okozó súlyos testi sértés 07.10.		4340	-	Hoboth László *r. őrnagy*
261. Jól szervezett felderítés 08.07.		4800	-	Csizmadia György
262. Állampolgári segítséggel 08.14.		3780	-	Csizmadia György
263. A bírósági tárgyalóteremből jelentjük 07.10.		2870	-	Cs. S.
264. Rendőrkézen az elvetemült támadók 08.14.		6420	-	Martinkó Károly
265. Kihallgatás 08.21.		2500	-	Cs. S.
266. Egy órán belül… 08.28.		3060	-	Csizmadia György
267. A sötétség útvesztőjében 10.23.		5710	-	Csongrádi

268. Halálra ítélték Hartman Lászlót 11.27.		395	-	-
269. Előre megfontolt szándékkal 04.08.	**1976**	4550	-	Sebők Mihály *r. őrnagy*
270. Szervezett együttműködés 06.10.		8200	-	Martinkó Károly
271. Körözési munka Baranyában 05.06.		6000	-	Martinkó Károly
272. Pesterzsébet ördöge 01.22.		4370	-	Magasházy Géza *r. hadnagy*
273. Legfelsőbb Bíróság elítélte ifj. Balogh Ferencet 01.29.		380	-	-
274. Négy újszülött halálára 02.05.		3540	-	Martinkó Károly
275. Elgondolkoztató tanulságok 02.19.		4400	-	Magasházy Géza
276. Vajon jól van ez így? 02.26.		1700		B. J.
277. Törvényes rend és biztonság 03.04.		9590		K. J.
278. Öngyilkosságnak álcázott emberölés 04.29.		6000	-	Kassai Mihály *r. alezredes*
279. „Nótás kedvű volt az apám” 05.06.		4120	-	Smidu Sándor *r. alezredes*
280. Nyereségvágyból… 05.13.		7000	-	Martinkó Károly
281. A csavargástól a késelésig 05.20.		4600	-	Magasházy Géza *r. hadnagy*, Szabó József *r. főhadnagy*
282. Bűncselekmény vagy öngyilkosság? 01.29.		4350	-	Kálmán István *r. százados*, Lengyel György *r. alhadnagy*
283. Kudarcba fulladt félrevezető technika 06.17.		3580	-	Kassai Mihály *r. alezredes*
284. A fordulópont 07.22.		6630	-	Békési József
285. Ki tud róla? 09.30.		2270	-	
286. Kapcsolódó intézkedések 11.04.		5760	-	Rodler István *r. őrnagy*
287. Nehéz, de szép feladat 07.22.		3730	-	Szabó József *r. főhadnagy*
288. Rejtély a kazánházban 11.18.		9820	-	Martinkó Károly
289. Emberölés vagy garázdaság? 07.01.		4380	-	Kiss János *r. százados*
290. Eredményes szagazonosítás emberölésnél 09.23.		2840	-	Farkas József *r. főtörzsőrmester*, T. Kiss Antal *r. főtörzsőrmester*
291. Bonyolult vizsgálat 10.21.		4020	-	Magasházy Géza *r. hadnagy*

292. A hivatás mesterei – Tanári érzékkel 12.23.		4440	-	Martinkó Károly
293. Gyermek az áldozat 01.22.	**1977**	11700	-	Mattyasovszky Jenő
294. A pince titka 04.23.		8200	-	Martinkó Károly
295. A leeresztett gumiabroncs 05.21.		8800		Martinkó Károly
296. Mire megvirradt 02.19.		9700	-	Martinkó Károly
297. Kétszer ad, ki gyorsan ad 04.30.		4435	-	Martinkó Károly
298. Szigorúbb fellépést! 01.29.		3120	-	Magasházy Géza r. hadnagy
299. Kiköszörülték a csorbát 03.19.		4060	-	Martinkó Károly
300. Súlyos bűncselekmény tettesének elfogása 03.19.		6650	-	Bánfi Sándor *r. főhadnagy*, dr. Olasz József *r. hadnagy*
301. A szomszédok hallgattak 03.26.		4700	-	Martinkó Károly
302. Halállal végződő családi háború 03.26.		2580	-	Smidu Sándor *r. alezredes*
303. Miért ölt? 04.09.		6820	-	Martinkó Károly
304. Tűzokozással elkövetett gyermekölés 04.16.		5000	-	Ungvári Sándor *r. őrnagy*
305. Miért öltek meg egy éjjeliőrt? 04.30.		4000	-	Vezda János
306. Különös gyógymód 05.14.		5850	-	Martinkó Károly
307. Bestiális módon 08.06.		9050	-	Martinkó Károly
308. A tizenkilencedik napon 09.03.		5460	-	Kálmán István *r. százados*
309. Szexuális indítékból 09.10.		7660	-	Martinkó Károly
310. „Féltem, hogy felismer” 12.17.		5920	-	Kővári András
311. Megölte újszülött gyermekét 07.02.		5400	-	Bánfi Sándor *r. főhadnagy fővizsgáló*
312. Szerelemféltésből 08.27.		4220	-	Csikos Zoltán
313. Dráma a tanyaudvaron 10.08.		4090	-	Martinkó Károly
314. Végzetes felelőtlenség 12.17.		2900	-	Martinkó Károly
315. Hidegvérrel… 01.21.	**1978**	11090	-	Martinkó Károly
316. A gyilkos nem bírta idegekkel… 01.28.		9700	-	Martinkó Károly
317. Az utolsó vendég… 03.18.		8400	-	Martinkó Károly
318. A felfedező volt a tettes 04.15.		6900	-	Martinkó Károly
319. Gyilkosság a tanyavilágban 04.22.		7760	-	Békési József

320. Markecolásból – emberölés 05.13.		7730	-	Martinkó Károly
321. Gyilkosság négyesben 06.03.		9300	-	Martinkó Károly
322. Majdnem tökéletes gyilkosság 06.17.		12650	-	Martinkó Károly
323. A 99-es számú bűnügy 06.24.		5940	-	V. J.
324. Nem adták fel! 01.14.		4200	-	Kruspier György *r. őrnagy*
325. Holttest a nádasban 06.10.		6970	-	Martinkó Károly
326. A börtönben is ölt 02.04.		8000	-	Martinkó Károly
327. A felelősségre vonás elől… 02.11.		4620	-	dr. Olasz József *r. főhadnagy*, Piros Zoltán *r. főhadnagy*
328. Három forintért embert öltek 03.04.		3900	-	Mányik István *r. alhadnagy*
329. Az emberölés diagnózisa 04.08.		4000	-	Sz. P.
330. Az emberölések nyomozása 04.15.		4000	-	Sz. P.
331. Védtelen áldozatok 04.22.		4200	-	Sz. P.
332. Gyászolók tömegverekedése 01.28.		3900	-	Almásy Sándor
333. Külföldi volt az elkövető 02.25.		5000	-	Kálmán István *r. százados*
334. Julika tragédiája 05.27.		5800	-	Martinkó Károly
335. Megölte gyermekét! 07.15.		2020	-	Novák Gyula *r. őrnagy*
336. Az áldozat egy Rákóczi téri lány 08.05.		8620	-	Martinkó Károly
337. Bizonyítási kísérlet 08.12.		4540	-	Martinkó Károly
338. A gyilkossá vált betörők 08.19.		12800	-	Martinkó Károly
339. Gyilkos testvérek 08.26.		7400	-	Martinkó Károly
340. Új eljárás az első fokú ítélet után 09.30.		7640	-	Martinkó Károly
341. Közös italozással kezdődött 10.28.		8500	-	Martinkó Károly
342. Ízig-vérig bűnügyi munkás - bűnügyi vezető 12.16.		6530	-	Csongrádi János
343. A határőrök fogták el a tetteseket 07.29.		9000	-	Csongrádi János
344. Emberhalállal végződő italozás 09.16.		6340	-	dr. Baranyó György *r. őrnagy*
345. Ismét ölt az ital 11.11.		4180	-	Hagen István *r. hadnagy*
346. Bűncselekmény vagy baleset? 07.08.		5350	-	Martinkó Károly

347. Gyilkosság a parkban 01.06.	**1979**	6500	-	Martinkó Károly
348. Az életvédelem harcálláspontján 01.13.		9080	-	Martinkó Károly
349. Kettős gyilkosság 01.20.		7600	-	Martinkó Károly
350. A pénzért ölt 02.17.		4600	-	Martinkó Károly
351. Leszámolás 02.24.		11800	-	Martinkó Károly
352. Mire a bizottság megérkezett 03.10.		5580	-	Martinkó Károly
353. Két bicska a mellkasban 04.14.		8220	-	Martinkó Károly
354. Lesz-e enyhítő körülmény? 05.05.		7590	-	Martinkó Károly
355. A gyilkos telefonált 05.12.		9150	-	Martinkó Károly
356. Felderítés csapatmunkával 06.02.		9220	-	Martinkó Károly
357. Hidegvérrel… 06.16.		3240	-	Magasházy Géza *r. főhadnagy*
358. Harmadíziglen 04.07.		4700	-	Martinkó Károly
359. Emberölés kísérlete 05.05.		3070	-	dr. Medvigy Ferenc *r. őrnagy*
360. A pörbölyi tragédia háttere 05.26		4100	-	Martinkó Károly
361. Jogos védelmi helyzet kizárása 01.27.		3500		Horváth Sándor *r. főhadnagy*
362. Corpus a szekrényben 06.09.		3900	-	Martinkó Károly
363. Gombostű a szalmakazalban 06.23.		7960	-	Vezda János
364. Tragédia a Malom-ároknál 06.30.		4660	-	Csizmadia György
365. 24 órán belül 08.04.		5720	-	Oláh József *r. őrnagy*
366. Mi volt a valódi indíték? 07.21.		6360	-	Martinkó Károly
367. A negyedik áldozat életben maradt 08.25.		9180	-	Martinkó Károly
368. Hányan öltek? 09.01.		11000	-	Martinkó Károly
369. A kút titka 09.29.		7000	-	Martinkó Károly
370. Lopni indultak és gyilkoltak 10.06.		6150	-	Martinkó Károly
371. Mi vezetett az emberöléshez? 10.27.		7660	-	Martinkó Károly
372. Gyilkosság a paplakban 11.10.		12000	-	Martinkó Károly
373. Az egész falu segített 11.17.		7700	-	Martinkó Károly
374. A gyilkos alkohol 12.15.		6140	-	Martinkó Károly
375. Az árulkodó óra 07.07.		6380	-	Martinkó Károly
376. Rágyújtotta a házat 08.11.		2940	-	Martinkó Károly

377. A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének parancsa – elismerés 12.08.		2600	-	Benkei András *belügyminiszter*
378. Emberölés a borospincénél 09.08.		4420	-	Martinkó Károly
379. A családi tragédia oka 09.08.		4000	-	Háger István *r. hadnagy*
380. A motiváció felderítése 11.24.		5420	-	Ungvári Sándor *r. százados*
381. Az újszülött életben maradt 12.01.		6060	-	Martinkó Károly
382. Végzetes családi ellentétek 12.01.		5710	-	Cs. J.
383. Végső búcsú Gyulai Károly hadnagytól 07.28.		2650	-	O. Z.
384. A tagadás ellenére 01.05.	**1980**	5400	-	Martinkó Károly
385. Miért halt meg Joó Józsefné? 01.19.		5760	-	Martinkó Károly
386. Késsel öltek 02.02.		5100	-	Martinkó Károly
387. Az ostoros gyilkos 02.02.		4210	-	Martinkó Károly
388. A megcáfolt alibi 02.23.		10050	-	Martinkó Károly
389. A gyilkos halála 03.01.		4900	-	Streba János *r. hadnagy*
390. Az egész ország segítségével 03.15.		14000	-	Martinkó Károly
391. Szerelemféltésből ölt 03.22.		4980	-	Martinkó Károly
392. Öngyilkosságnak álcázva 05.10.		9200	-	Martinkó Károly
393. A nyomok a gyilkoshoz vezettek 05.24.		5560	-	Martinkó Károly
394. Csak a tettes tudhatta 06.14.		3720	-	O. Z.
395. A bűnügyi technika archívumából – Soós Lajos 11.15.		7130	-	dr. Kertész Imre *r. ezredes*
396. A tyúktojások is árulkodtak 06.21.		7370	-	Martinkó Károly
397. Végjáték az almáskertnél 01.12.		9620	-	Martinkó Károly
398. Mindenki mást mond… 05.03.		7300	-	Martinkó Károly
399. Sajtótájékoztató – Gyulai Károly 03.01.		290	-	-
400. Rosszabbul is végződhetett volna 03.22.		3300	-	Vezda János
401. Két feltételezés 04.05.		6260	-	Vezda János
402. Szemtanúk nélkül 04.19.		4730	-	dr. Medvigy Ferenc *r. őrnagy*

403. Mi vezetett az emberöléshez? 04.26.		5460	-	Magasházy Géza *r. főhadnagy*
404. A bűnügyi technika archívumából 07.05.		4030	-	dr. Kertész Imre *r. ezredes*
405. Öngyilkosságból emberölés 07.26.		6000	-	Iszály Gábor *r. őrnagy*
406. Nem ismert könyörületet 08.02.		10600	-	Martinkó Károly
407. A bűnügyi technika archívumából – martfűi rém 08.16.		4320	-	dr. Kertész Imre *r. ezredes*
408. Tűzhalál vagy emberölés? 09.20.		7140	-	Martinkó Károly
409. A rendőrgyilkosok a Legfelsőbb Bíróság előtt 09.20		2220	-	Zombori Attila
410. Beváltotta a fenyegetését 09.27.		6800	-	Martinkó Károly
411. Rejtélyes okból 11.22.		*7650*	-	*Martinkó Károly*
412. Bosszúvágyból 12.13.		4850	-	Martinkó Károly
413. Egy családi dráma háttere 07.05.		6000	-	Hágen István *r. főhadnagy*
414. Önmaga felett ítélkezett 07.19.		7800	-	Ocskay Zoltán
415. Tisztelgés a hős előtt – Gyulai Károly 07.26.		1820	-	-
416. Különös kegyetlenséggel 10.11.		7660	-	Martinkó Károly
417. Kérdőjelek 11.01.		4650	-	Martinkó Károly
418. A bűnügyi technika archívumából – Bodgál Zoltán 08.23.		4000	-	dr. Kertész Imre *r. ezredes*
419. Helyszíni nyomozási cselekmények 09.27.		12800	-	dr. Szigligeti Tibor, *rendőr alezredes, alosztályvezető, BM ORFK vizsgálati osztálya*
420. A bűnügyi technika archívumából – Nyéki Oszkár 10.04.		3900	-	dr. Kertész Imre *r. ezredes*
421. Magára hagyottan 1982.02.06. (ide került véletlenül)		3120	-	Martinkó Károly
422. Száz forintért ölt 08.16.		3050	-	Vezda János
423. Bonyolult bizonyítás 09.27.		5920	-	Martinkó Károly
424. A bűnügyi technika archívumából – Sipos Zsigmond 06.14.		3070	-	dr. Kertész Imre *r. ezredes*
425. Gyilkosság a kukoricásban 01.10.	**1981**	9060	-	Martinkó Károly

426. Egy családi tragédia háttere 02.21.		2950	-	Martinkó Károly
427. Pénzszerzés céljából 03.14.		7730	-	Martinkó Károly
428. A nevelőtanár tragédiája 03.21.		6140	-	Nagy Endre *r. főhadnagy*
429. Éjfél után… 03.28.		9000	-	Martinkó Károly
430. Stop-utasként érkezett 04.18.		8300	-	Martinkó Károly
431. Nem baleset! Gyilkosság! 05.09.		6550	-	Martinkó Károly
432. Halottszemlén 05.23.		3920	-	Martinkó Károly
433. Ölt az elmebeteg 05.23.		4900	-	Hagen István *r. főhadnagy*
434. Döntő jellegű tanúvallomás 06.13.		6560	-	Martinkó Károly
435. Halálos szurkálás 04.25.		2550	-	Smidu Sándor *r. alezredes*
436. Gyorsan kellett dönteni 01.24.		5000	-	Farkas János
437. Aprólékos nyomozással 01.24.		4550	-	Csizmadia György
438. Hidegvérrel… 01.31.		7900	-	Martinkó Károly
439. Vérbe fulladt leánykérés 03.07.		4800	-	Hagen István *r. főhadnagy*
440. Döntés… 03.14.		4070	-	Mattyasovszky Jenő
441. Emberölés bosszúból 05.09.		3830	-	Csizmadia György
442. Az iszákosság következményei 05.16.		3740	-	Hagen István, *r. főhadnagy*
443. Erős felindulásban 06.06.		4110	-	Forisek Károly r. alhadnagy
444. A tűzimádó 01.03.		7600	-	Mattyasovszky Jenő
445. A kötelességét teljesítette 03.07.		3300	-	Csizmadia György
446. A vérfoltok vezettek nyomra 07.04.		10050	-	Martinkó Károly
447. Rablás gyilkossággal 07.11.		8340	-	Martinkó Károly
448. Gyors elfogás – alapos vizsgálat 08.08.		8730	-	Magasházy Géza *r. főhadnagy*
449. Eltűntként körözték 08.29.		7500	-	Martinkó Károly
450. A rejtély megmaradt 09.05.		8700	-	Martinkó Károly
451. Gyilkosság az almáskertben 09.12.		6240	-	Martinkó Károly
452. Ismét embert ölt 10.24.		6200	-	Martinkó Károly
453. Mindenáron ölni akart 11.21.		9050	-	Martinkó Károly

454. A bűnügyi technika szerepe a nyomozás kezdeti szakaszában 09.12.		6080	-	K. I.
455. Nem kellett volna meghalnia 10.03.		8100	-	Martinkó Károly
456. Végsőkig feszítették a húrt 10.10.		11800	-	Martinkó Károly
457. Félelmében szurkált 08.15.		3710	-	Zombori Attila
458. Egy „egyszerű" ügy tanulságai 11.14.		4400	-	Magasházy Géza *r. főhadnagy*
459. Ki az áldozat? 11.28.		9010	-	Zombori Attila
460. Bosszúból ölt 12.05.		6060	-	Zombori Attila
461. Nyereségvágyból ölt 12.12.		8360	-	Piros Zoltán *r. százados*
462. Családi dráma 12.12.		4460	-	Martinkó Károly
463. Testi sértésből halál 10.31.		5800	-	Martinkó Károly
464. Váratlan fordulat 01.16.	**1982**	4520	-	Forisek Károly *r. alhadnagy*
465. Halálos asszonycsábítás 01.16.		7530	-	Martinkó Károly
466. Több ember élete volt a tét 01.23.		10000	-	Martinkó Károly
467. Csak a gyilkos tudhatta 01.30.		11200	-	Martinkó Károly
468. Zsarolta az áldozat? 02.06.		7370	-	Martinkó Károly
469. Távgépíró: "Valamennyi rendőri állomásnak…" 02.20.		6600	-	Mattyasovszky Jenő
470. Kecskemét jelentkezik… 02.20.		4300	-	Lakatos András
471. Gyilkosság előre – beígérve 03.13.		8570	-	Martinkó Károly
472. Hányan tették? 04.17.		8200	-	Martinkó Károly
473. Nem irgalmaztak 06.12.		7660	-	Martinkó Károly
474. Különös visszaesőként 06.19.		4370	-	Martinkó Károly
475. Az utolsó vendég 06.26.		7820	-	Martinkó Károly
476. 7 feszült nap az eredményért 01.02.		8500	-	Zombori Attila
477. A bögrecsárda áldozata 03.27.		5210	-	Zombori Attila
478. A gyilkos hátrahagyta ujjnyomatát 04.24.		6710	-	Zombori Attila
479. Megmentette támadója életét 05.15.		4800	-	Martinkó Károly
480. Végzetes féltékenység 06.05.		8000	-	Martinkó Károly
481. A körzeti megbízott időben érkezett 01.23.		3370	-	Zombori Attila

482. Különös kegyetlenséggel 03.20.		3470	-	Mészáros László
483. A motívum szerepe 01.30.		3300	-	dr. Medvigy Ferenc r. őrnagy
484. Kedvezőbb pozíciókból 02.13.		11500	-	Martinkó Károly
485. A resókályha 02.27.		2870	-	Mészáros László
486. Egy kutya találta meg 03.20.		3070	-	dr. Bánáti János *r. hadnagy*
487. A feleségét akarta megmérgezni 03.20.		8330	-	Martinkó Károly
488. Különös kegyetlenséggel 01.28.		6850	-	Dávid Kálmán *r. hadnagy*
489. Az öngyilkosság látszatát keltve 05.08.		5640	-	Martinkó Károly
490. Ki érdemel szigorúbb büntetést? 05.22.		4260	-	dr. Vass Éva
491. Sokrétű adatgyűjtés eredménye 05.29.		7720	-	Vezda János
492. Vasvillával támadta meg 05.29.		4370	-	Martinkó Károly
493. Dráma a boroskamrában 08.07.		11700	-	Martinkó Károly
494. Miért ölt? 09.18.		10630	-	Martinecz György
495. Nem volt alibije 10.16.		4660	-	Ocskay Zoltán
496. A gyilkos nyomát követve 10.23.		9500	-	Martinkó Károly
497. Rejtélyes okból 11.22.		7530	-	Martinkó Károly
498. A boldvai gyilkosság 12.11.		5770	-	Martinkó Károly
499. Kinek állt útjában? 10.02.		7660	-	Martinkó Károly
500. A Trabant kegyelméből 07.10.		5550	-	Martinkó Károly
501. Halál a sínek között 07.17		4050	-	Zombori Attila
502. Italozással kezdődött 07.31.		4170	-	dr. Medvigy Ferenc *r. őrnagy*
503. Egyhetes hajszával 11.22.		8760	-	Sebestyén Gábor – Zimmermann Béla
504. Gyilkossá vált rablók 01.15.	**1983**	9640	-	Martinkó Károly
505. Megdőlt az alibijük 01.29.		9200	-	Martinkó Károly
506. Csak huszonnégy óra kellett… 02.05.		6310		Horváth Ágnes
507. Az árulkodó „franciakulcs” 03.12.		5500	-	Martinkó Károly
508. A barátját ölte meg 03.19.		11700	-	Zombori Attila
509. Honnan érkezett a gyilkos? 04.23.		6080	-	Martinkó Károly

510. Fondorlatos bűnügy – kitartó nyomozási munka 05.28.		15200	-	Martinkó Károly
511. A közömbösség is közrejátszott 01.22.		7580	-	Martinkó Károly
512. Holttest a szalmakazalban 04.16.		8400	-	Vezda János
513. Fenegyerekek 04.30.		8000	-	Martinkó Károly
514. Emberölés arzénnal 05.07.		6350	-	Forisek Károly *r. hadnagy*
515. Az albérlő halála 06.18.		4600	-	Vezda János
516. Rettegett bűnbanda 06.28.		9900	-	Martinkó Károly
517. Sötétben történt 06.25.		6700	-	Martinkó Károly
518. Végzetes találkozás 07.02.		9500		Martinkó Károly
519. Halálos revans 07.30.		4850	-	Martinkó Károly
520. A zsinegelő gyilkos 08.06.		8650	-	Lakatos András
521. A borjúkötél kéznél volt 09.03.		9800	-	Martinkó Károly
522. Interpol jegyzetek: Gyilkosok kiadatása 10.15.		7000	-	Martinkó Károly
523. Előre kitervelten 12.03.		8320	-	Martinkó Károly
524. Forró nyomon 12.17.		10800		Lakatos András
525. Holttest a Dunában 09.24.		7250	-	Zombori Attila
526. Emberöléssel végződött az italozás 08.27.		3860	-	Ungvári Sándor *r. százados*
527. Az életmentő személyi igazolvány 09.24.		5240	-	Martinkó Károly
528. Interpol-jegyzetek: Gyermekgyilkosság Rómában 11.12.		8300	-	Martinkó Károly
529. Egy rendhagyó rablássorozat története 12.17.		5160	-	Zombori Attila
530. A jogos védelem kizárva 12.24.		6070	-	Zombori Attila
531. Vétkes felelőtlenség 10.08.		4540	-	T. I.
532. Végzetes éjszaka 01.14.	**1984**	7000	-	Martinkó Károly
533. Gyilkos indulatok és alkohol 03.03.		10700	-	Martinkó Károly

534. Az utolsó másodpercek 03.24.		8800	-	Lakatos András
535. Az áldozat ismeretlen volt 05.05.		8950	-	Martinkó Károly
536. Gyilkos a taxiban 05.26.		10000	-	Martinkó Károly
537. Számíthatnak a lakosság segítségére 06.09.		14000	-	Martinkó Károly
538. A motorkerékpáros gyilkos 06.09.		10300	-	Martinkó Károly
539. A nyugtalan galambok 06.16.		5650	-	Martinkó Károly
540. Egy furcsa pár féltékenységi drámája 06.16.		8080	-	Martinkó Károly
541. A tanúkkal is végezni akart 04.21.		12100	-	Martinkó Károly
542. Kórosan beszűkült tudatállapotban 01.21.		4800	-	Martinkó Károly
543. A várakozás eredményre vezetett 03.17.		3350	-	László János *r. főhadnagy*
544. Emberölési kísérlet 06.23.		4520	-	Zombori Attila
545. Rendőri intézkedéssel kezdődött 06.30.		4700	-	Vezda János
546. Fény derült az igazságra 07.14.		5890	-	Kassai László
547. Tettének indítéka a pénzszerzés 07.28.		3970	-	Mányik István *r. főhadnagy*
548. Interpol-jegyzetek: A zsinegelő gyilkos 11.17.		12200	-	Lakatos András
549. A miértek megválaszolása 10.20.		11500	-	Martinkó Károly
550. Még tartott a szemle 12.22.		6930	-	O. Z.
551. Tudósítóink jelentik – Baranyai József, gyilkosság 08.04		645	-	-
552. Helyes szemlélettel 09.08.		14300	-	Martinkó Károly
553. A szemtanúk hallgattak 11.17.		8580	-	Martinkó Károly
554. Az ötödik verzió 07.28.		10400	-	Zombori Attila
555. Kriminálpszichológia és a bűnüldözés 01.05.	**1985**	5600	-	Móza
556. Döbbenetes bűncselekmény-sorozat 02.02.		5260	-	Martinkó Károly
557. A lemezjátszó lett a veszte 03.23.		8900	-	Martinkó Károly
558. A bűnüldözés legelső vonalában 04.06.		14020	-	Martinkó Károly
559. Elégett a holttest 06.08.		11060		Zombori Attila
560. Ámokfutó a Csillagbörtönben 01.12.		7570	-	Martinkó Károly

561. Holttest az ágyneműtartóban 01.26.		7850	-	Zombori Attila
562. A bizonyítékok láncolata 04.20		11160	-	Zombori Attila
563. Apróhirdetésre jelentkezett a gyilkos 05.11.		7510	-	Zombori Attila
564. Egy viharos éjszaka története 03.02.		5900	-	Tuza Béla
565. Életben maradtak 05.18.		6570	-	Martinkó Károly
566. Az eltűnt asszony bűncselekmény áldozata lett 06.15.		4850	-	Ferenczi István
567. A kiserdei gyilkos 08.10.		11400	-	Zombori Attila
568. Ivott, ölt, majd krimit nézett 12.14.		6650	-	Vezda János
569. A miértre majd a nyomozás ad választ 12.14.		10700	-	Zombori Attila
570. Egy csöndes vizsgálat 07.06.		12500	-	O. Z.
571. A halálos próba 10.12.		12800	-	Martinkó Károly
572. Ha nem ébrednek fel idejében 07.13.		8650		Martinkó Károly
573. Hajnali vallomások 09.14.		10800	-	Zombori Attila
574. Életveszélyben 11.23.		3000	-	László János *r. főhadnagy*
575. Két gyilkosság néhány perc alatt 11.30.		7750	-	Vezda János
576. Egy sóhajtásnyi élet 10.19.		16500	-	Zombori Attila
577. A teljes igazság 10.26.		4560	-	Cs. Csala Károly
578. Kitartó nyomozási munka 03.01.	**1986**	15500	-	Martinkó Károly
579. Csaknem gyilkosság 03.01.		10400	-	Martinkó Károly
580. Kettős emberölés 03.29.		10400	-	Martinkó Károly
581. Leszámolás 05.03.		9220		Cs. Csala Károly
582. Miért nem ugatott a kutya? 05.10		10250	-	Martinkó Károly
583. Nyomra vezetett a mozijegy 05.31.		5470	-	Vezda János
584. Tragédiába torkollott 06.28.		5000	-	Kapelner László *r. hadnagy*
585. Kántáló gyilkosok 02.22.		6730	-	Vezda János
586. A lakosság segített – Ladislav Ambruz 04.19.		10400	-	Zombori Attila
587. A tagadás ellenére 01.18.		8700	-	Martinkó Károly
588. A Kék fény Borsod megyében 05.10.		1720	-	Havasi István
589. Már nem családi ügy 05.31.		7000	-	Martinkó Károly

590. Egyedül nem halsz meg… 05.17.		4570	-	Horváth Sándor
591. Hiúság vagy szégyen? 03.22.		3100	-	Vezda János
592. Betörők között keresd a gyilkost I. 07.19.		10000	-	Martinkó Károly
593. Betörők között keresd a gyilkost II. 07.26.		9800	-	Martinkó Károly
594. Harmadszor már nem ölhetett 08.02.		9550	-	Martinkó Károly
595. A gyilkos kézjegye 08.09.		13800	-	Zombori Attila
596. A döntő láncszem 08.23.		8550	-	Martinkó Károly
597. A franciakulcsos gyilkosság I. 09.06.		9700	-	Martinkó Károly
598. A franciakulcsos gyilkosság II. 09.13.		9300	-	Martinkó Károly
599. A mély kút titka 10.11.		13300	-	Martinkó Károly
600. Meghiúsult gyilkosság 11.29.		5140	-	Cs. Csala Károly
601. Gyilkossághoz vezetett az alkoholizálás 12.06.		5900	-	Martinkó Károly
602. Holttest a nádasban 12.13.		8540	-	Vezda János
603. Elmebeteg szurkáló az állomáson 08.16.		3840	-	Martinkó Károly
604. Az apa és a fia 08.23.		7480	-	Zombori Attila
605. A bosszú motiválta 10.18.		4390	-	Kátai Elek r. főhadnagy
606. Emberöléssel végződött a poharazgatás 10.25.		7620	-	dr. Nagy László
607. Két lövés az éjszakában 11.29.		4250	-	Kapelner László *r. főhadnagy*
608. A szomszédok tétlensége 12.13.		5600	-	Kátai Elek *r. főhadnagy*
609. Végzetes éjszaka 08.02.		2680	-	Martinkó Károly
610. Gyilkosság félelemből 01.24.	**1987**	4860	-	Gyarmati László
611. Testvérgyilkosság – bosszúból 02.07.		8340	-	Móré Erzsébet
612. Mindnyájukkal végezni akart… 02.14.		6670	-	Martinkó Károly
613. Gyilkosság hármasban 05.09.		10350	-	Martinkó Károly
614. Miért ölt? 01.10.		9100	-	Zombori Attila
615. Halálos tipp 2. 01.31.		14500	-	Martinkó Károly
616. Nem ismert kegyelmet 02.21.		7390	-	Zombori Attila
617. Megfojtotta áldozatát 04.11.		7540	-	Martinkó Károly

618. Határőrtiszt fogta el a gyilkost 06.27.		9150	-	Vezda János
619. Agyonverte élettársát 03.07.		5890	-	Botyánszki János
620. A vizsgáló játszmája 03.28.		10970	-	Vezda János
621. Halálos tréfa 05.30.		3170	-	Sz. Lovász Ilona
622. Az italozás gyilkossághoz vezetett 06.06.		7820	-	Martinkó Károly
623. Baleset vagy emberölés? 06.13.		4120	-	Móré Erzsébet
624. Halálos tipp 1. 01.24.		12900	-	Martinkó Károly
625. Áruló vérfoltok 08.01.		10130	-	Martinkó Károly
626. Áruló vérfoltok 2. 08.08.		9900		Martinkó Károly
627. Gyilkosság két kiló kenyérért 08.29.		3630	-	Sz. Tamás Tibor
628. Súlyos bűncselekmény a benzinkútnál 10.31.		12800	-	Zombori Attila
629. Különös kegyetlenséggel 11.28.		11100	-	Martinkó Károly
630. Holttest a bokorban 12.05.		12850	-	Somogyi Gábor
631. A gyilkos konokul tagad 07.11.		10000		Vezda János
632. Egy tragédia háttere 10.03.		6210	-	Somogyi Gábor
633. Halálos mérgezés 11.14.		10600	-	Somogyi Gábor
634. Beszédes helyszínek 12.05.		13000	-	Somogyi Gábor
635. Áldomás után halál 10.17.		6250	-	Somogyi Gábor
636. Megelőzni a tragédiát 12.12.		1800	-	Martinkó Károly
637. A bűnüldöző munkát segítik 04.23.	**1988**	4550	-	Martinkó Károly
638. Kettős emberölés Pest megyében 1. Az eltűnt család 02.27.		13150	-	Somogyi Gábor
639. Holttest a borospincében 03.26.		9950	-	Somogyi Gábor
640. Karókkal felfegyverkezve 04.23.		4870	-	Takáts László
641. Miért akart ölni? 05.21.		4270	-	Martinkó Károly
642. Sósav a pohárban 05.21.		8030	-	Takáts László
643. Halállal végződő lóvásárlás 05.28.		9700	-	Somogyi Gábor
644. Egy családi tragédia háttere 06.25.		6510	-	Martinkó Károly
645. Istállópadláson rejtőzködött a gyilkos 07.16.		9200	-	Martinkó Károly
646. A harmadik verzió 07.23.		10800	-	Martinkó Károly
647. Gyászszalag a váll-lapokon 11.26.		7800	-	O. Z.

648. Gyilkosság az út mentén 12.10.		3960	-	Németh Róbert *r. alhadnagy*
649. Szerelemféltésből brutális gyilkosság 08.27.		8600	-	Cs. Csala Károly
650. Gyújtogatás és halál a tanyavilágban 2. 10.23.		11700	-	Somogyi Gábor
651. Kéznél volt egy pisztoly 10.29.		6180	-	Somogyi Gábor
652. Három lövés a rendőrre 11.19.		8520	-	Zombori Attila
653. Egy csecsemő halála 07.30.		10800	-	Somogyi Gábor
654. Gyújtogatás és halál a tanyavilágban 1. 10.15.		12230	-	Somogyi Gábor
655. Megölte az anyósát 11.12.		8080	-	Tóth Zoltán
656. Gyilkosság nyereségvágyból 07.22.	**1989**	4440	-	Háry László
657. Barátból bérgyilkos 07.29.		9900	-	Cs. Csala Károly
658. Egy nyomozás másfél napja - Csak Játszadozni akart 08.12.		16600	-	Somogyi Gábor
659. Gyilkosság családi kivitelezésben 02.09.		4420	-	Háry László
660. Gyilkosság 30 forintért 11.10.		3130	-	Tóth Zoltán
661. A koronatanú is áldozat 11.25.		10260	-	Vezda János
662. Holttest a buszmegállónál 12.09.		9380	-	M. Gy.
663. Rendőrtragédia 07.15.		8700	-	Vezda János
664. Félelemből gyilkoltak 09.09.		11200	-	Somogyi Gábor
665. Testvérét ölte meg 09.30.		12500	-	Somogyi Gábor
666. Pénzért mentek – embert öltek 12.02.		4120	-	Tóth Zoltán
667. A fekete tacskó szőre 07.08.		10350	-	Somogyi Gábor
668. Rablógyilkosság Bodaszőlőn 11.18.		9380	-	Tóth Zoltán
669. Az újszülött életben maradt 1985. 01.05.		2630	-	Martinkó Károly
670. Kettős emberölés Pest megyében 2. Kézre kerül a gyanúsított 1988.03.05.		13450	-	Somogyi Tibor

A következő oldalon található kódlapon a témák és az azokon belüli témakörök láthatók az eredményekkel (a számok az előző táblázatban bemutatott cikkek sorszámát jelölik).

Témacsoport	Téma	Van-e róla szó a cikk törzsszövegében?	Van-e róla szó a cikk címében?
Illusztráció (van-e nagykép vagy csak cikkben kép)	erőszak (holttest, véres helyszín, bűnjel) **(134 találat)**	1,2,7,8,13,20,22,25,29,30,31,33,36,39,44,45,46,49,52,54,57,59,61,68,71,81,82,85,94,97,98,102,104,105,106,107,109,111,118,120,122,123,125,126,129,132,139,140,142,144,145,146,152,153,154,155,158,161,162,163,170,174,177,178,179,182,185,186,187,188,190,196,200,201,204,205,206,210,211,213,214,215,218,219,220,226,227,230,233,234,235,236,240,244,245,246,248,249,250,252,253,256,257,258,260,261,269,278,282,288,307,313,318,333,348,350,408,414,472,477,508,560,573,579,618,624,628,634,646,649,651,654,659,665	
	szakmai jellegű (helyszín, tárgyi bizonyíték, nyomrögzítés, bizonyítási kísérlet, kutatás, szakértői munka) **(209)**	3,8,13,17,18,20,21,22,24,27,29,31,36,37,38,39,44,49,54,56,57,61,62,63,71,81,85,87,90,91,94,95,97,99,106,109,112,113,115,116,119,123,125,132,134,135,138,139,140,144,145,146,147,152,153,154,155,156,158,160,162,163,165,170,174,182,185,186,188,189,190,196,204,205,210,211,221,226,231,237,239,240,242,245,248,250,252,256,264,267,282,288,293,294,295,296,297,305,306,308,309,310,313,314,315,317,319,322,324,325,327,328,332,333,336,337,338,339,340,341,343,346,348,349,350,354,375,378,388,390,392,393,394,395,396,404,405,407,410,413,418,424,425,426,428,432,433,439,444,446,449,463,452,466,471,472,473,478,486,498,500,506,507,508,510,511,512,517,519,520,525,532,535,536,544,557,559,560,562,563,569,570,575,580,581,587,593,597,601,611,615,618,620,626,631,634,639,648,649,652,653,654,655,657,658,661,665,667,670	
	terhelt(ek) szerepel(nek) rajta **(297)**	1,7,12,17,18,22,25,29,30,31,33,36,38,45,46,47,49,52,53,55,57,61,63,66,68, 75,83,85,90,95,101,102,103,105,108,	

		109,115,129,135,139,140,144,151,152,158,163,167,172,180,182,183,186,189,190,194,197,200,202,203,205,207,210,212,213,214,216,217,219,220,221,226,227,228,229,233,235,239,240,242,245,246,248,249,250,252,253,264,267,270,275,280,284,288,293,294,296,303,306,307,309,310,313,315,316,317,318,320,321,322,323,325,334,336,337,338,339,340,341,343,344,348,349,352,353,354,355,358,360,356,357,361,362,363,364,365,367,368,369,370,371,372,373,374,375,376,378,384,385,386,388,390,392,393,394,396,398,403,405,406,408,409,410,411,414,416,417,421,423,425,427,428,429,436,437,438,439,444,446,447,448,449,452,453,455,459,460,465,466,467,468,469,473,476,477,478,479,480,482,488,489,491,493,494,495,496,497,499,504,507,509,510,511,512,513,515,516,517,518,519,520,521,522,523,524,525,527,528,529,533,534,535,536,540,541,545,548,549,552,554,557,558,560,563,570,571,572,573,575,576,579,580,585,586,587,589,593,594,596,598,599,602,604,609,611,612,613,614,615,617,618,620,626,627,630,631,632,635,639,642,643,645,646,648,649,650,651,652,657,658,660,661,662,663,665,666,668,670	
	terhelt(ek) bilincsben/vezetőszáron szerepel(nek) rajta **(48)**	22,37,90,104,108,109,115,121,139,158,187,203,210,312,214,221,244,249,250,252,264,275,303,317,319,326,374,390,391,394,402,412,417,494,507,520,522,528,538,554,560,571,587,602,631,643,658,661	
	terhelt(ek) arca ki van takarva (**4)**	139,158,650,652	
	terhelt börtönben (rabruhában) **(3)**	212,326,391	
	rendőr szerepel rajta **(298)**	6,10,19,26,36,50,51,53,55,60,63,65,67, 76,77,84,89,90,92,98,101,102,103,104,105,107,108,109,115,128,132,137,138,139,140,144,152,163,168,170,183,185,186,187,194,195,197,200,203,208,210,212,213,214,216,219,220,221,225,227,229,235,236,237,244,245,246,247,249,250,251,252,253,264,26	

		7,270,271,282,284,288,294,295,297,306,307,309,310,315,316,318,319,320,321,323,325,334,336,338,339,340,341,342,343,344,347,348,349,351,352,353,355,356,361,362,363,364,367,368,369,370,371,372,373,374,375,378,385,386,388,390,391,392,393,394,397,398,400,401,406,408,411,414,417,422,425,427,428,429,430,432,434,436,437,438,440,444,446,447,449,450,451,452,453,456,457,460,462,465,466,467,468,469,470,471,472,473,474,476,477,481,482,484,489,491,493,494,496,497,499,511,504,505,508,509,510,512,513,515,516,518,520,521,522,523,524,525,528,529,530,532,533,534,536,537,538,540,541,543,545,548,549,550,552,553,556,557,558,559,560,567,568,569,570,572,573,575,578,579,580,581,583,585,587,588,589,592,593,594,596,597,598,602,603,609,612,613,614,615,618,620,622,625,626,627,629,630,631,632,633,634,635,637,638,639,640,642,643,644,645,648,649,650,651,653,654,655,657,658,660,661,662,663,664,665,666,667,668,670	
	rendőr ki van takarva **(0)**		
	terhelt és rendőr is szerepel rajta **(120)**	17,36,90,98,101,102,105,109,140,197,200,203,210,213,214,216,220,221,227,229,235,244,245,246,249,252,253,270,294,303,306,315,320,334,336,340,352,353,354,355,356,362,367,369,370,373,374,375,378,386,388,390,392,393,394,398,406,408,411,417,425,427,428,429,430,449,452,453,465,468,473,477,491,491,494,497,509,510,512,515,520,522,524,528,533,536,538,541,545,549,557,558,560,572,575,585,587,598,602,614,613,615,618,620,626,631,632,635,642,643,645,648,650,652,658,660,661,663,666,670	
	egy rendőr szerepel rajta **(0)**	-	
	több rendőr szerepel rajta **(201)**	6,10,19,26,36,51,55,60,63,65,67,77,89,90,92,98,102,103,105,107,109,128,132,138,140,144,168,183,187,194,195,197,200,208,210,221,227,229,235,244,245,246,247,249,250,252,264,270,271,284,288,294,295,297,306,307,	

		309,310,315,316,319,321,325,341,342,348,349,350,351,352,355,361,368,369,372,373,374,375,385,388,390,392,393,397,398,400,406,408,411,412,414,416,417,421,425,427,428,429,430,432,434,438,440,444,446,447,449,450,451,452,453,456,457,462,465,467,468,469,470,471,472,473,474,476,484,489,493,494,496,497,499,504,505,510,511,512,513,516,518,520,521,522,523,524,528,532,533,534,536,537,538,540,541,545,549,550,552,553,556,557,558,560,568,569,575,578,579,580,583,587,588,592,593,594,596,597,598,599,602,612,615,622,625,630,631,633,634,638,639,640,642,643,644,652,653,654,658,661,663,664,670	
	egyenruhás rendőr **(121)**	10,19,26,50,53,51,55,60,63,65,76,84,89,90,92,98,101,102,103,105,115,128,132,140,170,197,203,208,210,220,227,229,235,244,245,252,264,267,270,271,284,294,297,306,310,319,321,323,340,344,347,351,352,355,361,367,370,371,372,374,388,390,398,400,406,408,411,412,417,421,422,427,429,432,436,440,446,453,457,465,467,470,481,484,494,495,489,497,512,513,518,524,528,537,543,545,552,556,557,558,560,575,578,580,585,587,588,596,602,612,615,622,630,631,634,640,643,650,658,661,664	
	civilruhás rendőr **(258)**	6,17,51,60,65,67,70,77,90,104,105,107,108,109,128,137,138,139,140,144,152,163,168,170,183,185,186,187,194,195,200,208,210,212,213,216,219,221,225,227,229,235,236,237,244,245,247,250,251,252,253,264,270,271,282,284,288,294,295,297,306,309,310,315,316,318,320,325,334,336,338,339,340,341,342,343,344,348,349,350,352,352,354,355,356,361,363,368,369,372,373,374,375,378,385,388,390,391,397,393,394,398,400,401,406,408,411,412,414,416,417,425,427,428,429,430,432,434,437,438,444,446,447,449,450,451,452,453,456,460,462,465,466,467,468,469,471,472,474,476,477,482,484,489,491,493,494,495,496,497,499,504,505,508,509,510	

		,511,512,513,515,516,518,520,521,523,524,525,528,529,530,532,533,534,536,537,538,540,541,545,548,549,550,552,553,556,557,558,559,567,568,569,570,572,573,575,578,579,580,581,583,585,587,589,592,593,594,596,597,598,599,602,603,609,612,613,614,615,620,622,625,626,627,629,630,631,632,633,634,635,637,638,639,640,642,643,644,645,648,649,650,651,652,653,654,655,657,658,660,661,662,663,664,665,666,667,668,670	
	szakértő szerepel rajta **(30)**	3,68,86,115,132,170,194,212,245,280,296,318,340,348,350,373,393,401,412,438,454,473,477,478,500,505,516,636,637,667	
Stílus	cikk hangvétele: erőszakos, durva, hangulatkeltő jelzők, főnevek, igék **(238/23)**	1,2,3,5,6,7,10,12,13,18,19,20,21,22,25,26,29,32,37,39,43,44,45,49,50,51,54,53,55,56,57,58,63,64,74,82,85,88,95,98,99,101,102,103,105,106,107,108,111,114,118,119,122,129,132,140,141,142,144,148,151,153,154,157,158,163,165,169,177,183,185,187,188,200,204,210,211,213,215,217,218,223,226,227,231,233,234,236,240,242,244,246,248,249,252,253,261,262,269,274,284,294,295,298,303,307,309,313,315,317,318,320,321,322,323,332,336,337,338,339,340,341,343,347,349,351,353,354,355,356,357,360,367,370,372,373,375,378,381,384,385,391,392,393,394,395,397,402,406,408,410,411,414,417,421,423,425,427,429,430,434,436,438,449,450,452,453,456,459,461,466,468,471,472,473,479,489,492,493,495,498,506,507,509,510,512,516,520,530,532,533,535,536,538,541,542,545,547,549,559,568,569,575,577,579,581,582,584,585,590,597,601,602,609,612,613,619,620,622,625,626,630,631,634,641,645,646,650,654,655,657,658,659,661,662,663,667,668	3,25,61,87,91,106,107,142,193,215,233,307,313,315,397,406,493,532,533,571,585,654,663
	jelző a terhelt személyére +- **(162/8)**	1,3,8,9,10,14,15,18,24,25,26,29,30,31,36,37,38,42,46,47,53,60,61,63,65,76,82,87,89,90,95,100,102,103,107,108,110,117,118,121,136,140,141,156,162,163,165,166,167,171,178,180,181,182,183,184,190,193,194,210,213,215,216,217,221,224,225,226,231,23	31,159,221,264,307,513,560,631

		3,238,239,240,242,246,264,267,270,271,274,275,280,287,295,298,301,303,307,313,317,318,319,322,323,337,341,358,370,371,376,379,381,395,398,406,414,415,418,425,428,434,451,452,456,459,466,474,478,488,502,504,510,511,513,515,516,521,523,534,537,538,554,555,556,558,560,568,573,581,583,587,588,593,600,602,616,618,625,627,629,632,639,640,641,646,654,649,650,658,662,669,670	
	jelző a terhelt cselekményére +- **(63)**	2,3,7,9,10,13,15,18,19,24,25,29,30,31,32,33,37,46,50,52,57,61,63,65,76,94,102,103,106,108,118,134,154,184,199,231,233,244,262,271,466,467,475,488,495,497,506,509,510,539,549,558,560,567,581,586,616,618,623,624,632,655,664	
	minősíti a bűncselekményt +- **(56/2)**	31,33,35,37,39,43,44,46,59,60,61,63,65,89,92,94,101,107,118,129,154,169,174,178,209,216,221,245,247,249,263,270,274,301,357,358,370,372,376,383,390,406,411,467,510,535,541,548,555,556,568,630,636,653,654,661	510,556
PR	a gyors, sikeres, kiterjedt, szakszerű rendőri munka említése **(404/26)**	1,2,3,4,7,8,9,10,11,13,14,19,22,24,26,28,33,34,35,36,38,39,40,41,44,45,46,51,52,55,57,58,60,61,62,63,66,67,72,74,75,77,79,81,82,84,85,87,88,89,90,91,94,95,96,97,98,99,100,101,102,103,104,105,106,107,108,109,111,115,119,120,121,122,123,125,126,128,129,132,133,134,135,136,138,139,141,142,143,144,145,146,148,150,152,158,161,162,163,164,165,166,168,169,174,175,176,177,179,180,182,183,185,186,187,188,189,191,192,193,194,196,197,199,200,201,202,203,204,205,207,209,210,211,216,217,218,219,220,221,222,223,224,226,228,233,235,237,238,239,241,243,244,245,246,247,248,249,250,252,257,258,261,262,263,266,267,269,270,271,272,274,275,278,280,281,282,283,289,284,285,286,288,291,293,294,296,297,298,305,307,308,309,310,311,313,316,317,319,320,322,324,325,328,332,334,336,337,338,340,341,343,344,345,347,348,349,350,351,352,353,355,356,358,361,363,364,365,366,368,369,3	1,9,35,57,63,85,140,146,202,225,226,264,266,270,300,356,365,437,448,469,476,506,510,533,552,578

		70,372,374,375,377,379,382,384,385,386,388,389,390,392,393,395,398,400,401,402,406,407,408,411,412,414,416,417,421,424,425,427,429,434,436,437,438,444,446,448,450,452,455,458,460,463,464,467,468,469,470,471,472,473,474,476,479,480,484,488,489,491,493,494,495,496,497,498,499,500,502,505,506,508,509,511,512,513,516,518,519,520,521,522,523,524,526,528,533,534,536,538,539,541,543,546,547,548,549,550,551,552,553,554,555,557,558,559,561,560,563,565,562,566,567,568,569,570,571,572,573,575,578,579,580,582,583,585,586,589,591,592,594,595,596,607,610,612,613,614,616,617,618,620,621,622,625,627,628,629,630,634,638,639,643,646,647,648,649,650,651,653,654,657,658,660,662,664,665,668,669,670	
	a lakosság, tanúk segítségének kérése/segítség említése **(130/6)**	6,17,26,38,44,50,52,56,57,61,67,73,82,84,85,87,89,90,97,104,105,106,109,120,125,143,154,162,163,182,183,186,190,193,195,197,203,205,216,217,222,227,228,239,247,255,256,261,264,267,283,285,298,300,308,315,319,338,343,348,353,354,363,365,367,373,374,390,400,427,434,436,451,456,466,478,481,489,491,505,506,508,512,515,523,529,532,534,537,538,541,544,550,559,560,562,563,566,567,569,570,573,575,583,585,586,587,588,591,592,598,600,614,617,618,622,624,627,628,629,639,640,653,654,660,661,662,663,665,667	52,262,373,390,537,586
	rendőr név szerinti méltatása, dicsérete, megjutalmazása **(149/3)**	9,19,26,48,55,60,63,65,67,76,84,88,89,92,101,112,115,119,129,136,164,176,185,197,200,204,205,209,210,211,213,215,218,219,225,229,233,237,243,244,247,249,251,264,265,266,267,270,284,294,296,298,300,307,309,313,319,320,321,324,334,336,337,338,339,340,241,342,343,348,349,351,352,355,356,363,368,371,372,397,398,400,403,406,410,411,412,421,425,428,431,436,445,447,448,449,450,452,453,461,465,466,467,468,469,470,471,481,493,496,503,504,505,513,516,518,520,521,523,524,528,533,538,5	342,445,481

		43,545,546,547,553,558,562,567,571,583,585,589,592,596,597,599,612,615,620,629,631,647,651,652,658,664	
	állampolgár név szerinti méltatása dicsérete **(49/1)**	6,26,50,60,134,143,164,200,205,215,227,243,262,319,320,354,369,371,381,391,392,400,408,422,432,450,455,461,466,467,482,491,501,505,512,517,536,539,556,565,570,579,586,618,622,624,631,654,663	618
	eset bemutatása jogerős ítélet előtt **(227)**	1,22,23,29,31,32,54,60,63,71,75,83,88,89,95,100,106,113,119,124,132,134,136,141,142,143,154,155,159,162,167,171,174,181,183,186,187,190,191,192,194,201,202,213,219,224,228,233,238,240,241,255,260,263,274,288,295,296,302,304,311,314,317,318,322,326,334,344,347,362,363,364,368,370,373,378,381,382,386,390,398,403,412,417,425,446,451,453,455,456,457,459,461,464,465,466,467,468,471,472,473,474,475,476,477,478,479,481,482,485,488,489,492,495,497,498,499,500,501,506,507,508,510,511,513,514,515,520,522,523,525,528,529,530,533,534,535,538,540,541,542,544,545,549,551,553,554,557,559,560,561,562,563,564,565,566,567,569,571,572,573,574,575,578,580,581,582,583,584,585,586,587,590,593,594,595,596,598,599,600,602,604,605,607,608,609,610,611,612,613,614,615,616,617,618,619,620,621,622,623,626,629,630,631,632,633,635,639,640,642,643,644,645,648,649,650,651,652,653,655,656,658,659,666,667,669,670	
	eset bemutatása jogerős ítélet után **(40)**	7,10,12,15,16,17,28,40,94,130,133,147,211,256,273,269,280,312,337,345,359,366,371,378,396,397,405,409,413,433,441,442,456,480,482,490,546,565,601,641	
	ad hírt a cikk, hogy állampolgár, határőr, önkéntes rendőr, munkásőr elismerést, jutalmat kapott a szervezettől? **(5)**	50,267,343,517,618	
Kritika	kritika/a rendőrség részéről történt esetleges mulasztás, szakmai hiba említése,	7,8,9,13,15,16,17,20,25,27,28,34,38,39,40,42,43,46,68,72,80,83,85,108,111,115,116,117,118,142,144,156,158,159,165,189,190,191,206,208,218,2	25

	ezzel kapcsolatos kérdések **(65/1)**	29,236,272,277,281,282,298,299,319,357,421,423,440,458,511,558,619,634,637,642,661,663,665,658	
	tanulságok/ajánlás arra, mit és hogyan kellene/kellett volna tenni a rendőrség részéről **(138/2)**	13,15,34,39,40,46,57,64,72,73,78,79,104,111,114,116,117,118,135,145,146,150,153,156,159,161,166,172,178,180,188,189,191,197,200,201,206,208,209,210,218,222,223,225,228,229,230,235,236,237,239,243,253,257,258,259,261,272,275,276,271,278,280,281,282,283,286,287,292,293,297,298,299,301,308,319,321,329,330,331,333,343,348,351,356,357,358,365,370,391,395,400,401,407,421,440,441,443,448,454,456,460,467,469,470,484,491,511,512,524,537,543,545,546,550,552,553,558,561,565,570,571,575,578,583,585,589,590,591,595,624,626,632,651,658,654,665,670	40,275
	megjelenik-e a prevenció a bűncselekményekkel kapcsolatban? (gondolatok) **(41/1)**	25,41,42,47,77,79,82,87,114,118,135,145,153,166,173,195,235,245,253,259,272,277,287,301,329,330,332,335,358,456,484,494,537,553,563,565,578,583,589,636,658	636
	társ. kritika, társadalmi probléma említése? lakosság, egyéb szervek, társadalmi szereplők felelőssége? (nehéz gyerekkor, alkoholizmus, drog, szülők) **(120/10)**	3,5,19,31,37,38,39,40,41,43,44,46,47,59,64,65,77,80,82,83,87,110,114,118,133,135,145,155,160,195,198,204,210,212,231,235,238,253,256,259,260,272,274,275,276,287,295,301,305,307,314,329,332,335,348,354,356,358,362,364,370,371,374,380,394,409,414,421,426,442,443,452,453,455,456,458,463,484,485,486,488,490,492,494,517,523,527,531,533,537,549,550,553,555,556,560,561,565,575,576,584,589,590,596,601,603,606,608,622,632,636,637,638,640,641,649,652,655,656,658	155,160,204,276,301,314,553,601,608,622
	rendszerellenesség megjelent-e terhelttel/sértettel kapcsolatban? **(2)**	189,424	
Szakszerűség	idéznek tőle/megszólal ig. ügyi szakértő/hivatkozás a szakvéleményre **(207)**	86,184,188,204,212,228,231,244,260,278,282,288,289,295,296,299,300,303,304,306,312,315,321,322,323,326,327,328,333,334,336,339,340,344,345,353,355,357,358,361,363,364,367,368,369,374,378,384,385,386,387,388,389,390,392,393,394,396,397,402,405,408,410,411,412,413,41	

		6,417,420,423,424,426,430,432,433,434,439,442,443,444,448,451,453,455,456,460,461,464,465,467,468,472,473,475,476,477,478,479,482,486,488,489,490,491,492,493,494,495,496,497,498,500,501,502,504,505,506,507,510,511,512,513,514,515,516,517,521,523,525,526,527,529,531,532,533,534,538,540,542,545,547,548,549,553,554,558,559,561,560,562,563,564,567,568,570,572,573,577,578,581,583,584,589,590,592,593,595,597,600,601,602,604,606,610,611,614,615,616,617,618,619,620,621,622,623,625,626,627,628,630,631,633,635,639,642,643,645,648,649,654,658,661,664,665,667,668,669	
	igazságügyi szakértő a cikk szerzője **(8)**	14,395,404,407,418,420,424,454	
	bármilyen innováció bemutatása **(25)**	49,86,108,207,396,404,406,407,418,420,454,478,496,501,514,525,534,554,562,567,598,625,637,653,667	
	bűnügyi technika méltatása **(110/6)**	3,13,14,20,52,53,55,77,81,85,86,91,94,96,97,99,108,106,107,115,119,128,141,162,167,174,177,180,187,188,199,202,204,228,238,245,250,288,290,296,304,309,310,315,316,317,322,330,336,340,341,346,351,354,356,368,388,390,393,395,401,404,406,407,411,416,418,420,427,428,430,448,450,451,454,458,467,469,472,475,477,478,495,497,500,521,534,554,559,572,580,586,594,595,597,598,601,607,614,624,627,628,631,637,638,653,659,661,664,670	81,97,167,290,454,637

2. Interjúk

Martinkó Károly

(Az interjú felvételének időpontja: 2024. 02. 06.)

Kérem, meséljen arról, hogyan került a Magyar Rendőrhöz!

1963-ban Mattyasovszky Jenővel – akivel együtt gyerekeskedtünk – együtt lettünk alhadnagyok a BRFK vizsgálati osztályán. Én aztán rendszeresen írtam a Belügyi Szemlébe, és mivel mindig kapacitáltak, hogy milyen jó lenne, ha ott dolgoznék, írtam egy áthelyezési kérelmet. Három-négy hónappal később meg is kaptam az áthelyezést, de mivel akkor éppen nem volt hely a szemlénél, az akkoriban indult Kék fényhez kerültem. Nem örültem neki, ráadásul nem kedveltem Szabó Lászlót sem. Ő volt akkor a világ ura, éreztem, hogy sokszor nem voltak jó szándékai. Később aztán jóban lettünk.

Pont ott dolgoztam akkor, amikor interjú készült a martfűi rémmel. Emlékszem, hogy ott állt a folyosón és közölte, hogy nem hajlandó nyilatkozni. Ez roppant kellemetlen volt, hiszen róla szólt volna a műsor. Ekkor jött jól, hogy korábban vizsgálótiszt voltam, mert tudtam bánni az emberekkel. Kamera nélkül beültünk egy szobába beszélgetni, még testőrt is akartam mellém, de én mondtam, hogy nem kell. Elmesélte, hogy merevedési problémák miatt gyilkolt és hogy gyerekként egy férfi molesztálta. Én tényleg megsajnáltam, pedig borzalmas dolgokat csinált, az utolsó áldozatának pl. levágta a mellét és bedobta a folyóba, ráadásul a rendőrök hülyesége volt, hogy az első gyilkossága után nem kapták el. De térjünk vissza a Magyar Rendőrhöz. Az első feleségemmel moziban voltunk, ahol az előadáson pár férfi elkezdett randalírozni. Miután összeszólalkoztak a feleségemmel, az egyiküket leütöttem. A balhéról amolyan Rejtő Jenő-féle stílusban írtam egy jelentést, ami nagy meglepetésemre, némi változtatással, költői túlzásokkal hamarosan megjelent a Magyar Rendőrben. Ezek után nem sokkal hívott fel Toldy József, a lap akkori főszerkesztője, és hirtelen ott találtam magam a lap munkatársaként. Toldyt egyébként nagyon szerettem, de később megfúrták.

Mikor kezdett el foglalkozni erőszakos témákkal?

Rögtön. Emberölés, rablás… Engem a besurranások, lopások nem érdekeltek. Repülős Gizi volt a kivétel, mert őt én fedeztem fel. Igaz, nem a Magyar Rendőrben, hanem a rádióban. A lapban megjelent cikkeim nyolcvan százaléka emberölés. Bejártam az egész országot, mindenki a barátom volt.

Hogyan jutottak témához?

Tegyük fel, hogy te vagy a Tolna megyei Rendőr-főkapitányság bűnügyi osztályvezetője. Történik egy bűncselekmény, mire szólsz nekem, hogy „Karcsi, gyere, mert van egy érdekes ügy." Én nem kutakodtam. A húsz éves pályafutásom alatt biztosan volt pár ilyen eset is, de általában szóltak a megyéről. Budapestet tulajdonképpen egy kicsit hanyagoltam is, pedig jó barátaim voltak a főkapitányságon ott is. A vidéket jobban kedveltem, szerettem utazni, mindenhol szeretettel vártak.

Egy olyan ügyre emlékszem, ahol egy kollégám előnyt élvezett a kapcsolatai miatt, de ez nem emberülés, hanem csalási ügy volt. Csak ő írhatott róla, más nem kapott információt. Olyan nem volt, hogy nincs téma, tele voltam ügyekkel. Előfordult, hogy szóltam a kollégáknak, hogy menjenek valahova, mert nekem nincsen rá időm.

Emlékszik olyan bűncselekményre, amelyről felsőbb utasítás miatt nem lehetett beszámolni?

Nem, ilyen még véletlenül sem. Engem soha nem állítottak le. A rádiónál is csak egyszer, a rendszerváltás előtt, de az sem emberölési ügy volt. Olyan viszont akadt, hogy újságíróként gyilkosokat derítettem fel. Beke Béla fotós kollégámmal éppen az ORFK körözési alosztályán voltunk, ahol említettek nekünk egy ügyet, ami sem a rendőrséget, sem a tanácsot nem érdekelte, de tudták, hogy engem fog. Ennek az volt a lényege, hogy adva van egy vidéki településen egy Szőrös Bertalan nevű férfi és élettársa, illetve két kisgyermek, akik eltűntek. Az anyjuk pedig azt állította, hogy a budapesti Lehel piacon eladta őket. Az alosztályvezető mondta, hogy ezzel a történettel valami nem stimmel, mert az is bűncselekmény, ha a nő úgymond ajándékba adta a gyerekeket. Voltunk is a lakásukon, ahol volt egy aranyos kislány is. Beszélgettünk, csináltunk egy riportot. Mondtam Szőrösnek, hogy de szép ez a kislány! Erre ő titokzatosan csak annyit mondott, hogy „látta volna a másik kettőt". Éreztem, hogy ő tudja, hogy a két gyerek már nem él. A váci kapitányság bűnügyi osztályvezetője nagyszerű ember volt ugyan, de amikor ennél az esetnél beszóltam nekik, hibát követett el. Ha akkor ránk hallgat, és beviszi őket kihallgatni, két óra múlva megoldódik az ügy. Később kiderült, hogy mindkettő gyerek meghalt, és ha mi akkor nem megyünk, akkor Szőrös szerintem a karon ülő kislánnyal is végzett volna, ráadásul az élettársa állapotos is volt. Ez a férfi egyébként a börtönben is ölt, arról is írtam a Magyar Rendőrbe. Utóbbinál pedig egy érthetetlen orvosszakértői véleménynek köszönhetően csak halált okozó testi sértést állapítottak meg, így Szőröst nem akasztották fel. A témára egyébként rögtön ráharapott Szabó László is a Kék fény stábjával.

Na, most ezért az ügyért nem, hogy jutalmat nem kaptunk Beke Béla kollégámmal az ORFK-n, de még egy gratulációt sem.

A nyomozati szakban feldolgozott bűncselekmények későbbi alakulását nyomon követték?

Nem. Talán éppen a Szőrös Bertalan-féle ügy említhető egyedüliként, akivel a bírósági ítélet utáni időszakban, már a börtönben csináltam anyagot. Nekem az volt a fontos, hogy ismeretlen a tettes, felderítik, elkapják. Amikor ezeket a cikkeket írtam, még vádirat sem született. Folyt a nyomozás és világos volt, hogy a nyomozás jó. Később, a nyugdíj után, jómagam is írtam felháborító ítéletekről, de a Magyar Rendőrben ezzel nem foglalkoztunk.

Hogyan távozott végül 1975-ben Toldy József főszerkesztő?

Akkoriban annyian beleszóltak a Magyar Rendőr szerkesztésébe, hogy az egész dolog tartozzon csak a Belügyminisztériumhoz. Azt szerette volna, hogy csak egy helyről szóljanak bele a munkába és ne tizenöt helyről. Ez az ötlet nem tetszett Rózsa Andor négyes csoportfőnöknek nem tetszett, hiszen ő volt a Magyar Rendőr és a Belügyi Szemle felett, aminek következtében pártvonalon megfúrták Toldyt. A kollégák közül sajnos egyedül én voltam, aki nem voltam hajlandó rossz szót szólni ellene, mert rendkívül korrekt embernek tartottam. Szakmailag is meghatározó főszerkesztő volt a lap életében. Korábban Komárom-Esztergom megyei főkapitányként is tevékenykedett, biztosan pártkáder volt, de nagyon értelmes emberről beszélünk.

Ő és én is szerettük volna, hogy a lap legalább néha kerüljön a nagy nyilvánosság elé. Nem hetente, de például lehetett volna havonta csinálni egy bűnügyes példányt. Ez a rendőrségnek biztosan jó reklám lett volna. Állítom, hogy 100-200 ezer példányt is elkapkodtak volna belőle. Gondolom, hogy Rózsa Andor volt az, aki azt mondta erre, hogy szó sem lehet róla, a lap nem jelenhet meg az utcán.

A névváltásról milyen emlékei vannak?

Én 1988-ban mentem nyugdíjba, vagyis akkor már nem dolgoztam a lapnál. Úgy gondolom azonban, hogy piszkos dolog volt, hogy a Magyar Rendőrből Zsarut csináltak. Maga a Zsaru kifejezés lehet, hogy vonzó, de ha a Magyar Rendőr úgy jelenik meg, ahogyan én azt elképzeltem (tele bűnügyekkel), akkor maradhatott volna a név.

*

Cs. Csala Károly

(Az interjú felvételének időpontja: 2024. 03. 20.)

Kérlek, mutasd be saját szakmai pályádat!

A rendőrségen a kábítószer-hamis valutához kerültem. Ez egy külön szakterület, de csak 1 év nyolc hónap volt. Én ott már elkezdtem külsőzni, írogatni ide-oda. A mérnöki főiskolai végzettségem mellett a Bálint György Újságíró Iskolát is elvégeztem.

Teljesen véletlenül jött elém a Magyar Rendőr. Az akkori főszerk. helyettes, Csongrádi János nagyon jó benyomást tett rám, ő eredetileg egyébként bölcsész volt. 1985-ben kerültem be a szerkesztőségbe, amely hibrid volt, vagyis voltak hivatásosok és közalkalmazottak is. Dr. Bartha Sándor volt akkor a főszerkesztő, aki egy nagyon precíz jogász volt, minden cikket átírt jogi szaknyelvre és volt egy főszerk. helyettes, Csongrádi János, aki rendkívül érzékeny volt az irodalmi vénára. tudom, hogy ez nagyképűnek hat egy ilyen újságnál, de kifejezetten különleges érzés volt az, hogy tetszett neki valami szófordulatom, szóhasználatom, és ezt ugyanúgy elmondta szerkesztőségi értekezleten. Ott megnyílt az a mások számára nem lévő lehetőség (mivel ez egy belső terjesztésű lap volt), hogy a mi cikkünket engedéllyel eladhattuk az Ország-Világnak, az Új Tükörnek és a Sárga krimik című sorozatba. Őszintén mondom, ez nagyon jól jövedelmezett, hiszen a belső terjesztésű Magyar Rendőr mellett, ugyanazt a cikket el tudtad adni egy könyvbe és az említett lapokba, ahol már a neved is forgott. Innen volt az, hogy fel kellett vennem egy „Cs” betűt, mert a Népszabadságnál létezett egy másik Csala Károly. Terjedelemre fizettek, sokszor előfordult, hogy meg kellett húzni az eredeti anyagot, vagy éppen hozzá kellett írnom. Nyertem is a MÚOSZ-nál díjat a „Rendőrök letartóztatásban” című cikkemmel, amikor elmentem a Budafoki útra, ahol azok a rendőrök voltak fogdában, akik valamilyen bűncselekményt elkövettek. Ezek ártatlannak tűnő dolgok voltak, de mégis tragédiával végződtek (közlekedési baleset, fegyverhasználat), mindenféle dologba belesüllyedt a több tízezer fős állományból egy-egy. Ezekkel az emberekkel csináltam egy nagyinterjút, ahol elmondták az alaptörténetet, a tanulságokat és azt, hogy mi vár rájuk.

A Magyar Rendőrnél ugye voltak bölények, ők írták jobban a bűnügyeket. Nekünk sokszor megmaradt sporteseményről, szakszervezeti eseményről tudósítás, ami nem kapott akkora publicitást.

Maga a Magyar Rendőr az egy ilyen üzenet volt, mert a kalaptartóba kitették, mint a rendőrsapkát az emberek, és ezzel üzentek a parkolóőrnek, hogy hova tartoznak. De nem hiszem, hogy ezt mindenki komolyan vette, hiszen kifakult.

Egy biztos, hogy igazi újságírósdit játszottunk a Magyar Rendőrnél. Ez azt jelentette, hogy országos lap voltunk, vidékre kocsival mentünk, fotóriporterrel, megszervezett, sokszor több napos anyagokra is volt lehetőség. Szállodában laktunk, kifejezetten úgy éreztem magam, mint ha egy igazi nagy lapnál dolgoznék. A példányszámról nem tudok mondani semmit, mert nem hallottam. Utána a váltásnál a Zsaru 250 ezer nyomott volt a hírek szerint és ebből 180 ezer eladott.

A körfolyosón kitették a Magyar Rendőrt is, vagyis kézről-kézre mentek. Voltak önkéntes rendőrök, akik járathatták. A terjesztés igazából a rendőrségen történt, vagyis az juthatott hozzá, aki a rendőrségre bejutott. Aki megvásárolta vagy előfizetett rá, akkor az egy jó dolog volt. Jó nevű újságírók, Zombori Attila, Csizmadia Gyuri bácsi, dr. Martinkó Károly, Vezda János, Sebestyén Gábor, Lakatos András, az ő hátterük elég komoly háttér volt, amivel ők oda kerültek. Magához a Magyar Rendőrhöz kerülni egy rang volt, mindenütt elfogadtak bennünket, rendkívül hitelesek voltunk. Ennek nagyon egyszerű oka volt: sok esetben mi ezeket az anyagokat visszaküldtük, hogy stimmeljen a történet helyessége, de ez nem ellenőrzés volt.

A fotósok között volt rendőr százados, de közalkalmazott is (Beke Béla, Sebestyén Jenő). Koszticsák Szilárd, aki most az MTI fotósa, na, ő bűnügyi technikus volt. Ezek a rendőrök a lapnál nem helyszínelő fotósok voltak, nem bűnügyi fotósok. Ugyanúgy, mint most az újságoknál, jött velem a fotóriporter, és felvettük az anyagot, megcsinálta a képeket. Ha nem adta beleegyezését az elkövető, más módon próbáltuk meg színessé tenni az anyagokat. Ezek képes, igényes anyagok voltak. Amikor ironizálok, hogy manapság mindenki a laptop előtt ül, hát régen ez úgy nézett ki, hogy a telefonnal a fülén ült vagy az írógép előtt.
Szerkesztőségi értekezletek voltak, tördelőszerkesztője, művészeti vezetője volt a lapnak. A Tanulmányi csoportfőnökséghez (IV/2-es) tartoztunk, Münnich Ferenc utcában voltunk (ma Nádor utca), utána pedig az Ó utcában, azt hiszem. A Münnich u-ban volt az ORFK-nak valamije, és akkor ott rendőrségi beléptetéssel, én közalkalmazotti igazolvánnyal mozogtam. Nem voltam ekkor már állományba. Én 1998-tól 2013-ig voltam a főszerkesztő.

Honnan jöttek az információk?

Azt hiszem, hogy ott is fel volt osztva megyékre. Tartottuk a helyi sajtóssal a kapcsolatot, és akkor ők értesítettek. Vagy éppen a vezető, hogy jó lenne hírt adni egy sikeres nyomozásról. Vagy egy emberről, aki sikeres, aki végzettségét tekintve sokoldalúbb, mert orvos pl. és mégis nyomozó. Érdekes volt, hogy ha jól emlékszem, még papot is találtunk. Lényeg az, hogy különleges emberekkel csinálhattunk anyagot és akkor oda a helyszínre így jutottunk,

hogy értekezleten kértünk autót, elmondtuk röviden, hogy miről van szó, leadtuk tervbe. Normakötelezettség volt, hét cikknek kellett megjelennie.
A rendőrség belső életéről is sokat kellett írni, ezek is kötelezőek voltak, de ez nem is volt idegen, hiszen a rendőrség lapja volt. Hogy megszólaljon egy bűnügyi vezető, egy közbiztonsági szakember, egy közlekedésrendészeti szakember, rendszerességgel, hogy ezzel motiválják az olvasót, vagy valamilyen irányba riogattuk az embereket, hogy ha nem kapcsolják be a biztonsági övet, akkor mi történik. Hirdetés nem volt a lapban.
Amilyen téma átment a főszerk. és a helyettese szűrőjén, az mehetett. Kezdőként még sok döntési lehetőségem nem volt, de egy befutott újságírónak (pl. Martinkó), önálló útja volt. Fel volt osztva, hogy Nógrád megye X-é, hogy Vas megye Y-né.
Az ott lévő apparátusból valaki mindig kötelezővé érezte, hogy hírt adjon az eseményekről, ezért nem is volt feltétlenül szükség „sajtós emberre". Örültek, hogy hírt adhatnak a sikeres nyomozásról pl., más publicitás nem nagyon volt ezeknek az anyagoknak. A híradó talán, de az egy vágott anyag volt. Nálunk látták az arcot, a fotót, figyeltünk is, hogy van öltözve az illető.

Maga a képi világ mennyire volt fontos?

1985-től én hoztam azt a civil újságírói tapasztalatomat, amelyben a képi világ fontosabb volt, mint a leírt szöveg. Egy jó kép jobban elvisz egy anyagot, leköti a figyelmet és onnantól kezdve kötelezővé teszi az elolvasását a cikknek. Ezt a mai napig tartom. Csinos vizsgálónő, vagy éppen egy olyan súlyos bűncselekményről készült kép, amely mindenféleképpen olvasásra kényszerít.

Rendkívül sikeres embernek tartom magam ilyen szempontból. 15 év a Zsaru élén, az egy mérhetetlenül komoly, megtisztelő feladat volt. Politikai váltásokat is átélni ebben az épületben. Azon az ajtón nem tudom, hány miniszter és közjogi méltóság jött be.

A rendszerváltás időszaka a magyar sajtótermékek nagy lehetősége volt. Hogyan hatott ez a Magyar Rendőrre szerkezet, témák, írások, stílus szempontjából? Volt-e egyáltalán határozott elképzelés valamiféle változásra?

Maga az, hogy Zsaruvá vált a lap, olyan éles váltást nem hozott a nyelvhasználatban. Ezek az olvasószerkesztők, akik ott voltak, én átörökítettem a Zsaruhoz. Nem volt értelme nagy személyi váltásoknak, hiszen ezek az emberek voltak bejáratva ezen az úton, de ha az idő vasfoga megérintette őket, nyugdíjba mentek, akkor frissíteni kellett. Volt olvasószerkesztő, volt korrektor, tehát a Magyar Rendőrnél tapasztalt igényesség, színvonal, ezt azért mi próbáltuk hozni. Máshova tartozik, hogy a nyelvezetet nagyon meghatározta a főszerkesztő

személye, és a Bartha Sándor jogász volt, nem újságíró, ezért nagyon figyelt arra, hogy az anyagok jogtiszták legyenek. Ebből lett sokszor egyfajta jogi bikkfanyelv, ezek a rendőri zsargonok azért elő-elő jöttek abban a korszakban. Később a Zsarunál egy-két szerzőnél láttam, de igazából már nem tapasztaltam.

Nem volt slendriánság a Zsarunál sem. A rablást nem kevertük össze a lopással, nem kevertük össze a szakszavakat, használtuk a rendfokozatokat. A Zsaru is maradt a rendőrség lapja, áttételesen a Belügyminisztérium lapja. Nyelvezetét tekintve azért igyekeztek megfelelni annak, hogy ha egy jószemű ügyvéd találna egy olyan félmondatot, amiből lehetne pert csiholni… mondjuk ennek a ’80-as években nem nagyon volt realitás… de a Zsaru magazinban kellett figyelni erre később.

Komjáthy László olvasószerkesztő nagyon ismert név volt, egy olyan ember, akinél nem lehetett leírni olyan szavakat, hogy „kerül sor”, mert ő irodalomtanár volt. Értekezleten jelentkezett és kicikizett volna bennünket, ha ilyet írtunk volna.

A szakmaiság megtartása mellett az olvasmányosság is cél volt. Nem igaz, hogy a szó rossz értelmében elbulvárosodtunk, hanem érdekesen írtunk.

A lapnak két alapítója volt: dr. Leyrer Richárd és Pintér Sándor. A belügyminiszter ezt anno jóvá hagyta, Leyrer révén gazdája volt, és ő egész végig nagyon vigyázott a Zsarura.

Maga a Zsaru magazin ugye ’91-től egy olyan rést töltött be, ami nem létezett. Enyhe kezdemények voltak (nem nevesítek lapokat). Az a fajta előjog, hogy a Magyar Rendőrös stáb jött át azzal a kapcsolati tőkével, azzal a fotóarchívummal. Utóbbi szomorúságomra csak negatívokban voltak, és ugyan Urbán Tamás kezdte feltölteni ennek egy részét, de ebből annak ellenére nagyon keveset tudtunk használni, hogy a Csengery Hajdú Sándor révén foglalkoztunk régi bűnügyekkel.

Voltak-e komoly személyi változások a lapnál?

Gondold el, hogy a Zsarunak mekkora érték volt azt a stábot átvenni, akik a Magyar Rendőrben már bejáratott utat vittek. Ez akkor nagyon jól ki lett találva. Ami hiba volt, hogy az archívum nem létezett úgy, ahogyan kellett volna. Kénytelen voltam megvenni a Magyar Rendőr nevet, mert használtunk régi fotókat. Egyébként nem tudtuk volna használni a régi képeket. Ebből nekem inkább hátrányom volt, legalábbis anyagilag, mert egyébként meg jó volt a lap.

Azon a nyomvonalon – bármilyen furcsa – indult el a Zsaru. Ez egy szleng kifejezés. Lehet tagadni vagy nem tagadni, de az élénk szín (piros) a bulvár kategória. Ebben elrejteni a szakmai anyagokat, azért volt sikeres, mert el tudtad úgy adni a rendőrségi PR-t, hogy abban

élvezettel, olvasmányos volt, mert elmondta a nyilatkozó egy nagyinterjú kapcsán, hogy ő igazából motorozni szeret vagy repülőt szeretne vezetni, vagy titkos álma a kertészkedés. Emberivé tettük azokat az interjúkat, amik a közbiztonság szilárd és nagyon jó, minden és ennyi nyomozást fejeztünk be sikeresen stb.

A lap aztán kereskedelmi forgalomba került. Hogyan változott a példányszám? Mit hozott a kilencvenes évek?

'91-ben megindult a magazin, irdatlan nagy példányszámmal és nagyon nagy fogyással. Aztán megjelentek a kereskedelmi televíziók 1996-97 körül, TV2, RTL. Ott ugye nem volt pardon, naprakésznek kellett lenni. Ott már sokszor éreztük azt, hogy egy-egy cikk kapcsán nincs olyan sok mondanivalónk, hiszen egy olyan műsorba, ahol bűnügyekkel foglalkoznak, élőképet adnak, már nem versenytárs annyira a print. Onnantól kezdve mérhető, hogy csökkent a példányszám. Én Mai Napos munícióval kerültem '98-ban a Zsaruhoz és én is hoztam a bulváros kapcsolati tőkét, amivel fel tudtuk használni azokat a lehetőségeket, hogy szeressék a rendőrök magukat egy százezer fölötti példányszámú országos lapban látni. Nem egy esetben éltek is ezzel a lehetőséggel, hogy fontosabb volt a megjelenés.
Maga a print megszenvedte a televíziót. Az én korszakomban a Zsaru még 60-80 ezer példányszámú volt (1998), eljövetelemkor pedig jelentős csökkenés volt mérhető. Ez nem arról szólt, hogy rosszul csináltuk, hanem mert a környezet már nem igényelte olyan mértékben a printet.

Milyenek voltak az első visszajelzések mind belülről, mind olvasói részről? 1992 (1991 őszén Pintér Sándor lesz az Országos Rendőr-főkapitány) Zsaru lett a Magyar Rendőrből. Már az új név is komoly változást sejtet. Kevesebb politika, kevesebb szervezeti, bennfentes információ, több bűnügy, izgalmas címlapok, látványos vizuális megoldások.

A társadalmi szervezetek jelenléte a Magyar Rendőrben szükségszerű volt, és nem is lehetett volna akkoriban máshogy létjogosultsága a lapnak. Párt-KISZ -és szakszervezeti anyagok folyamatosan megjelentek. Meglepetést senki számára nem okoz, a többi lapban is megjelentek. És tényleg a '90-es évek elején a magazin, de később is, hiába volt a kiadónak elkötelezettsége, az én korszakomban soha nem kényszerítettek bennünket semmiféle politikai állásfoglalásra.

1992 (1991 őszén Pintér Sándor lesz az Országos Rendőr-főkapitány) Zsaru lett a Magyar Rendőrből. Már az új név is komoly változást sejtet. Hogyan jött a Zsaru név, illetve mi volt a jogi háttere a névváltoztatásnak?

Az ORFK adta ki a Zsarut, de kiadói jogot bérbe adta és megpályáztatta. Miért? Mert az újságírók a fizetésük mellett honoráriumot kaptak. Ez nem fért bele a rendőrségi rendszerbe. Ezt a kiadó fizette, hasznosult a reklámbevételekből, amik az újságba megjelentek.

Rendőrségi kapcsolatok szempontjából monopolizált helyzetben volt a lap. Ez hatalmas előnyt jelenthetett az egyéb médiumokkal szemben, ha bűnügyi tematikáról beszélünk. Hivatkozási alap volt ekkoriban a Zsaru magazin?

Bármilyen furcsa, az „első kézből hitelesen" szlenget a Blikk használja már. Ezt én találtam ki. Volt olyan, hogy „írta a Zsaru magazin". Ha nem tették meg, kértük, hogy a forrást jelöljék meg. Érdekes volt ez, mert innentől kezdve szemlézte az ORFK sajtó, így bekerült, hogy tőlünk idézték.

A napi sajtót sokszor érte az a kritika, hogy kriminalisztikai témákban szenzációhajhász, mindent bűnügyekkel, gyilkosságokkal akar eladni. Érte-e hasonló jellegű kritika szakmai részről a szerkesztőséget?

A vége felé ért. Engem, mint főszerkesztőt hívtak fel azzal, hogy hiányosak az anyagok, ezt megbeszéltük. Arról nem írhattunk, hogy a rendőrség korrupt, mert nem az. De arról igen, hogy ha a rendőr elkövetett egy bűncselekményt. Ennek helye volt a lapban, ez nagyon intelligens felfogás volt, és ezt meg is írhattuk. Nem mondom azt, hogy mi a Zsaruban nekiugrottunk volna a rendőrségnek, mert ez nem lett volna logikus. De az, hogy kritikákat fogalmaztunk meg, burkoltan, amit valaki sugallt nekünk esetleg, vagy nyilatkozott, esetleg arccal is mondta, ezeknek helye volt a lapban.
A bulvárosodás miatt ért kritika, de én nem éreztem úgy, hogy bulvárosodott, ez ráadásul nem minden esetben negatív szó, nem egyenlő a pletykalappal.

Olyan volt, hogy pl. a nyilatkozó olyat mondott. Nehéz volt, hogy a nyilatkozó bírál, de mi jelentetjük meg. Pl. egy bűnelkövető kritizálta a rendőrség munkáját. ami lehet, hogy valós volt, de közzétenni a szerkesztőség felelőssége volt.

Büntetőeljárási szakban igazából ezekről a bűncselekményekről nem is lehetne írni. De a nemzetközi gyakorlat is azt mutatja, hogy mindenki ír róla. És minden magyarországi napilap is ír róla. De ennek a következményeiről, vagy egy olyan nyomozásról, amikor a rendőrség rossz irányba ment, vagy éppen a rendőrség munkáját kritizálta egy olyan megszólaló ezekben

az anyagokban, hogy jobban kellett volna csinálni, és a rendőrség gúzsba volt kötve, mert tartotta a jogszabály („nem erősíti és nem cáfolja”), még azt sem mondhatta, hogy ez sem igaz, az sem igaz… hiszen nem ért még véget a nyomozás. Ezzel szemben ott volt a védő, aki mondhatott bármit. Ezt azért a Zsaruban tudtuk kompenzálni, hogy a későbbiekben ezt az igazságot helyre tettük.

Nekünk az is volt a dolgunk, hogy formáljuk, neveljük a közvéleményt, visszatartsuk az elkövetőt. Hogy minél jobban érezze az állampolgár egy emberölésnél, egy sorozat-betörésnél, hogy ha meglett az elkövető és ítélet, akkor arról hírt adjunk. Sokszor vártunk erre, de hiába. Az ítéletről igyekeztünk beszámolni, de akkor újra le kellett írni a bűncselekményt, de akkor már nem volt benne a köztudatban az ügy. Nem is volt ez elvárás akkor. A bíróságnak nem volt szóvivő-rendszere, nem is tudtunk róla sokszor. Azért a nagyobb ügyek megjelentek (pl. Soós ítélet). Nem volt formánk megtudni, mi történt, mi lett az ítélet.

Ma már az ügyészség, bíróság bizonyítani akarja, hogy teszi a dolgát, ezért más a helyzet a híradással kapcsolatban.

Címlapok?

Nagy utat jártak be. Komoly dilemmám volt ez. Munkatársaimmal sokat gondolkoztunk, hogy mi az a határ, amíg el lehet menni. Ez mindig tágult. A kiadó folyamatosan számonkérte a példányszámot, ezért kénytelen voltam harsány, nem odavaló címlapokkal jönni, amiért megvették a lapot. Rá voltam kényszerítve a példányszámra. A kiadó, akinek bérbe volt adva, a nyereség érdekelte.

Főszerkesztők?

Leyrer Richárd alezredes alapító főszerkesztő meghatározó volt, és az ő felmentése 1998-ban még azokra is nagy hatással volt, akik őt váltották.

Emberölési fotók a Zsaruban?

Fotók szempontjából mindig elmentünk a tűréshatárig. Ezek nem helyszíni szemle fotók voltak, nem szívesen használtuk, mert a szemlénél mindig el kellett hoznia a rendőrnek olyan tanúkat, akik részt vettek az azonosításban pl., és ezek óhatatlanul rákerültek a képekre, eseti jelleggel használtuk, amikor nem voltak bemérhetők. Mi ugyanarra a helyszínre ki tudtunk menni, nem volt ott az 1-es, 2-es, 3-as tábla, de a kidőlt oszlop igen. holttestnél kicsit más volt a helyzet.

A fotósnak egyébként nem volt érdeke a szemlefotót használni, mert azért én nem fizettem külön. Nem a dokumentarista fotó volt a lényeg, sőt. Lement a fotós és akkor odatették a helyszíni képeket és ha volt esze, „ellopta” az ötletet, a beállítást. Megcsinálta a patakpartot ugyanúgy. Profi fotósok voltak. A bűnügyi technikai fotó homályos volt, szar volt, látszott rajta, hogy nem erre a célra készült.

A Magyar Rendőrben talán sokkal több bűnügyi technikai fotót lehetett használni. A Zsaru magazin állandó olvasói köre volt a Bv-ben fogvatartottak egy része. Elő is fizettek. Amikor a Serest agyonlőve megtalálták Tahitótfalun, felhívott a helyszínelő, hogy nem kell neked pár összekötött Zsaru teljes évfolyam? Mert ott volt a csomagtartójában. A bűnözői kör is olvasta, nézhette a Kriminálist is.

Nem adtunk soha tippet, hogy kell feltörni egy autót, nem írtuk le a módszert. Kuriózumot beletettünk, de csak ha valami marha volt.

*

Vezda László

(Az interjú felvételének időpontja: 2024. 04. 06.)

Hogyan kerültél kapcsolatba a lappal?

Mivel édesapám, Vezda János már az 1978-as születésemkor a Magyar Rendőr újságírója volt, ezért mondhatom, hogy beleszülettem. Négy éves koromig a Kiss János altábornagy utcában laktunk, és emlékszem, hogy rendszeresen rendőrök jöttek hozzánk. Belügyi bölcsődébe, belügyi óvodába és belügyi iskolába jártam, BM üdülőben nyaraltunk, vagyis az életemnek minden része a rendőrség és a rendőrök körül forgott. Amikortól már lehetett, a nyolcvanas évek elejétől édesapám vitt magával a Magyar Rendőr akkori szerkesztőségébe, a Münnich Ferenc utcába. Ha jól emlékszem, a negyedik emeleten volt a szerkesztőség. Ekkoriban Barta Sándor volt a főszerkesztő. Szinte ott nőttem fel. Bent ültem az értekezleteken is. „Lacika, maradjál csendben!”, mondták néha és beraktak a sarokba. Ez egészen a rendszerváltozásig így volt, aztán a szerkesztőség címe és a lap neve változott. Az akkor már Nádor utcára keresztelt Münnich Ferenc utcából átköltöztek az Ó utcába, ahol most egy belügyi képzési objektum van.

A rendszerváltás előtti időszakban bevett szokás volt, hogy újságírók több helyre írtak. Vagy ugyanazt a cikket adták le különböző lapoknak. Édesapáddal kapcsolatban van ilyen emléked?

Így van, olykor álnéven írtak. Érdekes, hogy édesapám cikkei a rendszerváltás után *Tartár* név alatt jelentek meg a Mai napban. Ez az írói álnév onnan jött, hogy kopasz volt (tar) és a fejében tárolta az információkat. Nem tudom, hogy ennek voltak-e jogi okai, de szerintem egyszerűbb volt álnéven írni. Neki külsősként bonyolultabb lett a rendszerváltás után, mint előtte, amikor tudomásom szerint még csak saját nevén írt. Érdekes, hogy az előző rendszer részint szigorúbb volt, de itt egy ellenpélda, amiből láthatjuk, hogy nem mindig.

Említetted, hogy gyerekként gyakori vendég voltál az értekezleteken. Hogyan zajlottak ezek az események? Illetve hogyan jutottak a szerkesztőség tudomására a bűnügyi témák?

Akár bármelyik másik hetilapnál, hetente tartották az értekezleteket, ahol kiosztásra kerültek a témák, vagyis az, hogy ki miről ír a következő lapszámba. Az újságírókat a kapitányságokról keresték meg egy-egy aktuális, érdekesnek gondolt témával. Akkoriban még két-három napra utaztak el „terepre”. Ezek úgymond kapcsolatépítő tréningek is voltak, ahol nagyon jó barátságok is szövődtek rendőrökkel, sokszor kapitányokkal. Vidéki munkák esetében újságíró és fotós utazott a helyszínre szolgálati gépjárművel. Vagyis a gyakorlati munka ebben sem különbözött egy „átlagos” lapnál folytatott rutintól, kivéve persze, hogy máshol nem rendőrautóval közlekedtek a munkatársak.

Mindenkinek az volt az érdeke, hogy anyagaik jelenjenek meg, így összefoglalva azt lehet mondani, hogy a penzumot nem csak az értekezleten adták ki, hanem a munkatársak maguktól is hozták a témákat. Az információ már akkor is hatalom volt. Gyerekként még nem tulajdonítottam jelentőséget neki, de nálunk édesapám munkája miatt a lakásban például mindenhol volt bekötött telefon, ami óriási dolognak számított.

Rendőrségi részről a témákkal kapcsolatban általában kapitányok, bűnügyi osztályvezetők telefonáltak a szerkesztőségbe. Ezek a bűnügyek még nyomozati szakban voltak, az újságíró pedig nyomon követhette a munkát, és azt is megbeszélték, hogy mikor lesz időszerű az anyag megjelenése.

A szerkesztőségi munka pontosan ugyanúgy működött, mint bárhol máshol. Volt külön fotós rovat, a fotósok pedig külön protokollmunkákat is kaptak a Belügyminisztérium részére. A rendőrség miatt kötött volt a munkaidő. A túlóra fogalmát nem ismerték, a szerkesztőségben pedig bent kellett lenni a munkaidő azon részében, amikor az újságíró éppen nem anyagot vett fel.

A Magyar Rendőrhöz újságíróként bekerülni egyébként mindig is nagy büszkeség volt. Meg is kellett felelni egy bizonyos szintnek. Akkoriban a Magyar Újságírók Országos

Szövetsége (MÚOSZ) iskoláját sem végezte el mindenki, akit felvettek, mások voltak a követelmények, mint ma.

Egyetértesz azzal, hogy a lap vizuális szempontból változatos és izgalmas volt?

A tördelés sablonok alapján, levilágító asztalon, egészen más technika szerint folyt, mint napjainkban. A szerkesztőség tele volt nyugati lapokkal, pl. a Stern magazinnal, méghozzá azért, hogy tanuljanak belőle, hogyan kell ezt csinálni. Ez egyfajta elvárás volt. Ettől függetlenül azt a fajta nyugatias tördelést persze nem lehetett megvalósítani, de a törekvések azért látszódtak a dizájnon.

És ott voltak a bűnügyi témájú, esetenként erőszakos, véres fotók, amelyeknek szerintem nem csak szakmai, hanem elrettentő jellegű céljai is voltak. Sokkolni, elrettenteni is akart a szerkesztőség, ezt biztos forrásból tudom. A fotósok is nagyon felkészültek voltak. Előfordult, hogy ők maguk mentek razziákra vagy gyilkossági helyszínekre, de a nyolcvanas években még inkább a helyszínelők fotóit használták.

Az elkövetők fotóival kapcsolatban is más volt akkor még a gyakorlat, ezzel kapcsolatban elmesélek egy történetet gyerekkoromból. Egy kisebb csínytevésemért édesapám preventív jelleggel bevitt az egyik kerületi kapitányságra. Éppen akkor hoztak be egy tolvajt, aki kapott egy-két pofont. Közben nem vették észre, hogy én is szemtanúja voltam az eseményeknek. „Lacika! Aki lop, az így jár!”, mondta az ügyeletvezető, mire én sírva fakadtam. Most már mosolyogva beszélek erről a történetről, amivel csak a bűnelkövetőkhöz való akkori hozzáállást szerettem volna érzékeltetni. „Igenis szerepeljen, igenis féljenek, a rendszer tudja, kik a bűnözők és minél több helyen lehessen látni a fényképüket”, ez volt a hozzáállás. Ekkoriban nem volt olyan, hogy személyiségi jog, a gyanúsítottnak meg sem fordult a fejében azt kérni, hogy őt ne fotózzák le. Ehhez hozzátenném, hogy én a mai gyakorlatot jobban preferálom. Mi van például, ha valakit elítélnek, aztán kiderül, hogy nem is ő volt a tettes, de a nevét és az arcképét már ország-világ ismeri?

Kamasz voltál a lap névváltásakor. Vannak erről az időszakról emlékeid?

Hogyne, az első Rendőrnapon még rikkancsként árultam a Zsarut. Előfizetésekkel mindenféle zsarus ajándéktárgyakat (telefonkártya, bicska) lehetett nyerni és mindenki várta, hogy mikor jön a lap. Az újságírók ekkor hirtelen sztárokká váltak, a rendőrségen belül is mindenki az ő kegyeiket kereste, hogy szerepelhessenek, megjelenhessenek a lapban.

Leyrer Richárd volt ekkor a főszerkesztő, aki véleményem szerint nagyon ügyesen lovagolta meg ezt a népszerűséget, kiváló menedzser volt. Úgy gondolom, Leyrernek

köszönhető az, hogy a Zsaru ilyen jó, piaci alapú lappá vált. Róla mondanak jót és rosszat is, de ennyi idő után kijelenthető, hogy igazán remek csapatot rakott össze. Igaz, hogy édesapám miatta ment el az újságtól, de mint később kiderült, ez nem Leyrer hibája volt. Olyan tanácsokat kapott, amik miatt édesapám kedvelt munkatársból nemkívánatos munkatárssá vált, és apukámnak lépnie kellett. Ez nagyon megviselte őt. Ekkor 1995-ben járunk.

De hogyan maradjon meg a lap a rendszerváltás után úgy, hogy piacképes legyen? Ez egy nehézkes folyamat volt. Hogyan foglalkozzon rendőrségi témákkal úgy, hogy – miközben a titkárnőtől kezdve a főszerkesztőig mindenki rendőrségi alkalmazott – a szervezetnek ne kerüljön pénzbe a kiadása? Ez fontos szempont volt, mint ahogyan az is, hogy legyen honorárium, amit a rendőrség nem tudott fizetni. Ekkor vált lényeges szemponttá az eladott példányszám, ami természetszerűen kicsit bulvárosabbá formálta a lapot. Az első pár évben ez nem volt még feltétlenül így, de aztán bejöttek a hirdetések és a kiadó részére egyre fontosabb volt, hogy egyre több hirdetést lehessen eladni az újságba. Ekkor azért a lap még meg tudta őrizni a szakmaiságát is. Amikor aztán a hátsó oldalon mobiltelefonos hirdetések tűntek fel, az nekem (és szerintem már másoknak is) sok volt, de mivel a lap ekkor már piaci alapon működött, hiába volt a rendőrségé, nem volt mit tenni. Ez változott meg nagyon komolyan a 2010-es évek környékén.

A cél véleményem szerint a váltásnál nem a bulvárosodás, hanem az eladhatóság volt. Előbbihez szerintem az is nagyban hozzájárult, hogy a kilencvenes évek második felében megjelentek a kereskedelmi tévék. Bűnügyi témában a Zsaru addig egyeduralkodónak számított, az emberek nem láthattak rá máshogyan ezekre a témákra. A rendszerváltás előtt pedig a jogelőd Magyar Rendőr esetében hatványozottan ez volt a helyzet. Amikor a kereskedelmi csatornák is foglalkoztak a bűnügyekkel, akkor elkezdett csökkenni az eladott példányszám. A kiadó részéről ekkor kellett elgondolkozni azon, hogy ha nincs akkora példányszám, hogyan maradjon rentábilis az újság. Szerintem emiatt lett jóval több hirdetés a lapban, mint korábban. A börtönben is szerették a Zsarut, elő is lehetett rá fizetni. Az elkövetők bizonyos része örült annak és büszke volt rá, hogy benne van a lapban. Ehhez hozzátartozik, hogy akadtak újságírók, akik rendszeresen jártak a bíróságra, miután egy-egy bűnöző beperelte őket.

1998-tól Cs. Csala Károly lett a főszerkesztő. Ekkor már elindult az RTL Klub és a TV2, és biztosan nem lehetett könnyű dolga, hogy mindig megtalálja az egyensúlyt a nagyon „kocka” rendőrség és a bevételorientált kiadó között. Aztán bejött az internet, ami teljes mértékben átírta az egész történetet. A lap nyomtatott verziója napjainkra pedig meg is szűnt, de ez már egy teljesen másik fejezet.

Mi lehetett az üzenete annak, hogy a katonás csengésű Magyar Rendőrből a jóval lazább, közvetlenebb kicsengésű Zsaru lett? Ha volt egyáltalán üzenet.

Maga a *Zsaru*, mint név is apám ötlete volt. Takács László kollégájával felírtak több lehetséges nevet is. Ezek között volt pl. a *Hekus* is, és ezen a néven később el is indult egy másik lap. Emlékszem, ötletként felmerült még a *Kék Rabszódia* vagy a *Kék Hírek*.

Kiemelném, hogy a névváltás nem esett pontosan egybe az arculatváltással. Utóbbi már az 1989-es évben megkezdődött, amikor ugye még Magyar Rendőrnek hívták a lapot. A szemléletváltást pedig én egészen konkrétan a logóváltáshoz kötném. Egy ideig volt a „vonalas" logó, aztán kék kockába került a név.

A stáb viszont nem cserélődött le az arculat- és névváltással, hiszen olyan profi újságírók dolgoztak a lapnál, hogy ennek nem lett volna értelme. Könnyedén lépték meg a szintet, ami a váltással járt.

*

Prof. Dr. Finszter Géza

(Az interjú felvételének időpontja: 2024. 07. 31.)

Professzor úr, milyen emlékei vannak a Magyar Rendőrről? Mikor találkozott először a lappal?

Bevallom őszintén, hogy elég későn. 1968-tól voltam rendőr, de egészen 1984-ig nem találkoztam a Magyar Rendőrrel, aminek az a magyarázata, hogy engem soha nem érdekelt a rendőrség és a legattraktívabb része, a bűnüldözés része sem. Míg a Belügyi Szemlének szakmai berkekben rangja volt, a bulvárosabb Magyar Rendőrnek nem feltétlenül. (Hozzá kell tenni, hogy a bulvár nem feltétlenül pejoratív megnevezés.)

1984-ben lettem a Belügyi Szemle főszerkesztője és ugyan nem egy épületben volt a szerkesztőségünk a Magyar Rendőrrel, de mindkét lap az Oktatási és Közművelődési csoportfőnökség alá tartozott. Értekezleteken találkoztunk a munkatársakkal. Vagyis 16 évvel a testületbe kerülésem után ismerkedtem meg a lappal, és egyáltalán nem nyűgözött le, amit láttam, ugyanis rettenetesen sok volt benne a protokoll anyag. Ami érdekes tartalomnak számított, azok pontosan a bűncselekmények nyomozásairól szóló cikkek voltak. Azokon látszott, hogy akik írták, értenek a témához. Ami érdekes és a mai napig megfejthetetlen számomra, az a következő: a Magyar Rendőr garnitúrája nagyon intelligens jó fejű emberekből állt, és mégis egy ilyen silányság jött ki a végére.

A nyolcvanas években a főszerkesztői pozíciót betöltött dr. Barta Sándorra emlékszem: Rendkívül rendes ember volt, de egy állandóan szorongó, bezárkózó valakinek láttam őt. Teljesen alkalmatlannak tűnt a feladatra, a lap tele volt bikkfanyelven írt, borzalmas szövegekkel. Az akkori politikai propagandát követve („mi egy igazság birtokában vagyunk és ezt mindenki vegye tudomásul") számomra rendkívül unalmas volt a lap. Valamelyik oldalon, fotón mindig vezetői értekezletet láthattunk, az elnökség mindig ott volt.
Még egyszer mondom, az ott dolgozó csapat kifejezetten értékes, tehetséges, művelt emberekből állt. Hogyan nem őrültek bele ebbe az unalmas munkába? Ez számomra megfejthetetlen.

A „rendőrködés" a közvélemény széles köreiben egy érdekes, kicsit misztikus, kicsit zárt, de mindenképpen izgalmat és félelmet keltő, színes, tarka világ. Ez századok óta így van. Szerintem a Magyar Rendőr erre a széles, közvéleményben mindig jelenlévő érdeklődésre építette az egész munkáját. Azzal, hogy megvolt az a különleges adottsága, hogy ott lehetetett, betekintést nyerhetett, hogyan működik a rendőri munka. Jellemző, hogy – miközben az egész arculata pont a civil érdeklődést elégíthette volna ki – a kor, ami gyakorlatilag a titokra épült, nem tette lehetővé, hogy a nagyközönség számára is elérhetővé váljon, és kapható legyen az újságosoknál. Ilyen probléma egyébként a Belügyi Szemlénél is felmerült. „Miért nem lehet kapni?' – kérdezték. Nem voltak benne titkok, nem volt zárt terjesztésű, nem volt ráírva, hogy „szigorúan titkos" és mégsem lehetett kiadni. A Magyar Rendőrhöz hasonlóan utóbbi esetben is a rendszerváltás után szűnt meg ez a nagyon szigorú korlátozás.

Ön tapasztalt cenzúrát vagy öncenzúrát? Előfordulhatott, hogy konkrét bűnügyről nem lehetett még hírt adni sem?

Az biztos, hogy egy magát tudományos folyóiratnak tituláló szerkesztőségnek – mint pl. a Belügyi Szemle – több lehetősége volt. A tudományos kutatást nem illett leszólni, ez a munka mindig egyfajta tiszteletet váltott ki. Komolyan ugyan nem vették, a politikai döntésekben nem játszott szerepet, de nem fogták le a kutatók kezét. Ellentmondásos, de így történt.

A Magyar Rendőr elsősorban az érdekességre, az olvasóközönség ízlésének és műveltségi szintjének megfelelő produkcióra volt beállítva. Nem kellett cenzúra, mivel a lap eleve csak a felszínt tudta mutatni. Erre voltak meg az eszközei. Ez a felszín pedig unalmas és rettenetesen silány volt. Számomra valóban talány, hogyan tudták ezek az intelligens munkatársak elviselni azt a taposómalmot, de biztosan megvolt annak a technikája, hogyan lehet ezt túlélni.

Bizonyára volt olyan, hogy konkrétan nem lehetett írni egy bűnügyről, de ezzel kapcsolatban csak a Belügyi Szemlével kapcsolatban tudok információkkal szolgálni. Ott hatalmas előny volt, hogy a nyomozásokról megjelent cikkekben meg lehetett említeni a kritikákat. Nem kellett betartani a szolgálati utat, hogy „a főnöktől kérek engedélyt", ahhoz, hogy valaki a lapba írhasson. Ha megnézzük a korabeli lapszámokat, a bűncselekményekkel kapcsolatos anyagokban nagyon komoly kritikák jelentek meg. Ez a hozzáállás ma már eltűnt, öncenzúra van. Akkor ez nem így volt.

A hatvanas évek elején még egyáltalán nem jellemző, aztán egyre több a szakértőkre/bűnügyi technikára való hivatkozás a Magyar Rendőr cikkeiben.

A krimináltechnika egy nagy felfutást élt meg a hatvanas évektől kezdve. Pont az élet- és vagyon elleni ügyeknél volt nagy szerepe a bűnügyi technikának. A Bűnügyi Technikai Intézet (*ma NSZKK – a szerk.*) tudományos és szakmai vezetője, Kertész Imre – aki publikált is a Magyar Rendőrbe – nemzetközileg is elismert szakember volt, de ez a csapatára is igaz. Ők indíthatták el ezt a folyamatot.

A hatvanas-hetvenes években szinte teljesen eltűnt a kritikai hangvétel a lapból, majd az 1989-es évben újra megjelent. Hirtelen bátran, nyíltan, szakmai, szervezeti kérdésekben is nyíltan kritizálnak a munkatársak. Ekkor Bartha Sándor helyett már Leyrer Richárd a főszerkesztő.

Ő egy vagány fickó volt. Az egész rendőrségnek csak a felületét látta. Vagy csak azt tartotta fontosnak? Abból a szempontból teljesen igaza volt, hogy ha ez a lapkoncepció, akkor „mélyfúrásokra" nincs lehetőség, a felületen kell maradni. Ebben ő kiválóan mozgott. Emlékszem, hogy egyszer elment a krematóriumba, hogy körbejárja, mi lesz az emberekkel a haláluk után. Megszólaltatott a témában egy katolikus papot is. Ez a cikk sokaknál kiverte a biztosítékot. Olyanra is emlékszem, hogy az egyik lapban megjelent fotón látható rendőr nyakában kereszt lógott. Egy rendőr márpedig ateista! Ebből is botrány lett.

„A gyermekgyilkos elfogása", „A gyilkos tagad". Bár az emberölési ügyekről beszámoló cikkek jelentős része a jogerős ítélet előtt jelent meg, a lap már ítéletet mondott. Hol van az ártatlanság vélelme?

Az a kérdés, hogy mit értünk az ártatlanság vélelme alatt? Van erre egy tudományos magyarázat. Az egyik álláspont azt mondja, hipotetikus vélelem. Eszerint vannak már a birtokunkban olyan tények, amelyek azt támasztják alá, hogy xy volt az elkövető, de olyanok

is, amelyek ezt megkérdőjelezik. A hipotézis alatt valószínűségi következtetést, vagyis ismert tényekből ismeretlen tényekre való következtetést értünk. Az ismert tények még szűkösek ahhoz, hogy bizonyosságot mondjunk. Tovább kell nyomozni, tényeket feltárni, amelyek vagy elviszik a bizonyosság szintjére, vagy igazolják az ártatlanságot. Ha ezt az álláspontot elfogadjuk, akkor a rendőr nem mondhatja xy-ra, hogy ő volt az elkövető, csak azt, hogy ő lehetett. A másik elméletnek kategorikus vélelem a neve. Eszerint teljesen mindegy, hogy bizonyossági, vagy csak valószínűségi szinten tudom a valósághű tényállást. Nem ez a lényeg, hanem az, hogy a rendőrnek kell bizonyítani. Így akár mondhatja is azt, hogy meg van róla győződve, hogy xy volt a tettes, de neki kell bebizonyítani, nem a gyanúsítottnak kell magát kimosni. Ennek mentén állíthatom azt, hogy „elfogtuk a gyilkost".

„A hírközlő szerveknek nemcsak joga, hanem kötelessége: kommentálni az eseményeket, az összefüggésekre rámutatni; hozzásegíteni az olvasót, a nézőt, a hallgatót az események jelentőségének, kihatásának megfelelő értékeléséhez – de nincs joga hallgatni!" **Mi a véleménye Déri Pál, a Belügyi Szemle egykori főszerkesztőjének hatvanas években megfogalmazott gondolatairól?**

Abszolút egyetértek ezzel az úttörő gondolattal. Ezzel kapcsolatban egy kérdés: mitől titok a titok? Egyfelől attól, hogy a törvény annak minősíti. Ez lehet hibás is, hiszen a törvény sem mindig makulátlan. Lehet olyan törvényt is alkotni a bizalmas adatokról, amelyek olyan korlátokat állítanak, hogy azok tulajdonképpen a dolog természetével állnak ellentétben. Pl., hogy a környezet értesülhet bizonyos tényekről, de úgy, hogy ez nem a bűnüldözés hátrányára van, hanem a bűnüldözés érdekét szolgálja. Tehát fontos, hogy a törvény szabályozza és jól szabályozza. Eredetileg erre találták ki az alkotmánybíráskodást, vagyis kellett egy olyan szerv, amelyik megnézi, hogy alkotmányos-e a törvény. Ha pl. bizalmas adatok kezelése körébe olyan korlátokat állít, ami a bűnüldözés céljával ellentétes, akkor mondhatja az alkotmánybíróság azt, hogy ezt a részt megsemmisítem, mert alkotmánysértő.

Lehet aztán szakmai szempont, ami lehet megalapozott és mondvacsinált is. A bűncselekmények jelentős részét titokban követik el, erre természetes reflex, hogy a felderítésben is van sok olyan fogás, ami igényli a titkosságot. Vagyis az első esetben a törvény mond titkosságot, a másodikban a szakmaiság. „A nyomozás érdekében", mondják ilyenkor. Persze, utóbbival is lehet visszaélni, de létezik olyan értelmes követelmény, amely valóban hozzájárul a bűnüldözés sikeréhez. Ha kicsit aktualizáljuk a kérdést, itt lenne hatalmas szerepe az ügyészségnek, aminek nem bűnüldözőnek, hanem a törvényesség őrének kell lenni. És szakmainak is. Ez lehetne egy olyan kontroll, amely a szakmai indokok bizonyos körénél azt mondja, hogy ez nem megalapozott.

*

Kovács Lajos

(Az interjú felvételének időpontja: 2024. 08. 06.)

Emlékszel, mikor és hogyan találkoztál először a Magyar Rendőrrel?

Még nem voltam rendőr, amikor 1970 áprilisában megtörtént a máig felderítetlen Labancz Anna-féle gyilkosság Miskolcon. Én annak az évnek az őszén szereltem le a honvédségtől, majd jelentkeztem a BRFK-nál a Deák Ferenc utcai épületben. Ekkor 1970 októberében járunk. Egyik motivációs erőm volt édesapám, mert ő is a rendőrségen dolgozott, a másik pedig pont ez a gyilkossági ügy. Úgy emlékszem, a lapot édesapám hozta haza. Több újságot is olvastam akkoriban, de a Labancz-gyilkosság kiemelten érdekelt.

Maga a lap kézről-kézre járt, miután az alegységeknél hivatalból is mindig volt az asztalon egy-két példány, amit vagy a szerkesztőség küldött meg, vagy valaki megvette, elolvasta és otthagyta a többieknek. Én minden héten elolvastam. Hétről-hétre a kezembe került, én szerettem. Kirajzolódott előttem a szerkesztés íve. Először mindig volt valami tudományosabb anyag, aztán jöttek a konkrét ügyek leírása, lehetőleg fényképpel. Szerepelt az előadó, láthattuk a helyszínt, a bűnjeleket. Szerintem nagyon jól szerkesztett és érdekes lap volt. Rendőrök között különösen nagy érdeklődésre tartott számot. Én bűnügyi szemmel olvastam, de voltak közrendes és közlekedéssel kapcsolatos cikkek is. Engem természetesen az emberölésekről szóló anyagok érdekeltek a legjobban.

Később előfizettem rá és éveken át járattam. Aztán később, amikor kicsit benőtt a fejem lágya, már inkább mainstream, kommersz lapnak tűnt. Ma úgy mondanánk, hogy bulvárosodott egy kicsit. Közben megismertem a Belügyi Szemlét, ami egy tudományos igényű belső terjesztésű lap volt, és akkor már arra fizettem elő. A Magyar Rendőrt, később a Zsarut továbbra is elolvastam, de ekkor már elvégeztem a főiskolát és szakmailag igényesebbnek, mélyebbnek találtam a Belügyi Szemlét. Ekkor már emlékeim szerint Zsaru volt a lap neve és nagyon népszerűnek számított. Ha egy civil elkezdte olvasni, sok érdekes dolgot találhatott benne, míg a Belügyi Szemlét méla undorral félredobta volna, hiszen tele volt elmélyült szakmai, szakirodalmi elemzésekkel, értekezésekkel.

Olvastátok rendszeresen, vagy csak akkor, ha várható volt, hogy szerepel benne valamelyik ügyetek, vagy megszólaltok nyilatkozóként?

A Magyar Rendőrben rendszeresen szerepeltek az akkor népszerű vezetők, Láposi Lőrinc életes, míg Dobos János a vagyon elleni vonalról. Mindkettőjüket nagyon kedveltem. Ők valóban nagy médiasztárok voltak abban az időben. Amikor megismertem őket személyesen, már miattuk is vásároltam a lapot, pláne, amikor hallottam, hogy valamelyikük konkrét ügyben nyilatkozott.

Volt együttműködés a rendőrség és a lap munkatársai között?

Egy idő után, amikor pályám előrehaladtával megismertem a szerkesztőség tagjait, én is kezdtem szerepelni a lapban. Pár éve halt meg Takáts László, a lap egykori oszlopos tagja és Sebestyén Jenő fotóst is nemrégiben temettük el. Ők párban járták az országot, „Taki" gyártotta a cikkeket, Jenő pedig fotózott. Évekig elismert párost alkottak, beletartoztak a szakmai-baráti életes körünkbe. Rajtuk keresztül volt egy kivételezett helyzetünk a Zsaruval. Amikor egy nagyobb-érdekesebb ügyet oldottunk meg, Taki már jelentkezett is, így sokat nyilatkoztunk neki és ők sokat írtak rólunk. Bűnügyi újságíró és nyomozó között volt egy személyes kapcsolat. Ismertük a főszerkesztőket is, de az nem volt olyan mély kötelék. Takiékat születésnapi, névnapi bulikra is meghívtuk. Én közben felkapottá váltam, kineveztek a „döglött ügyek" osztálya vezetőjének, és az ottani sikereink kimondottan érdekelték Takiékat, szinte minden ügyünkről beszámoltak a lapban. Ez már a Zsaru magazin időszaka. Kivételezett helyzetünk volt, de ez nem csak nekünk, hanem a lapnak is jót tett.

A gyakorlatban hogyan történt az információcsere újságíró és rendőr között?

Volt egy úgynevezett napi jelentés, amit az ügyeletek 24 óránként, reggelente elkészítettek. Ez a jelentés a szerkesztőségbe is eljutott, vagyis, ha volt nagyobb esemény, arról tudtak ők is. Aztán bejelentkeztek, hogy van-e esetleg valami érdemleges információ, amiről írhatnának, vagy még érdemes várni, amíg megoldódik az ügy és akkor írni róla. A kapcsolat korrekt volt, soha nem éltek vissza a köztünk lévő közelebbi, baráti viszonnyal.

Ha üzenni akartunk egyes bűntény szereplőinek, vagy taktikai trükköt kívántunk bedobni, közöltetni, amivel valamilyen mozdulatot, mozgást, cselekményt akartunk kiváltani, abban is partnerek voltak. Magyarul megírták, amit kértünk.

Mit gondolsz a rendőrség és a sajtó viszonyáról, a nyilvánosság fontosságáról bűncselekményekkel kapcsolatban?

Én azt vettem észre, hogy a mindenkori rendőrség médiával kapcsolatos hozzáállása megoszlik. Sokan azt mondják, hogy a szervezet csak a hivatalos csatornán, a hivatalos

kommunikációs osztályon keresztül kommunikáljon. Én pontosan az ellenkezőjét vallottam és vallom a mai napig. Van egy szint, ami fölött felesleges titkolózni. Vannak állam- és szolgálati titkok, ezekkel kapcsolatban persze egyértelműen más a helyzet.

Mit csinál a rendőrség? Mennyire állampolgárbarát? Mik a sikerei, mik a kudarcai és azokat hogyan próbálja meg átfordítani, hogy esetleg tanuljon belőle? Ezekről tájékoztatni kell az állampolgárokat, akik csak a tévében, a krimikben látnak bűnügyeket. Az élet más, mint a kitalált krimik, az emberek sokszor nem tudják, mennyi munka van egy bűnügy felderítésében. Amivel sokszor találkoztunk a döglött ügyeknél, amikor 10-15 év után oldottunk meg egy bűntényt: kétféle reakció érkezett az állampolgárok részéről. Az első: miért csak most, mit tököltünk ennyit, mit rontottunk el? A másik: nem adtuk fel, hanem mindig visszatértünk az ügyre és megtaláltuk a tettest.

Elvárások persze mindig vannak. Pláne ma, amikor online bárki véleményt nyilváníthat. Rengeteg kritikát kap a rendőrség, de éppen ezért lenne helye annak, hogy időnként jelenjen meg a média felé egy olyan, középszintű beosztásban lévő bűnügyi vezető, akinek még köze van a gyakorlati munkához. Aki konkrét üggyel kapcsolatban el tudja magyarázni a tapasztalatokat. És itt nem csak a pozitívumokra, hanem a negatívumokra is gondolok. A lényeg, hogy közérthető nyelven tegye ezt, hogy az átlagpolgár belelásson abba, hogy milyen belülről egy nyomozás. Nem tudják, mit küzdenek a nyomozók.

Volt olyan rendőri vezető, aki háborúban állt a médiával. Nekem mindig jó volt a viszonyom a sajtóval, igyekeztem jóban lenni az újságírókkal. A Pándi-ügyben volt ez média-jelenség a csúcson. Emlékszem, hogy a brüsszeli bíróság előtt nyilatkoztam a CNN-nek. Tisztára, mint a filmekben. De ez már a kilencvenes évek.

Ha össze kellene foglalni azt, hogy mi volt a célom nekem, mint a médiában ismert nyomozónak, azt mondanám: hogy elfogadtassam a közvéleménnyel, hogy a rendőrség egy állampolgárbarát, egy humánus célokat szolgáló szervezet, és megmutassam azt, hogy olyan rendőrök is vannak, akik meg tudnak fogalmazni egy bővített mondatot, vagyis nem igazak az előítéletek, melyek szerint a többségünk tanulatlan bunkó.

Azt gondolom – és ezt anno értekezleteken is hangoztattam –, hogy a rendőrség tudja, tanulja meg kezelni a médiát. Tanulja meg, hogy a szervezet érdekében mire lehet használni a médiát. Kell egy korrekt kapcsolat, a kitiltás, a sértegetés nem működik. Itt persze a sajtó és az újságírók azon részére gondolok, akik nem élnek vissza a bizalommal.

„A nyomozás érdekeire való tekintettel nem adunk tájékoztatást.” Mit gondolsz erről a rendőrség részéről a média felé gyakran közölt mondatról?

Ez már egy olyan panel, ami akkor hangzik el, ha a rendőrség nem akar mondani semmit az újságíróknak. Egyfajta védekezés. Én azt gondolom, hogy egy üggyel kapcsolatban mindig van olyan közölni való, ami nem árt a nyomozásnak, de mégis kielégít egyfajta érdeklődést. Az állampolgárt egy gyerekgyilkossági ügyben például a személyes, pletykaszintű részletinformációk érdeklik. Nem a hivatalos közlemények, a sablonos, mindenhol olvasható mondatokra kíváncsiak. Az ilyen, a nyomozás szempontjából nem annyira releváns, de a közvéleményt érdeklő tényeket persze csak olyan ügyekben lehet közölni, ahol már nincs olyan gyanúsított, aki miatt még érdemes visszatartani információkat annak érdekében, hogy ne a sajtóból tudja meg a bizonyítékokat. Lásd pl. a 24 éve eltűnt kisfiú, Till Tamás ügyét, amelyet éppen most, a napokban old meg a rendőrség. A gyanúsított már húsz éve elhunyt, miért ne lehetne közölni a nyilvánosság felé egy-két részletet? A sajtótájékoztatón egyébként így is történt, és ez jól van így.

A mindenkori rendőri vezetők közül sokan szerették, szeretik a titokzatosságot. „Mi egy zárt világban dolgozunk, ezek a mi titkaink, te erről nem tudhatsz”, vélekednek ők. Ráadásul a jogszabályok is előírják, hogy a nyomozásokat nem szabad kibeszélni. Én pedig könyvet írtam róluk, eljárás is volt ellenem, de az ügyészség végül azt mondta, hogy ebben nincs olyan, ami kimerítené a szolgálati titok megsértését. Van adatvédelem, személyes adatokat természetesen nem lehet kiadni, ez tiszta sor.

„A nyomozás érdekében…” kezdetű mondat egy olyan, védekező jellegű panel, ami sok mindent takarhat. Például lustaságot, de indokolatlan óvatosságot is. Az is lehet, hogy valakinek egyszerűen ebből áll a szókészlete. A sajtó munkatársainak ez azért lehet visszás, mert nem tudják eldönteni, igaz-e, jogos-e ez a mondat. Ellenőrizni ugye nem lehet, hiszen pont az a lényege, hogy semmiféle konkrétum nem hangzik el.

*

Lakatos András

(Az interjú felvételének időpontja: 2024. 12. 08.)

Mikor kerültél a laphoz? Emlékszel-e arra, mit jelentett akkor, hogy valaki a rendőrújság újságírója lehetett?

1978 körül kerültem a laphoz. Nagyon nagy dolog, hogy úgy fogalmazzak, „menő” volt ott dolgozni. Pláne, hogy a nyilvános sajtóban nem volt még szó bűnügyekről. Eleve irgalmatlan példányszámban jelenünk meg, minden rendőr kapott belőle, de a nyomdában még egyszer annyit kinyomtak.

A főszerkesztő ugyan nem engedte, hogy máshova írjunk, vagyis nem a mai értelemben használt „külsőzésről” volt szó, de a lapban megjelent cikkeinket eladhattuk máshova. A szabály mindössze annyi volt, hogy előbb kellett megjelennie a Magyar Rendőrben. Ezzel nagyon jól lehetett keresni, hiszen – mint említettem – más újságokban nem szerepeltek még bűnügyek, nem volt olyan, hogy bűnügyi rovat.

Nagyszerű újságírók dolgoztak a Magyar Rendőrnél. A legtöbbünknek volt valamilyen rendőri végzettségünk, de alapvetően újságírók voltunk. Ezért fordulhatott elő az a kettős helyzet, hogy rendőrségi ünnepekkor díjat nem kaphattunk, mert újságírók voltunk, egy sajtónapon pedig azért nem, mert hogy rendőrök – mondták.

Ki volt ekkor a főszerkesztő és hogyan emlékszel vissza a munkásságára? Volt tényleges beleszólása a tartalomba?

Bartha Sándor. Hetente egyszer találkoztunk vele a hétindító értekezleten, ahol megkérdezte, hogy kinek milyen témajavaslata van, mi pedig elmondtuk. Jogász végzettségű, nagyon felkészült, szuper ember volt, de nem rendelkezett azokkal a képességekkel, amelyek alkalmassá tették volna vezetőnek. A kvázi szerkesztőség az MTV székház mögötti Tulipán Presszó volt. Aki megjött valamilyen melóból, bejött, evett-ivott, ment a duma, néha még az interjúalanyokat is oda hívtuk. Emlékszem, olyan is volt, hogy Barta már eleve oda telefonált, hogy ha Vezda Jancsi esetleg velünk van, akkor menjen már fel a szerkesztőségbe, mert fontos ügyben keresik. Sándor főnöksége ebben ki is merült. Ha karakán figura lett volna, akkor beleszólhatott volna a lap arculatába, a mindennapi munkába.

Egy lap szerkesztőségi munkáját nehéz a szervezeti és működési szabályzat (SZMSZ) alapján rekonstruálni, mert a mindennapi munka valószínűleg nem feltétlenül az intézményesen felállított keretek között működött. Hogyan volt ez a Magyar Rendőrnél? Hogyan zajlott a napi munkavégzés?

Én pl. nem is tudtam, hogy volt SZMSZ-ünk, de szerintem senki más sem. Mindenki kiválasztott magának két-három megyét. Nem sokan voltunk egyébként. Ezekben a megyékben jóban voltunk a bűnügyi vezetőkkel, és ők telefonáltak, ha volt egy-egy érdekes ügyük. Elvileg a főszerkesztő is csinálhatta volna, hogy mindenkivel tartja a kapcsolatot, és akkor neki szóltak volna, de ez a gyakorlatban rajtunk múlt. Ha valakinek támadt egy jó ötlete, arra nyitott volt. Ez addig így ment, amíg a Sajtóosztály nem került át a belügyminisztériumhoz. Innentől már voltak a megyei főkapitányságoknak sajtósai. Nem volt még Sajtóosztály, csak egy referens.

A Magyar Rendőrös időszakod után, egészen a rendszerváltásig, kb tíz éven keresztül, a Belügyminisztérium Sajtóalosztályát vezetted. Területed a napi, a heti, és a havi lapok voltak. Hogyan jutott akkor információkhoz egy bűnügyi újságíró?

Bűnügyi rovatok még mindig nem voltak. Akadt pár „magányos farkas" újságíró, akiknek voltak rendőrségi kapcsolatai (értsd jól: valódi személyes baráti kapcsolatai, akik „rátaláltak egy-egy érdekesebb témára, és a sajtóalosztály jóváhagyásával meg is jelentették őket.

Meg volt azoknak a pontos köre, akik a BM, a BRFK és az állambiztonság napi jelentései közül valamelyiket, a beosztásuknál fogva megkapták. Természetesen, a miniszter, mindegyiket. Mivel a miniszter jogköre volt a lakosság megfelelő szintű tájékoztatása is, ő ezt a jogot hivatalosan átruházta rám, hiszen nekem is ez volt a munkaköröm egy része a gyakorlatban is. Tehát, én hivatalosan, az ő engedélyével, az ő utasítására, az ő munkájának a megkönnyítésére végeztem ezt a feladatot napi szinten. Bejelöltem neki azokat az információkat, amelyekről úgy gondoltam, hogy tudnia kell, ha napközben esetleg rákérdez egy újságíró. Kiválasztottam azokat az anyagokat is, amit aztán javasoltam kiadni az MTI-nek, a rádiónak, tévének és a heti-havilapoknak. Ezek kimentek, de így is maradtak még érdekes anyagok. Ekkor felhívtam az illetékes bűnügyes vezetőt és mondtam neki, hogy küldök hozzá egy újságírót, aki írna a témáról. Ha bűnügyről volt szó, akkor értelemszerűen azzal a felhanggal, hogy „milyen marha jó a rendőrség." Az újságíró jól járt, hiszen volt egy témája, ami csak az övé. Hozzátettem persze, hogy „jössz egyel." Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy voltak a rendőrség számára is fontos mondanivalók a lakosság felé, (közlemények, segítségkérések stb.), de ezekre a rendőri tudósítók, vagy épp a lapszerkesztők nem voltak mindig fogékonyak. Ezekből nem csöpögött a vér, nem növelték a példányszámot. Ilyenkor mondtuk a tudósítóknak, hogy „ugye emlékszel? Most te jössz eggyel". Ők pedig segítettek a lapjuknál, hogy megjelenjenek azok az anyagok is, amiket a Belügyminisztérium szeretett volna megjelentetni.

Az idő előrehaladtával az összes lapnál volt ilyen újságíró, és mindenkinek adtam anyagot. Nem ugyanazt persze, mindenki mást kapott. Ez volt az extra, a hivatalos infókat pedig megkapták az MTI-től. A Népszabadság, is hozzám tartozott a rendőri kommunikáció szempontjából, egy volt a napilapok közül. De Szabó László, éppen a Kék Fény miatt, privilegizált helyen szerepelt a belügyi vezetők körében. És úgy is viselkedett. Ez pedig nekem nem volt szimpatikus. A Kék Fény is a Sajtóosztályhoz tartozott, de nem a sajtó területre, hanem a propaganda alosztályra. És ezzel elmondtam, hogy a Kék Fény, a belügyi propaganda része volt, nem a kommunikációé.

Milyen jellegű ellenőrzést gyakorolt a hatalom a sajtóra?

Az öncenzúra működött. Azt mondtuk minden újságírónak, hogy adják be a belügyben készült anyagokat és mi abba csak szakmailag szólunk bele. Aztán telefonon visszaszóltunk, hogy „ezt a két szót javítsd ki”. Visszakanyarodva a Magyar Rendőrhöz, ha egy súlyos bűntényről nem írt a lap, annak az lehetett az oka, hogy megállt a nyomozás, és addig nem akartak róla beszámolni, amíg nincs kézzelfogható eredmény. Utána meg elképzelhető, hogy elsikkadt a téma, hiába emlékszünk vissza ma úgy rá, hogy azóta is rejtélyes, megoldatlan ügy.

A sajtóalosztály vezetőjeként is csak egy ilyen bűncselekményre emlékszem. Ma már lehet, hogy nevetséges, de akkor nem volt az. Az eset lényege az volt, hogy egy postai betörő játékpisztollyal fenyegette meg a nyugdíj előtt álló alkalmazottat, hogy adja elő a bevételt. Az újságíró részletesen leírta az esemény mozzanatait, de mondtam neki, hogy ha ez megjelenik, minden idős asszony szívbajt fog kapni, az emberek pedig felbátorodnak, hogy ilyen könnyen lehet pénzhez jutni. Nem akartunk egyszerűen ötleteket adni, és hogy ezt az újságban olvassák. Az újságíró ráadásul azt is leírta, hogy van egy olyan belső utasítás, ami azt írja elő, hogy ha valamiféle fegyveres (vagy fegyvernek látszó tárgy) rablás történik, akkor ellenállás nélkül adják át a bevételt. Ez az információ, abban az időben, abban a társadalmi közegben először jelent volna meg nyilvánosan. És az volt az indokom, hogy ha ez napvilágot lát, egymást fogják követni a bankrablások (vagy posta, OTP stb.). A szóban forgó újságíró nem fogadta meg a tanácsomat, én pedig felhívtam a főszerkesztőjét és megmondtam, hogy nem szólok bele, az övé a felelősség, de tudnia kell, hogy szakmai és nem politikai okokból nem lenne jó megjelentetni a cikket. Nem is jelent meg. Ez volt az egyetlen eset, amikor gyakoroltam a nem létező „cenzori" munkát. És tudom, hogy egyetlen, akkor menő újságíró sem tudna más esetet említeni. És ez nem az én erőmet, hanem az akkori rendszer belügyi tájékoztatási rendszerének erejét szimbolizálja.

A bűnözés akkor nem úgy működött, mint most. Mi valóban úgy gondoltuk, hogy ha egy ilyen cikk nem jelenik meg, azzal akár további bűncselekményt előzhetünk meg.

Milyen volt a viszony a Belügyi Szemlével? Többen úgy emlékeznek vissza, hogy a szemle amellett, hogy szakmai lap volt, szabadabban kritizálhatott, vonhatta le a megfelelő tanulságokat.

Ez abszolút igaz. A Szemlénél nagyon komoly szakemberek voltak, a szavuk megkérdőjelezhetetlen volt abban az időben.

A hatvanas években több évig tartó vita folyt a rendőrség és a sajtó viszonyáról. Abban egyetértés volt, hogy használni kell a sajtót, kommunikálni is kell valamit kifelé, de abban nem feltétlenül, hogy ez a gyakorlatban hogyan valósuljon meg. Mi változott később?

A „lakosság segítségét kérjük" felhívást pl. mi vezettük be. Ha a szaknyomozó szerint az ügy megkívánta, akkor a vonatkozó közleménybe beleírtuk az összes, civileknek szánt információt. Ha szimplán nem volt eredmény, az azért nem került nyilvánosságra, mert csak hergeltük volna vele az embereket. „Ilyen bénák a rendőrök?" – kérdezhették volna.

Emlékszel különösen nagy port kavart ügyre, ami nem járhatta meg a sajtót? Ill. olyanra, ami óriási visszhangot kapott?

Én írtam az 1980-as évek elején történt szolnoki gyerekgyilkosságról. Említetted, hogy felmentették a vádlottat. Elképzelhető, hogy a nyomozás során valami hiba történt, az ügy utóéletére már nem emlékszem, de az biztos, hogy mi a tényleges tettesről írtunk a Magyar Rendőrben. Vagy ott volt a Hungária körúti bankrablás. Úgy emlékszem, volt is elkövető, de sikerült Nyugatra szöknie. Utóbbiról valószínűleg azért nem jelent meg semmi a Magyar Rendőrben, mert itt sem volt rendőri szempontból mit megírni. Szerencsére volt elég sikeres nyomozás, amiből válogatni lehetett.

Fontos kiemelni, hogy egy belügyi lap és a sajtó ilyen szempontból nem egyformán működött, hiszen a napi sajtóban még érdekesebb is volt egy ügy, ha kérdések, rejtélyes szálak merültek fel. Vagyis a napi újságírói munka, a hétköznapok hasonlítottak, de a bűnügyekkel kapcsolatos információk relevanciája más volt.

*

Zombori Attila

(Az interjú felvételének időpontja: 2025. 01. 09.)

Kérlek, mesélj arról, hogyan kerültél a laphoz. Mi volt előbb, a rendőrség vagy az újságírás?

A rendőrség. 1974-ben lettem nyomozó és egy kerületi kapitányságon kezdtem el dolgozni. 1977-ben levelezőre be akartak iskolázni a Rendőrtiszti Főiskolára, de a felvételi eredményeim alapján nappalira vezényeltek. 1977-ben elkezdtem a főiskolát bűnügyi szakon, aztán 1980-ban nagy szerencsém volt. Anyai nagybátyám, aki újságíró volt, megkérdezte, hogy „Te figyelj már, próbálkoztál már újságírással?". Mondtam, hogy nem, mire összehozott Tóth Tihamérral, a Magyar Rendőr akkori főszerkesztőjével, aki adott nekem három témát, hogy

írjak róluk. Legnagyobb örömömre az anyagokat közölte a lap, aztán Tóth Tihamér a lelkemre kötötte, hogy ha végeztem a főiskolán, menjek be hozzá. Így is lett. Azt tudni kell, hogy Tihamérnak, de már az elődjének és aztán az utódjának is voltak olyan törekvéseik, hogy nem újságíró kell nekik különböző szakterületekre, hanem szakmai gyakorlattal rendelkező, főiskolát végzett fiatal ember, aki tud írni. Így került a laphoz Vezda János vagy Lakatos András is. Vagyis, aki a laphoz került, annak volt valamilyen szakmai ismerete a rendőri munkáról. Aztán később, miután üzemi lapoktól is kerültek hozzánk újságírók, „hígult" ez.

Szerencsére beváltam és viszonylag gyorsan elkezdtem bűnügyeket írni. Bedolgoztam magam a 13-as oldalra, ahol a nagy, 6-7 flekkes bűnügyi anyagok voltak, és már-már felváltva írtunk Martinkó Károllyal.

Abban az időben a nagy országos és megyei lapok nem jutottak hozzá friss bűnügyekhez. Mit csináltak? Elkezdtek nekünk küldeni a saját lapszámaikból, amelyekért cserébe kaptak Magyar Rendőrt. Aztán felhívtak minket, hogy másodközlésre odaadjuk-e az adott cikket. Ennek köszönhetően elkezdtünk nagyon jól keresni, hiszen ezekért a másodközlésekért fizettek. 1986-ban aztán megírtam a *Szexpiaci körsétát*, ami óriásit durrant. Olyannyira, hogy 470 ezer példányszámban jelent meg, ami mai szemmel egészen elképesztő számnak számít, de akkor is csak Moldova György *Bűn az élet* című riportkötete tudta megelőzni eladásokban. Ez a könyvem egy reveláció volt, hiszen nem lehetett azt mondani, hogy nálunk nincsenek stricik és kurvák.

A *Szexpiaci körséta* emelte az ázsiómat, elsőként írtam le itthon, hogy „hajléktalan" és mindezt ráadásul a Magyar Rendőrbe. Innentől kezdve rendszeresen írtam az ún. „sárga sikolyba", a Gyilkosság a… kezdetű kiadványba, amelyet az Idegenforgalmi és Propaganda Kiadó Vállalat adott ki minden évben, és az emberek a balatoni nyaraláson olvasgattak a megtörtént hazai bűnügyekről beszámoló írásokat.

Ez egészen a rendszerváltás utáni fél-háromnegyed évig ment így. Ekkor kezdtek megjelenni új lapok, estek a példányszámok és az újságok anyagi okok miatt belső szerzőkkel kezdtek dolgozni. Újságírói igazolvánnyal be lehetett menni a Belügyminisztériumba, miközben a kerületi kapitány ugyanezt nem tehette meg rendőrigazolvánnyal. A vidékről felutaztatott takarítónő is könnyebben jutott be takarítani az épületbe, tőlük senki nem kért semmit, beengedte őket a kormányőr és kész. Biztonsági szempontból nem volt túl jó ez a rendszer.

Az újságírót meg sem kérdezték, hova megy. Ilyen körülmények között egyre kevésbé kellettünk a lapoknak, hiszen megoldották saját szerzővel. Ezután majdnem a saját fizetésünkre

voltunk utalva, ami előidézett egyfajta eróziót. Ennek következtében többen elmentünk a laptól. Ekkor még Magyar Rendőr volt a lap neve.

Milyen emlékeid vannak a névváltásról?

A Zsaru elődjét, a Pesti Zsarut én szerkesztettem, ami párhuzamosan jelent meg a Magyar Rendőrrel. Ez már kapható volt az újságárusoknál, és mivel rendesen fogyott, Leyrer Richárd, a Magyar Rendőr akkori főszerkesztője elérte, hogy ne adják ki, hanem jöjjön helyette a Zsaru. Ez az újság elvesztette azt a mítoszát, ami a Magyar Rendőrnek („belsős lap", „kiváltság, hogy hozzájutsz") megvolt. A cél a bulváros hangvétel volt, amit az ORFK is jó ideig támogatott, hiszen emberközelbe kívánták hozni a rendőri munkát. Meg szerették volna rajzolni az emberekhez lojális, udvarias rendőr típusát, jöttek a csinos rendőrlányok fotói stb.

Miután Leyrerrel nagyon sok mindenben nem értettem egyet, 1992-ben búcsút intettem a lapnak és az újságírói pályának is, majd polgári foglalkozásra váltottam. Pedig ő nagyon jól kezdett, azt mondta az első napján, hogy nem akar beleszólni a munkánkba, mert nem újságíró. Kijelentette, neki az a dolga, hogy biztosítsa a munkánkhoz szükséges feltételeket. Ehhez képest később már ő is írt a lapba.

Volt téma, amiről nem lehetett írni? Mennyire volt beleszólása a tartalomba az aktuális főszerkesztőnek?

Említettem a hajléktalanokat, de én írtam 2-3 részes riportsorozatot a rendőrség és a Bv-s dolgozók mentális állapotáról is, miután finoman szólva is nagy problémát jelentett az alkoholizmus. Ezek átcsúsztak a vezetésen, mert Barta Sándor, az akkori főszerkesztő átengedte. És valahogy nem is lett belőle balhé. Emlékszem, még az Élet és Irodalom főszerkesztője is hitetlenkedve gratulált, hogy a hajléktalanos anyag megjelenhetett. Barta egyébként nem volt túl népszerű, de becsületes, normális emberként emlékszem rá. Próbálkozott beleszólni a tartalomba, de kemény ellenállásba ütközött. Mi például szerettünk volna egy magazinosabb formátumú lapot csinálni, de ez sem ment át.

Hogyan zajlott a szerkesztőségi munka a gyakorlatban? Honnan jöttek a témaötletek?

Volt heti értekezlet, ahol mindenki bedobta a témáit. Havi norma szerint dolgoztunk, mindenki megmondta, milyen anyagot hoz. Azt nagyjából tudtuk, hogy mi kell. Nekem nagy szerencsém volt, hogy gyorsan írtam, így tíz nap alatt végeztem a havi normával, aztán maszekoltam. Ekkor már klasszikus külsőzés folyt, vagyis nem másodközlésről volt szó, hanem írhattunk máshova is. A normán felüli írásainkat kifizették, ami azonban sok ember szemét

szúrta. Aztán amikor leálltunk ezzel, kiderült, hogy kevesen vagyunk ahhoz, hogy megtöltsük a lapot.

Nagyban segítette a munkánkat, hogy a BRFK vagy az ORFK részéről néhányunkat kollégának fogadtak el. Tudták, hogy nem vagyunk nyomozók, de megnyílt egy csomó ajtó. Pl. vizsgálókkal voltam olyan kapcsolatban, hogy ha történt egy emberölés és volt tettes, akkor felhívtam az illetőt, bementem hozzá és megnézhettem az aktákat. Ez egy bizalmi viszony volt a rendőr és újságíró között. Egyetlen feltétel volt, hogy a cikk csak akkor jelenhet meg, ha majd szólnak, hogy itt az ideje. Vagyis, ha cenzúráról beszélünk, akkor ez többnyire ilyen, ún. időbeli cenzúra volt, hiszen nem akarták, hogy a sztori idejekorán napvilágra kerüljön. Meg kellett várni, hogy az anyag ne veszélyeztesse a nyomozás érdekeit, de még így is mi voltunk az elsők. Ezért voltunk mi olyan kapósak, ezzel a monopolhelyzettel külsős lapok újságírói nem tudták felvenni a versenyt.

Felderítetlen esetekről nem véletlenül nem találsz cikket, hiszen az embereket a részletek érdeklik, ehhez pedig tettes kell. Ráadásul volt olyan eset, hogy felderítetlen ügyben valaki egy polgári lapban megjelent információk alapján vitte el a balhét, aztán évek múlva kiderült, hogy ártatlan. Szóval ezzel a dologgal óvatosan kellett bánni.

Vagyis témához a rendőrségi kapcsolataink révén jutottunk. Az információszerzés a civil újságírásban is a kapcsolatrendszeren múlik, de más nyilván nem nézhetett bele a kihallgatási jegyzőkönyvekbe, vagy nem tették ki elé az asztalra a helyszíni szemlén készült fotókat.

Összességében azt mondhatom, hogy a szerkesztőségi munka nem különbözött egy civil újságnál folyó gyakorlattól. Emlékszem, egyszer ránk szóltak felülről, hogy be kellene tartani a hivatali munkarendet, mondván, hogy az épületben így dolgoznak. Ez ugye a klasszikus 9-től 17 óráig tartott, de egy újságíró természetesen nem tud így hatékonyan működni. Én például rendszeresen éjjel dolgoztam, majd délelőtt keltem fel és csak kora délután mentem be a szerkesztőségbe.

Elmondok ezzel kapcsolatban egy mulatságos történetet. Mattyasovszky Jenő a hivatali munkarendre való hivatkozás után megcsinálta azt, hogy másnap 9-kor felszállt a debreceni személyvonatra, majd, amikor 13 órakor befutottak a pályaudvarra, felhívta a rendőrfőkapitányt, akivel anyagot tervezett felvenni, hogy ne haragudjon, de mivel 17 órakor lejár a munkaideje, egyből indulnia is kell vissza Budapestre. Felszállt a vonatra és visszajött. Ezt megcsinálta másnap is, mire a főszerkesztőhelyettes őrjöngött, hiszen nem volt készen a lapba betervezett anyag. Jenő persze elmondta a főkapitánynak, hogy mi van a háttérben, aki jót nevetett az egészen. Pár nap múlva közölték, hogy felejtsük el a hivatali munkarendet.

Volt ügy, amiről nem írhattatok?

Őszintén megmondom, hogy nem emlékszem ilyenre. Úgy mondanám, hogy volt olyan ügy, amiről azt mondták: még ne írjatok. Majdnem mindannyian azt csináltunk, amit akartunk. A lapnak persze volt egy felépítése, voltak kötelező, propagandisztikus jellegű anyagok, szabálysértésekkel kapcsolatos, kisebb cikkek. Ezeket mindenki átlapozta, mert tudták, hogy a 12-13-as oldal környékén érdemes kinyitni a lapot.

Mi volt a helyzet a személyiségi jogokkal?

Elmentem Kecskemétre, szóltam, hogy hozzák már fel a gyanúsítottat, mert beszélni szeretnék vele. (Így született a *Mesél az alvilág* című könyvem is, ahol csak gyanúsítotti interjúkat közöltem.) Ha érdekeseket mondott, kitettem az asztalra a mikrofont, a végén pedig aláírattam vele a hozzájáruló nyilatkozatot, mert hogy ilyen is volt. Mindig aláírták, akkoriban más világ volt, eszükbe sem jutott, hogy megtagadják. Ha megnézed, eljárás alatt álló emberekről közöltünk fotókat. Ezt ma megcsinálni… kizárt dolog. Az ártatlanság vélelméről nem is beszélve, de azt hozzátenném, hogy azoktól az ügyektől mi is távol tartottuk magunkat, amikor úgymond rezgett a léc, vagyis nem lehetett biztosan tudni, hogy a gyanúsított bűnös-e vagy sem. Ilyen ügyekkel kapcsolatban a rendőrség sem szívesen osztott meg információkat velünk.

Alkoholizmus, drogok?

Abban az időben indult a szipuzás és a gyógyszerre ivás, és ezekről be is számoltunk. Nem mondom, hogy az első perctől kezdve, de aztán már igen. Egyszer csináltam interjút olyan fiatalokkal, akik valamiféle varázsgombát fogyasztottak, illetve mákgubóból nyertek ki kábítószerhez használható anyagot. Erről például nem jelenhetett meg a cikk. Az alkohol sosem volt tabutéma.

4. A Magyar Rendőr főszerkesztői -és munkatársai

Főszerkesztők és szakmai életrajzuk[607]

Marschall László 1947. január 1. (I. évf. 1. sz.) –1949. február 1. (III. évf. 3. sz.)

Iskolai tanulmányai után kereskedelmi alkalmazott volt. 1935-ben Párizsba utazott, és tagja lett a francia kommunista pártnak. Részt vett a spanyol polgárháborúban. 1939-ben Franciaországban internálták. 1941-ben kiszabadult és bekapcsolódott a francia ellenállási mozgalomba. 1945-ben mint a francia hadsereg századosa, a partizánharcokban tanúsított hősies magatartásáért magas kitüntetéseket kapott, 1945. márciusában tért haza, és a Szabad Nép munkatársa lett. 1945 őszétől előbb a honvédelmi minisztérium katonai-politikai osztályán dolgozott, majd, mint rendőr ezredes a belügyminisztérium nevelési osztályának vezetője, a Magyar Rendőr főszerkesztője, 1948 végétől a Népsport főszerkesztője volt. 1949. május 23-án letartóztatták, hamis vádak alapján halálra ítélték és kivégezték. 1956-ban rehabilitálták.

Boros Miklós r. százados 1949. február 15. (III. évf. 4. sz.) – 1949. július 15. (III. évf. 14. sz.)

Forján Gyula r. százados 1949. augusztus 1. (III. évf. 15. sz.) – 1955. január 22. (IX. évf. 4. sz.)

Hámos György r. alezredes 1955. január 29. (IX. évf. 5. sz.) – 1956. október 20. (X. évf. 42. sz.)

Író, forgatókönyvíró, műkritikus, újságíró, humorista. 1945–1951 között a Budapesti Rendőr-főkapitányság alezredese, majd ezredese, 1951-től a Magyar Rendőr szerkesztője, majd főszerkesztője. 1955-től az Irodalmi Újságot, 1958-tól pedig a Filmvilágot szerkesztette.

Sárközi Géza 1962. május 12. (XVI. évf. 19. sz.) – 1963. szeptember 7. (XVII. évf. 36. sz.)

[607] Amennyiben ezzel kapcsolatban releváns információ fellelhető volt.

A Magyar Rendőrben megjelent nekrológ[608] szerint 1937-től volt tagja a pártnak. Részt vett a baloldali megmozdulásokban, majd megválasztották az egyik illegálisan alakult pártcsoport titkárának. A szovjet megszállást követően 1955-ig pártmunkásként dolgozott az agitáció és a propaganda területén, ekkor a Belügyminisztérium állományába került. 1957-től a Magyar Rendőr szerkesztőségének, majd 1963-tól nyugállományba helyezéséig a Belügyminisztérium propagandaterületének lett a vezetője. Többször részesült magas elismerésben, tulajdonosa volt a Szocialista Hazáért Érdemrendnek, a Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékéremnek és más kitüntetéseknek.

Vértes Tivadar 1963. szeptember 14. (XVII. évf. 37. sz. – 1965. szept. 16. (XIX. évf. 38. sz.)

A csaknem napra pontosan két évig a lapot irányító Vértes Tivadartól halála után elődjéhez hasonlóan külön elbúcsúztak a lap hasábjain. Vértes 1963. szeptember 15-től több éven keresztül, mint a Magyar Rendőr főszerkesztője „jelentős szerepet töltött be abban, hogy a párt és a minisztérium követelményeihez igazodóan javítsa lapunk tájékoztató funkciójának ellátását, mozgósító hatását, profiljának tisztaságát, képesítési arányosságát és kifejezőkészségét" – olvasható az 1983-ban megjelent búcsúcikkben.

Dr. Toldy József 1965. szeptember 23. (XIX. évf. 39. sz.) – 1975. június 26. (XXIX. évf. 26. sz.)

Dr. Katona József 1975. július 3. (XXIX. évf. 27. sz.) – 1976. október 7. (XXX. évf. 40. sz.)
***** *utána főszerk. helyettes Tóth és Barta alatt is.*

Dr. Tóth Tihamér 1976. október 14. (XXX. évf. 41. sz.) – 1981. október 10. (XXXV. 41. sz.)

Két hónappal nagykorúvá válása után, gimnáziumi érettségivel a kezében felvételét kérte a rendőrség állományába. Hamar kiderült róla, hogy jó érzéke, tehetsége van a kihallgatásokhoz 1960-ban szerzett diplomát az ELTE ÁJK levelező tagozatán, de ekkor már rendszeresen tanított a Rendőr Akadémián, szakterülete a viktimológia. A Belügyi Szemle „Tudományos élet" című rovatának vezetésével bízzák meg, majd a hatvanas évek közepén elvégzi a MUOSZ újságíró iskoláját. Majdnem egy évtizede rovatvezető a szemlénél, amikor kinevezik főszerkesztő-helyettesnek. Öt évvel később a Magyar Rendőr főszerkesztője lesz,

[608] Halottaink (1981). *Magyar Rendőr* 35(38), p. 15.

majd ugyanennyi idő elteltével a BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnök-helyettes lesz. Rendszeresen publikál, előadásokat tart. Rendszeresen foglalkozik a sértettek hatékonyabb jogvédelmével, hangoztatja azt a véleményét, mely szerint a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak a korábbi gyakorlattal ellentétben nem csak a bűnüldözési és felelősségre vonási szempontokra kell figyelniük, hanem a sértett érdekeit, jogvédelmét is figyelembe kell venniük. 1991-ben vonult nyugállományba, de tudományos munkája itt nem ért véget. A Detektívszövetség alapítója volt, 2005-ös haláláig ott dolgozott.

Dr. Barta Sándor 1981. október 17. (XXXV. évf. 42. sz.) – 1988. december 24. (XLII. évf. 52-53. sz.)

Dr. Leyrer Richárd 1989. január 7. (XLIII. évf. 1. sz.) új címlap, új logó: 1989. március 11. (XLIII. évf. 10. számtól)[609][610]

Leyrer Richárd végzettségét tekintve jogász volt. Sportolói karrierje az ökölvívástól ívelt a karatén át a kick-boxig. Tagja volt a Magyar Edzők Társasága elnökségének is. A Nemzetközi Kick-Box Szövetség (WAKO) alelnöki, a Magyar Kick-Box Szövetség elnöki posztját is ellátta, a nem olimpiai sportágak verseny-sportjáért felelős szakmai tagozat első embere volt, korábban a Nemzeti Sportszövetség alelnökeként is dolgozott. 2015-ben önkezével vetett véget életének, miután megtudta, hogy gyógyíthatatlan daganatos betegségben szenved.

A lap belsős munkatársai 1964 és 1990 között[611]

Újságírók:

- **Bán Ernő** (állambiztonság)
- **Mattyasovszky Jenő** (bűnügy)
- **Rozs Mihály**
- **Pless Zsuzsa**
- **Martinecz György** (közlekedés)
- **Szilvási Ferenc** (közbiztonság)
- **Békési József**

[609] Ennek rendészeti része a kevés fellelhető forrás miatt hiányos.
[610] Hivatalos forrást ezzel kapcsolatban nem találtam, de Beke Béla szerint a korábban főszerkesztő-helyettes Csongrádi János két hétig, Leyrer Richárd kinevezése előtt főszerkesztő volt.
[611] Beke Béla szóbeli közlése alapján.

- **Zombori Attila** (bűnügy)
- **Csizmadia György**
- **Fábián Sándor**
- **Lovas László**
- **Lakatos András**
- **Ocskay Zoltán**
- **Martinkó Károly** (bűnügy)
- **Gyimesi Zsuzsa**
- **Péteri Teréz**
- **Rozgics Mária**
- **Takács László**
- **Tóth Zoltán**
- **Vezda János**
- **Trunkó Barnabás**

- **Komjáthy László - olvasószerkesztő**
- **Bíró Éva – tördelőszerkesztő**

Fotó rovat:

- **Ruttkay Pál**
- **Bartal Ferenc**
- **Sebestyén Jenő**
- **Várhelyi László**
- **Csattos Pál**
- **Kristóf László**
- **Beke Béla**

Képmelléklet

1. sz. képmelléklet

Egy „klasszikusnak" mondható példa abból a tizenöt éves időszakból, amikor az újság csak illusztrációval a címlapon jelent meg. (1978. január 7.)

2. sz. képmelléklet

A Bodgál Zoltán-féle kettős gyermekgyilkossági ügyről. Így nézett ki egy kiemelt tárgyi súlyú bűncselekményről készült dupla oldalas anyag. (1968. október 17.)

A GYERMEKGYILKOS ELFOGÁSA

Megindul a nyomozás

Egy menekülő férfi gyanút kelt...

Kivel látták a gyermeket?

Az adatgyűjtés eredménye

A bőröndtolvaj

„Eredménytelen" szembesítés

A tettes vallomása

3. sz. képmelléklet

A lap történetének tartalom és illusztráció szempontjából egyik legnaturalistább anyaga. (1975. január 23.)

PÉLDÁTLAN kegyetlenséggel

A büntetett előéletű tettes

Bevezetőül szükséges rámutatni arra, hogy az utóbbi években sem a fővárosban, sem pedig az ország más részén az alábbihoz hasonló kegyetlenséggel elkövetett emberölés nem fordult elő.

1974. október 24-én a késő délutáni órákban telefonon értesítették a BRFK Központi Ügyeletét, hogy a Budapest XV., Dessewffy utca 97. számú házban megölték az 53 éves Simon Istvánnét.

A bizottságot a helyszínen megdöbbentő kép fogadta. A lakásban az ágyon hason fekve, teljesen átvágott nyakkal találták Simonnét, az átvágott nyak lefelé csüngött, alatta pedig egy háromliteres fazék volt, vérrel.

Amíg a bizottság a részletes helyszínelést folytatta, Dobos Tiborné szakados, fővizsgáló olyan tanúk után kutatott, akiktől esetleg az elkövető kilétére vonatkozóan adatokat lehet szerezni.

A bizottság a helyszínen találta ugyan az áldozat béna férjét, aki azonban olyan erősen ittas állapotban volt, hogy a bizottság vezetőjének kérdéseire nem tudott értelmes, összefüggő válaszokat adni.

A fővizsgáló kikérdezte a szomszédokat, s közülük többen elmondták, hogy a bűncselekmény elkövetése előtti napokban többször látták Simonék lakásában megfordulni Simon első házasságából származó, 33 éves fiát, Lászlót, aki pár napja szabadult a börtönből.

A tanúk szerint a Simon házaspár a börtönből szabadult fiú társaságában két napot italozott. Véleményük szerint Simonnét minden bizonnyal Simon László ölte meg. A tanúk említést tettek arról is, hogy a bűncselekmény elkövetésének napján az ifjabb Simon nagyobb mennyiségű itallal érkezett a házba. A kora délutáni órákban hangos éneklést és mulatozást is hallottak. Simon Lászlót délután 4 óra tájban látták távozni a házból, s ezt követően 1—2 óra múlva fedezték fel a gyilkosságot.

Az x-szel jelölt lakásban történt a bűncselekmény

A tragédia színhelye

Veres nyomok a padlózaton

A vérrel telt fazék

(Fotó: BRFK technika)

A helyszínen beszerzett fényképek és a személyleírás alapján azonnal intézkedtek a körözés elrendeléséről, egyidejűleg pedig URH-s gépkocsikat és nyomozókat indítottak azokra a szórakozóhelyekre és lakásokra, ahol várható volt Simon László esetleges felbukkanása. Ezeket a helyeket nyomozók figyelték.

Az URH-s járőrök és a nyomozók reggel jelentették, hogy Simon Lászlót elfogniuk nem sikerült, feltehető, hogy vagy az esti, vagy az éjjeli órákban valamiképpen elhagyta az ország területét.

1974. október 25-én a román határőrizeti szervek jelentették, hogy román területen egy tehervonat fékezőfülkéjében elfogták Simon Lászlót, aki engedély nélkül lépte át Románia határát. A jelentés vétele után intézkedtek, hogy Simon Lászlót Budapestre szállítsák.

A fővizsgáló időközben készített részletes vizsgálati és kihallgatási terve alapján megkezdődött Simon László részletes kihallgatása.

A bűnöző már az első kihallgatás során beismerte a bűncselekmény elkövetését. Elmondta, hogy 1974. október 22-én szabadult 2 év és 4 hónapi börtönbüntetéséből, s a birtokában levő 9000 forinttal felkereste édesapját és mostohaanyját. Elhatározta, hogy szülei társaságában megünnepli szabadulását. 1974. október 24-én a délelőtti órákban nagyobb mennyiségű itallal érkezett apja lakására és együtt fogtak az ivászhoz.

Italos állapotban arra kérte mostohaanyját, hogy közösüljön vele, mert két és fél éve nem volt kapcsolata nővel. Mostohaanyja a kívánságát a leghatározottabban megtagadta. Ekkor — mint vallotta — nagyon ideges lett, leszaggatta mostohaanyja ruháit, hátrakötözte kezét, és erőszakkal próbálkozott vele közösülni. Mivel mostohaanyja rugdalódzással és kapálódzással védekezett, a kísérlet nem járt sikerrel. Ekkor idegességében és mérgében felkapta az asztalról a konyhakést, megfogta mostohaanyja fejét és a nyakát szinte majdnem teljes egészében átvágta.

Amikor az asszonyból ömleni kezdett a vér, elővett a konyhaszekrényből egy háromliteres fazekat, hogy a vér abba csorogjon. Még mostohaanyja élt, amikor Simon mérgében kétté akarta vágni a testet. A kést az asszony nemi szervébe vágta, és azt felfelé húzta. Idegességében nem vette észre, hogy fordítva, élével lefelé vágta bele a kést a nőbe és úgy húzta felfelé. Így a testet nem tudta kettéhasítani.

A bűncselekmény elkövetése után egy darabig a városban járkált, ivott, azután kiment a Nyugati pályaudvarra, és egy induló tehervonat fékezőfülkéjében rejtőzött el, majd elaludt. Ütközben tudomására jutott, hogy a szerelvény Romániába megy. Ekkor elhatározta, hogy átlépi a román határt, majd onnan Kanadába próbál szökni.

Az igazságügyi orvosszakértő megállapította, hogy Simon László elmebetegségben nem szenved, és cselekményének elkövetésekor sem szenvedett olyan elmebetegségben vagy tudatzavarban, mely képtelenné tette volna arra, vagy korlátozta volna abban, hogy felismerje cselekményének a társadalomra való veszélyességét.

Róna Béla
rendőr alezredes

hály pincérnek feltűnt a sietős idegen, s úgy látta, hogy a belső helyiségből kilépő férfi valamit szorongat a hóna alatt. Utána is nézett az utcára, de már csak egy induló, burgenlandi rendszámú gépkocsit pillantotta meg.

Az események ezután szinte villámgyorsan követték egymást. Veres János fizetőpincér rögtön rájött, hogy az idegen az ő pénztárcáját emelte el a napi bevétellel, s azzal is tisztában volt, hogy az osztrák tolvaj a határállomásra igyekszik, hogy a pénzzel együtt minél előbb átlépje a határt. Költségbeesetten szaladt át a szálloda portájára és telefonált a határállomásra. Elmondta, mi történt, s az ismeretlenről személyleírást adott. A telefonértesítés szinte az utolsó másodpercben érkezett. A mit sem sejtő határőrtiszt már éppen kezelte a kilépésre jelentkező osztrákok útlevelét, amikor jött az értesítés. Nem adták meg tehát a kilépési engedélyt a két gyanús fiatalembernek.

Rövidesen Caiszár Imre és Lovász Béla rendőr őrmesterek URH-s gépkocsiján a határállomásra érkezett Veres János fizetőpincér, és Wodek Horst személyében felismerte azt a férfit, aki belopakodott az étterem folyosójára.

Aki azt hiszi, hogy a vendégjoggal visszaélő tolvaj ügye ezzel lezárult, téved. Wodek úr ugyanis semmilyen körülmények között nem akarta beismerni, hogy ellopta a pincér pénztárcáját, sőt mi több, ugyancsak kikérte magának, hogy őt, az osztrák állampolgárt a magyar hatóságok ilyen gyanúsítással visszatartják a határon. Tettét még akkor sem volt hajlandó elismerni, amikor kocsijának ülése alól a határőrök előszedték a pénztárcát, benne a közel hétezer forint magyar pénzzel. Csodálkozást mímelt, s mindenáron azt akarta elhitetni, hogy fogalma sincs arról, hogyan került oda a pénz.

Később azonban a városi rendőrkapitányságon mégis jobb belátásra tért. Farkas Endre százados, nyomozó és Fátrán József alezredes a cáfolhatatlan tények alapján meggyőzték, hogy semmi értelme a tagadásnak, a hazudozásnak, tettéért vállalnia kell a következményeket.

A Wodek-féle ügy felderítése így lezárult, s az iratokat átadták a bíróságnak. A soproni rendőrség és határőrség hagyományosan jó együttműködése, a gyors és közös intézkedés eredményeképpen nem sikerült megszöknie a minden hájjal megkent külföldi tolvajnak.

A szakszerű intézkedés és nyomozás elősegítette az ügy gyors elintézését

Szöveg és fotó:
Halász Kálmán

4. számú képmelléklet

A lap logói 1973-ból, 1985-ből és 1989-ből.

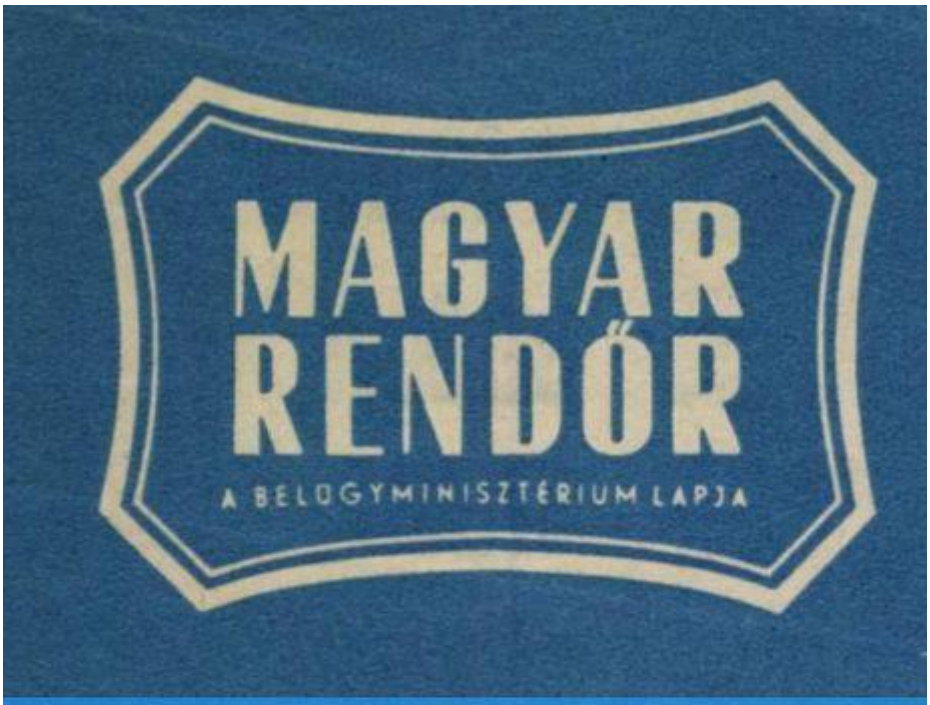

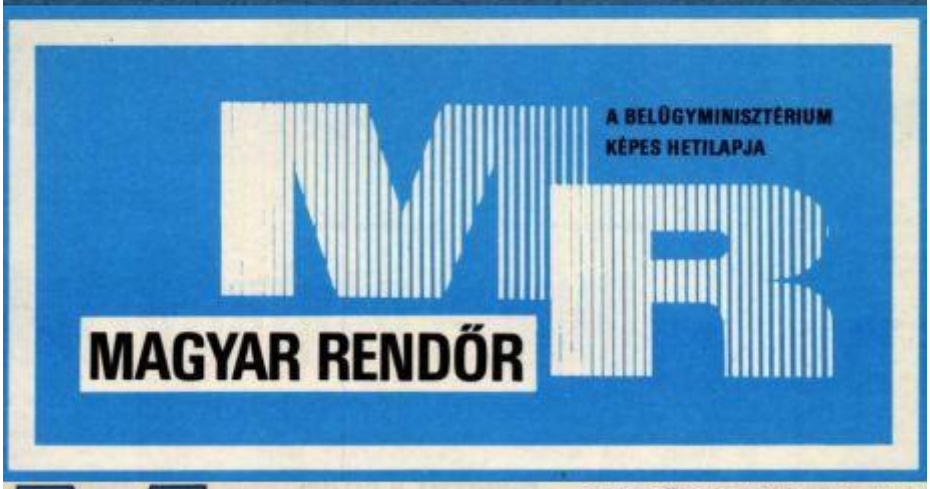

5. sz. képmelléklet

„Rendőrséget igen, de milyet?” Címlap a rendszerváltás idejéből. (1990. január 15)

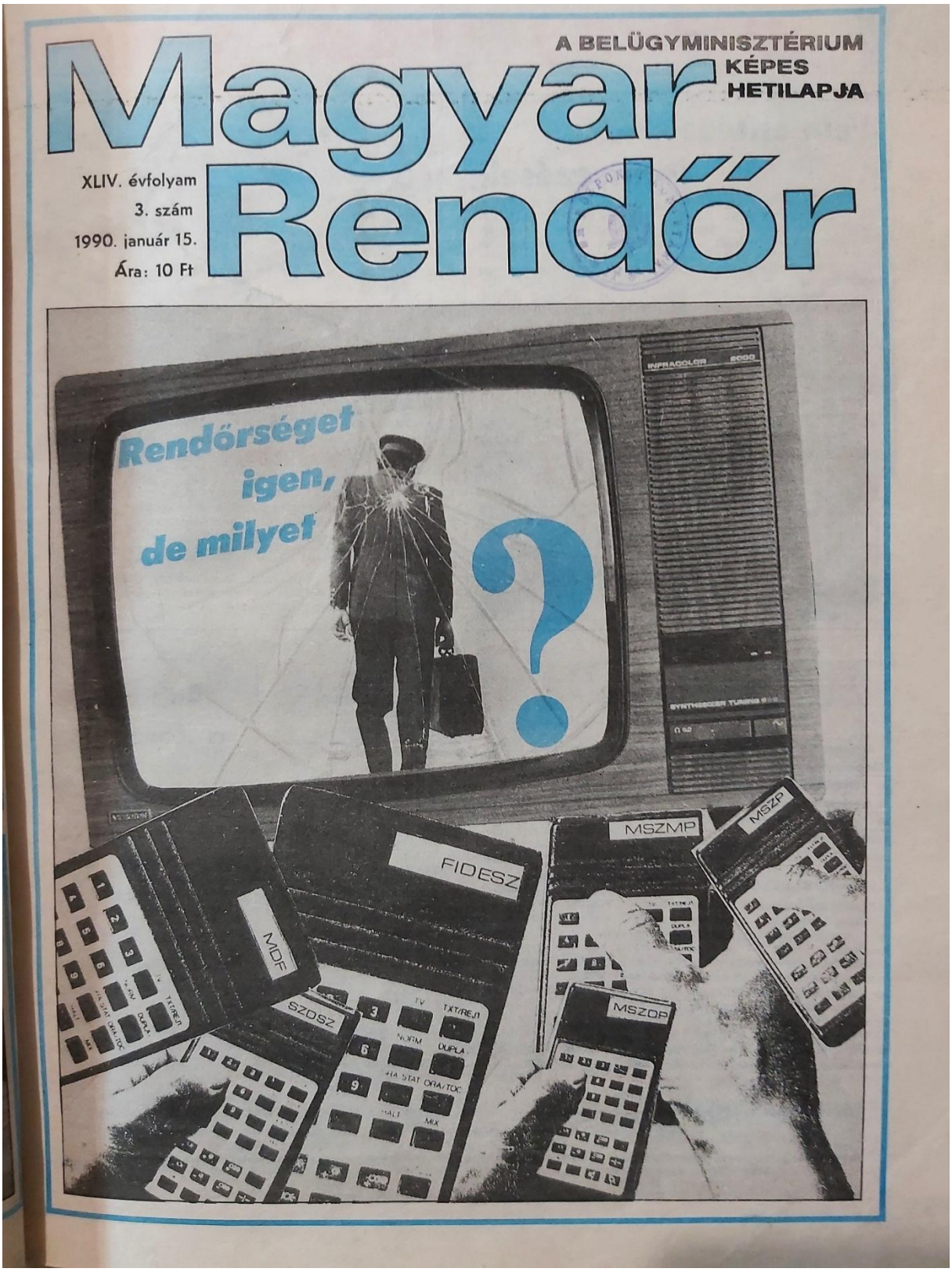

A szerző témával összefüggő publikációs jegyzéke

- Dulai Péter (2020): A médiaerőszak által belobbantott tűz – egy szexuális indítékból elkövetett sorozatgyilkosság kriminálpszichológiai szemszögből. *Belügyi Szemle* 68(2), pp. 103–114. https://belugyiszemlejournal.org/index.php/belugyiszemle/article/view/631/631
- Dulai Péter (2023): Amiért halál járt – Utolsó kivégzettek a Kádár-korszakban. Budapest, Cser Kiadó
- Dulai Péter (2024): Hogyan és miért lett zsaru a rendőrből? Rendszerváltás a rendőrség hetilapjában. Magyar Rendészet 24(1), pp. 193–199. https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/7384/5985
- Dulai Péter (2022): Neki is sósavat öntsenek a szájába! Népharag és példa nélküli ítélet az utolsó előtti női kivégzett büntetőügyében. *Archivnet* 22(4) https://www.archivnet.hu/neki-is-sosavat-ontsenek-a-szajaba-nepharag-es-pelda-nelkuli-itelet-az-utolso-elotti-noi-kivegzett?
- Dulai, Péter (2023): „Nem várható, hogy az elítélt megjavuljon" – Egy kegyelmi kérvény és az utolsó női kivégzett bűntetőügye. *Archivnet* 23(2) https://www.archivnet.hu/nem-varhato-hogy-az-elitelt-megjavuljon-egy-kegyelmi-kerveny-es-az-utolso-noi-kivegzett-buntetougye
- Dulai Péter (2023): Női halálraítélt egy kettős darabolásos emberölés ügyében. *Erdélyi Jogélet* 4(2), pp. 47–53. https://www.jogelet.ro/index.php/eje/article/view/322/261
- Dulai Péter (2022): Tájékoztatni jog vagy kötelesség? Egy ötrendbeli emberölés nyomai a magyar sajtóban. *Magyar Rendészet* 22(2), pp. 107–119. https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/5997/5103

Ismeretterjesztő közlemények

- Dulai Péter (2020): Dudva úr és Raszkolnyikov – A martfűi sorozatgyilkos erőszakos filmélményei. *Napi Történelmi Forrás* 08.11. pp. 1-1. Paper: online, 1 p. https://ntf.hu/index.php/2020/08/11/dudva-ur-es-raszkolnyikov-a-martfui-sorozatgyilkos-eroszakos-filmelmenyei/
- Dulai Péter (2020): „Két kifli sétál az utcán, melyikük a rendőrgyilkos? – viccek és szólások az évtized bűnügyében. *Napi Történelmi Forrás* 11.01. pp. 1-1. Paper: online, 1 p. https://ntf.hu/index.php/2020/11/01/ket-kifli-setal-az-utcan-melyikuk-a-rendorgyilkos-viccek-es-szolasok-az-evtized-bunugyeben/
- Dulai Péter (2022): „Amíg a tettesek nevét nem közölhetik" – Szocialista szemérem a sajtóban egy család meggyilkolása után. *Napi Történelmi Forrás* 12.10. pp. 1-1. Paper: online, 1 p. https://ntf.hu/index.php/2022/12/10/18-amig-a-tettesek-nevet-nem-kozolhetik-szocialista-szemerem-a-sajtoban-egy-csalad-meggyilkolasa-utan/